

תלמוד בבלי

מסכת תמורה

מנוקד

עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים

מסכת תמורה

תלמוד בבלי – מנוקד

עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים
רבינו גרשום, עין משפט, מסורת הש"ס
ומפרשי הש"ס

נוסח הגמרא המנוקד: מהדורת William Davidson (ספריא)

רש"י, תוספות ורבינו גרשום: דפוס וילנא (ספריא) • ניקוד הפירושים: ממוחשב (דיקטה)

עין משפט, מסורת הש"ס ותורה אור: לפי קישורי ספריא • מפרשים: ספריא

סודר עבור אברמי • תשפ"ז

תוכן הפרקים

4	דף ב.	פרק ראשון - הכל ממירין
28	דף יד.	פרק שני - יש בקרבנות
35	דף יז:	פרק שלישי - אלו קדשים
43	דף כא:	פרק רביעי - ולד חטאת
49	דף כד:	פרק חמישי - כיצד מערימין
56	דף כח.	פרק שישי - כל האסורין
62	דף לא.	פרק שביעי - יש בקדשי מזבח

מפרשים בסוף הספר

69	רבינו גרשום
71	חדושי אגדות - מהרש"א
72	רש"ש

מסורת הש"ס
א לקמן ד;; קמן ה;; חולין ב,; בבא מציעא צא. ב ערכין ב.

תורה אור השלם

וספד ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו [ויקרא א, ד]

ואם־זבח שלמים קרבנו אם מִן־הַקֹּהֵן הוא מְקֻרֵב וְאִם־זֶכֶר אִם־נָקִיבָּה תָּמִיד יִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה [ויקרא ג, א]

וספד ידו על־ראש קרבנו ושחטו פתח אהל מועד וְנָדְּקוּ בָּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב [ויקרא ג, ב]

לא יחליפנו ולא־ימיר אתו טוב בָּרַע או־רָע בְּטוֹב וְאִם־הִמִּיר יִמִּיר בַּהֶמָּה בַּבְּהֵמָה וְהִנֵּה־הוּא וְתוֹמָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ [ויקרא כו, י]

מִתְנִי' **הפּל מַמירין** בְּהֵמַת חֲלוּן זו תַּחַת זו שֶׁל דֵּהָשׁ: **לֹא שְׂאָדָם רִשְׁאֵי לְהַמיר** דֵּהָא כְּתִיב לֹא יִמִּיר: מוֹמֵר דִּמְתַּפִּים עֲלֵה קִדְּשָׁה וּשְׁפִיחֶהּ קְדוּשֹׁתַּי: וְסוּפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים מִשּׁוּם לֹאזְלָא יִמִּיר: גְּמִי לֹא שְׂאָדָם רִשְׁאֵי דִיעֲבַד בְּתַמִּיה. דְּלִכְתַּחֲלָה אִינוּ רִשְׁאֵי לְהַמיר אֲבָל דִּיעֲבַד שְׁפִיר דְּמִי: וְלֹא יִמיר ומִתְנִי' קִתְּנִי דִּהֲכֹל מַמירין אִפִּי לִכְתַּחֲלָה: ה"ג אֲלֵא הָכִי קִתְּנִי הֲכֹל מִתַּפִּסִּין בְּתַמּוּכָה אֶחָד כּוֹי כְּלוּמַר שְׁתּוּפְסַת קִדְּשַׁת תְּמוּכָה בְּבִהְמָה בִּין עַל פִּי אֲנָשִׁים בִּין עַל פִּי נָשִׁים ומִשְׁמַע (אִפִּי') דִּיעֲבַד כְּמוֹ דָּאָם הַמִּיכָה אֲכַלוּ אֲשֶׁה תּוּפְסַת עַל פִּיהָ קִדְּשַׁת תְּמוּכָה וְלֹא שְׂאָדָם רִשְׁאֵי לְהַמיר כּוֹי: יוֹרֵשׁ שְׁהַמיר בְּקֶרְבֶּן שְׁהַפְרִישׁ אֲבִיו בְּחִיּוֹ שְׁתּוּמָּוְתוֹ תְּמוּכָה: יוֹרֵשׁ סוּמָךְ עַל קֶרְבֶּן אֲבִיו שְׁהַפְרִישׁוֹ אֲבִיו בְּחִיּוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבּוֹ עַד שְׁמַת: מֵאִי טַעְמָא דִּר' יְהוּדָה דְּאָמַר יוֹרֵשׁ אִינוּ מַמיר: ה"ג וְגַף תַּחֲלַת הַקִּדָּשׁ מִסּוּף הַקִּדָּשׁ גַּמַּר הִתַּחֲלַת הַקִּדָּשׁ כְּגוֹן תְּמוּכָה: מִסּוּף הַקִּדָּשׁ דִּהֲיֵנוּ סְמִיכָה דִּהְיִיא סְמוּךְ לִשְׁחִיטָה. וְאִי קִשְׁיָא וְהָא קָרִי לָּהּ לְתַמּוּכָה סוּף הַקִּדָּשׁ בְּמַסְכַּת גִּזִּיר (דף לא). מִשּׁוּם דְּלֹא אִרְיִי הֶסֶם בְּסְמִיכָה כֻּלָּל וְהִיָּיא לָּהּ תְּמוּכָה סוּף הַקִּדָּשׁ לְגַבִּי קֶרְבֶּן שְׁהַמִּירוּ בּוֹ דְּאוּתוֹ קֶרְבֶּן הָיִי רִאשׁוֹן וְחִלּוּפִיו הָיִי שְׁנִי אֲבָל הֵכָא דִּקְא מִשְׁתַּשְׁיִן בְּסְמִיכָה הִיָּיא לָּהּ תְּמוּכָה תַּחֲלַת הַקִּדָּשׁ לְגַבִּי סְמִיכָה שְׁהִיא לְבַסּוּף תַּכְף לִשְׁחִיטָה: מְנַלְן דִּיוֹרֵשׁ אִינוּ סוּמָךְ: תְּלַתָּא קֶרְבָּנוּ כְּתִיבִי בְּשַׁלְמִים בְּפ' וַיִּקְרָא מוֹאֵס זָבַח שְׁלָמִים קֶרְבָּנוּ עַד וְאִם עוֹ קֶרְבָּנוּ וַיִּבְשְׁלֶשְׁתָּם כְּתִיב סְמִיכָה: הַכְּתִיב קֶרְבָּנוּ דִּמְשַׁמַּע עַל קֶרְבֶּן עֲצֻמוֹ הוּא סוּמָךְ וְלֹא עַל קֶרְבֶּן אֲבִיו: בְּעֲלִי חוֹבְרִין לְסְמִיכָה שְׂאֵס נִשְׁתַּפּוּ ב' או ג' עַל קֶרְבֶּן אֶחָד קִרְיָנָא אֲכַל חַד וְחַד קֶרְבָּנוּ וְכֻלָּן סוּמְכִין בּוֹ: לִית לָּהּ דְּוָדָאִי אִינוּ טַעוֹן סְמִיכָה בִּינוֹן דְּלֹא מִיחַד קֶרְבֶּן דִּידֵהּ כְּלוּמַר בִּינוֹן דְּלֹא הָיִי חִלּוּטְ אֲכַל אֶחָד וְאֶחָד וְכִי

כְּתִיב קִרָּא לְקֶרְבָּנוּ וְלֹא לְקֶרְבֶּן אֲבִיו: מַחַד קִרָּא גִפְקָא דִּמְשַׁמַּע קֶרְבָּנוּ וְלֹא שְׁלִיחַ בִּין שְׁלִי יִשְׁרָאֵל בִּין שְׁל עוֹבַד כּוֹכְבִּים דְּלַמְעוּטֵי עוֹבַד כּוֹכְבִּים עֲצֻמוֹ שְׁלֹא יִסְמַךְ לֹא צְרִיךְ דְּאִמְרִינוּ בְּמַנְחוּת (דף צג). וּבַתּוֹרַת כְּהִנּוּס בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסַמָּךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוּמְכִין וְאִין הַעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים סוּמְכִין: וְאִיתֵּר לִיָּה כּוֹי וְאִפִּתֵּי הָיִי קֶרְבָּנוּ שְׁלִישִׁי לְקֶרְבָּנוּ וְלֹא קֶרְבֶּן אֲבִיו [דס"ד] דְּשֵׁל אֲבִיו לֹאזְלַחַר דְּמִי אֲלֵא בְּשָׁלוֹ: לְרַבּוּת אֶת הַיּוֹרֵשׁ דְּהָכִי מִצֵּי לְמַכְתָּב וְאִם יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבִהְמָה הֵמַר יִמִּיר לְמֵאִי הִלְכְּתָא לְרַבּוּת אֶת הַיּוֹרֵשׁ דִּתְּמוּכָתוֹ תְּמוּכָה: הַעֲיִין מַדְבַּר בְּלָשׁוֹן זָכַר וּכְתִיב הֵמַר יִמִּיר לְרַבּוּי נָשִׁים דַּס"א אֲהֵנִי מַעוּטָא וְאֲהֵנִי רִיבּוּיָא אֲהֵנִי רִיבּוּיָא לְאִשְׁמוּעִינִי דִּתְּמוּרַת נָשִׁים קִדְּשִׁי וְאֲהֵנִי מַעוּטָא דְּלֹא

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

מִתְנִי'

הֲכֹל מַמירין אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים בְּהַכֵּל שׁוֹחֲטִין לֹא תְנִי אֶחָד

אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים וּבְגָמִי מְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּכָל

הַפְרָשָׁה בְּלֵא בְּלָשׁוֹן זָכַר וְאִמְרָה אֲצַטְרִיךְ

קִרָּא לְרַבּוּי נָשִׁים: וְסוּפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים

וּא"ת אִמְרֵא לֹא תְנִי שְׁמוּנִים דֵּהָא כְּתִיב

(וַיִּקְרָא כ"ז:י') לֹא יִחְלִיפְנוּ וְלֹא יִמִּיר אִתּוּ

וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּלֹא נָחַת לְמַעַן מַלְקִיּוֹת אֲלֵא

כְּלוּמַר דְּלָקִי עֲלִיָּה וְעוֹד י"ל דְּלַעוּלָם לֹא לָקִי

אֲלֵא אֲרַבָּעִים וּתְרִי לֹאִי צְרִיכִי חַד בְּקֶרְבֶּן

שְׁלוֹ וְחַד בְּשֵׁל חֲבָרִו וּכְגוֹן דְּאָמַר כָּל הַרֹצֵעַ

לְהַמיר יבֹא וְיֹמִיר: הָא גּוּפָא קוֹשְׂיָא אֲמַרְתָּ

הֲכֹל מַמירין לִכְתַּחֲלָה לֹא שְׂאָדָם רִשְׁאֵי

לְהַמיר דִּיעֲבַד וּא"ת מָנָא לָּהּ לְמַקְשָׁה דִּהֲכֹל

מַמירין לִכְתַּחֲלָה הוּא דְלָמָא דִּיעֲבַד הוּא

דְּכַהֲנִי פְרִיךְ בְּרִישׁ חֲלוּן (דף ב.) וצ"ל

דַּע"כ הֲכֹל מַמירין לִכְתַּחֲלָה דְּאִי דִיעֲבַד

תַּרְפֵּי דִיעֲבַד לָמָה לִי וְכֹן (פַּרש"י) [אִיתָא]

הֶסֶם דַּר"ל דִּהֲכֹל שׁוֹחֲטִין לִכְתַּחֲלָה דְּאִי

דִּיעֲבַד תַּרְפֵּי דִיעֲבַד לָמָה לִי וּפָרֵשׁ רַבִּינוּ

שְׁלַמָּה זְכַרְיוֹנוּ לְבַרְכָּה הֶסֶם דְּלַבָּךְ לֹא קִשָּׁה

הֵכָא תַרְפֵּי דִיעֲבַד לָמָה לִי מִשּׁוּם דְּאִשְׁמוּעִינִי

בְּסִיפָא שְׁסוּפֵג אֲרַבָּעִים דַּס"א לֹאזְ שְׁאִין

בּוֹ מַעֲשֶׂה הוּא וְאִין לֹחֲקִין עֲלִיו וּלְפָרְשׁוֹ קִשָּׁה

מֵאִי פְרִיךְ הֵכָא וְאִין לוֹמַר דִּהֲיֵנוּ הֵאִי

דְּקַמְשַׁעֵי דְּאִין הֶלְשׁוֹן מִשְׁמַע כּוֹן וְעוֹד מֵאִי

קַמְשַׁעֵי מַמָּה שְׁהַקִּשָּׁה וּפַר"ת דַּתְּנֹן הֲכֹל

מַמירין לְשִׁנָּא אֲלִימָא לְאִשְׁמוּעִינִי דְּאִפִּילוּ

בְּמִיזִיד הַתְּמוּכָה נִתְפַּסַּת וַס"א אֲרַבָּעִים

בְּכַתְּפָה וְכָשֶׁר וְהֲיֵנוּ הָא דִּקְא מִשְׁעִי וּא"ת

וְהִיכִי מִצֵּי לְמִימַר דַּתְּנָא לְשִׁנָּא אֲלִימָא מִשּׁוּם

חֲדוּשׁ דְּמִיזִיד הָא אָמַר לְקַמֵּן וְהִיָּה לְרַבּוּת

שׁוּגַג כְּמִיזִיד אֲלֵמָא מִשְׁמַע דְּמִיזִיד פְּשִׁיטָא טְפִי

מַשׁוּגַג וְתַרַן רַבִּינוּ צְרוּךְ דֵּהָא דְּאָמַר וְהִיָּה

לְרַבּוּת שׁוּגַג כְּמִיזִיד לְעַנֵּן מַלְקוֹת קִאָמַר

וּרַבִּינוּ שְׁמַשְׁוֹן מַשְׁנ"ן חֲלֹק עֲלִיו דֵּהָא אֲמַר"י

אִין מַלְקוֹת בְּשׁוּגַג וַיֵּשׁ סְפָרִים חֲלוּקִין בְּדָבָר

לְקַמֵּן (תְּמוּכָה דף יו.) דְּקִאָמַר גַּבִּי תְּמוּכָה

לָקִי גַבִּי קִדְּשִׁים לֹא לָקִי וְאִית דְּגִדְּרִס גַּבִּי תְּמוּכָה קְדוּשׁ גַּבִּי קִדְּשִׁים לֹא קְדוּשׁ

וּי"א דֵּהָא דְּאָמַר וְהִיָּה לְרַבּוּת שׁוּגַג כְּמִיזִיד הֲיֵנוּ לְעַנֵּן מִתַּפְּס קִדְּשָׁה דְּאָמַר

בְּעֵלְמָא הַקִּדָּשׁ בְּטַעוּת לֹא הָיִי הַקִּדָּשׁ וּמַש"ה פְּשִׁיט טְפִי בְּמִיזִיד מְבַשְׁוּגַג וְהָא

דְּאָמַר הֵכָא דַּתְּנָא הֲכֹל מַמירין מִשּׁוּם רַבּוּתָא דְּמִיזִיד הֲיֵנוּ לְעַנֵּן הַקִּרְבָּה דְּאָמַר

לְקַמֵּן הַתְּמוּכָה נִמִּי קִרְבָּה וְאִשְׁמַעִינִי הֵכָא דְּאֵף בְּמִיזִיד קִרְבָּה דַּס"ד אֲרַבָּעִים

בְּכַתְּפָה וְכָשֶׁר וְכֹל זֶה לֹא נִהְיָרָא לִר'י מִדְּקַמְשַׁעֵי רַב יְהוּדָה הָכִי קִתְּנִי הֲכֹל

מִתַּפִּסִּין בְּתַמּוּכָה אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים וּמָה לוֹ לְהַפִּיר אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד

נָשִׁים לְכֹן פַּר"י דַּתְּנָא בְּהַכֵּל מַמירין לְשִׁנָּא אֲלִימָא מִשּׁוּם נָשִׁים דְּאָמַר לְקַמֵּן דְּכָל

הַעֲיִין מַדְבַּר בְּלָשׁוֹן זָכַר וּכְתִיב הֵמַר יִמִּיר לְרַבּוּי נָשִׁים דַּס"א אֲהֵנִי מַעוּטָא וְאֲהֵנִי רִיבּוּיָא אֲהֵנִי רִיבּוּיָא לְאִשְׁמוּעִינִי דִּתְּמוּרַת נָשִׁים קִדְּשִׁי וְאֲהֵנִי מַעוּטָא דְּלֹא

מִתְנִי' הֲכֹל מַמירין אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים בְּהַכֵּל שׁוֹחֲטִין לֹא תְנִי אֶחָד

אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים וּבְגָמִי מְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּכָל

הַפְרָשָׁה בְּלֵא בְּלָשׁוֹן זָכַר וְאִמְרָה אֲצַטְרִיךְ

קִרָּא לְרַבּוּי נָשִׁים: וְסוּפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים

וּא"ת אִמְרֵא לֹא תְנִי שְׁמוּנִים דֵּהָא כְּתִיב

(וַיִּקְרָא כ"ז:י') לֹא יִחְלִיפְנוּ וְלֹא יִמִּיר אִתּוּ

וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּלֹא נָחַת לְמַעַן מַלְקִיּוֹת אֲלֵא

כְּלוּמַר דְּלָקִי עֲלִיָּה וְעוֹד י"ל דְּלַעוּלָם לֹא לָקִי

אֲלֵא אֲרַבָּעִים וּתְרִי לֹאִי צְרִיכִי חַד בְּקֶרְבֶּן

שְׁלוֹ וְחַד בְּשֵׁל חֲבָרִו וּכְגוֹן דְּאָמַר כָּל הַרֹצֵעַ

לְהַמיר יבֹא וְיֹמִיר: הָא גּוּפָא קוֹשְׂיָא אֲמַרְתָּ

הֲכֹל מַמירין לִכְתַּחֲלָה לֹא שְׂאָדָם רִשְׁאֵי

לְהַמיר דִּיעֲבַד וּא"ת מָנָא לָּהּ לְמַקְשָׁה דִּהֲכֹל

מַמירין לִכְתַּחֲלָה הוּא דְלָמָא דִּיעֲבַד הוּא

דְּכַהֲנִי פְרִיךְ בְּרִישׁ חֲלוּן (דף ב.) וצ"ל

דַּע"כ הֲכֹל מַמירין לִכְתַּחֲלָה דְּאִי דִיעֲבַד

תַּרְפֵּי דִיעֲבַד לָמָה לִי וְכֹן (פַּרש"י) [אִיתָא]

הֶסֶם דַּר"ל דִּהֲכֹל שׁוֹחֲטִין לִכְתַּחֲלָה דְּאִי

דִּיעֲבַד תַּרְפֵּי דִיעֲבַד לָמָה לִי וּפָרֵשׁ רַבִּינוּ

שְׁלַמָּה זְכַרְיוֹנוּ לְבַרְכָּה הֶסֶם דְּלַבָּךְ לֹא קִשָּׁה

הֵכָא תַרְפֵּי דִיעֲבַד לָמָה לִי מִשּׁוּם דְּאִשְׁמוּעִינִי

בְּסִיפָא שְׁסוּפֵג אֲרַבָּעִים דַּס"א לֹאזְ שְׁאִין

בּוֹ מַעֲשֶׂה הוּא וְאִין לֹחֲקִין עֲלִיו וּלְפָרְשׁוֹ קִשָּׁה

מֵאִי פְרִיךְ הֵכָא וְאִין לוֹמַר דִּהֲיֵנוּ הֵאִי

דְּקַמְשַׁעֵי דְּאִין הֶלְשׁוֹן מִשְׁמַע כּוֹן וְעוֹד מֵאִי

קַמְשַׁעֵי מַמָּה שְׁהַקִּשָּׁה וּפַר"ת דַּתְּנֹן הֲכֹל

מַמירין לְשִׁנָּא אֲלִימָא לְאִשְׁמוּעִינִי דְּאִפִּילוּ

בְּמִיזִיד הַתְּמוּכָה נִתְפַּסַּת וַס"א אֲרַבָּעִים

בְּכַתְּפָה וְכָשֶׁר וְהֲיֵנוּ הָא דִּקְא מִשְׁעִי וּא"ת

וְהִיכִי מִצֵּי לְמִימַר דַּתְּנָא לְשִׁנָּא אֲלִימָא מִשּׁוּם

חֲדוּשׁ דְּמִיזִיד הָא אָמַר לְקַמֵּן וְהִיָּה לְרַבּוּת

שׁוּגַג כְּמִיזִיד אֲלֵמָא מִשְׁמַע דְּמִיזִיד פְּשִׁיטָא טְפִי

מַשׁוּגַג וְתַרַן רַבִּינוּ צְרוּךְ דֵּהָא דְּאָמַר וְהִיָּה

לְרַבּוּת שׁוּגַג כְּמִיזִיד לְעַנֵּן מַלְקוֹת קִאָמַר

וּרַבִּינוּ שְׁמַשְׁוֹן מַשְׁנ"ן חֲלֹק עֲלִיו דֵּהָא אֲמַר"י

אִין מַלְקוֹת בְּשׁוּגַג וַיֵּשׁ סְפָרִים חֲלוּקִין בְּדָבָר

לְקַמֵּן (תְּמוּכָה דף יו.) דְּקִאָמַר גַּבִּי תְּמוּכָה

לָקִי גַבִּי קִדְּשִׁים לֹא לָקִי וְאִית דְּגִדְּרִס גַּבִּי תְּמוּכָה קְדוּשׁ גַּבִּי קִדְּשִׁים לֹא קְדוּשׁ

וּי"א דֵּהָא דְּאָמַר וְהִיָּה לְרַ

ב:

עיינ' משפּט גר מצוה
א מיינ' פא' מהל' תמורה הל' ח: ב טור יו"ד סי' רלג: ג מיינ' פו"א מהל' נדרים הל' ד, ש"ע יו"ד סי' רלג סעי' א: ד מיינ' פג' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב: ה מיינ' פה' מהל' מעילה הל' טו: ו מיינ' פו"ח מהל' מילה' פסולי המוקדשין הל' כד: ז מיינ' פא' מהל' תמורה הל' ו: ח מיינ' פג' מהל' מעשה הקרבנות הל' ה: י מיינ' פז' מהל' ערכים ותרמין הל' ב: יא מיינ' פא' מהל' תמורה הל' ד:
 רבינו גרשום

מה סופיט לרבות את האשה. כלומר מהכא נלמד שסופיט לרבות את האשה שעשה תמורה ת"ל המר יומר ריבה. [ורבנן נפקח לןן אשה מואם המר מויו"ו דחאס דמויתר דלא צריך למיתסבי:]

הני מוילי דהשנה הכתיב אשה לאדם כעונש (מלא) דשנה בכל בין ביחוד בין בצבור אבל הכא כיוון דלאו שאני טיה בכל הוא דתנן אין הכבוד כו'. ל"א ס"ד הני מוילי דהשנה אשה לאדם בלאו שיש בו מעשה אבל מומיר דלאו מעשה הוא אלא חיבור אימא לן תלנתי קמינ':

שלא תיעב לעונת נדרים. יו"כ שנים נדמיוי נבדקין:

מופלא שזידע לשם מי גזר דמינ' למימר אדם כי יומר גזר בערבך מה ת"ל כי ופילא כוין. מדחקושי מקדש מופלא הסמוך לאדם נדמיר היינו מקדש:

דתנא אדם אדם. אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם לרבות עבדי כוכבים:

דקשי עבדי כוכבים. וזכויס שהעבדי כוכבים מקדישין לא נהנין ולא מועלין מערס לקמן: ואין מביאין נסכים עליהם נסכים. (א)עי' ברום' מנחות [קף עג:]: ד"ה אי דהביא גו' רבינו דהבא דגזס עליהם ע"ש. משמע הבא להא לישראל שהעבדי כוכבים אין מביאין על קרבנן נסכים משעת (והא דלמדין) והא דתנן במוס' שקלים עובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים שילח עמה נסכים (דקדישן משלו היינו דתנן' נדבנן דו' דברים התקינו ב"ד זה אחר מהם ולא מדאורייתא ולהאי לישנא דכתיב ואין מביאין נסכים בפני עצמן היינו דאין מתנדבין להביא נסכין (כפני עצמן) בלא זבח אבל קריננס טעון נסכים (כיון אי משלח כיון) אי משל כצור דנופק) עי' במנחות סס דשמע דבנסכים הבאין עם הזבח לא צריך קרא משום דעולה וכל אבחרהא ע"ש ות"ע מלכל נדריהם כדמפרש בפרק ואלו מנחות:

[וכטון להחמיר. דמועלין בן וחייבין משום פגול כוין] אבל דקשי בדק הבית מועלין. דקשי ה' וינהו [ולדמי בר חמא דקא בעי לה קסבר מהבא לא תפשוט דהקדיש עובד כוכבים להחפצר ליה. מודא אין עושין תמורה כי קא מבעיא ליה הקדיש עובד כוכבים להחפצר ישראל לפטוור חובתו של ישראל בתי מקדיש אולעין ומקדיש עובד כוכבים הוא ואין עושה תמורה אי בתי מחפצר דישראל הוא אולעין ועושה תמורה:

מקדיש מוסיף חמש כשהוא גואל הקדשו:

ומתכפר עשה תמורה. אלמא בתי מתכפר אולעין:

וְאִין מְבִיאִין נִסְכִּים פרש"י ואין מביאין של עובד כוכבים בפני עצמן כִּיִּסְרָאֵל

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

הכי גרסינן וְיִלָּךְ סוף הקדש מתחלית הקדש כו':
אֵת הָאִשָּׁה שֶׁתְּמוּרְתָּה תְּמוּרָה וְלֹאִי מִשּׁוּם לֹא דָלָא יְמִיר:
אֵלָּא בְּלִשְׁנֵי זָכָר
דְּכָתִיב לֹא יִחְלִיפֶנּוּ דְּהֵינּוּ לִשְׁנֵי זָכָר וְלֹא כְּתִיב לֹא תִחְלִיפֶנּוּ דְּהֵינּוּ לִשְׁנֵי נָקְבָה:
מֵה סוּפְנוּ לְרִבּוּת כּוֹי' כְּלוּמַר מֵהֵיכָן נִלְמוּד שְׁסוּפְנוּ לְרִבּוּת אֵת הָאִשָּׁה:
ת"ל וְאִם הֵמֶר יְמִיר אֹתוֹ, אִשָּׁה מַנִּין? תְּלֻמוּד לּוֹמַר:
”וְאִם הֵמֶר יְמִיר” לְרִבּוּת אֵת הָאִשָּׁה. וְלִרְבִּי מֵאִיר, אִשָּׁה מִנָּא לִיָּה? נִפְקָא לִיָּה מִיְיִוָּאם”.
וְרַבִּי יְהוּדָה, ”וְאִם” לֹא דְרִישׁ.
^(א)
וְבִין רַבִּי מֵאִיר וְבִין רַבִּי יְהוּדָה, טַעְמָא דְרַבִּי קְרָא לְאִשָּׁה, הָא לֹא רַבִּינְיָה קְרָא — הִוָּה אֲמִינָא:
כִּי עֲבָדָא תְּמוּרָה לֹא לְקִנְיָא. וְהָאֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר רַב, וְכֹן תֵּנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָא:
”אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם” — הַשְּׁוֹה הַכְּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֹונָשִׁין שְׁבַתְתוּרָה! אִיצְטְרִיָּה, מַהוּ דְּתִימָא:
הֵנִי מִיְלִי עֹונָשׁ דְּשְׁוֹה בִין בְּיַחֲדִיד בִּין בְּצַבּוּר, אֲבָל הֵכָא, כִּינּוּ דְּעֹונָשׁ שְׁאִינוּ שְׁוֹה בְּכָל הוּא, דְּתַנּוּ:
אִין הַצַּבּוּר וְהַשּׁוֹתֵפִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה — אִשָּׁה נָמִי כִּי עֲבָדָא לֹא לְקִנְיָא, קָא מִשְׁמַע לָן. ”בְּעֵי רַמִּי בַר חֲמַא:
קִטּוֹן מַהוּ שְׁיַמִּיר? הִיכִי דְמִי? אִילִימָא בְּקִטּוֹן שְׁלֵא הֲגִיעַ לְעֹונָת נְדָרִים — לֹא תִיבְעֵי לָהּ, דְּכִינּוּ אַקְדוּשִׁי לֹא אַקְדִּישׁ, אֲמורִי מִמִּיר? אֵלָּא כִּי קַמְבְּעִיָּא לִיָּה — בְּקִטּוֹן שְׁהֲגִיעַ לְעֹונָת נְדָרִים. ”מִי אֲמַרְיִנוּ, כִּינּוּ דְאֲמַר מָר:
”אִישׁ”, מָה תְּלֻמוּד לּוֹמַר ”כִּי יַפְּלִיא נְדָר” — לְרִבּוּת מוּפְלָא הַסְּמוּךְ לְאִישׁ, דְּקָדָשׁוּ קְדוּשׁ. מִדְּאַקְדוּשִׁי מְקַדִּישׁ, אֲמורִי נָמִי מִמִּיר, אוֹ דְלָמָּא:
כִּינּוּ דְלָאוּ בַר עֹונָשִׁין הוּא, בְּתֻמוּרָה לֹא מִיתַפִּיס? ”אם תִּימָצִי לּוֹמַר קִטּוֹן עֲבִיד תְּמוּרָה, דְּהָא אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין, גוֹי מַהוּ שְׁיַמִּיר? מִי אֲמַרְתָּ מִדְּאַקְדוּשִׁי מְקַדִּישׁ, דְּתַנְיָא:
”אִישׁ אִישׁ”, מָה תְּלֻמוּד לּוֹמַר ”אִישׁ אִישׁ”?
לְרִבּוּת אֵת הַגּוֹיִם, שְׁנוּדָרִים נְדָרִים וְנִדְבוּת כִּישְׂרָאֵל, אֲמורִי נָמִי מִמִּיר. אוֹ דְלָמָּא:
כִּינּוּ דְלֹא אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין, כִּי עֲבִיד תְּמוּרָה לֹא קְדָשָׁה? ^(ח"ח)אֲמַר רַבָּא:
תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא:
קְדָשִׁי גוֹיִם — לֹא נִהְנִין וְלֹא מוּעְלִין, וְאִין חֲיִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּיגוּל, נוֹתַר וְטָמֵא, אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה, וְאִין מְבִיאִין עֲלֵיהֶם נִסְכִּים, אֲבָל קִרְבָּנוּ טַעוֹן נִסְכִּים, דְּכַרִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. ”אֲמַר רַבִּי יוֹסִי:
בְּכוּלָן אֲנִי רוֹאֶה לְהַחֲמִיר. בְּמָה דְּכָרִים אֲמורִים? בְּקָדָשִׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקָדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית מוּעְלִין בְּהֵן. קְתַנִּי מִיָּהָא:
אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה! ^(ט)וְרַמִּי בַר חֲמַא, בְּהַקְדִּישׁ גוֹי לְהַתְּכַפֵּר גוֹי — לֹא קַמִּיבְּעִיָּא לִי, כִּי קַמִּיבְּעִיָּא לִי — בְּהַקְדִּישׁ גוֹי וּמִתְּכַפֵּר בִּישְׂרָאֵל:
בְּתַר מְקַדִּישׁ אֲזִלִּינוּ, אוֹ בְּתַר מִתְּכַפֵּר אֲזִלִּינוּ? ^(י)תִּיפְשׁוּט לִיָּה מִדְּרַבִּי אֲבָהוּ, דְּאֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
הַמְּקַדִּישׁ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ, וּמִתְּכַפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, וְהַתּוֹרֵם מִשְׁלוֹ

על

הוא:
וְאִפְּלוּ אִם תִּמְצָא לּוֹמַר קִטּוֹן עֹבֵד תְּמוּרָה כּוֹי' רַבּוּתָא אִתָּא לֹא־שְׁמוּעִינן
וְלֹא מִשּׁוּם דְּאִיתָּה הַכִּי:
מִדְּאַקְדוּשִׁי מְקַדִּישׁ דְּהָא מְרַבִּינן בְּמַנְחוֹת (קף עג:)
אִישׁ אִישׁ מַבְי' יִסְרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קִרְבָּנוּ וְאֲמַרְיִנן מַה ת"ל אִישׁ אִישׁ לְרִבּוּת עוֹבְדֵי כּוכָבִים שְׁנוּדָרִין נְדָרִים וְנִדְבוּת כִּיִּסְרָאֵל:
דָּלָא אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין דְּעוֹבֵד כּוכָבִים לֹא לְקִי לְעוֹלָם אֲבָל קִטּוֹן אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין בְּשֵׁהוּא בְּן י"ג שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד:
לֹא נִהְיִין וְלֹא מוּעְלִין שְׁאִם וְנִהְיֶה מִזֵּן לֹא מִמֵּי קִרְבֵּן מַעֲיֵלָה דָּלָא דְּיִינּוּן לִיָּה כַּשָּׂאֵר קִדָּשִׁים שֶׁהֲנֵהֲנָה מִזֵּן מַעַל מִשּׁוּם דָּלָא אִסוּר בְּהִנָּחָה אֵלָּא מִדְּרַבָּנן כְּדִלְקַמֵּן:
וְאִין חֲטִיבִין עֲלֵיהֶן כּוֹי' בְּדַמְסִין לְקַמֵּן:
וְאִין מְבִיאִין כּוֹי' ה"ג וְאִין מְבִיאִין נִסְכִּים וּל"ג עֲלֵיהֶן וְהִכי פְּרוּשָׁא דְלִין מְבִיאִין נִסְכִּים שֶׁל עוֹבְדֵי כּוכָבִים בְּפִנִּי עַצְמָן כִּיִּסְרָאֵל שֶׁתְּנַגֵּב נִסְכִּין בְּפִנִּי עַצְמָן אֲבָל בְּהִזִּי קִרְבָּנוּ מְבִיאִין כְּדִלְקַמְרִינן בְּמַסְכַּת שְׁקָלִים (פ"ו מ"ו) שְׁוֹ אַחַת מִן הַתְּקַנּוֹת שֶׁתְּקַנּוּ ב"ד דְּעוֹבֵד כּוכָבִים שֶׁשִּׁלַּח עוֹלָתוּ וְדָמִי נִסְכִּיהֶן מִמְדִּינַת הָיִם מְהַבְלִין הֵימֵנוּ אֲבָל קִרְבָּנוּ וְזֹאִי טַעוֹן נִסְכִּים דְּכַהֲדִי קִרְבָּנוּ מְבִיא נִסְכִּים:
בְּכָלֵן רוֹאֶה אֲנִי וּמַעֲלִין עוֹלָתוֹ וְאִתְּרִי דְּגִרְסִי לָהּ דָּמִי וְחִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל נוֹתַר וְטָמֵא כַּשָּׂאֵר קִדָּשִׁים חוּץ מִן הַנִּסְכִּים גּוֹזְזִאי אִין מְבִיאִין:
בד"א לְעִיל קַמְהֲדַר וְאִמְלֵתָה דת"ק ויה"ק בד"א קְדָאֲמַר תַּנָּא קַמָּא אִינוּ מוּעְלִין בְּקָדָשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁל עוֹבֵד כּוכָבִים:
אֲבָל בְּקָדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית מוּעְלִין בְּהֵן. קְתַנִּי מִיָּהָא:
אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה! כִּי קַמִּיבְּעִיָּא לִי — בְּהַקְדִּישׁ גוֹי לְהַתְּכַפֵּר גוֹי — לֹא קַמִּיבְּעִיָּא לִי, כִּי קַמִּיבְּעִיָּא לִי — בְּהַקְדִּישׁ גוֹי וּמִתְּכַפֵּר בִּישְׂרָאֵל:
בְּתַר מְקַדִּישׁ אֲזִלִּינוּ, אוֹ בְּתַר מִתְּכַפֵּר אֲזִלִּינוּ? ^(י)תִּיפְשׁוּט לִיָּה מִדְּרַבִּי אֲבָהוּ, דְּאֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
הַמְּקַדִּישׁ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ, וּמִתְּכַפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, וְהַתּוֹרֵם מִשְׁלוֹ

מִשּׁוּם לֹא דָלָא יְמִיר:
אֵלָּא בְּלִשְׁנֵי זָכָר
דְּכָתִיב לֹא יִחְלִיפֶנּוּ דְּהֵינּוּ לִשְׁנֵי זָכָר וְלֹא כְּתִיב לֹא תִחְלִיפֶנּוּ דְּהֵינּוּ לִשְׁנֵי נָקְבָה:
מֵה סוּפְנוּ לְרִבּוּת כּוֹי' כְּלוּמַר מֵהֵיכָן נִלְמוּד שְׁסוּפְנוּ לְרִבּוּת אֵת הָאִשָּׁה:
ת"ל וְאִם הֵמֶר יְמִיר אֹתוֹ, אִשָּׁה מַנִּין? תְּלֻמוּד לּוֹמַר:
”וְאִם הֵמֶר יְמִיר” לְרִבּוּת אֵת הָאִשָּׁה. וְלִרְבִּי מֵאִיר, אִשָּׁה מִנָּא לִיָּה? נִפְקָא לִיָּה מִיְיִוָּאם”.
וְרַבִּי יְהוּדָה, ”וְאִם” לֹא דְרִישׁ. ^(א)וְבִין רַבִּי מֵאִיר וְבִין רַבִּי יְהוּדָה, טַעְמָא דְרַבִּי קְרָא לְאִשָּׁה, הָא לֹא רַבִּינְיָה קְרָא — הִוָּה אֲמִינָא:
כִּי עֲבָדָא תְּמוּרָה לֹא לְקִנְיָא. וְהָאֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר רַב, וְכֹן תֵּנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָא:
”אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם” — הַשְּׁוֹה הַכְּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֹונָשִׁין שְׁבַתְתוּרָה! אִיצְטְרִיָּה, מַהוּ דְּתִימָא:
הֵנִי מִיְלִי עֹונָשׁ דְּשְׁוֹה בִין בְּיַחֲדִיד בִּין בְּצַבּוּר, אֲבָל הֵכָא, כִּינּוּ דְּעֹונָשׁ שְׁאִינוּ שְׁוֹה בְּכָל הוּא, דְּתַנּוּ:
אִין הַצַּבּוּר וְהַשּׁוֹתֵפִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה — אִשָּׁה נָמִי כִּי עֲבָדָא לֹא לְקִנְיָא, קָא מִשְׁמַע לָן. ”בְּעֵי רַמִּי בַר חֲמַא:
קִטּוֹן מַהוּ שְׁיַמִּיר? הִיכִי דְמִי? אִילִימָא בְּקִטּוֹן שְׁלֵא הֲגִיעַ לְעֹונָת נְדָרִים — לֹא תִיבְעֵי לָהּ, דְּכִינּוּ אַקְדוּשִׁי לֹא אַקְדִּישׁ, אֲמורִי מִמִּיר? אֵלָּא כִּי קַמְבְּעִיָּא לִיָּה — בְּקִטּוֹן שְׁהֲגִיעַ לְעֹונָת נְדָרִים. ”מִי אֲמַרְיִנוּ, כִּינּוּ דְאֲמַר מָר:
”אִישׁ”, מָה תְּלֻמוּד לּוֹמַר ”כִּי יַפְּלִיא נְדָר” — לְרִבּוּת מוּפְלָא הַסְּמוּךְ לְאִישׁ, דְּקָדָשׁוּ קְדוּשׁ. מִדְּאַקְדוּשִׁי מְקַדִּישׁ, אֲמורִי נָמִי מִמִּיר, אוֹ דְלָמָּא:
כִּינּוּ דְלָאוּ בַר עֹונָשִׁין הוּא, בְּתֻמוּרָה לֹא מִיתַפִּיס? ”אם תִּימָצִי לּוֹמַר קִטּוֹן עֲבִיד תְּמוּרָה, דְּהָא אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין, גוֹי מַהוּ שְׁיַמִּיר? מִי אֲמַרְתָּ מִדְּאַקְדוּשִׁי מְקַדִּישׁ, דְּתַנְיָא:
”אִישׁ אִישׁ”, מָה תְּלֻמוּד לּוֹמַר ”אִישׁ אִישׁ”?
לְרִבּוּת אֵת הַגּוֹיִם, שְׁנוּדָרִים נְדָרִים וְנִדְבוּת כִּישְׂרָאֵל, אֲמורִי נָמִי מִמִּיר. אוֹ דְלָמָּא:
כִּינּוּ דְלֹא אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין, כִּי עֲבִיד תְּמוּרָה לֹא קְדָשָׁה? ^(ח"ח)אֲמַר רַבָּא:
תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא:
קְדָשִׁי גוֹיִם — לֹא נִהְנִין וְלֹא מוּעְלִין, וְאִין חֲיִיבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּיגוּל, נוֹתַר וְטָמֵא, אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה, וְאִין מְבִיאִין עֲלֵיהֶם נִסְכִּים, אֲבָל קִרְבָּנוּ טַעוֹן נִסְכִּים, דְּכַרִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. ”אֲמַר רַבִּי יוֹסִי:
בְּכוּלָן אֲנִי רוֹאֶה לְהַחֲמִיר. בְּמָה דְּכָרִים אֲמורִים? בְּקָדָשִׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקָדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית מוּעְלִין בְּהֵן. קְתַנִּי מִיָּהָא:
אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה! ^(ט)וְרַמִּי בַר חֲמַא, בְּהַקְדִּישׁ גוֹי לְהַתְּכַפֵּר גוֹי — לֹא קַמִּיבְּעִיָּא לִי, כִּי קַמִּיבְּעִיָּא לִי — בְּהַקְדִּישׁ גוֹי וּמִתְּכַפֵּר בִּישְׂרָאֵל:
בְּתַר מְקַדִּישׁ אֲזִלִּינוּ, אוֹ בְּתַר מִתְּכַפֵּר אֲזִלִּינוּ? ^(י)תִּיפְשׁוּט לִיָּה מִדְּרַבִּי אֲבָהוּ, דְּאֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
הַמְּקַדִּישׁ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ, וּמִתְּכַפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, וְהַתּוֹרֵם מִשְׁלוֹ

הוא:
וְאִפְּלוּ אִם תִּמְצָא לּוֹמַר קִטּוֹן עֹבֵד תְּמוּרָה כּוֹי' רַבּוּתָא אִתָּא לֹא־שְׁמוּעִינן
וְלֹא מִשּׁוּם דְּאִיתָּה הַכִּי:
מִדְּאַקְדוּשִׁי מְקַדִּישׁ דְּהָא מְרַבִּינן בְּמַנְחוֹת (קף עג:)
אִישׁ אִישׁ מַבְי' יִסְרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קִרְבָּנוּ וְאֲמַרְיִנן מַה ת"ל אִישׁ אִישׁ לְרִבּוּת עוֹבְדֵי כּוכָבִים לֹא לְקִי לְעוֹלָם אֲבָל קִטּוֹן אֲתִי לְכָלֵּל עֹונָשִׁין בְּשֵׁהוּא בְּן י"ג שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד:
לֹא נִהְיִין וְלֹא מוּעְלִין שְׁאִם וְנִהְיֶה מִזֵּן לֹא מִמֵּי קִרְבֵּן מַעֲיֵלָה דָּלָא דְּיִינּוּן לִיָּה כַּשָּׂאֵר קִדָּשִׁים שֶׁהֲנֵהֲנָה מִזֵּן מַעַל מִשּׁוּם דָּלָא אִסוּר בְּהִנָּחָה אֵלָּא מִדְּרַבָּנן כְּדִלְקַמֵּן:
וְאִין חֲטִיבִין עֲלֵיהֶן כּוֹי' בְּדַמְסִין לְקַמֵּן:
וְאִין מְבִיאִין נִסְכִּים וּל"ג עֲלֵיהֶן וְהִכי פְּרוּשָׁא דְלִין מְבִיאִין נִסְכִּים שֶׁל עוֹבְדֵי כּוכָבִים בְּפִנִּי עַצְמָן כִּיִּסְרָאֵל שֶׁתְּנַגֵּב נִסְכִּין בְּפִנִּי עַצְמָן אֲבָל בְּהִזִּי קִרְבָּנוּ מְבִיאִין כְּדִלְקַמְרִינן בְּמַסְכַּת שְׁקָלִים (פ"ו מ"ו) שְׁוֹ אַחַת מִן הַתְּקַנּוֹת שֶׁתְּקַנּוּ ב"ד דְּעוֹבֵד כּוכָבִים שֶׁשִּׁלַּח עוֹלָתוּ וְדָמִי נִסְכִּיהֶן מִמְדִּינַת הָיִם מְהַבְלִין הֵינּוּ אֲבָל קִרְבָּנוּ וְזֹאִי טַעוֹן נִסְכִּים דְּכַהֲדִי קִרְבָּנוּ מְבִיא נִסְכִּים:
בְּכָלֵן רוֹאֶה אֲנִי וּמַעֲלִין עוֹלָתוֹ וְאִתְּרִי דְּגִרְסִי לָהּ דָּמִי וְחִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פְּגוּל נוֹתַר וְטָמֵא כַּשָּׂאֵר קִדָּשִׁים חוּץ מִן הַנִּסְכִּים גּוֹזְזִאי אִין מְבִיאִין:
בד"א לְעִיל קַמְהֲדַר וְאִמְלֵתָה דת"ק ויה"ק בד"א קְדָאֲמַר תַּנָּא קַמָּא אִינוּ מוּעְלִין בְּקָדָשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁל עוֹבֵד כּוכָבִים:
אֲבָל בְּקָדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית מוּעְלִין בְּהֵן. קְתַנִּי מִיָּהָא:
אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה! כִּי קַמִּיבְּעִיָּא לִי — בְּהַקְדִּישׁ גוֹי לְהַתְּכַפֵּר גוֹי — לֹא קַמִּיבְּעִיָּא לִי, כִּי קַמִּיבְּעִיָּא לִי — בְּהַקְדִּישׁ גוֹי וּמִתְּכַפֵּר בִּישְׂרָאֵל:
בְּתַר מְקַדִּישׁ אֲזִלִּינוּ, אוֹ בְּתַר מִתְּכַפ

מסורת הש"ס
א זבחים מה.
ב זבחים מה; מנחות עג;
ג יומא נ:
ד זבחים ו; לקמן י; נדרים לו:
ה לקמן ה;; בבא מציעא צא.;
חולין ב; משנה תמורה
ו זבחים טז; סנהדרין טג.
ז ערכין ב.
ח שבועות כא; מכות טז.
ט אוצר מדרשים מדרש עשרת הדברות; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; שבועות כא.

תורה אור השלם
נפש כִּי־תַמְעַל מַעַל וְחַטָּאָה בַשְּׁנֵה מִקְדָּשֵׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ וּג' [ויקרא ה, טו]
וְעִבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֱהֱלָהּ וְהָם יִשְׂאוּ עֹנֶם וּג' [במדבר כג]
דָּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ־לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבַּנּוּ וּג' [שמות כה, ב]
וְשִׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלֵי וְהָם יִשְׂאוּ עֹנֶם בּוּ כִי יִסְלַחְוּ וּג' [ויקרא כב, ט]
וַיִּדְבַּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה תְרוּמָה מֵאֵת מִשְׁמַרְתִּי תְרוּמַתִּי וּג' [במדבר יח, ח]
וְהִקְדֵּת תְּרוּמַת פִּתְּנָם לֶקֶל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נִפְשֹׁת וּג' [ויקרא יח, יא]

דבר אל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו וַיִּקְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסְלַחוּ אֶת־שֵׁם וּג' [ויקרא כב, ב]

ואֶכְלִי עֹנֹו יִשָּׂא כִרְאֹת־קֹדֶשׁ יְהוָה חֲלָל וְנִחַל וְנִתְּחַם הַנֶּפֶשׁ הַהוּא וּג' [ויקרא יט, ח]

וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר [ויקרא יח, ח]

וְהֵם הָאֵכָל וְיֵאֵכַל מִבְּשַׂר־זֶבַח שְׁלֵמִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִבָּהּ וּג' [ויקרא יח, יח]

לֹא יִסְלַחְפוּ וְלֹא־יִמָּיֵר אֹתוֹ טוֹב בָּרַע אֹרֶרַע בְּטוֹב וְאִם־חָמָר וּג' [ויקרא כו, י]

דבר אל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר וּג' [ויקרא כו, ב]

כִּי אֶת־מַעֲשֶׂךְ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַרְמִיזוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נִתְּחִי לַלֵּוִיִּם וּג' [במדבר יח, כד]

וְכִל־מַעֲשֶׂךְ בָּרַךְ וַאֲנֹן כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר פֶּתַח הַשְּׁעָר הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ וּג' [ויקרא כו, לב]

כֹּל־הָאֲזָנֹחַ עֲשֶׂה־כַּכָּה אֶת־אֵלֶּה לַהֲקָרִיב אֲשֶׁה רִיטְיֹחִים לַיהוָה [במדבר טו, יא]

וַיֹּזַן תְּהִיב לִנְשׁוֹד חֲצִי הָהֵן אֲשֶׁה רִיטְיֹחִים לַיהוָה כָּכָה וּג' [במדבר טו, יא]

דבר אל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו וְאֵל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ וּג' [ויקרא כב, יח]

לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹן כִּי לֹא יִנָּקֶה יְהוָה וּג' [שמות כ, יז]

טובת הנאה שלו של תורם שיכול לתנו לכל סלע זה ותנה לבן כפתי כהן הוי אותו סלע

של תורם ולא של נתקם בשבילו ולא מצ' טועין הלה בין שנתרמה על טבל שלו נמצא דנותן סלע על של עצמו. הן מלמא דרבי אבהו תלת מלי טינהו:
התם הוא דקאיתי מבח ישראל שרע ישראל וסופו ביד ישראל. אבל הכא, הכי קא מיפעיא ליה: מי פעינן מתחילה ועד סוף דתיקו ברשות מאן דעביד תמורה? תיקו.
"אמר מר: מוקדשי גוים לא נהנין ולא מועלין. לא נהנין — מדרבנן, ולא מועלין — מדאורייתא.[[]^{q]}מאי טעמא? דכתיב: "נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגגה", וילפינן "חטא" "חטא" מתרומה, ובתרומה כתיב: "בני ישראל", ולא גוים. ואין חייבין עליהם, משום פיגול, נותר, וטמא, דכתיב בה בטומאה: "דבר אל אהרן ואֵל בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם וגו'". ויליף נותר "חילול" "חילול" מטומאה, דכתיב גפי טומאה: "בני ישראל ולא יחללוּוּגו'", וכתיב גפי נותר: "ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל". ויליף פיגול "עוון" "עון" מנותר, דכתיב גפי פיגול: "והנפש האוכלת ממנו עונה תשא", וכתיב גפי נותר: "ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל", וכולוהו בני ישראל ולא גוים. ואין עושין תמורה, דכתיב: "לא יחליפנו ולא ימיר", וכתיב בריש ענין: "דבר אל בני ישראל לאמר איש כי יפליא נדר בערפה". לישנא אחרנא: ואין עושין תמורה, מאי טעמא? דאיתקשא תמורת בהמה למעשר בהמה, ומעשר בהמה למעשר דגן. וגפי מעשר דגן כתיב: "(כל) [כי את] מעשר בני ישראל אשר ירימו לה'... בני ישראל" — ולא גוים.[[]^{q]}ואין מביא (עליהו) נסכים, אבל קרבנו טעון נסכים, דברי רבי שמעון. מנא הני מילי? דתנו רבנן: "אורח" — אורח מביא נסכים ואין הגוי מביא נסכים. יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים? תלמוד לומר "ככה".[[]^{q]}אמר רבי יוסי: רואה אני כבולן להחמיר. מאי טעמא? "לה" כתיב ביה.[[]^{q]}

⁽⁷⁾במה דברים אמורים — בקדשי מזבח, אבל בקדשי בדק הבית — מועלין בהן. מאי טעמא? דכי גמרינן מעילה "חטא" "חטא" מתרומה, דומיא דתרומה (דקדוש) [דקדושה] קדושת הגוה, אבל בקדשי בדק הבית דקדושת דמים — לא. אמר רב יהודה, אמר רב: כל "לא תעשה" בתורה, עשה (בה) מעשה — חייב, לא עשה (בה) מעשה — פטור. ויכללא הוא דלאו שאין בו מעשה פטור? והרי מימר, דלאו שאין בו מעשה הוא, ולקי, דתנן: "לא שהוא רשאי להמיר, אלא שאם המיר מומר, וסופג את הארבעים".[[]^{q]}אמר לה רב: הא מני? רבי יהודה היא, דאמר: לאו שאין בו מעשה — לוקין עליו.[[]^{q]}ומי מצית מוקמת למתניתין כרבי יהודה? והא אוקימתא לרישא דלא כרבי יהודה, דקתני "הכל ממירין", "הכל" לאיתויי מאי? לאיתויי יורש, ודלא כרבי יהודה! האי תנא סבר לה כנותיה בחדא — דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו, ופליג עליה בחדא — דאילו רבי יהודה סבר: יורש אינו סומה, יורש אינו ממיר, ותנא דידן סבר: יורש סומה, יורש ממיר.[[]^{q]}אמר רב אידי בר אבין, אמר רב עמרם, אמר רבי יצחק, אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי הגלילי: כל לא תעשה שבתורה, עשה בו מעשה — לוקה, לא עשה בו מעשה — פטור, חוץ מנשבע, ומקלל חבירו בשם, אף על פי שלא עשה מעשה — חייב. משום רבי יוסי ברבי חנינא אמרו: אף המקדים תרומה לביכורים.[[]^{q]}נשבע מנלו? אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר: אמר קרא "כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא", בית דין של מעלה אין

לא נהנין מדרבנן והקשה הר"ר

"צל של חבירו — טובת הנאה שלו! אמר ליה: התם הוא דקאיתי מבח ישראל, משום הכי אזלינן בתר מתפפר, והוה ליה תחילתו וסופו ביד ישראל. אבל הכא, הכי קא מיפעיא ליה: מי פעינן מתחילה ועד סוף דתיקו ברשות מאן דעביד תמורה? תיקו.
"אמר מר: מוקדשי גוים לא נהנין ולא מועלין. לא נהנין — מדרבנן, ולא מועלין — מדאורייתא.[[]^{q]}מאי טעמא? דכתיב: "נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגגה", וילפינן "חטא" "חטא" מתרומה, ובתרומה כתיב: "בני ישראל", ולא גוים. ואין חייבין עליהם, משום פיגול, נותר, וטמא, דכתיב בה בטומאה: "דבר אל אהרן ואֵל בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם וגו'". ויליף נותר "חילול" "חילול" מטומאה, דכתיב גפי טומאה: "בני ישראל ולא יחללוּווגו'", וכתיב גפי נותר: "ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל". ויליף פיגול "עוון" "עון" מנותר, דכתיב גפי פיגול: "והנפש האוכלת ממנו עונה תשא", וכתיב גפי נותר: "ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל", וכולוהו בני ישראל ולא גוים. ואין עושין תמורה, דכתיב: "לא יחליפנו ולא ימיר", וכתיב בריש ענין: "דבר אל בני ישראל לאמר איש כי יפליא נדר בערפה". לישנא אחרנא: ואין עושין תמורה, מאי טעמא? דאיתקשא תמורת בהמה למעשר בהמה, ומעשר בהמה למעשר דגן. וגפי מעשר דגן כתיב: "(כל) [כי את] מעשר בני ישראל אשר ירימו לה'... בני ישראל" — ולא גוים.[[]^{q]}ואין מביא (עליהו) נסכים, אבל קרבנו טעון נסכים, דברי רבי שמעון. מנא הני מילי? דתנו רבנן: "אורח" — אורח מביא נסכים ואין הגוי מביא נסכים. יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים? תלמוד לומר "ככה".[[]^{q]}אמר רבי יוסי: רואה אני כבולן להחמיר. מאי טעמא? "לה" כתיב ביה.[[]^{q]}

יעקב למה לנו לומר דרבנן היא דלמא מחלוקתא היא בין דמרבינן מאיש איש שנודרין עובדי כוכבים בישראל דכה"ג אמר (מעילה דף ז:): בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא דאע"ג דאין בהן מעילה וי"ל בין דאין בהן קדשה לענן פגול נותר וטמא אין בו קדשה גמי לענן הנאה דאורייתא: ויליף נותר חלול חלול משמא וכתב בה בטמאה בני ישראל ולא עובדי כוכבים והקשה הר"ם ונילף נותר חלול חלול מטמא ששמש בטמאה דאמר בפרק ב' דזבחים (דף טו:): קדשי עובדי כוכבים לא קרבי בטמאה דאמר התם אלא למעוטי עובדי כוכבים השתא צין לא מרצה דאמר מר בעובדי כוכבים צין בשוגג צין במוזר לא הרצה בטמאה קרב וי"ל דיש לנו למילף טפי מטמאה [דכתיב] בחד קרא בדאיתא בזבחים פ' ב"ש (זבחים דף מה:): דתני לוי מנן שאף בפסול זמן הכתוב מדבר ת"ל ולא יחללו את קדשי בני ישראל בשני חלולין הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טמאה: ומעשר דגן כתיב

בני ישראל ולא עובדי כוכבים והינו רבי שמעון דאית ליה הן דרשה אבל רבנן פליגי עליה ולשנא קמא שזן לרבנן: מאי תרומה קדשת הגוה ואם תאמר והא אמר ראיז במעילה בלאזקה דילפינן

חטא חטא מתרומה הוה לן למימר כי הכא מה תרומה קדשת הבוגר ולא יהא אזקה דמעילה אלא בקדשי מזבח וקומא לן דאפילו בקדשי צדק הבית שזן בהן אזקה דמעילה בדתנן (בכריתות דף יג:): יש אוכל חבילה אחת וחוב עליה ארבע חטאות ואשם אחד וקחשיב מקדשים גשור ונמור) וכן במה דרשות דרשין בפ' ברתא דמעילה (דף יח:): פגם ונהנה ושלח שעשה שליחותו דגמרינן מתרומה הוה לנו לומר דלא נהני בקדשי צדק הבית וי"ל הא דמעמיטין הכא קדשי צדק הבית הינו משום דכתיב הכא לה': וַיַּרְי מִמָּר לֹאֹ שֹׁאִין בּוּ מַעֲשֶׂה וְלֹמִי וְאִם תֵּאֲמַר אֲמַאי לֹא פִרִּיךְ הֲכִי גַמִּי מוּנְצִי שֶׁס רַע וְעֲדִים זִמְמִין דְּלֹא שֹׁאִין בּוּ מַעֲשֶׂה וְלֹמִי וי"ל דלא פעי למפרך מהני דכתיב בהו מלקות בפתרה וא"ת דמסקבת מכות (דף ד:): דאמר עלא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו דיליף ממונצי שם רע ופריך, מה למוניא שם רע שכן קנים ולימא או נשבע או ממר או חד מהנן. דשמעתין [ויכוח] וי"ל דאין ה"נ אלא תרן שפיר או שמא לא דמי הני דהכא נהרי מימר דלאו שאין בו מעשה לימא בדבורא אתעביד מעשה בחדאמר לקמן וי"ל דאה"ר הוי מצ' למרוצי אלא דשפיר שני: אף המקדיים תרומה לביכורים לקמן מפרש טעמא דאמר

קרא מלאתך ודמעך לא תאחר מלאתך, ז' בכורים ודמעך ז' תרומה ואמר רחמנא לא תאחר ובספרי מפרש טעמא אחרניא וקדמו בכורים שיש לזן ד' שמוות ורש"י מיתי ליה לקמן (תמורה ד' ד' ד"ה מפני):

דזנין להו בתורת שאר קדשים דמועלין בהן וחיבין עליהן משום פגול כו'. ונהי מימר דלאו שאין בו מעשה הוא דגדלענורא תלזא מלמא: ר' יהודה היא דקא משתעי לקמן בהא מלמא: לא עשה מעשה פטור חוץ מנשבע כו' דאע"ג דלא עביד מעשה לוקה דמפרש להו לקמן: בשם בשמו של הקב"ה: נשבע מנלן דלוקה:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

ג.

עין משפט נר מצוה
א מו"י פד' מהל' תרומות הל' ב: ב מו"י פה' מהל' מעילה הל' טו: ג מו"י פא' מהל' תמורה הל' א: ד מו"י פו"ח מהל' סנהדרין והעונשין המסורין להם הל' ב:
רבינו גרשום

טובת הנאה שלו. שיכול לקבל מישראל חבירו וזו או סלע כדי ליתנה לבן כתי כהן:

ורמי בר חמא. קא סבר מיהא לא תפשוט דההוא דקאמר רבי אבהו א"ר יוחנן דמתכפר עשה תמורה משום דקא אתי האי מתכפר מבח ישראל דקרבן מדיה עביד תמורה כלומר דהקדשם השראל לאחכפר ישראל. אבל הקדשם עובד כוכבים לאחכפר ישראל דלא הוה מתחלה ועד סוף בדרשות ההוא מתכפר מי מצ' עביד מתכפר תמורה אי לא תיקו:

לא מעלין. בהן מחלוקתא אפילו הכי (כו) לא נהנין מק' מדרבנן:

ל"א איתקש תמורת בהמה למעשר בהמה. דכתיב גבי מעשר בהמה לא יבקר צין טוב לרע ולא ימורע וכתב בתמורת בהמה לא יחליפנו ולא ימור אותו ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן כדאמר בפרק מעשר בהמה עשר תעשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה:

מ"ט לה' כתוב ביה. דכתיב לכל נדריהם אשר יקריבו לה' הלכך מועלין:

ומקלל את חבירו בשם. הקדש. וכן המקדים תרומה לביכורים לא במפרים קא מוירי דהינו מעשה שהקדים תרומה אלא כגון שנת עינו בצד זה לשם תרומה. אימא לא ינקה כלל אפי' ב"ד:

ג:

 עין משפט נר מצוה
--

	א מו"י פד' מהל' שבועות הל' ב:
ב מו"י פט"ז מהל' סנהדרין והעונשין המסורין להם הל' ד:	
ג מו"י פד' מהל' שבועות הל' ט:	
ד טור יו"ד סי' רג:	
ה מו"י פי"א מהל' שבועות הל' ג, ש"ע יו"ד סי' רג סע"י ו:	
ו טור חי"מ סי' כז:	
ז מו"י פכ"ו מהל' סנהדרין והעונשין המסורין להם הל' ג, ש"ע חי"מ סי' כז סע"י א:	
ח מו"י פי"ב מהל' שבועות הל' יא:	

שְׁבֻעָה **שְׁלֹא אוֹכֵל כֶּכֶר** זוּ שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכְלָהּ וְאִכְלָה אֵינּוּ חֵיִב אֱלֹא אַחַת וְזִקְרָא נִקְטַ שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל תַּחֲלֶה דְּלִי אִמֵּר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכְלָנָה שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל חֵיִב שְׁתִּים דְּשָׁלֹא אִכְלָנָה מִשְׁמַע בְּלֹא וְכִי הָרַר אִמֵּר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל מִשְׁמַע בְּלָל וּבִשְׁבוּעוֹת (דף כז:׃) מְפָרֵשׁ אִמְרֵי תַנָּא שְׁלֹא אִכְלָנָה שְׂנִי פְעָמִים: **וּמֵאִי שָׁנָא** פֿרַשׁ"י מֵאִי שָׁנָא דְּמִמַּעַט אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל מִקְרָבָן וְקִמְרָבֵי אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי מִסִּיפֵא דְחֵיב בְּקִרְבָּן וְלֹא נִסְיָרֹא דְּלִי אִמֵּר לְמַעֲטוּי אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל לֹא תִשָּׂא מִיּוֹדִי אֵכֵל אִי אִמֵּר אִיפְכָא אִזְי תַּקְשָׁה לָךְ ור"י פֿרַשׁ וּמֵאִי שָׁנָא דְּמִפֿרַשׁ לֶה כְּרַבִּי עֲקִיבָא לִקְוֹמָא כִּר' יִשְׁמַעֲלֹ וְרִישָׁא לְמַעֲטוּי אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי מִקְרָבָן וְסִיפֵא לְמַעֲטוּי אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל מִמַּלְקוֹת וּמַשְׁנִי קֹאִי בַלְהֶבֶא כּו':

וּמִקְצֵל חִבְרוּ בַּשּׁם מִנְּזֹל אִם לֹא תִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת וְהַפְלֹא וְאַחֲרֵיתָּהּ מִהֲבֹא לֹא תִקְנֵל חֲרַשׁ אִי נָמִי מֵהֵאִי קִרְא גּוֹפִיהּ:

אִין מְנַקִּין אוֹרְיוֹ דְּכַתִּיב כִּי לֹא נִצְקָה ה': נְקִיוֹת **כָּלֵל** דְּאִין מְלַקִּין אוֹרְיוֹ בֵּית דִּין שְׁלֵמָה: **אִשְׁכַּחן** שְׁבוּעָת שָׁוֵא דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ו:׃) אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא וְהֵינּוּ שְׁבוּעַת שָׁוֵא בְּגוֹן גִּשְׁבַּע לְשׁוֹנֵת אֶת הַיָּדוּעַ לְאֵלֹהִים: **שְׁבוּעַת שָׁקָר** מְפָרֵשׁ לְקַמֵּן הִיכִי דְמִי: מַעֲנֵן דְּלָקוּ עֲלֶיהָ: **מַעֲשֶׂה עֶבֶד** וְכַדִּין הוּא דְלַלְקוּ שְׁהִי אֵכֵל וְעֵשֶׂה מַעֲשֶׂה: וְלֹא **אֵכֵל** דְּלֹא הֵינּוּ מַעֲשֶׂה: וְכִי הֵאִי אִנּוּנָא מִי לְקִי בַתְמִינִי: **מִשּׁוּם** דְּהֵינּוּא הַתְּרַלָּת **סָפֵק** דְּלִי אִתְּרִי בַּהּ הֲזָהַר בָּךְ שְׁמַלְכֵל הַכֶּכֶר שְׁנַשְׁבַּעַת עָלֶיָּה וְכֹל לִימֵר אִין לִי בֵּית מַחוּשׁ בְּהַתְּרָלָה זֹו דְּלִפְתִּי יֵשׁ לִי הַשְׁתֹּת וְכֹן כֹּל הַיּוֹם כֹּלֹו וְאִפִּי' כִּי עֶבֶד הַיּוֹם וְכֹל לִימֵר שׁוֹכֵחַ הֵייתִי וְלֹא נִזְכַּרְתִּי לֹא בִשְׁבוּעָה וְלֹא בְּהַתְּרָלָה וְאֵינִי לִזְכֹּר: תַּנָּא בַּלְבַּלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי כְּלוּמַר תַּחֲא שְׁבוּעַת שָׁקָר גִּשְׁבַּע שְׁלֹא אֵכֵל וְאֵכֵל אוֹ שְׁאֵכֵל וְלֹא אֵכֵל דְּהִכָּא לִיבָא שׁוּם מַעֲשֶׂה דְּהָא לְשַׁעֲבַר גִּשְׁבַּע: וּמֵאִי שָׁנָא אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי כְּלוּמַר מֵאִי אִרְוִי דְּקָא מִמַּעַט אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל בַּתְּרוּוּהִי לִיבָא שׁוּם מַעֲשֶׂה: **שְׁבוּעַת שָׁקָר** דְּמוֹתִא דְּשְׁבוּעַת שָׁוֵא כְּדַמְפָּקֹא לְעִיל לְשׁוֹא לְשׁוֹא שְׁתֵּי פְעָמִים: מַה **שְׁבוּעַת שָׁוֵא** שְׁהִיא לְשַׁעֲבַר דְּכִי גִשְׁבַּע עַל עַמּוּד שֶׁל אֶבֶן שְׁהוּא שֶׁל כֶּסֶף הֵינּוּ לְשַׁעֲבַר דְּלִשְׁעֵבַר קִדָּם שְׁנַשְׁבַּע הֵינּוּ אֶבֶן כְּמוֹ שְׁהִיא עֲבָשׁוּ וּמַה שָׁוֵא לִנְקָה עָלֶיהָ כְּדִלְמַרִּי' לְעִיל בַּב"ד שְׁלֵמָה מְלַקִּין וּמַעֲנִין אוֹרְיוֹ חֹף שָׁקָר לְשַׁעֲבַר דְּהֵינּוּ אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי לְאִפְסוּי אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל שְׁהִיא לְהִבָּא: **שְׁבוּעָה** שְׁלֹא אוֹכֵל כֶּכֶר זֹו וְכִי' דְּהָא גִשְׁבַּע תַּלְתִּי זְמַנִּי שְׁלֹא יֵאכֵל אוֹרְיוֹ כֶּכֶר: אֵינִי חֵיִב אֲלֵא אַחַת כְּדִלְמַרְיִן בִּשְׁבוּעוֹת דְּאִין שְׁבוּעָה חֲלֵה עַל שְׁבוּעָה: וְזֹו הִיא שְׁבוּעַת בְּטוּי דְּקִאֲמַר קִרְא לְבִטּוֹא בִּשְׁפָתַי לְהִרַע אוֹ לְהִיטִיב וְגו' וְזֹו הִיא שְׁבוּעַת בְּטוּי שְׁמוּנִיֹא בִּשְׁפָתַי שְׁלֹא יֵאכֵל אוֹרְיוֹ כֶּכֶר אֵכֵל לֹא גִוִּיל מִיּוֹדִי לְחִבְרָה אֵכֵל שְׁבוּעַת הַעֲדוּת וְשְׁבוּעַת הַפְּקֻדוֹן מִבֵּיא עַל הַזִּלְזוֹן כַּסְגָּנָה אֶסָּם: לְמַעֲטוּי מֵאִי דְּאִין חֵיבִין עַל זְדוּנָה מַכּוּת: לֹאִי לְמַעֲטוּי אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי דִּלְע"נ דְּהֵינּוּא שְׁבוּעַת בְּטוּי דְּלֹא לְקִי מִשּׁוּם דְּלִהֲרַע אוֹ לְהִיטִיב כְּתִיב דְּמַשְׁמַע לְהִבָּא פֿרַט לְשַׁעֲבַר בְּגוֹן אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי וְאִפְתִּי שְׁבוּעַת שָׁקָר הִיכִי דְמִי: לֹא מַנִּיתִי קִרְבָּן מִשּׁוּם דְּלִהֲרַע אוֹ לְהִיטִיב גְּבִי קִרְבָּן קֹאִי אֵכֵל מַמַּה נִפְשָׁךְ חֵיב עָלֶיהָ מְלָקוֹת דְּמוֹתִא דְּשְׁבוּעַת שָׁוֵא: דְּאִמַר [ר"י] בְּמָם' שְׁבוּעוֹת (דף כה.) אֵינִי חֵיִב אֲלֵא עַל הַעֲתִיד לָבֹא: זֹו הִיא שְׁבוּעַת שָׁוֵא סִיפֵא דְּהִיִּיא מַשְׁנֶה דְּלְעִיל הֵינּוּא הֵאִי זֹו הִיא שְׁבוּעַת שָׁוֵא וְכִי': וְרִישָׁא לֹאִי לְמַעֲטוּי אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי דְּלִפְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי קִרְבָּן: וּמֵאִי שָׁנָא דְּמִמַּעַט אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵלְתִּי מִסִּיפֵא דְּחֵיב קִרְבָּן: וּמַשְׁנִי מִסְתַּבְּרָא רִישָׁא לְמַעֲטוּי אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל: דְּקֹאִי בַּלְהֶבֶא דְּקַמְנִי שְׁבוּעָה שְׁלֹא אִכְלָנָה וּמִמַּעַט לְהִבָּא בְּגוֹן אֵכֵל וְלֹא אֵכֵל: אֵכֵל קֹאִי בַּלְהֶבֶא וּמִמַּעַט לְשַׁעֲבַר בַּתְמִינִי: בְּגוֹן אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי: לֹא תַתְּנִי מַמַּר בְּכָלֵל שְׁאֵר דְּאִין בְּהֵן מַעֲשֶׂה:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

אִין מְנַקִּין אוֹרְיוֹ דְּכַתִּיב כִּי לֹא נִצְקָה ה': נְקִיוֹת **כָּלֵל** דְּאִין מְלַקִּין אוֹרְיוֹ בֵּית דִּין שְׁלֵמָה: **אִשְׁכַּחן** שְׁבוּעָת שָׁוֵא דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ו:׃) אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא וְהֵינּוּ שְׁבוּעַת שָׁוֵא בְּגוֹן גִּשְׁבַּע לְשׁוֹנֵת אֶת הַיָּדוּעַ לְאֵלֹהִים: **שְׁבוּעַת שָׁקָר** מְפָרֵשׁ לְקַמֵּן הִיכִי דְמִי: מַעֲנֵן דְּלָקוּ עֲלֶיהָ: **מַעֲשֶׂה עֶבֶד** וְכַדִּין הוּא דְלַלְקוּ שְׁהִי אֵכֵל וְעֵשֶׂה מַעֲשֶׂה: וְלֹא **אֵכֵל** דְּלֹא הֵינּוּ מַעֲשֶׂה: וְכִי הֵאִי אִנּוּנָא מִי לְקִי בַתְמִינִי: **מִשּׁוּם** דְּהֵינּוּא הַתְּרַלָּת **סָפֵק** דְּלִי אִתְּרִי בַּהּ הֲזָהַר בָּךְ שְׁמַלְכֵל הַכֶּכֶר שְׁנַשְׁבַּעַת עָלֶיָּה וְכֹל לִימֵר אִין לִי בֵּית מַחוּשׁ בְּהַתְּרָלָה זֹו דְּלִפְתִּי יֵשׁ לִי הַשְׁתֹּת וְכֹן כֹּל הַיּוֹם כֹּלֹו וְאִפִּי' כִּי עֶבֶד הַיּוֹם וְכֹל לִימֵר שׁוֹכֵחַ הֵייתִי וְלֹא נִזְכַּרְתִּי לֹא בִשְׁבוּעָה וְלֹא בְּהַתְּרָלָה וְאֵינִי לִזְכֹּר: תַּנָּא בַּלְבַּלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי כְּלוּמַר תַּחֲא שְׁבוּעַת שָׁקָר גִּשְׁבַּע שְׁלֹא אֵכֵל וְאֵכֵל אוֹ שְׁאֵכֵל וְלֹא אֵכֵל דְּהִכָּא לִיבָא שׁוּם מַעֲשֶׂה דְּהָא לְשַׁעֲבַר גִּשְׁבַּע: וּמֵאִי שָׁנָא אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי כְּלוּמַר מֵאִי אִרְוִי דְּקָא מִמַּעַט אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל בַּתְּרוּוּהִי לִיבָא שׁוּם מַעֲשֶׂה: **שְׁבוּעַת שָׁקָר** דְּמוֹתִא דְּשְׁבוּעַת שָׁוֵא כְּדַמְפָּקֹא לְעִיל לְשׁוֹא לְשׁוֹא שְׁתֵּי פְעָמִים: מַה **שְׁבוּעַת שָׁוֵא** שְׁהִיא לְשַׁעֲבַר דְּכִי גִשְׁבַּע עַל עַמּוּד שֶׁל אֶבֶן שְׁהוּא שֶׁל כֶּסֶף הֵינּוּ לְשַׁעֲבַר דְּלִשְׁעֵבַר קִדָּם שְׁנַשְׁבַּע הֵינּוּ אֶבֶן כְּמוֹ שְׁהִיא עֲבָשׁוּ וּמַה שָׁוֵא לִנְקָה עָלֶיהָ כְּדִלְמַרִּי' לְעִיל בַּב"ד שְׁלֵמָה מְלַקִּין וּמַעֲנִין אוֹרְיוֹ חֹף שָׁקָר לְשַׁעֲבַר דְּהֵינּוּ אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי לְאִפְסוּי אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל שְׁהִיא לְהִבָּא: **שְׁבוּעָה** שְׁלֹא אוֹכֵל כֶּכֶר זֹו וְכִי' דְּהָא גִשְׁבַּע תַּלְתִּי זְמַנִּי שְׁלֹא יֵאכֵל אוֹרְיוֹ כֶּכֶר: אֵינִי חֵיִב אֲלֵא אַחַת כְּדִלְמַרְיִן בִּשְׁבוּעוֹת דְּאִין שְׁבוּעָה חֲלֵה עַל שְׁבוּעָה: וְזֹו הִיא שְׁבוּעַת בְּטוּי דְּקִאֲמַר קִרְא לְבִטּוֹא בִּשְׁפָתַי לְהִרַע אוֹ לְהִיטִיב וְגו' וְזֹו הִיא שְׁבוּעַת בְּטוּי שְׁמוּנִיֹא בִּשְׁפָתַי שְׁלֹא יֵאכֵל אוֹרְיוֹ כֶּכֶר אֵכֵל לֹא גִוִּיל מִיּוֹדִי לְחִבְרָה אֵכֵל שְׁבוּעַת הַעֲדוּת וְשְׁבוּעַת הַפְּקֻדוֹן מִבֵּיא עַל הַזִּלְזוֹן כַּסְגָּנָה אֶסָּם: לְמַעֲטוּי מֵאִי דְּאִין חֵיבִין עַל זְדוּנָה מַכּוּת: לֹאִי לְמַעֲטוּי אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי דִּלְע"נ דְּהֵינּוּא שְׁבוּעַת בְּטוּי דְּלֹא לְקִי מִשּׁוּם דְּלִהֲרַע אוֹ לְהִיטִיב כְּתִיב דְּמַשְׁמַע לְהִבָּא פֿרַט לְשַׁעֲבַר בְּגוֹן אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי וְאִפְתִּי שְׁבוּעַת שָׁקָר הִיכִי דְמִי: לֹא מַנִּיתִי קִרְבָּן מִשּׁוּם דְּלִהֲרַע אוֹ לְהִיטִיב גְּבִי קִרְבָּן קֹאִי אֵכֵל מַמַּה נִפְשָׁךְ חֵיב עָלֶיהָ מְלָקוֹת דְּמוֹתִא דְּשְׁבוּעַת שָׁוֵא: דְּאִמַר [ר"י] בְּמָם' שְׁבוּעוֹת (דף כה.) אֵינִי חֵיִב אֲלֵא עַל הַעֲתִיד לָבֹא: זֹו הִיא שְׁבוּעַת שָׁוֵא סִיפֵא דְּהִיִּיא מַשְׁנֶה דְּלְעִיל הֵינּוּא הֵאִי זֹו הִיא שְׁבוּעַת שָׁוֵא וְכִי': וְרִישָׁא לֹאִי לְמַעֲטוּי אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי דְּלִפְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי קִרְבָּן: וּמַשְׁנִי מִסְתַּבְּרָא רִישָׁא לְמַעֲטוּי אוֹכֵל וְלֹא אֵכֵל: דְּקֹאִי בַּלְהֶבֶא דְּקַמְנִי שְׁבוּעָה שְׁלֹא אִכְלָנָה וּמִמַּעַט לְהִבָּא בְּגוֹן אֵכֵל וְלֹא אֵכֵל: אֵכֵל קֹאִי בַּלְהֶבֶא וּמִמַּעַט לְשַׁעֲבַר בַּתְמִינִי: בְּגוֹן אֵכֵלְתִּי וְלֹא אֵכֵלְתִּי: לֹא תַתְּנִי מַמַּר בְּכָלֵל שְׁאֵר דְּאִין בְּהֵן מַעֲשֶׂה:

דְּכַעֲבִירוּ **עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה** שְׁעוֹשֶׂה מַחֲלִין קַדְשִׁים: אִם **לֹא תִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת וְגו'** עַד לִירְלָא אֶת הַשּׁם שְׁתַּנְרָא שְׁלֹא לְהוֹנִיֹא אֶת הַשּׁם לְבַטְלָה וְכֹן מִקְנָל אֶת חֲבִירוּ בַּשּׁם מוּנִיֹאִי וְכַתְּוִי וְהַפְלֹא ה' אֶת מִסְתַּךְ שִׁטְלֹא מַכּוּת וְהֵינּוּ: **אִפְּסִילוּ שְׁבוּעַת אֱמֶת** לֹא לְעֶבֶד בַּשּׁם שְׁמִים וְאִי עֲבִיד וְהַפְלֹא ה' אֶת מִסְתַּךְ שִׁטְלֹא מַכּוּת וְהֵינּוּ: **כְּהִדְרֵא כְּתִיב** דְּשִׁירִי לְמַעֲבַד: **לְפִים חֲבִירוּ** שְׁלֹא וְהָ תוֹבַעִי מוֹמֹן אֵכֵל מִילְקֹא לִלְקִי הוֹאִיל וּמִבֵּיא עַצְמוֹ לִידי שְׁבוּעָה: וּבַשְׁמוֹ תַּשְׁבַּע דְּשְׁבוּעַת אֱמֶת שְׂרִיֹא לְמַעֲבַד: **לְקִים הַמַּצִּיעַ** כְּדִי שְׁלֹא יוֹכֵל לַחוּז בּוֹ שְׁאֲמַר גִּשְׁבַּעַתִּי וְאִמָּר וְגו' וְאִהֲבִי אֲצַטְרִיחַ הֵאִי קִרְא וּבַשְׁמוֹ תַּשְׁבַּע לְאִשְׁמוּעִינִי דְּגִשְׁבַּע לְקִים אֶת הַמַּצִּיעַ מִצֵּר: אִם **לֹא תִשְׁמַר וְגו'** לְמַקְנָל אֶת חֲבִירוֹ בַּשּׁם דְּנִזְדִּיא לְקִי אַע"נ דְּלֹא עֲבִיד מַעֲשֶׂה: **שֵׁם שְׁמִים** לְבַטְלָה אֵכֵל מִקְנָל אֶת חֲבִירוּ בַּשּׁם לֹא לְקִי: וּמִהֲדַר לִיה לֹאִו כֵּן דָּבָן הוּא: דְּהִיבָא דְּקָא עֲבִיד תַּרִּי אִסּוּרִי לֹא תַתְּנִי לֶה שְׁמִלְקוֹת וְאִף עַל גִּב דְּלָקָה חֲפֻלָּה הֲבִי לֹא נִתְפַּרֵּשׁ גְּזוּן בְּמַלְקוֹת לַחוּזִיִּה:

וּאִימַר הֵאִי לִירָלֵא לַחִיִּיב לַמוּנִיֹא שֵׁם [שְׁמִים] לַבְטוּלָה הֵאִי דִלְתֹא וְלֹא לַמַּקְנָל: הֵאִי לֹא מַנִּית אֲמַרְת דְּמִי גִרַע מִקְנָל אֶת חֲבִירוּ בַּשּׁם מִמִּי שְׁמוּנִיֹא שֵׁם שְׁמִים לַבְטוּלָה דִּהֵא מִקְנָל (אֶת חֲבִירוֹ) בַּשּׁם תִּירִי אִיסוּרִי עֲבִיד דְּמוּנִיֹא שֵׁם לַבְטוּלָה לְקַלֵּל אֶת חֲבִירוֹ וְעִיד שְׁמַקְלֵל חֲבִירוֹ וְדִלֹא לֹא גִרַע (וּמוּנִיֹא שֵׁם שְׁמִים) [אֲלֵא חֲמוּר] [אֵן הֲבִי מוּנַע לַמִּימַר] אֵן הֲבִי קֹא קִישִׁי לָן דְּעִימֹא מוּנִיֹא שֵׁם שְׁמִים לַבְטוּלָה תִּסְטִי לִיה בְּמַלְקוֹת דְּעִימֹא דְּלַבִּי מַכּוּת וְהַפְלֹא. אֵכֵל מִקְנָל אֶת חֲבִירוּ בַּשּׁם לֹא תִסְטִי לִיה בְּמַלְקוֹת דְּחִדְרִי עֲבִיד:
תורה אור השלם
לא תשא את־שם־יהוה אֱלֹהֶיךָ לשׁוּא פִי לֹא נִצְקָה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לשׁוּא (שְׁמוֹת כ, ז) אם־לא תשמר לשׁוּט את־קִלְ־דְבָרֶי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַתְּנָבִים בַּשָּׁפָר הִנֵּה לִירְלָא־הָ יְהוָה אֱת־מִפְתָּךְ וְהַנּוֹרָא הִנֵּה אֶת: יְהוָה אֱלֹהֶיךָ (דְּבָרִים כח, נח) והקָשָׁא יְהוָה אֱת־מִפְתָּךְ וְאֶת מַכּוּת וְרָצַף מוֹת גְּדִילֹת וְאֶקְמוּנֹת וְחָלָים רַעִים וְאֶקְמוּנִים (דְּבָרִים כח, טט) והנה אם־סגן הכהן הנִשְׁע והפִּזִּיל השֹׁפֵט והכּוֹהֵן לְפָנָיו כִּדִּי רִשְׁעוֹתוֹ בַּמִּסְפָּר (דְּבָרִים כח, ב) שְׁבַעַת יְהוָה תִּהְיֶה בֵּין שְׂפִיָּהם אִם־לא שְׁלָח יָדוּ בְּמַלְאכָתוֹ רַעְהוּ וְלִקַּח בְּעָלְיוֹ וְלֹא יִשְׁלַם (שְׁמוֹת כב, י') את־יהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֶתוֹ תַּעֲבֹד וְבוֹ תִּדְבָּק וּבַשְּׁמוֹ תִּשְׁבַּע (דְּבָרִים י, יג) נִשְׁבַּעְתִּי וְנֶאֱקִוְיָה לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטִי דַּקְדָּק (תְּהִלִּיתִי קוּט, קו) את־יהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֶתוֹ תַּעֲבֹד וְבוֹ תִּדְבָּק וּבַשְּׁמוֹ תִּשְׁבַּע (דְּבָרִים י, כ)

אִין מְנַקִּין אוֹרְיוֹ דְּכַתִּיב כִּי לֹא נִצְקָה ה': נְקִיוֹת **כָּלֵל** דְּאִין מְלַקִּין אוֹרְיוֹ בֵּית דִּין שְׁלֵמָה:

מסורת הש"ס
 א תוספתא דמאי; משנה דמאי
תורה אור השלם
לא־תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ וְגו' [ויקרא יט, יד] והפלא יהוה את־מפתח ואת מכות וְרָעַד מִכּוֹת גְּדִילֹת וְנֶאֱמָנוֹת וּגו' [דברים כח, טט] את־חמתי תשמרו בהמתך לא־ תרביע כלאים שְׂדֵךְ לא־תזנע כל־אדם וּבָגַד וְגו' [ויקרא יט, יט] את־יהוה אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְאִתּוֹ תַעֲבֹד וּבְשׁוֹמוֹ תִשָּׁבַע [דברים י, יג] מלאכתך ודמעתך לא תאחר בכור בְּיָדֶךָ תִּתְּנֶיָּה [שמות כב, כח] ודמעך. בלשון השומרונים פירושו חלב, כינוי לתבואה29השוה 1886 Magazin, וגו' [פירוש רד"צ הוממן על שמות כב:כח, ג]

לא תִקְלַל חֹרֶשׁ דְּמַשְׁמַע בֵּין קִלְלָה סֵתֵם בֵּין קִלְלָה שְׂבָשֵׁם דְּקֹאִי לֹאזְ עָלֶיהָ וְקֹאֲמֵר וְהִפְלֵא ה' אֶת מַכְתּוֹ. ע"א לֹא מַצִּית אֲמֵרַת דְּלֹא יִתְפַּפֵּר בְּמַלְכוּת גִּירִידָתָא דְּנֻדְאִי וּמִתְפַּפֵּר בְּמַלְכוּת לַחוּזְיָה דְּהָא כְּתִיב לֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ וְיִלְפִינָן בְּסִנְהֶדְרִין בְּפִרְק אֶרְבַּע מֵיחִית (סִנְהֶדְרִין דְּף סו.). ג"ס מֵסֵאִי לֹאזְ דְּכְתִיב גַּבִּי אֲמַלְלִין בְּגוֹן לֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ שְׂהֵא גְרוּעַ שְׂבָכְלָן וּכְתִיב גַּבִּי גִשְׂיֹא וְגִשְׂיֹא בַעֲמֹךְ לֹא תֵאָר וְכִי הִכִּי דְהֵתֵם לִיבָא אֲלֵא מַלְכוּת גִּירִידָתָא הִכִּי גַמִּי בְּאֲמַלְלִין סָגִי לִיהַ בְּמַלְכוּת גִּירִידָתָא וּמוֹקְמִי לִיהַ הֵתֵם בְּמַקְלָל בְּשֵׁם דְּקֹא גַמֵּר מִמַּקְלָל אֲבִיו דְּכְתִיב בַּהּ בְּנֻקְבוּ שֵׁם הַלְכָן לֹא מַצִּית אֲמֵרַת דְּלֹא תִסְגִּי לִיהַ בְּמַלְכוּת וְלֹא מִפִּי מוֹרִי אֲלֵא מִפִּי ר' יִצְחָק בִּר' מִנְחֵם ז' ל': וּבֵא"ל כְּלוּמַר דְּמֵסֵאִי קִרָא לִירְחֵא אֶת הַשֵּׁם לְמַקְלָל חֲבֵרוּ בְּשֵׁם הוּא דְאִתָּא שְׁהִרִי לֹא מַצִּינוּ שְׂעֻגַּם אֲח"כ הִזְהִיר: וּבַשְּׁלֵמָא אִי אֲמֵרַת דְּהֵהוּא קִרָא לְמַקְלָל חֲבֵרוּ בְּשֵׁם הוּא דְאִתִּי וְאִזְהִירָתָהּ מִדְּכְתִיב לֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ וּמִתּוֹקְמָא בְּמַקְלָל אֶת חֲבֵרוּ בְּשֵׁם בְּדַפְרִישְׁתִּי לְעִיל הַלְכָן כְּתִיב הִכָּא אִם לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְגו' כְּלוּמַר שְׂתַקְלַל אֶת חֲבֵרְךָ בְּשֵׁם שְׂהִירָתָךְ עָלָיו וְהִפְלֵא ה' וְגו' דְּחִבַּי מַלְכוּת: אִזְהִירָתָהּ מֵהִיבָא כְּלוּמַר אֲשַׁכְּחֹן עָנָשׁ וְהִפְלֵא ה' וְגו' אִזְהִירָה מִנּוֹן שְׂהִירָה הַכְּתִיב שְׁלֹא לְהוֹצִיא ש"ס לְבִטְלָה: אֲלֵמָּה לֹא בִתְמִיּה. שְׁלֹא מַצִּינוּ שְׂהִירָה שְׁלֹא לְהוֹצִיא שְׁמוֹ לְבִטְלָה (הוֹצִיא) וְהִכָּא הִזְהִיר וְהֵתֵם עָנָשׁ וְהִפְלֵא ה' וְגו' וְאִזְהִירָה כְּתִיב אִם לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְגו' וְאִכְּתִי מִתּוֹקֵם בְּמוֹצִיא ש"ס לְבִטְלָה: הֵהִיא אִזְהִירַת עֲשֵׂה הִיא וְלֹאזְ שְׂמָה אִזְהִירָה וְהַלְכָן מִתּוֹקֵם לִירְחֵא אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד בְּמַקְלָל אֶת חֲבֵרוּ בְּשֵׁם שְׁמִיצִנוּ לוֹ אִזְהִירַת לֹאזְ דְּלֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ וְלֹא מִתּוֹקְמָא בְּמוֹצִיא שֵׁם שְׁמִיִם לְבִטְלָה שְׁלֹא מַצִּינוּ לוֹ אִזְהִירַת לֹאזְ: לְעִיל קֹא מִהֲדַר דְּקֹאֲמֵר רַבִּי יוֹסִי אֵף הַמַּקְדִּים תְּרוּמָה לְבַכּוּרִים לּוֹקָה: אִלּוּ בַכּוּרִים וְלֹכֶהי וְהִכִּי קְרִי לְבַכּוּרִים מְלֵאָה מִשּׁוֹם דְּלֹאֲלֵתֵר שְׁנִיתִמְלֵאָה הַתְּבֹאֵה וְנִגְמַרְהָ מְלֹאכְתָּהּ הִקְבַּעַה לְבַכּוּרִים: זֹז תְּרוּמָה וּלְכִי

הָא לֹא מַצִּית אֲמֵרַת דְּהַכְּתִיב לֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ וְכִינָן דְּאֲשַׁכְּחֹן אִזְהִירָה בְּמַקְלָל יֵשׁ לָנוּ

לֹא מַצִּית אֲמֵרַת, דְּכְתִיב "לֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ", וְאִי אֲמֵרַת בְּשַׁלְמָא לְקַלַּל אֶת חֲבִירוּ — אֲזַהֲרִיתִיהָ מִהֲכָא דְּכְתִיב "לֹא תִקְלַל חֹרֶשׁ", אֲלֵא אִי אֲמֵרַת מוֹצִיא שֵׁם שְׁמִיִם לְבִטְטָלָה — אֲזַהֲרִיתִיהָ מִהִיבָא? אֲלֵמָּה לֹא? וְהַכְּתִיב: "אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְאִתּוֹ תַעֲבֹד!" הֵהוּא אֲזַהֲרַת עֲשֵׂה הוּא. מִשּׁוֹם רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמְרוּ: אֵף הַמַּקְדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים. מֵאִי טַעְמָא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא? אָמַר קֹרָא: "מְלֹאֲתָךְ וּדְמָעָךָ לֹא תֹאחֲרֵ" — "מְלֹאָה" אֵלּוּ בִיכּוּרִים, "וּדְמָעָךָ" אֵלּוּ תְּרוּמָה, וְאֲמֵרַת "לֹא תֹאחֲרֵ". "אִיתְמַר: הַקְדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים, רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא, חֲדָא אָמַר: לּוֹקָה, וְחֲדָא אָמַר: אִינוּ לּוֹקָה. תַּסְתִּיִּים דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא הוּא דְאָמַר לּוֹקָה, מִדְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: אֵף הַמַּקְדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים לּוֹקָה.^[כא] אֲדַרְבֵּהּ, תַּסְתִּיִּים דְרַבִּי אֶלְעָזָר הוּא דְאָמַר לּוֹקָה, דִּתְנַן: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כְּלִפְלוֹת שֶׁל טֹבָל, וְאָמַר: "מַעֲשֵׂר שֶׁל זֶז בְּזֹז" — הָרֵאשׁוֹנָה מְעוֹשְׁרַת. "שֶׁל זֶז בְּזֹז וְשֶׁל זֶז בְּזֹז" — הָרֵאשׁוֹנָה מְעוֹשְׁרַת, וְהַשְּׁנִיָּה אֵינָה מְעוֹשְׁרַת. "מַעֲשְׁרוֹתֵיהֶם מַעֲשֵׂר כְּלִפְלָה בַּחֲבִירָתָהּ" — קֹרָא אֶת הַשֵּׁם. וְאִתְמַר, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: לּוֹקָה, מִפְּנֵי שֶׁהַקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁבָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁבַּחֲבִירָתָהּ. תַּסְתִּיִּים. אֲלֵא רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא, דְאָמַר אִינוּ לּוֹקָה, לִימָא חוֹשְׂיָא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא אֲדַרְבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא! לֹא, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא

אַפְסוּרָא

בִּירוּשְׁלָמִי עַל הָרֵאשׁוֹנָה בַּעֲשֵׂה וְעַל הַשְּׁנִיָּה בִּזְלֹאזְ וְיֵשׁ לְפָרֶשׁ עַל הָרֵאשׁוֹנָה אִם קוֹבַע מְעַשְׁרוֹתֵיהֶן בְּתוֹכָהּ עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה שְׁהִי לוֹ לְהַקְדִּים מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לִשְׁנֵי וְהָרִי קִרָא שְׁמֵם בְּבַת אַחַת מֵיהוּ לֹאזְ לִיבָא בִּינוֹן דְּלֹא הִקְדִּים שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן וְעַל הַשְּׁנִיָּה בִּזְלֹאזְ בְּשִׁתְּחָן הָרֵאשׁוֹנָה בְּתוֹכָהּ שְׁהִרִי הִקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֶׁל רֵאשׁוֹנָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁנִיָּה וְאִית דְּגָרְסִי אִיפְכָא עַל הָרֵאשׁוֹנָה . בִּזְלֹאזְ וְעַל הַשְּׁנִיָּה בַּעֲשֵׂה וּה"פ עַל רִישָׁא שֶׁל מִשְׁנֵה דְהָיוּ כִּי אָמַר מַעֲשֵׂר שֶׁל זֶז בְּזֹז עוֹבֵר בִּזְלֹאזְ שְׁהִרִי מַקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן בְּדַפְרִישְׁתִּי וְעַל הַשְּׁנִיָּה פִּי' עַל סִיפָא דְמַתְּנִיתוֹן דְּהָיוּ כִּי אָמַר מַעֲשְׁרוֹתֵיהֶם מַעֲשֵׂר כְּלִפְלָה בַּחֲבֵרָתָהּ לִיבָא לֹאזְ אֲלֵא עֲשֵׂה שְׁהִרִי בְּבַת אַחַת הֵן: שֶׁהַקְדִּיִּים מַעֲשֵׂר שְׁבָבָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁבַּחֲבִירָתָהּ וְאֵף עַל גַּב דְּקִרָא לֹא מְמִירִי אֲלֵא מַבַּכּוּרִים וְתְרוּמָה מֵיהוּ פֶרֶשׁ גַּמִּי בְּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מִדְּכְתִיב וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרַ כַּל שְׂעִשְׁנֹ בְּכַלֵּל דְּמוּעַ לֹא תֹאחֲרַ וּמִפְרֶשׁ טַעְמָא בְּמַשְׁנִיּוֹת (תְּרוּמוֹת פֶּרֶךְ ג מ"ז) יִקְדָּמוּ בַכּוּרִים לְתְרוּמָה מִשּׁוֹם דְּאִקְרֹוּ בַכּוּרִים וְתְרוּמָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מִשּׁוֹם דְּאִקְרֹוּ תְרוּמָה וְרֵאשִׁית וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לִשְׁנֵי מִשּׁוֹם דְּאִית בַּהּ רֵאשִׁית פֶּרֶשׁ דְּאִית בַּהּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּבְמִכִּילָתָא פֶרֶשׁ טַעַם אַחַר וְנָש"י בַּתָּב וְהָ לִשְׁנוֹן יִקְדָם בַכּוּרִים לְתְרוּמָה מִשּׁוֹם דְּאִית לָהּ ד' שְׁמוֹת רֵאשִׁית וּמְלֵאָה וְתְרוּמָה וּבַכּוּרִים וְתְרוּמָה לִיהַ לֵּה אֲלֵא שְׁלֶשֶׁה שְׁמוֹת רֵאשִׁית וְדַמַע וְתְרוּמָה וְיִקְדָם תְּרוּמָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁאִין בַּהּ אֲלֵא ב' שְׁמוֹת בְּגוֹן מַעֲשֵׂר וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִקְדָם מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לִשְׁנֵי שְׁאִין לוֹ אֲלֵא שֵׁם אֶחָד מַעֲשֵׂר שְׁנֵי תַלְמוּד לוימר מְלֹאֲתֶךָ וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרַ דְאִכְּלֵהוּ קֹא מַשְׁתַּעִי שְׁחִמּוֹר שְׂבָבָן לֹא תֹאחֲרַ אֲלֵא מַקְדִּים הַחִמּוֹר לָקַל וְכִי הִכִּי דְקֹאֲמַר ר' אֶלְעָזָר לוֹקָה בְּמַקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן ה"ג בְּמַקְדִּים מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְתְרוּמָה וְתְרוּמָה לְבַכּוּרִים עכ"ל:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

לְהַעֲמִיד הֵאִי קִרָא דְמַלְכוּת בְּמַקְלָל חֲבֵרוּ בְּשֵׁם טוֹפִי מְלַעֲמִיד בְּמוֹצִיא שֵׁם שְׁמִיִם לְבִטְלָה דְּלֹא אֲשַׁכְּחֹנָא בַּהּ אִזְהִירָה מִפְרָשִׁת: מְלֹאֲתָךְ זֹז בַכּוּרִים פֶרֶש"י לְהִכִּי קְרִי מְלֵאָה מִשּׁוֹם דְּלֹאֲלֵתֵר שְׁנִיתַעֲלַשְׁתָּ הַתְּבֹאֵה וְנִגְמַרְהָ מְלֹאכְתָּהּ הִקְבַע לְבַכּוּרִים וְדַמְעָךְ זֹז תְּרוּמָה (מֵה) [לְפִי] שְׁהִיא מְזַמַּעַת וְעוֹלָה מִפִּיק לֵה קִרָא בְּלִשׁוֹן דְּמוּעַ [לְשׁוֹן רַש"י] וְלֹא נִהִירָא שְׁהִרִי זֶה אִינוּ אֲלֵא מִדְּבָבְךָ וּה"ר מִשֵּׁה מַפּוֹנְטוּי"א פֶרֶשׁ דְּלִכְךָ קְרִי לְתְרוּמָה דְּמַע לְפִי שְׁנִיתַנָּת בִּזְלֹח וּבַכּוּרִים אִינָן אֲלֵא בְּבִשֵׁ שְׁהִרִי אִין מְבִיאִין בַכּוּרִים אֲלֵא מִפְרִי בְּדֹאִיתָא פֶּרֶךְ הַעוֹר וְהָרֵטָב (חֲלִין דְּף כ:). פְּרִי אִתָּהּ מְבִיא וְאִי אִתָּהּ מְבִיא מַשְׁקָה: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כְּלִפְלוֹת שֶׁל טֹבָל וְאָמַר מַעֲשֵׂר שֶׁל זֶז בְּזֹז הָרֵאשׁוֹנָה מְעַשְׁרַת בְּגוֹן אִם כְּכָל כְּלִפְלָה מֵאֵה תֵאֻנִּים עֲשֵׂרָה מִן הַשְּׁנִיָּה יִהְיוּ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן עַל הָרֵאשׁוֹנָה וְאוימר גַּמִּי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי כַּל הַמֵּאָה שֶׁל רֵאשׁוֹנָה הֵן מַתְקַנִּים וּבְדַמְאִי מוֹרִי מְדֵלֹא קִמְפֶרֶשׁ תְּרוּמָה וּבְמַסְכַּת דְּמֵאִי (פ"ו מ"ו) מִתְּנִיָּא: שֶׁל זֶז בְּזֹז וְשֶׁל זֶז בְּזֹז הָרֵאשׁוֹנָה מַעֲשְׁרַת דְּמִיד שְׁאִמַר שֶׁל זֶז בְּזֹז הִיא מַתְקַנָּת וְנַעֲשֵׂה פֶטוֹר כִּי הֲדַר אָמַר וְשֶׁל זֶז בְּזֹז נִמְצָא מַעֲשֵׂר מִן הַפֶּטוֹר עַל הַחִיּוֹב וְאִינוּ כְּלוּם: **מַעֲשְׁרוֹתֵיהֶם מַעֲשֵׂר כְּלִפְלָה בַּחֲבִירָתָהּ** קֹרָא הַשֵּׁם שְׁהִרִי מַתְקִינָן הֵן יַחַד זֶה בְּזֶה וְאע"ג דְּקו"ל כַּל שְׁאִינוּ בְּזֶה אַחַר זֶה אֲפֻלּוּ בְּבַת אַחַת אִינוּ הִכָּא בִּינוֹן דְּעִתְפֵּה לְמַחֲנִי תְּרוּוִיָּה הִוי כְּאוימר מַעֲשֵׂר שֶׁל רֵאשׁוֹנָה תֵּהֵא בְּשְׁנִיָּה חוּץ מִ' שְׂנִשְׁאֲרֹו טֹבָל בְּרֵאשׁוֹנָה לְמַתָּן הַשְּׁנִיָּה וְחַל הַמַּעֲשֵׂר שֶׁל זֶז בְּזֹז וְשֶׁל זֶז בְּזֹז: **וְאִתְמַר עֲלֶה ר"א אוֹמַר לוֹקָה מִפְּנֵי שֶׁהַקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁבָבָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁבַּחֲבִירָתָהּ שְׁהִרִי מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי שֶׁל רֵאשׁוֹנָה הֵווּ כְּאֵלוּ הֵן מְפִרְשִׁים וְעֲדָין מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁנִיָּה טֹבָל בְּתוֹכָהּ וְאִרִּישָׁא קֹאִי דְאָמַר מַעֲשֵׂר שֶׁל זֶז בְּזֹז מַעֲשֵׁרוֹת וְגָרְסִינָן**

מַעֲשֵׂר דְּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן דְּכִי הִכִּי דְמִזְהֵר שְׁלֹא לַעֲבֹב מְלֵאָה לְדַמוּעַ הִכִּי גַמִּי מִזְהֵר שְׁלֹא לַעֲבֹב מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי דְכְּתִיב וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרַ דְּכִי הִכִּי דְמִזְהֵר שְׁלֹא לַעֲבֹב מְלֵאָה לְדַמוּעַ הִכִּי גַמִּי מִזְהֵר שְׁלֹא לַעֲבֹב מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְאִם הִקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן עוֹבֵר בְּכַל תֹּאחֲרַ. ל"א דְרַשְׁנָן בְּמִכִּילָתָא דִּיקְדָּמוּ בַכּוּרִים לְתְרוּמָה מִשּׁוֹם דְּבַכּוּרִים חֲמִירִי דְאִית לָהּ ד' שְׁמוֹת רֵאשִׁית וּמְלֵאָה וְתְרוּמָה וּבַכּוּרִים וְתְרוּמָה לִיהַ ד' שְׁמוֹת רֵאשִׁית וְדַמַע וְתְרוּמָה וְיִקְדָם תְּרוּמָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁאִין לוֹ אֲלֵא ב' שְׁמוֹת בְּגוֹן מַעֲשֵׂר וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר ב' שְׁמוֹת בְּגוֹן מַעֲשֵׂר וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִקְדָם מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לִשְׁנֵי שְׁאִין לוֹ אֲלֵא שֵׁם אֶחָד מַעֲשֵׂר שְׁנֵי תַלְמוּד לוימר מְלֹאֲתֶךָ וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרַ דְאִכְּלֵהוּ קֹא מַשְׁתַּעִי שְׁחִמּוֹר שְׂבָבָן לֹא יֹאחֲרַ אֲלֵא מַקְדִּים הַחִמּוֹר לָקַל וְכִי הִכִּי דְקֹאֲמַר ר' אֶלְעָזָר לוֹקָה בְּמַקְדִּים מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן ה"ג בְּמַקְדִּים מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְתְרוּמָה וְתְרוּמָה לְבַכּוּרִים עכ"ל:

ד

עין משפט נר מצוה
א מו"י פג' מהל' תרומות הל' כג: ב מו"י פז' מהל' מעשרות הל' יא:
רבינו גרשום

לֹא מַצִּית אֲמֵרַת דְּלֹא תִסְגִּי לִיהַ לִיחֻקֵּינָן בִּי' מַחַת אִזְהִירָתָהּ בִּי' וְתוֹפִין לִי' מַחַת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְהִינֵי אִזְהִירָה שְׁלֹא לְהוֹצִיא שֵׁם שְׁמִיִם לְבִטְלָה: הֵהוּא. תִירָא הִינֵי אִזְהִירַת עֲשֵׂה וְאִתּוֹ לּוֹקָן עָלָיו:

דְּבַשְׁלֵמָא מַקְלָל אֶת חֲבֵרוּ בְּשֵׁם אִזְהִירָתָהּ בִּי'. וְתוֹפִין לִי' מַחַת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא וְהִינֵי אִזְהִירָה שְׁלֹא לְהוֹצִיא שֵׁם שְׁמִיִם לְבִטְלָה: הֵהוּא. תִירָא הִינֵי אִזְהִירַת עֲשֵׂה וְאִתּוֹ לּוֹקָן עָלָיו: [בְּמִכִּילָתָא] מְלֹאֲתֶךָ אִלּוּ בַכּוּרִים שְׁטוּלָן מִן בַכּוּרִים עַם הַטֹּבָל שֶׁל תְּרוּמָה. וְאִחְמִינָן מִנִּי בַסְפֵּרָא וְיִקְדָם בַכּוּרִים [לְתְרוּמָה] שְׁקִרְיִין ד' שְׁמוֹת [בַכּוּרִים רֵאשִׁית תְּרוּמָה וְדַמַע בַכּוּרִים אִיזְקֹוּ תְרוּמָה דְּכַתִּיב תְּרוּמוֹת יוֹדךְ אִלּוּ הַבַּכּוּרִים תְּרוּמָה אִיזְקִי דַמַע(ח) חֲסֵר כֹּאן וְכֹן אִיתָא בְּמִכִּילָתָא פ' מַשְׁפָּטִים לְתְרוּמָה שְׁאִינָה קְרוּיָה אֲלֵא ג' שְׁמוֹת וְיִקְדָם תְּרוּמָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁתְּרוּמָה קְרוּיָה ג' שְׁמוֹת רֵאשִׁית תְּרוּמָה וְדַמַע לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁאִינָה קְרוּיָה אֲלֵא ב' שְׁמוֹת וְיִקְדָם מַעֲשֵׂר שְׂהִירָא קְרוּי' ב' שְׁמוֹת רֵאשִׁית וּמַעֲשֵׂר לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁאִין לוֹ כִי'. וְיִקְדָם תְּרוּמָה לְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁתְּרוּמָה קְרוּיָה ג' שְׁמוֹת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁאִין לוֹ אֲלֵא שֵׁם אַחַת בְּכַבֵּד מַעֲשֵׂר. וְעִלַּיהֶם עַל כּוּלָם כְּתִיב מְלֹאֲתֶךָ וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרַ שְׁלֹא יֹאחֲרַ הַמַּקְדִּים וּכְתִב לֹא לְמַלְכוּת

ד:

עין משפט גור מצורה
א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד טו טז יז יח יט כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט ל
רבינו גרשום

נתקו לעשה. רבתי' מכל מעשרתיכם תרימו לומר שאין לוקח עניו אם הקדים:

וקאמר לה לאח שמעתא דמשום הכי לא לקי דהכתיב נתקו לעשה: תרי לאוי. לא יחליפעו ולא יימור וחד עשה ואם המיר ימור: אוינם דחד לאו וחד עשה הוא עשה ולו תהיה לנשה. לאו דכתיב לא יוכל לשלחה:

ואם כהן הוא לוקה. דקא עבר על לאו לא יוכל לשלחה: ואעו מחזיר. דאסור בגרושה אלמא דלא מהני ליה עשה לכתן דלא לילקי:

משום הכי לקי דרבי ביה רחמנא בכהנים קדושתא ויחרתא הא בעלמא לא תעשה שניתק לעשה לא יקי:

י"א] שאני מימר משום הכי לא מבעינן עשה ללאו. דהיה ליה לאו עשה בכל דהכל אסורין להמיר לכתחילה ועשה דידיה ואם המיר ימיר אינו שיה בכל דליתיה כדבור דחומשין דאין עשין תמורה אפילו דיעבד הילכך לא אלוים עשה לאפוין קי לאו עשויה בכל:

והרי אוינם דלאו דליה אינו שיה בכל דליתיה בכהנים דלא אחריון גבי כהן לא יוכל לשלחה ואם גירשה כל ימיו בעמור ויהחזיר קאי כמו שחייב ישראל אלף מאהר שגירשה שוב אינו מחזירה ועשה דידיה ולו תהיה לנשה תחת אשר ענה שיה בכל אפילו בכהנים ואפילו הכי לא אלוים עשה לאפוין ממלקות לכהנים. א"ל כהנים עמא אחרינא גוינא הילכך אחמיר ענייהו דלקי וגבי ישראל (דיהאי) [דיהוי] לאו עשויה בכל ועשה עשויה בכל אפי עשה ומשק מיר לאו ולא לקי אלא מחזיר ואינו לוקה משום דהכתיב נתקו לעשה וכדרי' אבין:

העצמות והאויין של פסח:

ישרפו בעי"נ. לפי שאין שרפה דוחה לא את השבת ולא את הוי"ט:

ואמר חזקיהו כו':

אי עבדי מהני. כלומר אע"פ שעבר מה שעשה עשוי דאי לא מהני לא עשה כלום אמאי לקי:

וכָּל לֹאֵו הַנֶּתֶק לַעֲשֹׂה אֵין לֹוּקִין עֲלֵיו וְהָרִי מִמֶּר וּא"ת וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתָּהּ

דאפיי לומר על לאו הנתק לעשה דלקי ונהרי שלוח רקון דמשנה שלמה היא במסכת חלין (דף קמא:): דאם לקח האם על הבנים משלח ואינו לוקה משום דהוי לאו הנתק לעשה וכן גבי נותר גמי אמר בא הבתוב לתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו וכן גבי אנס תנן שאם גרש מחזיר ואינו לוקה ואורי' דפשיט ליה לאפיי בשלוח רקון ונותר ואנס דסמיכי עשה דידהו אלאו דלא לקי אלף שהיה תמה אלאו דמעשר דלא סמין. מכל מעשרתיכם תרימו אלאו דלא תאחר ומשום הכי פריך ונהרי ממר כו' ואע"ג דסמין העשה אחר האלו מיהו מקמה מלתא למלתא דכי היכי דגבי תמורה לקי בלאו הנתק לעשה משום דאינו מקים העשה בידים ה"נ היה לן לומר מכל מעשרתיכם תרימו אע"ג דמקום העשה בידים מיהו פיון דלא סמין לא היה לנו להחזיקו ללאו הנתק לעשה ואע"ג דוהשיב את הגזלה אשר גזל (ויקרא ה':כ"ג) לא סמין ללאו מ"מ נתק גמור הוא דאי אפשר לעשות השבה אלא לאחר האלו אכל מכל מעשרתיכם אפשר לקיימו אפי' אם לא עבר האלו ומ"מ מקמה ליה למימר:

הרִי אוֹנֵס דָּחַד לֹאֵו וְחַד עֲשֵׂה וְלֹא אֲתִי חַד עֲשֵׂה וְעָקֵר לֹאֵו פִּירוֹשׁ לְדִידָךְ דְּאִמְרַת דְּמַכָּל מַעֲשֵׂרְתִּיכֶם תְּרִימוּ דְלֹא לוֹרִי אֲלֵא בַּהֲקֻדָּמַת תְּרוּמָה לְמַעַשֵׁר וְאִפִּי' הַכִּי הוּי נִתּוּק לַהֲקֻדָּמָה דְּבִכּוּרִים לְמַעַשֵׁר אֲלֵמָא אִית לָךְ דְּלֹא שְׁנַתַּק לְמַקְצָתוּ אִמְרִי' דְּנִתַּק כִּלּוּ וְנָהִרִי אֲנִם דְּלֹאֵו דִּידָה נִתַּק לְגַבִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אִמְרִינוּ דְּנִתַּק לְגַבִּי כִּהֵן אֲלֵמָא דְּהִיכָא דְּנִתַּק מִקְצָתוּ לֹא נִתַּק כִּלּוּ: **כִּהְנִים** קְאָמְרַת שְׂאֲנִי **כִּהְנִים** דְּרַבִּי רַחֲמָנָא בִּהּוּ קֻדְשָׁה יִתִּירָתָא פִּרְשִׁי' וְאִהֲכִי אַחֲמֹר דְּלִילְקוּ אַע"ג דְּהוּי לֹאֵו שְׂאִינוּ שְׁנֵה כִּכֵּל וְלֹא נִהִירָא ור"י פִּרֵּשׁ כִּינן שְׂאִסַּר הַבְּתוּב גְּרַמָּה לְגַבִּיהוּ אִינוּ נִתַּק הָלֹאֵו לַעֲשֵׂה דְלֹא דְמִי לָהּא דְלַעִיל דְּאִמֵּר תְּרִימוּ הוּי נִתּוּק גַּם מִהֲקֻדָּמָה דְּבִכּוּרִים דְּמַנֶּה שְׁמַעִי' שִׁכּוּל לְתַקּוּן אִם עוֹת וְהִקְדִּים תְּרוּמָה לְבִכּוּרִים דְּכָךְ לִי אִם הִקְדִּים מַעַשֵׁר לְתִרּוּמָה כִּאלֵּו הִקְדִּים תְּרוּמָה לְבִכּוּרִים: **כִּתְנָאִי** לֹא קָאִי אִהֲאִי סָגִיא דְלֹאֵו הִנִּתַּק לַעֲשֵׂה אֲלֵא אִפְלוּגְתָא דְלֹאֵו שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה:

ורְבִי יַעֲקֹב הָאִי וְהַנֶּתֶר מֵאִי עֲבִיד לִיהּ וְאִם תֹּאמַר הֵא אַצְטְרִיךְ לַהוֹרֹת לָנוּ דִּין שְׂרָפָה וְנֵשׁ לֹוּמַר דְּמִן הַסְּמִיכוּת רַבְּרִיךְ לְמֵאִי הִלְכְּתָא כִּתְבָּהּ הֵבֵא סְמוּךְ לְלֹאֵו אִי לֹאֵו לְנִתּוּקִי אֲתָא לְכִתְבָּהּ בְּמִקּוּם אַחֵר: **רַבָּא** אָמַר לֹא מַהֲגִי מִדִּי קָשָׁה אִם כֵּן שׁוּחַט פֶּסַח עַל הַחֲמֵץ לִפְסַל וְנֵשׁ לֹוּמַר דְּבִירַנְשִׁלְמִי נֵשׁ קִרָא לַהֲבִשֵׁר וְקָשָׁה גְרַם אֲזַן כְּבוֹר לְתַסַּר וּפְשִׁיטָא לָן דְּאִינוּ אִסוּר אֲלֵא מִטַּעַם קִנּוּם וי"ל דְלֹא גָרַע מֵאֵלוּ כִּכֵּל בּוּ מוּם מַעֲצָמוּ דְשָׂרִי וּמַנָּה יוּחָא לְמָה לֹא נָאִסַר גְרַם אֲזַן מִכָּל שְׁתַּעֲבַדְתִּי לָךְ הָרִי הוּא בְּכָל תֹּאכֹל כִּמוֹ בֶּשֶׂר בְּחֹלֵב דֵּינֵשׁ לֹוּמַר דְּזִנְקָא בֶּשֶׂר בְּחֹלֵב נִפֵּק מִנֶּה הוֹאִיל וְאִפְלוּ כִּכֵּל מִמִּילָא הִבְשַׁר לְתוֹךְ הַחֹלֵב אִסוּר אֲכָל גְרַם אֲזַן דְּמִמִּילָא מִתָּר אִינוּ בְּכָל תֹּאכֹל אִפְלוּ נַעֲשֵׂה בְּיָדִים. צ"ע:

תּוֹתִירוּ מִמָּנוּ עַד בִּקֵּר דְּהִינוּ עַד בִּקֵּר שֶׁל ט"ו וְאִי נֹוֹתֵר מִמָּנוּ עַד אִידָךְ בִּקֵּר בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ דְּהִינוּ יוֹם ט"ו שְׁהוּא חֲלוּ שֶׁל מוֹעֵד: **לֹא תַעֲבִיד** לֹא תַעֲשֵׂה: מְהֵרָה דְּמָה שְׁעָשֶׂה עָשׂוּי הוֹאִיל וְלָקִי: **לֹא מְהִי** בְּדַמְפְּרֵשׁ לְקַמּוּ: הַכִּי גְרַסִּינוּ וְהֵאִי דְלָקִי דַּעֲבַר כּוּי:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

וּמַשְׁנֵי אִפְטוּקָא קָאִי וְלֹא קָשִׁיא דְרַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי חֲנִינָא אֲדַרְבֵּי יוֹסִי בְר' חֲנִינָא

^(א)**אִפְטוּרָא קָאִי, וְהַכִּי קְאָמַר: לֹאֵו שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה אֵין לֹוּקִין עֲלֵיו. מְשׁוּם רַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי חֲנִינָא אָמְרוּ:** אַף הַמְקֻדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים. וּמֵאִי שְׁנָא מִימֵר דְּלָקִי, מְשׁוּם דְּבִדְיִבּוּרוּ עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה? מְקֻדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים נְמִי לִילְקִי, מְשׁוּם דְּבִדְיִבּוּרוּ עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה! אָמַר רַבִּי אָבִין: שְׂאֲנִי הָתָם, דְּלֹאֵו שְׁנִיתַק לַעֲשֵׂה הוּא, דְּכִתִּיב: **"מִכָּל מַעֲשְׂרוֹתֶיכֶם תִּרְמִימוּ"**. יְתִיב רַב דִּימִי וְקָאֵמַר לֵה לְהָא שְׁמַעְתָּא, אָמַר לִיה אָבִינִי: וְכַל לֹאֵו שְׁנִיתַק לַעֲשֵׂה לֹא לָקִי? ^(ב)**וְהָא מִימַר, דְּלֹאֵו שְׁנִיתַק לַעֲשֵׂה הוּא, וְלָקִי, דִּתְנַן: לֹא שְׂאָדָם רִשְׁאִי לְהַמִּיר, אֲלֵא שְׂאָם הַמִּיר — מוּמַר, וְסוּפַג אֶת הָאֲרַפְעִים. הוּי לְהוּ תְרִי לֹאֵוִי וְחַד עֲשֵׂה, וְלֹא אֲתִי חַד עֲשֵׂה וְעָקֵר לֹאֵוִי.** ^(א)**וְהָרִי אוֹנֵס, דָּחַד לֹאֵו וְחַד עֲשֵׂה, וְלֹא אֲתִי חַד עֲשֵׂה וְעָקֵר לֹאֵו, דִּתְנָא: אוֹנֵס שְׂגִירֵשׁ — אִם יִשְׂרָאֵל הוּא מַחֲזִיר וְאִינוּ לֹוּקָה, וְאִם כִּהֵן הוּא לֹוּקָה וְאִינוּ מַחֲזִיר! כִּהְנִים קְאָמְרַת?!** **כִּהְנִים — טַעֲמָא אַחֲרִינָא הוּא, דְּרַבִּי רַחֲמָנָא קְדוּשָׁה יִתִּירָא.** ^(ב)**כִּתְנָאִי: "לֹא יִשְׂאִירוּ מִמָּנוּ עַד בִּקֵּר" — בָּא הַכְּתוּב לִיתֵן עֲשֵׂה אַחֵר לֹא תַעֲשֵׂה, לֹוּמַר שְׂאִין לֹוּקִין עֲלִיו, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה. ^(ג)רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמַר: לֹא מִן הַשֶּׁם הוּא זֶה, אֲלֵא מְשׁוּם דִּדְהוּ לֹאֵו שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה, וְכַל לֹאֵו שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה — אֵין לֹוּקִין עֲלִיו. מִכָּלֵל דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר לֹוּקִין עֲלִיו. וְרַבִּי יַעֲקֹב, הָאִי "וְהַנֶּתֶר מִמָּנוּ עַד בִּקֵּר בָּאֵשׁ תִּשְׂרׁוּפוּ" לְמֵאִי אֲתָא? ^(א)מִיבְעִי לִיה לְכַדְתְּנָן: הַעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִין, וְהַנּוֹתֵר — יִשְׂרָפוּ בִשְׁשֵׁה עֶשֶׂר. חַל שְׂשֵׁה עֶשֶׂר לְהִיּוֹת בִּשְׂכַת — יִשְׂרָפוּ בִשְׂכַעָה עֶשֶׂר, לְפִי שְׂאִין דּוֹחִין לֹא אֶת הַשְּׂכַת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב. וְאָמַר חֲזַקִּיָּה, וְכֵן תְּנָא דְבִי חֲזַקִּיָּה: מֵאִי טַעֲמָא? אָמַר קָרָא "וְהַנּוֹתֵר מִמָּנוּ עַד בִּקֵּר בָּאֵשׁ תִּשְׂרׁוּפוּ" — בָּא הַכְּתוּב לִיתֵן בּוֹקֵר שְׁנִי לִשְׂרִיפְתּוּ. אָמַר אָבִינִי: כַּל מִיִּלְתָּא דְאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד, אִם עֲבִיד — מַהֲגִי, דְאִי סָלְקָא דַּעְתָּה לֹא מַהֲגִי — אַמֵּאִי לָקִי? רַבָּא אָמַר: לֹא מַהֲגִי מִיַּדִּי, וְהָאִי דְלָקִי — מְשׁוּם דַּעֲבַר אַמִּימָרָא דִּרְחֲמָנָא הוּא.**

מִיִּתִּיבִי:

וְקָאֲתִי ר' יוֹסִי בְר' חֲנִינָא לְמִימַר אִף הַמְקֻדִּים לְקִרְוֹת שֶׁם לְתִרּוּמָה קִדָּם לְבִכּוּרִים הוּי לֹא תַעֲשֵׂה שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה וְאִינוּ לֹוּקָה: וּמֵאִי שְׁנָא מִמַּר דְּלָקִי בְּקֻקְאִמְרַת לַעִיל חוּן מַנְשָׁבַע וּמַמַּר: אִילִימָא מְשׁוּם דְּבִדְבּוּרוּ דְקָאֵמַר זֶו תַּחַת זֶו עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה דְמַעַקְרָא חֲלוּן וְהִשְׁתָּא קִדָּשׁ: ה"ג מְקֻדִּים תְּרוּמָה לְבִכּוּרִים נְמִי בִדְבּוּרוּ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה שְׁקוּרָא עֲלֵיהּ שֶׁם וּמִבְּרִיאָה לְקֻדְשַׁת תְּרומָה: לֹאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה לֹאֵו דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת כ"ב:כ"ח) מִלְּאֲתָךְ וּזְמַעַךְ לֹא תֵאֲחַר עֲשֵׂה דְכִתִּיב (בְּמִדְבָּר י"ח:כ"ח) מִכָּל מַעֲשְׂרֵתֶיכֶם תְּרִימוּ וְדַרְשִׁי לִיה בְּעֵלְמָא וּבְהָךְ שְׁמַעְתָּא דְלַקְמָן (תְּמוּרָה דף ה'): לְמַעַשֵׁר שְׁהִקְדִּימוּ בְּבָרִי דַּעֲבַר עַל לֹאֵו דְלֹא תֵאֲחַר שְׁהִקְדִּים מַעַשֵׁר לְתִרּוּמָה וְנִתְקִיָּה לְלֹאִי מִמְלָקוֹת וְהִעֲמִידוּ בַּחֲזָרָה וּמִפְרִישׁ וְאֵע"ג דְלֹא סָמְכִי אֲהֲדָדִי חֲשִׁיב לֵה לֹאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה וְאִהֲכִי לֹא לָקִי: וְהָרִי מִמַּר דְּהוּי לֹאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה לֹאֵו דְכִתִּיב (ויקרא כ"ז:י') לֹא וְחִלְפִינוּ עֲשֵׂה וְאִם הִמַּר יִמִּיר: תְּרִי לֹאִיו נַעֲשֵׂה לֹא וְחִלְפִינוּ וְלֹא יִמִּיר וְאִהֲכִי סוּפַג אֶת הָאֲרַפְעִים: וְהָרִי אֲנִם מְאִנֵּס בְּתוֹלָה דְּהָכִי בְּתִיב בַּעֲנִינָא (דְּבָרִים כ"ב:י"ט) לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה: וְחַד עֲשֵׂה דְכִתִּיב (שֶׁם) וְלוּ תִהְיֶה לְנִשְׂאָה: אִם יִשְׂרָאֵל הוּא מַחֲזִיר מְשׁוּם דְּבַעֲמֹד וְהַחֲזֵר קָאִי וְאִפְשָׁר לִיה לְקִיּוּמִי תְרִינְהוּ עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה דְאִפְשָׁר בַּחֲזָה אֲכָל כִּהֵן דְלֹאֵו בַּעֲמֹד וְהַחֲזֵר קָאִי מְשׁוּם דְאִינוּ נוֹשֵׂא גְרוּשָׁתוּ וְדִאִי לִינְקָה מְשׁוּם לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה כֵּל יָמָיו דְלֹא אֲתִי עֲשֵׂה וְעָקֵר לֹא תַעֲשֵׂה לֹוּמַר שְׂאִין לֹוּקִין דְּנִזְאִי לִינְקִין וְקָשִׁיא לְמֵאֵן דְּאִמַּר דְלֹאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה אֵין לִינְקִין: ה"ג שְׂאִנִי כִּהְנִים דְּטַעֲמָא אַחֲרִינָא גִינְהוּ דְרַבִּי בִּהּוּ קִרָא קֻדְשָׁה דְכִתִּיב אִמֵּר אֵל הַכֹּהֲנִים לְנִפְשׁ לֹא יִטְמֵא וְכִינן דְחִמִּיר קֻדְשַׁתִּיהוּ הִקְמִיר עֲלֵיהּ טְפִי מַשְׁרָאֵל דְלָלְקִי אִפִּי' אֲלֵאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה אַע"ג דִּישְׂרָאֵל לֹא לָקִי: ל"א מַשְׁנֵי כִי פִרִיךְ וְהָרִי מִמַּר שְׂאִנִי הִתֵּם דְאִהֲכִי לִינְקָה מְשׁוּם דְּהוּי מִמַּר לֹאֵו שְׁשֹׁנֵה בְּכָל דְּכִלִּי עֲלֵמָא אִסוּרִי לְהַמִּיר וּפְרִיךְ וְהָרִי אֲנִם כּו' דַּהֲשָׁתָא לֹא הוּי לֹאֵו דִידָה דְלֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה שְׁנֵה בְּכָל אֲלֵא בִישְׂרָאֵל שְׂאִם יִשְׂרָאֵל גְּרַשָׁא וְהָדַר מַצִּי לְקִיּוּמִי לְלֹאֵו אֲכָל כִּהֵן שְׂגִרֵשׁ אִינוּ מַחֲזִיר וְלֹא אִפְשָׁר

לְקִיּוּמִי לְלֹאֵו וְאִפְלוּ הַכִּי לָקִי כִּהֵן דְקַתְעִי לִינְקָה וְאִינוּ מַחֲזִיר וְאִמֵּאִי יִטְמֵא כִינן דְרִיע לֹאֵו דִידָה דְלֹא שְׁנֵה בְּכָל לֹא לְלָקִי הֵךְ כִּהֵן דְלַעֲקָרָה הֵךְ עֲשֵׂה דְאִלוּם כִּלִּי הָאִי דְשֹׁנֵה בְּכָל וּמַשְׁנֵי כִהְנִים טַעֲמָא אַחֲרִינָא גִינְהוּ וְאִהֲכִי נַחֲמִיר בִּהֵן דְלָלְקִי אַע"ג דְלֹא הוּי לֹאֵו שְׁשֹׁנֵה בְּכָל אֲכָל גְבִי יִשְׂרָאֵל דְלֹאֵו נַעֲשֵׂה שְׁנֵה בְּכָל כִּלּוּמַר בְּכוּלְהוּ יִשְׂרָאֵל דְכֵּלָן קוּמִי בַּעֲמֹד וְהַחֲזֵר הִלְכָךְ לֹא לָקִי דְּהוּי לֹאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה: לְתַן עֲשֵׂה וְהַנּוֹתֵר מִמָּנוּ אַחֵר לֹא תַעֲשֵׂה וְהוּי לֹאֵו שְׁנַתַּק לַעֲשֵׂה: לֹאֵו שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה דְכִבְשָׁהוּא מוֹתִירוּ לֹא קַעֲבִיד שׁוּם מַעֲשֵׂה: וְרַבִּי יַעֲקֹב דְאִמַּר לֹא מִן הַשֶּׁם הוּא זֶה כּו' הָאִי וְהַנּוֹתֵר מִמָּנוּ מֵאִי עֲבִיד לִיה הוֹאִיל וְלֹא אֲבַעִי לִיה לְדִידָה לְלֹאֵו הִנִּתַּק לַעֲשֵׂה: לְכַדְתְּנָן בְּמַסְכַּת פְּסָחִים בִּפ' בִּיצַד צִילִין (פְּסָחִים דף פג.): יִשְׂרָפוּ בַט"ז וְלֹא בַט"י דִּיו"ט הוּי וְאֵין שׂוֹרְפִין קֻדְשִׁים בְּיו"ט: מָה טַעַם אָמַר קִרָא וְהַנּוֹתֵר מִמָּנוּ וּגו' בִּקֵּר שְׁנִי דְהִינוּ ט"ו' דְּהָכִי מַשְׁמַע קִרָא וְלֹא

תּוֹתִירוּ מִמָּנוּ עַד בִּקֵּר דְּהִינוּ עַד בִּקֵּר שֶׁל ט"ו וְאִי נֹוֹתֵר מִמָּנוּ עַד אִידָךְ בִּקֵּר בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ דְּהִינוּ יוֹם ט"ו שְׁהוּא חֲלוּ שֶׁל מוֹעֵד: **לֹא תַעֲבִיד** לֹא תַעֲשֵׂה: מְהֵרָה דְּמָה שְׁעָשֶׂה עָשׂוּי הוֹאִיל וְלָקִי: **לֹא מְהִי** בְּדַמְפְּרֵשׁ לְקַמּוּ: הַכִּי גְרַסִּינוּ וְהֵאִי דְלָקִי דַּעֲבַר כּוּי:

^(א)**אִפְטוּרָא קָאִי, וְהַכִּי קְאָמַר: לֹאֵו שְׂאִין בּוּ מַעֲשֵׂה אֵין לֹוּקִין עֲלִיו. מְשׁוּם רַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי חֲנִינָא אָמְרוּ:**

אַף הַמְקֻדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים. וּמֵאִי שְׁנָא מִימֵר דְּלָקִי, מְשׁוּם דְּבִדְיִבּוּרוּ עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה? מְקֻדִּים תְּרוּמָה לְבִיכּוּרִים נְמִי לִילְקִי, מְשׁוּם דְּבִדְיִבּוּרוּ עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה! אָמַר רַבִּי אָבִין: שְׂאֲנִי הָתָם, דְּלֹאֵו שְׁנִיתַק לַעֲשֵׂה הוּא, דְּכִתִּיב: **"מִכָּל מַעֲשְׂרוֹתֶיכֶם תִּרְמִימוּ"**. יְתִיב רַב דִּימִי וְקָאֵמַר לֵה לְהָא שְׁמַעְתָּא, אָמַר לִיה אָבִינִי: וְכַל לֹאֵו שְׁנִיתַק לַעֲשֵׂה לֹא לָקִי? ^(ב)**וְהָא מִימַר, דְּלֹאֵו שְׁנִיתַק לַעֲשֵׂה הוּא, וְלָקִי, דִּתְנַן: לֹא שְׂאָדָם רִשְׁאִי לְהַמִּיר, אֲלֵא שְׂאָם הַמִּיר — מוּמַר, וְסוּפַג אֶת הָאֲרַפְעִים. הוּי לְהוּ תְרִי לֹאֵוִי וְחַד עֲשֵׂה, וְלֹא אֲתִי חַד עֲשֵׂה וְעָקֵר לֹאֵוִי.** ^(א)**וְהָרִי אוֹנֵס, דָּחַד לֹאֵו וְחַד עֲשֵׂה, וְלֹא אֲתִי חַד עֲשֵׂה וְעָקֵר**

מסורת הש"ס
א מכות טו; מכות טז.
ב יבמות פט; בכורות נג; משנה תרומות; מנחות כה;
ג משנה תרומות
ד ערכין כח;

תורה אור השלם

וּפָנָנוּ אֹתוֹ מֵאַף כָּפוּ וְנָתַנוּ לְאִבֵּי הַנְּעָרָה כִּי הוּצִיא שָׁם רַע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וּלְוִלְתֶּיהָ לֵאשָׁה לֹא־יוּכַל לְשַׁלְּחָה כָּל־יָמֶיו [דברים כב, טז]

וַתֵּן הָאִשׁ הַשֶּׁכֶּב עִמָּה לְאִבֵּי הַנְּעָרָ חֲמִשִּׁים כָּפוּ וּלְוִלְתֶּיהָ לֵאשָׁה תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה לֹא־יוּכַל שְׁלַחָה כָּל־יָמֶיו [דברים כב, כט]

מכלל מיתותים תרימו את כל־תרומת ויהוה מקל־חלבו את־מקדשו מקונו (במדבר יח, כט)

וּלֹא־תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא בְּהַרְמִיכֶם אֶת־חֲלָבֹו מִמֶּנּוּ וְאֶת־קִדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלֹלוּ וְלֹא תָמוּתוּ (במדבר יח, לב)

כל חלב ויצהר וכל־חלב תירוש ודגן ראשיתם אֲשֶׁר־וָתַנּוּ לַיהוָה לֶךְ נְתֻמִּים (במדבר יח, יב)

אד־קִלְחָרִם אֲשֶׁר יָחֹרֵם אִישׁ לַיהוָה מְקַל־אֲשֶׁר־לוֹ מֵאֲדָם וּבַהֲמָה וּמִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִסְכֹּר וְלֹא יִפְּאֵל כָּל־חֹרֶם קִדְש־חַדָּשִׁים הוּא לַיהוָה [ויקרא כז, כח]

הא נְמִי לְלָקִי כְלוּמַר תֵּינַח לֹאֲפִי דְאִמֵּר דְּהִיכָא דְמַהֲנִי לְלָקִי לְהָכִי קַתְנִי הָכָא דְאִינוּ לִנְקָה

דְּהא לֹא מְהֵנִי מֵאִי דְעֵבֶד עֵיכּוּל לְהַחְזִירָה אֲלָא לְרָבָא דְאִמֵּר דָּלָא מְהֵנִי וְהֵאִי דָּלָקִי מְשׁוּם דְּעֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא הָכָא אַע"ג דָּלָא מְהֵנִי לְלָקִי נְמִי מְשׁוּם דְּעֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא: לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה כָּל יָמָיו דְּמַשְׁמַע דְּכָל יָמָיו לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה דְאִם גְּרַשׁ יַחְזִיר דְּכָל יָמָיו בְּעַמּוּד וְהַחְזֹר קִאִי וְהִלָּכֶךְ לֹא עֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא אֲבָל בְּעָלְמָא אַע"ג דָּלָא מְהֵנִי וְדִאִי לִנְקָה מְשׁוּם דְּעֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא: וּלְאֲפִי דְאִמֵּר דְּהִיכָא דְמַהֲנִי לָקִי אֲבָל אִי לֹא מְהֵנִי לֹא לָקִי לְגִידָה לְמֵאִי אֲרַטְרִיךְ לְמַכְתָּב כָּל יָמָיו לְאֶשְׁמוּשֵׁינָן דְקִאִי בְּעַמּוּד וְהַחְזִיר וְאִהֲכִי לֹא לָקִי מְשׁוּם דְּהֵי קוּם עֲשֵׂה אִפִּי לֹא כְתִיב כָּל יָמָיו שְׁמַעְיִנָן לְגִידָה דָּלָא לָקִי פִינוּ דָּלָא מְהֵנִי דְיִכּוּל לְהַחְזִירָה: אִסּוּרָא עֵבֶד לֶה שְׁגַרְסָה אֲבָל מִילְקָא לֹא לָקִי וְהִרְשׁוּת בְּרִזוּ וְאִי בְּשַׁי לְהַדֵּר וְאִי לֹא בְּשַׁי לֹא לְהַדֵּר: קַמ"ל כָּל יָמָיו וְלַמַּד לָךְ הַכְּתִיב דְּחוּבָה בְּרִזוּ לְהַחְזִירָה וְהֶשְׁתָּא כָּל יָמָיו בְּעַמּוּד וְהַחְזֹר קִאִי וְהִלָּכֶךְ לֹא לָקִי וְלֹאֻ מְשׁוּם דְּהֵי קוּם עֲשֵׂה: ל"א תִּיּוּבָתָא לֹאֲפִי דְאִמֵּר דְאִמֵּר לְעִיל דְמַהֲנִי דְהָא חֲזִינָא הָכָא בְּלֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה דָּלָא מְהֵנִי דְיִכּוּל לְהַחְזִירָה וְקִשְׁיֹא לֹאֲפִי אֲבָל לְרָבָא דְאִמֵּר לְעִיל לֹא מְהֵנִי וְדִאִי נִיחָא דְהָכִי קַתְנִי הָכָא דְיִכּוּל לְהַחְזִירָה דָּלָא מְהֵנִי. אִמֵּר לָךְ אֲפִי שְׁאֵנִי הַתִּם דְאִמֵּר קִרָא כָּל יָמָיו כְּלוּמַר בְּעָלְמָא מְהֵנִי וְהָכָא בְּאוּנָם שְׁגַרְשׁ לְהָכִי מַחְזִיר מְשׁוּם דְּכְתִיב כָּל יָמָיו דְּכָל יָמָיו בְּעַמּוּד וְהַחְזֹר קִאִי: וְרָבָא אִמֵּר לָךְ כְּלוּמַר לְרָבָא דְאִמֵּר דְּכָל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁפִתּוּרָה לֹא מְהֵנִי לְגִידָה לְמֵאִי הִלְכְתָא אֲרַטְרִיךְ לְמַכְתָּב כָּל יָמָיו לְאֶשְׁמוּשֵׁינָן דְקִאִי בְּעַמּוּד וְהַחְזֹר פְּשִׁיטָא דְבָבָל דְכֶתָא נְמִי שְׁהוּא לֹא תַעֲשֶׂה לֹא מְהֵנִי וּמַשְׁנִי רָבָא אִי לֹא כְּתִיב כָּל יָמָיו הֵנָּה אֲמִינָא לְלָקִי מְשׁוּם דְּעֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא וְהָדֵר גְּהָדֵר לֶה שְׁיָהָא מַחְזִירָה לְאַחַר שְׁלָקָה: וְהֵנָּה לִיָּה אֲנָם כְּלוּמַר לְהָכִי תַסַּק אֲדַעְתִּין דְּלָלָקִי דְּהֵי אֲנָם דְּעוּבֵר אֲלָאֻי דָּלָא יוּכַל לְשַׁלְחָה וְלִיכָא אֲלָא לֹאֻ גְרִידָתָא לְהָכִי כְּתִיב כָּל יָמָיו דְּכָל יָמָיו בְּעַמּוּד וְהַחְזֹר קִאִי דָּלָא הֵי דִאִי לֹאֻ גְרִידָתָא דְהָא אִית בֵּה קוּם עֲשֵׂה וְלֹא לָקִי.

וְלִהָךְ לְשָׁנָא הֵינָא הָכִי כְּלֶה מַסְקָנָא דְשַׁמְעָתָא: חֲלָבֹו אִין עֵיזָהָ תוֹרֵם מִן הִיפָּה עַל הִיפָּה: גְּרִיעַ לֹא מִן הַגְּרִיעַ כִּגּוּן מִן הָרַע עַל הִיפָּה הוּא דְאִינוּ תוֹרֵם וְהָינוּ מְלֵתָא דְקִאִמֵּר רַחֲמֵנָא לֹא לְעֵבֶד. וְלֹאֻ מְשׁוּם דְּהֵי לֹאֻ מַמַּשׁ אֲלָא לֹאֻ הִבָּא מַכְלָל עֲשֵׂה הוּא: תְּרִימָתוֹ תְּרִימָה אֲלָמָא דְמַהֲנִי וְקִשְׁיֹא לְרָבָא דְאִמֵּר לֹא מְהֵנִי: וּלְאֲפִי דְאִמֵּר דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא לֹא תַעֲבֹד מְהֵנִי וְהָכִי קַתְנִי הָכָא דְאִינוּ לִנְקָה — אִמֵּר לָךְ: שְׁאֵנִי הַתִּם, דְרַחֲמֵנָא אֲמַר: "כָּל יָמָיו", הָא רַבִּי אֲמִינָא דְרַחֲמֵנָא לְמִי, הָוָה אֲמִינָא אִיסּוּרָא הוּא דְעֵבֶד לִיָּה, אִי בְּעַי לִיְהִידֵר וְאִי בְּעַי לֹא לִיְהִידֵר, קָא מַשְׁמַע לֹו. "⁽ⁿ⁾לִישְׁנָא אַחְרִינָא. מִיתִיבִי: אוּנָם שְׁגִירֵשׁ — אִם יִשְׂרָאֵל הוּא מַחְזִיר וְאִינוּ לִנְקָה, וְאִם כֹּהֵן הוּא לִנְקָה וְאִינוּ מַחְזִיר. קַתְנִי: "אִם יִשְׂרָאֵל הוּא מַחְזִיר" — תִּיּוּבָתָא דְאֲפִי! שְׁאֵנִי הַתִּם, דְרַחֲמֵנָא אֲמַר: "כָּל יָמָיו", כָּל יָמָיו בִּ"עַמּוּד וְהַחְזִיר". וְרָבָא אֲמַר לָךְ: אִי לֹא כְּתַב רַחֲמֵנָא "כָּל יָמָיו", הָוָה אֲמִינָא: לִילְקִי וְלִיְהִידֵר, דִּתְרוּה לִיָּה לֹאֻ גְרִידָא, דְכְּתִיב: "לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה". אַהֲכִי כְּתַב קִרָא "כָּל יָמָיו", לְשׁוּוּיָיָה לְאוּנָם לְלֹא תַעֲשֶׂה שְׁנִיתָק לַעֲשֶׂה, דְאִין לִזְקִין עָלָיו. וְהָרִי תוֹרֵם מִן הָרַעַה עַל הִיפָּה, דְרַחֲמֵנָא אֲמַר: "מְכָל חֲלָבֹו".^(כג)חֲלָבֹו — אִין, גִּירוּעִין — לֹא. וְתַנּוּ: אִין תוֹרְמִין מִן הָרַעַה עַל הִיפָּה, וְאִם תֵּרֵם — תְּרומָתוֹ תְּרומָה. אֲלָמָא מַהֲנִי, תִּיּוּבָתָא דְרָבָא.^(ד)אֲמַר לָךְ רָבָא: שְׁאֵנִי הַתִּם, כְּרַבִּי אִילְעָא, דְאִמֵּר רַבִּי אִילְעָא: מַנִּין לְתוֹרֵם מִן הָרַעַה עַל הִיפָּה שְׁתְּרומָתוֹ תְּרומָה? שְׁנַאֲמַר: "וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא בְּהַרְמִיכֶם אֶת חֲלָבֹו מִמֶּנּוּ". אִם אִינוּ קְדוּשׁ, נְשִׂיאוֹת חֲטָא לְמָהּ? מִיכָן לְתוֹרֵם מִן הָרַעַה עַל הִיפָּה שְׁתְּרומָתוֹ תְּרומָה. וּלְאֲפִי, אִי לֹאֻ דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא "וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא", הָוָה אֲמִינָא הָכִי אֲמַר רַחֲמֵנָא: עֵבֶיד מַצּוּה מִן הַמּוּבָחָר, וְאִי לֹא עֵבֶיד — "חוּטָא" לֹא מִיָּקָרִי, קָא מַשְׁמַע לֹו. "וְהָרִי מַמִּין עַל שְׁאִינוּ מִינוּ, דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא "כָּל חֲלָב וִיצְהָר", לִיתָן חֲלָב לָזָה וְחֲלָב לָזָה, וְתַנּוּ: אִין תוֹרְמִין מַמִּין עַל שְׁאִינוּ מִינוּ, וְאִם תֵּרֵם — אִין תְּרומָתוֹ תְּרומָה, אֲלָמָא לֹא מַהֲנִי, תִּיּוּבָתָא דְאֲפִי. אֲמַר לָךְ אֲפִי: שְׁאֵנִי הַתִּם, דְאִמֵּר קִרָא "רֵאשִׁיתָם" — רֵאשִׁית לָזָה וְרֵאשִׁית לָזָה. וְכֹו אֲמַר רַבִּי אִילְעָא: "רֵאשִׁית". וּלְרָבָא, אִי לֹאֻ דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא "רֵאשִׁית", הָוָה אֲמִינָא תִירוּשׁ וִיצְהָר, דְּכְּתִיב בָּהוּ "חֲלָב" "חֲלָב", דְאִין תוֹרְמִין מָזָה עַל זָה. אֲבָל תִירוּשׁ וְדָגוּ, דָּגוּ וְדָגוּ, דִּחַד "חֲלָב" כְּתִיב בָּהוּ, כִּי תִרִים מַהֲאִי אַהֲאִי — לֹא לָקִי. כְּתַב רַחֲמֵנָא "רֵאשִׁית", לִיתָן חֲלָב לָזָה וְחֲלָב לָזָה. לִישְׁנָא אַחְרִינָא, הָא תִירוּשׁ וְדָגוּ, דִּחַד "חֲלָב" כְּתִיב בָּהוּ — תִּרִים מַהֲאִי אַהֲאִי. כְּתַב רַחֲמֵנָא "רֵאשִׁית".^(ט)וְהָרִי חֲרָמִים, דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא: "לֹא יִסְכֹּר וְלֹא יִפְּאֵל", וְתַנּוּ: חֲרָמִי כִהָּנִים אִין פּוּדִין אוּתָם, אֲלָא נּוֹתְנִין לַכֹּהֵן. אֲלָמָא לֹא מַהֲנִי, תִּיּוּבָתָא דְאֲפִי. אֲמַר לָךְ: שְׁאֵנִי הַתִּם, דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא "קִדְשׁ קִדָּשִׁים הוּא" — בְּהוּוּיָיתוּ יְהֵא.

וְקִשְׁיֹא לְרָבָא דְאִמֵּר לֹא מְהֵנִי: וּלְאֲפִי דְאִמֵּר דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא לֹא תַעֲבֹד מְהֵנִי — הָכָא בְּתוֹרֵם מִן הָרַעַה עַל הִיפָּה לְמֵאִי הִלְכְתָא אֲרַטְרִיךְ לְמַכְתָּב וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא דְמַשְׁמַע דְמַהֲנִי: הַמְבַּחֵר תוֹרֵם מִן הִיפָּה: חוּטָא לֹא מַקְרִי דְלִיכָא אֲלָא אִסּוּרָא בְּעָלְמָא: קַמ"ל וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא דְאֲפִי חוּטָא מַקְרִי: לִתָּן חֲלָב לָזָה וְחֲלָב לָזָה דְלֶהֲכִי כְּתִיב חֲלָב חֲלָב תְּרִי זַמְנִי חַד בְּתִירוּשׁ וְחַד בְּצִיצְהָר לְאֶשְׁמוּשֵׁינָן דִּיתָן חֲלָב לָזָה שְׁפִירִשׁ בְּפִי עַצְמוֹ מִן הַמְבַּחֵר שֶׁל זֶה כִּגּוּן מַמִּין עַל מִינוּ דְהֵינּוּ יָצֵהר עַל יָצֵהר: וְחֲלָב לָזָה מִתִּירוּשׁ עַל תִּירוּשׁ וְלֹא מַמִּין עַל שְׁאִינוּ מִינוּ כִּגּוּן מִיצְהָר עַל תִּירוּשׁ וּמִתִּירוּשׁ עַל יָצֵהר: אִין תְּרִימָתוֹ תְּרִימָה אֲלָמָא לֹא מְהֵנִי וְקִשְׁיֹא לֹאֲפִי דְאִמֵּר מְהֵנִי: שְׁאֵנִי הַתִּם דְאִמֵּר קִרָא רֵאשִׁיתָם כְּלוּמַר דְּשָׁנָה עָלָיו הַכְּתוּב לְעֵבֶד דָּלָא יִתְרֵם מַמִּין עַל שְׁאִינוּ מִינוּ וְאִהֲכִי אִם תֵּרֵם לֹא מְהֵנִי: וְכֹן אִמֵּר רַבִּי אֲלַעָא דְלֶהֲכִי לֹא מְהֵנִי מְשׁוּם דְרֵאשִׁיתָם כְּתִיב דְּשָׁנָה עָלָיו הַכְּתוּב לְעֵבֶד דָּלָא מְהֵנִי לְגִידָה אֲמֵאִי אֲרַטְרִיךְ לְמַכְתָּב רֵאשִׁיתָם מְשׁוּם דָּלָא מְהֵנִי: אִמֵּר לָךְ רָבָא אֲרַטְרִיךְ לְמַכְתָּב רֵאשִׁיתָם דִּאִי לֹא הֵנָּה אֲמִינָא חֲלָב חֲלָב אִין תוֹרְמִין מַה עַל זֶה: ה"ג אֲבָל תִּירוּשׁ וְדָגוּ דַּחַד חֲלָב כְּתִיב בָּהוּ כְּלוּמַר דְּבִין תִּירוּשׁ וְדָגוּ לֹא כְּתִיב אֲלָא חַד חֲלָב דְכְּתִיב וְכָל חֲלָב תִירוּשׁ וְדָגוּ אִימָא דְמַצֵּי תֵרֵם מֵהֵאִי אַהֲאִי מַהֲגוּ עַל תִּירוּשׁ וּמִתִּירוּשׁ עַל דָּגוּ וְדָגוּ עַל דָּגוּ דְכִלְהוּ מִינִי דְגִינִם מַה עַל זֶה כִּגּוּן חֲטָה עַל שְׁעוּרָה לְהָכִי הָדֵר כְּתַב רַחֲמֵנָא רֵאשִׁיתָם כִּוִּי: חֲרָמִי כִהָּנִים חֲרָמִי יִשְׂרָאֵל הַנְּתֻמִּים לְכַהֲנִים: אֲלָמָא לֹא מְהֵנָּא דְאִם פְּדָאָן לֹא עֲשֵׂה וְלֹא כָלוּם כְּדַקְתַּנִּי אִין לֶהֶם פְּדִינִן: בְּהוּיָיתוּ שְׁאִינוּ יוּצֵא לְחֵלְיוֹ עַל יְדֵי פְדִינִן:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

אִם יִשְׂרָאֵל הוּא מַחְזִיר וְאִינוּ לִנְקָה לִזְקָה וּס"ד

דְּהֶשְׁתָּא הָא דְאִינוּ לִנְקָה לֹאֻ מַשְׁטָם נְתוּק הוּא אֲלָא מְשׁוּם דָּלָא מְהֵנָּא גְרוּשִׁין דְּהָא צְרִיךְ לְהַחְזִירָה וְאִי אִמְרַת כִּינוּ דְּעֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא לָקִי הָא נְמִי לְלָקִי וּתִיּוּבָתָא דְרָבָא בְּשָׁלְמָא לֹאֲפִי נִיחָא דְמַשׁוּם הָכִי לֹא לָקִי דָּלָא מְהֵנִי מַעֲשִׂיו וּא"ת פִּינוּ דָּלָא מְהֵנִי גְרוּשִׁין לְחִיב הָכָא עָלֵיהּ מְשׁוּם אִשְׁת אִישׁ אִפִּי קִדָּם חֲזָרָה וְכִהּוּ נְמִי אֲמֵאִי לִנְקָה וְאִינוּ מַחְזִיר הֵנָּה לָן לְמִימֵר דָּלָא חַל הַגַּט כָּלָל וי"ל דְּאִתַּקַּשׁ גְרוּשִׁין לְמִיתָה כְּדִאִמֵּר כְּרָק קַמָא דְקִדּוּשִׁין אִתַּקַּשׁ מִיתָה לְגְרוּשִׁין ה"נ אִתַּקַּשׁ גְרוּשִׁין לְמִיתָה מַה מִיתָה מוּצִיאָה מִרְשׁוּת הַבְּעַל אֲרֵ גְרוּשִׁין כִּוִּי וּמִיְהוּ לְהָכִי לֹא מְהֵנִי שְׁאִין שְׁלוֹם זֶה לְכָל יָמָיו שְׁהָרִי הוּא צְרִיךְ לְהַחְזִירָה וְלֹא אִסִּיק אֲדַעְתָּה עֲתָה דְכָל יָמָיו הֵי נְתוּק מְשׁוּם דְּהֵי לֹא שְׁקַדְמוּ עֲשֵׂה וּמַש"ה פְּרִיךְ לְרָבָא פִינוּ

דְּלֹא מְהֵנִי לְלָקִי: אֲמַר לָךְ רָבָא שְׁאֵנִי הַתִּם דְאִמֵּר קִרָא כָּל יָמָיו כָּל יָמָיו בְּעַמּוּד וְהַחְזֹר קָאִי וְהֵי נְתוּק גְּמור וְאִין זֶה לֹאֻ שְׁקַדְמוּ עֲשֵׂה דְלֶהֲכִי אֲרַטְרִיךְ כָּל יָמָיו שְׁאִין שְׁלוֹם זֶה כָּל יָמָיו וּה"ק קִרָא לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה וְאִם שְׁלָחָה לֹא יְהֵא שְׁלוֹם זֶה כָּל יָמָיו שְׁהָרִי הוּא צְרִיךְ לְהַחְזִירָה וְאַע"ג דְּאִפְשָׁר לְהַעֲמִיד כָּל יָמָיו בְּלֹא שְׁלוֹם מ"מ פִינוּ דָּלָא כְּתִיב לוּ תִהְיֶה אֲלֶשֶׁה כָּל יָמָיו וְכְּתִיב כָּל יָמָיו לְאַחַר לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה שְׁמַע מְנָה דְלִנְתּוּק לְלֹאֻ כְּתַבָּה זִזָה הַכְּלָל דְכָל הִיכָא דְזֵשׁ הוּכְתָה בְּקִרָא דְעֲשֵׂה קִאִי אַחַר הֲלֹאֻ אִין זֶה לֹאֻ שְׁקַדְמוּ עֲשֵׂה אֲבָל מְלֹו תִהְיֶה לְאֶשֶׁה בְּלֹא כָּל יָמָיו לֹא הֵנָּה דְיֹק לִיָּה בְּנִתּוּק שְׁהָרִי לוּ תִהְיֶה לְאֶשֶׁה

מַרְי בְּלֹא שְׁלוֹם: אִם אִינוּ קְדוּשׁ נְשִׂיאוֹת חֲטָא לְמָהּ וּא"ת יִמָּא דְנְשִׂאוֹת חֲטָא הֵי מְשׁוּם דְּעֵבֶר אֲמִימָרְא דְרַחֲמֵנָא וְאוּמַר רַבִּינוּ שְׁמִשּׁוֹן מַשְׁנ"ן דַּה"כ אִם אִינוּ קְדוּשׁ נְשִׂאוֹת חֲטָא לְמָה כְּתִיב בְּלֹאֻ הָכִי נְמִי וְדַעֲיָן דְזֵשׁ בּוּ נְשִׂאוֹת חֲטָא מַדְכְּתִיב מַכָּל חֲלָבֹו דְמַשְׁמַע חֲלָבֹו אִין גְּרוּשִׁין לֹא:

שְׁאֵנִי הַתִּם דְאִמֵּר קִרָא **רֵאשִׁיתָם** רֵאשִׁית לָזָה וְרֵאשִׁית לָזָה וּא"ת וְכִרִי בְרִישׁ פִּי כְּתַרָא דְכְּכוּרוֹת (דף נד:) דְרִישׁ אֲפִי הֵאִי קִרָא לְמַעוּטִי דָּגוּ וְדָגוּ וי"ל דְהָךְ דְקִשָּׁא דְהַתִּם מַכְאשִׁית אֲתֵיֹא וְהָךְ דְּהָכָא מַכְאשִׁית: וּלְרָבָא אִי לֹאֻ דְאִמֵּר רַחֲמֵנָא רֵאשִׁיתָם כִּוִּי וּא"ת וְהָא בְּפִרְק כְּתַרָא דְכְּכוּרוֹת (שס) אִמֵּר בְּלֹא רֵאשִׁיתָם נְמִי כָּל מַשְׁמַע דָּגוּ אַחַד לֹא מַצִּית אִמְרַת ונ"ל דְהָךְ סָגִיא דְהָכָא אֲתֵיֹא

כַּמֵּאן דְאִמֵּר דְכֵאשִׁית אֲרַטְרִיךְ שְׁפִיר לָגֵנוּ וְדָגוּ:

הָכָא בְּתוֹרֵם מִן הָרַעַה עַל הִיפָּה לְמֵאִי הִלְכְתָא אֲרַטְרִיךְ לְמַכְתָּב וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא דְמַשְׁמַע דְמַהֲנִי: הַמְבַּחֵר תוֹרֵם מִן הִיפָּה: חוּטָא לֹא מַקְרִי דְלִיכָא אֲלָא אִסּוּרָא בְּעָלְמָא: קַמ"ל וְלֹא תִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא דְאֲפִי חוּטָא מַקְרִי: לִתָּן חֲלָב לָזָה וְחֲלָב לָזָה דְלֶהֲכִי כְּתִיב חֲלָב חֲלָב תְּרִי זַמְנִי חַד בְּתִירוּשׁ וְחַד בְּצִיצְהָר לְאֶשְׁמוּשֵׁינָן עַל תִּירוּשׁ וּמִתִּירוּשׁ עַל יָצֵהר: וְחֲלָב לָזָה מִתִּירוּשׁ עַל תִּירוּשׁ וְלֹא מַמִּין עַל שְׁאִינוּ מִינוּ כִּגּוּן מִיצְהָר עַל תִּירוּשׁ וּמִתִּירוּשׁ עַל יָצֵהר: אִין תְּרִימָתוֹ תְּרִימָה אֲלָמָא ל

ה:

עין משפט גזר מצווה

א מו"י פא' מהל' בבורות הל' ג:

ב מו"י פא' מהל' בבורות הל' יח:

ג מו"י פו' מהל' בבורות הל' ה:

ד מו"י פה' מהל' ערכים וחרמין הל' יא:

ה מו"י פג' מהל' תמורה הל' א:

ו מו"י פב' מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:

ז מו"י פד' מהל' עבודת יום הכפורים הל' ב:

ח מו"י פג' מהל' תרומות הל' בג:

ט טור יו"ד סי' שלא:

י מו"י פג' מהל' תרומות הל' יג, ש"ע יו"ד סי' שלא טע"י גג:

יא טור אה"ע סי' ח:

יב מו"י פט"ו מהל' איסורי ביאה הל' ד, ש"ע אה"ע סי' ח טע"י ד:

יג מו"י פא' מהל' איסורי המזבח הל' י:

וּלְרֵבָא האי הוא למעוטי בכור ואם תאמר ולאפני דמתיב הוא כהנינו ויאל למעוטי בכור מנלה וְלִנְיֹמֵר הכ"ס דלפי המסקנא ניקח דמסקין

בכבור דאי עביד לא מהני ומעשר וליף

מהעברה העברה מבכור וא"כ ולפינן שפיר חרמים גאלה גאלה ממעשר ולא לנעטרין הוא

דחכמים לומר כהנינו ויאל: **שְׂאֲנִי** התם דאמר

קרא לא יחלל בו דמשמע חוללין הוא עושה ואינו עושה ממזרות וכיון דאינו עושה ממזרות תפסי בה קדושין וצריך לומר דהינו מיתור הל"מ ד"ד שניה אכל אין לומר דבלא יתור הל"מ ד שניה גמי דרשינן הכי חלולין הוא עושה ואינו עושה ממזרות ותפסי בה קדושין דע"כ לאו ממזרות ותפיסת קדושין תליין זה בזה שהכי קאמר רבי יהושע ב"י החולן (ובמות דף מט.)

דאין מתור אלא מחגי מיתות בית דין אכל מחגי בריתות לא הוי מתור ללכ"ע לא תפסי בהו קדושין כחגי בריתות אלמא לאו הא בלא תליא אכל מיתורא דל"מ ד מפיק שפיר (קלא תפסי) בה קדושין לאם אינו ענין לממזרות תעבו לענין תפיסת קדושין וכן משמע דמיתורא [דלט] מדאמר ולאפני (אם כן) ניקח קרא לא יחל מאי לא יחלל:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

בבכור נאמר לא תפסה שאין העגלים יכולין לפדותו ולגזה בו מזהב חלין כגון גזה ועבודה: אבל נזכר הוא שאם נפל בו מוס וכול למכרו לכהן כמורת בכור דלהכי כתיב לא תפסה

ללשמוע'י דבמכירה שרי: ואינו נזכר כדאמרינן בבכורות (דף לב.) דנאמר כאן במעשר בהמה לא יגאל ונאמר להלן גבי חרמין לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו דאינו נזכר [וס"ד] והאיל ואשתוש אהגזי מעשר וככור גדלקמן תסק אדעתין דבכור אינו נזכר דומיא דמעשר בהמה להכי כתיב הוא דחרמין למעוטי בכור דיכול למכרו: שאני התם דכתיב בההוא קרא כי לא לרעין: ה"ו וזרי בכור דנאמר בו לא תפסה קלש הם (משאן ואילן פרט): (תנא זו דיוצאה מקדשתה ונגזסת התמורה במקומה דתנווינה לא מקדש קדשי קמ"ל דתנווינה קדשי): קמ"ל קרא דתנווינה קדשי: ה"ו וזרי בכור דנאמר בו לא תפסה קלש הם (משאן ואילן פרט): וימן כפ' אלו קדשים (לקמן תמורה דף כא.) מה בין בכור ומעשר לאשר כל הקדשים כל פסולי המקדשין נשחטין באטליו ובשוח ונמכרין באטליו ונשקלין בלטורא למכר בשאר חלין ולא חשיבין לבזיון קדשים לפי שהגאון להקדש כדאמרינן בבכורות בפרק כל פסולי המקדשין (בכורות דף לא:) דאי שרינן ליה לאדם הפוגה אף פסולי קדשים למכרו בשוח וקופט עילוי לזחזין ויפקד ביקר אכל בכור ומעשר הגאון לבגלים הנאת בכור לפהו והנאת מעשר לבגלים ומשום הרקסה דידהו לא מוזללינן כקדשים: יש להן פדיון לשאר קדשים שנפל בהו מוס ופקלס תופסין פדיונן כקדשתו והו יוצאין לחלין וכן תמורתיהם שנפל בהו מוס אכל בכור בעל מוס אינו תופס פדיונו כקדשה: שאני התם דאמר קרא בבכור קלש הם כהנינו ויאל שאל יצא מקדשתו ע"י פדיון וממעשר לא מתרן השתא מירי דלא אוקמה אלא מבכור ולקמן מותב ליה ממעשר ומזהר ליה ממעשר: בכל העולין בלחך ממזי שאר הקדשנות העולין למזבח שקרבין ומשתריא בשר בהיא ודיקה דאין עולין מבטלין זה את זה ומזה ולפינן לשאר עולין והכי משמע הם כהנינו והו אפי' נתעברו: משם הפר ומשם השעיר ונתן על קרנות וגו' וקסבר דמשרב פר ושעיר של יום הכפורים ביחד כשזרק על קרנות מזבח הפנימי הדבר ידוע שקדם הפר קדשה מדם השעיר ואפי' הכי מקרי דם השעיר ויקהיא

ודיקתו מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה: ורבא מהתם דלא מערב להו אלא נותן מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו וקבר לה כר' (יוחנן) [יונתן] דאמר במס' וימח בפרק הנציא לו (וימח דף נז:) אין מערבין דם פר ושעיר לקרנות מזבח הפנימי אלא נותן זה בעצמו וזה בעצמו: עברה עברה בבכור כתיב (שמות י"ג:י"ב) והעברת כל פטר רחם ומעשר כתיב (ויקרא כז) כל אשר יעבר: מה שעשה עשוי וקדשי לגמיהו: לבדאמר לה רב פפא לאפני במס' ביצה (דף יג:) דאמרינן מעשר ראשון שהקדימו לוי לכהן בשבליים קדם שהפרשה תרומה גדולה מן העמרים ונמצא שהפסיד לוי לכהן תרי ממאה במעשר שהוא נוטל דממעשר לא נוטל כהן כלום אפי' הכי פטור מתרומה גדולה שנאמר מעשר מן המעשר אמתיו לך ולא תרומה גדולה תרומת מעשר אכל אם הקדימו ונטל מעשר מן הכרי האילו ומאחר שנעשה כרי שנמרה מלאכתו לתרומה ולמעש' חייב בן לוי להשלים לו מה שנפחת לו מתרומה גדולה. ואמר ליה רב פפא לאבי א"ב האילו מעשר מן המעשר אמתיו לך ולא תרומה גדולה תרומת מעשר אפילו הקדימו בכרי למעשר ראשון לפטור מתרומה גדולה א"ל אבי הא כתב חכל מעשרותכם תרימו אלמא דאע"ג דקא מתעשר מעשר ראשון קמי דמקול תרומה גדולה תרימו דהדר לפרוש תרומה גדולה:

ומה ראית לרבות את הכרי ולאיצא את השבלין. משום דהא אירען הכרי ונתחייב בתרומה גדולה:]
[הלל] הולך אחר הפגום היינו אחר האלמנה והגרשה ונעש' חלל ומקדמך אחר הפגום אלמא דאי עבר מהט דאי לא מהט אמאי הולך אחר הפגום. ו"א מתקפי בה קדושי אלמא מהני: ואבי דאמר מהני אחר לבי איערערך לא יחלל ב' חולולין עשה א' לרעו דפסול לבדינה וא' לאלמנה דפסולה לכהן הדיוט:

האי לא דתקריב היינו לא דקדשו דכדי אחר לקמן בשמעתין:

אמר ר' יוחנן דאמר אין מערבין לקרנות אלא מה פני עצמו ומזה בפני עצמו:]
[כר' ינון] דאמר אין מערבין דאין (להם) פדיון ב' הכי דאיתריב בכור [בכבור לא תפח] דליף מעשר העברה העברה מבכור:
[ולאבי דאמר דאי עבר מהני האו כן מעשרותיכם תרימו למאי איערערך ליה מיבעי ליה לבדאמר ליה רב פפא לאביי אם כן אפילו הקדימו בכרי נמי. אהא קאי דאמרינן בן לוי שהקדים ונטל מעשר ראשון מן השבליים פטור הוא מתרומה גדולה פטור הוא מלהשלים לכהן מה שנחבר לו מחלק תרומה גדולה כולו לפי שכן היה שיעול הכהן קודם תרומה גדולה היינו תרי ממאה ואח"כ יכול הלוי מעשרו. אבל עכשיו בשקדומו הלוי ונטל עשר ממאה נשאר תשעים

רבינו גרשום

ורבא אחר דלעולם לא מהני אחר לך האי הוא למעוטי בכור אתא:

מתניא בבכור נאמר לא תפדה ונזכר הוא במעשר נאמר לא יגאל ואינו נזכר לא חי כו'. דליף מלא יגאל דחרמים מה להגן מכירה עמו כדכתב [אך כל חרם וגו'] לא ימכר ולא יגאל לא אף יגאל דמעשר נמי מכירה עמו אכל בכור נזכר:

תנא ז. לחולין ותכנסו זו התורה להקדש:

כל הקדשים פסולי המוקדשין נזכרין באטלו משום רוחא דהקדש חוץ מן הבכור והמעשר שהרווח הוא לבעלים:

ויס להן פדיון. אם קדם מונח את הקדשן:

אלמא דלא מהני. אם עבר ופדה הבכור [שאני האם דכתיב קדם הם דכתיב אף בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדם הם]:

ורבא דאמר דלעולם לא מהני אחר לך. יהא קדם הם לביי הוא דאתא הם קריבין ואין תמורתן קריבה כדמפרש לקמן בזה מסכתא: שאם יתעבר דמן ככל העולי שדקיב לגבי מוצח שאין עולין מבטלין זה את זה:

[כר' ינון] דאמר אין מערבין לקרנות אלא מה פני עצמו ומזה בפני עצמו:]

אמר לך אבי מעשר (בהמה) נמי איתריב דאין [להם] פדיון ב' הכי דאיתריב בכור [בכבור לא תפח] דליף מעשר העברה העברה מבכור:

[ולאבי דאמר דאי עבר מהני האו כן מעשרותיכם תרימו למאי איערערך ליה מיבעי ליה לבדאמר ליה רב פפא לאביי אם כן אפילו הקדימו בכרי נמי. אהא קאי דאמרינן בן לוי שהקדים ונטל מעשר ראשון מן השבליים פטור הוא מתרומה גדולה פטור הוא מלהשלים לכהן מה שנחבר לו מחלק תרומה גדולה כולו לפי שכן היה שיעול הכהן קודם תרומה גדולה היינו תרי ממאה ואח"כ יכול הלוי מעשרו. אבל עכשיו בשקדומו הלוי ונטל עשר ממאה נשאר תשעים

תורה אור השלם

אד בבור'שור או'בכור פשב או'בכור עז את תפדה קדש וגו' [במדבר יח, יז] ואם'לא יגאל את'הפדה ואם'מכר את'הפדה לאיש אחר לא יגאל וגו' [ויקרא כז, יג]

לא יבקר ביו"ט'ר'ב'ר' ע'ב' ולא ימירנו ואם'המר ימירנו וזה'הוא וגו' [ויקרא כז, טג]

מסורת הש"ס	
א בבורות לב; בבורות לא;; בבא קמא יג; טפרא בחוקתי פרק יג ד	
ב חולין ב; לעיל ב; בבא מציעא זא; משנה תמורה; לעיל ג.	
ג זבחים פא:	
ד יומא נז; זבחים פא; מנחות כב.	
ה שבת קכז; פסחים לה; ביצה יג; ברכות מז; עירובין לא:	
ו טפרא אחרי מות פרק יא יא	
ז קידושין סו; משנה קידושין	
גליון הש"ס	
גמ' רבא אין הכי נמי. ע' זבחים דף פ'ע"ב תוס' ד"ה ואין תמרותי: שם והרי הקדשו בעלי מומין. ע' זבחים דף קיד ע'ב תוס' ד"ה תורח:	

מסורת הש"ס

א בבא קמא בג בבא קמא סו ; ‏ משנה בבא קמא
ב בבא קמא סו .
ג בבא קמא צד ; ‏ מכות טו ; ‏ סנהדרין פח.
ד נדרים מד ; ‏ בבא קמא כח ; ‏ נדה נא ; ‏ חולין קלד ; ‏ בבא קמא צד .
ה בבא מציעא סא ;

גִּדְבָה תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ וְאֶמְרִינוּ לָקֵמַן (תמורה דף ז:)

ואיכא למשמע אותו אתה מתפוס לבדק הבית ואי אתה מתפוס תמימין לבדק הבית: **גַּלּא תַעֲשֶׂה כַדְרָשֵׁינָן** לָקֵמַן וְנִדְבָר ה' אֵל מִשָּׁה לֵאמֹר לֹא אֶמְר: **מֵהִיכָא דְאֶתְרַבּוּ בְּעָלֵי מוֹמִין** לַמַּזְבֵּחַ דְּקִדְשִׁי בְּדִיעֵבֵר: **אֶתְרַבּוּ כו'** דְּהָא בְּהֵיכָא קָרָא כְּתִיב וְלַגְדָּר לֹא יֵרָעָה וְאֶמְרִינוּ לָקֵמַן (תמורה דף ז:) אֵלּוּ קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ וּכְתִיב לֹא יֵרָעָה דְּמַשְׁמַע רַעֲיִי לֹא מִרְעִי

הָא מִקְדָּשׁ קִדְשִׁי וְאֶתְקוּשׁ תַּמִּימִין לְבָדֵק הַבַּיִת לְבַעְלֵי מוֹמִין לְמַזְבֵּחַ דְּהָא מִחד קָרָא נִפְקִי לֹאסוּרָא דְלֹא מִקְדִּישׁ הַלֵּכֵךְ אֶתְקוּשׁ נְמִי לַעֲגוּן מַה שְׁעֵשֶׂה עֲשׂוּי: **כְּשַׁעַת הַגּוֹלָה** צָמַר וַעֲצִים בְּעֵלְמָא דְאֵבֵל הַכִּלִּים וְהַכְּגִידִים קִנָּה בְּשִׁנּוּי אֱלֵמָא מִהֵנִי: **אֲשֶׁר גִּזַּל כְּשֵׁין שְׁגָז וְחִזִּיר**: וְאֲבֵיי לֹהֲכִי לֹא אֶצְטְרִיךְ דְּלֹאנָא וְעֵינָא דְמַהֲנִי אֵלָּא לֵהךְ דְּרָשָׁא דְהָאִי אֲשֶׁר גִּזַּל כְּתִיב גְּבִי עֲבֹדַעַה שְׁנַשְׁבַּע לִשְׁקֹר וּכְתִיב (ויקרא ה) יוֹסִיף חֲמֹשׁ וָקֶמֶ"ל דַּעַל גִּזְלוּ מוֹסִיף חֲמֹשׁ אִס נִשְׁבַּע לִשְׁקֹר וְהוֹדָה: וְאִינוּ מוֹסִיף חֲמֹשׁ עַל גִּזַּל אֲבִיו אֶפְלוּ נִשְׁבַּע עָלָיו לִשְׁקֹר: מַחְזִיר אֶת הַכּר בְּגִילָה כו' נִגְבִי מִמַּשְׁכֵּינָן בַּעַל כְּרוּחוֹ קַתְנִי לֵה כַּבְבָּא מַצִּיעָא בְּפ' הַמִּקְבֵּל (בבא מציעא דף כו:). אֱלֵמָא מִהֵנִי וְקִנִּי לַמַּשְׁכֵּן יוֹם דְּהִינוּ מַחְרִישָׁה קִנִּי בַּגִּילָה וּכְסוּת לִילָה קִנִּי מַלְּוָה בְּיוֹם אֱלֵמָא מִהֵנִי: שְׁאֵנִי הֵתֵם דְּכְתִיב הֵשֵׁב תַּשְׁבִּינּוּ לוּ מִרִּבּוּיָא דְּקָרָא נִפְקָא לָן דְּמַחְזִיר בְּמַה פְּעֻמִּים וְלֹא מַשְׁכַּחַת לֵה אֵלָּא הָכִי דְּמַחְזִיר כְּלִי יוֹם בְּיוֹם וְכָלִי לִילָה בַּגִּילָה וּמַהֲבָא נִפְקָא דְקִנִּי. וְלֵאכְפִּי רִיבּוּיָא דְּקָרָא לֹא מַשְׁמַע לֵה וְהֵשֵׁב תַשְׁבִּינוּ אֶצְטְרִיךְ דְּאִי לֹא כְּתִיב בַּה הִנֵּה אֱמִינָא אֲבֵעִי נִהְדָּר אֲבֵעִי לֹא נִהְדָּר: ה"ג לִי"א אֶמֶר לָךְ רַבָּא שְׁאֵנִי הֵתֵם דְּכְתִיב עַד בֹּא הִשְׁמַשׁ תַּשְׁבִּינוּ וְדַרְשִׁינוּ לִיֵּה בְּהַמִּקְבֵּל הָכִי כָּל הַיּוֹם עַד שְׁיַבָּא הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁבִּינוּ לֵלֵוָה וּכְבוֹד הַשֶּׁמֶשׁ תַּתְּקִינוּ מִמֶּנּוּ מַכְאֵן לְכַסּוּת יוֹם שְׁתַּנָּה לְחַבֵּל בְּגִילָה וּכְתִיב קָרָא אֶסְרִינָא הֵשֵׁב תַשְׁבִּינוּ כְּבוֹד הַשֶּׁמֶשׁ מַכְאֵן לְכַסּוּת לִילָה שְׁתַּנָּה לְחַבֵּל בְּיוֹם וּמַהֲבָא נִפְקָא לָן דְּמַהֲנִי. וְאֲבֵיי אֶמֶר לָךְ לֹאִו לֹאִשְׁמוּעִינוּ דְּמַהֲנִי אֵלָּא חַד לְכַסּוּת יוֹם שְׁחִזְרִינוּ בְּיוֹם וְחד לְכַסּוּת לִילָה שְׁחִיב לִהְסוֹזִירוּ

בַּגִּילָה וְצָרִיכִי. וְהָאִי וְצָרִיכִי לֹא אֶתְפַּרֵּשׁ לָן וְנִקְרָא לִי דְּהָכִי הוּא דְּאִי אֲשַׁמְעִינוּ לְכַסּוּת יוֹם כְּגוֹן מַחְרִישָׁה מִשּׁוֹם דְּחִיּוּתִיהָ הוּא אֵבֵל כַּסּוּת לִילָה אִימָא לֹא וְאִי כְּתִיב כַּסּוּת לִילָה מִשּׁוֹם דְּמַצְטַעַר אֵבֵל כַּסּוּת יוֹם אִימָא לֹא: מִכְּרוּ דְאֶחָדָע לַמַּעֲשֶׂר וְלִתְרוּמָה: **מַעֲשֶׂר תַּחֲלֶה וְאח"כ** נוֹתַן (לה) פֶּאֱהָ: **תִּיּוּבְתָא דְאֲבֵיי** דְאֶמֶר מַהֲנִי דְּהָא הָבָא לֹא מִהֵנִי: **תַּעֲזֹב תַּעֲזֹב** תְּרִי זְמַנִּי כְּתִיב לַעֲנִי וְלַגְדָּר תַּעֲזֹב אֵתֵם חַד בְּקִדּוּשִׁים תֵּהִיו וְחד בְּאֶמֶר אֵל הַכֹּהֲנִים לֹאִשְׁמוּעִינוּ מִקְרָא דְּתַעֲזֹב וַתִּירָא דֹאע"ג דְּאֶשְׁתַּנִּי בְּדִיו לֹא קִנְיָה: **חִיב בְּפִרְט וּבַעֲוִלּוֹת כו'** וְאע"ג דְּהִפְקֵר פְּטוּר מִכַּל אֵלּוּ הִפְקֵר כִּי הָאִי חִיב דְּנִפְקָא לָן מִתַּעֲזִיב וַתִּירָא דְּכַבּוּלָּהּ כְּתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא: **וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשֶׂר** דְּבַמַּעֲשֶׂר לֹא כְּתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא וְלִרְבּוּיִי הָאִי הִפְקֵר אֶתְא דְּתַעֲזֹב וְלֹא לְרַבּוּי שְׁנִי דְּהָא בְּעֵלְמָא נְמִי לֹא מִהֵנִי: **וְהִשְׁתָּא דְּמַשְׁעִינָן כָּל הַיַּי שְׁנִינִי** דְּאִיכָא דְּמַהֲנִי וְאִיכָא דְלֹא מִהֵנִי וּכְבּוּלָּהּ מוּדוּ אֲבֵיי וְרַבָּא בְּמֹאִי פִלְגִינוּ:

קֵאמֶר ת"ק דְּצִרְיָךְ לְהַפְרִישׁ פֶּאֱה אַע"ג דְּעֵבֵר אֵלָּא תַכְלָה וְאִין צִרְיָךְ תַּעֲזֹב וַתִּירָא לִת"ק לְהָכִי מִיֵּהוּ הִיכָא דְאֶשְׁתַּנִּי פְטוּר דְּשִׁנּוּי קוּנְהָ וְר' יִשְׁמַעֲלֵא סָבַר דְּבַעֲלֵמָא שְׁנִי קוּנָה אֵבֵל הָבָא לֹא קִנָּה מִשּׁוֹם דְּכְתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא: **הַמִּפְקִיר** בְּרַמּוֹ וְהַשְׁפִּים לְבַקֵּר וּבְצִדּוֹ **חִיב בְּפִרְט וּבַעֲוִלּוֹת וּבִשְׂכָחָה וּפֶאֱהָ** פִּירַש"י אַע"ג דְּהִפְקֵר פְּטוּר מִכַּל אֵלּוּ הִפְקֵר כִּי הָאִי חִיב וְנִפְקָא לָן

מִתַּעֲזִיב וַתִּירָא דְּכַבּוּלָּהּ כְּתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא וְאוּר"י דְּהַחִיִּיב תַּלְוִי הִיכָא דְזָכָה בְּגוּף הַשָּׂהָה אֵבֵל הִיכָא דְלֹא זָכָה רַק בְּפִירוּת פְּטוּר מִכְּלָסוֹ: **וְהַשְׁתָּא דְּשִׁנְיָנו כָּל הַיַּי שְׁנִינִי אֲבֵיי וְרַבָּא בְּמֹאִי פִלְגִינוּ** וְאִי"ת נִימָא דְּפִלְגִינוּ בְּהָכִי כְּגוֹן אֵתֵם שְׁנַשְׁבַּע שְׁלֹא לְנָרֵשׁ אֶת אֶשְׁתּוּ וְאֶסְרָה בְּךָ עֵבֵר וְנִקְרָא דְלֵאכְפִּי מִהֵנִי וְלִרְבָּא לֹא מִהֵנִי גְרוּשִׁין כּוֹן דְּעֵבֵר אֱמִימִרָא דְרַחֲמָנָא וְנֵשׁ לִימֵר כּוֹן שְׁאִין הָאֶסְרָה כִּמּוֹ לֹא יוֹכֵל לְשַׁלְּמָה אֵלָּא שְׁהוּא בְּדָה אֶת הָאֶסְרָה בַּכּה"ג לֹא אֶמֶר רַבָּא דְלֹא מִהֵנִי וְקִשְׁנָא לְרַבִּינוּ בְּרִין אֱמֹאִי לֹא קֵאמֶר דְּפִלְגִינוּ בְּהָכִי כְּגוֹן אִם פֶּקֶה בְּכוֹר אִו מַעֲשֶׂר אִו חֲרָמִים לֹא מִהֵנִי לכ"ע דְּמַפְרָשׁ סְגִיָא דְלֵאכְפִּי לֹא לְקִי כּוֹן דְלֹא מִהֵנִי דְּהָכִי אֶמֶר אֲבֵיי לַעֲלִי דְּהִיכָא דְלֹא מִהֵנִי לֹא לְקִי וְלִרְבָּא לְקִי מִשּׁוֹם דְּעֵבֵר אֱמִימִרָא דְרַחֲמָנָא ז"ע:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

מִשְׁלָמִין כְּשַׁעַת הַגּוֹלָה דְשִׁנּוּי קִנָּה אֱלֵמָא מִהֵנִי וַתִּיּוּבְתָא דְרַבָּא: **מִחְזִיר אֶת הַכּר בַּלְיָלָה וְאֶת הַמַּחְרִישָׁה בְּיוֹם** וַתִּיּוּבְתָא דְרַבָּא דְאִי לֹא מִהֵנִי לֹא

הָיָה תַפִּיסָתוּ תַפִּיסָה וְהָיָה לוֹ לְהַסְיוֹרֵם לְבַעֲלִים מִכַּל וְכַל וְאִם תֵּאֲמַר מִנָּהן דְּהָא מַתְנִיתִין בְּמַשְׁכְּנוֹ שְׁלֹא בְרָשׁוּת אִוְרִי דְלֵמָא בְּמַשְׁכְּנוֹ שְׁלִיחַ בֵּית דִּין קֵאמֶר דְּמַחְזִיר הַכּר בַּגִּילָה וְהַמְחִרִישָׁה בְּיוֹם דְלֹא עֵבֵר אֵבֵל הִיכָא דְעֵבֵר אִימָא לָךְ דְלֹא מִהֵנִי וי"ל דְּהָךְ מַשְׁנֵה מַתְנִיָא בְּפִרְק הַמִּקְבֵּל (כ"מ דף קו:). גְּבִי מַשְׁכְּנוֹ שְׁלֹא בְרָשׁוּת דְתַנִּי לַעֲלִי מִנְהַ הַמְלָלָה חִבְרוּ לֹא יִמַּשְׁכְּנוּ אֵלָּא בְּבֵית דִּין וְלֹא וְכִנָּם לְבִיתוֹ לְטוֹל מַשְׁכְּנוֹ שְׁלֵאמַר בַּחוּן תַּעֲמֵד הָיוּ לוֹ שְׁנֵי כִלִּים נוֹטֵל אֶחָד וּמִנִּיהּ אֶחָד מַחְזִיר אֶת הַכּר בַּגִּילָה וְאֶת הַמַּחְרִשָּׁה בְּיוֹם אֱלֵמָא אֶשְׁלֹא בְרָשׁוּת קִאִי: **שְׂאֲנִי הֵתֵם דְאֶמֶר קָרָא הֵשֵׁב תַשְׁיב** וּא"ת הָא דְאֶמֶר בְּרַק אֵלּוּ מַצִּיאוּת (כ"מ דף לא:). הֵשֵׁב תַשְׁיב אִין לִי [אֵלָּא] שְׁמַשְׁכְּנו בְרָשׁוּת שְׁלֹא בְרָשׁוּת מִנָּהן ת"ל הֵשֵׁב תַשְׁיב מִכַּל מְקוֹם מַשְׁמַע דְאִי לֹאִו הֵשֵׁב תַשְׁיב ה"א דְּמַשְׁכְּנו שְׁלֹא בְרָשׁוּת אִינוּ צִרְיָךְ הַשְׂבָּה וְהָבָא אֶמֶר לְרַבָּא דְאִי לֹאִו הֵשֵׁב תַשְׁיב ה"א דְלֹא מִהֵנִי תַפִּיסָתוּ וְהָיָה צִרְיָךְ לְהַסְיוֹר מִכַּל וְכַל וְצִרְיָךְ לְפַרֵשׁ לְרַבָּא הָכִי אִין לִי אֵלָּא שְׁמַשְׁכְּנו בְרָשׁוּת דְּמַחְזִיר וְנוֹטֵלָה אֵבֵל מַשְׁכְּנו שְׁלֹא בְרָשׁוּת מִנָּהן דַּחוּר וְנוֹטֵלָה דְמַהֲנָא תַפִּיסָתוּ ת"ל הֵשֵׁב תַשְׁיב מִכָּל מְקוֹם וְלֵאכְפִּי ה"פ אִין לִי אֵלָּא דְצִרְיָךְ לְהַסְיוֹר כָּלָל אֵלָּא שְׁמַשְׁכְּנו בְרָשׁוּת מַשְׁכְּנו שְׁלֹא בְרָשׁוּת מִנָּהן דְצִרְיָךְ לְהַסְיוֹר לוֹ כָּלָל כִּינָן דְּעֵבֵיד מִהֵנִי וְלֹא מַהֲדַר ת"ל הֵשֵׁב תַשְׁיב מ"מ וְהָכִי נְמִי קֵאמֶר הָבָא דְלֵאכְפִּי אִי לֹאִו דְאֶמֶר רַחֲמָנָא הֵשֵׁב תַשְׁיב ה"א אֶסְוֹרָא עֵבֵד וְאִי בְעִי מַהֲדַר וְאִי בְעִי לֹא מַהֲדַר קמ"ו (כ"מ דף קטו:). דְּהֵהוּא מַהֲסִיא דְסוּף פ' הַמִּקְבֵּל (כ"מ דף קטו:). דְּהֵהוּא גְבָרָא דְחַבֵּל סְבִינָא דְלֵאשְׁכַּבְתָּא מַחֲבָרָה אֶתְא לְקַמָּה דְאֲבִי א"ל זִיל אֲהַדַּר מִשּׁוֹם דְּבָרִים שְׁעוֹשִׂין בְּהוֹ אֵבֵל נָפֵשׁ וְכִין דְּאִית לִיֵּה לֵאכְפִּי דְאִי עֵבֵד מִהֵנִי אֱמֹאִי קא"ל זִיל אֲהַדַּר וי"ל דְּמַיְירִי שְׁלֹא נַתְּכוּן הֵהוּא גְבָרָא לַעֲבַר וּמַהֲאִי טַעֲמָא נְמִי נִיחָא קִשְׁיָא אַחֲרַת דַּתָּן פ' הַמִּקְבֵּל (בבא מציעא קטו:).

חַבֵּל רַחוּם וְרַבָּב לְנוּקָה שְׁפִטָּם וְקִשָּׁה כִּינָן דְּאִית לִיֵּה לֵאכְפִּי דְאִית לִיֵּה תַקְנָה בַּחוּרָה כְּדֵאמַר גְּבִי סְבִינָא דְאֶשְׁכַּבְתָּא זִיל אֲהַדַּר א"כ אֱמֹאִי לְקִי לֹאִו הַנְתַּק לַעֲשֶׂה הוּא וּלְפִי הָא דְפִרַשְׁתִּי נִיחָא דְהָא דְאֶמֶר אֲבִי זִיל אֲהַדַּר מִיְרִי בְּשֵׁלֹא נַתְּכוּן לַעֲבַר וְהָא דַּתָּן דְּלָקִי בַּמַּתְכוּן לַעֲבַר וַיֵּשׁ מַתְרַעֲס דְּהָא דְאֶמֶר דְּלָקִי מִיְרִי בְּשֵׁנֶאֱבָד דְאִין בְּדִיו לְהַסְיוֹר וְלֹא נִהְיָרָה שְׂדֵרִי בְּפִרְק בְּתָרָא דְמַכּוּת (דף טו:). מַשְׁמַע דְּהִיכָא דְנִבְרָא בַר

תַּשְׁלִימוֹן הוּא לֹא מִהֵנִי בַטּוּל: **אַךְ מִפְרִישׁ מִן הָעֶסֶה וְאִין שְׁנִי שֵׁם קוּנְהָ: אֶמֶר אֲבֵיי שְׂאֲנִי הֵתֵם דְאֶמֶר קָרָא (עֲזֹב) תַעֲזֹב וְרַבָּא אֶמֶר לָךְ כו'** וּא"ת הָבָא מַשְׁמַע דְלֵאכְפִּי אֶצְטְרִיךְ תַּעֲזֹב וַתִּירָא וְלִרְבָּא לֹא אֶצְטְרִיךְ וְכִרִּישׁ הַנּוֹטֵל עַצִּם (כ"ק דף צד:). מַשְׁמַע אִיפְכָּא דְאֲבִי מוּכַח מִהֵךְ מִלְתָּא דְרַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא דְשִׁנּוּי בַּמְקוּמוֹ עוֹמֵד וְרַבָּא דְחִי לִיֵּה וְאֶמֶר שְׁאֵנִי הָבָא דְכְּתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא וי"ל דְּהָבָא אֵלִיבָא דת"ק אִוְרִי דְלֵאכְפִּי דְאֶמֶר אִי עֵבֵיד מִהֵנִי אִי לֹא כְּתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא לֹא הָיָה צִרְיָךְ לְהַפְרִישׁ פֶּאֱה מִיד דְּעֵבֵר אֵלָּא תַכְלָה מִיֵּהוּ לת"ק אִי אֶשְׁתַּנִּי בְּדִיו וַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ עֶסֶה קוּנָּהָ בְּשִׁנּוּי וְאִינוּ צִרְיָךְ לְהַפְרִישׁ פֶּאֱה מַכְאֵן וְאִילַךְ אֵבֵל ר' יִשְׁמַעֲלֵא דְאֶמֶר וּפְרִישׁ מִן הָעֶסֶה אִית לֵה דְשִׁנּוּי בַּמְקוּמוֹ עוֹמֵד דְאִי הָיָה ס"ל בְּעֵלְמָא דְשִׁנּוּי קוּנָה לֹא הָיָה מַפְרִישׁ מִן הָעֶסֶה וְאע"ג דְּכְתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא אֶצְטְרִיךְ שְׁפִיר לְהִיכָא דְלֹא אֶשְׁתַּנִּי אַע"ג דְּבַעֲלֵמָא אִי עֵבֵיד מִהֵנִי הָבָא לֹא מִהֵנִי מִשּׁוֹם דְּכְתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא אֵבֵל רַבָּא דְאִית לִיֵּה דְאִי עֵבֵד לֹא מִהֵנִי מִשּׁוֹם הָכִי

קֵאמֶר ת"ק דְּצִרְיָךְ לְהַפְרִישׁ פֶּאֱה אַע"ג דְּעֵבֵר אֵלָּא תַכְלָה וְאִין צִרְיָךְ תַּעֲזֹב וַתִּירָא לִת"ק לְהָכִי מִיֵּהוּ הִיכָא דְאֶשְׁתַּנִּי פְטוּר דְּשִׁנּוּי קוּנְהָ וְר' יִשְׁמַעֲלֵא סָבַר דְּבַעֲלֵמָא שְׁנִי קוּנָה אֵבֵל הָבָא לֹא קִנָּה מִשּׁוֹם דְּכְתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא: **הַמִּפְקִיר** בְּרַמּוֹ וְהַשְׁפִּים לְבַקֵּר וּבְצִדּוֹ **חִיב בְּפִרְט וּבַעֲוִלּוֹת וּבִשְׂכָחָה וּפֶאֱהָ** פִּירַש"י אַע"ג דְּהִפְקֵר פְּטוּר מִכַּל אֵלּוּ הִפְקֵר כִּי הָאִי חִיב וְנִפְקָא לָן

מִתַּעֲזִיב וַתִּירָא דְּכַבּוּלָּהּ כְּתִיב תַּעֲזֹב וַתִּירָא וְאוּר"י דְּהַחִיִּיב תַּלְוִי הִיכָא דְזָכָה בְּגוּף הַשָּׂהָה אֵבֵל הִיכָא דְלֹא זָכָה רַק בְּפִירוּת פְּטוּר מִכְּלָסוֹ: **וְהַשְׁתָּא דְּשִׁנְיָנו כָּל הַיַּי שְׁנִינִי אֲבֵיי וְרַבָּא בְּמֹאִי פִלְגִינוּ** וְאִי"ת נִימָא דְּפִלְגִינוּ בְּהָכִי כְּגוֹן אֵתֵם שְׁנַשְׁבַּע שְׁלֹא לְנָרֵשׁ אֶת אֶשְׁתּוּ וְאֶסְרָה בְּךָ עֵבֵר וְנִקְרָא דְלֵאכְפִּי מִהֵנִי וְלִרְבָּא לֹא מִהֵנִי גְרוּשִׁין כּוֹן דְּעֵבֵר אֱמִימִרָא דְרַחֲמָנָא וְנֵשׁ לִימֵר כּוֹן שְׁאִין הָאֶסְרָה כִּמּוֹ לֹא יוֹכֵל לְשַׁלְּמָה אֵלָּא שְׁהוּא בְּדָה אֶת הָאֶסְרָה בַּכּה"ג לֹא אֶמֶר רַבָּא דְלֹא מִהֵנִי וְקִשְׁנָא לְרַבִּינוּ בְּרִין אֱמֹאִי לֹא קֵאמֶר דְּפִלְגִינוּ בְּהָכִי כְּגוֹן אִם פֶּקֶה בְּכוֹר אִו מַעֲשֶׂר אִו חֲרָמִים לֹא מִהֵנִי לכ"ע דְּמַפְרָשׁ סְגִיָא דְלֵאכְפִּי לֹא לְקִי כּוֹן דְלֹא מִהֵנִי דְּהָכִי אֶמֶר אֲבֵיי לַעֲלִי דְּהִיכָא דְלֹא מִהֵנִי לֹא לְקִי וְלִרְבָּא לְקִי מִשּׁוֹם דְּעֵבֵר אֱמִימִרָא דְרַחֲמָנָא ז"ע:
אֲחִירָא נִרְאָה דצ"ל דכתיב שרוע וקולטו נדבה תעשה אותו וכן בעלי מומין כדמפרש בבבורות ומרשטין אותו אתה מקדוש ואי אתה מקדוש תמיומן לבה"ב כצ"ל והס"ד. שרוע וקולטו בעלי מומין כדמפרש בבבורות אתה מקדוש לבדק כדמפרש בבבורות ומרשטין אותו אתה מקדוש ואי אתה מקדוש תמיומן לבה"ב כצ"ל והס"ד. שרוע וקולטו בעלי מומין כדמפרש בבבורות אתה מקדוש לבדק הבית ולא תמיומן למזבחצ"ל דמהאי קרא דכתיב נדבה תעשה אותו ואחריב בעי"מ למזבח דכתיב ולגדר לא ירעה אחריב נמי תמיומן לבה"ב כצ"ל והוא שייך לויכוד שאחר זה. ומאותו פסוק עצמו אחריב נמי תמיהה לבדק הבית בדיוקשא דמהאי קרא נמי נדבה תעשה אותו ולגדר לא ירעה אחריב בעלי מומין למזבח דכתי' ולגדר לא ירעה:

אמר לך רבא שאני הבא דמהיכי' דאחריב בעלי מומין למזבח דכתיב ולגדר לא ירעה ארעיי הוא ללא מרע' ליריב' הא מוקדש קדשי' [אחריב נמי תמיומן למזבח כצ"ל] ואיתקש תמיומן לבדק הבית לבעלי מומין תמיומן למזבח מה בעלי מומין למזבח אמרין אע"פ שהוא בלא תעשה מה שעשה עשוי אף תמיומן לבדק הבית אע"פ שבלא תעשה מה שעשה מומו מלאוין משלם כמעבשו' אלא כשעת משלם כשעת האזילה. ולא כמו שרן עבשו מלאוין משלם כמעבשו' אלא כשעת האזילה אלא מהני:

לחי' אתא האי אשר גזל דעל גזלו מוסקיף חומש ולא על מה שגזל אביו:
והיה משכנו כו' [אלמא מלמא מחזור כר ב

י:

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פד' מהל' מלווה ולווה
הל' ו:

ב טור יו"ד סי' קמא:

ג מו"י פח' מהל' מלווה ולווה
הל' טו, ש"ע יו"ד סי' קמא
סעי' ח:

ד מו"י פא' מהל' איסורי המזבח
הל' ד:

ה מו"י פני"ח מהל' מעשה הקרבנות
הל' ו:

יִלְדָא אוֹצִיָא פֿרַת חֲסֵאת וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח פירש"י בְּיומא פ' שְׁנֵי שְׁעָרֵי (יומא דף סג:) דל"ג פֿרַת חֲטָאת

שְׁהֵרֵי בִּפְי' בְּתָרָא דְזֻבְחִים (דף חיב.) תָּנַן פֿרַת חֲטָאת שְׁשֻׁרְפָה חוּן מִנְתָּהּ (שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שֶׁהַקְרִיבוּ בַּחוּן פֶּטוּר מִשְׁגָּמֵל וְאֵל פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד לֹא יִבְרִאוּ כָל שְׂאִינוּ רָאוּי לִפְתַּח אֶהֱל מוֹעֵד וּפְרִיָו בְּנִימ' עָלֶיהָ וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לֹא רָאוּי לִפְתַּח אֶהֱל מוֹעֵד הֵוא וְהִתְנַחֵם וַיִּמְנוּ הֵן בְּרִיתָא דְהָקָל וְאִי גֵרָם בַּהּ פֿרַת חֲטָאת כִּי יִיכִי דְפְרִיָו מִשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח הֵכִי נִמִּי הֵנּה מִנִּי לְמַפְרֵךְ מִפְּרַת חֲטָאת וְאִין הִפְרִיחַ שְׁוֹךְ אֶפְרַת חֲטָאת וּמִשּׁוּם הֵכִי פִרְשִׁי' דל"ג לִיה וְהִשֵּׁה עַל הָא דְמִשְׁנֵי עָלֶיהָ בְּזֻבְחִים (דף קיג:) לֹא קָשִׁיךְ כִּאֵן קָדָם הֶאֱרָלָה כִּאֵן לֵאחֲרֵי הֶאֱרָלָה קָדָם הֶאֱרָלָה הֵנּה רָאוּי לִפְתַּח אֶהֱל מוֹעֵד וְאִפְלוּ הֵכִי מִמַּעַט לִיה קָרָא דָאָם הַקְרִיבוּ בַּחוּן פֶּטוּר וְהֵא תִנְחִי בְּהִקְדָּא בְּיומא (דף סכ:) דְקָדָם הֶאֱרָלָה חִיב הַשְׁחָטוּן בַּחוּן וַיִּלְ דְּלָפִי הַמִּשְׁקָנָא דְזֻבְחִים (סג) נִחָא דְמַסִּיק לֹא קָשִׁיךְ כִּאֵן קָדָם וְהוּי כִּאֵן לֵאחֲרֵי וְהוּי וּלְפִי זֶה אִפְשָׁר תַּרְוִיחוּ לֵאחֲרֵי הֶאֱרָלָה אֲבָל קָדָם הֶאֱרָלָה אִפְשָׁר דְחִיב הַשְׁחָט בַּחוּן כִּי הֵיכָא דִּימִינָא:

וְקָרָא לָמָּה לִי בְּגוֹז שְׁחָטָם לֵאחֲרֵי הֶגְרָלָה וְחֻלְלוּ עַל חֲבֵרוֹ וְהֵוא נִמִּי בַּעַל מוֹס וְיִמְי"ל דְּהֵאִי שְׁחָלְלוּ לְקִי מִשּׁוּם דְּהִקְדִּישׁוּ בַּעַל מוֹס וְלִהֲבִי נִקְטַע חֲלָלוּ דְּהֵא לֹאִו דְּחָלְלוּ עַל בַּעַל מוֹס לִיכָא מְלֻקוֹת דְּלֹא תִקְדִּישׁוּ עַל הַשְּׁנִי:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

אָפְּכֵי רַבִּית הִבָּא ע"י מְכַר בְּגוֹן הַמּוֹכֵר שְׁלָהוּ וְאָמַר אִם מִשְׁכָּנֹהוּ אֲתָה נִתַּן לִי הֵרִי הִיא לָךְ בְּאַלְפָּךְ זִוּ וְאִם לְגַנָּן כִּי"ב מִנֶּה וּבְרַבִּית קִנְיָנָה קִמְפַּלְגִּי אֲבִי דְאָמַר מִהֵנִי כְּרָבִי וַיִּחַן וְרָבָא כְּרִי אֲלַעְזָר דְּהָקָל לִיכָא קָרָא

”אָבָב רַבִּית אֵינָה יוֹצֵאָה בְּדִינָיו, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילוּ רַבִּית קִצּוּצָה אֵינָה יוֹצֵאָה בְּדִינָיו. אָמַר לִיה: הָתָם בִּסְבָּרָא פְּלִיגִי? הָתָם בְּקָרָא פְּלִיגִי! דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק: מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן? אָמַר קָרָא: ”בְּנִשְׁשָׁה נָתַן וּתְרַבִּית לְקַח וְחִי לֹא יִחִיחַ”, לְחִיִּים נִיתוּ וְלֹא לְהִישָׁבוֹן. רַב אַחָא בַר אֲדָא אָמַר מִהֲכָא: ”וַיִּרְאֶת מַאֲלָהֶיהָ... אָנִי חִי” — לְמוֹרָא נִתְתִּיו, וְלֹא לְהִישָׁבוֹן. רַבָּא אָמַר מִהֲכָא: ”הִתְעוּבוֹת הָאֵל עָשָׂה מוֹת יוֹמָת דְּמִיּוּ בּוֹ יִהְיֶה”, ”וְהוֹלִיד בּוֹ פִּרְיָן שׁוֹפֵךְ דָּם” — הוֹקֵשׁוּ מְלִיּוֹ רַבִּית לְשׁוֹפֵכֵי דְּמִיּוֹ: מָה שׁוֹפֵכֵי דְּמִיּוֹ לֹא נִיתְנוּ לְהִישָׁבוֹן, אַף מְלִיּוֹ רַבִּית לֹא נִיתְנוּ לְהִישָׁבוֹן. וְאָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי אֲלַעְזָר? דְּאָמַר קָרָא: ”וְחִי אַחִירָה עִמָּךְ” — אַחֲדָר לִיה, כִּי חִיכִי דִּינְחִי עִמָּה. וְאֶלָּא מִמִּיפַּלְגִי אֲבִי וְרַבָּא? בְּשִׁנְיֹה קוֹנָה. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא, בְּהֵנִי שִׁינְיֹה דְשִׁנְיוֹ, בְּרַבִּית קִצּוּצָה — לְאֲבָבִי לֹא מַהֲדָר רַבִּית, לְרַבָּא מַהֲדָר רַבִּית. ”וְהָא אֲבָבִי נָמִי סָבַר מִפְּקִינוּ רִיבִית קִצּוּצָה בְּדִינָיו! דְּאָמַר אֲבָבִי: הֲדִין דְּמִסִּיק בְּחֻבְרִיָּה אֲרַבַּע זִוּוֹ בְּרִיבִיתָא, וַיִּהְבִּיה לִיה לְמַלְוָה (בְּחֻנּוּתִיה) [בְּגוּוּיָהוּ] גְּלִימָא דְשָׁוִי חֲמִשָּׁא בְּאַרְבַּעָה — כִּי מִפְּקִינוּ מִינִיָּה, אַרְבַּעָה מִפְּקִינוּ מִינִיָּה, וְהֵאִי זִוּוֹא בְּמַתְנָה הוּא דִּיהָב לִיה. וְרַבָּא אָמַר: חֲמִשָּׁא מִפְּקִינוּ מִינִיָּה. מֵאִי טַעֲמָא? כּוּלָּהּ בְּתוֹרַת רִיבִיתָא קָאֵתִי לִידִיה! אָלָא, כִּי קָא מִפְּלַגִי אֲבָבִי וְרַבָּא בְּשִׁנְיֹה קוֹנָה. וְהֵאִי תְנִינוּ רַבְּנַן: ”כָּל אִשָּׁר בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ”, מָה תִּלְמִיד לּוֹמֵר? אִם כִּי"ל תִּשְׁחָטוּ" — הֲרִי כְּכָר אָמַר לְמַשְׁה! אָלָא מָה תִּלְמִיד לּוֹמַר "כָּל תִּקְרִיבוּ"? — "כָּל תִּקְדִּישׁוּ". מִכָּאֵן אָמַרוּ: הַמְקַדִּישׁ בְּעָלִי מוֹמִין לְגַבִּי מִזֶּבֶחַ עוֹבֵר מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה שְׁמוֹת. מִשּׁוּם "כָּל תִּקְרִיבוּ", וּמִשּׁוּם "כָּל תִּשְׁחָטוּ", וּמִשּׁוּם "כָּל תִּזְרְקוּ", וּמִשּׁוּם "כָּל תִּקְטִירוּ כּוּלִּי", וּמִשּׁוּם "כָּל תִּקְטִירוּ מִקְצָתוֹ". מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ: אַף קִבְּלַת הָדָם. אָמַר מָר: אִם "כָּל תִּשְׁחָטוּ" — הֲרִי אָמַר לְמַשְׁה. הִיכֵן אָמְרוּ? דְּתַנְיָא: "עֲזוּרַת אוֹ שָׁבוּר אוֹ חֲרוּץ אוֹ יִבְלַת לֹא תִקְרִיבוּ" — מָה תִּלְמִיד לּוֹמֵר? אִם "כָּל תִּקְדִּישׁוּ" — הֲרִי כְּכָר אָמַר לְמַעְלָה, אָלָא מָה תִּלְמִיד לּוֹמַר "כָּל תִּקְרִיבוּ"? — "כָּל תִּשְׁחָטוּ".^[מקור חסר] וַיֹּאשְׁה לֹא תִתְנוּ מִהֶם" — אֱלוֹ אֲשִׁים, אִין לִי אָלָא כּוּלָּן, מִקְצָתוּ מִינִין? תִּלְמִיד לּוֹמַר: "מִהֶם". וְרִיכְתִי דְּמִיּוֹ מִינִין? תִּלְמִיד לּוֹמַר: "עַל הַמִּזְבֵּחַ", "לֶחֶם" — לְרַבּוֹת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח.^[מקור חסר] "לֶחֶם" — לְרַבּוֹת הוּא? וְהַתְנַנָּא: אִי "קִרְבֵּן" — שׁוֹמַע אָנִי אַף קִדְשִׁי בְּדָק הַבֵּית, שְׁנִקְרָאוּ "קִרְבֵּן", כְּעִנְיָן שְׁנַגְמָר: "וַיִּקְרַב אֶת קִרְבֵּן חִייו!"^[מקור חסר] תִּלְמִיד לּוֹמַר "וְיֹאֵל פֶּתַח אֲהֶל מוֹעֵד וגו'" — הָרָאוּי לְפִתַּח אֲהֶל מוֹעֵד חִיבִין עָלִיו מִשּׁוּם שׁוֹחֲטֵי חוּץ, שְׂאִין רָאוּי לְפִתַּח אֲהֶל מוֹעֵד אִין חִיבִין עָלִיו מִשּׁוּם שׁוֹחֲטֵי חוּץ. אוֹצִיָא אָנִי אֶת אֱלוֹ, וְלֹא אוֹצִיָא פֿרַת חֲסֵאת וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, שְׁהֵן רָאוּיִין לְפִתַּח אֲהֶל מוֹעֵד — תִּלְמִיד לּוֹמַר "לֶחֶם", מִי שְׁמִיּוּחְדִין לֶחֶ, יִצְאוּ אֱלוֹ שְׂאִין מִיּוּחְדִין לֶחֶ. אָמַר רַבָּא: הָתָם, מַעְגִּינָא דְקָרָא, "וְיֹאֵל פֶּתַח" — לְרַבּוֹת, "לֶחֶם" — לְהוֹצִיא; הֲכָא, דִּי"אשָׁה" — לְהוֹצִיא, "לֶחֶם" — לְרַבּוֹת.^[מקור חסר] טַעֲמָא דְכְּתַב קָרָא "לֶחֶם" הוּא דָּלָא מִיִּיתִי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, הָא לֹא רַבִּי קָרָא "לֶחֶם" הֵוָה אָמִינָא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח בַּעַל מוֹם שְׁפִיר דְּמִי. מִכְּדִי, אִין הַגּוֹרֵל קוֹבֵעַ אָלָא בְּדָכַר הָרָאוּי! אָמַר רַב יוֹסֵף: הָא מַנִּין? הֵנָּן הַמְבָרִי הִיא, דְּאָמַר: אֲפִילוּ דָם בְּכוֹס — מִכִּיא חֲבִירוֹ וּמַזּוּוג לוֹ.^[מקור חסר] הֵנִי דְשִׁמְעַת לִיה לִחְנֹן הַמְבָרִי, דָּלָא הָוִי דִּיחוּי, דָּלָא צָרִיךְ הַגְּרָלָה — מִי שְׁמַעַת לִיה? דִּילְמָא מִיִּיתִי וּמַגְרִיל! אָלָא אָמַר רַב יוֹסֵף: הָא מַנִּין? רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְּתַנְיָא: מֵת אַחֵד מִהֶן — מִכִּיא חֲבִירוֹ בְּלֹא הַגְּרָלָה, דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבָּא אָמַר: לֹא נִצְרָכָא, בְּגוֹז שְׁהוּמִם בּוֹ בָּיוִם וְחִילָלוּ עַל חֲבִירוֹ. סָלְקָא

אָפְּכֵי רַבִּית הִבָּא ע"י מְכַר בְּגוֹן הַמּוֹכֵר שְׁלָהוּ וְאָמַר אִם מִשְׁכָּנֹהוּ אֲתָה נִתַּן לִי הֵרִי הִיא לָךְ בְּאַלְפָּךְ זִוּ וְאִם לְגַנָּן כִּי"ב מִנֶּה וּבְרַבִּית קִנְיָנָה דְאָמַר מִהֵנִי כְּרָבִי וַיִּחַן וְרָבָא כְּרִי אֲלַעְזָר דְּהָקָל לִיכָא קָרָא לֹא הֵכִי וְלֹא הֵכִי: הָתָם בְּסְבָרָא פְּלִיגִי וְהָתָם בְּקָרָא פְּלִיגִי כו': לְחִיִּים נָתַן כְּלוּמַר שְׁלֹא יִחִיה וְלֹא לְהַשְׁבוֹן וְאִפִּי לְרַבָּא מִהֵנִי דְּהֵא כְּתִיב קָרָא: בְּשִׁנְיֹה קוֹנָה דְאֲבָבִי קִבַּר שְׁנֵי שְׁשִׁנָּה וְשִׁבְר עַל דַּעַת הַמָּקוֹם קוֹנָה בַּר מִהֲיָכָא דְּכְתִיבִי קָרָאִי. וְלֹא קָרָאִי וּלְרַבָּא לֹא קִנִּי אֲלֵא הִיכָא דְכְתִיבִי קָרָאִי. וְלֹא אֲתַפְרֵשׁ לָן דְּלִהּוּ מַהִי בְּיִנְיֹהוּ אֲלֵא פִירוּצֵי דְּהֵנִי תוֹיבְתָא דְמַר אִית לֶה דְמַשּׁוּם דְמַהֵנִי וְלֹא מִהֵנִי הוּא וְמַר אִית לֶה מִשּׁוּם טַעֲמָא דְקָרָאִי. וְנו"ב דְּמַעֲנִיו לְמִימַר בְּשִׁנְיֹה קוֹנָה בְּגוֹן גּוֹזֵל עֵצִים וְשִׂאָן כָּלִים צַמֵּר וְשִׂאָן בְּרָגִים דְּלֹאֲבִי קוֹנָה וְאִינוּ מַשְׁלֵם אֲלֵא עֵצִים וְצַמֵּר וּלְרַבָּא לֹא קוֹנָה וּמַשְׁלֵם הַבְּרָגִים וְהַכָּלִים וְכִי פְּרָכִין לְעִיל מִהֵא מִקְדָּמִי הַגּוֹזֵל עֵצִים וְשִׂאָן כָּלִים כו' לֹא תִמָּא שְׂאִנִי הָתָם דְּכְתִיב אֲשֶׁר גּוֹזֵל אֲלֵא הֵכִי תִמָּא אֲלֵא דְאֲמָרִי בְּמֵאן דְאָמַר שְׁנֵי לֹא קִנִּי דְכִלְתֻּמָּא הִיא בְּבִבָּא קִמָּא בְּפִקֵּךְ מִרְכָּה (בְּבִבָּא קִמָּא דָּף סו.) וְהַגּוֹזֵל קִמָּא (קָם כד.) דְאִיכָא לְמֵאן דְאָמַר שְׁנֵי קוֹנָה וּמִפִּיק טַעֲמָא מִשְׁאֵר גּוֹזֵל כְּעִין שְׁגִזֵּל וְאִיכָא לְמֵאן דְאָמַר שְׁנֵי לֹא קִנִּי וְיִלִּיף מִיְוַשְׁבֵּי אֶת הַגְּזֵלִם מִכֵּן מִקּוּם אִם כּוּן מִה ת"ל אֲשֶׁר גּוֹזֵל לּוֹמַר שְׂאִינוּ מוֹסִיף חֲשֵׁשׁ עַל גּוֹזֵל אֲבִיו: הֵכִי גֵרָסִי "לִי אֲבָבִי שְׁנֵי שְׁנֵי דְשִׁנְיוֹ וְכִין הֵאִי לִשְׁאֵל לְלִשְׁנָא דְשִׁמְעִי לִי בְּשִׁנְיֹה קוֹנָה לִיכָא מִידי אֲלֵא זֶה יְרוּשְׁלַמִי זֶה בְּבָלִי: נִמִּין בְּכַנֵּן אִם בַּל תִּשְׁחָטוּ הֵרִי כְּכַר אִמּוֹר לְמָטָה שְׁלֹא יִשְׁחָטוּ בַּעַל מוֹם לִמְזַבַּח. וְלִקְחוֹן מִפְּרַשׁ לֶה וְהַקְטִירָה נִמִּי וְרִיכְתִי דְמִי לְקַחוֹן מִפְּרַשׁ: א"כ מִה ת"ל לֹא תִקְרִיבוּ לֹא תִקְדִּישׁוּ: ה' שְׁמוֹת לְקַחוֹן וְלִיף לֶהוּ: הַמְקַדִּישׁ בְּעָלִי מוֹמִין וְהַקְטִירוּ בָּלָן לְעוֹלָה: אֱלוֹ אֲשִׁים הַקְטִירַת אִמּוֹרִין: לְרַבּוֹת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁהַמְקַדִּישׁוּ בַּעַל מוֹם לּוֹקָה מִשּׁוּם לֹא תִקְדִּישׁוּ: קִרְבֵּן בְּשַׁחוּטִי חוּץ כְּתִיב וְאֵל פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד לֹא רָבִיאוּ וְגו' לְהַקְרִיב קִרְבֵּן לֶה: הֵכִי גֵרָסִינוּ אִי קִרְבֵּן שׁוֹמַע אִנִּי כו' וּמִהֲדַר אֲדַלְעִיל בְּתוֹרַת כְּהִנִּים דְּקִנְיָנִי לְעִיל וְכוּל שְׁחוּט חֲלִין כְּהִנִּים וְהֵא חִיב ת"ל קִרְבֵּן עַל הַקִּרְבֵּן הוּא חִיב וְאִינוּ חִיב עַל הַחֲלִין אִי קִרְבֵּן שׁוֹמַע אִנִּי כו' כְּלוּמַר אִי קִרְבֵּן קֹא דְרַשַׁת שׁוֹמַע אִנִּי אִפִּילוּ הַשְׁחָט כְּדַק הַבֵּית בַּחוּץ וְהֵא חִיב בְּרַת שְׁהֵרִי הֵם נִקְדָּחוּ קִרְבֵּן כְּעִנְיָן שְׁנַגְמָר וְנִקְרַב אֶת קִרְבֵּן ה' וְגו' כְּלִי וְזֶבֶד אֲרַעֲדָה וְנִמִּי דְהִינוּ לְמַלְאכַת הַמִּשְׁכָּן: שְׂאִינוּ רָאוּי לִפְתַּח אֶהֱל מוֹעֵד בְּגוֹן קִדְשִׁי כְּדַק הַבֵּית שְׂאִינִם רָאוּיִין לָבֹא לִפְתַּח אֶהֱל מוֹעֵד שְׁהֵרִי בְּעָלִי מוֹמִין הֵן דְאָמְרוּ לְעִיל הַמַּתְפִּים תַּמִּימִין לְכָדַק הַבֵּית עוֹבֵר בְּלֹא תַשְׁשֶׁה: אִינוּיָא אֶת אֱלוֹ וְלֹא אוֹנוּיָא אֶת בְּרַת חֲטָאת פָּרָה שְׁשִׁמָּה שְׂאִם שְׁחָטָה בַּחוּץ שְׁלֹא כְּמַנְתָּה שְׁלֹא ע"ג מִשְׁכְּבָתָה שִׁתְּחַבֵּב בְּרַת וְכֵן שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אִם שְׁחָטוּ בַּחוּץ וְתַחבֵּב בְּרַת שְׁהֵרִי תַמִּימִין הֵן דְּבִפְרָקָה כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר י"ט:ב') אֲשֶׁר אִין בַּהּ

מוֹם וְשַׁעִיר מַרְבִּינוּ (לִיֶּה) לְעִיל שְׁלֹא וְהֵא בּוֹ מוֹם: וַיֵּצֵאוּ אֱלֹהִי אֶלְמָא לַהֲנוּצִיא שְׁעִיר הַזֶּה דְאֵל מוֹס: וַיֵּצֵאוּ אֱלֹהִי אֶלְמָא לַהּ לַהֲנוּצִיא שְׁעִיר הַזֶּבֶן לֶה: וַיֵּצֵאוּ אֱלֹהִי לַהּ הֵא מִיַּעֲטִיָּה מוֹיָאשָׁה אֲלֵא וַיֵּצֵאוּ לְרַבּוֹת הוּא: שְׁפִיר דְּמִי לֹאֲקִדְוִשָׁה: הֵא אִין הַגּוֹרֵל שֶׁל שֶׁס׳ קוֹבֵעַ אֲלֵא בְּרַבִּי רַחֲמִי וְהוּא בַּעַל מוֹם נִמִּי וְיִמְי"ל דְּהֵאִי שְׁחָלְלוּ לְקִי מִשּׁוּם דְּהַקְדִּישׁ בַּעַל מוֹם וְלִהֲבִי נִקְטַע חֲלָלוּ דְּהֵא לֹאִו דְּחָלְלוּ עַל בַּעַל מוֹם לִיכָא מְלֻקוֹת דְּלֹא תִקְדִּישׁוּ עַל הַשְּׁנִי:

אֲחוּץ שְׁמַת וְעַל אֲחוּץ שַׁל שֶׁס׳ אֲלֵא מִשּׁוּם (דִּלָּא) אֲלוֹי צ"ל לֵאל מִשְׁכַּל נוֹשִׁיחַ דְּשַׁי הֵךְ דְּקֹאִי דְרִי מַעֲרִכַת לִיה וְכו'. בַּעֲיָן נוֹשִׁי דְשַׁי (לְחֵאחַ לַהֲגַרְלָה אֲשׁוּ אֲחוּץ) [דְּרִי אֲחוּץ שְׁמַאֲרִ דְרִי מַעֲרִכַת לִיה לַהֲסִי מַסְבִּיא הַגְּרָלָה הוּן] מִשְׁמַע הַגְּרָלָה קִמִּיתָא בְּטוּלָה וּמִשְׁכַּל נוֹשִׁיחַ דַּהֲוֹא דְקֹאִי לֵאל מַת הַלָּכַךְ [לֹא] עֲרִיךְ הֵן הַגְּרָלָה הֵא לֹאִו הֵכִי הֵא סַכר ר' שְׁמַעוֹן דְּכַעִי הַגְּרָלָה. וְכִין דְּכַעִי הַגְּרָלָה לֹא מִיִּיתִי בַּעַל מוֹם [דְּכִין] דְּרִיךְ הַגְּרָלָה כְּעִי לִמִּי הוּי תָם:

אֲלֵא אִמַּר רַבָּא. לַהֲסִי אֲחוּצִתִּיר כְּגוֹן שְׁהִימִם שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לֵאחֲרֵי שְׁהִגְרַל וְחִילָלוּ עַל אַחַר כו'. אֲלֵא אִמַּר רַבִּינָא אֲחוּצִתִּיר לֶה: לְרַבּוֹת וְלֹאִו לַהֲסִי אֲחֵא כְּדִקְאִמְרַת לְרַבּוֹת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לְבַעַל מוֹם אֲלֵא לַהֲסִי אֲחֵא לְרַבּוֹת לְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לְמַחוּסֵר זִמֹּן וְהֵאֵל בְּמֵאִי עֲסָקִין שְׁהִי לֹא חוּלָה מִסּוּכִין בְּחוּץ בִּיתוּ לְאֲחוּץ שְׁמַכַר שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וּשְׁחָטָה לֵאחֻז שַׁל שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח כִּי"ב לְעִירָךְ הַחוּלָה סד"א בְּהַּ שְׁהֵא לְעִירָךְ עוֹזֵאל לֹאִו [כַּר] שְׁחִיטָה הֵאֵל וְלֹא לִיתַסֵּר מִיַּעֲטָה בַּעוֹזֵאל מִשּׁוּם [אִיסוּר] אֲחוּץ וְאֵת כְּנֵי לֹא שְׁחָטוּ כְּיוֹם אַחֵר קִמְי"ל לֶה: לְרַבּוֹת דְאִסוּר דְאִמַּרִי בְּמַעֲרָא דְחִיטִּיר לְעִין ו' הִיא שְׁחִיטָתוֹ (אִיסוּרָה) ע"כ שִׁיךְ לָקַף הַקּוּדָם:

תורה אור השלם

לַלֶּחֶם וְאִי יִתֵּן אֶת כִּלְתֵּי־תַעֲבוּבוֹ וְגו' (יחזקאל יח, ג)
וְנִרְאִיתָ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָיו כִּי אֵין יִתְּנָה וְגו' (יחזקאל כה, יז)
וְדִרְשִׁיתָ וְנִרְאִיתָ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָיו וְאִי אֲחִיד עֲשֹׂד וְגו' (יחזקאל כה, יח)

וְנִרְאִיתָ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָיו (יחזקאל כה, טז)
דִּם דְּעֶשֶׂה אַחַם מִפְּסֵד מַעֲלָה (יחזקאל יח, י)
וְדִרְשִׁיתָ וְנִרְאִיתָ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָיו וְאִי אֲחִיד עֲשֹׂד (יחזקאל כה, יז)
אֶחָדֵם וְנִרְאִיתָ מִלִּפְנֵי מַלְאָכָיו וְאִי אֲחִיד עֲשֹׂד (כ, י)
מִחֲרֹץ אֲוִי־נִבְלָת אֶזְרָב אֶזְרָב אֶזְרָב וְנִרְאִיתָ (יחזקאל כה, כב)
דִּם דֵּלֵם בְּהִיָּא לִקְדָּרִים קְדָּרִין לִיְהִיָּה לִפְנֵי וְגו' (יחזקאל יז, ג)
נִתְּנָה אִישׁ אִשֶּׁר מִצָּד כִּלְתֵּי־בָּבֶל אֲעֲזָרָה וְעִמָּדִי וְגו' (במדבר

מסורת הש"ס
א יומא נ:

תורה אור השלם

ועודו וכתות ונתוק וכות לא תקריבו ליהנה ובארצם לא תעשו [ויקרא כב, כד]

כל אשר־בו מום לא תקריבו כִּי־לא לרצון יִהְיֶה לָכֶם [ויקרא כב, כ]

עֲזַרְתָּ אוֹ שׁוֹר אוֹ־חֲרוֹץ אוֹ־בִלְתָּ אוֹ נָבָ אוֹ יִלְפַת לֹא־תִקְרִיבוּ אֶלֶּה לַיהוָה ואִשָּׁה לֹא־תִתֵּנוּ מִמֶּסַּע־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה [ויקרא כב, כב] וּמִידֹן בְּרִי־נָכָר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהִים מִקֶּל־אֵלֶּה כִּי מִשְׁתַּסֵּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם [ויקרא כב, כה]

וְשׁוֹר וְשֵׂה שְׂרוּעַ וְקִלוּט נָדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְגֹדֵד לֹא יִרְצָה [ויקרא כב, כג]

כִּי יִהְיֶה נֶעֱר בְּחוּלָה מֵאֲרֵשָׁה לְאִישׁ וּמִצָּאָה אִישׁ בְּעִיר וְשָׂכָב עִמָּה [דברים כב, כג]

סל"א בּשְׁלָמָא מַעְקָרָא בְּעִינן תַּמִּימין אי האי מקבע לשם כוי: ל"א וְהָא אִין הַגּוֹרֵל קוֹבֵעַ כּוּי אִמֵּר רַב יוֹסֵף הָא מַנִּי חֲנֵן הַמַּצְרִי הִיא דְלָא בְּשֵׁי הַגְּרָלָה דְתַנָּיָא חֲנֵן הַמַּצְרִי אִומֵּר אִפִּי דְמוּ שֶׁל שְׁעִיר הַעֲגֵשָׂה בַּפְּנִים בְּכּוּס וּמַת כְּלוּמֵר שֶׁבָּכָר נִשְׁחַט וּמַת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח מִבֵּיא חֲבָרוּ מִבֵּיא שְׁעִיר אַחֵר מִן הַשּׁוֹק וּמִזֵּנָּה לוֹ וּמַעֲמִידוֹ אֲחַץ הָדֵם לְהִרְאוּת שֶׁחֲבָרוּ הוּא וְאַחֵר כֶּךָ מִשְׁלַחוֹ אֲלֵמָא לֹא בְּשֵׁי הַגְּרָלָה וְלִיכָא לַמַּפְרָךְ הָא דְּפִרְכֵּינוּ הַלְכֶךָ אֲרַמְרִיךְ קָרָא: וְתַפְרִיךְ אִימּוֹר דְּשַׁמְעָתָ לִיָּה לְחֲנֵן דְּלִית לִיָּה דְּחֻוּיִין דְּלָא יָבִיא שְׁנִים אַחֲרִים וְיִגְרִיל וְיִשְׁחַט הָאֲחֵר לָשֵׁם וְהָאֲחֵר לַעֲזָאזֵל וְהִרְאִשׁוּן שֶׁבָּכָר נִשְׁחַט יִחָסֵה וְיִשְׁפֹּךְ דְּמוֹ לְאִבּוֹר דְּלִית לֵהּ הַגְּרָלָה מִי שְׁמַעְתָּ לֵהּ דְלֵמָא לַעֲזֵלס יָבִיא שְׁנִים מִן הַשּׁוֹק וְיִגְרִיל וְאוּתוּ שְׂזִיפֵל עָלָיו הַגּוֹרֵל לַעֲזָאזֵל וְעַמֵּד עִם דֵּם שַׁבְּכּוּס וּישְׁלַחְנוּ וְהָדֵם שַׁבְּכּוּס מַחֵה מִמֶּנּוּ בְּמַשְׁפָּטוֹ וְאוּתוּ שְׁנָפֵל עָלָיו הַגּוֹרֵל לָשֵׁם וְיַעֲשֶׂה עַד שִׁסְתַּאכַּב. הָא מַנִּי דְּמַצְרִיךְ קָרָא לְרַבּוֹת שְׁעִיר דְלָא לֵהִי בְּעַל מוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא דְלִית לֵהּ הַגְּרָלָה וְהָכִי הִי מַסְקֵנָא וְתוּ לֹא פִרִיךְ מִיָּדִי. וְהִגְרָסָא אִמּוֹר דְּשַׁמְעָתָ לֵהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן כּוּי שֶׁבִשְׁתָּא הִיא דְהָא בְּמַסְכַּת יוּמָא (דף סנ:): תַּנִּינוּ לֵהּ לְכֻלָּה סָגִיא וְלֹא פִרְכֵּינוּ הָדֵם מִיָּדִי בְּפִרְק שְׁנֵי שְׁעִירֵי: רָבָא אִמֵּר בְּגוּן שְׁהוּמַס כּוּי בְּדַפְרִישַׁת לַעֲזִיל (וְהָא דְגִרְסִינוּ הַכָּא) דְּכִרְעִישֵׁ דְרַאשׁוֹן הוּא וְתִירִינָא דְמַתְרַן בְּגוּן שְׁהִיָּה לוֹ [חולָה] בְּתוּךְ בֵּיתוֹ כּוּי ל"ג לִיָּה וְשִׁבְשִׁתָּא הוּא דְלָא אִירִי הָכָא בְּמַחֲסַר זְמַן כֹּלָל אֲבָל בְּמַסְכַּת יוּמָא (סס) תַּנִּינוּ לֵהּ בַּהֲיִיא סָגִיא [רַמְיָא] דְּמַחֲסַר זְמַן הִיא וְהָא לִיכָא לְמִימֵר אִם אִינוּ עָנִין לְבַעַל מוּם תַּנְהוּ עָנִין לַמַּחֲסַר זְמַן דְהָא נִפְקָא לָן מַחֲסַר זְמַן בְּשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח מַלְּה' דְאִידָךְ קָרָא וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה וְגו' מִסְבָּא נִפְקָא בְּמַסְכַּת יוּמָא[ס"ג:]: בְּנֵי נַח נִצְטוּוּ מַלְּהֵהֲקִירִב מַחֲסָרֵי אַבְרַם בְּדִלְאֲמִרִי' בְּפִרְק קַמָּא דַּע"ו (דף ה:): אֲבָל עַל מוּם אַחֵר לֹא נִצְטוּוּ בְּמִצְחַ דִּיגְהוּ. וְאִי לֹא בְּתִיב לֹא תִקְרִיבוּ מֵאֵת בֶּן נָכָר אֵת כָּל אֲלֵה דְמַשְׁמַע בְּעַל מוּם לֹא נִקְבְּלוּ מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים לְהִקְרִיב הִנֵּה אֲמִינָא לְקַרֵּב אֲלָא שְׁלֹא יְהוּ מַחֲסָרֵי אַבְרַם קמ"ל: (לֹא שְׁנָא)

מִשּׁוּם דְּלָא יִדְעָנָא אִי הִיא מַקְבַּע לָשֵׁם

וּמִיָּד בֶּן נָכָר לֹא תִקְרִיבוּ אֵת אֲלֵה

סְלָקָא דַּעְתָּהּ אֲמִינָא: בְּשְׁלָמָא מַעֲיָקָרָא לֹא יִדְעָנָא אִי הִיא מִיַּקְבַּע לָשֵׁם, אֲבָל הָכָא, פִּינָן דְּאִינְכָר שָׁם — לֹא לָקִי, קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר מָר: מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אַף קַבְּלַת הָדֵם. מֵאִי טַעְמָא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה? אָמַר קָרָא: "וּמַעוּדָה וְכַתּוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת וּגוּ'" — זֶו קַבְּלַת הָדֵם, שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה. וּלְתַנָּא קַמָּא, הִיא "לֹא תִקְרִיבוּ" לְמָה לִּי? מִיבְּעִי לִיָּה לְזִרְיַקַת דְּמִים. וְהָא נִפְקָא לִיָּה מִ"עַל הַמִּזְבֵּחַ"? אוּרְחִיָּה דְקָרָא דְמַשְׁתַּעֲי הָכִי. וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה נָמִי, אוּרְחִיָּה דְקָרָא הוּא? אִינוּ הָכִי נָמִי. אֲלֹא קַבְּלַת הָדֵם מִנָּא לִיָּה? נִפְקָא לִיָּה מֵהָא: "וּמִיָּד בֶּן נָכָר לֹא תִקְרִיבוּ" — זֶו הִיא קַבְּלַת הָדֵם שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה. "וּלְתַנָּא קַמָּא, הִיא "לֹא תִקְרִיבוּ" לְמָה לִי? מִיבְּעִי לִיָּה לְהֵאִי: סְלָקָא דַּעְתָּהּ אֲמִינָא, הוּאִיל וְלֹא נִצְטוּוּ בְּנֵי נַח אֲלֹא עַל מַחוּסַר אַבְרַם, לֹא שְׁנָא בְּמִצְחַ דִּידְהוּ וְלֹא שְׁנָא בְּמִצְחַ דִּידוֹ, קָא מַשְׁמַע לָן. לִישְׁנָא אַחְרִינָא: רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אִומֵּר: אַף עַל קַבְּלַת הָדֵם. מֵאִי טַעְמָא? דְּכַתִּיב: "וּמַעוּדָה וְכַתּוּת... לֹא תִקְרִיבוּ" — זֶו קַבְּלַת הָדֵם, וְזִרְיָקָה נִפְקָא לִיָּה מִ"עַל הַמִּזְבֵּחַ". וּלְרַבְּנָן נָמִי תִיפּוֹק לְהוּ וְרִיָקָה מִן "עַל הַמִּזְבֵּחַ"! הָכִי נָמִי, וְאֲלֹא "לֹא תִקְרִיבוּ" דְּמַעוּדָה לְמֵאִי אֲתָא? מַפְקִינוּ [לִיָּה] לְבַמַּת יַחֲידָה. וּלְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, הִיא מִיבְּעִי לִיָּה לְבַמַּת יַחֲידָ? אִין הָכִי נָמִי, אֲלֹא "תִּקְרִיבוּ" דְקַבְּלָה מִנָּא לִיָּה? "מִיָּד בֶּן נָכָר לֹא תִקְרִיבוּ" — זֶו קַבְּלַת הָדֵם. וּרַבְּנָן אַצְטְרִיָּה, סְלָקָא דַּעְתָּהּ אֲמִינָא: הוּאִיל וּבְנֵי נַח אִין מַצְוִינן אֲלֹא עַל מַחוּסַר אַבָּר בְּכַמָּה דְלַחוּן, דְלֵמָא אֲנָן נָמִי נִקְבִּיל מִינְהוּן? קָא מַשְׁמַע לָן "מַכָּל אֲלֵה" דְלֹא מַקְבִּלִינוּ. מִתְקִירָף לַה רִישׁ לְקִישׁ: שְׁמָא לֹא שְׁנִינוּ אֲלֹא בְּתָם שְׁנַעֲשֵׂה בְּעַל מוּם, וְעוֹבֵר, דָּאִי בְּעַל מוּם מַעֲיָקָרָא — דִּיקְלָא בְּעַלְמָא הוּא! אָמַר לִיָּה רַבִּי חֲזִיָא בַר יוֹסֵף: "שְׂרוּעַ וְקִלוּט" כְּתִיב בַּפְּרָשָׁה, וְהָנִי בְּעַלִּי מוּמִין מַעֲיָקָרָא נִינְהוּ. ^[כ]אָמַר לִיָּה: שְׁמָא לֹא שְׁנִינוּ אֲלֹא בְּתַמּוּרָה, דְתַנּוּ: חוּמָר בְּתַמּוּרָה מִבְּזַבַּח, שְׁכַן קְדוּשָׁה חָלָה עַלִיָּה עַל בְּעַל מוּם קְבוּעַ. אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שְׁמִיעַ לָךְ הָא דְאָמַר רַבִּי יַנָּאי, בְּתַבּוּרָה נִמְנוּ וּגְמָרוּ: הַמְקַדִּישׁ בְּעַל מוּם לְגַבִּי מְזַבֵּחַ עוֹבֵר מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה שְׁמוּת, וְאִי בְּתַמּוּרָה נָמִי — שְׁשָׁה הוּוּיָן, דְאִיכָא נָמִי לֹאוּ דְתַמּוּרָה! אֲלֹא מֵאִי — בְּבַעַל מוּם מַעֲיָקָרוּ? אַמַּאי לָקִי? דִּיקְלָא בְּעַלְמָא הוּא! אָמַר לִיָּה: דִּיקְלָא — לֹאוּ זִילָא מִילְתָּא, מִיָּן עֲצִים הוּא; בְּעַל מוּם מַעֲיָקָרָא — זִילָא מִילְתָּא, פִּינָן דְשְׁבִיק תַּמִּימִים וְאִקְדִּישׁ בְּעַלִּי מוּמִין — מִיחֲזִיב. לִישְׁנָא אַחְרִינָא, אָמַר לִיָּה: אֲפִילוּ הָכִי בּוֹזָא מִילְתָּא, דְדִקְל לִיכָא בְּמִינוּ — לֹא לָקִי, לְאַפּוֹקִי בְּעַל מוּם, פִּינָן דְאִיכָא בְּמִינוּ — לָקִי. 'אָמַר רָבָא: הַשְׁתָּא דְאָמּוֹר טַעְמָא דְבַעַל מוּם דְלָקִי — מִשּׁוּם דְּבוֹזָא מִילְתֵּיהּ, אֲפִילוּ (לַמַּקְדִּישׁ) [מַקְדִּישׁ] לִיָּה לְדָמִי נִסְכִּים — נָמִי לָקִי. תַּנָּא בְּנוּתִיָּה דְרַבָּא:

"נִדְבָה

וּא"ת לְמָהּ לִי אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת בְּנֵי נַח שְׁנוּדְרִין נָדְרִים וּנְדָבוֹת בִּישְׁרָאֵל (חֲלִין דף ינ:): תַּפּוּק לֵהּ מֵהִיא קָרָא דְמַדְקָאמֵר לֹא תִקְרִיבוּ אֵת אֲלֵה מַשְׁמַע אֲלֵה אִי אֵתָה מַקְרִיב אֲבָל אֵתָה מַקְרִיב תַּמִּימִים אֲבָל אִיפְכָא לִיכָא לַמַּשְׁעִיא מִיָּד בֶּן נָכָר לְמָה לִי תַּפּוּק לֵהּ מֵאִישׁ אִישׁ דְהָא אֲרַמְרִיךְ בֶּן נָכָר לֵהִיא דְרַשָּׁא דְהָכָא לֹא שְׁנָא בְּמִצְחַ דִּיגְהוּ וְלֹא שְׁנָא בְּמִצְחַ דִּידוֹן (לֹא אֲרַמְרִינוּ) אֲלֹא אִישׁ אִישׁ לְמָה לִי וְתַרְן רַבִּינוּ שְׁמַשׁוֹן בַּר אַבְרָהָם דְאֲצְטְרִיךְ לִסְךָ פְּלוּנְתָא דְרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי וְרַבִּי עֲקִיבָא בְּפִרְק וְאֵלּוּ מְנַחוּת (מְנַחוּת עננ:): מַה תַּלְמוּד לִימֵר לַעֲזוּלָה פִּרְט לְמִירוֹת רַבִּי עֲקִיבָא אִמֵּר עוֹלָה אִין לִי אֲלָא עוֹלָה וְלֹא שְׂאָר קַרְבָּנוֹת: **אֲלֹא בְּתָם וְנַעֲשֶׂה בְּעַל מוּם דְאִיכָא לְמִימֵר הוּאִיל מַעְקָרָא תָּם הָיָה סָבַר אַע"פ שְׁנָפֵל בּוּ מוּם אִתְקַדְּשֵׁנוּ וְאִתְקַרִּיבְנוּ וְכִינוּ דְלַהֲקַרְבָּה מַצִּינוּ [לְמִימֵר] דְאִסּוּקִי אַדַּעְתָּה דְאִתְקַדְּשִׁינְהוּ לְלִקִּי אֲבָל בְּבַעַל מוּם מַעְקָרוּ מַמַּשׁי אִמוּ דְקָלָא בְּעַלְמָא הוּא וְאִיכָא לְמִימֵר דְלָא אִסִּיק אַדַּעְתָּה דְחַזִּי לְאִקְרוּבָה לְשׁוֹן רַשִׁ"י וְקָשָׁה לַהֲר"ר מֵר הִיכִי מַצִּינוּ דְאִסּוּקִי אַדַּעְתָּה דְאִתְקַדְּשִׁינְהוּ לְלִקִּי אֲבָל בְּבַעַל מוּם מַעְקָרוּ הוּא וְאִיכָא לְמִימֵר דְלָא אִסִּיק אַדַּעְתָּה דְחַזִּי לְאִקְרוּבָה וְהָלֹא הֲתֵרוּ בּוּ לֹא תִקְרִיב בְּעַל מוּם לַמִּצְחַ וְהָא קַבַּל עָלָיו הֲתַרְחָה וְאִמֵּר עַל מַנַּת בֶּן אֱנִי עוֹשֶׂה דְבָלָאוּ הָכִי לֹא לָקִי לַכ"נ לַהֲר"ם לְפִרַשׁ דְלֹא קִאִי ר"ס בֶּן לָקִישׁ אֲבָל תַּקְדִּישׁוּ אֲלָא אֲבָל תַּקְטִירוּ וְאֲבָל תַּעֲרִיקוּ וּה"פ לֹא שְׁנו דְעוֹבֵר אֲבָל תַּקְטִירוּ וְאֲבָל תַּעֲרִיקוּ אֲלָא בְּשִׁהֲקַדִּישׁוֹ תָּם וְנַעֲשֶׂה בְּעַל מוּם דְכִינוּ דְחָלָה עָלָיו קַדְשַׁת מִצְבַּח קָדֵם שְׁהוּמַס אִסִּיק אַדַּעְתָּה דְחַזִּי לְהִקְרַבָּה אֲבָל בְּעַל מוּם מַעְקָרוּ קָדֵם קַדְשָׁה דְקָלָא בְּעַלְמָא הוּא דְלֹא מִסִּיק אַדַּעְתָּה דְחַזִּי לְהִקְרַבָּה וְלֹא לָקִי: **אֲפִילוּ** אִקְדִּישׁ לְדָמִי נִסְכִּים לְמִי וּה"ה מַקְדִּישׁ לְדָמִי עוֹלָה וְהָא דְאִמֵּר לְקַמֵּן (תַּמּוּרָה דף יח:): הַמַּקְדִּישׁ נִקְבָּה לַעֲזוּלָה וְיִכָּבַר וְיִפְּלוּ דְמִיו לַעֲזוּלָה ע"ל דְלָקִי וְכֵן הָא דְקַמֵּן פִּרְק בִּיצַד מַעֲרִימִין (לְקַמֵּן תַּמּוּרָה כז:): אִמֵּר עַל הַבְּהֵמָה טֹמְאָה וְעַל בְּעֵלַת מוּם הָרִי אֵלּוּ עוֹלָה לֹא אִמֵּר בָּלוּם הָרִי אֵלּוּ לַעֲזוּלָה וּמַכְרוּ וְיִבִּיא בְּדַמֵּיהֶם עוֹלָה צִרִיךְ לִימֵר דְלָקִי:**

ז.

עין משפט נר מצוה
א מו"י פא' מהל' איסורי המזבח
הל' ו:
ב מו"י פא' מהל' תמורה הל' יד:
ג מו"י פא' מהל' איסורי המזבח
הל' ב:
רבינו גרשום

אמר מר ר' יוסי ברי' יהודה ויבי ברי' יהודה אמר אף על קבלת הדם כו'. ארמוהי דקרא למתעי: הכי ע"נ המזבח ולא לנרשא אתי אלא ללא תקריבו אהא:

ור' יוסי ברי' יהודה נמי ארמוהי דקרא יאה. ולא לנרשא אתי והאי לא תקריבו מיכעי למדיקת דמוס:

ואלא קבלת הדם מנא ליה נפקא ליה [מהא] ויודי בן נכר לא תקריבו: לא נצטוו בני נח אלא על מחוסרי אברים דמתיב מכל האי [מכל בשל] הביא בהמה שחיון ראשי אברין שלה:

סל"א. במזבח דין לשתרי לאתויי קרבן יודיה בעל מוס ללאו מחוסר אבר:

קמ"ל. מיד בן נח לא תקריבו כו' מוס בו [מכל] מוס קבוע:

[מפיק ליה לבמת יחיד דאסור להקריב בה בעל מוס]:

אנן נמי נקבל מנאנן. לא הקריבי קרבנהון בבמה דילן בעל מוס קבוע ללאו מחוסר אבר:

קמ"ל מכל אלה כו אנו. מה אנו מוויחא דמנעון ודעת דלאו מחוסר אבר אלא מוס קבוע לא מקריבין אף מנייה לא נקביל:

[מתקוף לה כוש נקיש] שמה לא שטע כו'. אברייחא קאי דקתי מוכן אמרו המקדים בעלי מומין [למזבח עובר משום ה' לאיך וקאמר] שמה לא שטע דלקי אלא בההיא דהיה תם מעיקרא [ונעשה בעל מוס ולא בכל בעל מוס דהיא בעל מוס מעיקרא דההיא אמאי לקי דיקלא בעלמא הוא ליהוי אלוהי הקדים דיקלא בעלמא למזבח דלא כלום קאמר דלא היה חוי ליה מעולם למזבח] ואמאי קתני בעל מוס סתמא דמשמע נמי בעל מוס מעיקרא: אינ ר' חייא בר יוסף, משום הכי קתני סתמא שרוע וקלוט כטובים בפרשה [דבעלי מומין] והני בעלי מומין מעיקרא נינהו [בדאמין בפרק על אלו מומין שרוע משתקדבה ירכו. קלוט שרגלו קלוטות כשל חומר ושל טובים]:

שמה לא שטעו דלקי אלא בתמורה דהמור כבעל מוס:

דתנן חומר בתמורה מקדשים שהקדשה חלה עליה כבעל מוס קבוע. דכתיב לא ימור אותו טוב ברע או רע בטוב היינו בעל מוס וכתוב ואם המר ימירו ויהיה הוא ותמורתו יהיה קדש וכוון דקדמה חלה עליה על בעל מוס קבוע אותו יוצא לחולין לינוז וליעבד מה שאין בן בשאר קדשים ששאר קדשים שקדם מוס קבוע להקדישן יוצאין לחולין לינוז וליעבד ושמה במקדש בעל מוס בתמורה קתני [בביתא]:

אפילו הכי בויא מילתא. דמקדש בעל מוס מעיקרי [מאום טפי ממקדש] דקל דמקדש דקל לא הוי בחיז דדקל לוכא במינו מוכחד ממנו אבל בעל מוס מעיקרא כיון דאיכא במינו ראוי ומקדש בעל מוס לקי [אפי' מקדש ליה לדמי נסכים שביארו בדמיו נסכים לקי]א[ב]י"ל במשנה.. [ואלא אחיז למי"ל] כיון דקא דרשת הכי נכדה ולגדר ביחד ואלא אחיז למאי אחיז לבדמיו כו':

^[1] וְהָא אִין הַגּוֹרֵל קוֹבֵעַ כּוּי אִמֵּר רַב יוֹסֵף הָא מַנִּי חֲנֵן הַמַּצְרִי הִיא דְלָא בְּשֵׁי הַגְּרָלָה דְתַנָּיָא חֲנֵן הַמַּצְרִי אִומֵּר אִפִּי דְמוּ שֶׁל שְׁעִיר הַעֲגֵשָׂה בַּפְּנִים בְּכּוּס וּמַת כְּלוּמֵר שֶׁבָּכָר נִשְׁחַט וּמַת שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח מִבֵּיא חֲבָרוּ מִבֵּיא שְׁעִיר אַחֵר מִן הַשּׁוֹק וּמִזֵּנָּה לוֹ וּמַעֲמִידוֹ אֲחַץ הָדֵם לְהִרְאוּת שֶׁחֲבָרוּ הוּא וְאַחֵר כֶּךָ מִשְׁלַחוֹ אֲלֵמָא לֹא בְּשֵׁי הַגְּרָלָה וְלִיכָא לַמַּפְרָךְ הָא דְּפִרְכֵּינוּ הַלְכֶךָ אֲרַמְרִיךְ קָרָא: וְתַפְרִיךְ אִימּוֹר דְּשַׁמְעָתָ לִיָּה לְחֲנֵן דְּלִית לִיָּה דְּחֻוּיִין דְּלֹא יָבִיא שְׁנִים אַחֲרִים וְיִגְרִיל וְיִשְׁחַט הָאֲחֵר לָשֵׁם וְהָאֲחֵר לַעֲזָאזֵל וְהִרְאִשׁוּן שֶׁבָּכָר נִשְׁחַט יִחָסֵה וְיִשְׁפֹּךְ דְּמוֹ לְאִבּוֹר דְּלִית לֵהּ הַגְּרָלָה מִי שְׁמַעְתָּ לֵהּ דְלֵמָא לַעֲזֵלס יָבִיא שְׁנִים מִן הַשּׁוֹק וְיִגְרִיל וְאוּתוּ שְׂזִיפֵל עָלָיו הַגּוֹרֵל לַעֲזָאזֵל וְעַמֵּד עִם דֵּם שַׁבְּכּוּס וּישְׁלַחְנוּ וְהָדֵם שַׁבְּכּוּס מַחֵה מִמֶּנּוּ בְּמַשְׁפָּטוֹ וְאוּתוּ שְׁנָפֵל עָלָיו הַגּוֹרֵל לָשֵׁם וְיַעֲשֶׂה עַד שִׁסְתַּאכַּב

^[2] מִשּׁוּם דְּלֹא יִדְעָנָא אִי הִיא מַקְבַּע לָשֵׁם

^[3] וּמִיָּד בֶּן נָכָר לֹא תִקְרִיבוּ אֵת אֲלֵה

^[4] וְהָא אִין הַגּוֹרֵל קוֹבֵעַ כּוּי אִמֵּר רַב יוֹסֵף הָא מַנִּי חֲנֵן הַמַּצְרִי הִיא דְלֹא בְּשֵׁי הַגְּרָלָה דְתַנָּיָא חֲנֵן הַמַּצְרִי אִומֵּר אִפִּי דְמוּ שֶׁל שְׁעִיר הַעֲגֵשָׂה בַּפְּנִים בְּכּוּס וּמַת כְּלוּמֵר שֶ

עין משפט גור מצוה

א מו"י פה' מהל' ערכים וחרימין הל' ו: ב מו"י פא' מהל' איסורי המזבח הל' ד:
ג מו"י פו"ח מהל' סנהדרין והעונשין המסורין להם הל' ב: ד מו"י פא' מהל' תמורה הל' ט: ה מו"י פא' מהל' כבורות הל' ג: ו מו"י פא' מהל' כבורות הל' יז:
רבינו גרשום

עובד בעשה. ללא הבא מכלל עשה עשה:

אבדי בעלי מומין. אימורין לוקה משום הקטרות כולו ומשום הקטרות מקצתו דיש בכלל כולו מקצתו. ואבוי אמר אין לוקין על לאו שכללותו על לאו שכלולו כו' ב' איסורין דכל הקטרות כולו וכל הקטרות מקצתו מחד לאו נפקא מלח'תתו:

בגברי קטני. אם הם חמשה אחד מקדש ואחד שוחט ואחד מקטיר לוקה כל אחד:
מתני' הבהנם ממירין בקרבן שלהן. וישראל ממירין בשלהן:

אין הבהנם ממירין לא בחטאת ולא בזהבם של ישראל:

והיה הוא ותמורתו יוֹדֵה קדש היינו קדשת של יומד שחלה עליו בבית הבעלים אף כל תמורה בבית הבעלים וכוון שכל ליד כהן יִצָּח בכות בעלים הולכין אין ממירין:

גמי' [בסדר מוכרין אותו. הבהנם תמים חי ובעל מום חי ושחוט ומקדש בו את האשה דממונן אי:

האיל ואית ליה לכהן זכיה בגויה. דכיון דאין מוצח אי כולו דכסין:

א בזמן חיה מי איכא תם שחוט. הא אין שוחטין את הבטור בזמן חיה אלא בזמנו כדתנן בבכורות מעשה בזכר של רחלים זקן וכו':

לא נעלם בזמן חיה. ודקא קשיא לך מי איכא תם שחוט מי קטני כפידוש כברייתא אבל תם שחוט לא לא תני הכי אלא היא גופא קמי'. דמוכרין אותו תמים חי ובזמן חיה:

אַבְדִּי אָמַר אֵין לִוקִין עַל לֹא־שִׁבְכָלְלוֹת פֶּרַשׁ"י דִּקָּא אֵין לִוקִין דְּאָמַר אַבְי אֵין לִוקִין

תַּרְגֵּי קָאָמַר אָבֵל חָזַק לָקִי וְאֵלֶּכָא דמ"ד חָזַק מִיָּהָא לָקִי אֵלְאִי שִׁבְכָלְלוֹת בְּשִׁלְהִי פ' כָּל שְׁעָה (פֶּסַחִים דף מא:)‏ לְשׁוֹן רַש"י וְכֵן

מוֹכַח הַסָּנָיִל: **שְׂאִיִן** זָכִין בְּחִיָּיהוּ וְאִם תֵּאמַר וְאִי זָכִין בְּהֵן בְּחִיָּיָהּ הִכִּי מִיָּמַר לְמַאן דְּאָמַר בְּגִמְרָא בְּתַר מִתְּכַפֵּר אֲזִילִין וְיֵשׁ לִוְמַר דר"ל אף בְּתַר מִתְּכַפֵּר וְלֹא

לְאִפְסוּקִי בְּעָלִים אֲמִי: **לֹא** שָׁנוּ אֶלָּא בּוֹמִן הָהּ וּא"ת הָאָמַר פֶּרַק שׂוֹר שְׁנַח הַפֶּרַה (פ"ק דף נג:)‏ שׂוֹר נָשׁוֹר פִּסְלוֹי הַמְּקַדְּשִׁין שְׁנָחוּ אַבְיָי אָמַר חֲצִי נֶזֶק וּמוֹקֵי לֶשׁ בְּמוֹעֵד אָבֵל שׂוֹר שֶׁל פִּסְלוֹי הַמְּקַדְּשִׁין פֶּטוּר אֲלֵמָא לֹא רֵשׁוּ קַרְיִנָא בֵּה וְהָאָמַר הָתָם נָמִי דְשׂוֹר שֶׁל הָדִיּוֹט שְׁנַח שׂוֹר שֶׁל פִּסְלוֹי הַמְּקַדְּשִׁין חִיב אֲלֵמָא מִשְׁמַע דְּקַרְיִנָא בֵּה רֵשׁוּ וְנָרִין לִוְמַר דְּקַמְיָתָא מִנְרִי בְּבִכּוֹר דָּלָא מַנְי פֶּרִיק וְנִדְרִיתָא בְּשֹׁאֵר קֳדָשִׁים דְּפֶרִיק לֶהוּ בְּמוֹמֵן וְהָתָם בּוֹמֵן הָוֵה אֲרִיז שְׁהָרִי הַמְּוֹרְחָאִים דְּאֲרִי הָתָם עָלֶה לֹא הָוּ בּוֹמֵן הַבֵּית וְחַפְּלוּ הִכִּי קָאָמַר הָתָם דְּלֹאִו מִמוּנֵה הוּא וְאִם כֵּן קֵשָׁה דִּקְבָּא אָמַר דְּמִמוּנֵה הוּא בּוֹמֵן הָוֵה וְנָרִין לִוְמַר דְּקָבָא אֲתִיָּא כְּרַבִּי יוֹסִי הֶגְלִילִי וְהִיאִיד דְּהָתָם בְּרַבֵּן וּאִע"ג דַּבָּר' קַמָּא דב"ק (דף יב: וְשֵׁם ד"ה וְאִם) אָמַר (וְלִשְׁנֵי) הָא כְּרַבִּי יוֹסִי [וְהָא בְּרַבָּן] "ג'ל דְּלַפִּי זֶה לֹא מִתּוֹקְמָא הִיאִיד סָגִיָּא דְּפֶרֶק הַפֶּרָה:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

וְנִדְבָה תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ לְבַעַל מוֹם לְדַמִּי קֳדָשִׁי

"נִדְבָה תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ" — זֶה קֳדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית, וְאֵין לִי אֶלָּא נִדְבָה, נָדַר מַצִּין? תִּלְמוּד לִוְמַר: "וּלְנִדָּר". ^(א)**יָכוֹל אֲפִילוּ קֳדָשִׁי מִזִּבְחַ? תִּלְמוּד לִוְמַר "וּלְנִדָּר לֹא יִרְצֶה", זֶה קֳדָשִׁי מִזִּבֶּחַ. וְאֵין לִי אֶלָּא נָדַר, נִדְבָה מַצִּין? תִּלְמוּד לִוְמַר "נִדְבָה". רַבִּי אוֹמַר: "לֹא יִרְצֶה" — בְּהִרְצָאת גּוֹפּוֹ הַכְּתוּב מְדַבֵּר. הִיָּינוּ תַנָּא קַמָּא! מַאי לֹא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר: אֲפִילוּ אַקְדָּשִׁיָּה לְדַמִּי נִסְכִּים — נָמִי לָקִי, וְרַבִּי סָבַר: בְּהִרְצָאת גּוֹפּוֹ — נָמִי לָקִי, אָבֵל בְּדַמִּי נִסְכִּים — לֹא לָקִי. שְׂמַע מִינֶה. ^(א)וְאֶלָּא "אוֹתוֹ" לָמָּה לִּי? לְכַדְתַּנְיָא: "נִדְבָה תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ" — "אוֹתוֹ" תַּעֲשֶׂה נִדְבָה, וְאִי אַתָּה עוֹשֶׂה תַמִּים נִדְבָה לְבִדָּק הַבֵּית. מִיפֵן אַמְרוּ: הַמְּקַדִּישׁ תַּמִּימִים לְבִדָּק הַבֵּית — עוֹבֵר בַּעֲשֶׂה. וּמַצִּין אֵף כִּלְא תַעֲשֶׂה — שְׂנַאָמַר "וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר" — לִימַד עַל הַפֶּרֶשָׁה שְׁהִיא בְּלֹא, דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לִיה רַבִּי לְבַר קַפְרָא: מַאי מְשַׁמַּע? אָמַר לִיה דְּכַתִּיב "לֹא־אִמַּר" — "לֹא" נֶאֱמַר בְּדַבְרִים. בִּי רַבִּי אַמְרִי: "לֹא אָמַר". יִיאִיתַמַּר: הַמַּעֲלָה אַבְרִי בַּעֲלִי מוּמִין לְגַבִּי מִזִּבְחַ, אָמַר רַבָּא: עוֹבֵר מִשּׁוּם "כַּל תִּקְטִירוּ כּוֹלֹי" וּמִשּׁוּם "כַּל תִּקְטִירוּ מִקְצָתוֹ". אָמַר אַבְיָי: אֵין לִוקִין עַל לֹא־שִׁבְכָלְלוֹת. מִיתִיבִי: הַמְּקַדִּישׁ בַּעֲלִי מוּמִין לְגַבִּי מִזִּבֶּחַ — עוֹבֵר מִשּׁוּם חִמּוּשָׁה שְׁמוֹת, תִּיּוֹבְתָא דְאַבְיָי. אָמַר אַבְיָי: בְּגַבְרִי קֹתְנִי! אִי בְּגַבְרִי — "עוֹבֵר"?! "עוֹבְרִין" מִיבְעִי לִיה! אֶלָּא פְּשִׁיטָא בְּחַד גְּבֵרָא, וְתִיּוֹבְתָא דְאַבְיָי. אָמַר אַבְיָי: אֲפִיק "הַקְטִירַת מִקְצָתוֹ", וְעִיִּיל "קִבְּלַת הָדָם". קִבְּלַת דָּם — לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֵית לִיה, לְתַנָּא קַמָּא לִית לִיה? קִשְׁיָא! לִישְׁנָא אַחֲרִינָא: וְהָא מְדַסִּיפָא רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא, רִישָׁא רַבָּנן. תִּיּוֹבְתָא דְאַבְיָי, תִּיּוֹבְתָא. ^(א)**מִתְנִי** הַכְּהֻנִּים מְמִירִין בְּשִׁלְהֹן, וַיִּשְׂרָאֵל מְמִירִין בְּשִׁלְהֹן. אֵין הַכְּהֻנִּים מְמִירִין לֹא בַחֲטָאת וְלֹא בְּאֲשָׁם וְלֹא בְּבִכּוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי: מַפְגֵּי מָּה אֵין מְמִירִין בְּבִכּוֹר? אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: חֲטָאת וְאֲשָׁם מִתְּנָה לַכֹּהֵן, וּבִכּוֹר מִתְּנָה לַכֹּהֵן. מָּה חֲטָאת וְאֲשָׁם אֵין מְמִירִין בוּ, אֵף בְּכוֹר אֵין מְמִירִין בוּ. ^(א)**אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי: מָּה לוֹ אִם אֵינִו מְמִיר בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם, שְׂאִין זָכִין בְּהֵן בְּחִיָּיהֶן, תֵּאמַר בְּבִכּוֹר שְׁזָכִין בוּ בְּחִיָּיו! אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: וְהִלֵּא כְּבַר נֶאֱמַר "וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יְהִיָּה קוֹדֶשׁ", הִכֵּן קְדוּשָׁה חָלָה עָלָיו? בְּבִית הַבְּעָעִלִים, אֵף תַּמּוּרָה בְּבִית הַבְּעָעִלִים. ^(א)**גַּמְ' תַּנֵּן הָתָם: בְּכוֹר מוֹכְרִין אוֹתוֹ תָם חִי, וּבַעַל מוֹם חִי וְשָׁחוּט, וּמְקַדְּשִׁין בוּ הָאִשָּׁה. אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּה: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בּוֹמֵן הָהּ, הוּאִיל וְאִית לִיה לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוִיָּה (הוּאִיל וַיֵּשׁ לַכֹּהֵן שׁוֹתֶפּוֹת בוּ), אָבֵל בּוֹמֵן שְׁבִית הַמְּקַדֶּשׁ קַיִים, כִּיּוֹן דְּתָם לְהַקְרִיבָה הוּא דְקָאִי — אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי. אִיתִיבִיָּה רַבָּא לְרַב נַחֲמָן: מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי — חִי אֵין, שְׁחוּט לֹא. אֵימַת? אֵילִימָא בּוֹמֵן הָהּ — מִי אֵיכָא תָם שְׁחוּט? אֶלָּא פְּשִׁיטָא בּוֹמֵן שְׁבִית הַמְּקַדֶּשׁ קַדִּים, וְקֹתְנִי נָמִי: מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי, (אֲלֵמָא אִית לִיה לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוִיָּה)! לֹא, לְעוֹלָם בּוֹמֵן הָהּ, מִי קֹתְנִי: מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי — אֵין, שְׁחוּט — לֹא? הָא גּוּפָא אַתָּא לְאַשְׁמוּעִינוּ, דְּבּוֹמֵן הָהּ נָמִי מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי.******

כְּלוּמַר רִישָׁא רַבָּן הִיא דְלֹא מְחִיבִי אֲחַפְּלַת הָדָם וְחַפְּלוּ הִכִּי קָא חֲשִׁיב ה' וְקִשְׁיָא לְאַבְיָי: מַתְנִי' הַכְּהֵנִס מְמִירִים בְּשִׁלְהֹן קַרְבְּנוֹת שְׁהֶפְרִישׁ הַכֹּהֵן לַעֲצֻמוֹ אִם הַמִּיר בְּהֵן נִתְפָּסִים בַּתַּמּוּרָה: לֹא בַחֲטָאת וְאֲשָׁם שְׁתֵּן לוֹ יִשְׂרָאֵל שְׁתִּיקְרִיבֵנוּ לוֹ אִם הַמִּיר בּוּ הַכֹּהֵן אֵינוּ עוֹשֶׂה תַמּוּרָה עַל יָדוֹ דִּקָּא אֵין לוֹ חֶלֶק בּוּ אֵלָּא מַשְׁעֵת הַקְטֹרֶת אֲמוּרִין וְאִילָךְ חֻכָּה בְּשִׁבָּר וְאָמַר בְּבִרְיָתָא בִּהְיִי פֶרְקָא אֵין אָדָם מִתַּפָּס דְּקָדַר שְׂאִינוּ עָלוּ: וְלֹא בְּבִכּוֹר שְׁתֵּן לוֹ יִשְׂרָאֵל וְטַעמָא מִפְּרַשׁ הָכָא בַּמַּשְׁנֶה גּוּפָה: מַפְגֵּי מָּה אֵין הַכְּהֵנִס מְמִירִין בְּבִכּוֹר וְהֵלֵא כֵּלֵן שְׁלֶהֻן הוּא וּמַחֲיִים הוּא נִתְּנֵן לוֹ וְאֵין יִשְׂרָאֵל מִתְּכַפֵּר בוּ: בְּשֵׁם שְׂאִין הַכְּהֵנִס מְמִירִין בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם דִּקָּא וְזֹאִי פְּשִׁיטָא לֵן דְּאֵינוּ זֹכֶה בְּהֵן אֵלָּא מִהַקְטֹרֶת אֲמוּרִין וְאִילָךְ: מָּה לִי אֵינוּ מְמִיר בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם כְּלוּמַר דִּין הוּא שְׂאִין כְּהֵנִס מְמִירִין בַּחֲטָאת וְאֲשָׁם כו': הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ מְקִישׁ הַתַּמּוּרָה לְהַקְדֵּשׁ עֲצֻמוֹ הִכֵּן קֳדָשָׁה חָלָה עַל הַהַקְדֵּשׁ בְּבִית הַבְּעָעִלִים אֵף תַּמּוּרָה לֹא תַחּוּל אֵלָּא בְּבִית הַבְּעָעִלִים אָבֵל בְּבִית כֹּהֵן לֹא חוּלָל לְגַמְרִי הֵלֶכֶן אֵין כֹּהֵן מְמִיר בְּבִכּוֹר אָבֵל יִשְׂרָאֵל אִם הַמִּיר בּוּ נִתְפָּס בַּקְדָּשָׁה שְׁהָרִי בַרְשִׁיתוֹ חָלָה קֳדָשָׁה עַל הַבְּכוֹר: **גַּמ' מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי הִשְׁתָּא מְשַׁמַּע בִּין בּוֹמֵן הַמְּקַדֶּשׁ בִּין בּוֹמֵן הָוֵה וְהִכִּי מְשַׁמַּע אִם בִּית הַמְּקַדֶּשׁ הָדָם מוֹכְרִין אוֹתוֹ כֹּהֵן לְכַהֵן חִי וְאוֹתוֹ כֹּהֵן יִקְרִיבֵנוּ אָבֵל שְׁחוּט לֹא דְבִזְיוֹן קֳדָשִׁים הוּא דְלֹאֹר חֹרֶשׁ אֲרַעָא לַעֲשׂוֹת סְחֻרָה דְּקָדַר שְׁקָרַב מִמֶּנּוּ לְמוֹצַח וְאִי בּוֹמֵן הָוֵה הוּא מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי כִּין כֹּהֵן לְכַהֵן כִּין כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל וְהִלּוּקַח יִמְתֵּן עַד שְׁפִיל בּוּ מוֹם וַיִּאכְלֵנוּ דְּכּוֹכּוֹר בּוֹמֵן הָוֵה מִשְׁנַפֵּל בּוּ מוֹם אֵין בּוּ אֵלָּא אִסּוּר גִּזַּל שְׁגִיל אֶת הַכֹּהֵן וְאִם מְכַרּוּ כֹהֵן אוֹ נִתְּנוּ לוֹ מִתֵּר לֹאכְלוּ וְכִדְאֲמִרִין בְּבִכּוּרֹת [דַּבָּר כָּל פִּסְלוֹי הַמְּקַדְּשִׁין] (דף לב:) גַּבִּי בְכוֹר בַּעַל מוֹם (כָּל פִּסְלוֹי הַמְּקַדְּשִׁין) ב"ה מִתַּמִּיר וְאַפִּי' עוֹבֵד פּוֹכְבִּים מִתֵּר לֹאכַל הֵימְנוּ אָבֵל בְּתָם שְׁחוּט בּוֹמֵן הָוֵה לִיבָא: וּמַקְדֵּשׁ בּוּ כֹהֵן אֶת הָאִשָּׁה דְּמִמוּנֶה הוּא: לֹא שָׁנוּ דְכַהֵן יָכוֹל לְמַכְרוּ חִי: אֶלָּא בּוֹמֵן הָוֵה קָחִי לְהַקְרִיבָה: וְאִית לַכֹּהֵן זָכִיָּה בְּגוֹי מַחֲיִים דְּבּוֹמֵן הָוֵה נָמִי הוּוּ הַבְּכוּרוֹת לַכְּהֵנִס: אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי דְלִית לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוֹי אֵלָּא מִהַקְטֹרֶת אֲמוּרִין וְאִילָךְ: מִי אִכָּא תָם שְׁחוּט הָא הִי קֳדָשִׁים בַּחוּץ: מִי קֹתְנִי שְׁחוּט לֹא דְמַשְׁמַע מִנֶּה דְלֹא בּוֹמֵן הָוֵה דְּבּוֹמֵן הָוֵה לִיבָא תָם שְׁחוּט: הָא גּוּפָא קַמ"ל כְּלוּמַר מַאי דְקֹתְנִי בְּבִרְיָתָא גּוּפָה אֲטַקְרִין לְאַשְׁמוּעִינָן מוֹכְרִין אוֹתוֹ תַמִּים חִי דס"ר דְלִית בְּהֵן זָכִיָּה עַד שְׁפִיל בּוּ מוֹם וְלֹא מִשּׁוּם דְּתַדּוּק מִנֶּה שְׁחוּט לֹא דִקָּא בּוֹמֵן הָוֵה קְמִירִי וּבּוֹמֵן הָוֵה לִיבָא תָם שְׁחוּט:**

דִּקָּא כְּתִיב (וַיִּקְרָא כב) לֹא תִתְּנוּ מַהֶם וְגו': אֵין לִי רַבּוּי לְהַתִּפִּים בַּעַל מוֹם לְבִדָּק הַבֵּית: אֵלָּא עַל יָדִי נִדְבָה כְּגוֹן דְּרִי זֹו לְבִדָּק הַבֵּית: נָדַר מַצִּין שְׂאִם אָמַר דְּרִי עָלִי בַּהֶמָּה לְדַמִּי בְּדָק הַבֵּית שְׁמַעֲנִי לְהַפְרִישׁ בַּעַל מוֹם תִּלְמוּד לִוְמַר וְלִנְדָּר וְהִכִּי נָמִי דְרִישׁ נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֲתוֹ וְלִנְדָּר כְּלוּמַר וְכֵן לְנָדַר: לֹא יִרְצֶה אֲלֹו קֳדָשִׁי מִזִּבְחַ דְּשִׁיכָא בְּהוּ הַרְצָה: אֵין לִי אֵלָּא נָדַר דְּנָדַר סְמוּךְ לָלֹא יִרְצֶה וּמַשְׁמַע דָּאִם נָדַר דְּרִי עָלִי עוֹלָה לֹא יִבִּיא בַּעֲלַת מוֹם: נִדְבָה מַצִּין שְׂאִין רִשָּׁאי לִוְמַר עַל בַּעֲלַת מוֹם דְּרִי זֹו לְמוֹצַח: תִּלְמוּד לִוְמַר נִדְבָה וְלִנְדָּר לֹא יִרְצֶה וְהִכִּי מְדַרִּישׁ נִדְבָה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ אוֹ נָדַר לֹא יִרְצֶה: רַבִּי אָמַר לֹא יִרְצֶה בַּהֲרִצָאת גּוֹפּוֹ הַכְּתוּב מְדַבֵּר שְׁלֹא יִקְרִיבֵנוּ וְהֵינוּ נָמִי קֳדָשִׁי מִזִּבְחַ כְּתַנָּא קַמָּא: וְהַבְּשִׁי אֵלָּא אוֹתוֹ לְמַאי אֲתָא כְּלוּמַר תֵּינַח כְּפוּלִי קַרָא מוֹקְמַת דְּקִרְשָׁא דְקָא דְרַשַׁת הִאי נִדְבָה וְנָדַר: אֵלָּא אוֹתוֹ דְּכַתִּיב (שֵׁם) נִדְבָה תַעֲשֶׂה אוֹתוֹ לָמָּה לִי: אוֹתוֹ בַּעַל מוֹם אֲתָה מְקַדִּישׁ לְבִדָּק הַבֵּית כו': עוֹבֵר בַּעֲשֶׂה אֲהִאי עֲשֶׂה דְאֲמִרִין וְאִי אֲתָה מְקַדִּישׁ קַמְיּוּמִים דְּהֵינוּ לֹא הִבָּא מְכַלל עֲשֶׂה וְעֲשֶׂה הוּא: לֹא נֶאֱמַר בְּדַבְרִים כְּלוּמַר בַּהִיאִ פֶּרַשָׁה: לֹא אָמַר כְּלוּמַר הִכִּי אָמַר הַקב"ה לֹא אִמַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל דְלֹאֹו אֵיכָא הִבָּא דְלֹא עֲבָרִי אֲהֵךְ פֶּרַשָׁה עוֹבְרִין בְּלֹאֹו: **אֲבָרִי כו'** הִנְתַּחֲסִים כְּמַשְׁפַּט עוֹלָה: עַל לֹא **שִׁבְכָלְלוֹת** דְּהַקְטֹרֶת כֵּלֵוּ וּמַקְצֵתוֹ מַחַד לֹאֹו נִפְקִי וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מַהֶם כְּדִקְרַשִׁית לַעֲלִי אָבֵל לְכַלְהֵוּ אֵיכָא לֹאֹו לָכַל חַד וְחַד דְּהַקְדֵּשׁ נִפְק מְכַל אֲשֶׁר בּוּ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ וְקֳדָשִׁין לִיה לַעֲלִי (קַמּוּקָה דף ו:) לֹא תִקְדִּישׁוּ וְשְׁחִיטָה מֵלֹא תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לֶּה' דְּגַבִּי עֹקֶרֶת אוֹ שְׂבוֹר חֲרִיקָה מֵלֹא תִקְרִיבוּ דְּגַבִּי מַעֲוֵן וְכַתוּת (וַיִּקְרָא כ"ב:כ"ב) וְהִאי אֵין לִוקִין דְּאָמַר אֵיכָא וְחַלְבָא לְמַאן דְּאָמַר חָזַק מִיָּהָא לָקִי אֵלְאִו שִׁבְכָלְלוֹת בְּשִׁלְהִי פֶרַק שְׁנִי דְּפַקְסִחִים (מא:): **מִשּׁוּם ה' שְׁמוֹת וְחֲשִׁיב לֶהוּ לִהְיִי תַרִּי בַתְרִי: בְּגַבְרִי קֹתְנִי דְלֹאֹו בְּהִכִּי עֶסְקִין דְלֹא עֲבָדִינָהּ לְתַרְנוּיָהּ לְלָקִי תַרִּי אֵלָּא מַלְי מַלְי קֹתְנִי שְׂאִם הַקְטִיר כֵּלֵוּ עוֹבֵר מִשּׁוּם כַּל תִּקְטִירוּ כֵּלֵוּ אוֹ אִם אָדָם אֶחָד מִקְטִיר מִקְצֵתוֹ לִוקָה מִשּׁוּם מִקְצֵתוֹ אָבֵל אִי מִקְטִיר חַד לְכַלְהֵוּ לֹא לָקִי אֵלָּא מִשּׁוּם כֵּלֵוּ: אֲפִק חָזַק מַעֲיָה אוֹ כֵּלֵוּ אוֹ מִקְצֵתוֹ וְעַל קִבְּלַת הָדָם דְּנִפְקָא מֵלֹא תִקְרִיבוּ דְמִיד כֵּן נָכַר: וְתַפְכֵּךְ קִבְּלַת הָדָם לְתַנָּא קַמָּא לִית לֶה וְתַחֲשִׁיב ה': רִישָׁא רַבָּן**

 מסורת הש"ס
 א תוספתא בברורות; משנה בברורות ב זבחים קיד.; קידושין גב;; בבא בתרא קבג;; בברורות גג;; בבא קמא יב: ג ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק כב ג

בַּבְּכוּר נאָמער לאַ תּפֿעה פֿעיון אין לוי שײַנסם הפֿעיון פּתֿגשה וואָס זיצא לַחֲלוּן: אַבֿל נמכֿר הוּא וְנֶאֱכַל פּתֿגשה וְזוּ הוּא תִּגְשָׁה שְׁלֹא תִשְׁתַּנוּ בְּאִתּוֹ וְלֹא תִשְׁתַּלְּטוּ בְּלִטְרָא: אומא סופא דקרא דלא תפדה: רישא דקרא **בַּבְּעַל מוּס** לִכְזִי דִּזְקוּיָן וְנמכֿר הוּא וסופא דכתיב וְאֵת דָּמָם תִּזְרוּק בְּתָם: **פּוֹלָד שְׁפַחְתָּהּ** ואין יודע אי זֶה כֶּהֱן ואי זֶה עֶבֶד: מִשְׁחַרְרֵינוּ זֶה אֵת זֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹתֵב אִם אָנִי הֶרֶב וְאִתָּה הֶעָבֵד דְּרִי אִתָּה בֶּן חֹרֵין וְיֵהִיו מַתְרִים שְׁנֵיהֶן בַּבֵּת יִשְׁרָאֵל: וְשִׁיעִים אוֹכְלֵין בַּתְרומה כָּל זְמַן שְׁלֹא שְׁחֲרִיו זֶה אֵת זֶה דְּעָבֵד כֶּהֱן גַּמִּי אֲכִיל בַּתְרומה: וְחוֹלְקֵין חֶלֶק אֶחָד עַל הַכֹּהֵן כְּלוּמַר כִּשְׁשִׁיעוֹן בְּיָחַד נוֹתְנֵין לָהֶן תְּרומה בְּבִית הַגְּדֻלוֹת אֲבָל לְאֶחָד מֵהֶן אֵין חוֹלְקֵין עַד שְׁיָבוֹד שְׂבִירי דְשָׁמַר זֶה הוּא הֶעָבֵד. וסְבִירָא לֶה לֵהֲאִי תַנָּא דַּאִין חוֹלְקֵין תְּרומה לְעָבֵד אֲלֵא אִם בֶּן רַבּוֹ עִמּוֹ דְלֵמָּא אִתִּי לְאִסְרוּקָה לְיוֹסֵסוּין: וּבְכוּרֵן עַל הַנִּי תַשְׁרִיבּוּת אִם נוֹלֵד כְּבוֹר כֶּהֱמָה כְּעָדְרָן וְרַעֲיָה כּוֹי דְקַמְפֿרַשׁ: מאי שָׁנא דִּיצוּן מַעֲיָהּ דִּיצוּן גַּמִּי אֵין לוֹ תַנָּה עַד שְׁיוּמָם. וְהִתְתָּא מֵאֵין דְקָא מוֹתֵב לֹא אִסְרִיק וְלִדְעָתָה סוּפֵא דְקַמְעִי וְאֲבָל בְּמוּיוֹ לְבַעֲלִים וְאֵלּוּ דִּיצוּן הֵוָּה יְהִיבֵין לִיה לְכַהֵן בְּמוּיוֹ וְרַב נַחֲמַן מַשְׁעִי לֶה כְּזִי בַּמִּשְׁקָנָא דְמִלְתָּא: אֲלֵא לֹאֹ בְּזִמַּן הַמַּקְדָּשׁ וְדִיצוּן הֵוָּה יְהִיבֵין לְכַהֵן לְאִתְרוּבָה וְאֵלּוּ דִידֵיהּ זָבִי לְהוּ אַע"ג. דְּכַהֵן גַּמִּי מַחֲבֵת בְּהַמְיָה בְּכּוֹרִיהּ כְּדִאֲמַרְיֵין בְּכּוֹרִית בְּפִרְקָא שְׁנִי בַּמִּשְׁנָה (דף יג.) לֹא נִכְטְרוּ אֲלֵא מַפְעִיִין הֵבֵן וּפְטֹר חֲמוּר הָיוּ יְרַעוּ מִשּׁוּם דְּבִשְׁאֵר בְּכוֹרִית כֶּהֱן אִינוּ מַפְסִיד כָּלוּם שְׁמַקְרִיב הוּא עַצְמוֹ אֵת אֲמוּרִי כְּבוֹר וְאוֹכְלוּ אֲבָל הָיוּ דְאִיבֵא חַד דָּזַר אִי הָיוּ יְהִיבָה בְּכוֹרָם לְאִתְרוּבָה מוּ לֹא אֲכִלִי מַנֶּה דְכְּבוֹר תָּם בְּזִמַּן הַמַּקְדָּשׁ אִינוּ נֶאֱכַל לְזָרִים כְּדִאֲמַרְיֵין בְּאַתְרוּבָה מְקוּמָן (וְזָכִירִים דָּף נז:) הַכְּבוֹר נֶאֱכַל לְכֹהֲנִים הַלֵּכֵךְ יְרַעֲיָה וְלִכְשִׁיתַּחַב יִאכְלֵנּוּ בְּמוּיוֹ כָּכֵל חַד וְחַד אֲמַר לְכַהֵן אֲנִי כֶהֱן וּבְכוֹר אֲנִי אֲכַלֵּנּוּ דְבִינוּן דְּנָפֵל בּוֹ מוּס אֵין בּוֹ אֲלֵא אֲסוּר גִּזְל וְהֵבֵא אֲסוּר גִּזְל גַּמִּי לִיבֵא דְשָׁמַר זֶה כֶּהֱן וְזָכָה בּוֹ וְהַמוּנִיא מַחֲבִיר עָלָיו הֶרְאִיָּה: שְׁפִיר מִשּׁוּם דְּכִי יֵשׁ בְּיָדוֹ כַּח לְשׁוֹתוֹ וְלוֹמַר שְׁמֵא כֶהֱן אֲנִי וְזָכִיתִי בּוֹ תַחֲלוּ וְלֹא אֶתְנַנּוּ לְכַהֵן וְאִתְתַּין עַד שְׁאוּכַל לְאָכְלוּ: אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ לִית לֶה לְכַהֵן זָכִיָּה בַּבְּכוֹר מַחֲוִים אֲמַאי שְׂבָקוּן לִיה לְאִתְקוּשַׁע מַמְזַבַּח לִיְהִי גִזְבַּר וְלִשְׁתַּלְּמָה וְלִתְבַּשֵׁה לְכַהֵן מַעֲלִיא דְהָא אֵין בּוֹ זָכִיָּה אֲלֵא מַמְזַבַּח וְאִילֵךְ אֲלֵא וְזֵלֵא אִית לֶה זָכִיָּה מַחֲוִים בַּבְּכוֹר תָּם דְּהָא וְזֵלֵא בְּתָם

קַמְרִי דְקַתְעִי יְרַעוּ עַד שְׁיִסְתַּחֲבּוּ: לְעוֹלָם בְּזִמַּן הָיָה וּמִשּׁוּם דְּכִי יְרַעֲיָה דְלֹא חָזִי לְהַקְרִבָה וְזָכָה בּוֹ מַחֲוִים וְדִיצוּן יְהִיבֵין לְהוּ לְכֹהֲנִים בְּמוּמִיהוּ דֹאע"ג דְּהוּמָם וְתַמַּר לְזָרִים מִיְהוּ אֲסוּר גִּזְל אִיבֵא אֲבָל אַךְ תַּשְׁרִיבּוּת לִיבֵא אֲסוּר גִּזְל דְּכָל חַד אוֹמַר אֲנִי כֶהֱן וְזָכָה אֲנִי בּוֹ וּמִמּוֹן הַמַּטְלָן בְּסַפֵּךְ הוּא וְהַמוּנִיא מַחֲבִיר עָלָיו הֶרְאִיָּה: בְּהַמְתָּה גְבִי עִיר הַנִּדְחָת בְּכִנִּיב (דְּבָרִים יג) וְאֵת בְּהַמְתָּה לְבִי חֲרִב. בְּהַמְתָּה מַשְׁמַע בְּהַמָּה דְּהָא שְׂאֵין לְגִבּוֹהַ חֶלֶק בַּהּ: פֿֿרֶט לְכַסֶּף מַשְׁעֵא שְׁנִי שְׁעָה וְאֲלַבָּא דמ"ד מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִמּוֹן גְּבוּהַ הוּא: אֵין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְחָת כּוֹי בַּפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין מִפְּרָשׁ טַעְמָא: הֵינוּ בְּסִימָתָה דְכַהֵן אוֹכֵל אֵת הַכְּבוֹר וְיִשְׁרָאֵל אֵת הַמַּעֲשֵׂר ואֵין לְגִבּוֹהַ חֶלֶק בַּהּ: שְׁפִיר מִשּׁוּם דְּכִי אֲנַחְרִיךְ קֵרָא לְמַעוּטָה דְלֹא נִפְקַד שְׁמִים דְּהָאִי לֹאֹ שְׁלָל שְׁמִים הוּא דְזָכָה כֶּהֱן בְּגוּסָה. "לֹא אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּתָם וְהָא מַמְעֻט לֶה מַתוּרַת בְּהַמְתָּה אֲלֵמָא מִמּוֹנָא דְכַהֵן הוּא וּמִפְּרָשָׁא גַּמִּי כִּלְשָׁנָא קַמָּא דְמַדְאֲנַטְרִיךְ לְמַכְתֵּב בְּהַמְתָּה וְלֹא נִפְקָא לֶה מַשְׁלָלָה שְׁמַע מַנֶּה אִית לֶה לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּסָה מַחֲוִים: לְרַבּוּת קַדְשִׁים קִלְשִׁים שְׂאִם הַפְּקִיד שְׁלֵמִים אוּ כְּבוֹר אוּ מַעֲשֵׂר אֲנֵל חֲבִיר וְכַכֵּר וְנִשְׁבַּע וְהוּדָה מַשְׁלֵם קֶרֶן וְחִמָּשׁ וְקַרְבֵּן כְּשׁוּבַת הַפְּקֻדוֹן לְבִי שְׁהִם מִמּוֹנוֹ וְקַרְיָא בַּהּ וְכַחַם בְּעִמִּיתוּ: בְּזֶן עֲזֵאִי אוֹמַר לְרַבּוּת שְׁלֵמִים קִתְּרִי דְזֵלֵאִי הֵן מִמּוֹנוֹ אֲבָל מַעֲשֵׂר לֹא דִיאִיְהוּ לֹאֹ מִמּוֹנוֹ הוּא וְלֹא יְכוּל לְמַכְרֵי חִי וְלֹא שְׁחוּט לֹא תָם וְלֹא בַּעַל מוּס וְהָיוּ מִפְּרָשׁ בְּפִרְקָא דְרַבְּבַנָּה אֲבִית וַיִּזְקוּן: לֹא אֲמַר בְּזֶן עֲזֵאִי אֲלֵא בַּכְּבוֹר שְׁהַפְּקִיד [כֶּהֱן דְּבִירוֹן] אֲנֵל אֲחֵר וְכַכֵּר וְנִשְׁבַּע (וְהוּדָה) אֲבָל שְׁלֵמִים לֹא הָיָה מִמּוֹנוֹ הוֹאִיל וְחִילָא עָלָיו הוּא דְקָשָׁה שְׁמַעוּנִין סְמִיכָה וְנִסְכִּים וְתוֹשֶׁפֶת חֲזָה וְשׁוֹךְ וּמַעֲשֵׂר גַּמִּי לֹא הוֹאִיל וְאִינוּ יְכוּל לְמַכְרֵי וְהָיוּ מִפְּרָשׁ בְּפִרְקָא קַמָּא דְזוּרִיָּין (ב"ב דף דף יב:). הָא דְמֵיאִל דְּשְׁלֵמִים קַתְעִי וְשְׁלֵמִים בְּזִמַּן הָיָה לִיבֵא: דִּיאִי בַּבְּעַל מוּס הָא דוּמֵיאַל דְּשְׁלֵמִים קַתְעִי! אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּזִמַּן שְׁבִית הַמַּקְדָּשׁ קִיָּים. וּבִמֵּיאַי עָסְקִינוּ? אִילֵּימָא בַּבְּעַל מוּס — הָא דוּמֵיאַל דְּשְׁלֵמִים קַתְעִי! אֲלֵא לֹא בְּתָם, וּשְׁמַע מִיַּמָּה אִית לִיה לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוּיָה.

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

בַּבְּכוֹר נאָמער לאַ תּפֿעה דלענולס הוּא פּתֿגשְׁתּוּ לַעֲנוּן דְּאִינוּ נמכֿר בְּאִתּוֹ וּבַבְּכוֹר נאָמַר לֹא תַפְדָּה דלענולס הוּא פּתֿגשְׁתּוּ לַעֲנוּן דְּאִינוּ נמכֿר בְּאִתּוֹ

אִיתִיבִיָּהּ: **בַּבְּכוֹר נאָמַר "לֹא תַפְדָּה"** וְנמכֿר הוּא, בִּמֵּיאַי עָסְקִינוּ? אִילֵּימָא בְּזִמַּן הָיָה — אִימָא סִיפָא: "וְאֵת דָּמָם תִּזְרוּק עַל הַמִּזְבֵּחַ", בְּזִמַּן הָיָה מִי אִיבָא מְזַבַּח? אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּזִמַּן שְׁבִית הַמַּקְדָּשׁ קִיָּים. וּבִמֵּיאַי? אִילֵּימָא בַּבְּעַל מוּם — אִימָא סִיפָא: "וְאֵת דָּמָם תִּזְרוּק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת חִלְבֶם תַּקְטִיר" — מִי חָזִי לְהַקְרִיבָה? אֲלֵא לֹאֹ בְּתָם, וְקַתְנֵי נמכֿר הוּא, אֲלֵמָא אִית לְהוּ לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוּיָה! מִיַּדִּי אִירָנָא? רִישָׁא — בַּבְּעַל מוּם, סִיפָא — בְּתָם. ^אמִתִּיב רַב מִשְׁרָשָׁנָא: כִּהֲנֵת שְׁנַתְעַרְבַּה וְלָדָה כּוֹלֵד שְׁפַחְתָּהּ, הַגִּדִּילוּ הַתַּעַרּוּבוֹת — מִשְׁחַרְרֵינוּ זֶה אֵת זֶה, וְשִׁנְיָהֶם אוֹכְלֵין בַּתְרומָה, וְחוֹלְקֵין חֶלֶק אֶחָד עַל הַגּוֹרֵן. כְּכוֹר יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּחֲבּוּ, וְיֶאֱכֹלוּ בְּמוּמָן. **בִּמֵּיאַי עָסְקִינוּ?** אִילֵּימָא בְּזִמַּן הָיָה — מאי שָׁנא דִידִין וּמֵאִי שָׁנא דִידְהוּ? דִידִין גַּמִּי מוּמִיו בַּעֲיָנוּ! אֲלֵא לֹאֹ בְּזִמַּן שְׁבִית הַמַּקְדָּשׁ קִיָּים? אִי אֲמַרְתָּ בִּשְׁלָמָא אִית לְהוּ לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוּיָה — שְׁפִיר, אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ לִית לִיה — לִיתִי גִזְבַּר וְלִישְׁתַּלְּמָה! לְעוֹלָם בְּזִמַּן הָיָה, וְדָקָא קַשְׂיָא לָהּ: מאי שָׁנא דִידִין וּמֵאִי שָׁנא דִידְהוּ? אַנּוּ יְהִיבֵין לִיה לְכַהֵן בְּמוּמִיָּהּ, אִינְהוּ — פִּינוֹן דְּאִיבָא בְּהוּ מַקְצֵת כֶּהֱן, מַפְקַע לִיה לְכַהֲנִים. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא: בְּזִמַּן הָיָה, מאי אִירָנָא בְּכוֹרוֹת דְּחֵלִין סְפִיקוֹת? אֲפִילוּ דִידוֹן גַּמִּי יִרְעוּ! אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּזִמַּן שְׁבִית הַמַּקְדָּשׁ קִיָּים, וְאִי בַּבְּעַל מוּם — יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּחֲבּוּ? הָא מְסוּאָבִיו וְקִיָּימִיו! אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּתַמִּיו, וְהָכִי הוּא דְלֹא מְזַבְנִי וְדֵאִי לְעוֹלָם בְּזִמַּן הָיָה, מאי קַשְׂיָא לָהּ, אֲפִילוּ דִידוֹן גַּמִּי יִרְעוּ? לֹא (מַצִּינוּ) [מַצִּינוּ] מְדַחֲיָנוּ לִיה לְכַהֵן, דְלֹא אִית כָּאֵן סַפֵּךְ כְּהוּנָה. הֲנִי סְפִיקוֹת מְדַחוּ לְכַהֵן, כֹּל חַד וְחַד אֲמַר לִיה לְכַהֵן: דֹּאנָא כֶהֱן וְאָנָא כֶהֱן. ^אמִיתִיבִי: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: "בְּהַמְתָּה" — פֿֿרֶט לְכַהֲמַת כְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר שְׁבַה, "שְׁלָלָה" — פֿֿרֶט לְכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁבַה. "בִּמֵּיאַי עָסְקִינוּ? אִילֵּימָא בְּזִמַּן הָיָה — מִי אִיבָא עִיר הַנִּדְחָת? וְהִתְנַן: אֵין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְחָת אֲלֵא בְּבִית דִּין שְׁל שְׂבָעִים וְאַחַד! אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּזִמַּן שְׁבִית הַמַּקְדָּשׁ קִיָּים. וּבִמֵּיאַי? אִי גִימָא בַּבְּעַל מוּם — הֵיינו "בְּהַמְתָּה"! אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּתָם. וְאִי אֲמַרְתָּ בִּשְׁלָמָא אִית לִיה זָכִיָּה בְּגוּוּיָה — שְׁפִיר, אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ לִית לִיה — לְמָה לִי מִבְּהַמָּה? תִּיפּוֹךְ לִיה מִ"שְׁלָלָה", וְלֹא שְׁלָל שְׁמִים! לְעוֹלָם בַּבְּעַל מוּם, וְדָקָא קַשְׂיָא לָהּ הֵיינו "בְּהַמְתָּה" — מִי שְׁנֶאֱכַל בַּתוֹרַת "בְּהַמְתָּה", יִצְאוּ כְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר (שְׂאִינוּ בְּכָלֵל) [שְׂאִין נֶאֱכָלִין בַּתוֹרַת] "בְּהַמְתָּה". ^אדְתַנּוּ: כָּל פְּסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁין נמכֿרִין בְּאַיִטְלִיז, וְנִשְׁחַטִּין בְּאַיִטְלִיז, וְנִשְׁקָלִין בְּלִיטְרָא, חוּץ מִן הַכְּבוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר, שְׁהַנֶּאֱתָן לְבַעֲלִים. ^אמִיתִיבִי: "וּמַעֲלָה מַעַל בַּהּ" — לְרַבּוּת קַדְשִׁים קָלִים, שְׁהֵן מִמּוֹן בְּעָלִים, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי. ^אבְּזֶן עֲזֵאִי אוֹמַר: לְרַבּוּת שְׁלֵמִים. אַבָּא יוֹסִי בְּזֶן דּוּסָאִי אוֹמַר: לֹא אֲמַר בְּזֶן עֲזֵאִי אֲלֵא בַּכְּבוֹר בְּלָכָד. בִּמֵּיאַי עָסְקִינוּ? אִילֵּימָא בְּזִמַּן הָיָה — הָא דוּמֵיאַל דְּשְׁלֵמִים קַתְעִי! אֲלֵא פְּשִׁיטָא בְּזִמַּן שְׁבִית הַמַּקְדָּשׁ קִיָּים. וּבִמֵּיאַי עָסְקִינוּ? אִילֵּימָא בַּבְּעַל מוּם — הָא דוּמֵיאַל דְּשְׁלֵמִים קַתְעִי! אֲלֵא לֹא בְּתָם, וּשְׁמַע מִיַּמָּה אִית לִיה לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוּיָה.

אָמַר
אֲלֵא יְרַעֲיָה עַד שְׁיִסְתַּחֲבּ אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ דְכֹהֲנִים לִית לֹאֹ זָכִיָּה בְּגוּוּיָה לְמַחֲבִיהּ כֹּל הוּא דִידֵיהּ אֲלֵא דְמַחֲבֵת כֹּל שָׂךְ הֵנוּ דַּסְפִּיקוֹת נִטְוָה דִלִית לֹאֹ זָכִיָּה בְּגוּוּיָה כֹּל כֹּל כֹּל וְלִית נִזְבַּר וְלִישְׁתַּלְּמָה וְלִיִּקְרִיָּה לְמַחֲבֵת: לְעוֹלָם בּוּמַן הוּא [עַסְקִי] וְהָא! דְּאֲמַרְתָּ דִיקָן גַּמִּי בַעִי מוּמָן אוֹכֵא בֶּן דִיקָן לְדִידֵיהּ דְּבַבְרוּת דִיקָן יִהִיבֵין לְכַהֵן אֲבָל אִינְהוּ [מַעַן] מַדּוּי לְכַהֵן. בַּלִּישְׁנָא אַחֲרִינָא מַתְרַשׁ טַי: [בַּהַמְתָּה דְּרַבְּבַנָּה כְּבוֹר מַעֲשֵׂר הַנִּדְחָת דְּרַבְּבַנָּה חֲרָם אִתָּהּ וְאֵת כֹּל אֲבַר בַּהּ וְאֵת בַּהַמְתָּה פֿרַט לְבַהַמְתָּ כְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר שִׁשׁ בַּהּ שִׁשׁ לְגִבּוֹהַ חֶלֶק בְּהַס:] אִם בַּכְּבוֹר בַּעַל מוּם. הֵיינו בַּהַמְתָּה דְסַפּוֹל חֶלֶק שַׁל גְּבוּהַ לְמַחֲבֵת [ואִי אֲמַרְתָּ לִית לֶה לְכַהֵן זָכִיָּה בְּגוּוּיָה וְלֹא אִי מַחֲבִיר לִיה מִשּׁוּם חֶלֶק שַׁל גְּבוּהַ]: לָמָּה לִי בַּהַמְתָּה. לְמַעוּטוֹ לְכַבוֹר וּמַעֲשֵׂר תוֹשִׁיךְ לִי כְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר גַּמִּי מַשְׁלָה וְלֹא שְׁלָל שְׁמִים. אֲלֵא מִדִּיאֲנַטְרִיךְ בַּהַמְתָּה לְכַבוֹר שׁ"מ דִּאִית לִיה זָכִיָּה בְּגוּוּיָה וְהָיוּ קַמָּר בַּהַמְתָּה הַמּוּחַד לֶה שְׂאֵין בַּהּ לְגִבּוֹהַ כְּלוּם וּשְׂרַפַת פֿרַט לְבַהַמְתָּ כְּבוֹר וְקַשִׁיא לְרַב נַחֲמַן: לְעוֹלָם בַּבְּעַל מוּם, וְדָקָא קַשִׁיא לָךְ הֵיינו בַּהַמְתָּה מִי שְׁנֶאֱכַל בַּתְרַת בַּהַמְתָּה. מַחֲלוּן וּמַרְשִׁתָּ תֵּיֵא כְּבוֹר וּמַעֲשֵׂר כִּיתְנָן כּוֹי: לְרַבּוּת קַדְשִׁים קִלְשִׁים קִלְשִׁם שְׁהֵן מִמּוֹן. שִׁשׁ בֶּתָן לְגִבּוֹהַ וְלַעוּמִיעַ וּמִכִּיא עָלֵיהֵן קַרְבֵן אֲשַׁם מַעֲלָה: כֹּן עֲזֵאִי אוֹמַר לְרַבּוּת שְׁלֵמִים. מאי מַמְעֻט כֹּן עֲזֵאִי מַמְעֻט מַעֲשֵׂר הוֹאִיל וְאִינוּ נמכֿר לֹא חֲשִׁיב מַמְעוּט:

וְאֵין נֶשְׁקַל בְּלִטְרָא: **אִימָא** סִיפָא אֵת דָּמָם תִּזְרוּק עַל הַמִּזְבֵּחַ אִסְיִפֵּא דְקֵרָא קֵאמַר: וּ**בִּמֵּיאַי** אִילֵּימָא בַּבְּעַל מוּם הֵיָנוּ בְּהַמְתָּה וְאִם תֵּאמַר לִימָא דְאִתְנִיא כְּרַבָּנָן דְאֲמַרִי דְלֹאֹ מַמּוּנָה הוּא וַי"ל דְּעַקַר הַקְּשִׁינָא אִינְיָה אֲלֵא מַמְעַשֵׂר דַּלכ"ע בַּעַל מוּם מַמּוּנָה הוּא. הרמ"ה: **אִילֵּימָא** בְּזִמַּן הָיָה וְהָא דוּמֵיאַל דְּשְׁלֵמִים קַתְעִי וּכַפ"ק רב"ק (דף יב:). פֿרַש"י דְּבִזְמַן בֵּית הַמַּקְדָּשׁ אִזְרִי דְהָא קֵרָא כְּשׁוּבַת הַפְּקֻדוֹן אִזְרִי בְּזִמַּן בֵּית הַמַּקְדָּשׁ הוּא דְמַחֲבִיבֵין לִיה אֲשַׁם וְנִרְאָה דַּמַּש"ה נִקַּט הַבֵּא דוּמִיאַל דְּשְׁלֵמִים וְלֹא רַצָּה לוֹמַר כַּדְפֿרַש"י בַּב"ק (סס) מִשּׁוּם דְּבָלָאוּ דְכִי צְרִיךְ לוֹמַר דוּמִיאַל דְּשְׁלֵמִים כְּזִי לְהוֹכִיחַ דְּבַתָּם אִזְרִי וְלֹא בַּבְּעַל מוּם כְּדִאֲמַרְיֵין בְּסַמּוּךְ:

ת.

עין משפט נר מצוה
 א טור אה"ע סי' ג: ב מו"י פכ' מהל' איסורי ביאה הל' יז, ש"ע אה"ע סי' ג סעי' ח: ג מו"י פד' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' יג: ד מו"י פד' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' ג: ה מו"י פא' מהל' איסורי המזבח הל' יב:

א**בא יוסי בן יוסאי** אומר. לא ריבה בן עזאי אלא כבוד בלבד האיל ונמכר תמיים חי הוי ממונו [והא משרש בבבא קמא כפרק ראשון]:
הא דומיא דשלמים קתני. אבא יוסי ושלמים אינה אלא בזמן בית המקדש:
אלא פשיטא כו'. הא דומיא דשלמים קתני דמצי קריבי אמר רבינא לעולם דבזמן בית המקדש קיים אשילו הכי לא קשיא לרב נחמן דהבא בבאיה כבוד קתני אבא יוסי דהוי ממונו דמצי זבין ליה בכבוד הא ממוניה לארין לארין ואליבא דר' שמעון דלא

עין משפט גור מצוה
א מו"י פא' מהל' תמורה הל' ט: ב טור יו"ד סי' שו: ג מו"י פא' מהל' בבורות הל' ג, ש"ע יו"ד סי' שו סעי' ו: ד טור יו"ד סי' שו: ה מו"י פא' מהל' בבורות הל' יד, ש"ע יו"ד סי' שו סעי' ב:
רבינו גרשום

מזל לאז היב קאמער. תנא קמא: בבית כהן. אין עושה תמורה לבעלים קאמער אבל כהן עושה תמורה ומלכתא עושה תמורה אלתא מען מוכן ליה ור' שמעון בן אלעזר סבר כיון שבא ליד כהן אין עושה תמורה אפי' כהן דלא זכי ביה ויהיו כרב נחמק: לא הוי תנאי בפלוגתא דר' יוחנן בן ערי ור' עקיבא קא מיעבלי. מתנא קמא דאמר בבית כהן אין עושה תמורה לבעלי אלא נכחן סבר כר' יוחנן בן ערי ר' שמעון בן אלעזר סבר כר' עקיבא. לישנ' אחרינא אלץ ישראל עושין תמורה [שמעו השתא להאי לשונא דער שהא ברשות ישראל אפילו כהן ימירד בו לטעמיה דר' שמעון בן אלעזר דאמר כיון שבא ליד כהן זה חה אין ימירד מכלל דאלץ ישראל זה חה ממירין בו אלתא אית ליה זכיה בגויה. ותנא קמא דאמר אלץ ישראל עושין תמורה] משמע לישראל ולא לכהן והיונו כרב נחמק [לא בפלוגתא כו']:

אין מרחץ בכור לישראל שבבא ואמר בכור זה נתן לי כהן במומו:

אלא א"כ היה כהן. שיאמר אני נתתיו לו במומו וכהן לכהן מוכר משום דלון הכהן נאמן ע"י עצמו אלא היינו טועמא דלישראל אסור מפני שגדאל ככהן המסייע [בבית הגרנות מה כהן המסייע בבית הגרנות אין נותנין תרומה מפני שגדאל כאלו נותנו לו בשבחו אף כהן שמוכר בכורו לישראל נראה כמוכרו לו בזול שבטל כששולל לו בכור שיגדלו לו ולא לאחר אסור]:

י"א אי שרית ליה לזבני לישראל מילמא מעבב ליה ישראל לבכור דהוי בתוך ערריה עד דנשל ביה מומא ואמר בכור זה מוכר לי כהן במומו ומשתמעט ליה ולא יהיב בכורו לכהן:

ומי מעי למימר הכי ווא אומר רב יהודה כו"א) אנוי יצ"ל אלא א"כ כהן עמו ומודה דבבכור הוא של הישראל. (מיראשת הוא בכור):

דמברי. שהא ברי ושמך ויחד מחאמיס:

אמרי ליה. (הבא) [התם] במתנתין מוכחא מילתא דא"ל א"ל כהן בתוך הותך [נתנו ולא יהיב ליה דמי מירד (כהן לישראל)] [ישראל לכהן] הילכך מיוחא ככהן המסייע [בבית הגרנות] דבההיא הנאה קא יהיב ליה ויהליה שפוטרי מוטעוהו אבל כיון דמוכרי דיהבינן להון דמי לא מיוחי ככהן המסייע:

מזי אחרת דלמא מחיל כהן לגביה שנותנו לו בפחות מדמיו לא עביד דסבר ברוצח טב מקריא מוטב רוחא מועט שאלטו עבשו שאמכרו לו בשווי מלפחות עבשו ובשביל ריוח של אחר זמן ל"א מרד וטורא כו'. אמרו ליה לא סבירא לן [מרד האנא] ועד דהא מחזק קא זבנינן אומר ליה ולא סבירא לכו מתני' שאמרה כרב הגנה כריה דרבי יהושע אפרו ליה לא דמי דהתם מוכח מילתא כיון דיהיב ליה בלא דמי אכל הבא מחזק קא זבנינן ולא מיוחי ככהן המסייע:

וּרְבִי שְׁמַעוֹן הִיא דְּאָמַר אַם פֿאַו תְּמִימִים יִקְרְבוּ אָבֵל לִכְתּוּלָהּ לֹא וְטַעמָא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לָהֶם לְפִילּוּ דְּעֵבֵד לֹא יִקְרְבוּ וּמִפְּרָשׁ טַעמָא מִשּׁוּם דְּאִתְקַשׁ בְּכוֹר לְמַעֲשֵׁר בַּהֲמָה וּמַעֲשֵׁר בַּהֲמָה לְמַעֲשֵׁר דָּגָן מִהּ מַעֲשֵׁר דָּגָן אִינוּ בָּא מִחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִף בְּכוֹר וּמַעֲשֵׁר כּוֹי וּחֲמִית אִמִּיא לֹא אִוְקַמָּא כִּר' עֲקִיבָא דְלִדְגִידָה הָי טָפִי מְמוֹנָו וי"ל דְּלִר' עֲקִיבָא לֹא הָיִיא כָּל כֹּךְ דְּמִינִיא דְשָׁלְמִיס: **ל"א** בְּפִלְגָתָא **דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי** וְרַבִּי עֲקִיבָא דִּמְתַּנִּי **קַמְפִּלְגִּי** בְּלוּמֵר וְהִסּוּל אִוְקַמְנָא בְּבִכּוֹר חוּצָה לְאֶרֶץ: **דְּלִמָּא אַזְל יִשְׂרָאֵל וְשָׁדִי בַּהּ**

מוּמָא וּמַמְטִי לִיָּה (לְחִבְרָה) [לְחִכְס] וְאָמַר **בְּכוֹר זֶה נָתַן לִי כֹהֵן בְּמוֹמוֹ** וְאִם תֵּאֵמַר מֵאִי בְּכָךְ וְהָא לֹא שָׂרוּ לִיָּה כִּינָן דְּנִפְקָ הִמּוּס מֵעַד כֹּהֵן בְּלֹא עֵדִיס שְׁהָרִי נִחָשְׁדוּ הִכְהִינּוּ עַל זֶה וְיֵשׁ לוּמֵר דְּהָכִי קֵאֵמַר נָתַן לִי כֹהֵן בְּמוֹמוֹ וְקַמִּי יוֹדִי נָפֵל בּוֹ מוֹס מֵאֲלִינוּ וּחֲמִית וְהִכִּי חָשׂוֹ דְלִמָּא אַזְל יִשְׂרָאֵל וְשָׁדִי בַּהּ מוּמָא וְהָרִי לֹא נִחָשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל כֹּךְ בְּדִאֲמִרִינוּ בְּבִכּוֹרוֹת (דף לה.) דְּבִכּוֹר בְּיָד יִשְׂרָאֵל הִכַּל נֶאֱמַנִין עָלָיו דְּכַהֲנִיס הוּא דְחֲשִׁידִי אִמּוּמִי אָבֵל יִשְׂרָאֵל לֹא חֲשִׁידִי וְאִין לוּמֵר דִּה"מ בְּנִדְאִי בְּכוֹר הִיבָא דְסוֹפּוֹ לְתַנּוּ לְכַהֵן דְּאִין יִשְׂרָאֵל חוּטֵא וְלֹא לוֹ דְּהָא בְּפִרְקָ כָּל פְּסוּלֵי הַמַּקְדְּשִׁין (בְּכוֹרוֹת דף לה:) אָמַר רַב נַחֲמָן גַּבִּי סָפֵק בְּכוֹר בְּעָלָיו מַעֲדִין עָלָיו וְיֵשׁ לוּמֵר דְּלֹא דְמִי דִּה"מ בְּשִׁהִיָּה תָּם תַּחֲלֵה בְּיָד יִשְׂרָאֵל אִז וְרֹא לְהַטִּיל בּוֹ מוֹס מֵאֲחֵר שְׁנוּלָד בְּרַשְׁתּוֹ דְּאִין לוֹ לְהַשְׁמֵט בְּשׁוּם דְּבָר אָבֵל הָכָא דְּיֵשׁ לוֹ לְתַלּוּת שְׁנֵתָן לוֹ הִכּוֹן בְּמוֹמוֹ יֵשׁ לְחָשְׁדוּ עָלָיו וְנִרְאֵה דְלִכְךָ לֹא רָצָה לוּמֵר בְּעֵינָן אַחֵר דְלִמָּא אַזְל יִשְׂרָאֵל וְשָׁדִי בַּהּ מוּמָא וּמִרְאֵהוּ לְחִכְס וְאָמַר דְּמַעֲצָמוּ נָפֵל וְלֹא יֵאֵמַר כֹּהֵן נָתַנוּ לִי דִכֵּה"ג לֹא עָבִיד דְלִמָּא יִחְשְׁדוּהוּ עָלָיו וְלוּמֵר מַה לוֹ לְטַרַח עָלָיו וְלִהְיָאוֹ לְחִכְס כִּינָן דְּלֹא יוֹדֵעַ הוּא וּפְרִיךְ וְהָא אָמַר רַב יְהוֹדָה אִין רוֹאִין בְּכוֹר לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא אִם בֶּן כֹּהֵן עָמוּ וְהִטַּעַם שְׁמֵא יַעֲבֻדְנּוּ לְעַצְמוֹ וְלֹא יִתְּנּוּ לְכֹהֵן וְכִינָן דְּצִרִיךְ לְהִבִּיא הִכּוֹן לֹא מַצֵּי אָמַר בְּכוֹר זֶה נָתַנוּ כֹּהֵן בְּמוֹמוֹ דְאֲמִרִינוּ לִיָּה אִיתִי (קִרְאִיה) הִהוּא כֹּהֵן דְּיִהְיֵבָא לָךְ דְּכָל פְּמָה דְּלֹא אִיתִי

לִיָּה לֹא שָׁרִינָן לִיָּה הִבְכוֹר: **לְשׁוֹן רִש"י** הִינּוּ **טַעְמָא דְנִרְאָה כֹּהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת** דְּקִנְיָלוּת הוּא דְמוֹכֵר בְּכוֹר דְמוֹחִיל גַּבִּי [יִשְׂרָאֵל] כְּדִי שְׂיֵתָן לוֹ בְּכוֹר פֶּעַם אַחֲרָת וְכָל שָׁבֹן דְאָסוּר לְקַבְּלוּ בְּמַתְנֶה וְצִרִיךְ לְהֵאֵר שְׂאִם אָמַר יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן הִלָּךְ בְּכוֹר זֶה אִם אָמַר לוֹ הִכּוֹן שְׁלָךְ יֵהָא אִז אָסוּר לְקַבְּלוּ מִפְּנֵי

שְׁנִירָא כֹּהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת: **לְשׁוֹן רִש"י** הִינּוּ **טַעְמָא דְנִרְאָה כֹּהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת** דְּקִנְיָלוּת הוּא דְמוֹכֵר בְּכוֹר דְמוֹחִיל גַּבִּי [יִשְׂרָאֵל] כְּדִי שְׂיֵתָן לוֹ בְּכוֹר פֶּעַם אַחֲרָת וְכָל שָׁבֹן דְאָסוּר לְקַבְּלוּ בְּמַתְנֶה וְצִרִיךְ לְהֵאֵר שְׂאִם אָמַר יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן הִלָּךְ בְּכוֹר זֶה אִם אָמַר לוֹ הִכּוֹן שְׁלָךְ יֵהָא אִז אָסוּר לְקַבְּלוּ מִפְּנֵי שְׁנִירָא כֹּהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת:

שְׁמוּס קְבוּעַ הוּא דְלֹא הָי דְקָדִישׁ בַּחוּץ אָכִיל לִיָּה וְלֹא חָשׂוֹ לְגַזְלָה דְכֹהֵן הִלָּכָךְ צִיעִין כֹּהֵן בַּהֲדָה וְלֹא מַצֵּי לְמִימַר בְּכוֹר זֶה נָתַן לִי כֹהֵן בְּמוֹמוֹ דְאֲמִרִינוּ לִיָּה אִיתִי לִי הִהוּא כֹּהֵן דְּיִהְיֵבָה לָךְ דְּכָל פְּמָה דְלֹא אִיתִי לִיָּה לֹא שָׁרִינָן לִיָּה הִבְכוֹר אֲלֵא א"כ יְהִיב לִיָּה כֹּהֵן: הִינּוּ טַעְמָא דְיִשְׂרָאֵל אָסוּר לְקַנוֹת בְּכוֹר תָּם מִן הִכּוֹן מִשּׁוּם דְּסַתֵּם בְּכוֹר תָּם בְּזֵמַן הָאָה נִמְכָּר בְּזוּל דְּבָעִי לְנוּחָא לְשִׁהִיָּה עַד שְׁיִוִּם הִלָּכָךְ הָאָה הָאִי כֹהֵן דְמוֹחִיל גַּבִּי יִשְׂרָאֵל נִרְאֵה כֹּהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת לָרוּת וְלַעֲמֵר כְּדִי שְׂיֵתָנּוּ לוֹ הַתְּרומוֹת וְהָי חֲלוּל שֵׁשׁ דְּמַחֲזִי בְּמֵאן דְשִׁקוּל לְתַרומָה בְּתוֹרַת שְׂכִירוֹת וְהָאִי כֹהֵן נִמְזִי מַחֲזִי דְמַשּׁוּם הָכִי מוֹחִיל לְיִשְׂרָאֵל פִּי הִיכִי דְלִיתִּיב לִיָּה בְּכוֹרוֹת שְׁיִנְלָדוּ לוֹ בְּעִקְרָו: לִיכּוּל מֵר דְּמַבְרִי שְׁבָשֵׁר בְּכוֹר בְּרִיאָה לְאִכָּל מִשְׁאֵר הַבָּשָׂר: מֵנָּא לְכוּ הָא מִי נָתַנוּ לָכֶם הָא אִינְכֶם כְּהִינּוּ: וְלֹא סְבִירָא לְכוּ דְאָסוּר לְקַנוֹת בָּשָׂר בְּכוֹר מִכֹּהֵן דְלִמָּא מוֹחִיל גַּבִּיכּוּ וְנִרְאֵה כֹּהֵן הַמְסִיעַ: מִזְבֵּן זְבָנִין וְלִיבָא לְמַחַשׁ לְמַסִּיעַ דְּהָא לֹא יְהִיב לָן בְּמַתְנֶה: לִיטַפֵּל לְטַרַח בּוֹ לְגַדְלוּ קַדָּם שְׂיֵתָנּוּ לְכֹהֵן: **כֹּהֵן הַמְסִיעַ** דְּהִשְׁתָּא הָי סִיעַ שְׁמַצְלוּ מִלְטַרַח בּוֹ בְּלָבָד שְׂיֵתָנּוּ לוֹ: מוֹכֶחָא מִלְתָּא דְהָא מְסִיעַ הוּא שְׁהָרִי מִיַּד מַצְלוּ מִן הַטַּרַח וְהַסְנוּנוֹת: מֵאִי אִמְרַתָּ דְלִמָּא מוֹחִיל כֹּהֵן פִּי הִיכִי דְעִיתִּיב לִיָּה בְּכוֹרוֹת דִּינָן וְלֹא לְכֹהֵן אַחֵר: לֹא עָבִיד הָכִי: דְּמַסִּיחַ אַדְעִיתָּהּ בּוֹצִינָא דְהִשְׁתָּא טַב מִקְרָא דְלִמְחַר. בּוֹצִינָא דְלַעַת קַטְנָה קָרָא דְלַעַת גְּדוּלָּה. בְּלוּמֵר מוּטָב שְׂאִמְבְּרֵנוּ בְּשָׁוִי דְשְׁמָא אִם אֲנִי מַעֲיַח לָהֶם מִן הַדְמִיס לֹא יוֹעִילוּ לִי כְּלוּם וְלֹא יִתְּנּוּ לִי בְּכוֹרוֹת שְׁלָהֶן:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

וּרְבִי שְׁמַעוֹן הִיא דְּאָמַר אַם פֿאַו תְּמִימִים יִקְרְבוּ אָבֵל לִכְתּוּלָהּ לֹא וְטַעמָא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לָהֶם לְעוּלָם בְּתָם וְלֹא

אָמַר אַבְיִי: לֹא, לְעוּלָם בְּתָם, וּבְבִכּוֹר בַּחוּצָה לְאֶרֶץ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא דְּאָמַר: **אַם פֿאַו תְּמִימִין יִקְרְבוּ.** ^(א)**מִיתִיבִי:** אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: מַה לִּי אִם אֵינּוּ מִימַר בַּחֲטָאת וְאַשָּׁם, שְׁהָרִי אִין זָכִין בְּהָן בַּחֲיִיָּהֶן, תֵּאֵמַר בְּבִכּוֹר שְׁזָכִין בַּחֲיָיו. בְּמֵאִי עָסְקִינוּ? אִילִימָא בְּבַעַל מוּם — הָא דוּמְיָא דַּחֲטָאת וְאַשָּׁם קֵאֵמַר, אָלֹא לֹא בְּתָם, וְקַתְּנִי זָכִין בּוֹ בַּחֲיָיו! **אָמַר רַבִּינָא:** הָא נִמְי בְּבִכּוֹר בַּחוּצָה לְאֶרֶץ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְּאָמַר: אִם פֿאַו תְּמִימִים — יִקְרְבוּ. ^(אב)**לִימָא כְּתַנְאִי: בְּכוֹר, בְּבִית הַבְּעָלִים — עוֹשִׁין תְּמוּרָה, בְּבִית הַכֹּהֵן — אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזֵר** אוֹמַר: **כִּינָן שְׁבָא לִידֵי כֹהֵן — אִין עוֹשִׁין תְּמוּרָה. הֵיינּוּ תַנָּא קַמָּא! מֵאִי לֹא הָכִי קֵאֵמַר: בְּבִית כֹּהֵן — הוּא עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, וְאִין בַּעַל עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, אֲלֵמָא אִית לִיָּה לְכֹהֵן זָכִיָּה בְּגוּוּיָה.**

לֹא קִשְׁיָא, הָא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, הָא רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַב חֲסֵדָא: לֹא שָׁנוּ אָלֹא כֹהֵן לְכֹהֵן, אָבֵל כֹּהֵן **לִישְׂרָאֵל — אָסוּר. מֵאִי טַעְמָא? דְּלִמָּא אַזְל יִשְׂרָאֵל וְשָׁדִי בַּיָּה מוּמָא, וּמַמְטִי לְחִכְס, וְאוּמַר לוֹ: "בְּכוֹר זֶה נָתַן לִי כֹהֵן בְּמוֹמוֹ". וּמִי שְׂרִי חָכָם הָכִי? וְהָא אָמַר רַב: אִין רוֹאִין בְּכוֹר לִישְׂרָאֵל אָלֹא אִם כֹּן כֹּהֵן עָמוּ! אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: הֵיינּוּ טַעְמָא דִישְׂרָאֵל אָסוּר, מִפְּנֵי שְׁנִירָאָה כֹּכְהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת. מָר זוטְרָא אִיקְלַע לְבִי רַב אַשִּׁי. אָמְרוּ לִיָּה: לְטַעוּם מָר מִידֵי. אִיתִיו לְקַמִּיָּה בִישְׂרָא. אָמַר לִיָּה: לִיכּוּל מָר, דְּמִיבְרִי מִשּׁוּם דְּבוּכְרָא הוּא. מְנָא לְכוּ הָא? אָמְרוּ לִיָּה: דְּזַבְּזָן לָן פְּלוּגֵי כֹהֵן. "אָמַר לָהּ: לֹא סְבִירָא לְכוּ הָא דְאָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, מִפְּנֵי שְׁנִירָאָה כֹּכְהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת? אָמְרוּ לִיָּה: לֹא סְבִירָא לָן, דְּאָנָן מִיזְבֵּן קָא זְבָנִינוּ. ^(אב)אָמַר לָהּ: וְלֹא סְבִירָא לְכוּ הִדְתָּנוּ: עַד כַּמָּה יִשְׂרָאֵל חֲיִיב לִיטַפֵּל בְּבִכּוֹר? בְּדִקָּה — שְׁלָשִׁים יוֹם, וּבִגְסָה — חֲמִשִּׁים יוֹם. וְאִם אָמַר לוֹ: "תַּנְהוּ לִי בַתוֹךְ זְמַנּוֹ" — הָרִי זֶה לֹא יִתְּנּוּ לוֹ. וְאָמַר רַב שְׁשֵׁת: מַה טַּעַם? מִפְּנֵי שְׁנִירָאָה כֹּכְהֵן הַמְסִיעַ בְּבִית הַגֵּרָנוֹת! אָמְרוּ לִיָּה: הַתָּם מוֹכֶחָא מִילְתָּא, הָכָא מְזַבֵּן קָא זְבָנִינוּ. לְשׁוֹן אַחֵר, אָמְרוּ לִיָּה: הָכָא לֹא יְהִיב דְּמִי, הָכָא קָא יְהִיב דְּמִי. מֵאִי אִמְרַתָּ? מוֹחִיל כֹּהֵן גַּבִּיָּה, דְּסָבֵר כֹּהֵן דְּכִי הָיִי לִיָּה בְּכוֹר אַחֲרִינָא יְהִיב נִיַּהֲלִיָּה? לֹא, דְּמַסִּיק אַדְעִיתִיָּה:**

בוֹצִינָא

קִשְׁיָא לְרַב נַחֲמָן דְּהָאִי קְזָבִי בַּהּ כֹּהֵן מַחֲיִיס בְּבִכּוֹר בַּחוּצָה לְאֶרֶץ עָסְקִינוּ דְּסַתְמָה לֹאז לַהֲקַרְבָּה קִשְׁי אַפִּי בְּזֵמַן בֵּית הַמַּקְדָּשׁ וְזוּמַיָּא דְשָׁלְמִיס הוּא דְאִי מִיתִי לִיָּה מַצֵּי לְאַקְרוּבָּה אָבֵל סַתְמָה לֹאז לַהֲקַרְבָּה קִשְׁי: וְר' שְׁמַעוֹן הִיא דְאָמַר לְקַמָּן בְּפ' אִלּוּ קַדָּשִׁים (תְּמוּרָה דף כא.) אִם בָּאוּ בְּכוֹרוֹת תְּמִימִים מִחוּצָה לְאֶרֶץ יִקְרְבוּ אִם בָּאוּ אִין לְכַתּוּלָּהּ לֹא: זוּמַיָּא דַּחֲטָאת וְאַשָּׁם קַעֲנִי וְהָא חֲטָאת וְאַשָּׁם בְּתַמִּמִּים קַמְרִי דְקַעֲנִי אִין זָוכִין בְּהֵן הִכְהִינּוּ בַחֲיָיָהֶן אָבֵל לְאַחֵר שְׁחִיטָה זָוכִין אֲלֵמָא בְּבָנִי הַקַּרְבָּה עָסְקִינוּ: לִימָא כְּתַנְאִי אִי זָכִי כֹהֵן בְּבִכּוֹר תָּם מַחֲיִיס בְּזֵמַן בֵּית הַמַּקְדָּשׁ אִי לֹא: מֵאִי לֹאז הָכִי קֵאֵמַר תַנָּא קַמָּא בְּבִית כֹּהֵן אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה עַל יְדִי בְּעָלִיס אֲלֵא עַל יְדִי כֹהֵן אָבֵל כֹּהֵן מִמִּיר בּוֹ דְאִית לִיָּה זָכִיָּה בְּגוּשׁ: לֹא בְּפִלְגָתָא דְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְרַבִּי עֲקִיבָא דְמַתְנִי' קָא מַפְלְגִי וְהִהִיא הָא אִוְקַמְנָא בְּבִכּוֹר בַּחוּצָה לְאֶרֶץ וְקֵאֵמַר תַנָּא קַמָּא כֹהֵן עוֹשֶׂה בּוֹ תְּמוּרָה מַשְׁבָּא לִידוּ דְהָא זָכִי בַּהּ מַחֲיִיס דְּסַתְמָה לֹאז לַהֲקַרְבָּה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְר' שְׁמַעוֹן כִּר' עֲקִיבָא דִאֲע"ג דְאִית לִיָּה זָכִיָּה בְּגוּשׁ אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה עַל יְדוּ דְנִפְקָא לִיָּה מִקְּהִישָׁא כְּדַמְפְּרַשׁ בְּמַתְנִי' הִיכָן קַדָּשָׁה חָלָה עָלָיו כּוֹי. ע"א עוֹשֶׂה תְּמוּרָה דִישְׂרָאֵל וְהִכּוֹן אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה לֹא זֶה וְלֹא זֶה: **רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזֵר** כּוֹי זֶה וְזֶה כֹהֵן וְיִשְׂרָאֵל. מֵאִי לֹאז דְרַב נַחֲמָן אָבָא בִיעִיָּהוּ דְהָאִי דְקֵאֵמַר תַנָּא קַמָּא אֲחַל כֹּהֵן אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה דְאִית בַּהּ זָכִיָּה בְּגוּשׁ כְּרַב נַחֲמָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לֶה דְרַב נַחֲמָן לֹא דְכַלִּי עֲלֵמָא לִית לֵהוּ דְרַב נַחֲמָן בְּבִכּוֹר מַעֲלִיא וְהָכָא בְּפִלְגָתָא דְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְרַבִּי עֲקִיבָא פְּלִיגִי וּבְבִכּוֹר בַּחוּצָה לְאֶרֶץ וְלִהְכִי אָמַר ת"ח דְכֹהֵן אִין עוֹשֶׂה בּוֹ תְּמוּרָה וְר' שְׁמַעוֹן כִּר' עֲקִיבָא. ל"א לִימָא כְּתַנְאִי בְּכוֹר אֲחַל כֹּהֵן אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה לֹא יִשְׂרָאֵל וְלֹא כֹהֵן וְאִמְרִי הָכִי מִימַר הוּא דְלֹא מִימַר הָא זְבוּנִי מַעֲבָן לֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן כִּר אֱלֶעָזֵר אוֹמַר כִּינָן שְׁבָא לִיד כֹּהֵן זֶה וְזֶה אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה כְּלוּמַר דְאֲפִילוּ זְבוּנִי לֹא מַצֵּי מַעֲבָן לִיָּה דְכָל תַנָּא בְּתַרָא לְטַפּוּי מְל

מסורת הש"ס
 א סוכה זו: ב תוספתא פסחים; פסחים סט:: ג עבודה זרה סג.; ערכין כא.; ד חולין קלט.; בבא קמא סח.; ה לקמן כט; ו לקמן יג.

מקצו' טוב **בַּרְע** תמים של חלין לא יתפוס בַרְע של קלש ואס הסר ימיר וגו' אלמא בעלי מומין עבדי תמורה. ואבעל מוס חולא תמורה דכתיב אז רע בטוב דמשמע בעל מוס דחלין בתם דהקלש: ואי זהו טוב בַרְע כלומר אחיו רע דקלש דעביר תמורה שקלם הקלשו את מומו אבל קדם מומו את הקלשו לא עביר תמורה. ובגמרא מפרש מאי תלמודא: גמ' נכתוב לא ימיר אתו טוב בַרְע אז רע פו והו' משמע אז רע לא ימיר לא בטוב ולא בַרְע: בטוב בַרְתא ל"ל לומר לך טוב מעקרו שקבעה דהקלש הנה תמים ושוב נפל בו מוס עושה תמורה: לא ימיר אותו בַרְע והו' משמע דאיהו הני טוב: או רע משמע אז רע של חלין לא ימיר בטוב: טוב בַרְע טוב של חלין בַרְע של קלש: דעלוי מעלי ליה להקלש לקי טוב בטוב מפעיל: אין עונשין מן הדיו ולהכי אנטריך קרא דמשום דין קל וחמר לא מלקיין ליה כי מומר טוב בטוב: ואפוי אמר לך האי לאו עונשין מן הדיו הוא אלא אלגויי מלתא בעלמא היא דהיבא דגלי קרא דלקי אטוב דחלין כי מומר ליה בַרְע דקלש גלי גמי דאי ממר ליה בטוב דקלש לקי: גמי גַרַע טוב מַרַע כלומר מי גַרַע טוב דקלש מַרַע דקלש כי היכי דרַע דקלש כי מחליף ליה לקי ה"ה לטוב דקלש דרַחמנא לא קפוי אלא דלא יחליף גמי דקלש: חלופ משמע ע"י ב' אנשים ולא בעי ולא ימיר גמי גַרַע של עצמו משל אחרים: חלופ תצא זו ותבגם זו והתם אע"ג דלא ארעי מיירי דהקלש תם אינו יוצא לחלין אפ"ה ללקי הואיל ותבגון להוציא הקלש לחלין: מקצו' ממירין אחד של חלין: בשנים דקלש ואומר רזי זו תחת אלנו: ושנים דחלין באחד דקלש דרי אלנו תחת זו: מה הוא מיוחד דכתיב הוא: גמ' והא טעמיה דר' שמעון דמתניתין משום האי קרא הוא דוהה הוא ותמונתו: ומשגין אמר ר' שמעון פן לקיש מודה רבי שמעון שממירין וחוזרין וממירין בזהמה ראשונה דהקדוש ונאפלו עד מאה: מאי טעמא דתגשה ראשונה דהקלש ראשון להיכן הלכה שלא יתפוס עוד אחרת בתגשתו עד אלף. לשון אחר אמר רבי דגרוסין מעקרא אמר לון רבי שמעון מן וניה הוא ותמונתו וכי סזא דדלשי רבנן מבהמה בבהמה אמר לון איהו מהתם גמי מצנא למילף טעמא דידי ור' שמעון פן לקיש מומרא דנפשה קאמר ולא לתרוצי הו פרקא אמתא:

מקצו' טוב **בַרְע** תמים של חלין לא יתפוס בַרְע של קלש ואס הסר ימיר וגו' אלמא בעלי מומין עבדי תמורה. ואבעל מוס חולא תמורה דכתיב אז רע בטוב דמשמע בעל מוס

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

שְׁנָאֵמַר לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב בַרְע או רע בטוב טוב קולש בַרְע דחלין או רע דקלש בטוב דחלין זה הכלל דראשון הוא

הקלש: **איזוהו** טוב בַרְע בעלי מומין שְׁקָדָם הקדשו למומן זהו הפך מן האחרים שהרי הכא האחד הוא הנתפס: **לֹא־בִי** חד בטוב איתורי מיתר ולרבא תרנויהו דהנה מצו למכתב ולא ימיר אתו בַרְע אז רע וקשה מההיא דפ"ב דבכורות (קף יד) דאמר השתא רע דקלש בטוב דחלין למרת לא טוב דקלש בַרְע דחלין מפעיל משמע דטוב בַרְע מיתר למעוטי היבא דקלש מומן להקדישן דלא מתפוסין בתמורה ואין זה לא כפצוי ולא כרבא ועוד קשה מאי קאמר טוב בַרְע מפעיל והא אנטריך למימר דנתפס רע דחלין בטוב דקלש ויש לומר דהתם הכי קאמר לכתב רחמנא ולא ימיר אותו רע בטוב או בַרְע טוב בַרְע למה לי כלומר טוב ל"ל אבל לא קאמר דגשתק מטוב בַרְע כו' אלא מטוב לבד והינו

כפצוי: **וְהָא** טעמא דרבי שמעון משום הוא הוי אמר רבי שמעון פן לקיש מודה רבי שמעון דממירין וחוזרין וממירין ופרס"י ללשון ראשון דתרון הוא ומשום הכי אתא בזהמה בבהמה ולחק הוא דאדרבה לדברי רבי שמעון משמע דבהמה קלח משמע ולא שנים והכי קאמר דמפיק מנה דממירין וחוזרין וממירין ול"א פרס"י דגרוס מעקרא אמר לון רבי שמעון מוניהה הוא ותמונתו וכי סזא דדלשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להון איהו מהתם גמי מצו למילף טעמא דידי ורשב"ל מומרא דנפשה קאמר ולא לתרוצי הו פרקא אמתא:

בַרְע טוב **בַרְע** תמים של חלין לא יתפוס בַרְע של קלש ואס הסר ימיר וגו' אלמא בעלי מומין עבדי תמורה. ואבעל מוס חולא תמורה דכתיב אז רע בטוב דמשמע בעל מוס דחלין בתם דהקלש: ואי זהו טוב בַרְע כלומר מעקרו שקבעה דהקלש הנה תמים ושוב נפל בו מוס עושה תמורה: לא ימיר אותו בַרְע והו' משמע דאיהו הני טוב: או רע משמע אז רע של חלין לא ימיר בטוב: טוב בַרְע טוב של חלין בַרְע של קלש: דעלוי מעלי ליה להקלש לקי טוב בטוב מפעיל: אין עונשין מן הדיו, ואפוי אמר לך האי לאו עונשין מן הדיו, נכתוב קרא "לא יחליפנו ולא ימיר אותו בַרְע או רע בו", "בטוב" אחרینא למה לי? שָׁמַע מינה: טוב מעיקרו עושה תמורה, רע מעיקרו אין עושה תמורה. רבא אמר: תרווייהו "טוב" ייתורי מיייתרי. אם פו, נכתוב קרא "לא יחליפנו ולא ימיר אותו בַרְע או רע בו", למה לי למכתב תרוייהו "טוב"? חד "טוב" — אפילו בטוב גמי, כי ממיר לקי. ואידה "טוב" — מעיקרו עושה תמורה, רע מעיקרו אין עושה תמורה. ואפוי אמר: קל וחומר הוא, ומה טוב בַרְע, דעלוי קא מעלי ליה — לקי, טוב בטוב, דכי תרדי גינהו — לא פל שפון דלקי! ורבא — אין עונשין מן הדיו, ואפוי אמר לה: הא לאו דינא הוא, מי גַרַע טוב מַרַע? תנו רבנן: "לא יחליפנו" בשל אחרים, "ולא ימיר אותו" בשל עצמו. ולכתוב "לא יחליפנו", ולא פצי "לא ימיר אותו"! אי כתב הכי — הנה אמינא: תצא זו ותבגם זו הוא דתילקי, אכל ממיר דתרווייהו קא מקדיש להו — אימא לא לקי. קא משמע לן.^[כא]האי בשל אחרים, היכי דמי? אי גימא בהמה דהקדש ידידה, וחולין דעלמא — מי מצו מקדיש? "איש כי יקדיש את ביתו קדש לה'" אמר רחמנא, מה ביתו ברשותו, אף כל ברשותו. ואלא בהמה דהקדש דעלמא, וחולין ידידה — מי מתפס בדבר שאינו שלו? 'לעולם בבהמה דהקדש דעלמא, וחולין ידידה, כגון דאמר מריה דבהמה דהקדש: "פל הרוצה להמיר בבהמתו יבא וימיר".

"מתנה" ממירין אחד בשנים, ושנים באחד, אחד במאה, ומאה באחד. רבי שמעון אומר: אין ממירין אלא אחד באחד, ויהיה קדש", מה "הוא" מיוחד, אף היא מיוחדת. גמ' מנא הני מילי?

דתנו רבנן: "בהמה בבהמה" — מכאן שממירין אחד בשנים, ושנים באחד, אחד במאה, ומאה באחד. רבי שמעון אומר: אין ממירין אלא אחד באחד, שנאמר "בהמה בבהמה", ולא בהמה בבהמות, ולא בהמות בבהמה. אמר לו: מצינו בהמות שקרויה "בהמה", שנאמר: "ובהמה רבה". ורבי שמעון — "בהמה רבה" איקרי, "בהמה" סתם לא איקרי. וטעמא דרבי שמעון משום "בהמה" הוא? והא טעמא דרבי שמעון משום "הוא", מה "הוא" מיוחד — אף תמורה מיוחדת! מעיקרא אמר להן רבי שמעון מן "והיה הוא ותמורתו", וכי תזא דדרשי רבנן מ"בהמה בבהמה", אמר להם איהו: מהתם גמי מצינו למילף טעמא דידי. אמר ריש לקיש: מודה רבי שמעון שממירין וחוזרין וממירין, מאי טעמא? קדושה ראשונה דהקדש להיכן הלכה?! ורבי יוחנן אמר: כשם שאין ממירין שנים באחד, פן אין ממירין וחוזרין וממירין. 'תניא פגותיה דרבי יוחנן: פשם שאין ממירין אחד בשנים, פה אין ממירין וחוזרין וממירין. תניא פגותיה דריש לקיש: יכול כשם שאמר רבי שמעון שאין ממיריו שנים באחד, פה אין ממירין וחוזרין וממירין — תלמוד לומר: "והיה הוא ותמורתו", אפילו במאה.^(י) **פצי רבי אביי**: לדברי האומר "אין ממירין וחוזרין וממירין", הפריש אשם להתכפר בו, והמיר בו,

והוּמם

אחד באחד. ולהאי לשנא אמר ריש לקיש הוי ריש מיוחדא]: קדושתא קמייתא ליהיבן אולא. דהא כתיב הוא ותמונתו ויהי קדש: [לדברי האומר אין ממירין ונחזרין וממירין הפריש אשם להתכפר בו והמיר בו. במה אחת. והומם האשם וחוללו על אחר. ונאכד אותו שחוללו עליו והביא אשם אחד ונכפר בו ואח"כ נמצא אותו שנאכד וניתק לעולה:
תורה אור השלם
ואיש מייקדש את־ביתו קדש ילהנה והקריבו הפכו בין טוב גבין רע פאשר יצריך אותו הפכו פן יקום [ויקרא כז, יד]
לא תחליפנו ולא־ימיר אתו טוב בנע או־רע בטוב ואם־המר ימיר בהמה בבהמה וסנה־הוא ותמונתו יקה־קדש [ויקרא כז, י]
ונאני לא אחוס על־גינות העיר הגדולה אשר יש־בה הרבה משתים־עשרה רבו אשר אשר לא־ידע בין־ימינו לשמאלו ובהמה רבה [וינה ד, יא]
גליון הש"ס
גמ' או רב עו. ע' לקמן דף כז ע"א תוס' ד"ה בעלת: שם במה רבה איקרי. ע' קדושין דף יח ע"א ברש"י ד"ה טובא ובסוטה דף מה ע"ב ברש"י ד"ה וקסברי:

ט.

עין משפט בר מצוה
--

- א מיי' פא' מהל' תמורה הל' יד:
- ב מיי' פו' מהל' ערכים וחרמין הל' כב:
- ג מיי' פא' מהל' תמורה הל' ג:
- ד מיי' פא' מהל' תמורה הל' ג:
- ה מיי' פא' מהל' תמורה הל' יד:
- ו מיי' פא' מהל' תמורה הל' טו:

ט:

עין משפט גור מצווה
א מייז' פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ה: ב מייז' פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ו:
רבינו גרשום

מה ש‏מיר בו. דהשתא איכא ב' גופין וכו' קדושות דמעיקרא הפריש אשם דהיינו קדושה אחת ונוף אחר והימר בו והומם וחללו על אחר ע"ל אחר וניתקן זה לעולה היינו בקדושה אחתיו ונוף אחר:

ומאי קא מבעיא ליה אי ב' גופין וקדושה אחת. אס ממירין וחתרין וממירין בכות ב' גופין בקדושה אחת:

תיבעי ליה בלא מתכפר. וליכעי הכי הפריש אשם להתכפר בו והימר בו והומם וחללו על אחר מה לחזור ולהימר. באתי אחר דהאי אחר היינו גוף אחר באתיה קדושה עצמה דלשם ואי ב' קדושות ונוף אחר קא מבעיא ליה תבעי ליה בלא הומם וליכעי הכי הפריש אשם להתכפר בו והימר בו ונאכד האשם ונתכפר באשם אחר ואח"כ נתנא הראשון וניתקן זה לעולה דהיינו אותו גוף עצמו בקדושה אחרת דעולה היי השתא מה שחזור וימיר באתי גוף עצמו בקדושה אחרת:

ור' אבין. דקא מערב לא בהחלא היינו טעמא משום דחלא מנו חלא קא מבעיא ליה. בדיון אס תימצא לומר (הב) קאמר אס תמצא לומר ב' גופין בקדושה אחת אין חזר ומימר משום דבהיא קדושה הא כבר הימר בה חלא זימנא והס הכי נמי ב' קדושות ונוף אחד אין חתרין וממירין דהא כבר הימר באתי גוף ב' גופין וב' קדושות מהו דבעיא עס הומם ונתכפר מסתברא בב' גופין וב' קדושות כדאמרן לעיל:

ל"א בעי ר' אבין כו'. וכהאי לישנא לא מיירי כלל בב' גופין וב' קדושות אלא או ב' קדושות ונוף א' או ב' גופין בקדושה אחת דהאי נתכפר באשם היי כגון ונתכפר באשם בעיא אחתיו היא בב' קדושות גוף א' אחר אבין הידין קא מבעיא ליה כו':

אמר ר' יהושע‏ אההקש ראשון מוסיף חומם [ולא אההקש שני מוסיף חומם]. כלומר בעלים שפירין הקדשן מוסיפין חומם כדכתוב ואם המקדש יגאל ויוסף וגו' ולא אס חללו אותו הקדש בדבר אחר שאותו דבר אחר נתפס הוא בהקדש ואס רוצין לפתוע בעלים אותו דבר אחר אין מוסיפין עליו חומם כדקאמר המקדש ולא המתקנים:

[בשי ר' אבין הפריש אשם וכו'. וכו' הכי כדקא בעי לעיל לענין תמורה אי מימר וחזר ומימר בגוף א' וב' קדושות או בב' גופין וקדושה א' הכי נמי בעי לענין חומם]:

תיבעי ליה בלא מתכפר. וליכעי הכי הפריש אשם להתכפר לו והימם וחללו על חברו והוסיף עליו חומם וחרד והימם וחללו על אחר אס מוסיף עליו חומם שוב אי לא [ואי] ב' קדושות ונוף א' אס מוסיף חומם אההקש שני:

תיבעי בלא הימם וקבעי הכי הפריש אשם להתכפר בו ונאכד ונתכפר באתר ונתנא ראשון (דבהיא עולה) וניתקן לעולה:

היינו הקדש שני ונוף אחר:
ור' אבין חלא מנו חלא [קא מבעיא ליה בדיון אס תמצא לומר כו'] ולהאי לישנא אחרינא דר' אבין נמי לא קא מיירי כלל בב' גופין וב' קדושות כו'. וכהאי ל"א לעיל:

בְּעֵי רַבִּי אֲבִין לְדַבְּרִי הַאוֹמֵר כּו' וְיֵשׁ בְּסִפְרִים ב' לְשׁוֹנוֹת וְרַשׁ"י פִּרְשׁ לְשׁוֹן שְׁנֵי סָל וְהוּמָם הִרְאִשׁוּן: וְחָלְלוּ עַל אַחֵר וְנִתְכַּפֵּר
בְּאֵשׁ אַחֵר שְׁאִכְד אֵשׁם שְׁנֵי זֶה שְׁחָלַל וְחָלְלוּ עַל אַחֵר וְנִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר פֶּרוּשׁ כְּגוֹן שְׁנֶאֱכַד הִרְאִשׁוֹן וְאִחֲ"כ נִמְצָא וְנִתְּקן הוּא לְעוֹלָה זֶהוּ שְׁנֵי גוֹפִין וְשְׁנֵי קִדְשוֹת הוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר וְלֹא נִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר זֶהוּ שְׁנֵי גוֹפִין וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת לֹא הוּמָם אֱלָא נִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר וְנִתְּקן זֶה לְעוֹלָה כְּגוֹן שְׁנֶאֱכַד וְאִחֵר כֵּן נִמְצָא אַחֵר שֶׁנִּתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר זֶהוּ שְׁנֵי קִדְשוֹת וְנוֹף אֶחָד וְלָשׁוֹן שְׁנֵי וְנִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר רֹצֵעַ לומר א"נ נִתְכַּפֵּר וב' בְּעִיּוֹת הֵן וְכֵן גְּבִי מוֹסִיף חֲמָס יֵשׁ שְׁנֵי לְשׁוֹנוֹת כִּי הֵבֵא:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

והוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר, וְנִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר, וְנִיתְּקָ לְעוֹלָה — מַהוּ שְׂמִיר בּוֹ? אָמַר אֲבִי׳: מַאי קָא מִיבַעְיָא לִיהּ? אִי שְׁנֵי גוֹפִים וּקְדוּשָׁה אַחַת — תִּיבְעִי לִיהּ בְּלֹא מִתְכַּפֵּר. אִי שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת, וְנוֹף אֶחָד — תִּיבְעִי לִיהּ בְּלֹא הוּמָם! וְרַבִּי אֲבִין, חֲדָא מִגּוּ חֲדָא קְמִיבַעְיָא לִיהּ, וְאִם תִּימְצִי לומר: שְׁנֵי גוֹפִין וּקְדוּשָׁה אַחַת — לֹא, מִשּׁוּם דְּבִהֲהִיא קְדוּשָׁה הָא אֵיתִמֵּר בִּיהּ חֲדָא זִימְנָא. שְׁנֵי גוֹפִין וּשְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת מַהוּ? תִּיקוּ. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא, בְּעִי רַבִּי אֲבִין לְרַבִּי יוֹחָנָן: דְּאָמַר אֵין מְמִירין וְחוֹזְרִין וּמְמִירִין — הִפְרִישׁ אֲשָׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ, וְהַמִּיר בּוֹ, וְהוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר, מַהוּ שְׂיַחְזוּר וְיִמִּיר? נִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר, וְנִיתְּקָ זֶה לְעוֹלָה, מַהוּ שְׂיַחְזוּר וְיִמִּיר? אָמַר אֲבִי׳: הֵי קָא מִיבַעְיָא לִיהּ? קְדוּשָׁה אַחֲרָת בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף — לֹא נִיבְעִי הוּמָם וְחָלְלוּ בְּאַחֵר! אִי גוֹף (אֶחָד) [אַחֵר] בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה — לֹא נִיבְעִי נִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר! וְרַבִּי אֲבִין, חֲדָא מִגּוּ חֲדָא קָא מִיבַעְיָא לִיהּ: הוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר, מַהוּ שְׂיַחְזוּר וְיִמִּיר? מִי אֲמַרִינן: בְּאֵשׁם רֵאשׁוֹן הוּא דְאֵין חוֹזֵר וּמְמִיר, אֲבָל כְּגוֹף (אֶחָד) [אַחֵר], אַף עַל גַּב דְּקַדִּישׁ אוֹתָהּ קְדוּשָׁה — חוֹזֵר וּמְמִיר, אוּ דְלִמָּא: כּל בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה אֵין חוֹזֵר וּמְמִיר? וְאִם תִּימְצָא לומר הִדִּין גּוֹף (אֶחָד) [אַחֵר], פִּינֵן דְּבְאוֹתָהּ קְדוּשָׁה קְאִים — אֵין חוֹזֵר וּמְמִיר, אֱלָא נִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר, וְנִיתְּקָ זֶה רֵאשׁוֹן לְעוֹלָה, מַהוּ שְׂיַחְזוּר וְיִמִּיר בּוֹ? מִי אֲמַרִינן: כִּי אֵין מְמִיר וְחוֹזֵר וּמְמִיר — הֵנִי מִיְלִי אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה, אֲבָל אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּקְדוּשָׁה אַחֲרָת — חוֹזֵר וּמְמִיר, אוּ דְלִמָּא: אַף עַל קְדוּשָׁה אַחֲרָת, פִּינֵן דְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הוּא — אֵין חוֹזֵר וּמְמִיר? תִּיקוּ. ^(א)אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִקְדַּשׁ רֵאשׁוֹן מוֹסִיף חוּמָשׁ, וְאֵין הִקְדַּשׁ שְׁנֵי מוֹסִיף חוּמָשׁ. אָמַר רַב פֶּפְאָ: מַאי טַעְמָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי? אָמַר קְרָא: ״וְאִם הִמְקַדִּישׁ יִגָּאל אֶת בֵּיתוֹ וְיִסֵּף חֲמִישִׁית״ — מְקַדִּישׁ, וְלֹא הִמְתַּפֵּיס. ״בְּעִי רַבִּי אֲבִין: הִפְרִישׁ אֲשָׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ, וְהוּמָם, וְהוֹסִיף עָלָיו חוּמָשׁ, וְחָלְלוּ חֲבִירוֹ, וְנִתְכַּפֵּר בְּאֵשׁם אַחֵר, וְנִיתְּקָ זֶה לְעוֹלָה — מַהוּ שְׂיוֹסִיף עָלָיו חוּמָשׁ? אָמַר אֲבִי׳: מַאי קָא מִיבַעְיָא לִיהּ? אִי שְׁנֵי גוֹפִין וּקְדוּשָׁה אַחַת קָא מִיבַעְיָא לִיהּ — תִּיבְעִי לִיהּ בְּלֹא נִתְכַּפֵּר! אִי שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת, וְנוֹף אֶחָד קָא מִיבַעְיָא לִיהּ — תִּיבְעִי בְּלֹא הוּמָם! וְרַבִּי אֲבִין, חֲדָא מִגּוּ חֲדָא קְמִיבַעְיָא לִיהּ: אִם תִּימְצָא לומר שְׁנֵי גוֹפִין וּקְדוּשָׁה אַחַת לֹא — מִשּׁוּם דְּבִהֲהִיא קְדוּשָׁה אֵיתוּסֵף בִּיהּ חֲדָא זִימְנָא חוּמָשׁ, שְׁנֵי גוֹפִין וּשְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת מַאי? תִּיקוּ. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא, בְּעִי רַבִּי אֲבִין: הִפְרִישׁ אֲשָׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ, וְהוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר וְהוֹסִיף חוּמָשׁ, נִתְכַּפֵּרוּ בְּאֵשׁם אַחֵר, וְנִיתְּקָ זֶה לְעוֹלָה — מַהוּ שְׂיוֹסִיף עָלָיו חוּמָשׁ? אָמַר אֲבִי׳: הִדִּין קָא מִיבַעְיָא לִיהּ, אִי קְדוּשָׁה אַחֲרָת בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף קָא מִיבַעְיָא לִיהּ — לֹא נִיבְעִי לִיהּ הוּמָם, אִי גוֹף (אֶחָד) [אַחֵר] בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה בּוֹ. ^(ב)וְחָלְלוּ עַל אַחֵר, מַהוּ שְׂיוֹסִיף עָלָיו חוּמָשׁ? מִי אֲמַרִינן: בְּאֵשׁם קָמָא הוּא דְמוֹסִיף, אֲבָל כְּגוֹף (אֶחָד) [אַחֵר], אַף עַל גַּב דְּקָאִים בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה, [אֵין] מוֹסִיף חוּמָשׁ,

או

בְּאֵשׁם אַחֵר אַחֵר שְׁאִכְד אֵשׁם שְׁנֵי זֶה שְׁחָלַל הִרְאִשׁוֹן עָלָיו וְנִתְכַּפֵּר בְּאֵחֵר וְאִחֲ"כ נִמְצָא וְנִתְּקן זֶה לְעוֹלָה דְּאֵשׁם שְׁכַפְרוּ בְּעָלָיו בְּאִחֵר סְתָמָה לְשֵׁם עוֹלָת נִדְבַת צְבוּר קָאִי דְּהֵינּוּ מִן הַמוֹתְרוֹת דְּמִדְרַשׁ יְהוֹנָדָע הִכְהֵן בֶּפ' וְלַד חֲטוּאת (לְקַטֵּן תְּמוּרָה דָּף כג:): מַהוּ שְׂמִירוּ בּוֹ מִי אֲמַרִינן בִּין דְּמַכַּח קָמָא אֲתָא אֵין מְמִירין בּוֹ דְּהָא הַמִּיר בְּרֵאשׁוֹן אוּ דְלִמָּא בִּין דְּנוּפָא אַחֲרִינָא הוּא וְיִקְדָּשֶׁה אַחֲרִיתִי הִיא דְּכִי הַמִּיר בְּקָמָא הֵהּ אֵשׁם וְהִיא הֵהּ עוֹלָה הִכְהֵן מְמִירין: אִי שְׁנֵי גוֹפִין וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת מִשְׁפָּעִיא לִיהּ דְּמִי אֲמַרִינן בִּין דְּנוּפָא אַחֲרִינָא הֵהּ מִימַר אוּ דְלִמָּא בִּין דְּקִדְשָׁה אַחַת הִיא לֹא מִימַר: אִי הַכִּי מִשְׁפָּעִיא לֶה תַּבְעִי לֶה בְּלֹא נִתְכַּפֵּר דְּהַכִּי אֲבַעִי לִיהּ לְמִימַר הִפְרִישׁ אֵשָׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ וְהַמִּיר בּוֹ וְהוּמָם הִרְאִשׁוֹן וְחָלְלוּ עַל אַחֵר מַהוּ שְׂמִיר בְּזֶה הָאֵחֵר בִּין דְּנוּפָא אַחֲרִינָא הוּא מִמַר אוּ דְלִמָּא בִּין דְּמַכַּח קָמָא אֲתָא וְנִחָא קִדְשָׁה דְּקָמָא הֵהּ אֵשָׁם וְהִיא אֵשָׁם לֹא מִימַר וְלִמָּה לִי לְמִימַר נִתְכַּפֵּר בְּאֵחֵר: וְאִי ב' קִדְשׁוֹת וְנוֹף אֶחָד קָא מִשְׁפָּעִיא לֶה תַּבְעִי לֶה בְּלֹא הוּמָם וְחָלְלוּ וְהַכִּי לְתַנִּי הִפְרִישׁ אֵשָׁם וְהַמִּיר בּוֹ וְנָאכְד הִרְאִשׁוֹן וְנִתְכַּפֵּר בְּאֵשָׁם אַחֵר שְׁהִפְרִישׁ מַעֲדָרו וְנִמְצָא הִרְאִשׁוֹן וְנִתְּקָ זֶה לְעוֹלָה דְּהֵהּ לִיהּ גּוֹף אֶחָד וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת מַהוּ מִי אֲמַר כּוֹן דְּחַד נוּפָא הוּא דְּמַסְפָּקָא לִיהּ וְלִהַכִּי קָא מִתְּמָה אֲמַאי קְתַנִּי תַּרְפִּי: חֲדָא מִגּוּ חֲדָא כְּלוּמַר אִם תִּמְצָא לומר קָאמַר וְנִחָא בְּעִיא הִיא וְהַכִּי קָאמַר הִפְרִישׁ אֵשָׁם וְהַמִּיר בּוֹ וְהוּמָם וְחָלְלוּ דְּהֵהּ לִיהּ הִיא גּוֹף שְׁנֵי וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת מַהוּ: וְאִם תִּמְצִי לומר הֵבֵא בִּין דְּקִדְשָׁה אַחַת הִיא חִינּוּ מִימַר (מַשּׁוּם דְּבִהֲהִיא קִדְשָׁה) אֲתַמַר בֶּה וְחִינּוּ מִמַר בֶּה פַעַם אַחֲרָת: שְׁנֵי גוֹפִין וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת מַהוּ כְּגוֹן אֶכַד שְׁנֵי זֶה מִתְכַּפֵּר בְּאֵחֵר וְשְׁנֵי נִתְּקן לְעוֹלָה כְּשֶׁנִּמְצָא מַהוּ בִּין דְּהִשְׁתַּאֲ שְׁנֵי הוּא וְיִקְדָּשֶׁה אַחֲרָת הִיא מִימַר אוּ דְלִמָּא סוּף סוּף מַכַּח קָמָא אֲתָא וְחִינּוּ מִימַר. בְּלִשְׁנָא אַחֲרִינָא יִרְוּשְׁלָמִי גְרָסִי לֶה תַּרְפִּי קִבְעִי הִפְרִישׁ אֵשָׁם וְהַמִּיר בּוֹ וְהוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר מַהוּ שְׂמִיר בּוֹ דְּהֵנִי לִיהּ שְׁנֵי גוֹפִין וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת וּמַסְפָּקָא לֶה כְּדִפְרָשִׁית בְּלִשְׁנָא דְלַעִיל אוּ שְׁלֹא הוּמָם אֱלָא (אס) נִתְכַּפֵּר בְּאִחֵר וְנִתְּקן זֶה לְעוֹלָה כְּשֶׁנִּמְצָא וְהֵהּ לִיהּ שְׁנֵי קִדְשׁוֹת וְנוֹף אֶחָד מַהוּ שְׂמִיר וּפְרוּשָׁא כְּדִפְרָשִׁית: אָמַר (לִיהּ) אֲבִי הִדִּין מִמְשַׁפָּיא אִי זו מָכוּ הִינָא עֲקָר שְׁאֲלַתִּי אִי קִדְשָׁה אַחֲרָת בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף כּו' כְּדִפְרָשִׁית דְּהֵינּוּ גּוֹף אֶחָד וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת לֹא

נִבְעִי הוּמָם וְחָלְלוּ כּו' וְרַבִּי אֲבִין חֲדָא מִנּוּ חֲדָא קָא מִשְׁפָּעִיא לֶה וְאִת"ל קָאמַר. וְהִשְׁתַּאֲ לִהִיא לִשְׁנָא לֹא בְעִי מַדִּי מַשְׁנֵי גוֹפִים וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת אֱלָא ה"ק אִם תִּמְצִי לומר גּוֹף אֶחָד בְּאוֹתָהּ קִדְשָׁה כּו' וְלִהִיא לִשְׁנָא חֲשִׁיב שְׁנֵי גוֹפִין וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת חֲדָא טַפִּי מַשְׁתֵּי קִדְשׁוֹת וְנוֹף אֶחָד: וְאֵין הִקְדַּשׁ שְׁנֵי מוֹסִיף חֲמָס וְהֵינּוּ הִקְדַּשׁ שְׁנֵי כְּגוֹן שְׁהוּמָם הִרְאִשׁוֹן וְחָלְלוּ עַל אַחֵר וְהֵנִי הִיא אַחֵר הִקְדַּשׁ שְׁנֵי וְאִם הוּמָם וְחָלְלוּ חִינּוּ הֵינָא הִקְדַּשׁ שְׁנֵי: הִפְרִישׁ אֵשָׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ כּו' כְּדִלְעִיל דְּהוּ לֶהוּ שְׁנֵי גוֹפִים וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת מַהוּ: מַאי קָא מִשְׁפָּעִיא לֶה לְרַבִּי אֲבִין דְּסָלְקָא אַדְעֵיתָן דְּבַעֲיָא דְר' אֲבִין לֹאֹר שְׁנֵי גוֹפִין וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת בְּעִי אֱלָא בְּתַרִּי מַלִּי פְלִיג מַלְתָּה דְּקַמְיַתָּא הוּוּ שְׁנֵי גוֹפִין וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת וְחִיָּדָךְ נִתְכַּפֵּר בְּאֵשָׁם אַחֵר כְּלוּמַר שְׁלֹא הוּמָם הִרְאִשׁוֹן אֱלָא בְּאֵשׁם אַחֲרָת בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף קָא לְבַעִי לְהִדְרָא וְלִשְׁמַע אִידָךְ מִנֶּה: אִי שְׁנֵי גוֹפִין וְיִקְדָּשֶׁה אַחַת מִשְׁפָּעִיא לֶה תַּבְעִי לֶה בְּלֹא הוּמָם וְחָלְלוּ עַל אַחֵר מוּס דְּהָא תָּם לֹא נִתְּקן לְחָלִין וְהוּמָם הִיא שְׁנֵי מַהוּ כְּלוּמַר מִי אֲמַרִינן בִּין דְּקִדְשָׁה אַחַת הִיא חִינּוּ מוֹסִיף בֶּה חֲמָס חוּמָם וְכִי אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ הִקְדַּשׁ שְׁנֵי חִינּוּ מוֹסִיף בֶּה חֲמָס כְּגוֹן מִתְּפִים בַּעַל מוּס לְבָדָךְ הַבִּית וְחָלְלוּ בְּבַעַל מוּס אַחֵר דְּהִיא לֹא מִחֲדַשׁ בֶּה מַדִּי אֲבָל הֵבֵא דְּמִתְּפִים תָּם בְּבַעַל מוּס דְּהִיא חֲזִי לְמַזְבֵּחַ הִקְדַּשׁ שְׁנֵי קָרִינן בֶּה דְּהִיאֹא קָמָא לֹא חֲזִי אֱלָא לְדַמִּי וְהִיא חֲזִי לְמַזְבֵּחַ וְיִקְדָּשֶׁה חֲדָשֶׁה הִיא: אִי שְׁנֵי קִדְשׁוֹת וְנוֹף אֶחָד מִשְׁפָּעִיא לֶה תַּבְעִי לֶה בְּלֹא הוּמָם קִדָּם שְׁאִכְד אֱלָא אֶכַד וְהִפְרִישׁ אַחֲרָת וְנִתְכַּפֵּר בּוֹ וְנִמְצָא הִרְאִשׁוֹן וְנִתְּקן לְעוֹלָה מַהוּ מִי אֲמַרִינן הֵינּוּ חֲדָא מִנּוּ חֲדָא: מַהוּ מִי אֲמַרִי' בִּין דְּשְׁנֵי גוֹפִין וְשְׁנֵי קִדְשׁוֹת נִינְהוּ לֹא מְקַרִי הִקְדַּשׁ שְׁנֵי וּמוֹסִיף חֲמָס דְּהָא בְּהָא קִדְשָׁה וְהִיא נוּפָא לֹא אֲתוּסֵף חֲמָשׁוּ אוּ דְלִמָּא סוּף סוּף מַכַּח קָמָא אֲתָא (מַעֲקָרָא) וְהִקְדַּשׁ שְׁנֵי הוּא לְגַבִּי חֲמָס. לִשְׁנָא אַחֲרִינָא יִרְוּשְׁלָמִי וְכַלְשָׁנָא בְּתַרָא דְלַעִיל דְּבַעֲיָא דְרַבִּי אֲבִין גְּבִי תְּמוּרָה גְּרָסִי' לֶה נְמִי הֵבֵא וּפְרוּשִׁי מְפָרַשׁ:

מסורת הש"ס
א בבא מציעא נד: ב בבא מציעא נה. ג לקמן יג:

תורה אור השלם
ואם־הַמְּקַדֵּשׁ יִגָּאל אֶת־בֵּיתוֹ וְיִסֵּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּה עָלָיו וְהָיָה לוֹ [ויקרא כו, טו]

מסורת הש"ס
א במדבר רבה
ב לעיל ב:; זכחים ו:; יומא ב:; נדרים לו:
ג ספרא בחוקתי פרק ט ח
ד חולין סט:; חולין קלה.
ה בבא מציעא נה.

גליון הש"ס
מתני' אבל לא שלימין בהן. ע' לקמן דף כו ע"א תוס' ד"ה מהו דתימא:
תוס' ד"ה ואודא בס"ח ד' ומייתי ליה בבכורות. ר"ל דבבכור ילפינן ליה מקרא לקמן דף כה ע"ב אבל אתה מקדיש מבטן וילפינן מניה להקדיש עובר כנלע"ד בעזרה"י.
תורה אור השלם

ואם־הפסקדיש יגאל את־ביתו ונסף חמישית פסח־ערבד עליו וסנה לו [ויקרא כז, טז]

זאת תורת הפזיר אשר ידר קרבנו ליהונה על־נזרו מלבד אשר־תשיג ידו כפי נדרו אשר ידר כן נעשה על תורת נזרו [במדבר ו, כא]

כי תכלה לעשר את־כל־מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת הפעשר ונתתה ללוי לגור לנאום ולאלטנה ואכלו בשעריך ושבעו [דברים כז, יב]

מקדיש מוסיף חמֶשׁ או מתכַּפֵּר מוסיף חמֶשׁ הַבְּעִלִים מוסיפין חמֶשׁ אס פוזין את הקדשֵׁן ואִם אַחֲרִים פּוֹזִין אִין מוּסִיפִין חמֶשׁ הַלֶּכֶךְ הַפְּרִישׁ זֶה קֶרְבֵּן לַכֹּפֶרֶת חֲבֹר וְהַיּוֹמֹס מֵאֵן הִיוּ בְּעִלִּים יִידָה חַזִי דְאִי פְּרִיק לִיָּה לוֹסֵף חמֶשׁ מקדיש הִיוּ בְּעִלִּים אֲבָל מתכפר כְּאַחַר דְּמִי וְאִינוּ מוּסִיף או מתכפר הִיוּ בְּעִלִּים יִידָה: א"כ דְּמַקְדִּישׁ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה מְצִינוּ תְּמוּרָה בְּצַבּוֹר וְשִׁתְּפִין וְהִכִּי דְּמִי כְּגוֹן דְּשׁוּן צַבּוֹר או שְׁתְּפִין שְׁלִיחַ לְאֶקְדוּשָׁי קֶרְבֵּן עֲלִיָּהוּ דְּהִשְׁתָּא הִיוּ מקדיש יחיד קרינא כּה קרבן יחיד אי כְּתַר יִידָה אֲזִלִּינן ואִנּוּ תַנּוּ בְּשִׁלְיָה מְתִינִין העבֹר והִשְׁתְּפִין אִין עוֹשִׂין תְּמוּרָה אֲלָא כְּתַר מתכפר אֲזִלִּינן הַלֶּכֶךְ אִין קֶרְבְּנוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה הֵאֱלִי וְרַבִּים מתכפרין כּוּ וְלֹא קרינא כּה קרבן יחיד ואִנּוּ גְּמִרִין לְקַמָּן מִמַּעֲשֵׂר דְּקֶרְבֵּן יחיד עוֹשֶׂה תְּמוּרָה וְלֹא צַבּוֹר וְשִׁתְּפִין: הַשֵּׁג יְדִי הִינוּ קֶרְבֵּן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד וְהֵלֵא קֶרְבֵּן נִזִּיר קְבּוּעַ הֵאֱל בִּין עָשִׂיר בִּין עֲנִי: הֵא בִּיצֵד הִכִּי קֹאמֵר קֹרָא קֶרְבְּנוּ כְּהַפְּרִישׁ הֵא מִשְׁלֹו יבִיא עַל נִדְרוּ מִלְּבַד אֲשֶׁר תַּשְׁיג ידו מִלְּבַד אִוְרֵי שְׂאִינֵי וְכוּל לְהַפְּרִישׁ מִשְׁלֹו שְׁעִנִי הֵא וְתַשְׁיג ידו לְאַחַר זְמַן שְׁאַחֲרִים יִתְּנוּ לוֹ וְיִבְיֹאנוּ נְמִי וְנִצְא: לְעִנְיָן בִּפְרָה לְאַשְׁמֵיטֵן דְּכוּל לְהַתְּכַפֵּר בְּהֵמָה כְּהַפְּרִישׁ אַחַר לְצַרְכּוּ: מַה כְּשֶׁהַפְּרִישׁ הֵא מִשְׁלֹו הֵא עוֹשֶׂה כּוּ תְּמוּרָה וְלֹא אַחַר: מַדִּינָה הֵא דְּמַתְּכַפֵּר דְּכַתִּיב קֶרְבְּנוּ לַיה': טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלֹו שְׁל תֹורֶס הִיו טוֹבַת הַנָּאָה שְׁבִידוּ לְתַנּוּ לְאַיָּה כַּהֵן שִׁירָה וְלֹא לְמִי שְׁתֹרֶס עֲלִיָּו: דְּכַתִּיב אֵת כָּל מַעֲשֵׂר וְגו' כִּי תִכְלֶה לְעֶשֶׂר וְגו' מִשְׁמַע מִי שְׁטוּטֵל הַמַּעֲשֵׂר מִתְּבוּאָה שְׁבִידוּ לְתַנּוּ לְמִי שִׁירָה וְלֹא בִיד חֲבֹרֹו שְׁתֹרֶס עֲלִיָּו. טוֹבַת הַנָּאָה דְּכַר מוּעָט מִקְבֵּל מִשְׁתַּרְחֵל

עַל מִנַּת שְׁתַּן כָּל תְּרוּמוֹתָיו לְכֹן בְּתוּ כַּהֵן: מַתְּנִי' לֹא אֲכָרִים דְּחִלִּין בְּעוֹבְרִין דְּהַקְדַּשׁ שְׁאֵס אִמֵר תְּהֵא רְגֵל בְּהֵמָה ז' תְּמוּרֹת עֶבֶר הַקְדַּשׁ שְׁבִמְעִי בְּהֵמָה ז' אִין הַקְדַּשָּׁה חֲלָה עַל הָאֲכָר: וְאִין עוֹבְרִין בְּאֲבָרִין שְׁאֵס אִמֵר הֲרִי עֶבֶר שְׁבִמְעִי בְּהֵמַת חֲלִין ז' תְּמוּרֹת רְגֵל בְּהֵמַת קֹדֶשׁ ז' אִין הַעֶבֶר קוֹדֶשׁ: וְלֹא אֲכָרִין וְעוֹבְרִין דְּחִלִּין בְּשִׁלְמִים קֹדֶשׁ: וְלֹא שְׁלָמִין דְּחִלִּין בְּאֲבָרִין וְעוֹבְרִין דְּקֹדֶשׁ: מְמִירִין אֲכָרִין בְּשִׁלְמִין אִמֵר הֲרִי רְגֵל בְּהֵמַת חֲלִין ז' תְּמוּרָה תַּחַת בְּהֵמַת קוֹדֶשׁ ז' חֲלָה תְּמוּרָה עַל הָאֲכָר וּפְשָׁטָה לֶה כַּכּל הַבְּהֵמָה וְהָוִיל תְּמוּרָה כֹּהֵל וקֶרְבָּה: וְלֹא שְׁלָמִין כֶּהֵן דְּאִין כַּח בְּאֲכָר אֲחֵד שְׁל בְּהֵמַת קֹדֶשׁ לַעֲשׂוֹת תְּמוּרָה: וְהֵלֵא בְּמַקְדָּשִׁים כְּלוּמַר בְּתַחֲלֹת הַהַקְדַּשׁ כְּשֶׁמַּקְדִּישׁוּ אִם אִמֵר רְגֵלָה שְׁל ז' עוֹלָה בְּדַמְּפֶרֶשׁ טַעֲמָא לְקַמָּן בְּנִמ': גַּמ' אִין קֹדֶשָּׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין אִם הַקְדִּישׁ עֶבֶר בְּמַעִי בְּהֵמָה אִינוּ קֹדֶשׁ לְקַרֵב ואִם מַקְרִיב לִיָּה כְּשִׁנוּלֵד וְלֹא

דְּקוּמָא לָן (כ"מ דף ע:):

אָמַר רַבָּא א"כ פְּרוּשׁ אִי מַקְדִּישׁ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה מְצִינוּ צַבּוֹר וְשִׁתְּפִין עוֹשִׂין תְּמוּרָה כְּגוֹן דְּשׁוּן שְׁלִיחָא לְאֶקְדוּשָׁה אֲבָל לֹא מְצִינוּ לְמִימַר אִי מַתְּכַפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה מְצִינוּ צַבּוֹר וְשִׁתְּפִין עוֹשִׂין תְּמוּרָה כְּגוֹן דְּאֶתְקַלּוּשׁ בְּהֵמָה לְהַתְּכַפֵּר כּה וְיַחֲדִי דְּכִינּוּ דְּיַחֲדִי מַתְּכַפֵּר כּה לֹא דְּצַבּוֹר הֵיא אֲלָא דְּיַחֲדִי: אֲתַמַּר כַּר פְּדָא וְהוּ כַּר פְּדָא כֹן אַחוּתֵי שְׁל כַר קִפְרָא כְּלֻחִיתָא כ' קֹמָא דְּמַעֲיָלָה (דף ז:): א"ל כַּר קִפְרָא לְכַר פְּדָא כֹן אַחוּתֵי רָחַה מַה אַתָּה שְׂאֲלַנִי לְמַחַר כב"ה ואִין זֶה כֹן פֶּלַת דְּכֹן פֶּלַת הֵא ר"א כֹן פֶּלַת: וְאִין קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִים שְׁאֵס הַקְדִּישׁ עֶבֶר בְּמַעִי אִמֵר בְּהֵמַת חֲלִין אִינוּ קֹדֶשׁ לְקַרֵב ואִי מַקְרִיב לִיָּה כְּשִׁנוּלֵד וְלֹא לְהַקְדִּישָׁה מִשְׁנוּלֵד מִיָּתִי חֲלִין כְּעוֹרָה ואִם הַפְּרִישׁ חֲטָאת מַעֲבֶרֶת לֹא הִיו כְּשִׁפְּי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיית דְּעֶבֶר מַכַּח אַמָּה הֵא דְּקֹדֶשׁ וְלֹא מַכַּח עֲצִמוּ וְהִיו כְּוִלֵד חֲטָאת וּלְמִיתָה אֲזַל וְכֹן לְכָל דְּכָרִיו הֲרִי הֵא כְּוִלְדוֹת קֹדֶשִׁים וְלֹא בְּתַחֲלֹת הַקְדַּשׁ: וְרַבִּי יוֹחָנָן אִמֵר קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין ואִם הַקְדִּישׁ עֶבֶר בְּמַעִי אִמֵר חֲלִין קֹדִישׁ ואִם הַפְּרִישׁ חֲטָאת מַעֲבֶרֶת הִיו כְּמַפְּרִישׁ שְׁפִי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיית וְלֹא הִיו כְּוִלֵד חֲטָאת אֲלָא הַנִּלֵד קֹדֶשְׁתּוּ קֹדֶשֶׁת הֶפֶה מַכַּח הָאֵלֶם וְלֹא מַכַּח הָאֵס לֹא מְצִינוּ וְלֵד חֲטָאת דְּאֲזַל לְמִיתָה אֲלָא בְּמַקְדִּישׁ חֲטָאת רִיקִינִת וְעַבְרָה: וְאַזְדָּא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעֲמָה [כו'] רַצָּה בּוֹלְדָה מִתְּכַפֵּר פְּרוּשׁ ואִין צְרִיד קֹדֶשָׁה אַחֲרַת וְהִיו כְּמַפְּרִישׁ שְׁפִי חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיית שְׁמַע מִנָּה דְּאִית לִיָּה לִר' יוֹחָנָן קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין דְּאִי סְלִקָא דַּעֲתָךְ דְּאִין קֹדֶשָׁה חֲלָה וְצַטְרַךְ קֹדֶשָׁה אַחֲרַת אַחַר שְׁנוּלֵד אֲבָל אִין לְפֶרֶשׁ מַדְלָא אֲזַל לְמִיתָה שְׁמַע מִנָּה דְּקֹדֶשָׁה חֲלָה וְהֵא (אִי) אֲפֹשֶׁר לוּמַר דְּאָף ע"ג דְּאִין קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֶבֶר אֲפֵלוּ הִכִּי לֹא אֲזַל הַנִּלֵד לְמִיתָה דְּשִׁמְעִין לִיָּה לִר' יוֹחָנָן דְּאִית לִיָּה שְׂרִיר מַשְׁרֵר ואִי אִמֵר עַל בְּהֵמָה שְׁל חֲלִין הֵיא קֹדֶשׁ וְוָלָה חֲלִין הַרְשׁוֹת בְּיָדוּ דְּעֶבֶר לֹא וְרַךְ אִמֵר הֵא וְכֹן מְפִרֶשׁ הַש"ס לְקַמָּן כ' בִּיצֵד מַעֲרִימִין (תְּמוּרָה דף כה.) אֲלָא עַקֵר הַסּוֹכְחָה הֵא דְּמַמְקְאִמַר רַצָּה בּוֹלָדָה מַתְּכַפֵּר וּמַשְׁמַע דְּאִין צְרִיד לְאֶקְדוּשָׁה זְמַנָא אַחֲרִיתֵי אַחַר שְׁנוּלֵד חֲלָה לֹא אֲזַל לְמִיתָה דְּשִׁמְעִין לִיָּה לִר' יוֹחָנָן דְּאִית לִיָּה שְׂרִיר מַשְׁרֵר ואִי אִמֵר עַל בְּהֵמָה שְׁל חֲלִין הֵיא קֹדֶשׁ וְוָלָה חֲלִין הַרְשׁוֹת בְּיָדוּ דְּעֶבֶר לֹא וְרַךְ אִמֵר הֵא וְכֹן מְפִרֶשׁ הַש"ס לְקַמָּן כ' בִּיצֵד מַעֲרִימִין (תְּמוּרָה דף כה.) אֲלָא עַקֵר הַסּוֹכְחָה הֵא דְּמַמְקְאִמַר רַצָּה בּוֹלָדָה מַתְּכַפֵּר וּמַשְׁמַע דְּאִין צְרִיד לְאֶקְדוּשָׁה זְמַנָא אַחֲרִיתֵי אַחַר שְׁנוּלֵד חֲלָה לֹא אֲזַל לְמִיתָה דְּשִׁמְעִין לִיָּה לִר' יוֹחָנָן דְּאִית לִיָּה שְׂרִיר מַשְׁרֵר ואִי אִמֵר עַל בְּהֵמָה שְׁל חֲלִין הֵיא קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין וְנִפְקָא מִנָּה דְּאֵס הַפְּרִישׁ חֲטָאת מַעֲבֶרֶת הֵא לֶה וְלֵד חֲטָאת וּלְמִיתָה אֲזַלָא מִנָּלָן דְּלִמָּא אָף עַל גַּב דְּאִין קֹדֶשָׁה חֲלָה לֹא אֲזַל לְמִיתָה דְּשִׁמְא אִית לֶה שְׂרִיר מַשְׁרֵר וְלֹא וְרַךְ אִמֵר הֵא בְּדַפְרָשְׁנוּ וי"ל דַּע"כ אִית לֶה לְכַר פְּדָא דְּשְׂרִיר אִינוּ מַשְׁרֵר דְּאֵס לֹא כֹן תִּקְשָׁה לִיָּה מִמְתְּנִי' (וְלֵד שְׁלָמִים) פְּרָךְ בִּיצֵד מַעֲרִימִין (לְקַמָּן תְּמוּרָה כד:): הֵאֵוֵמַר וְלָהֶה שְׁל ז' עוֹלָה הֲרִי ז' וְלֵד שְׁלָמִים ואִי אִית לֶה לְכַר פְּדָא דְּשְׂרִיר

מַשְׁרֵר אִמְרִי וְלָהֶה שְׁלָמִים הֵא אִי בְּעִי הִוֵּה מַשְׁרֵר הַנִּלֵד בְּחִלִּין דְּבִבְלָמַר ר' יוֹחָנָן דְּאִמַר קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין מִנֵּד דְּאִמַר הֵיא שְׁלָמִים דַּעֲתָה נְמִי לְקוּדוּשִׁי הַנִּלֵד בְּשְׁלָמִים וְהִיו הַנִּלֵד שְׁלָמִים עַל קֹדֶשֶׁת פּוּי וְלֹא מַטוּנָה דְּאֵס אֲבָל לְכַר פְּדָא דְּאִמַר קֹדֶשָׁה אִינֶה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין אִין הַנִּלֵד קֹדֶשׁ עַל פּוּי אֲלָא מַכַּח דְּאֵס ואִם סְבִירָא לֶה דְּשְׂרִיר מַשְׁרֵר אִמְרִי אִין הַנִּלֵד עוֹלָה אֲלָא שְׁמַע מִנָּה דְּצְרִיד לוּמַר דְּמִנֵּד הָאֵס קֹדֶשָׁה קֹדֶשׁ הַנִּלֵד מַכַּח הָאֵס וא"ת בִּין דְּאִין קֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין הִכִּי קֹאמֵר וְלָהֶה עוֹלָה וְהֵיא שְׁלָמִים דְּכָרִיו הִימִין וי"ל דְּלְגָדִים קֹאמֵר וא"ת הִכִּי אֲפֹשֶׁר דְּקֹדֶשָׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין וְהֵא אִמֵר דְּאִסּוֹר לְהַקְדִּישׁ מְחַסַר זְמַן וּלְקַמָּן אֲמִרִין (פֶּרֶךְ) בִּיצֵד מַעֲרִימִין עַל הַכּוֹר (פס וְהַ סס) הַמְבַרְכָת שְׁהִיתָה מַעֲבֶרֶת אִמֵר מַה

שְׁבִמְעִי בְּהֵמָה אִם זָכַר עוֹלָה אֲלִמָא דְּאִפְּיִלוּ לְכַתְּחֹלָה מְצִי מַקְדִּישׁ לִיָּה וּמִרִי לִיָּה בְּבִכּוּרֹת (דף יד.). מַקְרָא:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

י

עין משפט נר מצוה
א מיי' פא' מהל' עריכס וחרמין הל' ד: ‏ ב מיי' פ"ד' מהל' מעשה הקרבנות הל' י: ‏ ג מיי' פא' מהל' תמורה הל' ד: ‏ ד מיי' פד' מהל' תרופות הל' ב: ‏ ה מיי' פא' מהל' תמורה הל' טז: ‏ ו מיי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ח: ‏ ז מיי' פד' מהל' פסולי המוקדין הל' ו: ‏
רבינו גרשום

[מקדיש מוסיף חומש או מתכפר מוסיף חומש כגון שהקדיש אחד קרבן לנעדר חובתו של חבירו ואם רוקן לפנותו המקדיש או המתכפר הקרבנות הל' ח:

ואם מיהא שמינן דלמר רב נחמן כו'. וכי מיר טימן כהנא ימי והלא אין בו קרבן עולה ויורד אלא קרבנו לה' על מזרז היינו כהנא הוא משלו מלבד אשר תשיג ימי שהינו אחרים והפרישו לו משל להם למאי הלכתא קאמר אי לענין כפרה דמינן מתכפר בשל אחרים פשיטא דמינן מכפר דמתנה קא ייבאי אלא לענין תמורה קאמר והכי קאמר השריכו כו']:

מאי איי ענה לרב נחמן ת"ש דלמר ר' אבהו כו'. [טובת הגאה שנו של תורם דמינן למיבד דינר משראל למיבדא לנן כתי כהן]:
אין ממירין לא אברין. של קדשים בעבירין. כל חולין ולא אברים ועבירין של קדשים בשלימין של חולין ולא תפסי קומשת תמורה כבוד אבר לחוד כשהוא מחובר לנף הבהמה ולא אחד כולם וכן נמי לא שלימין כהן:

ר' יוסי אומר ממירין אברים בשלימין. דקסבר כיון דלמר רגלה של זו של (קדשים) [חולין] תהא תחת זו כשתה קומשת תמורה בכל הבהמה והיא תמורה דומיא דהא רגלה של זו עולה כו':

ולא שלימין כהן. דאין בהמה של (קדשים) [חולין] תפסות בתמורה כדבר אחד של (חולין) [קדש] או כעובר של (חולין) [קדש]. ולא אחד כולם. כן פירא אומר אין קדושה חלה על העבירין אם אחד אחד על בהמת מעבדת של חולין תהא עברה קדוש אין קדושה חלה עליו וכו' יוחנן אומר קדושה חלה עליו ל"א מאי קמ"ל ר' יוחנן כהא. רצה מתכפר בה רצה מתכפר בולדה אשמעינן דאם שירי לעובר משירי כגון דלמר היא שלמים ועברה עולה אי היא שלמים והעבר משירי לעולה משום דעובר לאו ירך אמו הא. טעמא אחרינא אס שירי [משורר] דהוי כמפריש ב' חטאות לאחריית דאס תאבד זו תהא זו במקומה ומתכפר כדאזי שירצה. והא שמעתא דר' יוחנן בפרק טירע מערימין על הכבור ואי קשיא היא תתן ולד חטאת ותמורת חטאת ימונן התם בשקדשה ולכסוף תעברה והבא מיירי בהקדשה כשהיא מעבדת:

עין משפט גור מצורה
א מו"י פה' מהל' בבורות הל' ח: ב מו"י פט' מהל' ביכורים ושאר מתנות כהונה שבגבולין הל' ב: ג מו"י פא' מהל' מעילה הל' יג: ד מו"י פא' מהל' תמורה הל' טו: ה מו"י פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:
רבינו גרשום

מרתית למת לי צריכא כו'. וכונן מערימין על הככור להפקיע מכהן:

כי תעא האי לקומסת דמיס. דהא מתני שאס ילדה זכר הוא עולה לא לגופו ממש להקריבו אלא למוכרו ולקח בדמיו עולה. אבל לנשיה לא קדים עובר מי אלימא כו'.

א"ל אין והתנן כל הקדשים שקדם מוס קבוע להקדישן כו'. דהני לא היה אלא קומסת דמוס ואי לא נפדו פטורין מן הכבדה:

א"ל. ר' זירא הא מני מוולגי קדשים כמעז אומן לא עבדי אלא אבראי עבדין]:

ר' יהודה היא דאמר וולג עשה תמורה. ולעולם הא בעעברי קדשים מיירי:

האמר ר' יהודה אברין לא קדישי. למקדש כוליה הלכך לא עבדא תמורה (ומתניתא) ותנא קמא דר' יוסי [דמתני'] הינו ר' יהודה כדקאמר בבבויטא לקמן [הא מויר ר' יהודה לו מן באבר שהשמה תלויה בו דאם אקדישה הקדישה כולה. ולעולם כוולגי קדשים מיירי]:

איתביה מקדישין אברין ועוברין. אלמא עובר קדוש הא נמי כוולגי קדשים מיירי:

אי כוולגי קדשים אמאי תני מקדישין. הא קדישי:

אַבְל הָכָא דְאִקְדָּשָׁה לְאַמָּה הוא **בְּכֻלָּל אַמָּה** וקָדֵשׁ לה"ר מ"ר לָמָּה לִי לְהָא צְרִיכֻתָּא לַיִמָּא בְּהָדִי דְּאִי אֲשַׁמוּעִינָן מִמִּיתָא הָנָּה אִמּוּנָא דְשִׁירֵנו אִינוּ מְשִׁיר וְלִהְכִי אֲצַטְרִיךְ לַמִּימַר דְּרַצָּה בּוֹלְגָה מִתְּפַכֵּר לְאֲשַׁמוּעִינָן דְשִׁירֵנו מְשִׁיר כְּדַפְרֵשׁ וְעוֹד קָדֵשׁ דְּהִכִּי מַצֵּי לַמִּימַר דֶּהוּא בְּכֻלָּל אִמָּה לֹא קָדִישׁ הִתְנָן בְּהָדִיא פֶּרֶק פִּיצַד מַעְרִימִין (לְקַמְן תַּמוּרָה דָּף כה.) הִיא שְׁלָמִיס וּנְלָגָה עוֹלָה דְּהִי זֶה וְלַד שְׁלָמִיס אֶלְמָא קְדוֹשׁ הוּא בְּכֻלָּל אִמָּה וְי"ל דְּהִכִּי פְרוּשׁוּ הוּא בְּכֻלָּל אִמָּה לֹא קְדוֹשׁ עַל פִּי הָאֵדָם אֱלָא מְטוּנָה דְאִמּוּ הוּא קְדוֹשׁ דְּעֵבֶר יִכְרֶךְ אִמּוּ הוּא וְאִי שִׁירֵנו אִינוּ מְשִׁיר מִשּׁוּם דְּכִי אֲצַטְרִיךְ בְּדַתְרִיתָא לְאֲשַׁמוּעִינָן דְקְדוֹשׁ הִנְלַד

עַל פִּי הָאֵדָם וְלֹא מְטוּנָה דְאִמּוּ. הר"ס: **פִּי תַנְיָא** הֵהִיא קְדֻשַּׁת דְּמִיס וקָדֵשׁ אִס כֵּן מִאִי קֹאמַר פֶּרֶק פִּיצַד מַעְרִימִין (לְקַמְן תַּמוּרָה ד' כד:) סִיפָא דְהָאִי וְלָגָה שְׁנֵי זְכָרִיס אֶחָד מִזֵּן יִקְרַב עוֹלָה בִּינָן דְלִית לִיה אֱלָא קְדֻשַּׁת דְּמִיס אִמָּאי יִקְרַב עוֹלָה וְאִי אֲמַרְתָּ דִּימְכַר לְגַרְכִּי עוֹלָה הֵא קַתְּצִי הֵתָם וְהִשְׁטִי ימִכַר לְגַרְכִּי עוֹלָה וְאִס כֵּן מַה בִּין רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי וְגַרְיֶךְ לֹומַר בִּינָן דְנַחַת בְּרִאשׁוֹן קְדֻשַּׁת דְּמִיס נַחַת בָּה נָמִי קְדֻשַּׁת הַגּוֹף: **אַמוּרִי** הוּא דְלֹא מִימַר הָא מְקַדֵּשׁ קְדִישִׁי עוֹבְרִין דְּאִי לֹא קְדִישִׁי פְּשִׁיטָא דְאִין מְמִירִין שְׁלָמִין (בָּהֶן) דְחֵלִין [בָּהֶן] וְהִכָּא לֹא מַצֵּי לְתַרְנֻצֵי קְדֻשַּׁת דְּמִיס כְּדִלְעִיל דְּהָא אִין עוֹשִׂין תַּמוּרָה: **הָא מַנִּי** ר' יְהוּדָה הִיא יֵשׁ סְפָרִיס גְּרָסִין אִי ר' יְהוּדָה רִישָׁא הִכִּי מִתּוֹקְמָא דְקַתְּצִי וְלֹא אֲבָרִין דְחֵלִין בְּשְׁלָמִיס דְקָדֵשׁ דְּמַשְׁמַע תַּמוּרָה הוּא דְלֹא עֲבָדִי אֲבָרִין לְבִהמָה דְלַחוּל קְדֻשַּׁת תַּמוּרָה עַל כֵּל גּוֹף הַבִּהמָה מִשּׁוּם אֲבָר דִּיהָ שְׁהִמִּירו בְּשְׁלָמִיס הֵא מִקְדֵּשׁ קְדִישִׁי אֲבָרִיס בְּתַחֲלַת הַקָּדֵשׁ אִס הַקָּדִישׁ אֲבָר אֶחָד פְּשִׁטָּה קְדֻשָּׁה בְּכֻלָּה דְּהָא תַנָּא דְמַתְנִי הִאי סְבָרָא אִית לֵה מְדַקְמָהדַר לִיה נִהְלֹא בְּמַקְדָּשִׁין הָאוּמַר רַגְלָה שֶׁל זֹו עוֹלָה בְּלֵא עוֹלָה מִכְּלָל דְמוּזָה תַנָּא קַמָּא בְּתַחֲלַת הַקָּדֵשׁ דְּפִשְׁטָה בְּכֻלָּה וְר' שְׁמַעוֹן הוּא דְהִי בַר זֻגָּה דְרַבִּי יוֹסִי לְקַמְן בְּבִרְיתָא וְאִמַר בְּתַחֲלַת הַקָּדֵשׁ בְּלֵא עוֹלָה וְאֲשַׁמוּעִינָן בְּתַמוּרָה דְלֹא אִי מִשּׁוּם דְדָרַשׁ בְּהִמָּה בְּבִהמָה אִי מִשּׁוּם דְמִקְוִי תַמוּרָה לְמַעֲשַׁר בְּסִיפָא דְפִרְקוּן מַה מַעֲשַׁר קָרְבַּן יַחֲיד כּו' וּמַההִיא הִיקָשָׁא גּוּפָא וְלִיף מַה מַעֲשַׁר אִינוּ נוֹהֵג בְּאַבְרָיס אֶף תַּמוּרָה אִינֵה נוֹהֵגַת בְּאַבְרָיס וְהִכִּי אֲמַרִינוּ בְּפִרְק בְּהִמָּה הַמְקַשָּׁה (חֲלוּן דָּף סט:): דְּאִי רַבִּי יְהוּדָה הָאִמַר לְקַמְן בְּבִרְיתָא דְלֹא פְּשִׁטָּה קְדֻשָּׁה בְּכֻלָּה הִכָּא בְּמִאי עֲסָקִינוּ דְזִיקִינוּ הֵא שֶׁלֹא ע"י תַּמוּרָה קְדֻשָּׁה כֹּל הַבִּהמָה ע"י אֲבָר אֶחָד כְּגוֹן שֶׁהַקָּדִישׁ אֲבָר שֶׁהִנָּשְׁמָה

תְּלוּיָה בּוֹ דְאֲמַרִי לְקַמְן מוּזָה ר' יְהוּדָה בְּדָבָר שֶׁיעֲשֶׂה אוֹתָה טְרַפָּה כְּגוֹן אִס הַקָּדִישׁ אַחַת מִרַגְלֵיהָ מִן הָאַרְבַּעָה וְלַמַעֲלָה דְהִי בְּלֵא עוֹלָה וּבְתַמוּרָה לֹא דְרַגְשִׁי בְּהִמָּה ע"כ לָשׁוֹן רַש"י וְנִרְאֶה דְאִין צְרִיךְ לְגַרֵם כֹּל זֶה דְּמַשְׁמַע דְּפִרְיֶךְ מִטַּעַם דְּמַהֲדַר לִיה ר' יוֹסִי וְהָלֹא בְּמַקְדָּשִׁין בְּלֵא מִכְּלָל דְמוּזָה ת"ק בָּהּ וּבָפ' בְּהִמָּה הַמְקַשָּׁה (גו"ש) יֵשׁ לָשׁוֹן אַחַר דְרַבִּי יוֹסִי אֲדַנְפִּישָׁה מְהֵדַר אֲבָל תַנָּא קַמָּא פְּלִיג עֲלֵיהָ חֲפִילוּ בְּתַחֲלַת הַקָּדֵשׁ וְאִס כֵּן אֲבָל לַמִּימַר דְרַבִּי יְהוּדָה הִיא:

אַבְל הָכָא דְאִקְדָּשָׁה לְאַמָּה הוא **בְּכֻלָּל אַמָּה** וקָדֵשׁ לה"ר מ"ר לָמָּה לִי לְהָא צְרִיכֻתָּא לַיִשְׁבָּרָה גּוּפָה בְּפַעֵי עַצְמוֹ

לְעוֹבְרָה גּוּפִיָּה, אַבְל הָכָא דְאִקְדָּשִׁיָּה לְאַיְמִיָּה — הָא בְּכֻלָּל אִימִיָּה לֹא קְדוֹשׁ. וְאִי אֲשַׁמְעִינָן בְּתַרְיִיתָא — הֵתָם הוּא דְאִקְדִּישׁ לָהּ, וְכֹל דְאִית בָּהּ, אַבְל הָכָא דְאִקְדָּשִׁיָּה לִיה — בִּינָן דְלִיתִיהָ אֲבָרָאִי, לֹא קְדִישׁ. צְרִיכָא. לִישָׁנָא אַחְרִינָא, מִאִי קָא מַשְׁמַע לָן? אַם שְׁיִירו — מְשׁוּיָיר, וְעוֹבֵר לֹא יִרְה אִמּוּ הוּא, וְתַרְתִּי לָמָּה לִי? צְרִיכָא, דְאִי אֲתַמַר בָּהּא — מְשׁוּם דְאִימִיָּה חִזְיָא לְגּוּפִיָּהּ, מַגּוֹ דְנַחְתָּא קְדוּשָׁה לָהּ נַחְתָּא נְמִי לְוֹלַד, אַבְל אִידָּה — לֹא. קָא מַשְׁמַע לָן הִדָּא. וְאִי אֲתַמַר בָּהּא, מְשׁוּם דְקָא מַפְרִישׁ קְדוּשָׁה עַל (הָאִם) הַוֹלַד, אַבְל הֵהִיא לֹא צְרִיכָא.^(א)תִּיב רַבִּי זִירָא וְקֹאמַר לְהָא שְׁמַעְתָּא, אִיתִיבִיהָ רַבִּי יִרְמְיָה לְרַבִּי זִירָא: **כִּיצַד מַעְרִימִין עַל הַכְּבוֹרָ?** הַמְבַּכֵּרַת שְׁהִיתָה מְעוֹבְרַת, אוֹמַר: "מַה שְׁבַמְעִיָּה שֶׁל זֹו עוֹלָה", יִלְדָּה זָכָר — הִרִי זֹו עוֹלָה, אֲלֵמָא קְדוֹשׁ עוֹבֵר! אֲמַר לִיה: כִּי מִתַּנְיָא הֵהִיא בְּקְדוּשַׁת דְּמִיס, מִי אֲלִימָא קְדוּשַׁת דְּמִיס דְקָא מַפְקָעָא לִיה מִן הַכְּבוֹרָה? ^(א)אֲמַר לִיה: אִין, וְהֵתַנּוּ: כֹּל קְדָשִׁיס שְׁקָדָם מוּם קְבוּעַ לְהַקְדִּישָׁן וְנִפְדּו — חֲיִיבִין בְּכְבוֹרָה וּבְמַתְנֻת. טַעְמָא דְלֹאֲחַר שְׁנִפְדּו דְחֲיִיבִין, אַבְל קוֹדָם שְׁנִפְדּו — פְּטוּרִין, [אַלְמָא] דְאֲלִימָא קְדוּשַׁת דְּמִיס דְּמַפְקָע לִיה מִכְּבוֹרָה. אִיתִיבִיהָ: הָאוּמַר "מַה שְׁבַמְעִיָּה שֶׁל זֹו עוֹלָה" — מוֹתֵרַת בְּגִיזָה וְאַסוּרָה בְּעַבּוּדָה, מְשׁוּם כַּחוּשׁ עוֹבֵר שְׁבָה! אֲמַר לִיה: הָא נְמִי קְדוּשַׁת דְּמִיס. וּמִי אֲלִימָא קְדוּשַׁת דְּמִיס, דְאֶסְרָא לִיה בְּעַבּוּדָה? אֲמַר לִיה: אִין, וְהֵתַנּוּ: יוֹצֵאִין לְחוּלִין, לִיגְזֹו וְלִיעַבַד. טַעְמָא מְשׁוּם דְנִפְדּוּ, הָא קוֹדָם שְׁנִפְדּו אָסוּרִין בְּעַבּוּדָה, אֲלֵמָא קְדוּשַׁת דְּמִיס אָסוּרִין לִיה בְּעַבּוּדָה. אִיתִיבִיהָ: אִין מְמִירִין לֹא אֲבָרִין בְּעוֹבְרִין, וְלֹא עוֹבְרִין בְּאַבְרִין. אִימּוּרִי הוּא דְלֹא מִימַר, הָא מִיקְדָּשׁ — קְדִישִׁי! אֲמַר לִיה: בּוֹלְדִי קְדָשִׁיס הוּא דְקְדִישִׁי וְקִיְימִי. "אִי וְלַד קְדָשִׁיס, בְּמַעֲי אִמָּן הוּא דְלֹא עֲבָדִין, הָא אֲבָרָאִי — עֲבָדִין, וְהָא תַנְיָא: אִין הַוֹלַד עוֹשֶׂה תַּמוּרָה! הָא מַנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְאֲמַר: הַוֹלַד עוֹשֶׂה תַּמוּרָה. "אִי רַבִּי יְהוּדָה, תַּמוּרָה הוּא דְלֹא עֲבָדִי, הָא מְקַדָּשׁ — קְדִישִׁי, הָאֲמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲבָרִין לֹא קְדָשִׁי! אֲמַר [לִיה]: הָכָא בְּמִאי עֲסָקִינוּ — בְּאִיבָר שְׁהַנְשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ. אִיתִיבִיהָ: מְקַדִּישִׁין אֲבָרִין וְעוֹבְרִין, אַבְל לֹא מְמִירִין! הָכָא נְמִי בּוֹלְדִי קְדָשִׁיס. אִי בּוֹלְדִי קְדָשִׁיס, מִאִי "מְקַדִּישִׁין"? הָא קְדִישִׁי וְקִיְימִי!

הָכִי

הַלְכֶּךְ חוֹלָא קְדֻשָּׁה עֲלֵיהּ: ל"א מִאִי קַמִּי"ל ר' יוֹחַנָן אִס שְׁיָרו מְשִׁיר וְעֵבֶר לֹא יִכְרֶךְ אִמּוּ הוּא דְמַחְשָׁבִיד לִיה רַבִּי יוֹחַנָן בְּאִנְפִי נִפְשָׁה וְלֹא כְּגוֹל חַטָּאת דְאִזַּל לְמִיתָה שְׁמַע מִנָּה דְאִי הָנָה בְּעִי לְשִׁינְרָה לְעֵבֶר לְקְדֻשָּׁה אַחֲרַת מְשִׁיר כְּגוֹן אִס אֲמַר זֹו תִהֵא חַטָּאת וְעֵבֶרָה עוֹלָה דְבְּרִין קוֹמִין דְּעֵבֶר לֹא יִכְרֶךְ אִמּוּ הוּא או אִס שְׁיָרו לֹומַר הִיא חַטָּאת וּנְלָגָה חֲלוּן דְּהִי וְלְבַר פְּדָא לֹא חָשִׁיב עוֹבֵר לְמַהוּ בְּאִנְפִי נִפְשָׁה וְהִיכָא דְאִקְדָּשָׁה לְאִמָּה וְשִׁירֵנו לְנִלַד לְקְדֻשָּׁה אַחֲרַת אִינוּ קְדוֹשׁ וְהָנָה לִיה וְלַד חַטָּאת וְאִזַּל לְמִיתָה וְאִס אֲמַר וְלָגָה חֲלוּן לֹא אֲמַר כְּלוּם וְלַמָּאן דְאֲמַר דְּוֹלִי קְדָשִׁיס בְּמַעֲי אִמָּן הֵן קְדוּשִׁין קָדִישׁ לֹאלְתַר וְלַמ"ד בְּהִנָּתַן הֵן קְדוּשִׁין קְדוֹשׁ לְבַשְׁיוּלָל: וְתַרְתִּי לָמָּה לִי כּו' הֵא שְׁמַעִינָן לִיה מִתְּקַמְתָּא דְאֲמַר קְדֻשָּׁה חֲלָה עַל הַעֲבָרִין מִכְּלָל דְבִהמָה בְּאִנְפִי נִפְשָׁה חֲשׂוּבָה הִנְלַד: חֲזִי לְגּוּפָה שְׁהָאִס קְדֻשָּׁה קְדֻשַּׁת הַגּוֹף לְקַרְב: פִּיצַד מַעְרִימִין עַל הַכְּבוֹר לְהַפְקוּעוֹ מִכְּהֵן וְלִהְנוֹת הוּא כּו': וְלָגָה זָכָר דְהִי הוּא עוֹלָה וּמַקְרִיבֹו לְחוּבַתֹו וְיִצָא אִס הִיה מְחִיב עוֹלָה מִשּׁוּם דְקְדֻשַּׁת עוֹלָה קְדָמָה חוֹלָא עֲלֵה דְבְּכְבוֹרָה לֹא קָדִישׁ עַד שֶׁתַּקְדִּישֻׁנּוּ רַחַם וְתוּ לֹא אֲתִירָא בְּכוֹרָה וּמַפְקָשָׁא לְקְדֻשַּׁת עוֹלָה. אֲלֵמָא קְדִישׁ עוֹבֵר וְהִקְשִׁיא לְבַר פְּדָא: קְדֻשַּׁת דְּמִיס שְׁמִיכְרָנוּ וְיִבִּיא בְּדַמִּיו עוֹלָה אֲבָל הוּא גּוּפָה לֹא קָדִישׁ קְדֻשַּׁת הַגּוֹף אֱלָא נִמְכָּר כֻּלָּא מוּס: וְהִתְנָן בְּנִיחוּתָא: חֲזִיבִין בְּכְבוֹרָה אִס נִקְבוֹת הֵן וְלֹאֲחַר פְּדִינָן בְּכָרוּ: [אַלְמָא] דְאֲלֵימָא קְדֻשַּׁת דְּמִיס דְּכִינָן דְקָדָם מוּס קְבוּעַ לְהַקָּדֵשׁ לֹא קָדִישׁ מַעְקָרָא אֱלָא לְדַמִּי: מַתַּרְתָּ הָאִס בְּגוּה דְּהָא לֹא אַחְדִּישׁ גּוּפָה: כַּחוּשׁ עֵבֶר דְּעַבּוּדַת הָאִס מִכְּשָׁא לִיה לְעֵבֶר. אֲלֵמָא קָדִישׁ עוֹבֵר: וְהִתְנָן בְּנִיחוּתָא: יוֹצֵאִין לְחֵלִין סִיפָא דְהָךְ מַתְנִי דְאֲמַרְתָּ לְעִיל הִיא כֹּל הַקָּדָשִׁיס שְׁקָדָם כּו' וְקַתְנִי סִיפָא יוֹצֵאִין לְחֵלִין כְּשֶׁנִּפְדִּין לַגּוֹז וְלַעֲבַד שְׁמַתְרִין בְּגוּה וְעַבּוּדָה לְאַחַר פְּדִינָן הוֹאִיל וְקָדָם מוּס קְבוּעַ לְהַקָּדָשֵׁן דְלֹא [קְדֻשָּׁה] קְדֻשַּׁת הַגּוֹף כַּפ"ב דְּכְבוֹרוֹת (דָּף יד.): אִיתִיבִיהָ ר' יִרְמְיָה לְרַבִּי זִירָא: אִין מְמִירִין כּו' מַתְנִי הִיא וְקַתְנִי לֹא שְׁלָמִין בָּהּ: אִמּוּרִי הוּא דְלֹא מִימַר מִשּׁוּם דְבְּתַמוּרָה כְּתִיב בְּהִמָּה בְּבִהמָה וְעֵבֶר לֹא בְּהִמָּה הוּא: הֵא מִקְדָּשׁ קְדִישִׁי עוֹבְרִין דְּאִי לֹא קָדֵשׁו פְּשִׁיטָא דְאִין מְמִירִין שְׁלָמִין דְחֵלִין בָּהֶן: וְהִתְנָן אִין הִנְלַד עוֹשָׂה תַּמוּרָה אֱלָא וְדִאי בְּמַקְדִּישׁ וְלַד עֲסָקִינוּ דְחָשׁוּב הַקָּדֵשׁ רִאשׁוֹן: רַבִּי יְהוּדָה הִיא בְּמַתְנִי קֹאמַר ר' יְהוּדָה וְלַד עוֹשָׂה תַּמוּרָה: אִי ר' יְהוּדָה רִישָׁא הִכִּי מִתּוֹקְמָא דְקַתְּצִי אִין מְמִירִין אֲבָרִין דְחֵלִין בְּשְׁלָמִין דְהַקָּדֵשׁ

^[1] א לקמן כדן; משנה תמורה

^[2] ב תוספתא תמורה; לקמן לגן; משנה חולין; משנה בבורות; חולין קל; בבורות יד.

מסורת הש"ס

א לקמן כדן; משנה תמורה

ב תוספתא תמורה; לקמן לגן; משנה חולין; משנה בבורות; חולין קל; בבורות יד.

ג לקמן יד; לקמן יג; לקמן לא:

תורה אור השלם

לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברת אורע בטוב ואס־הפור ימיר בהמה בבהמה והנה־הוא ותמורתו יקנה־קדש ויִקרא כז, י

הַקָּדִישׁ אַחַת מִרַגְלֵיהָ מִן הָאַרְבַּעָה וְלַמַעֲלָה דְהִי בְּלֵא עוֹלָה וּבְתַמוּרָה לֹא דְרַגְשִׁי בְּהִמָּה ע"כ לָשׁוֹן רַש"י וְנִרְאֶה דְאִין צְרִיךְ לְגַרֵם כֹּל זֶה דְּמַשְׁמַע דְּפִרְיֶךְ מִטַּעַם דְּמַהֲדַר לִיה ר' יוֹסִי וְהָלֹא בְּמַקְדָּשִׁין בְּלֵא מִכְּלָל דְמוּזָה ת"ק בָּהּ וּבָפ' בְּהִמָּה הַמְקַשָּׁה (גו"ש) יֵשׁ לָשׁוֹן אַחַר דְרַבִּי יוֹסִי אֲדַנְפִּישָׁה מְהֵדַר אֲבָל תַנָּא קַמָּא פְּלִיג עֲלֵיהָ חֲפִילוּ בְּתַחֲלַת הַקָּדֵשׁ וְאִס כֵּן אֲבָל לַמִּימַר דְרַבִּי יְהוּדָה הִיא:

גַּבִּי תַמוּרָה דְלֹא אִי מִשּׁוּם דְדָרַשׁ בְּהִמָּה בְּבִהמָה אִי מִשּׁוּם דְמִקְוִי תַמוּרָה לְמַעֲשַׁר בְּסִיפָא דְפִרְקוּן (דָּף יג.) מַה מַעֲשַׁר קָרְבַּן יַחֲיד כּו' וּמַההוּא הִיקָשָׁא גּוּפָה וְלִיף מַה מַעֲשַׁר אִינוּ נוֹהֵג בְּאַבְרִין אֶף תַּמוּרָה אִינֵה נוֹהֵגַת בְּאַבְרִין וְהִכִּי אֲמַרִינוּ בְּפִרְק בְּהִמָּה הַמְקַשָּׁה (חֲלוּן דָּף סט:): הָאֲמַר רַבִּי יְהוּדָה לְקַמְן בְּבִרְיתָא דְלֹא פְּשִׁטָּה קְדֻשָּׁה בְּכֻלָּה: הִכָּא בְּמִאי עֲסָקִינוּ דְזִיקִינוּ הֵא שֶׁלֹא ע"י תַּמוּרָה קְדֻשָּׁה כֹּל הַבִּהמָה ע"י אֲבָר אֶחָד: כְּגוֹן שֶׁהַקָּדִישׁ אֲבָר שֶׁהִנָּשְׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ דְאֲמַר לְקַמְן מוּזָה רַבִּי יְהוּדָה בְּדָבָר שְׁעוֹשָׂה אוֹתוֹ טְרַפָּה כְּגוֹן אִס הַקָּדִישׁ רַגְלֵיהָ מִן הָאַרְבַּעָה וּמַלְמַעְלָה דְהִי בְּלֵא עוֹלָה וּבְתַמוּרָה לֹא דְרַגְשִׁין בְּהִמָּה בְּבִהמָה: מְקַדִּישִׁין אֲבָרִין וְעוֹבְרִין לְקַמְן הִיא פֶּרֶק שְׁנִי (דָּף טו:): חֲמַר בְּקָדָשִׁיס מִבְּתַמוּרָה וְקַחְשִׁיב חוּמְרִי וְקַתְנִי לְהָךְ הִכִּי מְקַדִּישִׁין אֲבָרִין וְעֵבֶרִין אֲבָל לֹא מְמִירִין:

י"א:

	עיו משפט גר מצוה
א מוי' פט"ו מהל' מעשה ב מוי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ב: ג מוי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ב: ד מוי' פג' מהל' שחיטה הל' יט: ה מוי' פב' מהל' שאר אבות הטומאות הל' א: ו מוי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ב: ז מוי' פד' מהל' מעילה הל' ב: ח מוי' פה' מהל' ערכים וחרמין הל' יד: ט מוי' פה' מהל' ערכים וחרמין הל' יד: י מוי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ה: יא מוי' פא' מהל' מעילה הל' יג: יב מוי' פא' מהל' מעילה הל' יג: יג מוי' פב' מהל' שחיטה הל' ד:	

וכפ"ק דבבבורות (קף ג.) נהפכה סגול זאת גבי שְׁתַּפּוּת עובד כוכבים דרב חסדא סבר טרפה חיה וזו מן הסגניות הפוכות שבהש"ס וכן מצינו בשאר דוכתי גבי פלוגתא דאפיי ורבא דיוזיס מוכיחות בַּמַּסְכַּת גָּדְרִים (קף ה:) וּבַמַּסְכַּת גָּזִיר (קף סב. ע"ש) ומיהו צריך עיון לפי הא דאמר רבא הבא טרפה חיה דבַּפְּרָק החולץ (ויבמות קף לו) אמר רבא גבי ספק טרפה משהינן לה י"ב חגש:

הַתָּם לא נחתא לה קדשת הגור פרש רש"י

דסבר לשַׁתַּפּוּת העובד כוכבים פוטרת מן הבכורה וכפ"ק דבבבורות (קף ג:) קאמר אפי' לַמִּי' שַׁתַּפּוּת העובד כוכבים אינו פוטר והא דאמר התם לא נחתא לה קדשה

ר"ל להקריב: **היא** שלמים וולדה חליו

ושחטטה בפנים מהו פרש אס הנלד אסור משום חליו בַּעֲזָרָה ונראה דמצי למפשטה מההיא דלעיל דהשוחט את החטאת ומצא בה בן ר' חי משמע דלא הוי חליו בַּעֲזָרָה:

רב חסדא סבר כמאן דאמר טרפה אינה חיה ורבא סבר כמאן דאמר טרפה חיה

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

והנה קדש ההוא אבר וכיון דההוא אבר הוי קדוש תו לא מצי למשחט ההיא בהמה לשם חליו אלא תמכר בלה חוץ מקמי אותו אבר שבה דמיי אותו אבר לא יטול שהרי הקדשו ואינו יכול למכרו:

הכי גרסי' דבברי רבי מאיר ר' יהודה: **מחשבת אבר שהרי אותו האבר אינו שלו אלא לחובת המוכר** הוא קרב נמצא שהלוקח זה לא הקריב עולה שלמה והוא גדר להקריב כל הבהמה לחובתו: **באומר הרי עלי עולה במויה הרי עלי להקריב כל האברין שהבהמה חיה ממנה** נהרי בן עשה דהמוכר לא הקדיש אלא אבר שאינה חיה ממנו בגוף כגל מן הארבעה ולמטה שאם היה מקדיש אבר שהשמה תלויה בו היה פשטה קדשה בכלה כדאמר מונה ר' יהודה בדבר שעושה אותה טרפה שאם הקדיש אבר שממנו נטרפת אס היה נטל פשטה קדשה בכלה אפי' לר' יהודה. לשנא אחרניא ורשמי וסא מויתי בהמה דמקדיש גופה כי ליתא בלה לדידה כלומר האי לוקח סא מויתי בהמה שאין הנוף שלו ומשני בגוף דאמר בזווא מן הקא בהמה לעולה כלומר שנה זוז מבהמה זו לעולם ודרי קנה זוז (וזוז) הלכך יגא דהא לא גדר עולה שלמה: מונה ר' יהודה דפשטה קדשה בכלה: שעושה אותה גבלה בגוף הירך וחלל שלה אכל בדבר העושה אותה טרפה כמו רגלה מן הארבעה ולמעלה לא מונה וטעמא מפרש לקמיה: בגוף הלב או השטם: **כמ"ד** **טרפה אינה חיה** פלוגתא היא באלו טרפות (חליו קף מב.) הלכך פיון דאינה חיה הרי הקדיש אבר שהשמה תלויה בו הלכך מויתי: **ורבא ס"ל** **טרפה חיה** ואינו אבר שהשמה תלויה בו: נטל הירך וחלל שלה גבלה אע"פ שהיא עצון חיה מטמאה בגבלה דכמתה היא נלא פחיה: **רבא סבירא** לה **כרפי** **אלעזר** הלכך אקדיש ורך וחלל שלה הוי אבר שהשמה תלויה בו: **ורב ששת** **לית** **לה דר'** **אלעזר** כפ"ק דחליו (קף כא.) מפרש היכי דמי חלל שלה כל שרכבנה ונראית חסרה: **הכי** **קאמר** **נראין דבברי רבי יוסבי לר'** **יהודה ר'** **יהודה** מונה ליה דבבר שהשמה תלויה בו: **בעוף** מהו לר' יוסי קא פעי לה שהקדיש חל עוף דתור או בן יונה מי פשטה קדשה בכנאיה או לא: **בהמה אמר רחמנא** **בהאי קרא** **מכל אשר יתן ממנו בתיב** **בהמה וקרבן:** **הקדיש** **אבר לגמיו** מהו דתוחות קדשת הנוף לכל הבהמה ותקרב עולה מי אמר לרבי יוסי מדאקדיש חד אבר לגמיו פשטה קדשה לבלה בהמה לגמיה ומנו דנקתא לה קדשת דמים לבלה בהמה נחתא לה קדשת הנוף הואיל והיא גופא חזיא לעולם למה לי

למכרה ולדיבא בדמיה עולה הלכך בעל פרחיה קדשי קדשת הנוף: **תרי** **מנו** **חד** **הוא** **לא** **אקדיש** **אלא** **אבר** **ולגמיו** **נאמן** **צריכין** **לומר** **מנו** **דחול** **לאבר** **למה** **לגמיה** **ומנו** **דנחית** **בלה** **לגמיה** **נחית** **נמי** **בלה** **לקדשת** **הנוף:** **ותפשוט** **ליה** **מזיזה** **דנחאי** **נחתא** **לה** **קדשת** **הנוף:** **דהא** **אמר** **רבא** **הקדיש** **אבר** **איל** **אבר.** **ולכהי** **נקט** **רבא** **אבר** **דקבוע** **לא** **אירי** **רבא** **ונקבה** **לא** **חזיא** **לעולה** **ולפיא** **למימר** **קדשת** **הנוף:** **לגמיו** **להביא** **בדמיו** **עולה** **קדוש** **קדשת** **הנוף** **ואינו** **יכול** **למכרו** **הואיל** **והוא** **גופה** **חזיא** **לעולה** **והוא** **עצמו** **יקרב** **לעולה.** **והבא** **נמי** **הואיל** **ולרבי יוסי** **נחתא** **קדשה** **לבלה** **על** **דרי** **האבר** **קדשה** **נמי** **לגופה:** **התם** **דאקדשה** **לבלה** **ולפיא** **אלא** **חד** **מנו:** **הקדיש** **אבר** **מהו** **בגיה** **בבעובד** **לא** **תיפשעי** **לך** **דאסור** **הא** **קדשה** **לה:** **בשלי** **ושל** **אחרים** **עובד** **כוכבים.** **אס** **נל** **לך** **בכור** **בשתפות** **עס** **העובד** **כוכבים** **מתר** **לבנו:** **והא** **נמי** **הואיל** **והחליו** **והקדש** **שתפין** **בו** **מתר:** **התם** **גבי** **בכור** **לא** **נחתא** **ליה** **עס** **קדשה** **ולפי'** **למלקו** **של** **ישראל** **דשתפות** **עובד** **כוכבים** **פוטרת** **מן** **הבכורה** **הבא** **נחתא** **קדשה** **לה:** **אבר:** **אין** **ציו** **להקדישו** **הואיל** **נש** **לעובד** **כוכבים** **שתפות** **בו:** **הקדיש** **עורה** **של** **בהמה** **מהו** **בבעובד** **בגויה** **לא** **תבעי** **לך** **דלא** **מכחיש** **ליה** **לעור:** **מפני** **כחוש** **העבר** **והבא** **נמי** **איבא** **כחוש** **עור:** **מדכפון** **וכי** **מבעיא** **ליה** **מדאורייתא** **ולמלקי** **עליה:** **היא** **שלמים** **וללה** **חליו** **הקדיש** **בהמה** **מעברת** **חוץ** **מעברה** **דלגברי** **הכל** **אין** **העבר** **קדוש:** **למאן** **דאמר** **וללויה** **קדשים** **בהויתן** **הן** **קדושין** **כלומר** **אדם** **שהקדיש** **בהמה** **ואחר** **בן** **תבעביא** **והא** **מכר** **אין** **אלבא** **דמאן** **דאמר** **וללויה** **קדשים** **בהויתן** **הן** **קדושין** **והשתא** **מיהא** **לא** **קדיש** **עבר** **ושחטה** **לאס** **בפנים** **בצורה** **מי** **הוי** **ול** **חליו** **בצורה** **ומחיב** **דהא** **לא** **הקדיש** **עבר** **או** **לא:**

רב ששת לא סבר לה כר' אלעזר. להכי קאמר בדבר שהיא מתה מיד ולא שתהא מפרכתא [אלמא בדימוייה פלוגי: ותיובתא דבולא. דרב חסדא ורבה ורב ששת: אלא חסורי מחסריא והכי קתני כו'. ולא קשיא לה: בעוף מאי. אמר ר' יוסי דאי אקדיש רגל מן העוף הוי נמי כולו קדוש אי לא מי אמרין קרבן אמר רחמנא ואס בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' והאי נמי קרבן הוא]: פסטי מן הא דאמרת הקדיש זכר [נדראו לעולה הקדישן] לגמיו קדוש קדושת הנוף: התם. [משום] דאקדשה כוליה לגמיו ומנו דנחתי קדושת [דמים אכולה] [לכולו לגמיו] נחתא ליה קדושת הנוף [נמי לכולו]: ל"א חד מנו אמרין [הוא דאמין תרי מנו מנו דאקדיש חד אבר קדשה כו' ומנו דקדשה לדמיה קדש קדושת הנוף] תרי מנו לא אמרין: הא נמי של ושל אחרים [הוא] דחד אבר מינה הוא קדוש וסאר הנוף דמוחזיא. אי"ל התם לא נחתא לא קדושה ככולה דמחיה דעובד כוכבים היא וחלק עבד כוכבים לא קדיש הבא דכולה של האי נחתא קדושה ככולה ואסורה כולה בגויה. הקדיש שה כי לשנא אחרניא:
--

מסורת הש"ס
א ספרא בחוקתי פרק ט א
ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;
ערכין ה.
ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;
ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה
ד תוספתא תמורה
ה תענית יז.;
שבת טז.;
סנהדרין כב.;

א ספרא בחוקתי פרק ט א	א ספרא בחוקתי פרק ט א
ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;	ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;
ערכין ה.	ערכין ה.
ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;	ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;
ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה	ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה
ד תוספתא תמורה	ד תוספתא תמורה
ה תענית יז.;	ה תענית יז.;
שבת טז.;	שבת טז.;
סנהדרין כב.;	סנהדרין כב.;

למכרה ולדיבא בדמיה עולה הלכך בעל פרחיה קדשי קדשת הנוף: **תרי** **מנו** **חד** **הוא** **לא** **אקדיש** **אלא** **אבר** **ולגמיו** **נאמן** **צריכין** **לומר** **מנו** **דחול** **לאבר** **למה** **לגמיה** **ומנו** **דנחית** **בלה** **לגמיה** **נחית** **נמי** **בלה** **לקדשת** **הנוף:** **ותפשוט** **ליה** **מזיזה** **דנחאי** **נחתא** **לה** **קדשת** **הנוף:** **דהא** **אמר** **רבא** **הקדיש** **אבר** **איל** **אבר.** **ולכהי** **נקט** **רבא** **אבר** **דקבוע** **לא** **אירי** **רבא** **ונקבה** **לא** **חזיא** **לעולה** **ולפיא** **למימר** **קדשת** **הנוף:** **לגמיו** **להביא** **בדמיו** **עולה** **קדוש** **קדשת** **הנוף** **ואינו** **יכול** **למכרו** **הואיל** **והוא** **גופה** **חזיא** **לעולה** **והוא** **עצמו** **יקרב** **לעולה.** **והבא** **נמי** **הואיל** **ולרבי יוסי** **נחתא** **קדשה** **לבלה** **על** **דרי** **האבר** **קדשה** **נמי** **לגופה:** **התם** **דאקדשה** **לבלה** **ולפיא** **אלא** **חד** **מנו:** **הקדיש** **אבר** **מהו** **בגיה** **בבעובד** **לא** **תיפשעי** **לך** **דאסור** **הא** **קדשה** **לה:** **בשלי** **ושל** **אחרים** **עובד** **כוכבים.** **אס** **נל** **לך** **בכור** **בשתפות** **עס** **העובד** **כוכבים** **מתר** **לבנו:** **והא** **נמי** **הואיל** **והחליו** **והקדש** **שתפין** **בו** **מתר:** **התם** **גבי** **בכור** **לא** **נחתא** **ליה** **עס** **קדשה** **ולפי'** **למלקו** **של** **ישראל** **דשתפות** **עובד** **כוכבים** **פוטרת** **מן** **הבכורה** **הבא** **נחתא** **קדשה** **לה:** **אבר:** **אין** **ציו** **להקדישו** **הואיל** **נש** **לעובד** **כוכבים** **שתפות** **בו:** **הקדיש** **עורה** **של** **בהמה** **מהו** **בבעובד** **בגויה** **לא** **תבעי** **לך** **דלא** **מכחיש** **ליה** **לעור:** **מפני** **כחוש** **העבר** **והבא** **נמי** **איבא** **כחוש** **עור:** **מדכפון** **וכי** **מבעיא** **ליה** **מדאורייתא** **ולמלקי** **עליה:** **היא** **שלמים** **וללה** **חליו** **הקדיש** **בהמה** **מעברת** **חוץ** **מעברה** **דלגברי** **הכל** **אין** **העבר** **קדוש:** **למאן** **דאמר** **וללויה** **קדשים** **בהויתן** **הן** **קדושין** **כלומר** **אדם** **שהקדיש** **בהמה** **ואחר** **בן** **תבעביא** **והא** **מכר** **אין** **אלבא** **דמאן** **דאמר** **וללויה** **קדשים** **בהויתן** **הן** **קדושין** **והשתא** **מיהא** **לא** **קדיש** **עבר** **ושחטה** **לאס** **בפנים** **בצורה** **מי** **הוי** **ול** **חליו** **בצורה** **ומחיב** **דהא** **לא** **הקדיש** **עבר** **או** **לא:**

תורה אור השלם
ואם־בהמה אֲשֶׁר יִקְרְבוּ מִסֻּמָּה קִרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ [ויקרא כו, ט] כִּי־הִכְבֹּד אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּקִרְבָּהּ וּבְצִאָהּ הִזְכִּיר מִקְדָּשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בְּכֹר שׂוֹרֶךְ וְלֹא תִזְג בְּכֹר צֹאנֶךָ [דברים טו, יט]

מסורת הש"ס

א ספרא בחוקתי פרק ט א

ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;

ערכין ה.

ג חולין קלה; קידושין ז.; חולין

טט.; ספרא בחוקתי פרק ט ט;

ערכין ד; משנה תמורה

ד תוספתא תמורה

ה תענית יז.; שבת טז.; סנהדרין

כב.;

א מצי למשפטם הדיא בהמה לשם חלין אלא
לא ופול שהרי הקדישו ואינו יכול למכרו:
י ירדסי' דדברי רבי מאיר ור' יהודה:
סדרת אבר שהרי אותו האבר אינו שלו
אל לחובת המוכר הוא קרב נמצא שהלוקח
לא הקריב עולה שלמה והוא קדר
לקריב כל הבהמה לחובתו: באומר רבי
י עולה בחייה רבי עלי להקריב כל
דברין שהבהמה חיה ממנה ודרי בן עשה
מוכר לא הקדיש אלא אבר שאינה חיה
מנו בגוף קבל מן הארבעה ולמטה שאם
ה מקדיש דבר שהשמה תלויה בו היה
טה קדשה בכלל בדאמר מודה ר' יהודה
דבר שעושה אותה טרפה שאם הקדיש
דבר שממנו נטרפת אם היה נטל פשטה
שה בכלל אפי' לר' יהודה. לשנא אחרניא
שעלמי והא מיתי בהמה דמקדיש גופה כי
נה בלה לדידה בלומר האי לוקח הא מיתי

א ספרא בחוקתי פרק ט א	א ספרא בחוקתי פרק ט א
ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;	ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;
ערכין ה.	ערכין ה.
ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;	ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;
ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה	ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה
ד תוספתא תמורה	ד תוספתא תמורה
ה תענית יז.;	ה תענית יז.;
שבת טז.;	שבת טז.;
סנהדרין כב.;	סנהדרין כב.;

א ספרא בחוקתי פרק ט א	א ספרא בחוקתי פרק ט א
ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;	ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;
ערכין ה.	ערכין ה.
ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;	ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;
ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה	ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה
ד תוספתא תמורה	ד תוספתא תמורה
ה תענית יז.;	ה תענית יז.;
שבת טז.;	שבת טז.;
סנהדרין כב.;	סנהדרין כב.;

א ספרא בחוקתי פרק ט א	א ספרא בחוקתי פרק ט א
ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;	ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;
ערכין ה.	ערכין ה.
ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;	ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;
ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה	ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה
ד תוספתא תמורה	ד תוספתא תמורה
ה תענית יז.;	ה תענית יז.;
שבת טז.;	שבת טז.;
סנהדרין כב.;	סנהדרין כב.;

א ספרא בחוקתי פרק ט א	א ספרא בחוקתי פרק ט א
ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;	ב תוספתא תמורה; קידושין ז.;
ערכין ה.	ערכין ה.
ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;	ג חולין קלה.; קידושין ז.; חולין טט.;
ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה	ספרא בחוקתי פרק ט ט; ערכין ד; משנה תמורה
ד תוספתא תמורה	ד תוספתא תמורה
ה תענית יז.;	ה תענית יז.;
שבת טז.;	שבת טז.;
סנהדרין כב.;	סנהדרין כב.;

מסורת הש"ס

א משנה תרומות
ב ספרא בחוקתי פרק ט ה
ג תוספתא תמורה
ד שבת קמב.
ה משנה תרומות
ו עבודה זרה מט:: עבודה זרה עג:: פסחים כו:
ז תוספתא תרומות; עבודה זרה סח:: משנה ערלה

א"ל לא מחבי: מי קרינא בַּהּ פי ירחק ממך המקום חֲבִיחַ דְּמַהֲתָם נִפְקָא לָן דְּלֹאסור לשחט חלין בַּעֲזָרָה דְּזִרְשִׁינן בְּרַחוּק מְקוּם חֲסֵה זִבְחָ וְחֵי חֲסֵה זִבְחָ בְּקִרְבִּי מְקוּם בַּעֲזָרָה בְּפִרְק שְׁנֵי דְקֻדְשִׁין (דף נז:ו) והבא מי קרינא בַּהּ הכי הא אינו יכול לשחט בהמה זו אלא בַּעֲזָרָה שְׁהִי שְׁלָמִים הֵיא: הֵיא חֲלִין וְוָלָהּ שְׁלָמִים וְאִלְבָּא דמ"ד קדשה חלה על העֶבְרִין וַחֲסֻטָּה לֹאס בַּחוּץ מי חבי בַּרְת אַעֲבַר מִשּׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ: מי קרינא בַּהּ וַיְבִיאֻם לָהּ דָּלָא מְחַיֵּב מִשּׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ אָלָא בְּאוֹתָן דְּרֵאֲוִין לְקַרְבֵּן וְהֵאִי עוֹבֵר לֹא חֲזִי הִשְׁתָּא לְקַרְבֵּן: וַיְבִיאֻם לָהּ גְבִי שְׁחוּטֵי חוּץ כְּתִיב: מִתְּנִי חֵין הַמְזֻמֶּע מְזֻמֶּע אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן מִכְּרֶשׁ בַּגְּמָרָא: וְחֵין הַמְחֻמֶּן מִחֻמֵּן אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן עֶסְה שֶׁל חֲלִין שְׁתַּחֲמָצָה בַּשָּׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה הִרִי כֵּלָה חֲסוּרָה וְאִם נָפַל מֵאוֹתָהּ עֶסְה לִתְרוֹן עֶסְה חֲסֻרָת שֶׁל חֲלִין וְחֻמְצָתָהּ חֵינָה אוֹסְרָתָהּ אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן שָׂאוֹר תְּרוּמָה שְׁמַעְרַב בַּהּ כְּלוּמַר אִם נָפַל בַּעֲסָה אֲחֻרוּנָה מִן הָרֹאשׁוֹנָה שְׁעוֹר גָּדוֹל כָּךְ שִׁיחָא בּוּ מִשָּׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שְׁתַּחֲמָצָה מִמֶּנּוּ כְּדִי לַחֲמֹן אֶת הָאֲחֻרוּנָה חֲסוּרָה אֲף הָאֲחֻרוּנָה וְאִם בִּין הַכֹּל מִה מִה שֶׁנָּפַל מִן הָרֹאשׁוֹנָה לִתְרוֹן הָאֲחֻרוּנָה אִין בּוּ אָלָא כְּדִי לַחֲמֹן אֲחֻרוּנָה מִתְּרַת הָאֲחֻרוּנָה שְׁלֹא נָפַל בַּהּ מִן הַתְּרוּמָה כְּדִי לַחֲמֹן: מִיִּם שְׂאוּבִים מִכְּרֶשׁ בַּגְּמָרָא: וְחֵין מִי חֲטֹאת נַעֲשִׂית מִי חֲטֹאת אָלָא עַם מִתָּן הָאֶפֶר בַּשָּׁעָה שְׁוִתָּן אֶת הָאֶפֶר נַעֲשִׂין מִי חֲטֹאת הַלֶּכֶךְ בַּעֲיֵין שִׁיחֹי מִיִּם תַּחֲלָה בְּכָלִי וְח"כ אֶפֶר אֶבֶל גִּתֵּן אֶפֶר תַּחֲלָה וְח"כ מִיִּם פְּסוּל דִּהָא עַם מִתָּן אֶפֶר לַעֲשׂוֹת מִי חֲטֹאת לֹא הֵי עַם מִיִּם וְתוּ לֹא עֲבָדִי מִי חֲטֹאת: וְחֵין בֵּית הַפְּרָם עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָם שְׂהָה שְׁנִכְרֶשׁ בַּהּ קָבֵר לִשְׁוֹן דְּבַר פְּרוּם אִם חֲזַר וְחִרֶשׁ בֵּית הַפְּרָם וְשׁוֹלוֹת שְׁסָבִיבְתוּי לֹא מִחֻזְקִינן לִשְׂאֵר שְׁדוֹת כְּבִית הַפְּרָם דְּלִמָּא שְׁהִמְחִירָשָׁה הוֹלִיכָה הַעֲצֻמוֹת לַשְׁדוֹת שְׁסָבִיבְתוּיָהּ דְּקָבֵר אֶחָד לֹא עֲבִיד בֵּית הַפְּרָם אָלָא כְּפִי שְׁעוֹר דְּמַכְרֶשׁ בַּגְּמָרָא: וְחֵין תְּרוּמָה אַחַר תְּרוּמָה שָׂאִם תֵּרַם וְחֲזַר וְתִרַם חֵין הַשְּׁנֵי תְרוּמָה: גִּמ' מֵאוֹן תִּנָּא דְּחֵין הַמְזֻמֶּע מְזֻמֶּע אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן: מְזֻמַּעַת בְּתְרוּמָה נְזֵאִי שָׂאִם נָפְלָה סָאָה מִן הַדְּמוּעַ לְמִקּוּם אַחַר וְחֵין עַם מֵאָה סֵאִין לְבַד סָאָה זֹו כִּלְוֹן חֲסוּרִין: שְׂחֵנִי אוֹמֵר סָאָה שְׁנִפְלָה לִתְרוֹן

א"י לא מחבי: מי קרינא בַּהּ פי ירחק ממך המקום חֲבִיחַ דְּמַהֲתָם נִפְקָא לָן דְּלֹאסור

אָמַר לֵיהּ: מִי קָרִינָא בִּיהּ "כִּי יֵרַחֵק מִמָּךְ הַמָּקוֹם... וְזִבְחָתָּ?" בַּעֲזִי מִיִּנְיָה אַבְיִי מֶרֶב יוֹסֵף: הֵיא חוּלִין וְוָלָדָה שְׁלָמִים, וְשַׁחֲטָה בַּחוּץ — מַהוּ? מִי מְחַיֵּיב עֲלִיָּה מִשּׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ, אוּ לֹא? אָמַר לֵיהּ: מִי קָרִינָא בִּיהּ "וְהִבִּיאֻם לָהּ"? לִישָׁנָא אַחֲרִינָא, אָמַר לֵיהּ: רֵאִוִי לְפָתַח אַהֵל מוֹעֵד חֲיִיבִין עֲלֵיו בַּחוּץ. ^[כ] ^(ח)מִתְּנִי חֵין הַמְדוּמָּע מְדַמַּע, אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן. "וְחֵין הַמְחֻמֶּן מְחַמֵּץ אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן, וְחֵין הַמִּים שְׂאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן. ^(א)וְחֵין מִי חֲטֹאת, עוֹשִׂין מִי חֲטֹאת אָלָא עַם מִתָּן אֶפֶר, וְחֵין בֵּית הַפְּרָם עוֹשִׂין בֵּית הַפְּרָם, וְחֵין תְּרוּמָה אַחַר תְּרוּמָה. ^(א)וְחֵין תְּמוּרָה עוֹשֶׂה תְמוּרָה, וְלֹא הוֹלֵד עוֹשֶׂה תְמוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הוֹלֵד עוֹשֶׂה תְמוּרָה. אָמְרוּ לוֹ: הִקְדַּשׁ עוֹשֶׂה תְמוּרָה, וְחֵין הוֹלֵד עוֹשֶׂה תְמוּרָה. ^(ח)גָּמִי מֵאֵן תִּנָּא? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּלֹא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. ^(ח)דִּתְנוּ: סָאָה שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה חוּלִין, וְנִדְמָעוּ, וְנָפַל מִן הַמְדוּמָּע לְמָקוֹם אַחַר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְדַמַּע בְּתְרוּמָה וְדֹאִי (שְׂאֲנִי אוֹמֵר: סָאָה שְׁנִפְלָה הֵיא שְׁעֵלְתָּה). "וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: אֵינָה מְדַמַּעַת אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן שָׁבָה. ^(ו)וְחֵין הַמְחֻמֶּן מְחַמֵּץ בּוּי. אָמַר רַבִּי אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִתְּנִיתִין דְּלֹא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. " ^(א)דִּתְנוּ: שָׂאוֹר שֶׁל חוּלִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִפְּלוּ לִתְרוֹן הָעִיסָה, וְלֹא כֻּזָּה כְּדִי לְהַחֲמִיץ, וְלֹא כֻּזָּה כְּדִי לְהַחֲמִיץ, וְנִצְטָרְפוּ וְחִימָצוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַר אַחֲרוֹן אֲנִי בָּא, וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: בִּין שְׁנִפַּל אִיסוּר לְכַתְחִילָה וּבִין שְׁנִפַּל אִיסוּר כְּסוּף, לַעֲוֹלָם אִין אָסוּר עַד שִׁיחָא בּוּ כְּדִי לְהַחֲמִיץ. "וְחֵין הַמִּים שְׂאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה. מֵאֵן תִּנָּא? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כֹּן יַעֲקֹב הֵיא, דִּתְנוּ: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כֹּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מִקְוָה שִׁישׁ בּוּ עֶשְׂרִים וְאַחַת סָאָה מִי גִשְׁמִים, מְמַלָּא בְּכַתֵּף תִּשְׁעַ עֶשְׂרָה סָאָה, וּפּוֹתִיקוֹן לַמִּקְוָה,

תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה שֶׁל חֲלִין וְנִדְמָעוּ וְנָפַל מִן הַמְזֻמֶּע לְמִקּוּם אַחַר דְּחֵינָה מְזֻמַּעַת הַשְּׁנֵי אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן תְּרוּמָה שְׁבָה וְאִם יֵשׁ בַּשְּׁנֵי שְׁעוֹר כְּדִי לְכַטֹּל שְׁעוֹר מִן הַתְּרוּמָה שְׁנִפַּל בַּהּ בַּטָּלָה אַע"ג דְּחֵין בְּרֹאשׁוֹנָה כְּדִי לְכַטֹּל שְׁעוֹר הַתְּרוּמָה שְׁנִפַּל בַּהּ וְהֵינוּ כְּחֻכָּמִים דְּגַמְרָא וְלֹא כְּדַבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר דְּחֵינָה מְזֻמַּע בְּתְרוּמָה וְהֵיא דְּחֵין דְּמִלְתָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵיא חֲפֵלוּ אִם יֵשׁ (בַּשְּׁנֵי) מֵאָה כְּדִי לְכַטֹּל מַה שְׁנִפַּל בַּהּ בִּין דָּלָא עֲלֵתָה אַחַת מִהָן קִדָּם שְׁנִפַּל בַּשְּׁנֵי וְצִרִיךְ לַהֲעֵלוֹת מִפְּנֵי גָזַל הַשֶּׁכֶּט: וְחֵין הַמְחַמֵּץ חוּזַר וּמְחַמֵּץ אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן פֶּרֶשׁ"י עֶסְה שֶׁל חֲלִין שְׁתַּחֲמָצָה בַּשָּׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה כֵּלָה חֲסוּרָה וְאִם נָפַל מֵאוֹתָהּ עֶסְה לִתְרוֹן עֶסְה חֲסֻרָת שֶׁל חֲלִין וְחֻמְצָתָהּ חֵינָה אוֹסְרָתָהּ אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן שָׂאוֹר הַתְּרוּמָה שְׁמַעְרַב בַּהּ כְּלוּמַר שָׂאִם נָפַל בַּעֲסָה אֲחֻרוּנָה מִן הָרֹאשׁוֹנָה שְׁעוֹר גָּדוֹל כָּךְ שִׁיחָא בּוּ מִשָּׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שְׁתַּחֲמָצָה מִמֶּנּוּ כְּדִי לַחֲמֹן הָאֲחֻרוּנָה חֲסוּרָה אֲף הָאֲחֻרוּנָה וְאִם בִּין הַכֹּל מִה שֶׁנָּפַל מִן הָרֹאשׁוֹנָה לִתְרוֹן הָאֲחֻרוּנָה אִין בּוּ אָלָא כְּדִי לַחֲמֹן הָאֲחֻרוּנָה מִתְּרַת הָאֲחֻרוּנָה בִּין שְׁלֹא נָפַל מִן הַתְּרוּמָה כְּדִי לַחֲמֹן עכ"ל רש"י וְלֹא גִרָסָה דָּאִם כֹּן כִּי אִמַּר בַּגְּמָרָא עֵלָה [דְּלֹא] כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דִּתְנוּ שָׂאוֹר שֶׁל חֲלִין וְשֶׁל תְּרוּמָה כּו' לְמַה צִּרִיךְ לֵאמָרִי דָּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר [מִמִּתְנִי דְשָׂאוֹר] אָלָא מֵהֵיאִא מִשְׁנֵה שְׁהִבִּיא גְבִי מְזֻמֶּע דְּמִינָה מַצ' לְאוֹכּוּחֵי שְׁפִיר דָּלָא כּו' אֱלִיעֶזֶר לָכוּן גִּרָסָה לְפִרֶשׁ כְּגוֹן כְּבִית שָׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה וְכִבִּית שָׂאוֹר שֶׁל חֲלִין שְׁנֵיהֶם בַּעֲיֵין וְנָפְלוּ לִתְרוֹן עֶסְה שֶׁל חֲלִין וְחֻמְצָה וְחֵין בְּכָל אֶחָד לְבָדָה כְּדִי לַחֲמֹן דְּחֵינָה חֲסוּרָה וְהֵינוּ לְפִי חֲשֶׁבֹן כְּדִי לַחֲמֹן בַּשָּׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה לְבָדָה וְהֵנוּ מִמֶּשׁ כִּי הֵיאִא מִשְׁנֵה דְּמִינִיתִי עֵלָה בַּגְּמָרָא וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים כּו' דְּקָבֵר זֶה זֶה גּוֹרֵם חֲסוּר: וְחֵין הַמִּים שְׂאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה אָלָא לְפִי חֲשֶׁבֹן [וְכו'] רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כֹּן יַעֲקֹב הֵיא דִּתְנוּ כּו' שְׁהִשְׁאִיבָה מִתְּרַת כְּרַבִּיָּה וְכַהֲמָשָׁה וְהֵינוּ לְפִי חֲשֶׁבֹן שְׂחֵין הַשָּׂאוּבִין פּוֹסְלִין אָלָא אִם כֹּן יֵשׁ כֶּסֶן כַּהֲשָׁרִים דְּהֵינוּ כ' סָאָה מִן הַשָּׂאוּבִין וְכ' סָאָה מִן הַכְּשָׁרִים אֶבֶל אִם לֹא הַמְשִׁיךְ מִן הַשָּׂאוּבִין כִּי אִם תִּשְׁעָה עֶשֶׂר לִתְרוֹן כ"א הַכְּשָׁרִים כֶּשֶׁר:

נָפְלָה תַּחֲלָה סָאָה שֶׁל תְּרוּמָה לִתְרוֹן כ' וְאֶרְבַּע סֵאִין שֶׁל חֲלִין גְּדֻמָּעוּ וַעֲבָדוּ כָּל סָאָה וְסָאָה שְׁשִׁם עַם הֵי אֶחָד מַכ"ד שְׂבֹו תְרוּמָה וְהֵינוּ לֵג תְּרוּמָה בְּכָל סָאָה וְסָאָה אִם חֲזָרָה וְנָפְלָה סָאָה מֵאוֹתוֹ דְּמוּעַ לִתְרוֹן חֲסֻרִים אִם יֵשׁ עַם שְׂבָעִים וַעֲבָדוּ לְגִין אַחֲרִים שֶׁל חֲלִין מַצְטָרְפִין עַם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע לְגִין חֲלִין שְׂבָסָאָה זֹו וְיִבְטְלוּן אֵת לֵג הַתְּרוּמָה: וְחֵין הַמְחֻמֶּן מְחַמֵּץ בּוּי דָּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּר' אֱלִיעֶזֶר לֹא בַּעֲזִי שִׁיחָא עַם מִן הָאֶסוּר כְּדִי לַחֲמֹן אָלָא הָאֶסוּר וְהִפְסַר מַצְטָרְפִין לְאָסוּר: אַחַר אַחֲרוֹן אֲנִי בָּא שִׁיחָא גּוֹרֵם אֶת הַחֻמֵּין וְאִם נָפַל הָאֶסוּר כְּסוּף חֲסוּרָה וּמִתְנִי' אַע"ג דָּלָא נָפַל מִעֶסְה רֹאשׁוֹנָה לִתְרוֹן הָאֲחֻרוּנָה אָלָא כְּדִי חֻמֵּין וְנִמְצָא שָׂרַב הַחֻמֵּין חֲלִין הֵיִה אֶפְלוּ הִכִּי קֹאסֵר לִיִּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּסָבִירָה לֹא זֶה זֶה גּוֹרֵם חֲסוּר. וְאַחַר אַחֲרוֹן דְּקֹאמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹאֹ דְּוָקָא דְּחֵי גִמִּי נָפַל הָאֶסוּר תַּחֲלָה וְח"כ הַפְּרָא אִם לֹא קִדָּם וְסָלַק אֶת הָאֶסוּר אָלָא הֵינִחַ וְחֻמְצָתָהּ בִּין שְׁנֵיהֶם חֲסוּרָה דְּזֶה זֶה גּוֹרֵם חֲסוּר. וְאִם גּוֹרֵם אִסוּר אִית לֹה לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּפִרְקָן קִמָּא דְּכֻכּוּרִית (דף ז.ו) וְכוּן בְּכָל דְּכַתְּחָא וְהִכִּי שְׁנִי לֹה אַבְיִי בַּפְּסָחִים בְּפִרְק כָּל שְׁעָה (פְּסָחִים דף כז.) לֹא שְׁנוּ אָלָא שְׁתָּדָם וְסָלַק אֶת הָאֶסוּר אֶבֶל לֹא קִדָּם וְסָלַק אִסוּר וְאֲף עַל גַּב דְּפִרְכִּינֵין לֹה הֵתָם בַּהָא מְלִתָּא סוּף סוּף מִסְקַנָּא דְּשִׁמְעִתָּא הֵיא דְּסָבִירָא לִיִּה לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּזֶה זֶה גּוֹרֵם חֲסוּר: מִי גִשְׁמִים כְּשָׁרִים לְטוֹבִילָה דָּלָא בַּעֲיֵין מִיִּם חֵיים אָלָא לָזַב בְּלִבָּד: מְמַלָּא בְּכַתֵּף מִיִּם שְׂאוּבִין תִּשְׁעָה עֶשֶׂר סָאָה: וּפּוֹתִיקוֹן לַמִּקְוָה שְׁלֹא יַעֲרֵה מִן הַדְּלִי לִתְרוֹן הַמִּקְוָה דְּאִפִּי בַּשְּׁלִישָׁה לְגִין מִפְּסוּל לַמִּקְוָה כְּכִי הֵיאִי גּוּנָא אֶבֶל יַעֲשֶׂה חֲרִין וַיַּמָּא לְמַרְחוּף וְיַעֲרָה מִן הַדְּלִי לִתְרוֹן הַצִּמָּא וְיִקְלַחוּ הַמִּים דְּרָךְ הַסִּרְיִן לִתְרוֹן הַמִּקְוָה וְהֵינוּ הַמְשָׁכָה:

אִין מִיִּם שְׂאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה אִלֵּא לְפִי חֲשֶׁבֹן. כְּדַמְכְּרֶשׁ אִם לֹא יֵהוּ רִבּוּן [שֶׁל] שְׂאוּבִין כְּדִתְנוּ מִקְוֵה שִׁים בּו כ"א סָאָה [מִי גְשָׁמִים דְּמוּ גִשְׁמִין דְּרֵאֲוִין הֵן לְטוֹבִילָה לְכָל בַּעֲלוּ טוֹבִילָה חוּץ מִזְבִּין מִמְלֵא בְּכַתֵּף מִן הַשָּׂאוּבִין י"ט סָאָה] וּפּוֹתִיקוֹן לְמִקְוֵה חוּרִיקוֹן בַּחוּץ [אֲרַץ] הַמִּקְוָה וְנִשְׁעָה [כַּחוּץ] [בֵּין] חֲרִין [כַּעֲשֵׂן צִנּוֹר] וּפּוֹתִיקוֹן הֵינִי שְׁמוֹשְׁכֵין לְמִקְוֵה דְּרָךְ אִתּוּ צִנּוֹר:

תורה אור השלם

פִּי־יִרְחֹק מִמּוֹד הַמִּקּוּם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזִבְחָתָּ מִבְּקָרָךְ וּמִצֹּאנֶךָ אֲשֶׁר נתַן יְהוָה דָּד בְּאֶשְׁרֵי צִוְיָתָה וְאִבְלָתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכָל אֲנֹת נַפְשָׁךָ [דְּבָרִים יב, כא]
לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִצְוָיו בְּנִי יִשְׂרָאֵל אֲתָּ-וְזִבְחִיהֶם אֲשֶׁר הם וְזִבְחִים עֲלִי־פָנֵי הַשָּׁדָה וְהִבְיִאֻם לַיהוָה אֱלֹהֶי־פָנֶיךָ אֶהֱל מוֹעֵד אֱלִי־הִכָּהוּ וְנָבְחוּ וְזָבְחִי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם [ויקרא י, ח]
וְאִסַּף אִישׁ שְׂחוֹר אֶת אִפֶּר הַכֹּהֵן וְהַיִּטֵּן מִחוּץ לַעֲזָרָה בְּמִקּוּם שְׂחוֹר וְיִתְּנָהּ לַעֲזֵד בְּנִי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁכַּרְתָּ לְמִי נָדָה חֲסֹאת הוּא (במדבר יט, ט)

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

יב.

עין משפט בר מצוה	
א מִיִּי פִי"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' יג:	
ב טור יו"ד סי' צב:	
ג מִיִּי פִי"ג מהל' תרומות הל' ג, ש"ע יו"ד סי' צב סעי' ד:	
ד מִיִּי פה' מהל' מקואות הל' א:	
ה מִיִּי פט' מהל' פרה אדומה הל' א:	
ו מִיִּי פי' מהל' טומאת מת הל' ג:	
ז מִיִּי פד' מהל' תרומות הל' ח:	
ח מִיִּי פא' מהל' תמורה הל' טו:	
ט מִיִּי פו"ג מהל' תרומות הל' ג:	
י טור יו"ד סי' קמב:	
יא מִיִּי פט"ז מהל' מאכלות אסורות הל' יג:	
יב מִיִּי פי' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' יד, ש"ע יו"ד סי' קמב סעי' יא:	
יג טור יו"ד סי' רא:	
יד מִיִּי פד' מהל' מקואות הל' ח, ש"ע יו"ד סי' רא סעי' מד:	

יב:

עיי משפּט גר מצוה
א טור וו"ד סי' רא: ב מיי' פה' מהל' מקואות הל' א, ש"ע וו"ד סי' רא סעי' טו: ג מיי' פטי' מהל' פרה אדומה הל' א:
רבינו גרשום

והן טהורין. ומצטנלן משאבין ששאובה נטוהת כדוכה אם רוכה הוו לזלי שאובין ובהמסכה דהיינו ופתחן כמו שאמרנו:

מכלל דרבנן דפלגין עליה דר' אליעזר בן יעקב סברי דכדוכה והמסכה לא מיקטנל:

אלא הא דבי אהא (רב רבי) [רס"ן] אמר ר' יוחנן [שאובה שהמשיב' כולה. כל מ' סאין כי האי גוונא טהרה כחולן לא כדבנן ולא כר' אליעזר בן יעקב] אלא אמר רב פפא מאי אלא נמי חשכון דקאמר לפי חשכון כלים קאמר וכיוספן בן חוני:

מתנא שלטת לננן מים שאבין שנפלו לתוך המקוה ממח בלא המסכה בן אם היו אחין ג' לננן בן ב' כלים או ג' בן בד' וס' ונפלו למקוה פסולה:

ויסף בן חוני אומר. אם היו אחין ג' לננן בד' או בנ' כלים ונפלו בו פסוליה כיוון דככל כל לוג או יותר מלוג יהי דבר חשוכ ופסול אבל אם אחין ג' לננן מחולקין בד' או ה' כלים דלאן ככל כל לוג או יותר מלוג לא יהי דבר חשוכ לפסול המקוה. ל"א כדכתיב כסיפא אלא הא דבי אהא רב דימי אומר ר' יוחנן שאובה הו'.

בבאן. כדבנן ת"ק דר' אליעזר בן יעקב [מקוה]י הא לזכא למימר] דאי כדבנן אחאי קאמר ר' אליעזר אלא לפי חשכון(וגדלה דנ"ל מכלל דרבנן מחמירין וס"ל דאפי' בצנצר מהבי וכו'). [מכלל דרבנן מחמירין] אלא לפי חשכון משמע דאפי' בצנצר מהבי פוסטין את המקוה אלא ש"מ מדקאמר ר' אליעזר בן יעקב אלא לפי חשכון [ושמע מינה דרבנן לחומרא פלגינן] (מכלל) ויח"כ הא דבי אהא (רב) [רבין] (דימי) כו' דלא כדדמיינוהי אלא לפי חשכון לא ר' אליעזר בן יעקב הא אלא לפי חשכון כלים [היו] ויוסף בן חוני היא כו'. ודיעבי כלישנא קמא:

אלא עס מתן אפר כלומר עד שיתן האפר על גבי המים והלא (ואלא) אפר הוא דמן של פרה. [ונאמר להלן עפר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן] וכתיב חיים אל כלי כלומר שהמים סמוך לגבלי מוקא והאי דקאמר קרא ונתן עליו מים כלומר עד העפר (ולא להבי הוא דאחא) [ולא להבי כתיב] הוא ונתן עליו אלא כדי לנערבן עפר ומים [בוחל] סבב ולעולם מים ברישא ויממאי דהבי הוא כדדבנן (משום) [דילמא כדקאמר ר"ש] דמה מצני ככל מוקס [בסוטה מכשיר למעלה דכתיב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הבקן ונתן אל המים דמכשיר למעלה אף כדי נמי].

ל"א ות"ק דר' שמעון סבר סופיה דקרא מוקא חיים אל כלי ודיעבי כלישנא קמא:

אלא אמר רב פפא לפי חשכון הכלים כלומר שנפל בשלשה כלים כנגד חשכון הלגין ויוסף בן חוני היא ולפי זה רבנן לקלא פליגי והא דבי אחי רבין רבנן היא ומתניתין לאו דהכי מוקרי דתימא רבי אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי בן פרש"י והקשה ה"ר שמואל מלוני"ל דאין זה שיטת הש"ס דמעקרא לדברי רבי חיא בר אבא רבי אליעזר לקלא ורבנן לחומרא ולדברי רבינא רבי אליעזר ורבנן לחומרא ורבנן לקלא סברת אמוראי דכוכה בזה לא מצני ועוד היכי מצני למימר דלרבנן שאובה שהמשיכה בלה ואין במקוה מי גשמים אחרים שהיא כשר א"כ קשה מפרק קמא דתענית (דף יג.) דאמר (מועלין במרחצאות) ואמרין בגמרא עלה כל שהוא משום גבלות אסור לרחץ בין בחמין בין בצנן וכל שהוא משום תענוג בחמין אסור בצנן מתר עד לימא מסוגע לה כל חצוי טבילות טובלין כדרכן בט' פאב ובייה"כ ואי בחמין טבילה מי איבא בחמין הא שאובין נינהו ואי כדברי רש"י דשאובה מטהרת ברכיה בלא שום מי גשמים אם בן מצני טבילה בחמין בגון שהמשיבין וע"ק מההיא דתנן במסכת מקואות (פ"ו מ"ח) ב' מקואות אחד עליון ואחד תחתון בעליין ארבעים סאה ובתחתון אין פה מ' סאה ממלא בפתק ונותן לעליון עד שיקרו לתחתון מ' סאה ואי שאובה מטהרת ע"י המשכה בלא מים אחרים למה לי נותן בעליון לפלו נמן בקרקע והמשיבין הוי טהור ועוד דתנן פ"ד דמסכת מקואות (מ"ד) מי גשמים ומים שאובין שנתערבו בחצר ובעקה ועל מעלות המערה אם רב מן הכשר כשר ואם רב מן הפסול פסול [מחצה למחצה פסול] אימתי בזמן שנתערבו עד שלא יגיעו למקוה כו' והשתא למה לי נתערבו אפי' מים שאובין לבדן כשרין ע"י המשכה ושלח ה"ר שמואל שקבל מרביותיו שאובה שהמשיכוה בלה טהורה הינו כשיבואו במקוה [אח"כ] מי גשמים מ' סאה והשתא מתרצא כל מה שהקשינו נשפיר הוי הך מלתא דרבין כר"א בן יעקב דלעננן צריך מ' סאה בעינן רב הכשר וכן משמע מתוך לשון שאלות דרב אחאי שקטוב מקוה אחד שנפל בו ג' לגין מים שאובין פסול ואי אמשיכניהו אבראי אנב

מקויבא ואלוי למקוה לא פסלי דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן שאובה שהמשיכוה בלה

טהורה ואקטרופי מצטרפי למ' סאה דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כו' אלמא משמע דאית ליה דשפיר מתוקמי הני תרי מלי מלתא דרבי אליעזר בן יעקב ומלתא דרבין אלמא לא נעבי ארדזי ור"י השיב לו דשפיר מתוקמא אגיא דשמעתינן לפרושי דמשמע ליה דלרבי אליעזר בן יעקב בעי רב מי גשמים אבל אם רבן שאובין חפלו אם יקרו אח"כ פ מ' סאה מי גשמים לא מתבשר ומשום דבי פריך דמלתא דרבין לא מתוקמא לא כר"א בן יעקב ולא כרבנן מיהא אומר ר"י דכל מה שהקשה לא קשה מידי דבכמה מקומות בזהש"ס מצני בן דמעקרא היה מפרש מלתא דחד תנא להחמיר ואח"כ מפרש להלכ בפ"ה דקדושין (דף לו.) (דבי) ר' אליעזר אומר אף החדש דמצעי ליה בזהש"ס אי רבי אליעזר לקלא פליג או לחמרא פליג וההיא דתענית לא קשה מידי דלטעמינן נמי תקשי דמצינו שפיר בחמין בגון שהמשיך י"ט סאה חמין לתוך כ"א סאה מי גשמים אי נמי ע"י עששית של ברוך שהוחמו ונתנו למקוה כדאמרין במסכת יומא (דף לא:) גבי טבילה דכ"ג ביה"כ ושאר משניות שהבאתי דמסכת מקואות אפשר לאוקומינהו כדבי אליעזר בן יעקב ומהא דנזיתן עד שיקרו בתחתון מ' סאה דאחא לאשמעינן דהיבא גיש במקוה מ' סאה מים כשרים אפי' יקרו בו ק' סאה מים שאובין לא יפסולא לזעזות לפי האמת דאין לעשות מקוה בליה שאוב ע"י המשכה דאפי' לפירש"י הלכה כר' אליעזר בן יעקב [דמשנתנו] קב ונקי אבל ע"י רביה והמשכה כשר לכ"ע שאל יש במקוה כ"א סאה מים כשרים מתר למלאות בפתק תשע עשרה סאה ולעשות חרין בקרקע ולערוות שם ולהמשיבין למקוה עד שיתמלא כההיא דפ"ד דמסכת מקואות שהבאתי דקתני אימתי בזמן שנתערבו עד שניעו למקוה הא אסיקנא דע"י רביה והמשכה לכלי עלמא כשר ונקרא דקתני שנתערבו עד שניעו למקוה לאפוקי היבא שהצנר שחקרו ולבסוף קבעו יורד למקוה בלא המשכה: **י'וסף** בן חוני אומר בשנים ושלשה כלים פוסלים את המקוה בארבעה וחמשה כלים איין פוסלין ולפי חשבון דקתני מתני' הכי קאמר ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא א"כ נפלו מכלים לפי חשבון הלגין המקוה דהינו שלשה אבל אם נפלו הג' לגין בד' וה' פועמים לא פסלי ופסם ה"ר אברהם בר גוד דהלכה כיוסף בר חוני לפיכך נראה כשישאובין את המקוה לנחותו שנוטלין אותו מים שבתוכו וכאים מים אחרים תחתיוהן אין לחוש אפי' אם נשפיר קצת מן הראשונים במקוה ואע"ג שנופל מן הדלי לתוכו והיו להם שם יותר מג' לגין מים שאובין אפ"י אין לחוש דמסתמא לא נפלו ג' לגין משלשה כלים ויש מחמירין שנוקבין את הדלי בכונים משקה משום הך קושא דפי': **הא ביצד רצה עפר למעקה** וא"ת א"כ יקרה שיה למאי אתא וי"ל דלמצע בעינן מים תחלה ואח"כ עפר כדכתיב בסוטה (במקדח ה':י"ז) ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הבקן ונתן אל המים ומש"ה איתא גזירה שניה:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

והן טהורין כלומר כשר לטבול בו:
מטהרת ברכיה והמשכה כשהרב ממי (של)

והן טהורין, שהשאובה מטהרת ברכייה ובהמשכה.

מפיל דרבנן סברי דברכייה ובהמשכה לא? אלא

דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן: שאובה שהמשיכוה

בוקלה — טהורה. מני? לא רבנן ולא רבי אליעזר!

אלא אמר רבה: לפי חשבון כלים, ויוסף בן חוני

היא. ^אדתנאי: שלשת לוגין מים שאובין שנפלו

למים, בשנים ושלשה כלים, ואפילו בארבעה

וחמשה כלים — פוסלים את המקוה. יוסף בן חוני

אומר: בשנים ושלשה כלים (פוסל) [פוסלין] את

המקוה, בארבעה וחמשה — איין פוסלין את המקוה.

ואין מי חטאת (נעשה) [נעשין] מי חטאת כו'. מאן

תנא? אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: דלא

כרבי שמעון. ^{יב}דתנאי: הקדים עפר למים — פסול,

ורבי שמעון מכשיר. מאי טעמא דרבי שמעון?

דכתיב "ולקחו לשמא מעפר שרפת החטאת ונתן

עליו מים חיים", ותנאי: רבי שמעון אומר: וכי עפר

הוא? והלא אפר הוא! ^{יג}שינה הכתוב במשמעו, לדון

"עפר". מה להלן — עפר על גבי המים, אף כאן —

עפר על גבי המים. ומה כאן הקדים עפר למים —

כשר, אף כאן הקדים עפר למים — כשר. והכא

מגלן? תרי קראי פתיבי: "ונתן עליו", אלמא אפר

ברישא, והדר כתיב "מים חיים אל פליו". הא ביצד?

רצה עפר למשה, רצה עפר למעלה. ותנא דידן, מאי

טעמא? אמר לה: סיפיה דקרא דוקא, "ונתן עליו" —

לערבן. מאי חזית דאמרת סיפיה דקרא דוקא, דלמא

רישא דוקא? לא מצית אמרת, מה מצינו בכל מקום

מכשיר למעלה, אף כאן מכשיר למעלה. ואין בית

הפרס עושה בית הפרס כו'. מתניתין דלא כרבי

אליעזר, דתנן: רבי אליעזר אומר: בית הפרס עושה

בית הפרס. ורבנן, עד כמה? כי אתא רב דימי אמר

ריש לקיש אמר רבי שמעון בר אבא:

שלש

גשמים שנפלו מעצמן לתוכו והמשיך מעוט של

שאובה לתוכו דרך חרין מטהרת השאובה והינו

לפי חשבון דמתניתין דאין השאובין פוסלין את

המקוה דרך המשכה אלא אם בן היו שם עשרים

סאין: מפלל דרבנן כו' כלומר מקלקלאת

מתני' רבי אליעזר בן יעקב היא ולא רבנן

ומתני' לקלא דגלגשא דקלא נקט לה דקתני אין

השאובין פוסלין אלא לפי חשבון מפלל דרבנן

לחומרא פליגי: אלא הא דכי אתא רבין ואמר

שאובה שהמשיכוה בלה כשהיה שפלו כל

המקוה ממים שאבין דרך המשכה כשר לא רבי

אליעזר ולא רבנן: אלא אמר רב פפא רבנן

לקלא פליגי והא דכי אתא רבין רבנן היא ומתני'

לאו דהכי קמורי דתימא ר' אליעזר היא ורבנן

לחומרא פליגי: אלא לפי חשבון כלים ויוסף בן

חוני היא: שנפלו למקוה מן הכלי לתוך המקוה

דהמשכה: **בב' או בנ' כלים שנפל לו שלם מפל**

כלי פסול אבל מר' או ה' כלים דאין לוג שלם

נופל כאחד לא פסוליהו ולפי חשבון דמתני' נמי

ה"ן: (אלא על מתן אפר בשעת מתן אפר

נגשו מי חטאת. אלמא בעינן מים ברישא דאי

מים בסוף לא הוו מי חטאת דהא בשעת מתן

אפר לא נגשו מי חטאת דלא היו שם מים):

דלא כר"ש דר"ש הקדים אפר למים כשר:

דתיא גבי סוטה הקדים עפר שצחקקע למים

ככלי פסול כו': ואמרין מאי טעמה דר"ש

דכתיב גבי מי חטאת ולקחו לשמא מעפר

ותניא כו': גלאמר כאן במי חטאת עפר ונאמר

בסוטה עפר מה בסוטה עפר על המים

כדכתיב (במקדח ה':י"ז) ומן העפר אשר יהיה

וגו' אף כאן עפר ע"ג מים וזו היא הכשר מצתה

לכתחלה: ומה כאן כו' כדמפרש והכא גבי מי

חטאת מנלן. אלמא סבירא לה לר"ש דמי

חטאת הקדים עפר למים כשר: ובתיב מים

חיים אל פלי דמשמע דהמים יהיו נתנין אל

כלי ולא אל העפר דאל כלי משמע עפר ברישא

פסול: עליו לערבן ונתן עליו לא למימרא דאם

הקדים עפר כשר אלא למימרא להזכר שלאחר

שינת העפר למים וערבם בלצעבו ופה ונקויר

המים שתחתיו עליו: ואימא רישא דקרא

דוקא דאפר קודם למים כדכתיב ונתן עליו מים ואל כלי להכי אתא שתהא חיוניו

ככלי שלא ימלאם ככלי אחר ויערם לכלי זה וזה לתוך המעין ויקח המים

לתוכו: ומשני מה מצינו ככל מקום בגון בסוטה עפר למעלה שהוא המכשיר את

המים לבדו והיו למעלה דכלי עלמא מוורו דמצעו להקדים המים כדכתיב ומן

העפר וגו': אף כאן מכשיר למעלה הלכך בע"כ סיפה דקרא לגופה ורישא לקרשא

לערבן: רבי אליעזר אומר בית הפרס עושה בית הפרס כל ארבע השלות

שסביב בית הפרס הן אם נחרשו דעפר בית הפרס מטמאין:

דוקא דאפר קודם למים כדכתיב בסוטה

(במקדח ה':י"ז) ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הבקן ונתן אל המים ומש"ה איתא גזירה שניה:

מסורת הש"ס
א סוטה טז:
ב פרי במדבר

תורה אור השלם
ולקח הכהן מים קדשים בכלי כרש ימין העפר אשר יהיה בקרבע המשכן יטח הכהן ונתן אל המים [במדבר ה, יז] ולקחו לשמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל-כלי [במדבר יט, יז]

עין משפט גור מצורה
א מיוי' פח' מהל' פסולי המוקדשין חל' ט: ב מיוי' פח' מהל' ערכים וחרמין חל' ו:
רבינו גרשום

אמר ר' שמעון והלא מעשר כי'. דהאי (לא ימירנו) [לא יבקר] אמעשר האי. [ודבר שאינו בטותפות. כחומר בפרק בתרא דבטורות יהיה לך ולא של שותפות אמר ר' להבי יתא מעשר:]

לימון בתמורת שמו ותמורת גופו. דתמורת שמו [למעשר] קרבה ותמורת גופו לא קרבה ויאינו ולחלק [בין] תמורת שמו [לתמורת גופו] (קרבה) תמורת שמו היינו כממפרש לקמן מנין שאס קרא תשיע שיערי ולעשירי תשיע ולאחד עשר עשירי תשיע נאכל כמזמנו ועשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ועשה תמורה ומלן דקדשי מכתוב כל מעשר מרבייא דכל:

ותמורת גופו. היינו תמורת ממש [אינה קריבה דגמר מעשר עברה עברה מכבדו וכתיב בכבוד קדש הם ולא תמורתן. ותמורת שמו גאלת מ"ט ממש שלמים גאלין כשאר קדשים ותמורת שמו שלמים היו וס להן דין שלמי'. תמורת גופו אין גאלין דכתיב כמעשר לא גאל ותמורתן גיו] [כיוצא בו] תמורת גופו חלה על דבר שאינו ראוי לקרבן כגון בעל מוס דכתיב לא ימיר אות טוב כרע היינו בעל מוס ובי הכי דחיללא תמורת מעשר אבעל מוס הכי גמי חיללא אאתנן ומיקנה [ונעבד] דקי"ל דכל שאין המוס פוסל בו אין דבר ערוהו ע"י פוסל בו:

ותמורת שמו אין חלה אלא על דבר הראוי. ליקרב (למכח) שלמים:

אמרי. מאי האי משום דרבי רחמני' במעשר דאית ביה תמורת שמו אגורעי אגורע האי תמורת שמו מתמורת גופו דאלו תמורת גופו חלה על בעל מוס קטע ותמורת שמו לא חיללא על מוס קטע:

אין. ומאי [דאמרין?] מאי דרבי בתמורת שמו רבי כגון דקרבה וגגאלת [כשלמים ומאי דלא רבי למיחל על דבר שאינו ראוי לא רבי:

והא מהבא תתי. דאמרין מאי דרבי רבי ומאי דלא רבי לא רבי אימא רבי לכל מילי:

אמר רב הונא משום. שניא לימון בדבר החדש דתמורת שמו קרבה וגגאלת] מה שאין כן בתמורת גופו הילכך אין לך בו אלא חמוס בלבד:

[ולא נזרכה. דהיא דקאמר ועבר שבא חובה אלא למעטינ:]

עלה הבאה מן המותרות. כגון (סהקום) [סהפרש] משנת למכרתי וישיקתיו מהן דההיא לא עבדא תמורה. דהא אמרי רבנן מותרות לנדבת ציבור אולן ויציור לא עבדי תמורה:

ויתקן. זה ראשון לעולה משום דנמצא לאחר כפרה [והיינו] עלה הבאה מן המותרות [הא קא מיבעיא ליה:

ל"א אי אליבא דר' שמעון דאמר ממעשר וליפינן אפי' חלא תמורה גמי לא עבדא דהא אמר מה מעשר שבא חובה עשה תמורה (ואפי') ועלה הבאה מן המותרות אינה באה חובה:

והכי קא מיבעיא ליה אי סבירא ליה לר' אלעזר כר' שמעון דאמר אין מימר וחרר ומימר הוי מילי בחד גופה כב' גושין וקדשה אחת מאי היינו בגא נתכפר:

וב' קדשות וגוף אחד. היינו בגא האם מאי מן חחר ומימר בגוף אחד וקדשה אחת מאי

תיבשׁו'

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

רַבִּי אוֹמֵר לָמָּה יִצָּא מִעֶשֶׂר דְּסִבְיָא לִיה לְרַבִּי דְלִקְרָבָן יַחֲיד וְלִמְעוּטֵי צְבוֹר

וְדָבָר שְׂאִינוּ בָּא בְּשׁוּתָפוֹת. רַבִּי אוֹמֵר: לָמָּה יִצָּא מִעֶשֶׂר מִצֵּתָהּ? לִידּוֹן בִּ"תְמוֹרֹת שְׁמוּי" וּבִ"תְמוֹרֹת גּוּפוּי". לוֹמַר לָהּ: תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ — קְרִיבָה, תְּמוֹרֹת גּוּפוֹ — אֵינָה קְרִיבָה; תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ — נִגְאָלָת, תְּמוֹרֹת גּוּפוֹ — אֵינָה נִגְאָלָת. תְּמוֹרֹת גּוּפוֹ — חָלָה עַל דָּבָר הָרְאוּי וְעַל דָּבָר שְׂאִינוּ רְאוּי, וּתְמוֹרֹת שְׁמוֹ — אֵינָה חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר הָרְאוּי בַּלְבָּד. אָמְרִי: מִשּׁוּם דְּרַבִּי רַחֲמָנָא דְּאִית בֵּיה תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ, אֵיגְרוּעֵי אֵיגְרָע? אֵין, דְּאָמְרִינן: מֵאי דְרַבִּי — רַבִּי, וּמֵאי דְלֹא רַבִּי — לֹא רַבִּי. וְהָא מַהִּיכָא תִּיתִי? אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: מִשּׁוּם דִּהְוָה דָּבָר הַבָּא לִידּוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ, וְאֵין בוּ אֶלָּא חִידוּשׁוֹ בַּלְבָּד. אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּא: לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר דָּבָר הַבָּא בַּחוּבָה — עוֹלָת חוּבָה הִיא דְעֻבְדָּה תְּמוּרָה, הָא עוֹלָת נִדְבָה — לֹא? אָמַר לִיה: עוֹלָת נִדְבָה גַּמִּי, כִּינן דְקַבְלָה עָלֶיהָ — עֻבְדָּה תְּמוּרָה. וְלֹא נִצְרָכָה, אֶלָּא לְעוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמוֹתְרוֹת. "מֵאי קִסְבַּר? אֵי קִסְבַּר לֵה כְּמֵאן דְּאָמַר מוֹתְרוֹת לְנִדְבָת צְבוֹר אֲזִלִּי — פְּשִׁיטָא דְלֹא עֻבְדָּה תְּמוּרָה, הָא אֵין תְּמוּרָה בְּצְבוֹר! "^(א) אֶלָּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן סִבְיָא לִיה כְּמֵאן דְּאָמַר מוֹתְרוֹת לְנִדְבָת יַחֲיד אֲזִלִּי. מֵאן שְׁמַעַת לִיה הֵאי סְבָרָא? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר! הָא שְׁמַעִינן לִיה בַּהֲדִיא דְעֻבְדָּה תְּמוּרָה, דַּתְנִינָא: "עוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמוֹתְרוֹת עוֹשָׁה תְּמוּרָה", דְּבַרִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר! רַבִּי שְׁמַעוֹן סָבַר לֵה כְּוֹתִיָּה בַּחֲדָא, וּפְלִיג עָלֶיהָ בַּחֲדָא, דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: עוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמוֹתְרוֹת עוֹשָׁה תְּמוּרָה, וְאִיהוּ סָבַר: אֵין עוֹשָׁה תְּמוּרָה. ^(ב) אֵי הָכִי, דְּבַעֲי רַבִּי אֲבִין: הַפְּרִישׁ אֶשֶׁם לְהִתְכַּפֵּר בוּ, וְהִמִּיר בוּ, וְנִתְכַּפֵּר בְּאֶשֶׁם אַחֵר, וְנִיתַם זֶה לְעוֹלָה — מַהוּ שְׁיַחֲזוֹר וְיִמִּיר בּוּ? אֲלִיבָא דְמֵאן? אִילִימָא אֲלִיבָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן — הָא אֲמַרְתְּ רַבִּי שְׁמַעוֹן סִבְיָא לִיה: עוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמוֹתְרוֹת אֵין עוֹשָׁה תְּמוּרָה! רַבִּי אֲבִין הָכִי קְמִיבַעֲיָא לִיה: אֵי מִשְׁכַּחַת תִּנָּא דְקֹאֵי כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּאָמַר אֵין מְמִירִין וְחוּזְרִין וּמְמִירִין, וּסְבִירָא לִיה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר עוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמוֹתְרוֹת עוֹשָׁה תְּמוּרָה, מַהוּ שְׁיַחֲזוֹר וְיִמִּיר בּוּ? בְּשִׁנְי גּוּפִין וּקְדוּשָׁה אַחַת, מֵאי? וְאִם תִּימָצָא לוֹמַר: קְדוּשָׁה אַחַת (אוּ לֹא), אֶלָּא שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת וְגוּף אֶחָד, מֵאי? תִּיבַעֲי.

הַדְרּוּ עָלָה הַכֹּל מִמִּירִין.

מִתְנַיִי

וְקַפְרִין מִשּׁוּם דְּרַבִּי בַּה רַחֲמָנָא דְעֻבְדִּי תְּמוּרֹת שְׁמוֹ אֲגְרוּעֵי מַגְרַעָא דְלֹא חִינָל עַל בְּעַל מוּס הָא כ"ש דְּבַעֲי לְמַחֵל בַּה טְפִי לְחוּמְרָא הוֹאִיל וְחִמּוֹר כֹּל כֶּךָ דְּאִיתָה בְּתִמּוֹרֹת שְׁמוֹ: מֵאי דְרַבִּי רַבִּי וּקְרָא לֹא רַבִּי אֶלָּא מִידי דַּחְזִי לְשָׁלְמִים כְּדַקְנֵי הַבָּקָר לְרִבּוֹת י"א לְשָׁלְמִים: מַהִּיכָא תִּיתִי דְאָמְרִין הָכִי: דָּבָר הַחֲדָשׁ תְּמוּרֹת שְׁמוֹ: לְשֹׁנָא אַחֲרִינָא נִתְפָּרַשׁ תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ שְׂאִינָה חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר הָרְאוּי וּסְבָרָא הִיא מִשּׁוּם דְאֶחָמְרָא בְּשָׂאָר שְׁלָמִים אֲגְרוּעֵי מִגְרַע תְּמוּרֹת גּוּפוֹ אֲצִטְרִין קְרָא לְרַבּוּי: וּמַשְׁנֵי אֵין דְּאִי לֹא כְּתַב בַּה אֲמַרִּין לְמֵאי דְרַבִּי רַבִּי כּוֹי וְהָא מַהִּיכָא תִּיתִי דְלִימָא הָכִי דִּהָא אֵינָה מִן הַמּוֹדוֹת שְׁהִתּוּרָה וְנִדְרָשֶׁת בְּהֵן וְאִכְתִּי לְמֵאי כְּתַבָּה לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ בְּתִמּוֹרֹת שְׁמוֹ אֵין לָךְ בּוּ אֶלָּא חִדּוּשׁוֹ לְהָכִי אֲצִטְרִין לְרַבּוּי. וְהָכִי עָקַר דְלִלְשָׁנָא דְלַעִיל אִיכָא תְרִי פְּרָבִי חֲדָא דְמֵאי קֹאֲמַר לְמֵאי דְרַבִּי רַבִּי לֹאוּ מִלְתָּא לְאוֹקוּמָה הָכִי דִּהָא תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ קַדְשָׁה אַתְרַבִּי מוּכָל מִעֶשֶׂר בָּקָר וְצֹאן וְלֹא מִשְׁמַע אֶלָּא סַתְמָא כִּין תָּס כִּין בְּעַל מוּס וּמֵאי דְרַבִּי מַהִּבָּקַר לֹא רַבִּי אֶלָּא לְהַקְרָבָה דְלֹא תִימָא דְלַעֲינָה בְּתִמּוֹרֹת גּוּפוֹ וְעוֹד דְקָא פְּרִין לִיה מַהִּיכָא תִּיתִי וְאֵין זֶה לְשׁוֹן הַש"ס הוֹאִיל וְאוֹקוּם דְּנֹדָא מִגְרַע גְּרַעָא דְלְמֵאי דְלֹא רַבִּי לֹא רַבִּי הִנֵּה לִיה לְמִימַר מִנָּא לָךְ הָא דְאָמְרִין הָכִי אֲבָל לְהֵאי לְשֹׁנָא מִשְׁתַּמַּע טְפִיר מַהִּיכָא תִּיתִי כְּלוּמַר מַהִּיכָא אַתִּירָא לִי דְלִימָא הָכִי דְאֲצַרְבָּה קְרָא לְרַבּוּיָה: דְקַבְלָה עָלֶיהָ שְׁקִירִיבָנָה וְהַע"ג דְאָמַר דְּרִי זו: מוֹתְרוֹת כְּגוֹן אֶשֶׁם שְׁנַתָּא לְרַעֲיָה דְדַמְיִי קִרְבִּין עוֹלָה וּכְגוֹן הַפְּרִישׁ מַעוֹת לַחֲטָאוֹת וְאֶשְׁמוּ וְנִתְוַתְרוּ מַבִּיא בְּאוֹתָן דַּמִּים עוֹלָה קְזָהוּ מִגְרֶשׁ יְהוֹיָדָע הַכֶּהֵן כֹּל הַבָּא מִמוּתַר חֲטָאת וּמִמוּתַר אֶשֶׁם וְיִקַּח בָּהֵן עוֹלוֹת הַבָּשָׂר לֶשֶׁם וְהַעוֹרוֹת לַכֹּהֲנִים בְּפִרְקָ וְלַד חֲטָאת (לְקַמֵּן תְּמוּרָה דָּף כג:). לְנִדְבָת צְבוֹר אֲזִלִּי לְשׁוּפְרוֹת: לְנִדְבָת יַחֲיד הַבְּעִלִּים עֲצָמן מַבִּיאִין בְּדַמִּים עוֹלָה וְאֵינָה עוֹלָה לָהֵן לְחוּבָתָן אֶלָּא לֶשֶׁם דּוֹרוֹן הוּא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאִית לִיה מִתְרוֹת לְנִדְבָת יַחֲיד אֲזִלִּי בְּפִרְק וְאֵין קַדְשִׁים (לְקַמֵּן תְּמוּרָה דָּף כ:). תְּמוֹרֹת אֶשֶׁם וְלַד תְּמוּרָה וְלָדָן וְלָדָן עַד סוּף הַעוֹלָם וְיָרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּלְבוּ וְיִמָּכְרוּ וְיִפְּלוּ דְמִיָּהֵן לְנִדְבָה לְשׁוּפְרוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר יָבִיא בְּדַמְיִי עוֹלָה: סָבַר לֵה כְּוִיתָה בַּחֲדָא דְמוֹתְרוֹת לְנִדְבָת יַחֲיד אֲזִלִּי דְלַהֲבִי אֲצִטְרִין לְמַעוּטָה מִתְמוּרָה: אֵי הָכִי דְלְרַבִּי שְׁמַעוֹן עוֹלָת הַבִּהמָה מִתְרוֹת לֹא עֻבְדָּה תְּמוּרָה וְאִפְּלוּ לֹא אִמִּיר בַּה מַעְקָרָא לֹא מִצִּי אִמִּיר בַּה הַשְׁתָּא דְעוֹלָה הַבָּאָה מִן הַמוֹתְרוֹת הִיא: וְחָלְלוּ עַל אַחֲרֵת אֵי גַּמִּי נִתְכַּפֵּר בְּאֶשֶׁם אַחֵר כּוֹי כְּדַפְרָשִׁית לַעִיל בְּפִרְקוֹן: מַהוּ שְׁיַחֲזוֹר וְיִמִּיר דְהִיכָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֲלַבָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֵין מִמִּירִין וְחוּזְרִין וּמִמִּירִין הִיכָא דְקֹאֵס בְּקַדְשָׁתָה אֲבָל כְּגוֹן קַדְשָׁה אַחֲרֵת לִימָא דְמַמַּר אוּ דְלִמָּא ל"ש: אֵי אֲלַבָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִמעֶשֶׂר וְלַפִּינן כְּלוּמַר הָא דְגַמַּר ר' שְׁמַעוֹן מִמעֶשֶׂר דָּבָר שְׁבַחוּבָה לְאַפּוֹקִי עוֹלָת מִתַּר דְלֹא עֻבְדָּה תְּמוּרָה: אֵי מִשְׁכַּחַת תִּנָּא דְסִבְיָרָא לִיה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְכַר' יוֹחָנָן דְאָמַר לַעִיל אֲלַבָּא דר"ס אֵין מִמִּירִין וְחוּזְרִין וּמִמִּירִין כּוֹי: בְּשִׁנְי גּוּפִין וּקַדְשָׁה אַחַת מֵאי דְהִינוּ הַפְּרִישׁ אֶשֶׁם לְהִתְכַּפֵּר בּוּ וְהִמִּיר בּוּ וְהוּמַס וְחָלְלוּ עַל אַחֵר: אֶלָּא שְׁתֵּי קַדְשוֹת וְגוּף אֶחָד דְהִינוּ נִתְכַּפֵּר בְּאֶשֶׁם אַחֵר וְנִתְצָא רֹאשׁוֹן הָאֲבִיד וְנִיתַם לְעוֹלָה: תְּבַעֲי לְשׁוֹן יְרוּשְׁלָמִי כְּמוּ תַקּוּ בְּלָשׁוֹן בְּבָלִי:

דְּסִבְיָא לִיה לְרַבִּי דְמַשּׁוּם כֹּל הָנִי לֹא אֲצִטְרִין דְקִרְבָן יַחֲיד מִלֹּא יִמִּיר נְפִקָא דְמַשְׁמַע לָשׁוֹן יַחֲיד וְקִרְבָן מִזְבַּח מִקְרָבָן נְפִקָא אֶלְמָא אִית לֵה לְרַבִּי דְחֲדָשִי בְּזָק הַבִּית לֹא אֶקְרוּ קִרְבָן וְדָבָר שְׁבַחוּבָה דְקָא מִמעֶט ר"ש מִנָּה עוֹלָה הַבָּא מִן הַמוֹתְרוֹת סִבְיָרָא לֵה לְרַבִּי מוֹתְרוֹת לְנִדְבָת צְבוֹר אֲזִלִּי וּמִרְשָׁא דְמַתְנִי נְפִקָא לָן דְאֵין תְּמוּרָה בְּצְבוֹר וְשִׁתְפוּת גַּמִּי מִלֹּא יִמִּיר לָשׁוֹן יַחֲיד: לְפִי שְׁנִצָּא מִעֶשֶׂר לְדוֹן בְּתִמּוֹרֹת שְׁמוֹ דְכְּתִיב לַעִיל מִנָּה וְלִכֹּל מִעֶשֶׂר וּמִרְבִּין מוּכָל לְרִבּוֹת שְׂאִס קְרָא לְעִשְׂרִי תְשִׁיעִי וְלְאַחַד עֶשֶׂר עִשְׂרִי שְׁנִיָּהֵן קְדוּשִׁין וְהִינוּ תְּמוּרֹת שְׁמוֹ הַלְכָךְ אֲצִטְרִין לְמַכְתָּב גַּמִּי אִס הֵמַר וּמִיָּכְרוּ לְדוֹן בְּתִמּוֹרֹת גּוּפוֹ אִס הַעֲמִיד בְּהַמַּת חֲלוּן אֲצַל מִעֶשֶׂר וְאָמַר זוּ כּוֹז נִתְפָּסַת בְּתִמּוּרָה דְאִי לֹא כְּתַבָּה ה"א לֹא עֲבִיד תְּמוּרָה בְּדִאמְרִין לְקַמֵּן דָּבָר שְׂהִיָּה בְּכַלל וְיִצָּא לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ דְהִינוּ חֲדוּשׁ תְּמוּרֹת שְׁמוֹ שְׂאִינָה בְּכָל הַקְדָּשִׁים וְהִי אִמִּינָא אֵין לָךְ בּוּ אֶלָּא חִדּוּשׁוֹ תְּמוּרֹת שְׁמוֹ אֲבָל תְּמוּרֹת גּוּפוֹ לֹא לְהָכִי אֶהְדַּרָּה קְרָא וְיִצָּא לְדוֹן בְּתִמּוֹרֹת שְׁמוֹ וְגוּפוֹ: תְּמוּרֹת שְׁמוֹ חֲרָבָה כְּדִאמְרִין בְּשִׁלְבֵי בְּכוֹרוֹת (דָּף סא). הַבָּקָר לְרִבּוֹת אַחַד עֶשֶׂר לְשָׁלְמִים: תְּמוּרֹת גּוּפוֹ אֵינָה קֲרָבָה כְּדִאמְרִין בְּפִרְקוֹן לַעִיל (תְּמוּרָה דָּף ה:). גַּמַּר הַעֲבָרָה הַעֲבָרָה מִכְּכוֹר וּבְכֹוֹר כְּתִיב הֵן הֵן קִרְבִּין וְאֵין תְּמוּרָתָן קִרְבִּין: תְּמוּרֹת שְׁמוֹ גִּנְאָלָת דְשָׁלְמִים הִיא וְשָׁלְמִים גִּנְאָלִין כְּשִׁנְסַפֵּל בְּהֵן מוּס: תְּמוּרֹת גּוּפוֹ אֵינָה גִּנְאָלָת דְכְּתִיב הוּא וּתְמוּרָתוֹ יְהִיָּה קַדֵּשׁ לֹא יִגְאָל: תְּמוּרֹת גּוּפוֹ חָלָה אַע"פ שְׂאִינוּ רְאוּי כְּגוֹן בְּעַל מוּס מֵאי טַעְמָא כְּמעֶשֶׂר דְחַל עַל בְּעַל מוּס וְנִפְקָא מִנָּה לְאִכְלוּ בְּקַדְשָׁת מִעֶשֶׂר שְׁלֹא יִשְׁחַט בְּאִטְלוּ וְלֹא יִשְׁקַל בְּלִטְרָא: תְּמוּרֹת שְׁמוֹ אֵינָה חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר הָרְאוּי לְקַדֵּשׁ קַדְשָׁה גְּמוּרָה בְּשָׂאָר קַדְשִׁים שְׂאִין חֲלוּס כְּשִׁקְדַס מוּמִין לְהַקְדָּשׁוֹן:

וְקַפְרִין מִשּׁוּם דְּרַבִּי בַּה רַחֲמָנָא דְעֻבְדִּי תְּמוּרֹת שְׁמוֹ אֲגְרוּעֵי מַגְרַעָא דְלֹא חִינָל עַל בְּעַל מוּס הָא כ"ש דְּבַעֲי לְמַחֵל בַּה טְפִי לְחוּמְרָא הוֹאִיל וְחִמּוֹר כֹּל כֶּךָ דְּאִיתָה בְּתִמּוֹרֹת שְׁמוֹ: מֵאי דְרַבִּי רַבִּי וּקְרָא לֹא רַבִּי אֶלָּא מִידי דַּחְזִי לְשָׁלְמִים כְּדַקְנֵי הַבָּקָר לְרִבּוֹת י"א לְשָׁלְמִים: מַהִּיכָא תִּיתִי דְאָמְרִין הָכִי: דָּבָר הַחֲדָשׁ תְּמוּרֹת שְׁמוֹ: לְשֹׁנָא אַחֲרִינָא נִתְפָּרַשׁ תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ שְׂאִינָה חָלָה אֶלָּא עַל דָּבָר הָרְאוּי וּסְבָרָא הִיא מִשּׁוּם דְאֶחָמְרָא בְּשָׂאָר שְׁלָמִים אֲגְרוּעֵי מִגְרַע תְּמוּרֹת גּוּפוֹ אֲצִטְרִין קְרָא לְרַבּוּי: וּמַשְׁנֵי אֵין דְּאִי לֹא כְּתַב בַּה אֲמַרִּין לְמֵאי דְרַבִּי רַבִּי כּוֹי וְהָא מַהִּיכָא תִּיתִי דְלִימָא הָכִי דִּהָא אֵינָה מִן הַמּוֹדוֹת שְׁהִתּוּרָה וְנִדְרָשֶׁת בְּהֵן וְאִכְתִּי לְמֵאי כְּתַבָּה לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ בְּתִמּוֹרֹת שְׁמוֹ אֵין לָךְ בּוּ אֶלָּא חִדּוּשׁוֹ לְהָכִי אֲצִטְרִין לְרַבּוּי. וְהָכִי עָקַר דְלִלְשָׁנָא דְלַעִיל אִיכָא תְרִי פְּרָבִי חֲדָא דְמֵאי קֹאֲמַר לְמֵאי דְרַבִּי רַבִּי לֹאוּ מִלְתָּא לְאוֹקוּמָה הָכִי דִּהָא תְּמוֹרֹת שְׁמוֹ קַדְשָׁה אַתְרַבִּי מוּכָל מִעֶשֶׂר בָּקָר וְצֹאן וְלֹא מִשְׁמַע אֶלָּא סַתְמָא כִּין תָּס כִּין בְּעַל מוּס וּמֵאי דְרַבִּי מַהִּבָּקַר לֹא רַבִּי אֶלָּא לְהַקְרָבָה דְלֹא תִימָא דְלַעֲינָה בְּתִמּוֹרֹת גּוּפוֹ וְעוֹד דְקָא פְּרִין לִיה מַהִּיכָא תִּיתִי וְאֵין זֶה לְשׁוֹן הַש"ס הוֹאִיל וְאוֹקוּם דְּנֹדָא מִגְרַע גְּרַעָא דְלְמֵאי דְלֹא רַבִּי לֹא רַבִּי הִנֵּה לִיה לְמִימַר מִנָּא לָךְ הָא דְאָמְרִין הָכִי אֲבָל לְהֵאי לְשׁוֹנָא מִשְׁתַּמַּע טְפִיר מַהִּיכָא תִּיתִי כְּלוּמַר מַהִּיכָא אַתִּירָא לִי דְלִימָא הָכִי דְאֲצַרְבָּה קְרָא לְרַבּוּיָה: דְקַבְלָה עָלֶיהָ שְׁקִירִיבָנָה וְהַע"ג דְאָמַר דְּרִי זו: מוֹתְרוֹת כְּגוֹן אֶשֶׁם שְׁנַתָּא לְרַעֲיָה דְדַמְיִי קִרְבִּין עוֹלָה וּכְגוֹן הַפְּרִישׁ מַעוֹת לַחֲטָאוֹת וְאֶשְׁמוּ וְנִתְוַתְרוּ מַבִּיא בְּאוֹתָן דַּמִּים עוֹלָה קְזָהוּ מִגְרֶשׁ יְהוֹיָדָע הַכֶּהֵן כֹּל הַבָּא מִמוּתַר חֲטָאת וּמִמוּתַר אֶשֶׁם וְיִקַּח בָּה

יד.

עין משפט נר מצוה
א מיי' פא' מהל' תמורה הל' א:
ב מיי' פא' מהל' תמורה הל' יב:
ג מיי' פא' מהל' מעשה הקרבנות
ד הל' טו:
ה מיי' פא' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ז:
ה מיי' פד' מהל' ביאת מקדש
הל' י:
ו מיי' פג' מהל' תמידים ומוספין
ז הל' יח:
ז מיי' פד' מהל' ביאת מקדש הל' י:
ח מיי' פא' מהל' תמורה הל' יא:
ט מיי' פא' מהל' תמורה הל' טו:
י מיי' פא' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ח:
יא מיי' פג' מהל' איסורי המזבח
הל' א:
יב מיי' פא' מהל' מעשה הקרבנות הל' טו:
יג מיי' פא' מהל' מעשה הקרבנות הל' י:
יד מיי' פא' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:
טו מיי' פד' מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:
טז מיי' פד' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד:
יז מיי' פד' מהל' מעשה הקרבנות
הל' ה:

די **קרבנות** (מנחות דף ק.) קענן קענן לענונה ולא גרסא דמה קדשה שכיבי פה הא לית פה קדשת כלי לכה גרסא לומר שלא מצינו קרב פגילה אלא מנחת נסכים ומשוי"ה ניקח אלא משני קדא דלמא איינו קדוש לקדש אכל קדוש נפסל דקדי מסיק דתם שלחי פ' שתי האסם (גז"ט) דקמין אהא דתני וכל הקרב פגילה אלא מצינו קרב פגילה אלא מנחת נסכים פלגד וה"ה דמצי למסכך מנה קדא פהגיא מדקתני וכל הקרב פגילה ולא מצינו דקר זה אלא מנחת נסכים פלגד אלא דמהדר לגרובי אף לפי מה דס"ר מעקרא דהסם פק' שתי האסם:

יש בקרבנות פרק שני תמורה

מתני' קרבנות צבור פלס דברים דרבנן ועולה דבר הוא ואין צבור מביאין שלמים אלא בפשי עצרת

דברים הן והטאות שלהן שעירים גדנתיב כבוליהו ושעיר חטאת אחד: קרבנות יחידים חזבין באחרייתו

ישי

הצייבור ש'אין בקרבנות היחיד, ש'קרבנות היחיד עושיין תמורה, ואין קרבנות הצייבור עושיין תמורה. "קרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות, וקרבנות הצייבור אין נוהגין אלא בזכרים. קרבנות היחיד חייבין באחרייתן ובאחריות נספיהם, וקרבנות הצייבור אין חייבין באחרייתן ולא באחריות נספיהן, אבל חייבין באחריות נספיהן משקרב הזבח. ^(טז)יש בקרבנות הצייבור מה ש'אין בקרבנות יחיד, ש'קרבנות הצייבור דוחין את השבת ואת הטומאה, וקרבנות יחיד אינן דוחות לא את השבת ולא את הטומאה". "אמר רבי מאיר: והלא חבייתי כהן גדול, ופר של יום הכפורים, קרבנות היחיד הן, ודוחין את השבת ואת הטומאה! אלא ש'ומנו קבוצ. 'אגמ' קרבן יחיד עושה תמורה כו'.

וכל'לא הוא? ודרי עופות דקרבן יחיד, ואין עושה תמורה! כי קתני — בבמהמה קתני. ^(יז)והרי גלד דקרבן יחיד הוא, ואין עושה תמורה! הא מני? רבי יהודה היא, דאמר: הולד עושה תמורה. ^(יח)והרי תמורה עצמה, דקרבן יחיד היא, ואין תמורה עושה תמורה! כי קתני — בעיקר זיבקה קתני. השתא דאיתת להכי, אפילו תימא רבנו, בעיקר זיבקה קתני. 'קרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות. וכל'לא הוא? ודרי עולה, דקרבן יחיד, וזכר אתיא, נמכה לא אתיא! "האיכא עולת העור, דתניא: תמות וזכרות בבמהמה, ואין תמות וזכרות בעופות. ^(יח)והרי חטאת, דקרבן יחיד היא, ונקבה אתיא, זכר לא אתיא? האיכא שעיר נשיא, דמיינת זכר. ^(יח)האיכא אשם יחיד, דזכר אתי, נמכה לא אתי? כי קאמרי רבנו קרבן דשוי בין ביחיד בין בצייבור — אשם ביחיד איתיה, בצבור ליתיה. ואיבעית אימא: מי קתני 'כל קרבנות"? ייש בקרבנות" קתני, ומאי גיחו — ש'למים, ואי בעי נקבה מיינת, ואי בעי זכר מיינת. קרבנות יחיד חייבין באחרייתן [בוי]. מנא לן? דתנו רבנן: "דבר יום" — מלמד שכל היום פשר למוספין, "ביומו" — מלמד שאם עבר היום ולא הביאן אינו חייב באחרייתו. יכול לא יהא חייב באחרייות נספיהם, ואף על פי שקרב הזבח? תלמוד לומר "מנחתם ונספיהם" פלילה, "מנחתם ונספיהם" למחר. ריש לקיש אמר מהכא: "מלבד שבתות ה"י. וצריכא, דאי כתב רחמנא "מלבד שבתות ה"י" — הוה אמינא: ביום — אין, ופלילה — לא. אמר קרא "ומנחתם ונספיהם". ואי כתב רחמנא "מנחתם ונספיהם" ולא כתב "מלבד שבתות ה"י" — הוה אמינא: (כלילה) [כלילה] — אין, ביממא — לא. ^(יח)ומאי ש'נא? משום דבקדשים לילה הולך אחר היום, צריכי. ^(יח)ונסכים מי קרבי פלילה? והתנו: אין לי אלא דברים שדרקן ליקרב פלילה, כגון אברים ופדרים, ש'מקריבין מבוא השמש ומתעבלין והולכין כל הלילה כולו. ^(יח)דברים שדרקן ליקרב ביום, כגון הקומץ. הלבונה, ומנחת נסכים, ש'מעלן מבוא השמש. מבוא השמש סלקא דעתך!? והאמרן דברים שדרקן ליקרב ביום גיבהו! אלא עם בא השמש, ש'מתעבלין והולכין כל הלילה מצינן? תלמוד לומר: "זאת תורת העלה" — ריבה. קתני מיהא נסכים ביום! אמר רמי בר חמא: לא קש'א — פאן ליקדש, פאן ליקרב. ^(יח)אמר ליה רבא: אי מיקדש קדשי קרובי מיקרבי, והא תניא: זה הכלל: כל הקרב ביום — אין קדוש אלא ביום, וכל הקרב פלילה — קדוש פלילה, בין ביום בין פלילה — קדוש בין ביום בין פלילה! אלא אמר רב יוסף: סמי "מנחת נסכים" מהא מתניתא. "פי סליק רב דימי, אשכחיה לרב ירמיה דתניב וקאמר משמיה דרבי יהושע בן לוי: מצינו לנסכים הבאים עם הזבח ש'אין קריבין אלא ביום? תלמוד לומר "וילנספיהם וילשלמיהם" — מה ש'למים ביום, אף נסכים ביום. אמר: אי אשכחיה דכתבי איגרתא, ש'לחי ליה לרב יוסף,

ולא

אמר רבי מאיר והלא חביתי כו' אלא שומנ קבוצ כולמר קסבר ר' מאיר אין הפרס ביטלי דכל שומע קבוצ בין ביחיד בין בצבור מוחה את השבת ואת הטומאה:

 תורה אור השלם
 בזאת יבא אפרו אליהעדש בפר בפרךבשר לחטאת ואילו לעלה [ויקרא טז, ג] אשר נשיא נחשא ופשה אחת מקלימצות יהנה אלהיו אשר לא-תעשינה בשנה ואשם [ויקרא ד, כב] אלה מוציין יהנה אשר-תקראתו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהנה עלה ומנחה זבח ונסכים דברי-יום ביומו [ויקרא כג, יז] ומנחתם ונספיהם לפרים לאילים ולקבשים במקספם כמשפט [במדבר כט, יח] מנחתם ונספיהם לפר לאיל ולקבשים במקספם כמשפט [במדבר כט, יז] מלבד שבת יהנה ומלבד מתנותיכם ומלבד קלי-דקריכם ומלבד קלי-דבמיכם אשר תתנו ליהנה [ויקרא כג, יח] ובשר זבח תודת שלמי ביום קרבנו יאכל לא-נשים מקונו עד-בקר [ויקרא י, טו] עו את-אפרו ואת-בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה* (בספרי תימן מוקדה במ"ט רגילה) על-ספופם קלי-העלה עד-בקר ואש הספופם תוקד בו [ויקרא ו, ב] אלה תעשו ליהנה במועדיכם לבד מנדריכם ונדבמיכם לעלותיכם ולמנחותיכם ולנספיהם ולשלמיכם [במדבר כט, טז]

רבינו גרשום

[והרי וולד דקרבן יחיד ואין עשה תמורה. כדאמר בפירקין דלעיל והיה הא ולא ולי:

הא מני מתניתין דקתני דקרבנות יחיד עשין תמורה דאש' ולד דקרבן יחיד ר' יהודה היא:

והא תמורה דקרבן יחיד ואין עשה תמורה אחרת. כדאמר לשל ולא תמורת תמורתו כי קתני דקרבנות יחיד עשין תמורה בעיקר זיבחה נוטיה קתני ולא בתמורה ולא בעלי:

והשתא דלדית להכי אפי' תימא מתניתין רבנן היא. ודקסא והרי ולד דקרבן יחיד ואין עשה תמורה כי קתני מתני' בעיקר זיבחה דיחיד קתני דעשה תמורה:

הא איבא עולת העף. דאש' נקבה אחת והאיע פירוחא:

הא איבא שעיר חטאת. דנשא דהאיע דיחיד דזכר הא והא נמי פירוחא:

והא איבא אשם. דקרבן יחיד זכר אחת ולא נקבה:

מנהני מילי. דקרבן צבור אין חייבין באחרייות:

דת"ר אלה מועדי ה' מקריאי קסע להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו. [דבר יום] מלמד שכל היום כשר למוספין דהאיע עולה [דהיינו מוספין]:

ביומו. מלמד שאם עבר [היום ולא הביאן אין חייב באחרייות] דביומו [שמעע מוקא ביומו] [כתב כולמר] הא אם עבר יומו בעל קרבנו [ואינו חייב באחרייות]:

 מסורת הש"ס
א תוספתא תמורה; יומא ג; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק ד ד
ב לקמן לא;; לעיל י:
ג מנחות כו:
ד יומא כט;; מנחות ק.

יד:

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פד' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ה:

ב מו"י פא' מהל' חגיגה הל' י:

ג מו"י פד' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ה:

דְּבָרִים שבכתב אי אתה רשאי לאומַרם בעל פה להקפיד רק מה שכתוב בסֵמֶחַ אִמְנֵם קֹשֶׁה הִכִּי הָרִיץ וְיִנְשֹׁעַ וְהָרִיחַת שְׁמַע וי"ל דְּלִין לְהַפִּיד אֵלַי בְּדֶבֶר שְׁמוּנִיא אֶחָדִים וְזִי חֹכְמָת: וְהַנִּין הַמִּנְחֹת וְהַנְזִירוֹת בְּכַמֹּת יָחִיד דְּבָרֵי ר' מֵאִיר הָיָה מִנִּי לְשִׁנּוּי מֵאִיל הָיָה שְׁהָרֵי כֶּפֶר בְּתַרְא דְּזִבְחִים (דף קיז.) פְּלִינִי רַעְיוֹן עֲלֵה דְרָשִׁי מֵאִיר וּמִסּוּךְ הָתָם דְּמִנְחֹת וְנִזְרוֹת אֶשָּׁא בִּינְיוֹה: סָמִי מִכָּאן נִזְרוֹת וּה"ה דְּצָרִיךְ כִּמּוֹ כּוֹן לְמִסְמִינָה מֵהֵיא דִּפִּי בְּתַרְא דְּזִבְחִים (דף קיז: ע"ש) דְּלֵאמֹר מִנְחֹת וְנִזְרוֹת אֶשָּׁא בִּינְיוֹה: אֶלָּא בִּין דִּהֲתִרוּ הַכְּמוֹת כִּל הִכָּא דְּכַעֲי מִקְרָב וּלְרַעְיוֹן דְּפְלִינִי עֲלֵה דְרָשִׁי מֵאִיר בְּתַרְא דְּלֵאמֹר נִזִּיר לֹא נָזַר וְנָזַב הוּא צָרִיךְ לִימֹר דָּלָא דָּלָן אֲכַשְׁלוּס אֵלַי לְהִבִּיא כְּכַשִּׁים מִחִבְרוֹן וּלְהַקְרִיבֵן בְּנִבְעוֹן מִיְהוּ פִּי מַה דְּפִרְש"י פֶּקֶד בְּתַרְא דְּזִבְחִים (ג'ו" ס) דְּרַעְיוֹן דְּרָשִׁי מֵאִיר כְּרַעְיוֹן בְּתַרְאִי בְּתִירָא לֵהוּ דְּלֵאמֹרִי כִּאֵן וְכִאֵן לֹא קָרְבֹן לְיָחִיד אֵלַי עוֹלָה וְשִׁלְמִים בְּלִבָּב קֹשֶׁה דא"כ הִכִּי קִאֲמַר אֲכַשְׁלוּס אֵלֻכָּה נָא וְאֲשַׁלְמָה אֶת גִּדְרִי אֲשֶׁר נִגְדַתִּי וְגו' אֵל לֹא נָזַר וְנָזַב הוּא נִזְרוֹת לְרַעְיוֹן וא"כ כֵּאֵן וְכֵאֵן לֹא דְרָשִׁי וְצָרִיךְ לְחַלֵּק הַהֲנָאִים דְּרַעְיוֹן דְּרָשִׁי מֵאִיר לֹא ס"ל כְּרַעְיוֹן בְּתַרְאִי אֵלַי כְּרָשִׁי וְיִהְיֶה בְּתִירָא לֵהוּ דְּלֵאמֹר דְּכַבְּמָה גְּדוּלָּה אִשִּׁי חֻכּוֹת נָמִי קָרְבֹן וְרָשִׁי מֵאִיר דְּאִית לִיָּה נִזְרוֹת דְּבַר הַאָּזַר וְהַאָּבַב הָא מַעֲנִי לְמִימַר דְּאִית לִיָּה כְּרַעְיוֹן בְּתַרְאִי דְּזִבְחִים דְּלֵאמֹרִי כִּאֵן וְכֵאֵן לֹא קָרְבֹן לְיָחִיד אֵלַי עוֹלָה וְשִׁלְמִים בְּלִבָּב מִיְהוּ רַהֲטָא דְּשִׁמְעָתָא הָתָם מִשְׁמַע כְּפִרְש"י מִיְהוּ תַמְחֵה לִר' שְׁמַעְיוֹן דְּלֵאמֹר הָתָם כֶּפֶר בְּתַרְא דְּזִבְחִים (גז"ס) אִף צַעֲוֹר לֹא הִקְרִיבֹו אֵלַי בְּקָחִים וְחוֹכּוֹת הַקְּבֻעֵה לָהֶם זְמַן וְלֵאמֹר כֶּפֶר כֹּל שְׂעִה (בְּקָחִים לַח): וְאֵת אוֹמֶרְתָּ שְׁחָלוֹת תִּזְכֶּה וּרְקִיבִי נִזִּיר וְאֲכַלִּין כֶּבֶב וְנִבְעוֹן וּפִרְש"י שֶׁס דִּהֲיָנוּ דָּלָא כִּר"ס וא"כ הִכִּי קִאֲמַר אֲכַשְׁלוּס אֵלֻכָּה נָא וְאֲשַׁלְמָה אֶת גִּדְרִי הִכִּי לֹא הָיָה זָכוֹל לְהַקְרִיבֹו וְנִבְרַן מוֹרִי הֲרַמ"ר דְּרָשִׁי שְׁמַעְיוֹן לְטַעְמָה דְּלֵאמֹר בְּמִסְבֶּת נִזִּיר (דף מוה:) דָּאָס גִּלַּח עַל שְׁלֹמִי נִגְדָּה וְנָא וְאִם אִמֹר הֲרָנִי מְגַלַּח עַל מֵאָה עוֹלוֹת וְכֵאֵן מֵאָה עוֹלוֹת וא"כ אֲשֶׁר דְּאֲכַשְׁלוּס נָזַר לְהִבִּיא עוֹלוֹת נִגְדָּה וְנָזַר הַאָּזַר וְהַאָּבַב קָרַב בְּכַמֵּה ע"כ וְעוֹלִיָּה הָיָה אֲכַשְׁלֹן רַצָּה לְגַלַּח:

וא"ת הִכִּי קִאֲמַרִינוּ מִזְמוֹרִים עַל פֶּה וי"ל דְּלִין

וְלֹא תִיֻסְמִי "מִנְחַת נִסְכִּים" מִמַּתְנִיתָא. וְלֹא קִשְׁיָא — כָּאֵן בְּנִסְכִּים הַבָּאִין עַם הַזֶּבֶחַ, כָּאֵן בְּנִסְכִּים הַבָּאִין בְּכַפִּי עֲצֻמָּן. וְאִי הָוָה לִיָּה אִיגְרָתָא, מִי אֲפָשָׁר לְמִישְׁלָחָה? וְהָא אִמֹר רַבִּי אַבָּא בְּרִיה דְּרַבִּי חֲזִינָא בַר אַבָּא, אִמֹר רַבִּי יוֹחָנָן: כּוֹתְבֵי הַלְכוֹת (פְּשׁוּרָה) [פְּשׁוּרָפִין] תּוֹרָה, וְהַלְמַד מִהֶן אֵינֹו נוֹשֵׁל שְׂכָר.^[a] דְּרַשׁ רַבִּי יְהוּדָה בַּר נַחֲמָנִי מִתּוֹרַגְמָנִיה דְּרִישׁ לְקִישׁ: כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר "כְּתַב לָהּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה", וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר "כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" — לוֹמַר לָהּ: דְּבָרִים שְׁעַל פֶּה אִי אֵתָּה רִשְׁאִי לְאוֹמְרֵן בְּכַתֵּב, וְשִׁבְכָתֵּב אִי אֵתָּה רִשְׁאִי לְאוֹמְרֵן עַל פֶּה. וְתַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: "כְּתַב לָהּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" — אֵלֶּה אֵתָּה כּוֹתֵב, אֲבָל אִין אֵתָּה כּוֹתֵב הַלְכוֹת! אֲמַרִי: דְּלֵמָא מִיִּלְתָּא חֲדָתָא שְׂאֵנִי, דְּהָא רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ מַעֲיַנִּי בְּסִיפְרָא דְּאִגְדָּתָא בְּשַׁבְתָּא, וְדָרְשִׁי הִכִּי: "עַת לַעֲשׂוֹת לַה' הִפְרוּ תוֹרָתָה", אֲמַרִי: מוֹטָב תִּיעַקֵּר תּוֹרָה, וְאֵל תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל. אִמֹר רַב פֶּפָּא: הֲשֵׁתָא דְּאִמְרַת נִסְכִּים הַבָּאִין בְּכַפִּי עֲצֻמָּן קְרִיבִין אֲפִילוּ בְּלִילָה, נִזְדַּמְנוּ נִסְכִּים בְּלִילָה — מִקְדִּישִׁין בְּלִילָה וּמִקְרִיבִין.^[a] אִמֹר לִיָּה רַב יוֹסֵף בְּרִיה דְּרַב שְׁמַעְיָה לְרַב פֶּפָּא: תַּנְיָא דְּמִסִּיעַ לָהּ, "זֶה הַכֶּלֶל: כֹּל הַקָּרֵב בַּיּוֹם — אֵינֹו קְדוֹשׁ אֵלָּא בַּיּוֹם, וְכָל הַקָּרֵב בְּלִילָה — קְדוֹשׁ בִּין בַּיּוֹם בִּין בְּלִילָה". אִמֹר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה: וְעוֹלוֹת הַשֶּׁחַר הוֹסֵלַת בָּהֶן, כְּאֲבָרִין. כִּי אֵתָא רַב דִּימִי, אִמֹר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעְיוֹן בֶּן יְהוֹצָדֵק: "אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם" — אֵלוֹ חֻכּוֹת הַכָּאוֹת חוֹכָה בְּרַגְלִי. "לִבָּד מִגְדִּירֵיכֶם וּנְדָבוֹתֵיכֶם" — לִימַד עַל גְּדָרִים וּנְדָבוֹת שְׁקָרְבִין בַּחוּלֹי שֶׁל מוֹעֵד.^[a] וּלְעוֹלוֹתֵיכֶם" — בְּמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר? אִי בַּעוֹלַת גְּדָר — הָרִי כִּכֹּר אִמֹר "גְּדִירֵיכֶם", וְאִי בַּעוֹלַת נִדְכָּה — הָרִי כִּכֹּר אִמֹר "וּנְדָבוֹתֵיכֶם"! הָא אֵינֹו מְדַבֵּר אֵלָּא בַּעוֹלַת יוֹלָדַת וְעוֹלַת מְצוּרַע.^[a] וּלְמַנְחֹותֵיכֶם" — בְּמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר? אִי בְּמִנְחַת גְּדָר — הָרִי כִּכֹּר אִמֹר, אִי בְּמִנְחַת נִדְכָּה — הָרִי כִּכֹּר אִמֹר! הָא אֵינֹו מְדַבֵּר אֵלָּא בְּמִנְחַת סוּטָה וּבְמִנְחַת קִנְאוֹת. "וּלְנִסְפִיקֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם" — מִקִּישׁ נִסְכִּים לְשִׁלְמִים: מָה שְׁלְמִים בַּיּוֹם, אִף נִסְכִּים בַּיּוֹם. "וּלְשִׁלְמֵיכֶם" — לְרַבּוֹת שְׁלֹמִי נִזִּיר. אִמֹר לִיָּה אֲבִיִּי: וְלִימָא מַר שְׁלֹמִי פִסַּח, דְּאִי שְׁלֹמִי נִזִּיר — נִידָר וְנִידָב הוּא.^[a] דִּהֲתַנְיָא זֶה הַכֶּלֶל: כֹּל שְׁהוּא נִידָב וְנִידָר — קָרַב בְּכַמֵּת יָחִיד, וְשְׂאֵינֹו נִידָב וְנִידָר — אֵינֹו קָרַב בְּכַמֵּת יָחִיד. וְתַנִּין: הַמִּנְחֹות וְהַנְזִירוֹת קְרִיבִין בְּכַמֵּת יָחִיד, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר! סָמִי מִכָּאן "נִזְרוֹת". מִי אִיכָּא לְמֵאֵן דְּאִמֹר דְּנִזִּיר לֹאֹו נִידָר וְנִידָב הוּא? וְהַכְּתִיב: "מִקִּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אֲבִשְׁלוֹם אֶל הַמֶּלֶךְ אֵלֻכָּה נָא וְאֲשַׁלֵּם אֶת גִּדְרִי אֲשֶׁר נִדְרַתִּי לַה' בַּחֲבָרוֹן כִּי גִדָר גִּדָר עֲבָדָה וְגו'", מֵאִי לֹאֹו אֲקָרְבֹו? לֹא, אַעֲיָקֹר נִדְרוֹ אֲמַרִי. עֵימָר נִדְרוֹ בַּחֲבָרוֹן הָוָה? וְהֵלֵא בְּגִשׁוֹר הָוָה! אִמֹר רַב אַחָא, וְאִיתִימָא רַבָּה בַר רַב חֲנַן: לֹא הָלַךְ אֲבִשְׁלוֹם אֵלָּא לְהִבִּיא כְּכַשִּׁים מִחִבְרוֹן. הִכִּי נָמִי מִסַּתְבָּרָא, דְּאִי תִימָא לְאַקְרוֹבִי הוּא דְּאִזְיֵל — שְׂבִיבִי יִרוּשָׁלַיִם וְאִזְיֵל וּמִקְרִיב בַּחֲבָרוֹן? וְאֵלָּא מֵאִי? לְהִבִּיא כְּכַשִּׁים מִחִבְרוֹן? הֵאִי "אֲשֶׁר נִדְרַתִּי לַה' בַּחֲבָרוֹן", "מִחִבְרוֹן" מִיבָּעִי לִיָּה! אֵלָּא לְעוֹלָם לְאַקְרוֹבִי, וּדְקָא קִשְׁיָא לָהּ: אַמַּאי שְׂבִיבִי יִרוּשָׁלַיִם וּמִקְרִיב בַּחֲבָרוֹן? תִּיקְשִׁי לָהּ גְּבַעוֹן, דִּמְקוֹם קְדוֹשׁ הוּא! אֵלָּא, בִּין שְׁהוּתִירוּ הַכְּמוֹת — כֹּל הִיכָּא דְּכַעֲי מִקְרִיב.^[a] אַרְבָּעִים שָׁנָה, לְמֵאֵן? תַּנְיָא: רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: "מִקִּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה" שְׂשִׂאֵלוֹ לָהֶם מְלָה. דְּתַנְיָא: אוֹתָּה שָׁנָה שְׂשִׂאֵלוֹ לָהֶם מְלָה, אוֹתָּה שָׁנָה עֲשִׂרִית שָׁל שְׁמוּאֵל הִיתָּה.

לֹא תַסְמִי נִסְכִּים מֵהֵיא מִקְשִׁי דְּלַעֲיֵל וְנַעֲנִי לְמִרְנִי: הָא דְּקִתְנִי נִסְכִּים כְּכַעֲי דְּבָרִים שְׁדַרְכֵן לְקָרַב בַּיּוֹם הָיִנוּ שְׂנִיכִים הַצָּאִין עַם הַזֶּבֶחַ: עַפְנִי עַצְמוֹן שְׁלֹא קִדְשׁוּ עֲשִׁימִית הַזֶּבֶחַ וְכוֹל לְהַקְרִיב בְּלִילָה: כְּשׁוֹקְפִי הַתּוֹרָה שְׁאִין מַצִּילִין אוֹתָהּ בְּשַׁבַּת כְּפִנִי הַדְּלָקָה. לִ"א שְׂאִסּוֹר לְהַשְׁתַּיְתֵן כְּתוּבִים מִתּוֹרָה שְׁכַעַל פֶּה הֵאִל: וְהַלְמַד מִהֶן וּמִתּוֹךְ הַסְּפָרִים: חֲדַתָּא תַרְשָׁה שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִין לְלַבֵּן הַסְּפָרִיתוֹת: [ל"א] חֲדַתָּי לַחֲדָשׁ דְּבַר כְּגוֹן זֹו שְׁחַדָּשָׁה הֵאִל: מַעֲנִי בְּסִפֵּר אֲנִדְתָּא שְׁלֹא יִשְׁתַּכַּחוּ: עַת לַעֲשׂוֹת לָהּ כְּשַׁעוֹשִׁין הַזֶּבֶל שְׁשֶׁס תַרְשַׁת הֶשֶׁס קִרְאוּ לְהַפֵּר תּוֹרָתָךְ, וּמוֹטָב תַּעֲבֵר כּוֹי: הֲשֵׁתָא דְּלֵאמְרַת כּוֹי וְכוֹל לְהַקְדִּישׁוֹן וּלְהַקְרִיבֹו בְּלִילָה חֲמִית לִ"א גְּרָסִין עֲלוֹת הַשֶּׁחַר כּוֹסֵל בְּהֶן כְּאֲבָרִים כְּלוּמַר הָא דְּלֵאמְרִינוּ גִזְמָנוּ לוֹ נִסְכִּים בְּלִילָה מִקְדִּישִׁין בְּלִילָה [וּמִקְרִיבִין]: כְּאֲבָרִים שֶׁל תַּמִּיד בְּמַס' זִבְחִים (פז.) וְכֵן עַקֵּר הַהֵאת דְּרַב: חֻכּוֹת הַבָּאוֹת מִסַּמֵּת הֶרְגֵּל בְּרַגְלִי כְּגוֹן עוֹלוֹת רִאיוֹה וְחִגִּינָה וּמוֹסָפִין: אִמֹר גְּדִירֵיכֶם: אִף נִסְכִּים בַּיּוֹם: לְרַבּוֹת שְׁלֹמִי נִזִּיר דְּאִי שְׁלֹמִי נִגְדָּה הִכִּי כִּכֹּר אִמֹר גְּדוּבוֹתֵיכֶם וְאִי מִשׁוּם דְּקִיבִיא לְכַתֵּב וְלִשְׁלְמִים: שְׁלֹמִי פִסַּח חִגִּינָתִי י"ד כְּשִׁשְׁתִּיתָה חֲסוּדָה מְרַבָּה נִמְנִים עַל אֲפִסַּח וְאֵינֹו כִּסְף לָהֶן הָיוּ מְבִאִין עֲמוֹ שְׁלְמִים וְאִם הַסְרִישׁוֹן שְׁשֶׁס כֶּן וְלֹא הַקְרִיבֹום וְקְרִיבֹום בַּחוּ"מ דְּאִי שְׁלֹמִי נִזִּיר לֹא צְרִיכִי רַעְיוֹ לְרַבּוּנִי דְּמַנְדְּרִיכֶם וְנִדְבוֹתֵיכֶם נִפְקָא דְּנִזְרוֹת ע"י גְּדָר כֹּא עָלִיו וְנָזַר וְנָזַב קְרִיבִא בַּהּ לִבָּב שְׁלֹמִי פִסַּח חוֹכָה נִיבְּיָהוּ כְּדִמְפִרַשׁ בְּסָפָחִים כֶּפֶר' וְאֵלוּ דְּבָרִים (דף עא.): וְהַנְזִירוֹת קָרַב בְּכַמֵּת יָחִיד אֲלֵמָא נָזַר וְנָזַב חֲשִׁיב לִיָּה דְּאִי לֹאֹו הִכִּי לֹא הָיָה קָרַב בְּכַמֵּת יָחִיד: סָמִי מִכָּאן נִזְרוֹת דֹּאע"ג דְּנִזְרוֹת כִּפָּה עָלִיו ע"י גְּדָר כִּאֵן הַקְּרָבּוֹת נִקְרְאִין נָזַר וְנָזַב דִּקָּא לֹא נָזַר אֵלָּא מִן חִיּוֹן וְהַקְרָבּוֹן מֵאִילִיו מִשְׁוֹל עָלִיו חוֹכָה: וְאֲשֶׁר נִזְרַתִּי לַה' בַּחֲבָרוֹן מִשְׁמַע בַּחֲבָרוֹן אֵלַךְ וְאֲשַׁלְמָה שֶׁס נִגְרִי וְהֵאֵל נָזַר נִזְרוֹת הָיָה דְּאֲכַשְׁלוּס נִזִּיר עוֹלָם הָיָה וּמִשְׁלָשִׁים לְשָׁלְשִׁים יוֹם הָיָה מְגַלַּח וּמְבִיא קָרְבָן וּמִקְדִּישֶׁן לְהַקְרִיב קִרְבָּנוֹת נִזְרוֹתֵינוּ בַּחֲבָרוֹן דִּקָּיָא בְּכַמֵּת יָחִיד שְׁמַע מִנֵּה נָזַר וְנָזַב הוּא: אַעֲקֵר נִגְדְרוֹ חֲלִי הֵאִי בַּחֲבָרוֹן וּה"ה אֵלֻכָּה נָא לְכַמֵּה גְּדוּלָּה בְּנִבְעוֹן דִּהָתָם הוּא מִנְזַח שְׂעִשָּׁה מִשָּׁה וְאֲשַׁלְמָה נִגְרִי שְׁנִדְרַתִּי בַּחֲבָרוֹן לִבָּב לֹא שְׁבִיא הַקְרָבּוֹן בַּחֲבָרוֹן: וְקָא בְּגִשׁוֹר כּוֹי דְּכַתִּיב כִּי נָזַר נָזַר עֲבָדָה: שְׂבִיבִי בְּגִשׁוֹר וְגו': לְהִבִּיא כְּכַשִּׁים וּלְהַקְרִיבֹו שׁוֹב בְּכַמֵּה גְּדוּלָּה וּה"ה ק' שְׁאֲלָמָה אֶת נִגְרִי כְּלוּמַר שְׁאֲלָמָה אֶת נִזְרוֹתִי וְאֲגַלֵּחַ וּמִחִבְרוֹן אֲבִיא הַכְּכַשִּׁים וּלְהִכִּי פִרִיךְ מִחִבְרוֹן מַעֲבִי לָהּ: בַּחֲבָרוֹן כּוֹ כְּכַשִּׁים שְׁמִנִים בְּמַס' מִנְחֹות (דף פז.) אֵלָּא לְעוֹלָם לְאַקְרוֹבִי דְּנִזְרוֹת בְּכַמֵּת יָחִיד: תַּקְשִׁי לָךְ גְּבַעוֹן דֶּשֶׁס מִנְזַח שְׂעִשָּׁה מִשָּׁה:

עֶשֶׂר

לְמִימַר דְּלֵאיו טַרַר וַעֲדַב] וּרַב דִּימִי כִּכֹּר תַנְיָא הֵאִי (דֵּהָא מִתַּנִּי' דִּקְתַּי דְּמִיּוֹת קְרִיבָה בְּכַמֵּת יָחִיד רַבִּי מֵאִיר וּרְבַנִן פְּלִטִי עוֹלָה וְאִמֹרִי דִּלֹּא קָרַב בְּכַמֵּת יָחִיד) [הָא רַבִּי מֵאִיר דִּקְרַבִין בְּכַמֵּת יָחִיד וְהָא רַבָּן דְּפִלְטִי עוֹלָה בְּכַמֵּה דִּלֹּא קָרַב דִּלֹּא הִיו טַרַר וַעֲדַב] וְאֵלֹא דִלֵּמָר כְּרַבָּן: לֹא אַשְׁקֵר טִרְרו שְׁנַר בַּחֲבָרוֹן. לַמּוֹת מִיּוֹרֵת הֵיט עִיקֵר טִרְרו: מִיר עוֹלָם הִיָּה. וְהִיָּה מְגַלַּח (מִל' לִי') [מַסְנַה לְשַׁנָּה] לַחֲבָרוֹן וְהִיָּה תַמֵן בְּתַיִימָהָ כְּלוּמַר (דֵּהָתָם גִּדָר) [דְּסַתָּס גִּדְרִיה] מֵאֵן נִפְקָא לִיָּה מִינָה הִכָּא גִדָר וְאִמָּרִי אִזֵּיל לַהֶתָם כְּשִׁטֵּל כֶּךְ. וַעֲדִי הָא בְּגִשׁוֹר הִיָּה [גִּדְרו: שְׁהֵלךְ לְטוֹל] כְּכַשִּׁים בַּחֲבָרוֹן. כְּדַתְנִיא אִלִּים מִמוּנָאב וּכְכַשִּׁים מִחִבְרוֹן דֹּאִי לֹא תִימָא הִכִּי מִיּוֹרֵת דִּחוּנָה לֵאדֵרן הֵאִי גִדָר כְּשִׁטֵּב בְּגִשׁוֹר בִּאֶרֶס וְאִין עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנִּי דֵּהִי תַנֵן בְּמַס' מִיר מִי שִׁמִר מִיּוֹרֵת מְרֻבָּה:

 תורה אור השלם

 שמות לד, כז
 [תהילים קיט, ככז]
 [במדבר כט, לט]
 [שמואל ב טו, ז]
 [שמואל א ח]

לֹא תַכַּעַבְלוּ כָּל הַאֲבָרִין שֶׁל תַּמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֲרֻסִים עַד שֶׁהֵעִלּוּ תַּמִּיד הַשַּׁחַר שׁוֹכֵלַת בֵּהֶן בִּאֲבָרִים אֲבָל סוּמֹר הַמַּעֲרָכָה שֶׁל תַּמִּיד הַשַּׁחַר אֵינָה שׁוֹכֵלַת בֵּהֶן אֲלֹא הַקִּרְבַּת [הַתַּמִּיד] עֲצוּמוֹ דֹּכְכַר הִיוּ וְאִין דְּרַבָּן לִיקָרַב בַּיּוֹם: [לְבַד מַגְדִּירִים וְנִיבֻתֵיכ' לִימַד עַל נִדָר וְנִדְבָה] שְׁקִ

טו:

עין משפט גור מצוה
א מווי' פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' א: ב מווי' פד' מהל' שקלים הל' א:

רבינו גרשום

אף חטאת אינה נאכלת שעל ע"ז היטואוס. והוא שעירים הנשרפים: והא הכא דמתי בעלים. מורי של צדקיהו וקא קרבה וקשיא לר' יהודה:
אמר רב פפא אפילו [למאן ולכא למדקא הא מיהא לפי שאין דין מתה בצבור ולא קשיא לר' יהודה:

[א] נומא משום דכתיב תחת אבותיו ירה בנך. דהבן במקום האב הוא ולא היה כמת:
אז הכי אפי' בוחרי נמי. נומא דבן במקום אב קאי ולא ליהוי חטאת שמתו בעליה:]

דקאמר רחמנא לנאיתיהי מתדומת האשכח דכתב זאת [עלות] (תורת) חסד בחששו חסד והבא קרבן מתדומת חסדה:

[וינלמא מתו לא מן מרייהו. דהוי חזי אלף ש"מ דאין דין מויתא בצטור]:

ואבישת אומא כי אקרטינה להני חטאות. דשעירי עבודה זרה אחוי דאשפתור מההא דרא אקרטינה דלא הו חטאת שמתו בעליה והא נמי דקא ילפת משער דר"ח ויולמא שאני שעיר דר"ח דהא איתיה לרוב צבור דקיימין דאקדשו הנה חזי ובימי עזרא נמי היה עמיו חוב צבור של מורי של צדקיהו קיימין. [והיט מקרטי קרבן לעבודה זרה והא מוידין הוא אז]:

האראת שעה היתה. לפנים משרת הדין:
הו למידין תורה. דבקומין כמשה:

אם רבו מטהרין. [טוהרו] אלמא לא בריר לא כמשה:
מאי דאשפתח. בימי אבנא קאמר אם רבו מטהרין טוהרו. ל"א הוי מילי לבא דאמעטו היינו נמי בהלכות ששפתחו בימי אבנא דמשה:
ורבנן (אמר) ר' יהוד' בר אלעאי (ואמר) [אז] רבי יאודה בן בבא (קאמר) דהו דרי דרי בתר יוסי בן יועזר ולא נמצא בהן שום דופי:

פיוצא בו אָמר ר' יוסי פרש"י לא איתפּרש היבא קאי הכי תנאי בת"כ ענ

ההיא דדרש האי קרא דכתיב גפי [ועולה ויורד] (ויקרא ה'י') ואת השני וגשה עולה מה עולה אינה נאכלת אף חטאת זו אינה נאכלת ועלה ממנה היא: על עבודה זרה שעשו בימי צדקניהו ואקניא כמ"ד דאית ליה צבור פעבודה זרה כל שבט ואשבט מנייתו פר ושעיר ואמטו להכי הביאו שעירי חטאת שנים עשר לשנים עשר שבטים: קא סלקא דעתך דמאן דאית ליה חטאת שבפרו בעליה מַתָּה אית לה נמי חטאת שבפרו בעליה מַתָּה וא"ת תקשי למתני' דבֵּהא ליבא מאן דפליג דחטאת שמתו בעליה פִּיחיד דברים לאמורים ולא בצבור ואפ"י הכי שבפרו בעליה פליגי וי"ל גלא דמי דמתני' פשיטא לה דחטאת שמתו בעליה ליתא בצבור הינו פשמתו כל הבעלים ולא נשאר בהן אחד אכל הבא כ"ד געזין מקצת הבעלים תזמין ומש"ה קאמר דקרבנה: וְהָא הָכָא דְאִיכָא דַּמְתּוּ בַּעֲלֶיהָ, וְקָא קִרְבָּה! ⁽ⁿ⁾ וְהַתְנַנְא: פִּיוּצָא בּוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: "וְהַפָּאִים מִהַשְׁבִּי בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עוֹלוֹת... פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר... אֵילִים תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה, בְּבָשִׁים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, שְׁעִירֵי חַטָּאת שְׁנַיִם עֶשֶׂר — הַכֹּל עוֹלָה לַה'".⁽¹⁾ וְחַטָּאת מִי קִרְבָּה עוֹלָה? אָמַר רַבָּא: כִּי עוֹלָה, מָה עוֹלָה אֵינָה נֹאכְלָת — אִף חַטָּאת אֵינָה נֹאכְלָת, שֶׁהִיָּה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: על עבודה זרה הִבִּיאום, ואָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: על עבודה זרה שְׁעִשׂוּ בִּימֵי צַדִּיקֶיהוּ. קָא סִלְקָא דְעֵתִין, לְמַאן דְּאִית לִיה חַטָּאת צָבוּר שְׁנַתִּכְפְּרוּ בַּעֲלֶיהָ — מַתָּה, אִית לִיה נָמִי חַטָּאת צָבוּר שְׁמַתּוּ בַּעֲלֶיהָ — מַתָּה, וְהָא הָכָא דְאִיכָא דַּמְתּוּ בַּעֲלֶיהָ, וְקָא קִרְבָּה! "אָמַר רַב פִּפְא: אָפִילוּ לְמַאן דְּאָמַר חַטָּאת צָבוּר שְׁכִפְרוּ בַּעֲלֶיהָ מַתָּה, חַטָּאת צָבוּר שְׁמַתּוּ בַּעֲלֶיהָ אֵינָה מַתָּה, לְפִי שְׂאִין הַצָּבוּר מֵתִים. מִנָּא לִיה לָרַב פִּפְא הָא? אִי גִימָא מִשׁוּם דְּכִתִּיב "תַּחַת אֲבוֹתֶיהָ יָהִיו בְּנֶיהָ", אִי הֵכִי, אָפִילוּ יַחֲיד נָמִי! "אֵלָא הֵיִינוּ טַעֲמָא, שְׂאִין הַצִּיבוּר מֵתִים, מִשְׁעִירֵי רְגָלִים וְרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: אֵינִיתְנָהוּ מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה. וְדִלְמָא מִתּוּ מְרִייהו דְּהֵנִי זִזְיָ? אֵלָא לֹאֹ שְׁמַע מִינָּה אֵין הַצָּבוּר מֵתִים.⁽²⁾ וְאִיבָעִית אֵימָא: כִּי אַקְרוּבִינָהוּ לְהֵנִי חַטָּאוֹת — אַחֲזִי אַקְרִבִינָהוּ, דְּכִתִּיב: "וְרַבִּים מִהַכְּהֻנִּים הָלוֹים וְרֹאשֵׁי הָאֲבוֹת הַזִּקְנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת הַכֹּהֵן הָרִאשׁוֹן בְּיָסְדּוּ זֶה הַכֹּהֵן... בּוֹכִים בָּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בַּתְּרוּעָה". וְדִילְמָא הֵנָּה מִיעוּטָא? לֹא מַצִּית אֲמֶרְתָּ, דְּכִתִּיב "וְלֹא הִפִּירוּ הָעָם בַּתְּרוּעָה וְשִׁמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם".⁽³⁾ וְהִכִּי מַקְרִבִי לְהוּ? וְהָרִי מְזִידִין הוּא! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוֹרָאת שְׁעָה הִיתָה. הֵכִי נָמִי מִסֵּתִבְרָא, דְּאִי לֹא תִימָא הֵכִי — בַּשְּׁלֵמָא פָּרִים וּשְׁעִירִים כִּנְגֵד שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, אֵלָא כְּבָשִׁים כִּנְגֵד מִי? אֵלָא הוֹרָאת שְׁעָה הִיתָה.⁽⁴⁾ תֵּנּוּ הֵתָם: מִשְׁמַת יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צִרִידָה וַיּוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, בְּטָלוּ הָאֲשָׁפוּלוֹת. אִישׁ שֶׁהַכֹּל בּוּ. ואָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: כֹּל אֲשָׁפוּלוֹת שְׁעָמְדוּ לָהּ לְיִשְׂרָאֵל מִימּוֹת מֹשֶׁה עַד שְׁמַת יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר — הָיוּ לְמִדִּין תּוֹרָה כְּמֹשֶׁה רַבִּינוּ, מִכָּאן וְאֵילָּה — לֹא הָיוּ לְמִדִּין תּוֹרָה כְּמֹשֶׁה רַבִּינוּ. וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים הָלָכוֹת נִשְׁתַּכַּחוּ בִּימֵי אָבִלוּ שֶׁל מֹשֶׁה! דְּאִישְׁתַּכַּח לָהּ — אִישְׁתַּכַּח, וְדִגְמִירָן לָהּ — הָיוּ גְמִירֵי כְּמֹשֶׁה רַבִּינוּ. וְהָא תְנַנְא: מִשְׁמַת מֹשֶׁה, אִם רַבּוּ מִטְמְאִין — טְמֵאוּ, אִם רַבּוּ טְהוֹרִין — טִיהֲרוּ! לִיבָא דְאִימְעִיט, מִיגְמַר הָיוּ גְמִירֵי לָהּ כְּמֹשֶׁה רַבִּינוּ. בְּמַתְנִיתָא תֵּנָא: כֹּל אֲשָׁפוּלוֹת שְׁעָמְדוּ לְיִשְׂרָאֵל מִימּוֹת מֹשֶׁה עַד שְׁמַת יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צִרִידָה — לֹא הָיָה בָּהֶם שׁוּם דּוּפִי, מִכָּאן וְאֵילָּה — הָיָה בָּהֶן שׁוּם דּוּפִי.⁽⁵⁾ וְהַתְנַנְא: מַעֲשֶׂה בַּחֲסִיד אַחַד שֶׁהָיָה גּוֹנֵחַ מַלְכוּ, וּשְׁאֵלוּ לְרֹפְאִים, וְאָמְרוּ: אֵין לוֹ תַקְנָה עַד שְׁיִנֵּק חֵלֶב רוֹתַח שְׁחִרִית, וְהִבִּיאוּ עֹז וְקִשְׁרוּ לוֹ בְּכַרְעֵי מִיטָתּוֹ, וְהָיָה יוֹנֵק מִמֶּנָּה חֵלֶב.⁽⁶⁾ לְמַחֵר נִכְנָסוּ חֲבִירָיו לְבִקְרוֹ, פִּינוֹן שָׂרְאוּ הָעוֹ אָמְרוּ: לִיסְטִים מְזוּיָין בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָנוּ נִכְנָסִים לְבִקְרוֹ?! יִשְׁבּוּ וּבִדְקוּ, וְלֹא מְצָאוּ בּוֹ עוֹז אֵלָּא שֶׁל אוֹתָהּ הָעוֹ בְּלֶבֶד. ואִף הוּא בִשְׁעַת מִיתָתּוֹ אָמַר: יוֹדַע אֲנִי בַּעֲצָמַי שְׂאִין כִּי עוֹז, אֵלָּא שֶׁל אוֹתָהּ הָעוֹ בְּלֶבֶד, שְׁעַבְרָתִי עַל דְּבָרֵי חֲבִירִי, שֶׁהָרִי אָמְרוּ חֲכָמִים: אֵין מְגַדִּלִין בְּהֶמָּה דְקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל.⁽⁷⁾ וְקִינָיָא לּוֹ, כֹּל הֵיכָא דְאָמַר "מַעֲשֶׂה בַּחֲסִיד אַחַד" — אוֹ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבַא אוֹ רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֵילְעָאי, וְרַבֵּנן בְּתַר יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צִרִידָה דְרִי דְרִי הוּא.

אָמַר

יש בקרבנות פרק שני תמורה

מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דחובה
פרק ג ה
ב הוריות ו.
ג פסיקתא רבתי
ד עבודה זרה כד; הוריות ו.
ה סוטה מז.
ו בבא קמא פ.
ז תוספתא בבא קמא; משנה בבא קמא
ח בבא קמא קנ;

גליון הש"ס
גמ' כל אשכולות. ע"י ב"ב דף טו ע"ב תוס' ד"ה דור:
תורה אור השלם

[עזרא ח, לה]

[תהילים מה, יז]

[עזרא ג, יב]

[עזרא ג, יג]

[במדבר טו]

הכל עולה: ואף אותה חטאת אינה נאכלת שהיה רבי יוסי אומר שעיר של עבודה זרה הביאום כנגד שנים עשר שבטים שעבדו עבודה זרה בימי צדקניהו וצבור שמביאין שעיר לחטאת דכתיב בשלח לך אנשים גפי עבודה זרה וששו כל העדה פר לעלה וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת וגו' ואותו שעיריו נשרפין הן מחוץ למחנה כפר העגלם דבר והן שעירין הנשרפין בדאמריןן בלתייהו מקומן (ובחים דף מז.) ובמנחות בהקומן דבה (מןחות דף כז.) נפקא לן (דהבא) מהאי קרא דכתיב גפי פר העגלם דבר וגשה לפר וגו' בלשך גשה וגו' והכי תנאי וגשה בלשך גשה מה ת"ל לכלל בזהות כו' וסיפא דצדקתא החטאת לרבות שעירי עבודה זרה לזון כפר העגלם דבר: וקא קרבה אע"ג דמתי הבעלים באותן ע' שנה שהיו בבבלי: והיו בתיך. פלומר דבנים הוו במקומן ומשו"ה הקרבה חטאתן: הינו טעמא שאין הצבור מתים שאין דין חטאת שמתו בעליה בצבור משעירי מוספי הרגלים וקאשי קדשים חטאות ניגהו ואמר רחמנא ליתניהו מתדומת הלאשה משקלים הבאין בלשך ואע"ג דאויבא למימר דלמא מתו מריהו דהנך וזוי חצת מאותן שהביאו השקלים מתו תקם הרגלים ונמצא שמקריבין חטאת שמתו בעליה שהרי יש להן חלק בהן: כי אקרביניהו להנך שעירי עבודה זרה בימי עזרא: אחי אקרביניהו על אותן שהיו עזין חיון מן העובדים עבודה זרה בימי צדקניהו: ורבים בתרועה אותן שלא ראו את הבית הראשון היו עבשו מריעין ושמחין: ולמלא הנך שחיון עזין מעוטא דיושראל הוו ואמעוטא לא מקריבין במקריבין אלא פיוחים כל אי ואחד שעירה ומחלקריב שעירים שעיר לכל שבט במקריבם וזאי חקמתי דמתו קמין ושמע מנה דאין חטאת צבור מתה: לקול בבי העם אלמא רבים היו הבוכים על המריעים ובוכים היו מן הראשונים: הא מזידין היו בימי צדקניהו: ה"נ מקתפבא דהוקראת שעה היתה: לשלמא פרים שנים עשר לעולה ושנים עשר שעירים לחטאת: כנגד י"ב שבטים דהו קרבו צבור פעבודה זרה פר לעולה ושעיר לחטאת בפקשת שלח לך: שהכל בו תורה ויקראת חטא וגמילות חסמים: דלשתבבא אשתבבא אותן שנשתבחו: וגמירי אותן שלא שבחו הוו גמירי להו כמשה: לבא דאמעוטא הלב נתמעט ולא היו יודעין להחזיר אותן ששכחו מתוך פלפול הלכה האין (הלכה) והיו חלחין בהן והלכו אחר המקריבין: מגמר לאותן שלא נשתבחו הוו גמירי להו כמשה: דפי קס"ד לפי של חטא לא היה בלשכולות שעממו פרנסים של ישראל: גונח פלניו"ט בלע"ז צעק מכאב לבו כמו גנחיו גנח בלמה דסיקרא (שופטים ה בתרגום): לבטים ממזן דהמה דסה אין וכולים לשמרה והלכות ורועה בשלות אחרים: ורבען והנך רבען ר' יהודה פר אילעאי ורבי יהודה בן בבא: דבר יוסף בן יעזר דרי דרי הוו פלומר אחר יוסף בן יעזר הוו אלו לאחר דורות הרבה וקמצי גלא מצאו בהן עון אלמא לא היה בהן דפי:

^[1] וְהַתְנַנְא: פִּיוּצָא בּוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: "וְהַפָּאִים מִהַשְׁבִּי בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עוֹלוֹת... פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר... אֵילִים תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה, בְּבָשִׁים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, שְׁעִירֵי חַטָּאת שְׁנַיִם עֶשֶׂר — הַכֹּל עוֹלָה לַה'

^[2] וְהַתְנַנְא: פִּיוּצָא בּוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: "וְהַפָּאִים מִהַשְׁבִּי בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עוֹלוֹת... פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר... אֵילִים תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה, בְּבָשִׁים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, שְׁעִירֵי חַטָּאת שְׁנַיִם עֶשֶׂר — הַכֹּל עוֹלָה לַה'

^[3] וְהַתְנַנְא: פִּיוּצָא בּוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי: "וְהַפָּאִים מִהַשְׁבִּי בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עוֹלוֹת... פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר... אֵילִים תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה, בְּבָשִׁים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, שְׁעִירֵי חַטָּאת שְׁנַיִם עֶשֶׂר — הַכֹּל עוֹלָה לַה'

מסורת הש"ס
א מכללת דרבי שמעון בן יוחאי; תנא דבי אליהו רבה ב גיטין לא; ג תוספתא זבחים; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה ו ט ד משנה תמורה; לעיל טו.
תורה אור השלם

וסקד ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו [ויקרא א, ד] ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה אלי־יהושע וגו' [יהושע א, א]

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה־ לנו השמים? ונקמה לנו וגו' [דברים ל, יב]

אלה המצות אשר צוה יהוה את־ משה אל־בני ישראל בהר וגו' [ויקרא כו, לד]

אלה המצות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד־משה אל־בני ישראל וגו' [במדבר לו, יג]

ודבר יהוה אל־משה פנים אל־ פנים כאשר ידבר איש אל־רעהו וגו' [שמות לג, יא]

וילקדה עתניאל ב־קנזו אחי כלב ויתורלו את־עסקה בתו לאשה ויהושע טו, יח]

וילקדה עתניאל ב־קנזו אחי כלב הקטן ממנו ויתורלו את־עסקה וגו' [שופטים יג, א]

ויהי בבואה ותסיתתו לשאול מטאת־אביה שדה ותצנח מעל הקמור וגו' [יהושע טו, יח]

ותאמר תנה־לי ברכה כי ארץ הגגב נתתני ונתתה לי וגו' [יהושע טו, טז]

וילקלב בור־לפנה נתן חלק בתוך בני־יהודה אל־פי יהוה ליהושע וגו' [יהושע טו, יג]

וקלב בור־חצרון הוליד את־עזובקה אשה ואת־יריעות ואלה בניה ישראל וגו' [דברי הימים א ב, יח]

ויקרא יעצב אלהיה ישראל לאמר אם־ברך תברכני והרביית את־ גבולי וגו' [דברי הימים א ד, י]

רש ואיש תככים נפגשו מאיר־ עיני שניהם יהוה [משלי כט, יג]

עשיר ורש נפגשו עשה קלם יהוה [משלי כב, ב]

דפי של סמיכה דעב יוסף בן יועזר לא נחלקו בסמיכה ולא בשום דבר שעשיו לא נתמעט הלכ.
וּלְהִכִּי נִקְטוּ סָמִיכָה דְּהֵיאִל הָיְתָה מִחֲלֻקַּת רֵאשִׁינָה שְׁנִחְלָקוּ בּוּ חֻכְמִים מֵעוֹלָם וּמִיּוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר וְאֵילָן הָיָה צֶהֱן דְּפִי שֶׁל

סמיכה שְׁנִחְלָקוּ בְּסִמְכֻת שְׁלָמִים בְּיוֹם טוֹב בְּקֶאֱמָרִי' בְּהִנָּיָה (פ' טו.) שְׁמַאי אוֹמֵר לִסְמֵךְ וְהֵלֵל אוֹמֵר שֶׁלֹּא לִסְמֵךְ: וְהָא יוֹסֵף גּוֹפֵה אֶפְלִיג בַּה בְּמִסְכַּת הַנִּינָה (ס'ס): דְּבַצֵּר לָבֹא שְׁתַּמְשַׁט הֵלֵכ בְּסוּף שְׁנוֹתָיו דְּפִי שֶׁל סָמִיכָה בְּסִמְכָה בִּימֵי אֲבָלוּ שֶׁל מִשָּׁה אִם מִתָּה נִשְׁתַּכַּחוּ: נִשְׁתַּכַּחַה בִּימֵי אֲבָלוּ שֶׁל מִשָּׁה אִם מִתָּה נִשְׁתַּכַּחוּ: וְהָיָא מֵאוֹתָם הֶלְכּוֹת. יאס"ש וְהוֹשַׁע שֶׁלָּלוּ תַמְלָה וְאִחְרָיו שְׁמוּאֵל וְאִחְרָיו פְּנָחָם וְאִחְרָיו אֶלְעָזָר. יאס"ש וְהוֹשַׁע פְּנָחָם אֶלְעָזָר פְּנָחָם שְׁמוּאֵל. יפ"ל וְהוֹשַׁע פְּנָחָם אֶלְעָזָר שְׁמוּאֵל: וְנִשְׁתַּכַּחוּ מִמֶּנּוּ מִיְהוֹשַׁע שַׁעוֹן שְׁנָרֶם לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ שֶׁל מִשָּׁה שְׁנַעְטָעַר מִשָּׁה עַל וְהוֹשַׁע בַּעְצָמוּ שְׁהִיָּה גָדוֹל כְּמוֹתוֹ: לִקְרָנוּ עַד שְׂאֵמֶר לָהֶם: קָלִין וְחִמּוּרִין מִקְרָשִׁי ק"ו: דְּקִדּוּקִי סוּפְרִים מִפְּרָשׁ בְּשָׁהִלִּים (פ"ה ה"א) שַׁעֲשׂו הַתּוֹרָה סְפִירוֹת סְפִירוֹת כְּגוֹן ט"ו גָּסִים פּוֹתוֹרוֹת עֲרֻמִּיתֶיךָ י"ג דְּקָרִים נֶאֱמָרוּ בְּגִבְלַת עוֹף טְהוֹר חֲמָשָׁה לֹא יִתְרַמוּ עֲצָרְפוּ דְּקָדָרִים וּמֵאָסִים וַחַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּכַּחוּ וּמֵאוֹתָן דְּקִדּוּקִין שַׁעוֹן לֹא צִרְפּוֹם נִשְׁתַּכַּחוּ בִּימֵי אֲבָלוּ שֶׁל מִשָּׁה: וְיִלְכָּדָה שְׁתֵּיאַל לְקָרִית בְּהַר וּמֵאִי קָרִית בְּהַר הֶלְכוֹת: כּוּשָׁם עַל אִשְׁתּוֹ מִתּוֹךְ יָסִיָּה: וַתַּצַּח לִשׁוֹן צִוְּיָה עֲשִׂיקָתָה: מְגַבֵּב חֶרֶב וְיָבֵשׁ מִקָּב טוֹב: [אֵלָּא תוֹרָה בְּלִבֵּי שְׁהַתּוֹרָה נִקְרָאת מוֹס] וַעֲתִינֵאל לֹא הָיָה עֲשִׂיר אֵלָּא חֶסֶם: גָּלוּת מוֹס הַתּוֹרָה כְּלוֹמֵר אֵלֶּם שְׁהַתּוֹרָה גְּלוּיָה לוֹ: בְּהַשָּׁא מִמֶּנּוּ מִזּוֹנוֹת דְּהֵאִיל וְהָיָ לֹא יִצְטָרֵךְ דְּכַתִּיב בָּהּ (מִשְׁלִי י"א:י"א) הָיְתָה בְּאֵינִיּוֹת כּוֹחֵר וְגו': בֶּן קֶזֶז דְּכַתִּיב לַעֲגִיל עֲתִינֵאל בֶּן קֶזֶז אֲחִי כֻלָּם אֵלָּמָא בְּלִב בֶּן קֶזֶז הָיָה דְּכַתִּיב בְּזִקְתָּא אִחְרִיתִי (וְהוֹשַׁע י"א:י"א) בְּלִב בֶּן וְשִׁנְה הַקָּהוּזִי וְלֹא כַתִּיב בֶּן קֶזֶז: הוֹלִיד אֶת עִזּוּבָה אִשָּׁה מִפְּרָשׁ בַּפ"ד דְּסוּטָה (פ' יב.) שְׁנֵאֵל אֶת מְרִים שְׁהִיתָה עִזּוּבָה מִחֲמַת חַיִּי וְכִינּוּ שְׁנֵאֵלָה לָשֶׁם שְׁמִים מִשְׁלָה עֲלָיו הַסְתַּיב שְׁאֵלוּ יִלְכָּה: חֲרָבָה דִּקְהִי וַשְׁתֵּינֵאל אֲחִיו מִן הָאִם: דְּהָא נְמִי דְּכָלֵב לֹא בֶן קֶזֶז הוּא דְּכַתִּיב בְּזִקְתָּא אִחְרִיתִי בְּלִב בֶּן וְשִׁנְה הַקָּהוּזִי וְלֹא כַתִּיב בֶּן קֶזֶז אֵלָּמָא גְּדָלוּ קֶזֶז וְלֹא יִלְדוּ: וְשִׁנְיָת לי מִקְרָשָׁה לְכָלְתִּי כְּלוֹמֵר לְכָלְתִּי וּשְׁגַבְנִי וְצַר הִרַע מִלְּשִׁנוֹת שֶׁלֹּא וּשְׁגַבְנִי וְצַר הִרַע לְבָטוֹל מִתְלַמֵּד תּוֹרָה: עֲצִיב מִשְׁמַע לִשׁוֹן עֲצַב וְהִכִּי אִמֵּר לִפְנֵי אִם אִתָּה עוֹשָׂה לי כֵּךְ מוּטָב וְאִם לֹא הֲרִינִי הוֹלֵךְ בְּסוּסִי לְשֹׁאֵל הֲרִינִי מֵת בַּעֲצָבוֹי כְּדַמְתָּרְמִינִי (בִּרְאשִׁית לד) וַיִּתְעַצְבוּ וַאִיתְּסוּסִיו: כִּיּוּצָא בְּדַבֵּר אִתָּה אוֹמֵר שֶׁכֵּל הַמוֹסַר עֲצֻמוּ לְחַזֵּר אֲחֵר תּוֹרָה מִמְלֵאִין לוֹ שְׁאֵלֻתָיו: וְאִישׁ תְּכִכִּים בִּינוּיָי שִׁינְעַ שִׁינְעַ שְׁהִים אִשְׁף אִשְׁף הֶרֶב צִרִיךְ עֲדוֹן לְמוֹד וּתְלַמְדוּ הַקב"ה: עוֹשָׂה שְׁהִים עֲבָדוּ הוּא מִתְחִיל לַשְׁעִיתָם חֲדָשִׁים לְזָה חֶסֶם וְלְזָה טַפֵּשׁ: כִּיּוּצָא בְּדַבֵּר כו' שְׁהַכְּתָשׁ עַל מִזּוֹנוֹתָיו וְעַל צִרְכָיו שְׁנִחְקוּין לוֹ מִן הַשְׁמַיִם לְמַלֵּא שְׁאֵלֻתָיו: סְתוּם שְׁכַפְרוּ בַּעֲלִיָּה [שַׁעֲבָרָה שְׁתָּה: מִפְּרָשׁ וְלֹא וּתְמוֹדָתוֹ וְשִׁמְתּוֹ בַּעֲלִיָּה שְׁמִפְרָשׁ לְנוּ דְּלִינִין בְּצַבּוֹר:

יש בקרבנות פרק שני תמורה

תמונה של ארון הקודש, המכיל את ארון הזהב, המכיל את ארון הזהב, המכיל את ארון הזהב

אָמַר רַב יוֹסֵף: דּוֹפִי שֶׁל סָמִיכָה קִתְּנִי. וְהָא יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר גּוֹפִיָּה מִיַּפְלִיג פְּלִיג בְּסָמִיכָה! כִּי אִיפְלִיג בַּה בְּסוּף שְׁנִיָּה, דְּבַצֵּר לִיבֹא. גּוֹפֵא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁלֹשֶׁת אֱלֻפִּים הִלְכוֹת נִשְׁתַּכַּחוּ בִּימֵי אֲבָלוּ שֶׁל מִשָּׁה. אָמְרוּ לוֹ לִיהוֹשָׁע: שְׂאֵל! אָמַר לָהֶם: "לֹא בַשְּׂמִים הִיא". אָמְרוּ לוֹ לְשְׁמוּאֵל: שְׂאֵל! אָמַר לָהֶם: "אֵלָּה הַמִּצְוֹת" — שְׂאִין הַנְּבִיא רִשְׁאִי לְחַדֵּשׁ דְּבַר מַעֲתָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק נִפְחָא: אִף חֲטָאת שְׁמָתוֹ בְּעֻלְיָה נִשְׁתַּכַּחַה בִּימֵי אֲבָלוּ שֶׁל מִשָּׁה. אָמְרוּ לְפָנֶיהֶם: שְׂאֵל! אָמַר לָהֶם: "לֹא בַשְּׂמִים הִיא". אָמְרוּ לוֹ לְאֵלְעָזָר: שְׂאֵל! אָמַר לָהֶם: "אֵלָּה הַמִּצְוֹת", שְׂאִין נְבִיא רִשְׁאִי לְחַדֵּשׁ דְּבַר מַעֲתָה. אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב: בַּשְּׂעָה שְׁנַפְטָר מִלְּשָׁה רַבִּינוּ לְגַז עָזָו. אָמַר לוֹ לִיהוֹשָׁע: שְׂאֵל מִמֶּנִּי כָל סְפִיקוֹת שְׂשִׁי לָהּ. אָמַר לוֹ: רַבִּי, כָּלוּם הַנְּחִתִּיָּה שְׂעָה אַחַת וְהִלְכְתִּי לְמָקוֹם אַחֵר? לֹא כֵךְ כְּתִבְתָּ בִּי "וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשָׁע בֶּן נוּן נָצַר לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל"? מִיָּד תִּשָּׁשׁ כַּחוּ שֶׁל הִיוֹשָׁע, וְנִשְׁתַּכַּחוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הִלְכוֹת, וְנוֹלְדוּ לוֹ שְׁבַע מֵאוֹת סְפִיקוֹת, וְעַמְדוּ כָל יִשְׂרָאֵל לְהִרְגוֹ. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לוֹמַר לָהּ אִי אֶפְשָׁר, לָךְ וְטוֹרְדוּ בְּמִלְחָמָה, שְׁנֵאֲמַר: "וַיְהִי אַחֲרָי מוֹת מִשָּׁה עֶבֶד ה' וַיֹּאמֶר ה' וְגו'". בְּמִתְנִיתֵינוּ תִּנָּא: אֵלָּךְ וּשְׁבַע מֵאוֹת קָלִין וְחִמּוּרִין, וְגִידוּרוֹת שְׁוֹות, וְדִקְדוּקִי סוּפְרִים נִשְׁתַּכַּחוּ בִּימֵי אֲבָלוּ שֶׁל מִשָּׁה. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: אִף עַל פִּי כוֹן הַחִזִּירֵן עֲתִינֵאל בֶּן קֶזֶז מִתּוֹךְ פִּלְפּוּלוֹ, שְׁנֵאֲמַר: "וַיִּלְכָּדָה עֲתִינֵאל בֶּן קֶזֶז אֲחִי כֻלָּב וַיִּתֵּן לוֹ אֶת עַכְסָה בְּתוֹ לֹאֶשָׁה". וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָה "עַכְסָה"? שֶׁכֵּל הָרוּאָה אוֹתָהּ כּוּשָׁם עַל אִשְׁתּוֹ. וַיְהִי בְּבּוֹאָה וּתְסִיתָהּוּ לְשֹׁאֵל מֵאֵת אֲבִיהָ שְׂדָה וּתַצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר, מֵאִי "וַתַּצְנַח"? אָמַר רַבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אָמְרָה לוֹ, מָה חֲמוֹר זֶה, כִּינּוּן שְׂאִין לוֹ מֵאֲכָל בְּאֻבּוֹסוֹ — מִיָּד צוּעָק, כֵּךְ אִשָּׁה, כִּינּוּן שְׂאִין לָהּ תְּבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתָה — מִיָּד צוּעָקָת. וּתֹאמֶר תִּנָּה לי בִּרְכָה כִּי אֶרֶץ הַגִּגֵּב נִתְּתַנִּי, בֵּית שְׁמֻנוּגָב מִקָּל טוֹבָה, "וְנִתְּתָה לי גּוֹלוֹת מִיָּם" — אָדָם שְׂאִין בּוֹ אֵלָּא תוֹרָה בְּלִבָּהּ. "וַיִּתֵּן לָהּ כָּלֵב אֶת גּוֹלוֹת עֲלִיּוֹת וְאֶת גּוֹלוֹת תַּחְתִּיּוֹת" — אָמַר לָהּ: מִי שְׂדֵר עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יִבְקֹשׁ מִמֶּנּוּ מִזּוֹנוֹת!? וְכָלֵב בֶּן קֶזֶז הוּא? וְהֵלֹא "כָּלֵב בֶּן יִפְתָּח" הוּא! מֵאִי "כְּפוּחָה"? שְׁפָנָה מַעֲצַת מִרְגָּלִים. וְאִפְתִּי בֶן קֶזֶז הוּא? כֵּן חֲצִרוֹן הוּא, דְּכַתִּיב: "וְכָלֵב בֶּן חֲצִרוֹן הוֹלִיד אֶת עִזּוּבָה". אָמַר רַבָּא: חוֹרְגִיָּה דְקֶזֶז הוּא. תִּנָּא: הוּא עֲתִינֵאל, הוּא יַעֲבִץ, וְהָ שְׂמוֹ? יְהוּדָה אֲחִי שְׁמַעוֹן שְׂמוֹ. "עֲתִינֵאל" — שְׁעַנְאֹא אֵל, "יַעֲבִץ" — שְׁעִיץ וְרִיבֵץ תוֹרָה בִּישְׁרָאֵל.^[כ] וּמְכַלֵּן שְׁעַנְאֹא אֵל? דְּכַתִּיב: "וַיִּקְרָא יַעֲבִץ לֹאֵלְהִי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם בְּרָה תִּבְרַכְנִי וְהֲרַבִּית אֶת גְּבוּלֵי יְדֵה עַמְדִּי וְעֲשָׂה מִרְעָתִי לְבִלְתִּי עֲצָבִי וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר שְׂאֵלִי. אִם בְּרָה תִּבְרַכְנִי — בַּתוֹרָה, "וְהֲרַבִּית אֶת גְּבוּלֵיִי" — בַּתְּלִמִּידִים, "וְהִיִּתָּה יְדֵה עַמְדִּי" — שְׂלֵא יִשְׁתַּכַּח תְּלַמוּדֵי מִלְבֵּי, "וְעֲשָׂה מִרְעָתִי" — שְׁיִזְדַּמְנוּ לי רִיעִים כְּמוֹתִי, "לְבִלְתִּי עֲצָבִי" — שְׂלֵא יִשְׁגַּבְנִי יֵצֵר הָרַע מִלְשִׁנוֹת. אִם אִתָּה עוֹשָׂה בֶּן — מוּטָב, וְאִם לֹא — הֲרִינִי הוֹלֵךְ (לְנִסִּיסִי) [בְּנִסִּיסִי] לְשֹׁאֵל. מִיָּד, "וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר שְׂאֵלִי. כִּיּוּצָא בְּדַבֵּר אִתָּה אוֹמֵר: "רֵשׁ וְאִישׁ תְּכִכִּים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם הִי". בַּשְּׂעָה שְׁהַתְּלִמִּיד הוֹלֵךְ אֶצְל רַבּוֹ אוֹמֵר לוֹ: "לְמַדְנִי תוֹרָה", אִם מְלַמְדוֹ — "מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם הִי", וְאִם לֹא — "עֲשִׂיר וָרֶשׁ נִפְגָּשׁוּ עוֹשָׂה כִלָּם הִי". מִי שְׁעֲשֹׂאוּ חֶסֶם לְזָה — עוֹשָׂה אוֹתוֹ טִיפֵּשׁ, טִיפֵּשׁ לְזָה — עוֹשָׂה אוֹתוֹ חֶסֶם. זוֹ מִשְׁנַת רַבִּי נִתָּן.^[כ] רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא אוֹמֵר: "אִם בְּרָה תִּבְרַכְנִי" — בְּפָרִיָּה וּרְבִיָּה, "וְהֲרַבִּית אֶת גְּבוּלֵיִי" — בְּבָנִים וּבְכָנוֹת, "וְהִיִּתָּה יְדֵה עַמְדִּי" — בְּמִשָּׂא וּבְמִתָּן, "וְעֲשִׂיתִי מִרְעָתִי" — שְׂלֵא יִהְא בִּי מִיחוּשׁ רֹאשׁ וּמִיחוּשׁ אֲזִנִּים וּמִיחוּשׁ עֵינַים, "לְבִלְתִּי עֲצָבִי" — שְׂלֵא יִשְׁגַּבְנִי יֵצֵר הָרַע מִלְשִׁנוֹת. אִם אִתָּה עוֹשָׂה בֶּן — מוּטָב, וְאִם לֹא — הֲרִינִי הוֹלֵךְ בְּנִסִּיסִי לְשֹׁאֵל, "וַיִּבֹא לוֹ אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר שְׂאֵלִי. כִּיּוּצָא בְּדַבֵּר אִתָּה אוֹמֵר: "רֵשׁ וְאִישׁ תְּכִכִּים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם הִי", בַּשְּׂעָה שְׁעֵנִי הוֹלֵךְ אֶצְל כַּפֵּל תְּכִיִּת וְאָמַר: פִּרְנָסִנִּי, אִם מְפִרְנָסוֹ — מוּטָב, וְאִם לֹא — "עֲשִׂיר וָרֶשׁ נִפְגָּשׁוּ עוֹשָׂה כִלָּם הִי", מִי שְׁעֲשֹׂאוּ עֲשִׂיר לְזָה — עוֹשָׂה אוֹתוֹ עֵנִי, עֵנִי לְזָה — עוֹשָׂה אוֹתוֹ עֲשִׂיר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מָה מַצִּינוּ כּוּ.^[כ] תְּנוּ רַבְּנֵן: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: חֲמֵשׁ חֲטָאוֹת מִתּוֹת, וְלֵד חֲטָאת, וּתְמוֹרוֹת חֲטָאת, וְחֲטָאת שְׁמָתוֹ בַּעֲלִיָּה, וְחֲטָאת שְׁכַפְרוּ בַּעֲלִיָּה, וְחֲטָאת שְׁעִיבְרָה שְׁנִתָּה. "אִי אִתָּה יָכוֹל לוֹמַר וְלֵד חֲטָאת בְּצִיבוֹר — לְפִי שְׂאִין חֲטָאת נִמְכָּה בְּצִיבוֹר, וְאִי אִתָּה יָכוֹל לוֹמַר תְּמוֹרוֹת חֲטָאת בְּצִיבוֹר — לְפִי שְׂאִין צִיבוֹר עוֹשִׂין תְּמוֹרָה, וְאִי אִתָּה יָכוֹל לוֹמַר חֲטָאת שְׁמָתוֹ בַּעֲלִיָּה בְּצִיבוֹר — לְפִי שְׂאִין הַצִּיבוֹר מֵתִים. שְׁכִיפּרוּ בַּעֲלִיָּה, וְשַׁעֲיבְרָה שְׁנִתָּה — לֹא מַצִּינוּ. יָכוֹל יְהוֹ נוֹחֲגוֹת בֵּין בִּיחִיד בֵּין בְּצִיבוֹר? אָמְרָתִי: יִלְמַד אָדָם סְתוּם מִמְּפוֹרָשׁ, מָה מְפוֹרָשׁ בִּיחִיד וְלֹא בְּצִבוֹר, אִף בְּשִׁכְפִּירוּ בַּעֲלִיָּה וְשַׁעֲיבְרָה שְׁנִתָּה בִּיחִיד דְּבָרִים אָמוּרִים וְלֹא בְּצִיבוֹר.

ארון הזהב

טו.

ארון הזהב, המכיל את ארון הזהב, המכיל את ארון הזהב

עין משפט נר מצוה
 א מו"י מדי' מהל' פסולי המוקדשין הל' א:
רבינו גרשום

א"ר יוסף האי דקאמר מכאן ואלך היה ביה מופי. מופי (דחלוקה) [מחלקות] קאמר ללא שמשו כל צרכן והיו מחלקין זה על דברי זה ל"א מופי של סמיכה שחלקו על סמיכה כמו שמוציא אומר (שלא) לסמוך הלל אומר שלא לסמוך:

[כי איפולגי וסי בן ייעזר] בסוף שניה. דבציר ליבא מרוב (הצרות) [הקניה]:

א"ל ליהשע שאל. ברוה"ק שיפרשם לך:

א"ל לא בשמים היא [התורה] שכבר ניתנה לנו כולה [סומן] יספ"א וז"י יפא"ש במתני' תנא יפ"ל [סומן]. יספ"ז. יהשע שמואל פנחס אלעזר. איבא דאמרי יפא"ש יהשע פנחס אלעזר שמואל יפ"ל יהשע פנחס אלעזר שמואל:

כלום הנחתך. כלומר אין לי שפיקה. א"ל הקב"ה לומר לך אי אפשר. ללא בשמים היא:

ועל דקדוקי סופרים [הסבון דברים] כגון חמש עשרה נשים שטומות. י"ג דברים נאמרו כנבלת עוף טהור. ויהיו קרית ספר:

טועם על אשתו. שנדחת לו אשתו כעורה [כנעדה. אחוה דכלב מן אימיה הוה עתניאל בן קמ וכלב היה מורגיה דקמ ונקרא על שמו מפני שנילו]:

ותצנח אי (כמו ותצנח) [כגון ותצנח]:

אדם שמנוגב מכל טובה ממנו: גולות מים. אדם יש בו דברי תורה שנמשלו כמים:

אמר לה. כלב נתת לך אדם מי שרץ עולמי' ותחתיתו גלויס לו (מרוב חכמתו) ולא די לך ועוד מבקשת את [מנעו] מחמת. [בנסוס] (כר סוס) לשאל. זקן [לשאל] לקצר [כמו] וההם זעפים ומתרגמנין נסוסין:

[מוד ויבא ה' לו אשר שאל] כיוצא בדבר רש ואיש תככים. רש זה שאר רש מן התורה:

ואש תככים זה טעמו בתורה כגון שיועב ב' סדרים ובשעה שאמר לו רש לאש תככים למדני חייב ללמדו ולעשות רצונו ללמדו כמו שעשה לו הקב"ה רצונו לעתניאל [דענהא] (דפנאף) דכתב ויבא אלהים את אשר שאל חיינו כיוצא בדבר:

ור' יהודה הנשיא. מפרש רש ואש תככים לענין ממנו וחייב לפרנסו ולעשות רצונו כמו שעשה הקב"ה לעתניאל:

ואם עשה כן מאיר שני שניהם ה'. ויתעשר

פז:

עין משפט גר מצוה	
מיוי פא' מהל' תמורה הל' טו: משה הקרנות	ב מיוי פג' מהל' משה הקרנות הל' א:
מהל' מיוי פ"ד משה	ג מיוי פ"ד הקרנות הל' ב:
מהל' תמורה הל' א: משה	ד מיוי פא' מהל' תמורה הל' א: משה
מהל' מיוי פ"ו משה	ה מיוי פא' מהל' תמורה הל' יב: משה
מהל' מיוי פ"ו משה	ו מיוי פ"ו הקרנות הל' א:
מהל' מיוי פ"ו משה	ז מיוי פ"ו הקרנות הל' ב:
מהל' תמורה הל' טו: משה	ח מיוי פא' מהל' תמורה הל' טו: משה
מהל' תמורה הל' יד: משה	ט מיוי פא' מהל' תמורה הל' יד: משה
רבינו גרשום	

וכי דנין אפשר משאפשר. דהללו
שנים אפשר לקיימן בין ביחיד
בין בצבור:

אמר ריש לקיש. להביע דין
אפשר משא' אפסר דאברהם
מסות נפתח נפתח להן דבר
סני ולא דעי' אהרן והעמיתים
ועל חמם מספיקה וא' סלקא
[כלומר] 'מ' מהנך חמם א'
אפשר למיח' בצבור כדאמרן
אלא [דריף] ע"כ ילמד סתם
ממפורש:

והעמידו על ה' מספיקה:

(גמרא) אומר ר' יוחנן בן זכאי ור' עקיבא בן יהושע
היו נשבעין בשם המלך ואמר ר' יוחנן בן זכאי
אלו הן דברי חכמים שיש להקשות עליהם
ואמר ר' עקיבא בן יהושע אין זה ענין
הדבר הזה

אלא שתי שכחות שכחו. שכחו [ולא ידעו אי זו היא. שכחו (ולא ידעו באזהה)] (דלא מאי) זה סדר הילכך העמידום על חמש:

והשיא להו אי ס"ד דצבור הוה.
היה הנך אחריני מי איתיה
צבור אלא על כרחיך. ילמד
סתם ממפורש וכולן ביחיד
אמורתי:

וַיֵּצֵא יוֹנָתָן לַחֹלִין לִינֹחַ וְלִיעֵבֶד
בְּקִדְשֵׁי שָׁקֶדֶם מִזֶּם קָבֹעַ
לְהַקְדִּישׁ וּנְפְלוּ דַחֲיִיבִין בְּכֹכְרָה
וּבַמִּתְנָת וַיֵּצֵא יוֹנָתָן לַחֹלִין לִינֹחַ
וְלִיעֵבֶד:

וְכִי דָּגִין אֶפְשָׁר מִשְׁאֵי אֶפְשָׁר בַּהֲוִיּוֹת (לִפְנֵי הַמִּמְיָרִי בְּלוּמֵר כֹּל הַחֲמֵשׁ חֲטָאוֹת נִשְׁנו בַּחֲזָקָה שִׁטָּה וְכִינוּן דְּאִיבָא בְּהוּ דָּלָא אֶפְשָׁר לְהָיוֹת בְּצִבּוֹר כּוּלָּהוּ נִמִּי הִכִּי נִשְׁנו דְּלִינִן בַּצִּבּוֹר וְהִכָּא הִכִּי גְרָסִי' אִמֵּר רַשְׁבַּ"ל אֲחֻרְבַּעָה נִתְּנוּ לָהֶן וְהִנֵּהמִידוּ עַל חֲמֵשׁ פְּרוּשׁ בְּפָסִינִי נִתְּנוּ לָהֶם ד' מִתּוֹת וְחֲזָא רֹעֵה וְנִשְׁכַּחוּ בְּיָמֵי אֲבָל מִשָּׁה הִי מִנְּהִי וְנִזְרוּ עַל כְּפִלֹן שְׁנִימוֹתָיו וְאִי ס"ד בְּצִבּוֹר הֵנָּה מִי אֲלִיתְנָהוּ בְּצִבּוֹר אֲלָא ע"כ וְלִמַּד סְתוּם מִן הַמְּפָרֵשׁ וְלֹא מִזְבְּעִיא אִם נִגְמָרָה לָהֶן בְּכִלְן שְׁנִימוֹתָיו בְּשִׁטָּא דְּבַחַד גְּמָרָא הוּא גְּמִירִי וְכִינוּן דְּאִיבָא בְּהוּ דְּלִיבָא בְּצִבּוֹר כּוּלָּהוּ נִמִּי לִיתְנָהוּ בְּצִבּוֹר אֲלָא אֲפִלּוּ הִשְׁתָּא נִמִּי גְּמָמְרוּ דְּאִיבָא בְּהוּ דְּהִינּוּא רֹעֵה אִמֵּרִי' דְּכָלָהוּ לִיתְנָהוּ בְּצִבּוֹר וְלֹא מִזְבְּעִיא אִם אוֹתָהּ בְּשִׁרְעֵהָ הִיא מֵאוֹתָן לִיתְנָהוּ בְּצִבּוֹר וְא"כ כִּפְלִי דַּד' שְׁנִגְמָרוּ לְמוֹת נִגְמָרוּ בַּחֲד גְּמָרָא וְכּוּלָּהוּ לִיתְנָהוּ בְּצִבּוֹר דְּכָל הַפְּחוֹת ב' מַהֶּם נִגְמָרוּ שְׁלֹא בְּצִבּוֹר כְּמוֹ כּוֹן נִמִּי הִב' הֶאֱחָרִיס נִגְמָרוּ שְׁלֹא בְּצִבּוֹר אֲלָא אִפִּי' אִתַּת"ל דְּכַפְּרוּ בַּעֲגִילָה אוֹ עֲבָדוּ שְׁנֵתָה דְּחַד מִנְּהִי הִנֵּה אוֹתָהּ שְׁנִגְמָרָה לְהָיוֹת רֹעֵה מִמְּהִי אֲרִידָךְ נִגְמָרָה לְמוֹת עַם שְׁלֵשָׁה לִיתְנָהוּ בְּצִבּוֹר הַרְבִּיעִית נִמִּי לִיתָא בְּצִבּוֹר וּמִשְׁמַתָּה אוֹתָהּ שְׁנִגְמָרָה לְהָיוֹת רֹעֵה וְנִשְׁכַּחְתָּה וְנִזְרוּ בַּעֲגִילָה מִיתָה אַע"ג דְּאֶפְשָׁר לְהָיוֹת בְּצִבּוֹר נִגְמָמִיּהוּ וְלִפְנֵי אֶפְשָׁר מִשְׁאֵי אֶפְשָׁר וְכִינוּן גְּמָמְרוּ הֶאֱרַבַּעָה לְמוֹת בְּחִידָא וְלֹא בְּצִבּוֹר

מֵשׁוֹם דְּבַחְזָא גְמָרָא גְמִירִי אִידֵךְ נָמִי שְׁנַגְמָרָה לְהַיּוֹת רוּשָׁה וְגִזְרֵנוּ עֲלֶיהָ
מֵייתָהּ מַפְנֵי שְׁהַשְׁפָּחָה בְּיַחֲדִי דְּזֻקָא נִגְזֹר עֲלֶיהָ מֵייתָהּ וְלֹא בְּצַבּוֹר דִּילְפִּינִי

אָפּפּער מַשְׁאִי אָפּפּער: רַבִּי נָתַן אֲמָה אַחַת נִתְּנָה וְהַעֲמִידוּהָ עַל חֲמֵשׁ פְּרוֹשׁ בְּבֹסֵינִי נִתְּנָה לָהֶם אַחַת מֵתָה וְאֶרְבָּעָה רוּעוֹת וְנִשְׁתַּכְּחָה בַּיּוֹם אֶבֶל מִשָּׁה הִי נִינְיָהּוּ מִתּוֹת וְהִי נִינְיָהּוּ רוּעוֹת לְפִיכֶךְ גָּזְרוּ עַל בָּלֵן שְׂנִימוֹתַי וּסְמִיךְ אֶחָא דְמַסְמִיךְ מִה מִפְּרֶשׁ בְּיַחֲד כּו' אֵלֶּא פְּרִיךְ עַל דְּכִרְיִי מִקְמִי דְלֹאסִיקֶנָּה וְהִדֵּר אֶסִּיקֶנָּה לְמַלְתָּה דְּרַבִּי נָתַן וּפְרִירִי וְלִחְזִי בְּהִי סְדָרָא גְמִירִי אִי בְּצַבּוֹר אִי בְּיַחֲד פְּרוֹשׁ לָמָּה גָּזְרוּ עַל בָּלֵן לְמוֹת דְּרִי אִיבָא בְּהוֹנ' דְּבִיחֲדִי אִינְיָהּוּ וְלֹא בְּצַבּוֹר וּב' דְּאִינְיָהּוּ בְּצַבּוֹר וְלִחְזִי אִם אוֹתָהּ שְׁנַגְמָרָה לְמוֹת הִיא מִן הַשְּׁלֵשָׁה לְגַזֵּר מִיתָה עַל הַשְּׁלִישִׁית וְהַשְּׁנִי וְרַעּוּ וְאִם הִיא מִן הַשְּׁנִי לֹא הִיא לָהֶם לְגַזֵּר מִיתָה רַק עַל הַב' וְהַשְּׁלִישִׁית יִרְעוּ וּמַשְׁנִי שְׁנִי שְׁכָחוּת שְׁכָחוּ הִי נִגְמָרָה לְמִיתָה וְגַם שְׁכָחוּ אִם הִיא מִן הַשְּׁנִי אִזּוּ מִן הַשְּׁלִישִׁית לְפִיכֶךְ גָּזְרוּ מִיתָה עַל בָּלֵהוּ וְהַשְּׁתָּא אִסְמִיךְ לְמַלְתָּה וְקִשְׁיָא לְהוּ אִי ס"ד כּו' אֵלֶּא ש"מ יִלְמַד סְתוּם מִן הַמְּפָרֶשׁ מִה מְפָרֶשׁ כּו' (פְּרוֹשׁ חַד שְׁנַגְמַר לְהִיּוֹת רוּעוֹת וְגִמְרוּ בְּחַד וְיִלְמַד סְתוּם מִן הַמְּפָרֶשׁ) פְּרוֹשׁ דְּר' שְׁנַגְמַר לְהִיּוֹת רוּעוֹת וְגִמְרוּ בְּחַד גְּמָרָא וְיִלְמַד סְתוּם מִן הַמְּפָרֶשׁ הַכֵּל בְּדַפְרֵשְׁנוּ גְבִי מַלְתָּא דְּרַבִּי שְׁמַעְיוֹן בֶּן לִקְיָשׁ:

וְהַעֲמִידוּם בְּלֹן לְמִיתָה וְכִיּוֹן דֵּד' דְּרַעֲיָה בַּחֲזָא גְמָרָא וּבַחֲזָא זְמַנָּא גְמּוּר וְכִי
עַל פְּרִיחִין בַּחֲזָא דְכֻתָּא לֹא מַשְׁפַּחַת לֹא אֵלָא בְּיַחֲדִי דְגְמָרִין לֹא מִדְּרַעֲיָה וְכִי
לְאַתְרִימוּנִי בַּצְעוּר וְאִפִּי' דְּבִי בְּיַחֲדִי הוּא דְגְמָרוּהִי דְּהָא בַּחֲזָא מְלָתָא אֶתְמַר
(מִתְתָּה) אֵלָא בְּיַחֲדִי אִף זֹו אִפִּי' הִיא מֵאוּתָן שְׁאִפְשָׁר לְהִיטִי בַּצְעוּר לֹא נָגַד
בְּיַחֲדִי וְלֹא בַּצְעוּר. וְהִיכִי דְמִי אִפְשָׁר מִשְׁאִי אִפְשָׁר דְּלֹא גְמָרִין בְּגוֹן אִי הוּוּ
מִהִי מֵהַ תְּלָתָא דְרַעֲיָה לֹא נִגְמָרוּ אֵלָא בְּיַחֲדִי דְּבַצְעוּר לֹא מִשְׁתַּבְּחִי שְׁלֵשָׁה אֲ
אִפְשָׁר דְּלִמָּא הֵן שְׁלֵשָׁה דְּלֹא מִתְרַמוּ בַּצְעוּר אוֹרְכִי לְרַעֲיָה וְהֵן תְּרִי דְּמִתְרַמֵּי
דְּלִיטָהוּ אֵלָא בְּיַחֲדִי אִיבָא לְבַפּוֹן דְּלִמָּא מִיתָה בְּיַחֲדִי נִגְמָרָה וּבִתְרִי מִהֵנָּה
גְמִירִי אִמָּאי הַעֲמִידוּם עַל חֲמֵשָׁה בְּשָׁבִיל אַחַת לְחַזִּי אוֹתָהּ אַחַת מֵאִיזָה אֲ
שְׁפַכְרוּ עָלֶיהָ נִשְׁעַבְרָה שְׁנֵתָה אִיבָא לְבַפּוֹקָא אֲבָל וְלֹא חֲטָא וְתוּמָרָה וְנִשְׁ
לְהַמְצָא בַּצְעוּר הִיתָה אִם מִהֲשֵׁלֵשָׁה הִיתָה שְׁאִינִן נִמְצְאוּת בַּצְעוּר אוֹתָן שְׁלֵשָׁה
שֶׁהִמְתָּה לֹא הִיתָה יוֹכֵלָה לְהַמְצָא בַּצְעוּר: ב' שְׂכָחִית שְׂכָחוּ מֵאִיזָה פָּדַר הִתְּ
וּמִפּוֹסִים רַבִּי נִתַּן לְמַלְתָּה לְתַרְצִי מְלָתָה דְּר"ש וְעַד הֲשָׁתָא מַפְסָקָה הִש"ס דִּי
אֲבָל לֹא מְמִירִין רַבִּי יְהוּדָה הוּא דְּדַרְשׁ בְּהֵמָה בְּבַהֲמָה בְּפָרָק קָמָא (לְעִיל
חֲלָה עָלֶיהָ קִדְשָׁה חֲמוּרָה כ"ב שָׁאִם יִפְדָּה לֹא תִצָּא לְחֻלִּין:

יש בקרבנות פרק שני תמורה

וְכִי דָּנִין אֶפְשָׁר מִשְׁאֵי אֶפְשָׁר

(א) וְכִי דָּנִין אֶפְשָׁר מִשְׁאֵי אֶפְשָׁר? רַבִּי שְׁמַעוֹן
בְּחַד מְקוֹם גָּמִיר לָהּ. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ:
אֲרַבְּעָה נִתְּנוּ לָהּ, וְהָעֶמִידוֹם עַל חֲמֹשׁ. וְאִי
זָלָקָא דַּעְתָּהּ בְּצַבּוּר — הֵנָּה מִי אֵיתְנָהּ
בְּצַבּוּר? אֵלֶּא עַל פְּרָחֶיהָ — יִלְמַד סְתוּם
מִמְּפּוֹרֶשׁ. רַבִּי נִתָּן אֹמֵר: אַחַת נִתְּנָה לָהּ,
וְהָעֶמִידוּהָ עַל חֲמֹשׁ. וְלִיחֲזִי בְּהִי סִידְרָא
גָּמִירִי לָהּ, אִי בְּיַחֲדִיד אִי בְּצַבּוּר? שְׁתֵּי
שְׂכַחְתִּיּוֹת שְׂכַחוּ, וְקִשְׁיָא לָהּ. וְאִי סָלָקָא דַּעְתָּהּ
בְּצַבּוּר, הֵנָּה מִי אֵיתְנָהּ בְּצַבּוּר? אֵלֶּא שְׁמַע
מִינָּה: יִלְמַד סְתוּם מִמְּפּוֹרֶשׁ — מַה מְּפּוֹרֶשׁ
בְּיַחֲדִיד וְלֹא בְּצַבּוּר, אִף סְתוּם בְּיַחֲדִיד וְלֹא
בְּצַבּוּר. אִמְתַּנִּי חוֹמֵר בְּקַדְשִׁים מִבִּתְּמוּרָה,
וְחוֹמֵר בִּתְּמוּרָה מִבְּקַדְשִׁים. חוֹמֵר בְּקַדְשִׁים
מִבִּתְּמוּרָה — שֶׁהִקְדָּשִׁים עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאִין
תְּמוּרָה עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. הַצַּבּוּר וְהַשְׁוֹתֶפְסִין
מִקְדִּישִׁין, אֲבָל לֹא מִמִּירִין. וּמִקְדִּישִׁין עוֹבְרִין
וְאֹבְרִים, אֲבָל לֹא מִמִּירִין. חוֹמֵר בִּתְּמוּרָה
מִבְּקַדְשִׁים, שֶׁהִקְדוּשָׁה חָלָה עַל בְּעֻלַּת מוֹם
קְבוּעָה, וְאִין יוֹצֵאָהּ לְחוּלִין

ליגזז

וא דלל איתניהו להגן שלשה בצבור למיתה
משום דלל משפחת להו בצבור לא לעגון
מיתה ולא לעגון הקרבה דהא לא מתרמו
בצבור לעולם: ארבעה נתנו להם בלם
ארבעה חטאות נתנו להם מסיני דמיתות
לא חמש (או ביחוד או בצבור ושכחו
באיזו נאמר להו מתה) והחמישית נאמר
להם רועה ובימי אבלו של משה שכחו איזו
היתה רועה והלכו לחומרקא ונאמרו בלן
מיתות להגן אי כ"ד בצבור נאמר להם מי
משפחת להו בצבור הא לא מתרמו בצבור
אלא שנים מהם אלל וזאי לא הוי אלל
ביחוד: אחת נתנה להן למיתה וארבעה
לרעה והעמידוה על חמשה ששכחו איזו
המיתה. ור' נתן לפרושי טעמה דרבי
שמעון דמתני' אחא אלל מקמי דמסיק
למלתה דפרין ליה הש"ס ומתתן לפרושיה
וגדר מסיק למלתה: ולחזי ביה סדרא
גמירי אחאי העמידוה על חמשה משום
מסיקא דהא לחזי ביה סדרא גמירי לה
להיא קדא אם היו זכורים שאותה המיתה
שנאמרה להם היתה יכולה להיות ביחוד
ובצבור למדו דחטאת שפירו בעליה
ושעברה שנתה מתה מסיקא חבל הגן
שלשה ליבא לספוקי דלל הוו בצבור דלל
דמו להיא ואם היו זכורים שאותה המיתה
לא היתה יכולה להיות אלל ביחוד לימא
דהגן שלשה מיתות חבל הכא ליבא לספוקא
דא לא דמי לה: שתי ספחות שכחו מהי

סִדְרָה וְאִי זֶה הוּא וְהַלֶּכֶךְ מִדְּשֻׁכָּחו הַכֵּל קָשִׁיף לָהּ לְאוֹתָן שְׂבִימִי וְהוֹשֵׁעַ אִי
סִלְחָה דַּעֲתָךְ צָצֹר הוֹיָה הִיא דַּמְתָּה ד' דַּרְעִיהָ הִיבִי מִשְׁפַּחַת לָהּ וּצְצֹר
הָאֵל לֹא מִתְרַמּוּ לַעֲוֹנָם אֲלֵא וְזֹא מִדְּאֲדָבָר חֲמָשָׁה בֵּין מִיתָה וְרַעֲיָה בְּיָחִיד
מִתְמַר דַּמְשַׁפַּחַת לָהּ בּוֹנֶהוּ בַּהּ וְהִינוּ טַעֲמָה דַּרְבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּנּוּן אֵינִי לָהּ
אֲרַבְעָה נִתְּנוּ לָהּ כָּל הַיָּבָא דַּמְשַׁפְּחִינוּ לָהּ דְּאִיתָה בְּיָחִיד וּבְצָצֹר אִיתָה
דְּלִיתָה צָצֹר לִיתָה. וּבִמְקוֹם אַחֵר פִּרְשָׁה רַבִּי הִבִּי אָמַר רַשְׁב"י לֹא הָיָה דִּיןָא
הוֹיָא אֲלֵא אֲמָרָה הוּא דְּאֲרַבְעָה נִתְּנוּ לָהּ לְמִיתָה בְּחֵזָא מִימָרָא וְכִינוּן דְּבִי
הַדְּזִי בְּחֵזָא אֲמָרָה אֲנִמְרִינְהוּ וְזֹא בְּחֵזָא דְּכַתָּא אֲנִמְרִינְהוּ לְאֲרַבְעָה וְכָא
מִשְׁפַּחַת אֲרַבְעָה אֲלֵא בְּיָחִיד וְהַעֲמִידוּם עַל ה' חֲמִישִׁית נִתְּנָה לָהּ לְרַעֲיָה
וְזֹרְוּ עֲלֶיהָ מִיתָה לְחוּמָרָא מִסָּפֵק שֶׁשֻׁכְּחוּ אִיזִיז הוּא וּבִימִי אֲבָלוּ עַל מַשָּׁה
נִשְׁתַּפַּחָה. וְקָשִׁיף לָהּ כּו' לְאוֹתָן שְׂבִימִי וְהוֹשֵׁעַ אִי סִלְחָה דַּעֲתָךְ צָצֹר
אֲנִמְרָן מִגְדִּי חֲזָא דְּכַתָּא הוּא מִדְּאֲגָמְרִי לְרַבִּיעִית בְּחֵזָא אֲמָרָה וּבְצָצֹר מִי
מִשְׁפַּחַת אֲרַבְעָה הַלֶּכֶךְ מִתָּה בְּיָחִיד נִאֲמַר וְכָא צָצֹר וְכָל הַיָּבָא דַּמְתַּרְמָא
וּבְצָצֹר רִיעָה דַּמְתָּה דַּחֲטָאוֹת פְּשִׁיטָא לָן דְּבְצָצֹר לֹא הוּי. וְזֹא דִּנְקֻט ד'
נִתְּנוּ לָהּ כּו' מִשּׁוּם דַּמְעָשָׁה שְׁהִיהָ כֶּךָ הִיהָ זֹנֵאִי הֲלָכָה זֶה נִשְׁתַּפַּחָה בְּיָמִי
אֲבָלוּ עַל מַשָּׁה וְכָא מִשּׁוּם תִּירוּצָא דַּר' שְׁמַעוֹן נִקֻּט לָהּ הִבִּי דְּכָל שֶׁכָּן אִי בְּלָן
נִתְּנוּ לְמִיתָה מִתַּרְצָא מִלֵּתָה דַּרְבִּי שְׁמַעוֹן שְׁפִיר טַפִּי. רַבִּי יִתָּן אוֹמַר כּו'
לְתַרְצוּי נִמִּי אִהָא אַחַת נִתְּנָה לָהּ לְמִיתָה וְאֲרַבְעַ לְרַעֲיָה וְשֻׁכְּחוּ אִיזִיז הַמְתָּה

[illegible]

מסורת הש"ס

א סוכה נ:

מסורת הש"ס
א תוספתא תמורה; יבמות מג; לעיל יא.
ב לעיל יא.
ג לקמן ל; משנה תמורה

ד תוספתא תמורה; יבמות מג; בכורות מב; משנה תמורה; לעיל יא.

לָגַז וּלְעַבַד אֵלֶּיךָ קְדִינ׃
קְדָשִׁים שָׁמָּה הֶעֱזָשְׁנוּ אֶת מוֹמֵנוּ שֶׁסָּפְדוּנוּ אִינֵנוּ אֵין בָּהֶן הַפֶּה גִּזָּה וְנִבְּחֵהֶּה אֵלֶּיךָ הַפֶּה אֲכִילָה בְּדֹאמְרִי׃
פֶּה׃ שְׁנֵי דְבָכוּרוֹת׃
לָהֶעֱזֹשׁ יוֹצְאִין לְחֵלִין ע״י פְּרִינִין לָגַז׃
וּלְעַבַד בְּדֹאמְרִי׃
הֶתֶם בְּכַוּרוֹת אֲבָל בַּתְּמוּרָה גַּלִּי הָרָא (ויקרא כ״ו:י״) טוֹב בָּרַע אוֹ רַע טוֹבוֹב לֹא הִפְרִישׁ בֵּין תֶּם לְעַבַד מוֹס׃
גַּמְ׳ גַּבִּי תְּמוּרָה לָקִי דְרַעִי בַּהּ הָרָא הוּא שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָה׃
גַּבִּי קְדָשִׁים לֹא לָקִי גֵּלָל מַצִּינוּ מַלְכוּת אֵלֶּךָ בַּמִּזְיָד וּבַהֲתַנְחָה׃
בְּסָבוֹר לִימַר שׁוֹר שְׁחוֹר שֶׁנֶּצַח מִפִּיתִי תַחֲלֶה וַיֵּאֱ תְמוּרָה תַּחַת זֶה וַיֵּצֵא מִפִּיו שׁוֹר לָבֹן גַּבִּי תְמוּרָה קְדִישׁ וְלָבֹן דְּגַלִּי בַּהּ הָרָא׃
גַּבִּי קְדָשִׁים אִם בַּעַל מוֹס הוּא לְמַנְחָה לֹא לָקִי דֵּאֵל לֹא קְדִישׁ דִּהֶעֱזַשׁ טַעוּת אִינוּ הֶעֱזַשׁ׃
תַּנְצָא זֶה וְתַנְכֵּם זֶה וְאוֹתָהּ שֶׁל הֶעֱזַשׁ תַּמְימָה הִיא וְלֹא נִשְׁקָא לְחֵלִין אֵלֶּךָ תוֹסַפֶּת זֶה בְּהַשְׁתָּה וְהוּא תְמוּרָה וְהוּא כְּבוֹר שֶׁתַּנְצָא לְחֵלִין בְּעַבַד מוֹס וְלֹא לְהַמִּיר נִתְּפוֹן וְאִם״ה לָקִי וְגַבִּי קְדָשִׁים גַּמְי דְּוִמְנֵא דִּהֲאִי שְׁהִיָּה יוֹדַע שֶׁהַקְדָּשִׁים אֲסוּרִין לְזָרוּים אֲבָל כְּבוֹר הוּא דְּהִיבֹא דִּנְפֵל בָּהֶן מוֹס נִשְׁכַּלִּין בָּלֹא פְרִינִין וְהִינוּ דְּוִמְנֵא דִּהֲאִי שְׁהִיָּה יוֹדַע שֶׁהַתְּמוּרָה אֲסוּרָה אֲבָל כְּבִי דֵּאִי גִוְנָא כְּבוֹר דְּמַתֵּר׃
וְנִכְנֵם וְהַקְדִּישׁ וְהַמִּיר שֶׁלֹּא מַשְׁתַּנוּ בְּשַׁעַל מִתְּשַׁבְּכוּת הוּא וְלֹא הִיָּה יוֹדַע מַה הִיָּה אֲדוּמֵר בַּתְּמוּרָה קְדָשִׁי וְלָקִי דְּגַלִּי הָרָא שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָה׃
בְּקְדָשִׁים לֹא קְדִישׁ וְאִי אִישָׁא בַּעַל מוֹס לְמַנְחָה לֹא לָקִי דֵּאֵל לֹא קְדִישׁ דִּהֶעֱזַשׁ טַעוּת הוּא׃
לֹא הִדּוּשִׁין בַּתְּמוּרָה אַע״פ שֶׁהַתְּמוּרָה חָלָה תְּקַשֶּׁת הַגּוֹף עַל בַּעַל מוֹס קְבוּעַ אִינֵה חָלָה עַל אֲלוֹ כו״ש שְׁאִין תְּקַשֶּׁת הַגּוֹף חָלָה עֲלֵיהֶן בְּהַעֲזַשׁ הַפֶּה אֵלֶּךָ תְּקַשֶּׁת דְּמִים בַּעֲצִים וְאֲבָנִים וְאִינוּ צָרִיכִין מוֹס לְפָדוּת׃
וְלֹא מַקְדִּישִׁין אַחֲרִים בַּתְּמוּרָה אִם קִשָּׁה הֵן׃
וְר׳ מֵאִיר מַשְׁרַשׁ הֵיחָד הֵן קְדוּשִׁין שְׁצָרִיךְ לִימַר שְׁאִין מַקְדִּישִׁין׃
בַּמִּקְדִּישׁ בַּהֲמָה דְּחִילָא שְׁלֵל תְּקַשֶּׁה׃
וְאִם״כ נִטְרַפָּה (אע״כ קְדוּשָׁה הִיא) בָּזוּ הַצֶּבֶךְ לִימַר שֶׁאִף עַל פִּי שֶׁתְּקַשֶּׁה הִיא אִינוּ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אֲבָל בְּלֹאִים וְגִמְטוּס וְאַנְדְּרוֹגִינוּס מִתַּחֲלַת בְּרִינָתוֹ נִתְּקַלְקְלוּ וְאִין בָּהֶן אִתְּהִי תְּקַשֶּׁה׃
אֵלֶּךָ בּוֹלְגִי קְדָשִׁים שֶׁקְדָּשָׁה אִמֵּן הָדָם שֶׁנִּתְשַׁבְּרָה דִּהֶשְׁתָּא מַמְיָלֵא הֵן קְדוּשִׁים עֲשֶׂר־עָרֹךְ וְרַךְ אִמֵּנו הוּא וְדֵאֵא הַצֶּבֶךְ לִימַר דְּאִינוּ עוֹשִׂין תְּמוּרָה׃
וְאִלְבָּא דִּר׳ וְהוּנָה דְּאִמַר בְּשֶׁאֵר וְגַל קְדָשִׁים עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אֲנִימְרִיךְ לֹא־שְׁמוּעִינוּ בְּהָדִי גֵּלָל שְׂבָדִי תְּמוּרָה וְלֹא נִתְּחַל לָהּ תְּקַשֶּׁת הַגּוֹף אֲפֵלוּ ע״י תְּמוּרָה וְהָדִי דְּאִמְרֵנוּ אִלוֹ רַע מַשְׁתַּרְי וְנִיהוּ דֵּאֵל אֲוִתְמָא בַּמִּקְדִּישׁ בַּהֲמָה וְאִם״כ נִטְרַפָּה בַּמִּקְדִּישׁ וְגַל כו׳ וְגִמְטוּס וְאַנְדְּרוֹגִינוּס קְדָשִׁי אֲבָב אִמֵּן הָדָם וְעִרְכָּתוֹ׃
וְהָדִי בַּעַל מוֹס גֵּלָל הָרַב וְנִתְּחַל לֶה תְּקַשֶּׁת הַגּוֹף ע״י תְּמוּרָה בְּהַתְּנֵי מַתְעִי שֶׁהַתְּמוּרָה חָלָה כּוֹ וְאִי הָדָם הֶעֱזָשׁוּ אֶת מוֹמּוֹ עֲבָדִי תְּמוּרָה בְּהַתְּכִיב טוֹב בָּרַע וְהָ בַּהֲמָה גַּמִּי שָׁמָּה הֶעֱזָשָׁה אֶת טַרְפָּתָהּ תַּעֲבִיד תְּמוּרָה וְאִי נִטְרַפָּה בְּשִׁיתָהּ חֲלִין תַּתְּפּוֹם בַּתְּמוּרָה׃
הָרַב בְּמִינוּ שֶׁאֵר בַּהֲמוֹת תַּמְימוּת אֲבָל בַּל הָדִי ה׳ לֹא הָרַבִּי בְּמִינוּ.
יּוֹצֵא דָּשֹׁן לֹא חֲשִׁיב לֶה מִינ׃
שֶׁאֵר בַּהֲמוֹת דְּתַמְהָה אֲנָשִׁי׃
בְּסוּל הַגּוֹף וְכַל הָדִי בְּסוּל הַגּוֹף הֵן חֲסִרִין בְּגוֹן נִתַּב קְרוֹס שֶׁל מוֹחַ וְהַקְּהָה הַקָּבֵה אֲבָל מוֹס בְּסוּל חֲסִרִין שֶׁלְּמֵאֵל הוּא׃
וְהֵלֵל דְּרַעִי וְקִלוּטוֹ דְּמַתִּיב בְּפִרְשָׁה (ויקרא כ״ב:ג״ג) גַּבִּי שְׂעֲלִי מוֹמִין וְהָדִי בְּסוּל הַגּוֹף נִיחָיו שֶׁלֹּא חֲסִרִין וְאִפִּי דְּכִי עֲבִיד תְּמוּרָה דְּהַתִּיב טוֹב בָּרַע דְּכִי בַרַּשׁ רַבִּי׃
מֵאִי אִמְרַת טַרְפָּה אֲכַא גַּמִּי בַּמִּינֵה לֹא דְמָא לְבַעַל מוֹס דְּהַהִיָּה טַמְאָה אֲסוּרָה בְּאֲכִילָה וְנִטְרַפָּה אֲסוּרָה בְּאֲכִילָה׃
וְהָדִי בְּפִתּוֹת הַגּוֹף לֹא קְדוּשִׁין וְלֹא מַקְדִּישִׁין.
וְאִמַר שְׁמוּאֵל׃
לֹא קְדוּשִׁין בַּתְּמוּרָה, וְלֹא מַקְדִּישִׁין לַעֲשׂוֹת תְּמוּרָה.
וְתַנְיָא, אִמַר רַבִּי מֵאִיר׃
וְכִי מֵאֲחֵר שְׂאִין קְדוּשִׁין?
אֵלֶּךָ אִי אִתָּה מוֹצֵא אֵלֶּךָ בַּמִּקְדִּישׁ בְּהִמָּה וְאֲחֵר כֶּה נִטְרַפָּה, הָא הִתָּה טַרְפָּה מַעֲרִיקָא — לֹא נִתְּחַא לִיָּה קְדוּשַׁת הַגּוֹף.

גַּבִּי תְמוּרָה לָקִי גַבִּי קְדָשִׁים לֹא לָקִי וְאִית קִפְרִים גְּזָרִקִּי גַבִּי תְמוּרָה קְדִישׁ כּוֹ׃
וְלָקִי גַי׳ רֹאשְׁוֹנָה מִשּׁוֹם דְּשׁוֹנֵג בַּתְּמוּרָה לָקִי דְּגִזְרִית הַסְּתוֹב הִיא

רַבִּי יוֹסִי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר׃
עֲשֶׂה שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָד בַּתְּמוּרָה, וְלֹא עֲשֶׂה שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָד בַּמוֹקְדִּישִׁין.^[כט]
רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר׃
הַכִּלְאִים, וְהַטְרָפָה, וְהַיּוֹצֵא דוֹפָן, וְטוֹמְטוּס, וְאַנְדְּרוֹגִינוּס — לֹא קְדוּשִׁין, וְלֹא מַקְדִּישִׁין.
גַּמְ׳
מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה?
אִמַר קָרָא **”הִנֵּה קֹדֶשׁ”**, לְרַבּוֹת שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָה.
הִכִּי דָמִי שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָד?
אִמַר חֲזַקְיָה׃
בְּסָבוֹר שֶׁהוּא מוֹתֵר לְהַמִּיר.
גַּבִּי תְמוּרָה — לָקִי, גַּבִּי קְדָשִׁים — לֹא לָקִי.
לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא׃
גַּבִּי תְמוּרָה — קְדִישׁ, גַּבִּי קְדָשִׁים — לֹא קְדִישׁ.
”רִישׁ לְקִישׁ וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר׃
בְּסָבוֹר ל״מַר **”תְּמוּרַת עוֹלָה”**, וְאִמַר **”תְּמוּרַת שְׁלָמִים”**.
לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא׃
גַּבִּי תְמוּרַת שְׁלָמִים — קְדִישׁ, גַּבִּי קְדָשִׁים — לֹא קְדִישׁ.
לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא, בְּסָבוֹר ל״מַר ”שְׁחֹר” וְאִמַר ”לָבֹן” — גַּבִּי תְמוּרָה לָקִי, גַּבִּי קְדָשִׁים לֹא לָקִי.
רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר׃
בְּאוֹמַר **”תַּנְצָא זֶה וְתִכְנֵם זֶה”**.
גַּבִּי קְדָשִׁים, בְּאוֹמַר שְׁנוּלָד בְּהֶם מוֹס נִשְׁאָלִין בְּלֹא פְדִינֹן — לֹא לָקִי, גַּבִּי תְמוּרָה — לָקִי.
רַב שִׁשְׁת אָמַר׃
בְּאוֹמַר **”אֲכַנֶּס לְבִית זֶה וְאֶקְדִּישׁ”** וְאִמִיר מִדְּעַתִּי, וְנִכְנֵם וְהַמִּיר וְהַקְדִּישׁ שְׁלֹא מִדְּעַתּוֹ — **גַּבִּי תְמוּרָה לָקִי, גַּבִּי קְדָשִׁים לֹא לָקִי.**^[ל]
רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר׃
הַכִּלְאִים וְהַטְרָפָה וְכוּ׳.
אִמַר שְׁמוּאֵל׃
לֹא קְדוּשִׁין בַּתְּמוּרָה, וְלֹא מַקְדִּישִׁין לַעֲשׂוֹת תְּמוּרָה.
תַּנְיָא, אִמַר רַבִּי מֵאִיר׃
וּמֵאֲחֵר שְׂאִין קְדוּשִׁין, מַהִיכֹן מַקְדִּישִׁין?
אֵלֶּךָ אִי אִתָּה מוֹצֵא אֵלֶּךָ בַּמִּקְדִּישׁ בְּהִמָּה וְאֲחֵר כֶּה נִטְרַפָּה, בַּמִּקְדִּישׁ וְלֹד וְיֵצֵא [דְּרַה] דוֹפָן.
אֲבָל כִּלְאִים וְטוֹמְטוּס וְאַנְדְּרוֹגִינוּס, אִי אִתָּה מוֹצֵא אֵלֶּךָ בּוֹלְדִי קְדָשִׁים, וְאֶלִּיבֹא דְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר׃
הוֹלֵד עוֹשֶׂה תְּמוּרָה.
”אִמַר רַב פֶּפֶא׃
מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר?
בְּכַהֲמָה טַמְאָה — מַה בְּהִמָּה טַמְאָה לֹא קָרְבָּה וְלֹא נִתְּחַא לָהּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף, אִף הִנֵּה לֹא קָרְבִי וְלֹא נִתְּחַא לָהּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף.
אִמַר לִיָּה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא׃
וְהָדִי בַּעַל מוֹם, דְּלֹא קָרִיב, וְנִתְּחַא לִיָּה קְדוּשַׁת הַגּוֹף!
אִמַר לִיָּה׃
בַּעַל מוֹם קָרִב בְּמִינוּ.
אִי הָכִי, טַרְפָּה גַּמִּי קֹא קָרְבָּה בְּמִינָהּ!
אֵלֶּךָ אִמַר רַבָּא׃
בְּכַהֲמָה טַמְאָה, מַה בְּהִמָּה טַמְאָה בְּסוּל הַגּוֹף, אִף כַּל בְּסוּל הַגּוֹף, לְאַפּוֹקִי בַּעַל מוֹם דְּפָסוּל חֲסִרֹן נִינְהוּ.
אִמַר לִיָּה רַב אֲדָא לְרַבָּא׃
וְהִלֵּא **”שְׂרוּע”** וְ”קִלוּט” כַּתִּיב בַּפָּרָשָׁה, וְהֵא הֵנִי בְּסוּל הַגּוֹף נִינְהוּ!
אֵלֶּךָ אִמַר רַבָּא׃
בְּכַהֲמָה [טַמְאָה], מַה בְּהִמָּה טַמְאָה דְלִיבֹא בְּמִינָה, אִף כַּל דְלִיבֹא בְּמִינָה, לְאַפּוֹקִי בַּעַל מוֹם דְּהֵא אִיבֹא בְּמִינָה.
מֵאִי אִמְרַת׃
טַרְפָּה אִיבֹא בְּמִינָה?
לֹא דְמִיָּא לְבַעַל מוֹם, בְּהִמָּה טַמְאָה אֲסוּרָה בְּאֲכִילָה, וְנִטְרַפָּה אֲסוּרָה בְּאֲכִילָה, לְאַפּוֹקִי בַּעַל מוֹם דְּמוֹתֵר בְּאֲכִילָה.
אִמַר שְׁמוּאֵל׃
הַמִּקְדִּישׁ אֵת הַטְרִיפָּה צָרִיכָה מוֹם קְבוּעַ לְפָדוּת עֲלִיו, שְׁמַע מִינָהּ הוֹדִין אֵת הַקְדָּשִׁים לְהַאֲכִילֹן לְכָלְבָּיִם?
’אֵלֶּךָ אִימָא׃
עוֹשֶׂה קְדוּשָׁה (לְמִיתָה, בְּסָבוֹר מוֹתֵר לְהַקְדִּישׁ בַּעֲלִי מוֹמִין לְגַבִּי מוֹנַח, גַּבִּי תְמוּרָה — קְדִישׁ, גַּבִּי קְדָשִׁים — לֹא קְדִישׁ) לְמוֹת, וְרַבִּי אוֹשְׁעִיָּא אוֹמַר׃
אִינָה אֵלֶּךָ בַּמִּקְדִּישׁ עֲצִים וְאֲבָנִים בְּלִבָּה.^[מ]
תַּנּוּ׃
כַּל הַקְדָּשִׁים שְׁנַעֲשׂוּ טַרְפָּה, אִין הוֹדִין אוֹתָהּ, לְפִי שְׂאִין הוֹדִין הַקְדָּשִׁים לְהַאֲכִילֹן לְכָלְבָּיִם.
טַעֲמָא שְׁנַעֲשׂוּ, הָא הִיוּ מַעֲרִיקָא — הוֹדִין אוֹתָהּ!
דְּלֵמָּא הֵאִי תַנָּא סָבַר׃
כַּל הִיבֹא דְלֹא חֲזִי לְגוּפָה, לֹא נִתְּחַא לָהּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף.^[מ]
תָּא שְׁמַע׃
רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר׃
הַכִּלְאִים, וְיּוֹצֵא דוֹפָן, וְנִטְרִיפָה, וְטוֹמְטוּס וְאַנְדְּרוֹגִינוּס — לֹא קְדוּשִׁין וְלֹא מַקְדִּישִׁין.
וְאִמַר שְׁמוּאֵל׃
לֹא קְדוּשִׁין בַּתְּמוּרָה, וְלֹא מַקְדִּישִׁין לַעֲשׂוֹת תְּמוּרָה.
וְתַנְיָא, אִמַר רַבִּי מֵאִיר׃
וְכִי מֵאֲחֵר שְׂאִין קְדוּשִׁין, מַהִיכֹן מַקְדִּישִׁין?
אֵלֶּךָ אִי אִתָּה מוֹצֵא אֵלֶּךָ בַּמִּקְדִּישׁ בְּהִמָּה וְאֲחֵר כֶּה נִטְרַפָּה, הָא הִתָּה טַרְפָּה מַעֲרִיקָא — לֹא נִתְּחַא לִיָּה קְדוּשַׁת הַגּוֹף.

בַּעַל מוֹס אוֹכַא בְּחִינַי דְּקָרִב הַלִּכְךָ קְדִישׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף׃
אִף כַּל בְּסוּל הַגּוֹף.
בְּעוֹן הֵלֵל בְּלֹאִים וְטַרְפָּה לֹא קְדִישׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף לֹאִפּוּרִי בַּעַל מוֹס לְפָסוּל חֲסִרֹן אֲכַר [הֵא] וְקִדִּישׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף׃
וְהֵלֵל שְׂרוּע וְקִלוּט [כַּתִּיב בַּפָּרֹשֶׁת בַּעֲלִי מוֹמִין וְהֵלֵל] לִית כַּה חֲסִרֹן שְׂרַעוּת שֶׁמַּתְרַבְּכָה יוֹרִטוּ.
קִלוּטוֹ שֶׁפִּרְסוּתוֹ קִלוּטוֹת כַּעַל חֲמוּר דִּלְאוּ בְּסוּל חֲסִרֹן [אֵלֵּא] בְּסוּלֵי הַגּוֹף נִיחָה כַּטַּרְפָּה (וְהֵא) [וְהֵא] קְדִישׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף בַּתְּמוּרָה׃
לֹאִפּוּרִי בַּעַל מוֹס דִּלְאִיבֹא דְקָרִב בְּחִינַי [וְלִיבֹא בְּחִינָה דְקָרִבָּה].
וְכִי תַקִּישׁ לָךְ טַרְפָּה נִחוּ אִיבֹא בְּחִינָה דְקָרִיבָה וְהִמֵּיל לְבַעַל מוֹס דִּלְאִיבֹא בְּחִינַי דְּקָרִב וְתַקִּישׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף [כַּכַּעַל מוֹס]׃
לֹא דִמֵּיל.
טַרְפָּה לְבַעַל מוֹס לֹהֵא עֲוִינָא דְבַעֲשִׁין לְמִימַר אֵלֵּא דִמֵּיל לְבַהֲמָה טַמְאָה דִּמָּה בַּהֲמָה טַמְאָה אֲסוּרָה בֹאכִילָה אִף טַרְפָּה אֲסוּרָה בֹאכִילָה [וְלֹא] [הַלִּכְךָ לֹא] קְדִישָׁה קְדוּשַׁת הַגּוֹף כַּכַּהֲמָה טַמְאָה לֹאִפּוּרִי בַּעַל מוֹס דְּמוֹתֵר בֹאכִילָה [הַלִּכְתָּא] [הַלִּכְךָ קִדִּישׁ] קְדוּשַׁת הַגּוֹף׃
צָרִיכָה מוֹס קְבוּעַ לְפָדוּת עֲלִיָּה.
אִם חִינַי לְפָדוּתָה׃
[ג]״מ פְּרִינִין אֶת הַקְדָּשִׁים לְהַכִּיעִל וּלְכַלֵּטִם.
שְׁהִיר הִיא אִינָה רֹאִיָּה לְאִכְלוּת אִדָם דַּטַּרְפָּה הִיא אִינָה רֹאִיָּה אֵלֵּא לְכַלֵּטִם אֵלֵּא עוֹשֶׂה קְדוּשָׁה לְמוֹת.
דִּלְמָנָה בַּר פִּדְיָה אֵלֵּא כּוֹנֶסִין אוֹתָהּ לְכַפֵּיָה וְהִיא מִתָּה מֵאִלָּיָה כְּלוּמַר נִתְּחַתָּ לָהּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף׃
וּפְטִילָא דִּר׳ אֲשֵׁרִיא לְדֹמֵר הַמַּקְדִּישׁ טַרְפָּה הִיו כַּתְּתִפֶּס עֲצִים וְאֲבָטִים בְּלִבָּה.
כְּלוּמַר דְּקוּשַׁת דְּמִים [הֵא].
טַעֲמָא מִשּׁוֹם דְּהַקְדִּישָׁה וְאִם״כ

יש בקרבנות פרק שני תמורה

יז.

מִשּׁוֹם דְּשׁוֹנֵג בַּתְּמוּרָה לָקִי דְּגִזְרִית הַסְּתוֹב הִיא מִשּׁוֹם דְּסָתִיב וְהָיָה לְרַבּוֹת שׁוֹנֵג בַּמִּזְיָד וְרַעֲבִינוּ בְּרִינֹן וְרַעֲבִינוּ שְׁמַעֲנוּ שְׁאֵלָן אֲפֵלְגוּ בַּהּ הַרְפָּה אִם יֵשׁ מַלְכוּת בְּשׁוֹנֵג בַּתְּמוּרָה וְיַמְנָחוּ בַּהּ סְפָרִים חֲלוּקִים דְּבֹא דְרַבִּים מְכִילִיתִין בְּרַשְׁתִּינוּ וּמִינָהוּ בְּסַמְרוֹן גַּבִּי בְּסָבוֹר קְדָשִׁים שְׁנוּלָד לָהֶם מוֹס נִשְׁכַּלִּין בָּלֹא פְדִינֹן לֹא מַצִּינוּ לְמַגְרֵם גַּבִּי קְדָשִׁים לֹא קִשָּׁה שְׁהָדִי קְדוּשׁ וְעוֹמֵד הוּא מַעֲקֵרָא אֵלֶּךָ ה״ג בַּהּ גַּבִּי תְמוּרָה לָקִי גַבִּי קְדָשִׁים לֹא לָקִי׃
אֲכַנֶּס לְבִית זֶה כּוֹ׃
הַקְדִּישׁ שְׁלֹא מִדְּעַתּוֹ פֶּרַשׁ״י שֶׁפֻּעַל מִתְּשַׁבְּכוּת הִיָּה וְלֹא הִיָּה יוֹדַע מַה הִיָּה אֲדוּמֵר וְהָיָה לְמַה לוֹ לִימַר אֲפֵנָם לְבִית כּוֹ׃
לָבֹךְ נִרְאֶה לְפִרַשׁ אֲפֵנָם לְבִית זֶה כּוֹ׃
כְּלוּמַר בְּשֶׁאֲפֵנָם לְבִית זֶה תַּהֲנִי בַּהֲמָה זֶה תְּמוּרָה מִיָּד וְזוֹ תַּהֲנִי תְּקַשֶּׁה מִשְׁתַּתּוּ וְנִכְנֵם בַּהּ וְהַמִּיר וְהַקְדִּישׁ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּתּוּ שֶׁלֹּא אִמַר דְּבַר בְּכִי־סִתּוּ וְגַם לֹא חֲשַׁב בַּמָּה שֶׁאִמַר מִתְּחֵלָה וְנִמְצָא שְׁחַל הַתְּמוּרָה וְהַקְדָּשׁ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּתּוּ׃
א״י הָכִי טַרְפָּה גַּמִּי הָא קָרְבָּה בְּמִינָה אֲב

ייד:

עין משפט גור מצורה

א מויו' פד' מהל' תמורה הל' א:

ב מויו' פד' מהל' תמורה הל' ט:

ג מויו' פא' מהל' תמורה הל' יד:

ד מויו' פג' מהל' תמורה הל' א:

ה מויו' פד' מהל' תמורה הל' פסולי המוקדשין הל' א:

ל'א מפעין בולדות דלא מודינא לה אלא אפלו עד סוף העולם לא מודינא לה וא"ת לתני עד סוף העולם ואלו לתני ואלו ואלו ואלו וי"ל דלא זו אף זו קתני שכן דרין משנה לשנוני הכי ותמה דכריש הכותב (כתובות פג:) שני פרי פירות זקוקא או עד סוף העולם זקוקא או תרניהו זקוקא וקבא לא הנה שני הכי וי"ל דהתם בלשנא הכתוב בשטר דיקוי דאין לכתב בשטר דבר שאינו צריך אבל בלשנא דמאני' ליכא למדך פלי האי וברשי מס' יבמות (דף ב.) לא זינן פיון דתנא צרותיהן וצרות צרותיהן עד סוף כל העולם למה לי פדחוק קבא דפשיטא ליה דכולהו צריכי למאני דלא (הנה ליה למימר) דשטר צרות וצרות צרות אי לאו דתנא להו לכולהו: נקבה לרבות התמורה ואף על גב דקתיב (ויקרא כ"זי:) והנה הוא ותמורתו והנה תקם הצטריון קרא לכוניי דקרבא וא"ת מאי שגא דקבא הצטריון קרא לכוניי דקרב וגבי כבור ומשטר פתיב הס דממשטיון מנה קבא ונא ונלות ונא תמורתו וי"ל אחריו שכתוב מעוט גבי כבור ומשטר הצטריון קבא קרא לרבותי: דאפא שם עולה על אמו פרס"י כלומר נקבה שגא בעולה שהרי מצניו עולת נקבה בעולת העוף דאין תמות וזכרות בעופות אבל גבי ונלות שלמים דבעלי מומין דאין שם תקשים על אמן דלא מצניו בעל מוס קרב שלמים דקא שלמים עוף ליכא עכ"ל בר פגא אמר לרש"י ואלפא דדברי הסל דאפי' רבי אלעזר דאמר גבי משריש נקבה לעולה ונקלה הוא עצמו וקרב עולה הינו טעמא משום אפא שם עולה על אמו שרוש בעולת העוף וקשה לפרס"י דא"כ דמאני שם עולת העוף דשגא בלא להנל אם הפרשי נקבה בעולת מוס לעולה ונקלה היה לנו לומר דהנל עצמו קרב עולה דקא איכא שם עולת העוף על אמו ומשמע דממשט פל ונל בעלי מומין ועוד דלקמן משמע דלא מהאי שם עולה דעוף דאס ננל ונראה לה"ר מ"ר לפרש דאפא שם עולה על אמו כלומר דקדושה תקשת הגוף אם הפרשי נקבה ונקלה דאין לה פדיון ומס"ה דין הוא שיקריב הנל עצמו אבל בעלי מומין דליכא תקשת הגוף בעליהו כלל אין דין הוא שיקרב הנולות אלא ירעו הרמ"ר

מורי: א"י דעולה זכר הוא ונלו בר אונלוי הוא ואי

תמורה ידחה ומאי קרבה ואי דאשס הלכתא ממירי

לה דלרש"י אןלא הוא דאין דהנה מצ' למימר זכר

הוא ונלו בר אונלוי הוא קמו גבי עולה אלא יחא

ליה למשכך ממלתא אחריתי וא"ת לפר"ת דאמר

הלכה למשה מסיני כל דפחטאות מנה בלאשס

[קרב] עולה אמאי לא מוקי לה בלאשס וי"ל דקא

לא מצ' לאוקומי דפשיטא ליה דאינו קרב בלאשס

וכר משמע דממעט ליה דאינו קרב דתקשים דאחי

מנה ונהכי לא הצטריון דפשיטא הוא דאינו קרב

באשס:

לא מפינא בולדות דלא מודינא לה וא"ת לתני עד סוף העולם

אמר לה שמואל: דלמא הה תנא נמי סבר כל היכא דלא חזיא לגופה — לא נחתא לה קדושת הגוף.

הדרו עלה יש בקרבנות.

קדשים שוולדותיהן ותמורותיהן פיוצא מתני'^(א)

בהו, ולד שלמים ותמורתו, ולדו וולד ולדו עד סוף כל העולם — הרי הן שלמים, וטעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושרוק. גמ' פיו דתנא "ולדו וולד ולדו", "עד סוף כל העולם" למה ליי? תנא דידן שמציה לרבי אלעזר דאמר "ולד שלמים לא יקרב שלמים", ואמר ליה תנא דידן: לא מיבעיא בוולדו דלא מודינא, אלא אפילו עד סוף העולם לא מודינא לה. ^(ב)**מנא הני מילי? דתנו רבנן: "זכר" — לרבות את הולד. והלא דין הוא: ומה תמורה, שאין גידולי הקדש — קריבה, ולד, שגידולי הקדש — אינו דין שיקרב? ^(ג)מה לתמורה, שכן נוהגת בכל הקדשים, תאמר בולד, שאינו נוהג בכל הקדשים? אינו קרב הואיל ואינו נוהג בכל הקדשים. תלמוד לומר "זכר" — לרבות את הולד, "נקבה" — לרבות התמורה.** ^(גא)**אין לי אלא תמורת תמימין, וולד תמימין, ולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מניין? תלמוד לומר "אם זכר" לרבות ולד בעלי מומין, "אם נקבה" לרבות תמורת בעלי מומין. אמר ליה רב ספרא לאביי: ואיפוך אנא! מסתברא, ממקום שגתרבתה תמורת תמימין נתרבתה תמורת בעלי מומין. אמר ליה: מי קאמינא לה ליפוך "אם זכר" "אם נקבה"? אנא פוליה קרא קאמינא! אימא: "זכר" לרבות את התמורה, "נקבה" לרבות את הולד. אמר ליה: "ולד" לשון זכר משמע, "תמורה" לשון נקבה משמע. ל'מאי הלכתא? אמר שמואל: ליקרב, ואליכא דרבי אלעזר. דמהו דתימא: פי קאמר רבי אלעזר עולה, דאיכא שם עולה על אמו, אבל הני ולדות לא קרבי — קמשמע לן. בר פדא אמר: לרעהי, ואליכא דדברי הכל. דאתמר: רבא אמר: ליקרב, ואליכא דרבי אלעזר. רב פפא אמר: לרעהי, ואליכא דדברי הכל. והאי תנא מייתי לה מהכא. "רק קדשיה" — אלו תמורות, "אשר יהיו לה" — אלו הולדות, "תשא ובאת." ^(ג)יכול יכניסנו לבית הבחירה, וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו? תלמוד לומר: "ועשית עולותיה בפשר והדם", פדרך שאתה נוהג פעולה — אתה נוהג בתמורה, פדרך שאתה נוהג בשלמים — אתה נוהג בוולדי שלמים ובתמורה. יכול כל קדשים כן? תלמוד לומר "רק" — דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר: אינו צריה, הרי הוא אומר "אשם הוא אשם אשם לה" — הוא קרב, ואין תמורתו קריבה. אמר מר: "תשא ובאת", יכול יכניסנו לבית הבחירה? מנא תיתי הא? פיון דגמרי חמש חטאות, הנה מקרב קרב! מהו דתימא: חמש חטאות מתות בכל מקום, והנה ימותו בבית הבחירה — קמשמע לן. "אמר מר: יכול אף כל הקדשים כן? תלמוד לומר "רק קדשיה". ולד דמאן? אי דעולה — זכר הוא, ולאו בר אולודי הוא! ואי דחטאת — גמירי לה דלמיתה קיימי!**

דמה דתמא כי אמר ר' אלעזר הוולד יקרב עולה היכא דיכאכ שם עולה על אמו שהרי מצני עולה בנקבה [בעופות] בעולת העוף [לאמרינן דאין תמות חכרות בעופות דיכול להביא עולת עוף נקבה אבל הי חולות ותמורות בעלי מומין דאין שם שלמים על בעלי מומין אימא דקסבר ר' אלעזר דלא קרב] קמ"לא)נראה ענ"ל קמ"ל דאפי' בתמורת בע"מ נמי סבר ר"א דקרבובי'. (דאפי') ר' אלעזר נמי סבר דקרב כמו וולד עולה. ורבנן פליגי עליה דירעו:
כר פדא אמר. אימא דלא ליקרב קמרב אלא לרשיה ואתא אלבא דרביי הסל בין לרבנן בין לר' אלעזר ועד כאן לא קאמר ר' אלעזר שולל עולה דיקרב משום דליכא שם עולה על אמו אבל הי לא. אימא אפכא דמאס זכר מרב תמורות בעלי מומין ומאס נקבה מרב וולד בעלי מומין אמר ליה מיםתברא מהיכא דמיתרב וולד תמימין מן זכר מן תמן מן אם ידיה מיתרב (תמורת) [וולד] בעלי מומין ומן היכא דאיתרב תמורת תמימה מנקבה מן אם ידיה מיתרב תמורת בעלי מומין:
**א"ל רב פפא מי קאמינא לך ליפוך אם אם אלא כוליה קרא קאמינא לך עליון ודכי קא אמרנא אם זכר לרבות את התמורה ואם מידיה לרבות בעלי מומין ונקבה לרבות את האולד ואם מידיה לרבות וולד בעלי מומין. א"ל לא מצית אמרתי הכי הוולד לשון זכר משמע להכי מיתרב מזכר ותמורה לשון נקבה משמע להכי מיתרבי מאס נקבה] ויהיו תנא מייתי לה לזולות (נמי מקרי קסמ ומהכא) ולתמורות [מן היין קרא:
רק קדשין אלו התמורות דתמורה נמי איקרי קש:]
אשר יהו לך משמע אלו האולות. שעתידות לול מן הקדשים דמקחאמר קרא תשא ובאת אל המוקס ולא יותר שיעשו מאחר שנאס שם אינ צריך**

יש בקרבנות פרק שני תמורה

אמר לך שמואל קסבר ר' אלעזר כל היכא דלא חזיא כוי' ואלא דאמרי פרצען: דלמא הא מני דתנאי הא הוו משקלא פדיון ר"א היא: אלו: גדין דתנא ואלו ואלו ואלו ל"ל למתני עד סוף העולם: שמעיה לר"א זכר גבי שלמים שגאמר ואס זבח שלמים קרענו וגו' והנה ליה למכתב אס מן השקר הוא מקריב תמים וקריבנו אס זכר אס נקבה למא לי אי לאו לקרשה: קרבה דמקריבי במומין מנקבה: בכל הקדשים קדשי יחודי: ולל אינו נוהג בכל הקדשים דהא עולה ואשם זכרים וגיגיו: ולל תמימים שהאס תמימה: אס לרבות: ואפוך אלא אס זכר לרבות תמורת בעלי מומין אס נקבה לרבות ולל בעלי מומין: ממקום שגתרבתה מנקבה אתרביא תמורת תמימין הלכה מאס דקמיין לה אתרביא תמורת בעלי מומין ולא מאס דמומין לזכר: פוליה קרא זכר לרבות תמורה ואס דחה לתמורת בעלי מומין נקבה לרבות ולל ואס דחה לולל בעלי מומין: לשון זכר משמע הלכה מזכר נפקא: למאי הלכתא דאפי' הון וללות של בעלי מומין דהא אמן לא חזיא לקרב: ואלפא דרבי אלעזר דאמר דמתני' הפרשי נקבה לעולה ונקלה ונלה קרב עולה אע"ג דאמה לא חזיא קבא גמי קרבי ואע"ג דאמה לא חזיא ואצטריון בלאשמועינן דכי: דמהו דתימא דתם הוא דאמר רבי אלעזר גבי עולה דאפא שם עולה על אמן כלומר דאע"ג דהא עצמה לא קרבה לא פקעה דקשה מנה שהרי מצני נקבה עולה כגון עולת העוף דאין תמות וזכרות בעופות: אבל גבי ונלות שלמים בעלי מומין דאין שלמים על אמן דלא מצניו בעל מוס קרב שלמים דהא שלמים עוף ליכא אימא לא קרבי: דברי הסל דאפילו רבנן מודו דקדשי מייא לרש"י ולא אחריי דאין ניגיהו דהא אקרינן גמי גבי עולת נקבה ונלה ירעה: וכול יכניסנו לבית הבחירה וימנע מהן כוי' דהא חנקיים ליה תשא ובאת: וגשית עולותיו. וס זבסיו. וישן וגו' (קדריס י"ב:כ"ז) והאי קרא סמיך לרין דהשיו: וכול אף כל הקדשים ויא גמי ונלו ותמורתו קרב: ת"ל רק ונקמה מפרס הי ונל קא ממשט. פל אכין וקיון מעוטין: מאא תיתי דתשא אלעפה דימותו דאצטריון עולותיו. וגו' הא ומאי פיון דגמרינן ה' חטאות מתות קרי מניהו ונל חטאת ותמורת חטאת מכלל ונלל שלמים ותמורת שלמים לא מניפי דהא לא גמירי אלא פחטאות:

לעשות יותר אלא יכניסם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו ויפטרו:
ת"ל דסמך ליה. ועשית עולותיו הבשר והדם כדרך שאתה נוהג בעולה. לזרוק דמה ולהקטירה כולל כך אתה נוהג בתמורתה וכדרך שאתה נוהג בשלמים כך אתה נוהג כוללן ובתמורתן סמיכה ונסכין ותפוסין וסוף וסוף דכתיב וס' ובזרין וספך והבשר תאכל ויכל אף וולד כל הקדשים ייא להן דין (זה) [ואימן]:
ת"ל רק. (למעט דין זה וכל שאר חולות ותמורת) (מיעט וולדי שאר קדשים: [רב עקיבא אומר אין צריך. ללמוד דין רק למעט חולות ותמורת של שאר קדשים מהכא מיע' וליף:]
אשם הא. הא עצמו קרב ולא תמורתו וכן נמי תמורת שאר קדשים. הא מהכא תיתי דיהא רשאי למנע מהן מזון כדי שימותו ויא כיון דגמירי כוי' הימין ונל מני אמר בשאר קדשים דקרב:

תורה אור השלם	
 	
[ויקרא ג, א]	
[דברים יב, כו-כו]	
[דברים כו]	
[דברים יב, כו]	
[דברים יב, כז]	
[ויקרא ה, טז]	

מסורת הש"ס

א משנה תמורה

ב ספרא ויקרא דבורא דנדבה

פרק טז ח

ג בבורות טו:

ד ספרא ויקרא דבורא דנדבה

פרק טז י

ה נייר כה.

מסורת הש"ס

א נזיר כהן; בכורות טו.
ב זבחים ה;; מנחות ד.
ג ראש השנה ו; משנה עדיות

וְהָא דְּבָרָא תַלְמִיד תּוֹכְחָתָא הוּא דְּקָרָא מוֹדֵעָא: קָרְאִי גַּלְיָה שְׂעָשְׂה עֵינַן בְּחֻטְאֵת וְאִשְׁמַס קָרְאִי שְׂעָשְׂה דְּמַשְׁמַע רַחַם קִדְשִׁין, אֲלֵנוּ תַּמּוּרְתָּנוּ דְּכַתִּיב בְּתַרְיָה וְעִשִׂית עוֹלוֹתֶיךָ, וְגו' וְלֹא שֶׁאֵר קִדְשִׁים כְּגוֹן חֻטְאֵת וְאִשְׁמַס וְאֵלֹא דְּבָרָא מִכְּלָל שְׂעָשְׂה גְּשָׁה: וְהָא הִלְכְּתָא גְּמִירִי לֹה לְכָל שְׂפִחְטוֹת מִתָּה שְׂאִשְׁמַס רַעִיָה וּבְשִׁיכְתָּאכּ וַפְּלו דְּמִיּוּ וְלִגְדַּבְת צְבוּר דְּהִינּוּ עוֹלָה: אִשְׁמַס שְׁתַּחַךְ לַרְעִיָה אִם הַשְׁלִים לַרְעִיָה וְקִדְּם וְשִׁחְטוּ כִּתְּם עַד שֶׁלֹּא נִקְרָאכּ כְּשֶׁר לַעֲוִלָה דְּהָא כִּתְמָה לְגַס עוֹלָה קָרְאִי לְדַמִּים: לֹא נִתַּח לֹא וְאֵע"פ שֶׁכְּפָרוּ שְׂעָלֵיו הֶאֱיִיל וַעֲדִין לֹא נִתַּח דִּינּוּ לַרְעִיָה וְשִׁחְטוּ כִּתְּם פֶּסוּל לְגְמִירִי: מ"ט דְּלִמָּד דְּקָרָא אִשְׁמַס הוּא שְׂחִינּוּ וְהָא וַעֲדִין אִשְׁמַס הוּא וְגַל חֲזִי לְאַחֲרִיבָה לְאִשְׁמַס הִלְכָךְ פֶּסוּל: וְתַפּוּק לִי כִּלְיָהוּ מַעַה דְּהָא כּוּנָּהוּ דְּקִשְׁטִין לְהוּ וַעֲבִיד מַעַה: תַּשָּׂא וּבִחַת אֶפְסִילוּ מִמַּרְעִיָהוּ הָאִי תַּשָּׂא וּבִחַת לֹא לְוִלּוּת וּתְמוּרָוִית אִתָּא אִלָּא לְקִדְשִׁים שְׂעִמְן דְּקָרָא מִזְכֵּר לֹא חֲטוּיִי הוּא אֶפְסִילוּ הֵן בְּמַרְעִיָה כְּאִשְׁרִי וְהַגִּיעַ זְמַן דְּקַדְנָל לַעֲלוּת לֹא יֵאמֹר אִינִי טוֹרַח אֲחִירֵיהֶן לְבַחְשֵׁן שְׂאִנִּם וְלִהְיוֹלִיכֶן דְּכָל אֲמַתִּין לִי עַד שֶׁשׁ אֲחִירֵת: ל"א אֶפְסִילוּ מִמּוֹרְגִיָהוּ אֶפְסִילוּ הֵן דְּשִׁין אֶת הַתְּבִיאָה בְּמוֹרְגִים דְּאִמְרִין בְּמַנְחוּת בְּהִיוּמֵן רַבָּה (מְנַחֵת דָּף כב.) מִלִּי מוֹרְגִי עֵצִי דְּקִרְקָא דְּגִדְשִׁי דְּשִׂתָּא כְּשֶׁר גְּדוּל מַעֲבָב וַיִּתְּלוּת קְבָעוּת צוּ וְנוֹחֲטִין אִותֵךְ עַל הַקְּבָאָה וּמַרְהִיטִים שְׁלִיּוּ אֶת הַקְּבָעוּת רַעִיָה דְּקָרָא לְמִימֵר דְּאִם דְּשָׁה הַקְּבָעוּת שְׂתַתָּה רַעִיָה לְהַרְדִּישׁ וְדַרְכָךְ מוֹכִין לַעֲלוּת לְכַדָּל לֹא יֵאמֹר הֶאֱוִיל וְשָׂה אֲמַתִּין עַד זְמַן אַחֵר אִלָּא חֲסִיָה וְגַל לָךְ: מַתְעִי לֹא יִקְרַב שְׁלָמִים אִלָּא כּוּנָסוּ לְכַפֵּה וּמַת וּמַדְרַבְשֶׁן וּמַשּׁוּם גְּזַרְהֶן דְּלָקֶמֶן דְּנִשְׂאִי מַסִּינִי לֹא גְמִירִי אִלָּא ה' תַּשְׁוֹת מַתוּת: לֹא נִחְלָקוּ עַל וְלָד וְלָד שְׁלָמִים וְשַׁל וְלָד וְלָד תַּמּוּרָה כְּגַמִּי מַשְׁרַשׁ גַּם: גַּמִּי וְאִם וְצַח שְׁלָמִים וְדָרִישׁ וְדָרִישׁ אִם כִּמּוֹ אִם צְרִירִי: וְחַלּוּפָה כְּגוֹן אֲכַדָּה וְהַרְדִּישׁ אֲחִירַת תַּחֲתִיָּה וְנִמְצַת הִרְאִשְׁתּוּהּ וְהָרִי שְׁמִיָּהוּ עוֹמְדוּת: ת"ל אִם עַל תּוֹרָה הָאִי אִם מַרְבָּה כּוּנָּהוּ דְּקִרַב לְהוּ וְגַל פְּלִיג ר"א: גְּזַרְהִי אִי אֲחִירַת וְלָד שְׁלָמִים וְשׁ לֹא תַּסְנֶה אֲתִי לְשִׁחְוִיָּה לֹאם עַד שְׁתַּלַּד וַיִּגְדַּל גְּעָרִים מִן הַוִּלְדוּת וְאִתּוּ כִּהּוּ לִיבִי גִזָּה וַעֲבִידָה. וְתוֹרָה ה"ט דְּלֹא גִזַּר מַשּׁוּם דְּתוֹרָה לֹא כְּסִיחָא כְּשֶׁלָּמִים: הִכִּי קִתְּנוּ הָאִי שְׁלֹא יִקְרְבוּ דְּקָאֵמֵר ר"ש רִישׁ מַלְתָּה הוּא וְה"ק לֹא נִחְלָקוּ דְּקָאֵמֵר ר"א לֹא יִקְרְבוּ אִלָּא וְנִשְׂאִי יִקְרְבוּ: אִי כּוּף מַלְתָּה הוּא וְה"ק לֹא נִחְלָקוּ דְּנִשְׂאִי לֹא יִקְרְבוּ אֶפְסִילוּ לְרַבְשֶׁן מִי מוֹדָה ר"א כְּהָא דְּאִשְׁתַּכְּחַן לְהוּן דְּרִי אִי לֹא (וְגַל וְגַל) אִשְׁתַּכְּחַן לְהוּ דְּרִי דְּלִין אִדִּם גִּזְרִי שְׁמַשְׁלָמִים כְּהָא וְאִין לְגִזַּר שְׁמַח וְקָלוּ אֲחִירִים שְׁוֹי מַקְרִיבִין וְשִׁיָּהוּ אֶת שְׁלָמִיָּהוּ לְעַדָךְ וְלָדוּת לְגַדַּל מִזֶּן גְּעָרִים: אֲחִירָא בְּעָלְמָא הוּא וְגַל כְּסִיחַ לְשִׁחְוִיָּה כֵּן כָּה:

וְהָא דְּבָרָא תַלְמִיד תּוֹכְחָתָא הוּא דְּקָרָא מוֹדֵעָא: קָרְאִי גַּלְיָה שְׂעָשְׂה עֵינַן בְּחֻטְאֵת וְאִשְׁמַס קָרְאִי שְׂעָשְׂה דְּמַשְׁמַע רַחַם קִדְשִׁין, אֲלֵנוּ תַּמּוּרְתָּנוּ דְּכַתִּיב בְּתַרְיָה וְעִשִׂית עוֹלוֹתֶיךָ, וְגו' וְלֹא שֶׁאֵר

”אִי דְּאִשְׁמַס — גְּמִירִי לֹה דְּלַרְעִיָּה אָזְלָא, דְּכָל שְׂפִחְטָאֵת מִתָּה בְּאִשְׁמַס רַעִיָה. לַעוֹלָם בְּחֻטְאֵת, וְהִילְכְתָּא גְּמִירִי לֹה לְמִיתָתָה, וְקָרָא לְמַעוּטִי לְהַקְרָבָה.^(ט) וְהָא בְּהָא תַלְיָא, כִּיּוֹן דְּלְמִיתָה אָזְלָא — מִמִּילָא לֹא קִרְבָּה! אִלָּא הִלְכְתָּא לְחֻטְאֵת, וְקָרָא לְמַעוּטִי תַּמּוּרַת אִשְׁמַס. הָא נְמִי הִילְכְתָּא גְּמִירִי לֹה, דְּאָמְרִי: כָּל שְׂפִחְטָאֵת מִתָּה, בְּאִשְׁמַס רַעִיָה. אִלָּא קָרָא מִיבְעִי לִיָּה, דְּאִי עֶבֶר וּמַקְרִיב — קָרְאִי בְּעָשָׂה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: אֵינּוּ צָרִיךְ כּוּי. הוּא קִרְבּ וְאִין תַּמּוּרְתוֹ קִרִּיבָה. לְמָה לִי קָרָא, וְהָא הִילְכְתָּא גְּמִירִי לָהּ! ^(כ)אִין הָכִי נְמִי, אִלָּא קָרָא לְמָה לִי? מִיבְעִי לִיָּה לְכַדְרַב הוּנָא, דְּאָמַר רַב הוּנָא: אִשְׁמַס שְׁנִיתַת לַרְעִיָּה וּשְׁחִטוּ סתָם — כְּשֶׁר לִשְׁמַס עוֹלָה. נִיתַת — אִין, לֹא נִיתַת — לֹא. מֵאִי טַעְמָא? הוּא — בְּהוֹוִייתוֹ יְהִא. וְלִהָאִי תַנָּא דְקָא יְלִיף מִהֲנִי קִרְאִי, תִּיפּוּק לִי מִ”יִקְרִי” ו”נִקְבָּה” — הַהוּא מִיבְעִי לִיָּה לְוִלָּד בְּעָלִי מוּמִיּוֹן, וְלְתַמּוּרַת בְּעָלִי מוּמִיּוֹן. וְתִיפּוּק לִי כּוּלְהוּ מִהָאִי קָרָא? ”אִם” לֹא מַשְׁמַע לִיָּה. וְלִהָאִי תַנָּא דְנִפְקָא לִיָּה מִ”יִקְרִי” ”אִם נִקְבָּה”, תַּשָּׂא וּבִחַת מָה עֶבֶיד לָהּ! אֶפְסִילוּ מִמִּירְעִיָּהוּ. לִישְׁנָא אֲחִירֵנָא: מִמוֹרְגִיָּהוּ. יְמִתְגַּנִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: וְלָד שְׁלָמִים לֹא יִקְרַב שְׁלָמִים, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִקְרַב. ”אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלָקוּ עַל וְלָד וְלָד שְׁלָמִים, וְעַל וְלָד וְלָד תַּמּוּרָה שְׁלֹא יִקְרַב. עַל מָה נִחְלָקוּ? עַל הַוִּלָּד, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: לֹא יִקְרַב, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִקְרַב. ^(א)הַעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי פִּפְיִיס עַל וְלָד שְׁלָמִים שְׂיִקְרַב שְׁלָמִים. אָמַר רַבִּי פִּפְיִיס: אֲנִי מַעִיד שְׁהִיתָה לְנוּ פָּרָה שֶׁל זִבְחִי שְׁלָמִים, וְאֲכַלְנוּהָ בְּפִסַּח, וְאֲכַלְנוּ וְלָדָה שְׁלָמִים בְּחָג. גְּמַי אָמַר רַבִּי אַמִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאִי טַעְמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? אָמַר קָרָא ”וְאִם זִבְח שְׁלָמִים קִרְבָּנוּ לָהּ”, וְאִם — וְלֹא וְלָד. אָמַר לִיָּה רַבִּי חֲזִיָּא בַר אַבְא לְרַבִּי אַמִּי: אִלָּא מַעֲתָה, ”אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבָנוּ”, הָכִי נְמִי דָאִם וְלֹא וְלָד? וְכִי תִימָא הָכִי נְמִי, וְהַתְנַנְיָא: וְלָדָה, וְתַמּוּרְתָּה, וְחִילּוּפִיָּה — מַנִּין? תַּלְמוּד לוֹמַר ”אִם עַל תּוֹדָה” — מִכָּל מְקוֹם. אִלָּא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בַר אַבְא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲזִינוּ טַעְמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, גְּזִירָה שְׁמָא יִגְדַּל מִהֶם עֲדָרִים עֲדָרִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלָקוּ כּוּי. אִיבַעֲיָא לָהּ: הִכִּי תִנִּי? ”לֹא נִחְלָקוּ שְׁלֹא יִקְרְבוּ, אִלָּא יִקְרְבוּ, אִלָּא יִקְרְבוּ”, אוּ דִילְמָא: ”לֹא נִחְלָקוּ שְׂיִקְרְבוּ, אִלָּא לֹא יִקְרְבוּ”? אָמַר רַבָּה: מִסְתַּבְרָא ”לֹא נִחְלָקוּ שְׁלֹא יִקְרְבוּ, אִלָּא יִקְרְבוּ”. מֵאִי טַעְמָא? עַד כָּאן לֹא פְּלִיג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַלִּיה דְרַבְּנֹן אִלָּא כּוּלָד, אַבָּל וְלָד וְלָד — אֲקָרָאִי בְּעָלְמָא הוּא. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לִוִּי אָמַר: ”לֹא נִחְלָקוּ שְׂיִקְרְבוּ, אִלָּא לֹא יִקְרְבוּ”. מֵאִי טַעְמָא? עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי רַבְּנֹן עַלִּיה דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִלָּא כּוּלָד, אַבָּל וְלָד וְלָד — מַתוּרָה (מַעֲשִׂיָה) [מַעֲשִׂיו] נִיכְרַת מִחֻשְׁבָּתוּ דְּלְגַדַּל קָא בְּעִי לִיָּה.

תַּנִּי זַבַּח אַחֵר כְּשִׁירִים אִלָּא שְׂאֵל עַל כְּבַעֲלִים [לְשׁוֹם חוֹבָה] כְּתוּבִין כָּל הַחֻכּוֹסִים שְׁחִטּוּ שְׂאֵל לְמַמֵּן כּוּי: וְתַפּוּק לִיָּה. כּוּלָּהוּ בִין כּוּלָד תַּמִּיזִין בִּין בְּעַלִי מוּמִיּוֹן בִּין תַּמּוּרַת תַּמִּיזִין בִּין תַּמּוּרַת בְּעַלִי מוּמִיּוֹן: חוֹבֵר (מוֹאֵס) וּמוֹנָבָה מוֹאֵס אִם לֹא מַשְׁמַע לִיָּה לְמִידַרְשׁ מוּטִיָה כְּלוּם הִילְכֵן מַסִּיק לִכּוֹר וְנוֹבָה לִלָּד בְּעַלִי מוּמִיּוֹן וּלְתַמּוּרַת בְּעַלִי מוּמִיּוֹן וְרַק קִדְשִׁין לִלָּדִי תַמִּיזִים וּתַמּוּרַת תַּמִּינִי' [תַּפּוּק לִי] מִן תַּשָּׂא וּבִחַת וְעִשִׂית עוֹלוֹתֶיךָ וּלְשִׁינִי דְקִרַבִּי: אִמַר לָךְ תַּשָּׂא וּבִחַת לְהִכִי אֲתָא. דְּכִיּוֹן דְּהִינַע הִרְגַל אִי אֲתָה רַשָׁאי לַעֲבֹכ מַלְהִבָּא קִדְשִׁין וְנִדְרִיךְ מִיד אִלָּא תַעוּל אֲתָם אֶפְסִילוּ מִן (מוֹרְגִיָּה) [מַמוּרְגִיָּהוּ] כְּלוּמַר שְׁאִפְסִילוּ אִם כְּנָסוּ מַעֲצִין עַל הַגּוֹרֵן וְעַל הַתְּבִיאָה וְעַל הַמּוֹרְגִיָּים וְשִׁין תַּקָּא אֲתָם מַשִׁם וְתַבִּיאָם לְבִית בְּחִימָה. אַבָּל בְּתַכְתִּין אִסּוּר לְמוֹת כִּהֵן דְּהִינַע עֲבִידָה: ל"א אֶפְסִילוּ מִן מַרְשִׂיָה שְׂאִם חוּשִׁין בַּכִּסֵּם בְּמַקְּס רַחוּק חֲזִיב לִילָךְ לְגַס וְלַהֲטוֹי: [א] וְלֹא וְלֹא. מַשְׁמַע אִם וְלֹא וְלֹא. וְחִילּוּפָה. הִינַע שְׁהַפְרִישׁ תַּמּוּרָה וְאֲכַדָּה וְהַפְרִישׁ אֲחִירַת תַּחֲתִיָּה: גוּרָה. שְׂאִם אֲתָה אוֹמַר וְלֹא שְׁלָמִים יִקְרַב: שְׂמָא יִגְדַל מִזֶּן מִזֶּן עֲדָרִים עֲדָרִים. וְשִׂיָּה אֲתָם עַד שְׂנַדַּל מִהֶם הִרְבָּה וְשַׂמָּא יַבֵּא (מִהֵן) לִידי תַּקְלָה שִׂאכַל מִהֵן כְּכּוּרֵר שַׁל חוּלִין הֵן:

אלו קדשים פרק שלישי תמורה

כְּדַלְעִיל דְּקָרָא מַעֲשִׂי לֹה דְּיַעֲבַד וּמַקְרִיב קָרְאִי גַּלְיָה שְׂעָשְׂה וּי"ל דְּהָא לֹא מַשְׁמַע לֹה שְׂשָׁה כ"ב כִּמּוֹ

רַק: בְּתַתּוּ אִין לֹא נִתַּח לֹא מֵאִי טַעְמָא דְּאָמַר קָרָא הוּא בְּהוֹתָהוּ יְהִא ה"ג רש"י וְהָכִה דְּהָכָא חוּזִין דְּבְעִי' נִתַּח מִקְרָא וּבְפִסְחִים כְּרַק אֲלֵנוּ עוֹבְדִין (דָּף עג.) וְשִׁם) אִיבָא דְבְעִי נִתַּח מַשּׁוּם גְּזַרְהִי (לְפָנֵי כַּפֶּרֶה אֲטוּ אַחֵר כַּפֶּרֶה) דְּהָכִי אִיבָא אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב אִשְׁמַס שְׁתַּחַךְ לַרְעִיָה וּשְׁחִטוּ כִּתְּם כְּשֶׁר לַעֲוִלָה אֲלִמָּא לֹא בְעִי שְׂקוּרָה אִי דְּכִי מֵאִי אֲרִיָּא נִתַּח אֶפְסִילוּ כִי לֹא נִתַּח נְמִי וּמַשְׁנִי גְזַרְהִי (לְפָנֵי כַּפֶּרֶה אֲטוּ אַחֵר כַּפֶּרֶה) וע"ק דְּהָכָא אָמַר דְּלָגַס עוֹלָה כְּשֶׁר הָא אָמַר כְּכּוּלִי הַש"ס דְּהִלְכָה לְמַשְׁנִי מַסִּינִי כָּל שְׂפִחְטוֹת מִתָּה כְּאִשְׁמַס רַעִיָה לְכֹן נִרְאָה [לר"ת] דְּהִלְכָה לְמַשְׁנִי מַסִּינִי גְמִירָה כְּאִשְׁמַס דְּקִרְבָּה עוֹלָה וְהָכָא ל"ג נִתַּח אִין לֹא נִתַּח לֹא אִלָּא דְּקִסְטִין אִשְׁמַס שְׁתַּחַךְ לַרְעִיָה וּשְׁחִטוּ כִּתְמָא כְּשֶׁר לַעֲוִלָה דְּאָמַר קָרָא הוּא בְּהוֹתָהוּ יְהִא פִרּוּשׁ בְּהוֹתָהוּ שְׂחִיחַ עֲתִיד לְהִיוֹת דְּהִינּוּ עוֹלָה וּבִחְוִתָּהּ הִנּוּיָה וְהָא מַעֲתָה וּמַש"ה אֶפְסִילוּ כִּתְּם כְּשֶׁר לַעֲוִלָה דְּלֹא בְעִי שְׂקוּרָה וּמִיָּהוּ אֲנַעְטִרִיךְ הִלְכָּה לְמַשְׁנִי מַסִּינִי אִי לֹא דְכִי לֹא הִנִּי וַעֲדִין מַה הִנּוּיָה אִית פֶּה וְלָגַשְׁוֹן דְּאָמַר [בְּפִסְחִים] כָּאֵלֹא דְּכָרִים (דָּף עג.) וּשְׁחִטוּ לְגַס עוֹלָה כְּשֶׁר פִּרּוּשׁ מַשְׁמַע אַבָּל כִּתְמָא לֹא יְהִא כְּשֶׁר דְּבְעִי שְׂקוּרָה מ"ט דְּלִמָּד דְּקָרָא הוּא בְּהוֹתָהוּ יְהִא פִרּוּשׁ בְּהוֹתָהוּ דְּהִנִּי עֲתִיד וְהָא דְּיַעֲקוֹבִינוּ לַעֲוִלָה וּמִיָּהוּ אֲנַעְטִרִיךְ הִלְכָּה לְמַשְׁנִי מַסִּינִי אִי לֹא דְכִי לֹא הִנִּי דְכִי אִי ה"א דְּיַיָּא כְּשֶׁר לַעֲוִלָה אֶפְסִילוּ ע"י שְׂקוּרָה: אֶפְסִילוּ כְּפִירְצִיָּהוּ פִרַש"י אֶפְסִילוּ הֵן בְּמַרְעִיָה כְּאִשְׁרִי וְהַגִּיעַ זְמַן דְּקַדְנָל לֹא יֵאמֹר אִינִי טוֹרַח אֲחִירֵיהֶן לְבַחְשֵׁן שְׂאִנִּים וְלִהְיוֹלִיכֶם אַבָּל אֲמַתִּין לִי עַד שֶׁשׁ אֲחִירַת לְשִׁתָּא אֲחִירָיָא אֶפְסִילוּ מִמוֹרְגִיָּהוּ כְּלוּמַר אֶפְסִילוּ הֵן דְּשִׁין אֶת הַקְּבָאָה בְּמוֹרְגִים עכ"ל וְגַל יְהִירָא שְׁהָרִי אִסּוּר הִיָּה בְּעִבְדָּה ור"י מַשְׁרַשׁ מַזְאֲרָגִיָּהוּ אֶפְסִילוּ הֵן זְלוּת כְּשֶׁר דְּכּס"א כִּיּוֹן שְׂהַם תַּשּׁוּפִי כַּח אִינִי צְרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם הֶאֱוִיל וְאִינוּ תַּחֲלוֹת הַקִּדְשׁ כְּגוֹן וְלָדוּת וּתַמּוּרוֹת כִּי שְׁמִטוּ הַבָּקָר (שְׁמֹאל ב ו) מַתְרַגְמִין אֲרִי אִיתְרַגְמִינוּ תוֹרְתָא וְה"ר יצחק בַר שְׁאִיזוֹר כְּרַשׁ מַמְרַעִיָּהוּ אֶפְסִילוּ מִמְקוֹם שְׁמַתָּר לְרַעֲוִתָּהּ וּלְגַדָּה דְּהִינּוּ כְּחוּ"ל דְּאִין מַגְדִּלִין בְּהַמָּה בִּא"י וְזוּ הִיא הִכְרַשָּׁה דְּאִיָּיא כְּסַפְרִין רַק קִדְשִׁין אֲשֶׁר יִהְיוּ לָךְ מִשָּׁאן שְׁמַבִּיאִין קִדְשִׁים מַחוּ"ל וְכּוּל אִף כְּכּוּר וּמַעֲשֶׂר כּוּן ת"ל רַק וּמַה רָאִיתָ לְכַבּוֹת אֶת אֲלֵנוּ וְלִהְיוֹנִי אֶת אֲלֵנוּ אַחֵר שְׂרַבָּה הַתְּבוּב וּמַשְׁט מַרְבָּה לְנִי אֶת אֲלֵנוּ שְׂאִין לָהּ שְׂרַבָּסָה שְׁמִיוּמִן כְּלוּמַר אִין וְאֲכַלִּין בְּמוּמִן כְּחוּ"ל וּמוֹנִיָּא אִין אֶת אֲלֵנוּ שִׁשׁ לָהּ שְׂרַבָּסָה שְׁמִיוּמִן כְּלוּמַר שְׁאֲכַלִּין בְּמוּמִן כְּחוּ"ל: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר וְלָד שְׁלָמִים לֹא יִקְרַב וּמַדְרַבְשֶׁן הוּא דְקַמְשַׁרְשׁ כְּגַמִּי שְׁמָח יִגְדַּל מַמְנוּ גְּעָרִים גְּעָרִים: וְ[חֻכְמִים] אוֹמְרִים יִקְרַב צ"ע דְּכַמִּים הִנּוּ ת"ק: וְ[חִלּוּפָה] הִנּוּ אֲכַדָּה וְהַרְדִּישׁ אֲחִירַת תַּחֲתִיָּה וְנִמְצַת הִרְאִשְׁתּוּהּ וְהָרִי שְׁמִיָּהוּ עוֹמְדוּת: אָמַר ר"א לֹא נִחְלָקוּ עַל וְלָד וְ[וְלָד] שְׁלָמִים וְעַל וְלָד [וְלָד] תַּמּוּרָה שְׁלֹא יִקְרַב כְּהָא פְּלִיגִי אֲמוּרָאִי בְּגַמִּי רַבָּה אָמַר מַסְתַּבְרָא

תורה אור השלם
אָשֶׁם הוּא אָשֶׁם אָשֶׁם לַיהוָה [ויקרא ה, יט]
וְאִם יִזְבֹּחַ שְׁלָמִים קִרְבָּנוּ אִם מוֹרְבֶּקֶר הוּא מִקְרִיב אִם-יִזְכֹּר אִם-נִקְבָּה תַּמִּים יִקְרִיבוּ לָנִי וְהוּא [ויקרא ג, א]
אִם עֶלְ-תּוֹדָה יִקְרִיבוּ וְהַקְרִיב עֶלְ-זֶבַח וְתוֹדָה חֲלוֹת מִצוֹת בְּזו

אלו קדשים פרק שלישי תמורה

מסורת הש"ס

א תוספתא תמורה; תוספתא
 נפסחים; לקמן כח. תוספתא
 זבחים; תוספתא כריתות; זבחים
 זבחים; משנה זבחים; ספרא צו
 תמורה; משנה תמורה;
 נפסחים; משנה נפסחים
 ב נפסחים צז;
 ג לקמן כ:

לְאִשָּׁם הַפָּרֶס וְלְאִשָּׁם הַקָּרִיבוֹ וְלֹא יִהְיֶה עוֹלָה הָאֵל וְלֹא דָמִיו. לָשׁוֹן וְרוּשְׁלָמִי וְלִרְיָשׁ שִׁמְעִינוֹ מִהֲדָר וְכִלְיָל לְאִשָּׁים דְּבָרֵי הַכֵּל בְּתַמְיָה בְּלוּמֵר אֲמָרִי לֹא פָלִיגִי רַבְּנָן בְּזוֹלֵי תַמְוֹרָה בְּכּוֹן בְּזוֹלֵי עוֹלָה: ור"א הִיא אֲבֵל לְרַבְּנָן וַיִּמְכֹּר וּה"ה נָמִי לְזֶלֶת תַּמְוֹרֶת עוֹלָה וְרִישָׁא רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר הִיא: תַּמְוֹרֶת עוֹלָה שְׁנֵי־הָאֵל הִיא לֶהָךְ קַמְתִּימָא אֲפֹרִיט וְקַמְתִּימָא אֲפֹרִיט: וְהַתַּמְוֹרֶת כּוּי: וְהַתַּמְוֹרֶת הִיא וְקַרְבִּי הַלֶּכֶךְ קֶרֶב נָמִי וְלֵד תַּמְוֹרֶתוֹ כּוּי: אֲפֹרִיט אֵם עוֹלָה עַל אֲמוֹ בְּעוֹלֹת הַעֹזֵף וְעוֹד דְּמִיָּה הוֹאִילָה לְעוֹלָה קוּמִי הַלֶּכֶךְ נִתְחַלָּה לֵה תַקְשָׁה לְגוּפָה הוֹאִילָה לְגַמְתָּה מַצִּינוֹ בְּעֹזֵף דְּקַרְבָּה מִשּׁוּם הֵבִי קֶרֶב וְלֵד אֲבֵל וְלֵד תַּמְוֹרֶת אֲשֶׁם לִיבָא אֵם עוֹלָה עַל הָרַאשׁוֹן וְלֹא שְׂהִיא אֵם לְכָלן שִׁמְכּוּ בָּא וְהוּא קֶרֶב אֲשֶׁם וְלֹא מַצִּינוֹ תַמְוֹרֶת אֲשֶׁם קַרְבָּה בְּעוֹלָה הַלֶּכֶךְ לֹא נִתְחַלָּה לֵה עוֹלָה עַל הַתַּמְוֹרָה אֲלֵא לְדָמִי וּמִשּׁוּם הֵבִי לֹא וְקַרְבִּי הַלֶּכֶךְ: נִשְׁתַּמְרָה אַחֵר הַפֶּסַח כּוּי לְפֶסַח בְּשִׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה שְׁלָמִים הִיוּ בְּדִלְמָרְיָנוֹן וְהוּא גּוּפָה לֹא קַרְבָּה שְׁלָמִים וְאֵע"ג שְׁלָמִים וְהָיוּ נִקְבָּה הֵנִי הוֹאִילָה וּמִחֲמַת תַקְשָׁה בְּסוּלָה הָיוּן וְהָיוּ חֲזוֹ לְפֶסַח אֲדָחוּ נָמִי מִשְׁלָמִים: וְלֵדֵי אַחֵר הַפֶּסַח: הוּא עֲצֵמוֹ קֶרֶב שְׁלָמִים וְאֵע"ג לִיבָא אֵם עוֹלָה עַל אֲמוֹ דִּהָא לָשֵׁם בְּסַח אֲחֵדָּה: שְׂאֵלִי אַחֵר הַפֶּסַח דְּמוֹרֶת הַפֶּסַח בְּגוֹן אֵם הַפֶּרִיט בְּסַח וְנִתְפַּכֵּר בְּאַחֵר וְנִתְפַּכֵּר זֶה קֶרֶב שְׁלָמִים הַלֶּכֶךְ הֵךְ דְּנִתְפַּכֵּרָה לְאַחֵר הַפֶּסַח אֵם שְׁלָמִים עֲלֵה וְחָלֹל לִיה אֵם בְּסַח מִנֵּה וְחָלֹל עֲלֵיהָ: אֵם שְׁלָמִים אֲלֵא שְׂאֵינָה וְיִכּוּלָה לְקַרְבִּי נִקְבָּה הוֹאִילָה וּמִכְּכָה בְּסַח חֲתָא: אִי הֵבִי דְטַעְמָה דר"א מִשּׁוּם דְּאִיבָא אֵם שְׁלָמִים עַל אֲמוֹ לְפָגוֹן נָמִי דְרִישָׁא וְלֵדֵה הָדֵם הַפֶּסַח וְנִימָא רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר הוּא עֲצֵמוֹ וְקַרְבִּי דְהַלֵּל עֲצֵמוֹ וְקַרְבִּי שְׁלָמִים הָדֵם בְּסַח נָמִי: אִי שְׂחַט לְפֶסַח לָשֵׁם שְׁלָמִים בְּשֵׁר דְּפֶסַח בְּשִׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה שְׁלֵא בִי"ד בְּיָסוּן שְׁלָמִים הוּא וְהַלֶּכֶךְ אֵם שְׁלָמִים עַל אֲמוֹ: אֲבִי אֲמֵר לֹא פָלִיגִי מִצִּי דְטַעְמָה דר' אֲלֵיעֶזֶר לֹא מִשּׁוּם דְּאִיבָא אֵם שְׁלָמִים עַל אֲמוֹ אֲלֵא טַעְמָה דְרַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בְּכּוּלְהוֹא מִשּׁוּם דְּגִמְרִי לְמָקוֹם שֶׁהַמּוֹתֵר הוֹלֵךְ אֵם הַפֶּרִיט ב' בְּהַמּוֹת לְאַחֲרִית אֵם אֲבָדָה וְהַפֶּרִיט: וְנִתְפַּכֵּר בְּאַחֲרִית וְנִתְפַּכֵּר רַאשׁוֹנָה לְמָקוֹם שְׂאֵינָה מוֹתֵר הוֹלֵךְ הוֹלֵךְ הוֹלֵךְ הַלֶּכֶךְ גְּבִי מִפֶּרִיט נִקְבָּה עוֹלָה פִי יִיבִי דָאֵם הַפֶּרִיט עוֹלָה וְנִתְפַּכֵּר בְּאַחֲרִית קַרְבָּה הַשְּׂנִיָּה עוֹלָה דִּהָא נִקְבָּה נִינְהוּ וְנִתְפַּכֵּר חֲזוֹ וְלֵד דְּעוֹלָה נָמִי אֵם הַפֶּרִיט נִקְבָּה עוֹלָה קֶרֶב דּוּמִיָּא דְמוֹתֵר גְּבִי אֲשֶׁם נָמִי דְמוֹתֵר אֲשֶׁם רִיעָה וְלֵד תַּמְוֹרֶת אֲשֶׁם נָמִי רִיעָה וְגְבִי בְּסַח נָמִי אַחֵר הַפֶּסַח דְמוֹתֵר הַפֶּסַח דִּינוֹ לְקַרְבִּי לְכַתְּחֵלָה שְׁלָמִים אֵם נִתְפַּכֵּר בְּאַחֵר וְלֵד נָמִי קֶרֶב שְׁלָמִים הָדֵם הַפֶּסַח דְמוֹתֵר לֹא חֲזוֹ לְמִצִּי בְּגוֹן אֵם הַפֶּרִיט ב' בְּסַחִים לְאַחֲרִית לֹא חֲזוֹ לְשְׁלָמִים לְכַתְּחֵלָה דְּתַמְמִיָּה לְפֶסַח וְחַד מִצִּיָּה דְהָיוּ מִתֵּר לֹא חֲזוֹ לְפֶסַח דִּהָא ב' בְּסַחִים לֹא וְקַרְבִּי הַלֶּכֶךְ וְלֵד בְּסַח נָמִי לֹא חֲזוֹ לְמִצִּי אֲלֵא אֲלֵא בְּתֵר אֲמָרָה דְּקוֹדֶשָׁה לְדָמִי בְּסַח וְהָא נָמִי קָדִישׁ לְדָמִי בְּסַח:

אִם שָׁרִיר מְשִׁיר הַמְּקַדִּישׁ בְּהִמָּה מַעֲבֶרֶת וְשִׁיר
אֶלְמָא תָּרִי גּוֹפִי גִינְהוּ וְהַלְפֵךְ בִּי לֹא שְׂכִירִיהָ נָמִי לֹא
דָּאִם אֲתִי וְעֵלְיָה דִּידָה חִילָא תְּקַדַּשְׁת פְּסַח: הִיא וְיִלְדָּה

רבינו גרשום

ישיבת בדמויה פסח. זכר:

ילדה קודם הפסח ורעה אלד על שפסתאב בוי:

נשתיירה לאחר הפסח כגון שהיטב פסח זכר אחר ונשתיירה
לאחר הפסח תרעה על שפסתאב ותומכר ישיב בדמויה שלמי
קרב שלמים. אל אה אעמה שפסרי לפסח לא תקרב שלמי
(דקדושה דמזיה דיה) [דפסח חובבו דהא] ובי הפסח נקס
והיה הפסחה ילדה לאחר הפסח ורעה בוי:

נראה דהא גלביא שם שלמים על אמר. שאל הפסחה תחלה לאמר לל
אלא לשם פסח ויער שם הפסחה אלא למזיה:

א"ל שאתי אחר הפסח אמאי יקרב שלמים דמזתר פסח גופיה קר
ודמי [פמאן דאביא שם שלמים על אמר אי הכי כיון דאמרת דמי
יקרב שלמים גופיה] נפגלו נמי ברישא בולדה קודם הפסח דה
ומזתר פסח ולומר ר' אליעזר דיקרב דהא גופיה שלמים:

אין הכי נמי. דגלגי ברישא:

אמאי אמר לא פלגי מזיר. דהיה אלא בסיפא וטעמה מאי רש
למקום השתמיר האך לשם בורא האלך:

נשפתיירה על נתיק לרשיע על לאחר הפסח (לאחר הפסח
קרב שלמים דלאמרינן [נשתיירה] (ולד שירה) לאחר

וְהָאֵלֹהִים הָקָא דְּלִיכָא שְׁמֵי שְׁלָמִים עַל אֲמֹן כָּא

אָבֶל גַּבִּי תְּמוּרַת וְלֹד אָשֶׁם, דְּלִיכָא שָׁם עוֹלָה
עַל אִמּוֹ, מוֹדִי רַבִּי אֶלְעָזָר דְּבַדְמִי אִין הוּא
עֲצָמוֹ לֹא קָרַב. ^(א)אִיתִיבִיה אַבְיִי: וְכִי בְּעִי
רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ? וְהָא תְּנָא:
הַמְּפָרִישׁ נִקְבָּה לְפָסְחוֹ — תִּרְעָה עַד
(שְׁיִסְתָּאב) [שְׁתִּסְתָּאב], וְתִמְכֹּר, וְיָבִיא בְּדַמְיָהּ
פֶּסַח. יִלְדָּה — יִרְעָה עַד שְׁיִסְתָּאב, וְיִמְכֹּר,
וְיָבִיא בְּדַמִּי פֶּסַח. נִשְׁתַּיִּירָה אַחֵר הַפֶּסַח,
תִּרְעָה עַד (שְׁיִסְתָּאב) [שְׁתִּסְתָּאב], וְיָבִיא
בְּדַמְיָהּ שְׁלָמִים. יִלְדָּה, יִרְעָה עַד שְׁיִסְתָּאב,
וְיִמְכֹּר וְיָבִיא בְּדַמִּי שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְעָזָר
אוֹמֵר: הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב שְׁלָמִים. וְהָא הֵכָא,
דְּלִיכָא שָׁם שְׁלָמִים עַל אִמּוֹ, וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
יִקְרַב שְׁלָמִים. אָמַר לִיה (רַבִּי אֶלְעָזָר) [רַבָּא]:
”אַחֵר הַפֶּסַח” קָא אָמַרְתָּ? שְׂאֵנִי אַחֵר הַפֶּסַח,
דְּמוֹתֵר פֶּסַח גּוֹפִיָּה קָרַב שְׁלָמִים. אִי הֵכָּה,
נִיפְלוֹג נָמִי בְּרִישָׁא! אָמַר לִיה: אִין הֵכָּה נָמִי,
וּפְלִיגִי. אַבְיִי אָמַר: לֹא פְּלִיג מִיָּדִי, דְּגַמְרִי
לְמָקוֹם שֶׁהַמּוֹתֵר הוּלֵךְ — הוּלֵךְ הוּלֵךְ; לֹא אַחֵר
הַפֶּסַח, דְּמוֹתֵר קָרַב שְׁלָמִים — וְלֹד נָמִי קָרַב
שְׁלָמִים. אָבֶל לְפָנֵי הַפֶּסַח, אֵימִיָּה לְמֵאִי
אֶקְדָּשָׁה? לְדַמִּי פֶּסַח, וְלֹד נָמִי לְדַמִּי פֶּסַח.

(ב) מִתֵּיב רַב עֹקְבָא בַּר חֲמָא: וּמִי אָמְרִינוּ
מִדְּאִימִיָּה לְדָמִי, וְלֹד נָמִי לְדָמִי? וְהִתְנַנֵּא:
הַמְּפָרִישׁ נִקְבָּה לְפָסַח — הִיא וּלְדוּתִיָּה יִרְעוּ
עַד שְׂיִסְתָּאבוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיִבִּיא בְּדַמִּיָּהֶם פָּסַח.
רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב פָּסַח. וְהָא
הֵכָא, דְּאִימִיָּה לְדָמִי, וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הוּא
עֲצָמוֹ קָרַב פָּסַח, וְלֹא מוֹקְמִינוּ לִיהּ בְּאִימִיָּה!
תָּאמַר רַבִּינָא: בְּמַפְרִישׁ בְּהֶמְהָ מְעוּבָרַת
עֲסָקִינוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר סֹבֵר כְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר:
אִם שְׂאִירוֹ מְשׁוּיִיר, דְּעוּבָר לֹא יֵרָךְ אָמוֹ הוּא,
וְאָמוֹ הִיא דְּלֹא קִדְּשָׁה קְדוּשַׁת הַגּוֹר, אֲבָל הִיא
קִדְּשָׁה. אָמַר לִיהּ מַר זוּטְרָא בְּרִיָּה דְּרַב מְרִי
לְרַבִּינָא: הֵכִי נָמִי מְסַתְּפָרָא דְּבִבְהֶמְהָ מְעוּבָרַת
עֲסָקִינוּ, מִדְּקִתְנִי "הִיא וּלְדוּתִיָּה", שְׁמַע
מִינָּה.

אָמֶר פֿאַר אַ חֶדֶד מֵאֵינֶם אֵינֶם לֵאמֹר

וַיִּפְחַד דָּאָם הָאֵל וַיָּחֹז מִכְּבֹּהָהּ
 הָאֵל מִשְׁמַע שְׁשִׁינְיָהּ הָיוּ בְּשַׁעַת הָהִדָּשׁ מִדְּלֵא תָנִי הַמַּפְרִישׁ נִהְבָּה לַפְּסָחוֹ תָר

וְכָל לְהַעֲמִיד שִׁפְיַר הַשְּׂתִי לְשׁוֹנוֹת שְׂהָרִי אִין שְׁלָמִים

הַדְּרֹשׁ: אִי חָבִי נִפְלֹג בְּמִי בְּרִישָׁא פֶּרֶשׁ"י (לְשׁוֹן
רַאשׁוֹן) יִגְדֵּה לִפְנֵי הַפֶּסַח זִימָא רַבִּי אֲלֵעֲזָר הוּא
עֲגָמֻו יִקְרֵב פֶּסַח דְּהָא אִירָבָא שֶׁם פֶּסַח עַל אֲמוֹ
אֲלֵאן שְׂאִינָה וְכוּנֵה לְקָרֵב וְהָבָא אִין וְכוּלִין לְהַעֲמִיד
לְשׁוֹן רַאשׁוֹן דְּרֶשׁ"י לְעֵשֶׂל דָּשֶׁם עוֹלֵת הַעֹרֹף עַל
אֲמוֹ דְּהָא הָבָא אִין פֶּסַח בָּא נִקְבֵּה דְּלִין פֶּסַח
עוֹשׂוֹת וְכָל לְשׁוֹן שְׁנֵי יוֹחֵא שְׁהָרִי תַחֲסֵל הַקֹּדֶשׁ
פֶּסַח הַדְּרֹשׁ וְהוּא לִיָּה לּוֹמֵר דְּהִלָּל וְהִרְבִּי
לְשֶׁם פֶּסַח וּ"ת לִישְׁנֵי לִיָּה דְּבִשְׁיִין שֶׁם פֶּסַח עַל
אֲמוֹ בְּשׁוֹם מְקוֹם וְנָא אֲשַׁכְּחִין לִיָּה הָבָא דְּלִין שֶׁם
עַל נִקְבֵּה לְקָרֵב הוּא עֲצֻמָּה וּמִשׁוֹם חָבִי אִין
הוֹלֵל קָרֵב הוּא עֲצֻמָּה לְשֶׁם פֶּסַח מִכָּאן אֲזִימֵר
הִיא"ר לְעֵשׂוֹם לֹא אֲמֵר דְּמִהְיֵי שֶׁם עוֹלֵת הַעֹרֹף
עַל אֲמוֹ לְהַשְׁכִּיר הוֹלֵל עֲצֻמָּה וְכָל הִיאָב דְּאֲשַׁכְּחִין
לְשׁוֹן נִפְרָשָׁהוּ בַּע"ה וְבִרְשָׁא פֶּרֶשׁ יִפְהֵ:

א"ה קבי וְאִם תִּאמַר מֵאִי אִי הֵבִי אִיכָל הָדָא דְּהִיבֵי
נָמִי מִצִּי לְפָרוּכִי מִמֵּתֵנִי בְּהָדָא מ"ס בְּמִפְרִישׁ
לְהַקְדֵּה לְעוֹלָה וְיִלְלָה אִמֵּר רַבִּי אֲלֵעָזָר דְּבִנְהָ עֲצוּמו
עוֹלָה וְהָבָא גַּבִּי פָסַח אִמֵּר וַיֵּשֶׁב וַיֵּס לְנוֹמֵר
הָהִיא פ' אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא בְּלֹאזִי הֵאִי שְׁמוּנִי דְּרִבְרָא
בְּלֹא מִצֵּ לְמַפְרֵן מִמֵּתֵנִי וְיִשְׁלֹטִי הָתֵם דְּלֹאס הָאֵל
הָאֵל עוֹלָה אִין אִם עוֹלָה נִשְׁקֵר מִן הָאֵס דְּלַעֲלוֹס
דְּלֹאס יָכוֹל לְהַקְרִיב עוֹלָה בְּכָל יוֹם אֲבָל הָבָא דְּלֹאס
הָאֵל עֲצוּמו קִרַּב פָּסַח נִצְמָא אִם פָּסַח נִשְׁקֵר מִן
הָאֵס מִמֵּנָה וּמִמֵּמָה שְׁהִרִי אִין בִּידוֹ לְהַקְרִיב רַק
בְּפָסַח אֶחָד לְפִידֵּן אִין לְהַקְרִיב הָאֵל בְּפָסַח לְשִׁקֵּר
מִמֵּמָה שְׁהִרְשָׁה אֲבָל לְרִבְרָא בְּרִין שְׁפִיר מֵאֲחֵר
לְהִידִּית לֵה דְּמִשּׁוֹס דְּמוֹתֵר בְּפָסַח קִרַּב שְׁלָמִיס חֲשִׁיב
לְהִיה בְּאֵלוֹ הִי אִם שְׁלָמִיס עַל אִמוֹ ה"נ הִנֵּה לְהִיה
לְמִיּוֹמֵר מֵהֵאִי טַעַם קָדָם בְּפָסַח נָמִי שְׁיָהָא הָאֵל
וְעֲצוּמו קִרַּב בְּפָסַח וְלֹא כִפְרִישׁ"י שְׁפָרַח וְנִפְלוֹר נָמִי
בְּקִרְיָשָׁא וְיִימָא הָאֵל עֲצוּמו יִקְרַב שְׁלָמִיס קָדָם
בְּפָסַח דִּיקָדָם בְּפָסַח נָמִי אִם שְׁחַט בְּפָסַח לְשִׁם
שְׁלָמִיס בְּשָׂר דְּפָסַח בְּשָׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה (קִרְבָּה
שְׁלָמִיס) בְּלֹא בִּזְרָעָה עֶשֶׂר בְּיָסוֹן קִרַּב שְׁלָמִיס

הַיִּלְבָּד שֶׁסָּלְמִיּוֹס עַל אֲמוֹנָה: אֲבִירֵי אֲדָמָה לֹא פָּלְגִי
 מִיָּדִי לְמִקְדָּשׁ שֶׁהִמּוֹתֶר הוֹלֵךְ שֶׁם הוֹלֵךְ הוֹלֵךְ אֲבִירֵי
 לֹא לְפָנֶיךָ כֹּל דְּבָרָיו שֶׁל ר"א גָּבִי מִפְּרִישׁ נִקְבָּה
 לְעוֹלָה וְיִלְגֵּה וְכֹן מִפְּרִישׁ נִקְבָּה לְפָסֶח וְנִשְׁמָרָה
 שֶׁנִּי שְׁנֵי מְקוֹמוֹת אֲמָר דְּהֵנִל עֲצָמוֹ קָרַב שְׁהָרִי
 אִם לֹא נִקְרָה מִקְדָּשָׁתָה בְּמִפְּרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה
 דְּמִיָּה לֹא יִדְחוּ מִהוּיֹת עוֹלָה וְכֹן מִפְּרִישׁ נִקְבָּה
 לְפָסֶח וְנִשְׁמָרָה וְיִלְגֵּה אִם בְּנֵה קָרַב לֹא יִקְרָה
 הָאֵם מִשְׁלָמִים דְּכִיּוֹן שְׁעֵבֵר הָפָסֶח אִינֵה רִאשִׁיה
 כ"ב לְשָׁלְמִיּוֹס אֲבָל גָּבִי מְמוֹרֶת אִשֶּׁם וְכֹן הִפְרִישׁ
 לְנִקְבָּה לְפָסֶחוֹ וְיִלְגֵּה קִדְּם הָפָסֶח דְּבִשְׁנִיָּה אֲמָר
 ר"א דְּהֵנִל יִרְעָה הֵינּוּ מִשּׁוֹם דָּאֵם הֵנִל מְתוֹמֶרֶת
 אִשֶּׁם הִיָּה קָרַב א"כ יִקְרָה אֲמוֹה מִמֶּה שְׁהִפְרָשָׁה
 מִתְחִלָּה דְּהֵינּוּ אִשֶּׁם שְׁהָרִי אִינֵו יִכּוֹל לְהִקְרִיב שְׁנֵי
 מִפְּרִישׁ וְכֹן מִפְּרִישׁ נִקְבָּה לְפָסֶחוֹ וְיִלְגֵּה קִדְּם
 הָפָסֶח אִם יִקְרָה הֵנִל הוּא עֲצָמוֹ אִם כֵּן יִקְרָה
 אֲמוֹנָה הִיא וְדִמִּיה מִפָּסֶח דְּאִינֵו יִכּוֹל לְהִבְדִּיל בִּי אִם
 הֵם מִשֶּׁם מִשָּׁב עַל זֶה וְנִסְרָשׁ לֹא פָּרַשׁ כּוֹן:

וַיִּלְדָּה זָכָר וַיְרַעְהָ כִּדְקָתָנִי לְעֵינָי:

ח' לאחר הפסח (לדא עמז קרב שמינז ולו נמי יקרב שמינז)
 ז' וילד פאר פסח ארומע אלץ אדקשע לזכר כ"י. (דאמירן
 זמור). ר' אלעזר ארומע אלץ עמז אלע זכר יקרב פסח ולא
 ילד. בזמיר. בזמור ללא אמרין מה אמז אינע מקושטע אלץ
 בנה נמי;
 מותר פסח כ"י;
 ח' עון דאפסיעה נקבה מעברת לפסח דאקשע נמי עובר;
 ז' כסדר לה כ"י יחזון. דאמר אל שיער שמינז (זשכר לאו יך
 כ"י דאמיר ר' יוחנן דפרשט חטאת מעברת וילדע רצח מתכבד
 ומתקבר בולע נשאר יך אמז אלץ נמי מתארן דאקשע
 ומויה הילכן ע"ש"ו דהא לא דקש וקשטע הניח אלץ למעס מ"מ
 ז' ואל פסח. אלץ הפרש נקבה וח"כ כ' נקעברה דהא יך
 ז' קרב פסח.

תורה אור השלם

ד"צ הופמן על שמות יב:יג, ה'

[פירושי רד"צ הופמן על שמות יב:יג, ה]

יט:

	עין משפט ונר מצורה
א	מיוי' פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' טז:
ב	מיוי' פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' כז:
ג	מיוי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ה:
ד	מיוי' פה' מהל' ערכים וחרמין הל' יד:
ה	מיוי' פו' מהל' בכורות הל' יד:

אָמֶר רבי יוסי בַר חֲנִינָא ומוֹדָה רבי אֱלִיעֶזֶר אע"ג דגבשי מקריש נקבה לעולה אָמַר דְּהִנֵּלָה שַׁעֲמִי

וְקָרַב עוֹלָה מִקְרִישׁ נְקֵבָה לְאִשָּׁם מוֹנֶה הוּא דְּלִין בְּהִי קָרַב לְאִשָּׁם אִף הָדָם בִּפְרֵיה: **פְּשִׁיטָא** עד כאן לֹא קָאָמַר רבי אֱלִיעֶזֶר הֵתֵם אֵלָא גַּבִּי מִקְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה דְּאָפֵא שָׁם עוֹלָה על אִמּוּ כו' הִבָּא לֹא מִצְוֵנוּ לְפָרוּשִׁי כְּלָשׁוֹן שְׁנִי דַרְשׁ"י דְּלַעֲבִיל וְלוֹמַר תַּחֲתַל הָקֹדֶשׁ הָאֵם לָשֵׁם עוֹלָה הִפְרַשׁ שְׁהָרִי מִקְרִישׁ נְקֵבָה לְאִשָּׁם זְמִי תַחֲתַל הָקֹדֶשׁ הָאֵם לָשֵׁם אִשָּׁם הִפְרַשׁ וּלְפִי זֶה הִיָּה לָנוּ לוֹמַר דְּבִהֵי קָרַב שְׂאִשָּׁם אֵלָּא דַּע"כ שְׂאִינוּ צְרִיכִין לְפָרַשׁ לָשׁוֹן רֵאשׁוֹן שֶׁל כַּס"י וְלוֹמַר דְּאִשָּׁא שֶׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ כַּעֲבֹלַת הָעוֹף וְתַמָּה דִּיהִיבִי עֲבִיד פְּשִׁיטָא מִנָּה וְעוֹד דְּלַעֲבִיל פִּרְשָׁתִּי דַּעֲבֹלַת הָעוֹף עַל אִמּוּ לֹא מִנָּה לְהַפְּקִיר הוֹלֵךְ וְנִרְאֶה לְמוֹרִי לְפָרַשׁ דְּאִשָּׁא שֶׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ דְסוֹף הָאֵם לְהִיֹּות דְּמִיָּה לְעוֹלָה לְפִיכָן דִּין הִנֵּלָה לְקָרַב עוֹלָה סְאִימוּ אֲבָל גַּבִּי נְקֵבָה לְאִשָּׁם אִם יוֹקְרַב הוֹלֵךְ אִשָּׁם לֹא הִיָּה בְּאִמּוּ שְׁהָרִי וְדָהָה הָאֵם מֵאִשָּׁה וְתַנָּא דְּמִי עוֹלָה וְאִין זֶה דִּין לַחֲלָק חֲלוּק הִנֵּלָה מִדִּין אִמּוּ וַאֲע"כ דְּלַעֲבִיל אִסּוּק רַבָּא גַבִּי מִקְרִישׁ נְקֵבָה לְפָסְחוּ דְּפָלִיג ר"א אֲרִישָׁא פ"י אִם יִלְגֶּה הָדָם הַפָּסַח וְקָרַב הוֹלֵךְ שַׁעֲמִי בְּפַח אַע"ג דְסוֹף הָאֵם לְהִיֹּות שְׁלָמִים הִינוּ מִשּׁוֹם דְּמוֹתַי הַפָּסַח קָרַב שְׁלָמִים וְחָשִׁיב לְהוּ רַבָּא בַּחֲדִי:

אֲדַמְשָׁמַע לוֹ דְּאִין בְּהִי קָרַב אִשָּׁם לְשַׁמְעִינוּ דְּאִין בְּהִי קָרַב עוֹלָה וכו"ש אִשָּׁם לְפָרַשׁ"י ה"פ וּמַה עוֹלָה לֹא הִיו אַע"ג דְּאִשָּׁא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ כַּעֲבֹלַת הָעוֹף כַּל שְׁכָן דְּאִשָּׁם לֹא הִיו דְּלִישָׁא שֶׁם אִשָּׁם עַל אִמּוּ וּלְפִי' הִרַמ"ר וּמַה עוֹלָה לֹא הִיו אֲפִילוּ נִתְפַּסֵּר אִף עַל גַּב דְסוֹף הָאֵם לְהִיֹּות עוֹלָה כ"ס דְּאִשָּׁא לֹא הִיו קָדָם בִּפְרֵיה דְּלִין סוֹף הָאֵם לְהִיֹּות אִשָּׁם אִם בְּהִי קָרַב אִשָּׁם: **רַבִּי שְׁמַעוֹן** אוֹמַר תִּמְכַּר שְׂלָא בְּמוֹם וְאֵל דָּלָה פְּלִיג נָמִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמִקְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה וְלִימָא תִּמְכַּר שְׂלָא בְּמוֹם לְמָלֵן דְּאִית לִיה בְּמַמְרָא אֲלֵבָא דַּר"ס דְּמִקְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה דְּוָקֵא עוֹשָׂה תְּמוּרָה אֲבָל מִקְרִישׁ נְקֵבָה לְאִשָּׁם אִינוּ עוֹשָׂה תְּמוּרָה שְׁפִיר דָּלָה פְּלִיג אַעֲבֹלָה כְּמוֹ אֲלִאָּשִׁם דַּעֲבֹלָה יֵשׁ לָהּ תְּרַשַׁת הַגּוֹף טַפְּסִי מֵאִשָּׁה דַּעֲבֹלָה עוֹשָׂה תְּמוּרָה וְאִין אִשָּׁם עוֹשָׂה תְּמוּרָה אֲבָל לר"ש כֵּן וְהוּדָה דְּאִית לִיה אֲרִישָׁא דְר' אֱלִיעֶזֶר [אִף] לְעוֹלָתוֹ אִין עוֹשָׂה תְּמוּרָה וּא"כ] בְּמִקְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה זְמִי תִמְכַּר שְׂלָא בְּמוֹם צ"ל דְּפָלִיג בְּאִשָּׁם וּה"ה כַּעֲבֹלָה וְתַנָּא גַבִּי אִשָּׁם לְאִשְׁמַעֲיָנוּ דְּאִשְׁלִינוּ הָבִי יִפְלוּ דְּמִינוּ לְנִקְבָּה: זֹאת אוֹמְרַת הַקִּדִּישׁ וְכַר לְדָמִי קְדוֹשׁ קְדֻשַׁת הַגּוֹף וְתַמָּה לְמוֹרִי הִר"ר שְׁמוּאֵל מֵאִי שְׁנָא מִמַּקְרִישׁ לְדְּמִי נִכְסִים דְּאָמַר כַּפ"ק דַּשְׁבָּעֻת [דף יא. א.] דְּאִינוּ חֲלוּשׁ תְּרַשַׁת הַגּוֹף וְשִׁמָּא י"ל דִּיהִיא דִּיהָתִם אֲתַנָּא כַּר"ס דְּאָמַר לְקַמֵּן בְּקַמּוּהּ דְּכַל מַנְי דָּלָה חֲזִי לְגוּפֵיהּ לֹא נִתְחַלַּב פַּה תְּרַשַׁת הַגּוֹף: **אִשָּׁם** כּוּ שָׁנָה וְהִבִּיאֻ בּוֹ שְׁתֵּים כּוּ שְׁתֵּים וְהִבִּיאֻ בּוֹ שָׁנָה

כְּשֶׁר וְלֹא עֲלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה תַּמָּה בְּפִקֵּךְ הַתְּכַלֵּת (מִנְחוֹת דף מוח): תַּנִּי פְסוּל וְשִׁעֲבַר צִרְיֹתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה וי"מ דִּיהִיא דִּיהָתִם אֲתַנָּא בַר' שְׁמַעוֹן דְּאָמַר הִבָּא דְּכַל עַצְמֵן אִינֵן קְדוּשִׁים וּמִיכְרִי הָתֵם שְׁהִבְדּוּ וְשִׁחְטוּ שְׁעָזְרָה וְהִיו כְּשִׁחְטוּסִים קִדְּשִׁי בְּזֶקֶק הַבֵּית בְּפָגִים דְּפָסוּל וְאֵל דְּבָעִי עֲבֹד צוּרָה הִינוּ טַעֲמָא דָּלָה לַחֲלוּשׁ בְּשִׁפְרָא קִדְּשִׁים פְּסוּלִין דְּבָעִי עֲבֹד צוּרָה וְהָבַר ר' אֲפִרְסִים בְּרַן דִּהִבָּא בְּשָׁלָא לְשִׁמּוּ וּמִשּׁוֹם הָבִי בְּשֶׁר וְהָתֵם מִיכְרִי בְּלָשְׁמוֹ וְזִמְנוֹת מִצְוֵנוּ בְּפִקֵּךְ בְּתַרֵּא דְּזִבְחִים (דף קיד): דְּאָמַר מַחֲסַר זְמַן בְּבַעֲלִים פְּטוּר בִּירוֹשׁ אִם שְׁחָטוּ בַּחוּץ וַאֲמַר כַּכּ חֲלֻקָּהּ בַּר טוֹבִיָּה עֲלֶיהָ לֹא שָׁנוּ אֵלָּא לְשִׁמּוּ אֲבָל שְׁלָא לְשִׁמּוּ חִיב מִשּׁוֹם שְׁחִטָּוִי חוּץ הוֹאִיל וְחֲזִי בְּפָגִים אֲלֵמָא הִיבָא דְּשִׁחְטוּ אִשָּׁם שְׂלָא לְשִׁמּוּ רָאוי לְגָבִים הוּא מִיָּהוּ כ"ק פִּינֵן דִּהִבָּא מִיכְרִי בְּשָׁלָא לְשִׁמּוּ מֵאִי אֲרִיָּא דָּלָה עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה מִשּׁוֹם דַּשְׁעָה בּוֹ שָׁנָה מִשּׁוֹן שְׁנִי שְׁנִים תַּפּוּךְ לֶה דָּלָה עָלוּ מִשּׁוֹם דְּשָׁלָא לְשִׁמּוּ הוּא עי"ל דִּהִבָּא מִיכְרִי לְאַחַר שְׁתַּחַּב לְרַשְׁיָה וְהָתֵם מִיכְרִי בְּלֹא נִפְחֵן וְהִיו אִשָּׁם פְּסוּל: וְהָא מְחַסֵּר זְמַן דְּלֹא חֲזִי וְאִמַר ר"ש קִדִּישׁ לְגוּפֵיהּ בְּמַסְבֵּת חֲלוּין בְּפִקֵּן אוֹתוֹ וְאֵת כְּנוֹ (חֲלוּין דף פא.) דַּקְתַּנִּי ר"ש אוֹמַר כַּל קִרְאוּי כַּל דְּקִרְאוּי בְּלֹא קִרְאוּי זְמַן עוֹבֵד בְּלֹא תַעֲשֶׂה: אִף מְחַסֵּר זְמַן קִדִּישׁ לְפָנֵי זְמַנּוּ וְקָרַב לְאַחַר זְמַנּוּ תַמָּה דְּאִישָׁא כַּפ"ג דְּבִבְרוֹת (דף כא) וְיֹוֹלָג מַקְדָּשִׁים דָּלָה קְדִישִׁי מִשְׁמַע דְּקִדְּשִׁים אִינִים קְדוּשִׁים בְּמַחֲסַר זְמַן וְעוֹד דְּאָמַר בְּעָלְמָא (זִבְחִים דף יב.) לִיְלֹה לְתַרְשָׁה יוֹם לְהַצְרָא מִשְׁמַע דְּלִיל שְׁמִינִי דְּוָקֵא קְדִישׁ אֲבָל מִקַּמִּי הָבִי לֹא וַיֵּשׁ לוֹמַר דַּה"מ לְתַתְּחֵלָה אִסּוּר לְהַקְדִּישׁוֹ מַחֲסַר זְמַן מִיָּהוּ אִם עֲבַר וְהַקְדִּישׁ קְדִישׁ יִקְדָּשִׁינוּ לִיה מִבְּכוּר: [וע"ע תוֹק' בְּכוֹרוֹת כא: ד"ה אִף וכו!]:

 רבינו גרשום
 דליבא שם אשם על אמו דלא אסבכון אשם נקבה: [אלא משום] דחיי ולא להקריבה. דוכר הוא והאי נמי ולא אשם דוכר הוא וחיי להקריבה ואימא ליקרב אשם להכי איצטריך למימר ומועה ר' אלעזר: אי הכי. דמשום הכי קאמר ומועה אמאי אשמעינן [דאין בנה דאשם קרב אשם:] ששמעינן דאין בנה קרב עולה. אע"ג דליבא שם עולה על אמו נקבה והאי דהיין כ"ס דאין בנה קרב אשם דליבא שם אשם על אמו. וזכתיא אמאי אמר אין בנה קרב אשם [איצטריך דאי אשמעינן [אין עולה] [דאין בנה] קרב עולה באשם תהא אמננא עולה תהא דלא קרב דלא אקדשה לאימיה קדושת עולה אלא קדושת אשם אבל אשם ליקרב דהא אקדשה לאימיה אשם קמ"ל דמחיי רב אלעזר דאין קרב אשם: ל"א פשיטא ע"כ לא אמר ר' אלעזר מולד קרב אלא במפרש נקבה לעולה דאי נמי ל"ר משום דליבא שם עולה על אמו ואי משום דמועת עולה עולה אבל במפרש נקבה לאשם דליבא שם אשם על אמו ומותר אשם לא קרב אשם ולע [נמיא] לא קוים לקרב ולא איצטריך למימר ומועה ר' אלעזר: איצטריך. סד"א טעמא דר' אלעזר תהא לתיקרב בנהא)אולי צ"ל בנה עולה כיון דנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה נמי קדושת הגוף ובאשם נמי ליקרב וכו'. אשם [משום] ובאשם נמי ליקרב דקסבר כיון דאקדשה לאימיה קדושת דמים בלאשם היינו מוכיחי ואשם לא קרב נקבה ולא קדשה אלא לגמים ומגו דקדש קדושת דמים קדוש קדושת הגוף ונחתא ליה לולד דהא חיי דוכר תהא וליקרב להכי איצטריך ומידי ר' אלעזר:

אלו קדשים פרק שלישי תמורה

דאִשָּׁא שֶׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ כַּעֲבֹלַת הָעוֹף: לִישָׁא שֶׁם אִשָּׁם עַל אִמּוּ דָּלָה מִצְוֵנוּ דְּאִשָּׁם נְקֵבָה הִלְכָּךְ לֹא חָל גְּלוּיָהּ שֶׁם אִשָּׁם: וְהָאִי נָמִי חֲזִי לְהַקְרֵבָה וְלַקְרַב אִשָּׁם: קַמ"ל דְּטַעֲמָה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוֹם דְּאִשָּׁא

שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ וְאֵל לִישָׁא שֶׁם אִשָּׁם עַל אִמּוּ: אִי הָבִי דְּטַעֲמָה מִשּׁוֹם שֶׁם אִמּוּ הוּא לְשַׁמְעִינוּ רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא דְּלִין בְּהִי קָרַב עוֹלָה וְהוּא דִּהִינן שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ דְּאִשָּׁם לֹא קָרַב דְּהִשְׁתַּחַּ וּמַה לְעוֹלָה דְּאִמָּה לְדְּמִי עוֹלָה אֲזַלָּא אֲמַר'י דָּלָה קָרַב לְעוֹלָה לְאִשָּׁם דְּאִמָּה דָּלָה הוּא וְלֹא דְּמִיָּה אֲזַלִּי לְאִשָּׁם כ"ש דָּלָה קָרַב: מִתַּנִּי' תִּמְכַּר שְׂלָא בְּמוֹם דִּיהוֹאִיל וְלֹא חֲזִיָּא לְמַלְפָּה מוֹם גְּמוּר הוּא זֶה וְלֹא תַרְשָׁה תְּרַשַׁת הַגּוֹף וְתִמְכַּר מִיָּד וְתַבִּיא בְּדְּמִיָּה אִשָּׁם. וַאֲע"ג דְּבָעִי מִקְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה לֹא פְּלִיג ר' שְׁמַעוֹן דְּנִרְדְּאִי בְּעִזָּא מוֹם הָתֵם הוּא דְּאִישָׁא שֶׁם עוֹלָה עֲלֶיהָ בְּעוֹף אֲבָל אִשָּׁם נְקֵבָה לֹא מִצְוֵנוּ וְהִינוּ מוֹמָא וְלֹא תַרְשַׁת הַגּוֹף לֹאֵא מִלְתָּא דְּבָעִיא מוֹם: זֹאת אוֹמְרַת כו' מִדְּבַעֲיָא מוֹם וְאִף עַל גַּב דְּלְדְּמִי מַקְדָּשָׁה אֲלֵמָא תַרְשַׁת הַגּוֹף תְּרַשַׁת הַגּוֹף וּמִיָּהוּ הִאִי דָּלָה אֲקָרְבָה מִשּׁוֹם דְּלִין אִשָּׁם בַּא נְקֵבָה זֹאת אוֹמְרַת הַקְדִּישׁ וְכַר לְדְּמִי עוֹלָה אוֹ אִשָּׁם מִגּוּ דְּנִתְחַלַּב לֶה תְּרַשַׁת דְּמִים נִתְחַלַּב לֶה תְּרַשַׁת הַגּוֹף וְכִינֵן דְּאִיָּהוּ גּוּפֵיהּ חֲזִי לְהַקְרֵבָה קָרַב: מִדְּרַב וְהוּדָה אָמַר כַּכּ דְּתַרְצֵי לְמַנְעִיתִין דְּאֲמַרְינֵן מִגּוּ: אִשָּׁם כּוּ שְׁנִי שְׁנִים אִשָּׁם גְּזוּלוֹת וּמַעֲבִלוֹת וְשִׁפְחָה חֲרוּפָה דְּקַתִּיב בְּהוּ אִינל (וַיִּקְרָא ה' יט): אִשָּׁם כּוּ שָׁנָה אִשָּׁם זָזִיר וּמִצְוִיעַ דְּקַתִּיב בְּהוּ בְּבַשׁ (בַּמִּדְבָּר ו' וַיִּקְרָא יד): כַּל עַצְמֵן אִינֵן קְדוּשִׁין כַּל עֲבָר אִינֵן קְדוּשִׁין: מַחֲסַר זְמַן וּא"ר שְׁמַעוֹן דְּקִדְּשִׁים בְּדִאֲמַרְינֵן בְּשִׁחְטוֹת חֲלוּין בְּפִקֵּךְ אוֹתוֹ וְאֵת כְּנוֹ (חֲלוּין דף פא.) דַּקְתַּנִּי שְׁהִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר כַּל קִרְאוּי בְּלֹא לְאַחַר זְמַן הַשּׁוֹחֲטוֹ בַּחוּץ עוֹבֵד בְּלֹא תַעֲשֶׂה: בְּכוּר חֲלוּשׁ בְּרָחִם דְּהִינוּ לְפָנֵי זְמַנּוּ: לְעוֹלָתוֹ עוֹשָׂה תְּמוּרָה דְּאִישָׁא שֶׁם עוֹלָה עֲלֶיהָ בְּעוֹף:

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: וּמוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמִפְרִישׁ נְקֵבָה

לְאִשָּׁם דְּאִין בְּנָה קָרַב אִשָּׁם. פְּשִׁיטָא! עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֵלָּא בְּמִפְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה, דְּאִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ,

אָבָל גַּבִּי מִפְרִישׁ נְקֵבָה לְאִשָּׁם דְּלִיכָא שָׁם אִשָּׁם עַל אִמּוּ — אִפִּילוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹדָה דְּלֹא קָרַב אִשָּׁם! אִי לֹאוּ דְּאִשְׁמַעֲיָנוּ,

הָוָה אֱמִינָא טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹאוּ מִשּׁוֹם דְּשָׁם עוֹלָה עַל אִמּוּ,

אֵלָּא מִשּׁוֹם דְּחֲזִי וְלָד לְהַקְרִיבָה, וְהָאִי נָמִי הָא חֲזִי לְהַקְרִיבָה, קָא מִשְׁמַע לוֹ. אִי הָכִי, אֲדַמְשָׁמַע לוֹ דְּאִין בְּנָה קָרַב אִשָּׁם, נִישְׁמַעֲיָנוּ

דְּאִין בְּנָה קָרַב עוֹלָה, וְהוּא הִדִּין לְאִשָּׁם! אִי אִשְׁמַעֲיָנוּ עוֹלָה, הָוָה אֱמִינָא: עוֹלָה הוּא דְּלֹא קָרַבָה, דְּלֹא אַקְדָּשָׁה לְאִמָּה (קְדוּשָׁה עוֹבְרָה) [קְדוּשַׁת עוֹלָה], אָבָל אִשָּׁם — [פִּינֵן דְּאֲקָדְשָׁה לְאִימִיה

לְאִשָּׁם] — אִימָא: וְלָד קָרַב אִשָּׁם, קָא מִשְׁמַע לוֹ. מְתַנִּי הַמִּפְרִישׁ נְקֵבָה לְאִשָּׁם, תַּרְעָה עַד שְׁתַּתְּתָאב, וְתִימְכַר, וְיָבִיא בְּדְּמִיָּה אִשָּׁם. וְאִם קָרַב אִשְׁמּוּ, יִפְלוּ דְּמִי לְגִדְּבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן

אוֹמַר: תִּימְכַר שְׂלָא בְּמוֹם. גָּמִי וּלְמָה לִי תַסְתַּאֵב? תִּימְכַר! פִּינֵן דְּלֹא חֲזִיָּא לְמִיִּלְתָּא — הִיִּינוּ מוֹמָא! אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב:

הִיִּינוּ טַעַם דְּאֲמַרְינֵן, מִיגו דְּנִתְחַתָּא לֶה קְדוּשַׁת דְּמִים — נִתְחַתָּא נָמִי קְדוּשַׁת הַגּוֹף. אָמַר רַבָּא: זֹאת אוֹמְרַת, הַקִּדִּישׁ וְכַר לְדְּמִי

— קְדוֹשׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף. אִיתַמַּר: הַקִּדִּישׁ וְכַר לְדְּמִי, רַב כְּהֵנָּא אָמַר: קְדוֹשׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף, רַבָּא אָמַר: אִינוּ קְדוֹשׁ קְדוּשַׁת הַגּוֹף.

וְהָדַר בִּיה רַבָּא לְדָרַב כְּהֵנָּא, מְדַרְב יְהוּדָה אָמַר רַב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: תִּימְכַר שְׂלָא בְּמוֹם. אָמַר לִיה רַב חִיָּיא בַר אֲבִין לְרַבִּי יוֹחָנָן: מִיגו דְּנִתְחַתָּא לִיה קְדוּשַׁת דְּמִים, תִּיחֲזוֹת לִיה נָמִי קְדוּשַׁת

הַגּוֹף! אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמִיָּה, דְּאָמַר: כַּל מִיָּדִי דְּלֹא חֲזִי לִיה לְגוּפִיָּה — לֹא נִתְחַתָּא לִיה קְדוּשַׁת הַגּוֹף, דְּתַנָּיָא: אִשָּׁם כּוּ

שָׁנָה וְהִבִּיאֻ בּוֹ שְׁתֵּים, כּוּ שְׁתֵּים וְהִבִּיאֻ בּוֹ שָׁנָה — פְּשִׁירָה, וְלֹא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כַּל עַצְמָן אִינֵן קְדוּשִׁין. וְיַחֲרִי מַחוּסַר זְמַן, דְּלֹא חֲזִי, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּקְדוֹשׁ,

שְׂאִנִי מַחוּסַר זְמַן, דְּחֲזִי לְמַחַר. אִי הָכִי, אִשָּׁם כּוּ שְׁתֵּים וְהִבִּיאֻ בּוֹ שָׁנָה, הָא חֲזִי לְשָׁנָה, אֵלָּא הִיִּינוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמַחוּסַר זְמַן, דִּיִּלְיָה לִיה מִבְּכוּר. ^(א)**בְּתַנָּיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן כּוּ יְהוּדָה אָמַר**

מִשּׁוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן: מַחוּסַר זְמַן נִכְנָס לְדִיר לְהַתְעַשָּׂר, וְיַחֲרִי הוּא בְּכָכוּר, מָה בְּכוּר קְדוֹשׁ לְפָנֵי זְמַנּוּ וְקָרַב לְאַחַר זְמַנּוּ, אִף מַחוּסַר זְמַן קְדוֹשׁ לְפָנֵי זְמַנּוּ לְאַחַר זְמַנּוּ. ^(א)**תַּנִּי רַבְּנֵן: הַמִּקְדִּישׁ**

נְקֵבָה לְעוֹלָתוֹ

וְלַפְסָחוּ

כ

כ:

עין משפט גור מצורה

א מו"י פד' מהל' תמורה הל' א:

ב מו"י פד' מהל' תמורה הל' ד:

ג מו"י פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' יד:

ד מו"י פד' מהל' כלי המקדש והעובדין בו הל' ז:

ה מו"י פד' מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:

ו מו"י פד' מהל' תמורה הל' ד:

ז מו"י פד' מהל' תמורה הל' ד:

אֵם הִיָּה כֹהֵן עֲבֻדָּתָהּ וְעוֹרָה שֶׁלוֹ פֶּרוֹשׁ אִם הִיָּה כֹהֵן זֶה שֶׁמִּתְקַיֵּם שָׁלוּ הוּא עֲצָמוֹ מִקְרִיבָהּ וְהָעוֹר שֶׁבֶּת דִּקְדָּוִי תֵּנִיחַ מִצֵּדָן לִכְהֵן שֶׁבֶל וּמִקְרִיב הַקִּדְשִׁנִּיּוֹת כִּכְל עַת וּבְכָל שָׁעָה שְׁרֻצָּה ת"ל וְכֹא כִּכְל לֹמֵת נִשְׁשׂוּ וְשָׁרֵת כב"ק פְּשָׁלָהִי הַגּוֹזֵל כִּמְחָ (פֶּסַח קִמָּח דָּף קט:). לְשׁוֹן רֶש"י: **אָבֵל** לִפְנֵי כִפְּרָה ד"ה הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב אֲשֶׁם וּא"ת וְכִי עֲדִיף הָאִי וְגַל מִמֶּמֶה אֶזְיוֹלוּ אִמֶּה אִינֶה קִרְבָּה אֲשֶׁם הַזֵּלֶכֶה לְמֶשֶׁה מִסִּינַי. דְּתַמּוּרֹת אֲשֶׁם אִינֶה קִרְבָּה אֲשֶׁם וי"נ לְשֹׁמֵר כִּבְיָרָא לֶּה דְּתַמּוּרֹת אֲשֶׁם פִּינוֹן הַתְּנָחָה הִיא שְׁפִיר קִרְבָּה אֲשֶׁם לִפְנֵי כִפְּרָה וְגַל אֲחֵמֶר הֵילִכְתָּא אֵלָּא בְּתַמּוּרָה דְּהִיא עֲצָמָה חֲזוּתָא לְאֲשֶׁם כְּגוֹן זָכָר אָבֵל לְאַחֵר כִּפְּרָה כֵּל מַתְּרִית לְגִדְּבָה זָלוּי וּבִמֶר דְּכִי קֵאמֶר מַחֲלָקַת לִפְנֵי כִפְּרָה שֶׁתַּמּוּרָה נִמִי דְּמִיָּס קִרְבָּה לְעוֹלָה ס"ל: אִין אָדָם מִתְּכַפֵּר בְּדָבָר חָפָא בְּעִבְרָה וְתַמּוּרָה שָׂבָה בְּעִבְרָה הִיא שְׁעָבֵר עַל לֹא וְחִלּוּשָׁיו וְאֵע"ג דְּתַמּוּרֹת עוֹלָה וְשִׁלְמִים קִרְבָּה קִהָיו לֹאֹו לְכַפֵּרָה אֲתָנוּ לְשׁוֹן רֶש"י: וְלָד שְׁנֵי אִינוּ קָרַב וְגַל תַּמּוּרָה כְּגוֹלֵד שְׁנֵי דְּמִי וְהַקִּשָּׁה מוֹרִי הֶרֶם"ר מֵאִי קִשְׁרִין וְכֹא רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כ"ג אֵלֶּכָּא דְּרִבִּי שְׁמַעוֹן קֵאמֶר וְעָלוּנִי רִכְשָׁן עָלִיָּה דְּכָל וְגִלּוּת קִרְבִּי עַד כּוּף הַעוֹלָם וְנִרְדָּן דְּפִרְיָן דִּילָא דִּיהֶאֱמֶר ד"ה וְאֶפְלוּ כִּר' אֶלְיָעָזָר וְאִיהוּ דְּקֵאמֶר אֶפְלוּ לְרִכְשָׁן וְגַל רֵאשׁוֹן קִרַּב וְגַל שְׁנֵי אִינוּ קִרַּב אֶלְמָחָ גֵּרַע שְׁנֵי מֵרֵאשׁוֹן וּא"כ לִר' אֶלְיָעָזָר דְּאֵמֶר בְּמַתְעִי וְגַל רֵאשׁוֹן אִינוּ קִרַּב כ"ש שְׁנֵי: **אָבֵל** גַּבִּי אֲשֶׁם דְּלִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ דְּכָא לֹא מִצִּי לְפִרְוֹשִׁי דְּלִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ עֲבֻלָת דְּעוֹף דִּילָא קוִי שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ עֲבֻלָת דְּעוֹף אֵלָּא ה"פ תַּחֲלַת דְּהָקֵשׁ אִמֶּה לֹאֹו לְשָׁם עוֹלָה אֲתִקְשׁ דִּילָא לְשָׁם אֲשֶׁם הַקִּשָּׁשׁ: בְּדַמִּיָּהוּ אִין בְּעִצְמוֹן לֹא וְתַמָּה לְמוֹרִי הֶרֶם"ר מֵאִי קִשְׁרִין הִינוּ טַעְמָח דְּכָא הוּא עֲצָמוֹ לֹא מִשּׁוֹם דְּאִתִּי אֶחָדִי לְאֶחָדִי כִּפְרִיתָא לְעִיָל וְכֹאי טַעְמָח לֹא שָׁחַ בְּמַפְרִישׁ נִקְבָּה לְאֲשֶׁם וְתִי' מִנ"ל דִּילָא אִמֶּר דְּכִי טַעְמִי דְּלַעֲלוּל אֵלָּא לְגַבִּי הַתַּמּוּרָה עֲצָמוֹ אָבֵל הַזֶּה וְשׁ לוֹ דְּחִית אִמּוֹ וְיִסְבִּי דְּהֶאֱמַרְתָּ בְּמַפְרִישׁ נִקְבָּה לְאֲשֶׁם בְּדִנָּה עֲצָמָה יִקְרַב עוֹלָה וְה"ג אִנוּ צ"ל לְעִיָל בְּפִרְקוֹיָן (דנ"ג) דְּפִרְיָן מֵאִי מִשְׁנֶה דִּיהָא לִר"א דְּאֵמֶר הַמַּפְרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה וְיִגְלָה הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב עוֹלָה:

אלו קדשים פרק שלישי תמורה

דְּלִיבָא שָׁם אֲשֶׁם עַל אִמּוֹ וְגַל אֲשֶׁרְחֹן נִקְבָּה: עוֹשָׂה תַמּוּרָה אֶלְמָחָ נִתְחַבֵּל לֶה דְּקִדְשַׁת הַיּוֹף לְרַעוּת. לְשׁוֹן יְרֵוֹשָׁלַיִם גְּזָבוֹת דִּיבִי קִרְבִּי שְׁלָמִים דָּא קִדוֹשׁ גּוֹפְרִיּוֹ לְעוֹלָה כְּלוּמַר וְיַעֲבֹד רַעֲיָה דִּילָא אִמְרִינוּן

דְּלִיבָא שָׁם אֲשֶׁם עַל אִמּוֹ, אָבֵל גַּבִּי נִקְבָּה לְעוֹלָה דְּאִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ — אֶפְסִילוּ רִבִּי שְׁמַעוֹן מוֹדָה! וְעוֹד, הָא שְׁמַעִינוּ לִיָּה לְרִבִּי שְׁמַעוֹן: לְעוֹלָתוֹ עוֹשָׂה תַמּוּרָה! אֲמַר לִיָּה רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר לִיָּה כְּאִידָהּ תִּנָּא אֶלִיבָא דְּרִבִּי שְׁמַעוֹן, דְּתַנָּיָא: רִבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוֹם רִבִּי שְׁמַעוֹן: אָף לְעוֹלָתוֹ אִין עוֹשָׂה תַמּוּרָה.^(אב) מִתְּנִי תַמּוּרַת אֲשֶׁם, וְלֹד תַמּוּרָה, וְלָדוּ וְלָדוּ וְלָדוּ עַד סוּף כָּל הָעוֹלָם — יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּאֲבּוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיִפְּלוּ (דְּמִיֹּו) [דְּמִיָּהוּ] לְגִדְּבָה. רִבִּי אֶלְיָעָזָר אוֹמֵר: יָמוּתוּ. וְרִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יָבִיא בְּדַמִּיָּה עוֹלוֹת.^(אב) אֲשֶׁם שְׁמָתוֹ בְּעָלִיו, וְשְׁכִיפּוֹ בְּעָלִיו — יִרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּאֲבּוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיִפְּלוּ דְּמִיֹּו לְגִדְּבָה. רִבִּי אֶלְיָעָזָר אוֹמֵר: יָמוּתוּ. רִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יָבִיא בְּדַמִּיָּה עוֹלָה.^(א) וְיַחֲלָא אָף נִדְּבָה עוֹלָה הִיא, וּמָה בִּין דְּבָרֵי רִבִּי אֶלְעָזָר לְדְּבָרֵי חֲכָמִים? אֵלָּא, בְּזִמָּן שְׁהִיא בָּאָה עוֹלָה — סוּמָה עָלֶיהָ, וּמִבִּיא נִסְכִּים, וְנִסְכֶּיהָ מִשְׁלוֹ. אִם הִיָּה כֹהֵן — עֲבֻדָּתָהּ וְעוֹרָה שְׁלוֹ. וְיִבְחָזוּן שְׁהִיא נִדְּבָה — אִינוּ סוּמָה עָלֶיהָ, וְאִינוּ מִבִּיא עָלֶיהָ נִסְכִּים, וְנִסְכֶּיהָ מִשְׁלַ צִיבוּר, אָף עַל פִּי שְׁהוּא כֹהֵן — עֲבֻדָּתָהּ וְעוֹרָה מִשְׁלַ אֲנָשִׁי מִשְׁמֶר. גָּמִ' וְצָרִיכָא: דְּאִי אֲשַׁמְעִינוּ אֲשֶׁם, בְּהָא קֵאמֶר רִבִּי אֶלְיָעָזָר יָמוּתוּ, מִשּׁוֹם דְּגָזוּר לְאַחֵר כִּפְּרָה אִטּוּ לִפְנֵי כִפְּרָה. אָבֵל גַּבִּי תַמּוּרַת אֲשֶׁם, וְלָד תַמּוּרָתָה, אִימָא מוֹדִי לְהוּ לְרַכְּבָן. וְאִי אֲשַׁמְעִינוּ הַתָּם, בְּהָא קֵאמְרִי רַכְּבָן, אָבֵל גַּבִּי אֲשֶׁם מוֹדוֹ לִיָּה לְרִבִּי אֶלְיָעָזָר — צָרִיכָא. אֲמַר רַב נַחֲמָן, אֲמַר רַבָּה בַר אֲבוּהָ: מַחֲלוּקַת לְאַחֵר כִּפְּרָה, אָבֵל לִפְנֵי כִפְּרָה — דְּבָרֵי הַכָּל הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב אֲשֶׁם.^(א) אֲמַר רַבָּא: שְׁתֵּי תַשׁוּבוֹת בְּדָבָר, חֲדָא דְּאִין אָדָם מִתְּכַפֵּר בְּדָבָר חָפָא בְּעִבְרִיָּה, וְעוֹד, הַתְּנִי רַב חֲנַנְיָא לְסִיּוּעֵי לְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לִוי דְּאֵמֶר וְלָד רֵאשׁוֹן קָרַב, וְלָד שְׁנֵי אִינוּ קָרַב! 'אֵלָּא, אִי אִיתְמַר, הָכִי אִיתְמַר: אֲמַר רַב נַחֲמָן, אֲמַר רַבָּה בַר אֲבוּהָ: מַחֲלוּקַת קוֹדֶם כִּפְּרָה, אָבֵל לְאַחֵר כִּפְּרָה — הוּא עֲצָמוֹ קָרַב עוֹלָה. וְהַתְּנִי רַב חֲנַנְיָא לְסִיּוּעֵי לְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לִוי! קִשְׁיָא. 'בְּעָא מִיגִיָּה רִבִּי אֶבְיָן בַּר חִיָּא מִרְבִּי אֶבְיָן בַּר כְּהֶנָּא: הַפְרִישׁ נִקְבָּה לְאֲשֶׁם, בְּנָה מַהוּ שְׁיִקְרַב לְעוֹלָה? וְתִיפְשׁוּטִי לִיָּה מִדְּרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנַנְיָא, דְּאֵמֶר: מוֹדָה רִבִּי אֶלְעָזָר. לֹא שְׁמִיעַ לִיָּה.^(א) מֵאִי אֲמַר לִיָּה: בְּנָה קָרַב עוֹלָה. הָאִי מֵאִי? עַד כַּאֵן לֹא קֵאמֶר רִבִּי אֶלְעָזָר אֵלָּא מִפְּרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה, דְּאִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ, אָבֵל גַּבִּי אֲשֶׁם דְּלִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ — אֶפְסִילוּ רִבִּי אֶלְיָעָזָר מוֹדָה! אֲמַר לִיָּה: טַעְמָא דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, לֹאֹו מִשּׁוֹם דְּשָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ, אֵלָּא מִשּׁוֹם דְּחִזִּי לְהַקְרָבָה, וְהָא נִמִּי חִזִּי לְהַקְרָבָה. אִיתִיבִיָּה: וְלָדוּ וְלָדוּ עַד סוּף כָּל הָעוֹלָם יָבִיא בְּדַמִּיָּהוּ עוֹלָה — בְּדַמִּיָּהוּ — אִין,

עֲצָמוֹ רַאיוּם לְאֶשֶׁם לֹא יִרְעָה הֶאֱחָד עַד שִׁתְכַפֵּר בַּחבֵרוֹ מִשּׁוֹם הִבִּי קֵאמֶר יָמוּתוּ: אָבֵל גַּבִּי תַמּוּרַת אֲשֶׁם וְלֹד תַמּוּרָה. דִּהֲכָא לִיבָא לְמִינְזֹר דְּלַעֲלוֹם דִּיעוּ יִרְעוּ כֵּן לִפְנֵי כִפְרָה כֵּן לְאַחֵר כִּפְרָה אִימָח מוֹדִי לֹא לְרַכְבָּן דִּירְעוּ צָרִיכָא לְמִינְזֹר נִמִּי בִּהָא יָמוּתוּ דְּנֹזֵר הֵי אִנוּ הֵי אֲשֶׁם שְׁמַת וּשְׁכַפְּרִו: ל"א דִּאי תִנָּא תַמּוּרַת אֲשֶׁם לְחֹד דְּהִינוּ בַּבֵּא תְּמִייתָא הֵה אִמְוִינָא הַתָּם דְּפִלְטֵי רַכְבָּן מִשּׁוֹם דִּחִזִּי לְאִיחְלוּפִי דִּאי אִמְרַת תַמּוּרַת אֲשֶׁם יָמוּת גּוּרָה שְׁמָא יִתְחַלֵּף לוֹ בַּאֲשֶׁם עֲצָמוֹ יָמוּת הַאֲשֶׁם עֲצָמוֹ הֵילִכְן קֵאמְרִי [ירשׁו] דִּלָּם יִתְחַלֵּפוּ לְכַשִּׁירֵט אִית לִיָּה תַקְנָה וְיִמְזוּר וְיִטְוִיל וְיִקְרִיבוּ אָבֵל בְּתִייתָא בַּאֲשֶׁם שְׁמַתוֹ בְּעִלָּם אוֹ תַכַּפְּסוּ דִּהֲכָא לִיבָא חֲלוּף (לָלֹא הִי) [גֵּיחָא לֹא הִי] אֵלָּא חֵד אֲשֶׁם אִימָח לֹא פִלְטֵי אֵלָּא [קִסְכְּרִי] יָמוּת לִהִי תִנָּא בְּתִייתָא דְּכֵהָא נִמִּי פִלְטִי (דְּפִלְטֵי בִּהָא אִטּוּ רִישָׁא) וְאִי תִנָּא אֲשֶׁם שְׁמַתוֹ בִּהָא אִמֶּר ר' אֶלְעָזָר יָמוּת מִשּׁוֹם דִּלָּא מִחֲלָף לִיבָא אַחֵר אָבֵל תַמּוּרַת אֲשֶׁם כו':

לֹא שֵׁנו. מוֹלַד תַמּוּרַת אֲשֶׁם לְרַכְבָּן וְיִרְעָה וְר' אֶלְעָזָר יִבִּיא בְּדַמִּיָּה עוֹלָה אֵלָּא לְאַחֵר כִּפְרָה לְאַחֵר שְׁתַּכַּפֵּר בַּאֲשֶׁם עֲצָמוֹ וְשִׁתִּיר זֶה: אָבֵל לִפְנֵי כִפְרָה. אִם דְּעִיין לֹא תַכַּפֵּר כּוּ וְהִרֵי שְׁטִיטָה עוֹמִים הַאֲשֶׁם עֲצָמוֹ וְלֹד תַמּוּרַתוֹ:

דְּכִרִי הַכָּל הֹא עֲצָמוֹ. הֹאֵל עֲצָמוֹ אִם יִרְעָה (קָרַב אֲשֶׁם) [נִהֲקִרְבוּ לְאֶשֶׁם יִקְרִיב] שִׁכּוֹל הֹא לְהַתְכַפֵּר בַּחֵה שִׁרְצָה שְׁטִיטָה זְכִירָה הִם: אִמֶּר רַבָּא שְׁתֵּי תַשְׁבוֹת בְּדַבָּר [חֲדָא לָדִין אֲשֶׁם מִתְכַפֵּר. בַּשַּׁבָּח הַקִּדֵּשׁ בְּדַבָּר כִּבְּרָא כְּעִבְרָה מוֹלַד זֶה בֵּא תַמּוּרָה שְׁבָאָה כְּעִבְרָה דִּחָא כְּתִיב לֹא יִמִּיר אִתּוֹ:

וְעוֹד הֹא תַאֲנִי רַב חֲנַנְיָא. בְּרִישׁ שִׁירָקוֹן וְלֹד שֵׁנו אִינוּ קָרַב וְהֹא וְלֹד תַמּוּרָה הִיוּ עוֹלַ שְׁנו לְעוֹלָה עֲצָמָה הִי וְלֹד רֵאשׁוֹן דִּלְתִּיא מִכַּח הַכַּח אֵלָּא אִי אִתְמַר הִבִּי אִתְמַר: לֹא שֵׁנו. דְּפִלְטֵי רַכְבָּן ור' אֶלְעָזָר אֵלָּא לִפְנֵי כִפְרָה דִּלְפְנֵי כִפְרָה לֹא מִצִּי לְהַקְרִיב אֲשֶׁם לָדִין אֲשֶׁם מִתְכַפֵּר בְּדַבָּר הַכָּא כְּעִבְרָה: אָבֵל לְאַחֵר כִּפְרָה דְּכִרִי הַכָּל וְלֹד עֲצָמוֹ קָרַב עוֹלָה. דִּשְׁעָלֹא לֹא לְכַפֵּרָה אִתִּיא. וְהֹא תַאֲנִי רַב חֲנַנְיָא [לְסוּיֵשׁ] מוֹלַד שֵׁנו אִינוּ קָרַב כִּלָּא קִישָׁא: ל"א דְּכִרִי הַכָּל וְלֹד קָרַב אֲשֶׁם. אִמֶּר רַבָּא ב' תַשְׁבוֹת כו'. וְשֵׁנו הֹא תַאֲנִי כו'. אֵלָּא אִימָח יִבִּיא בְּדַמִּיָּה עוֹלָה לְגִדְּבַת יַחִיד מוֹלַד שֵׁנו אִינוּ קָרַב אִיבָא דִּלְמִינָא לֹא שֵׁנו דְּפִלְטֵי אֵלָּא לִפְנֵי כִפְרָה דְּרַכְבָּן כְּכִרִי הֹאִי וְלֹד הִי יַחִיד מִתַּר אֲשֶׁם וְיִרְעָה וְיִפְּלוּ דִמִּיֹּו לְגִדְּבָה ור' אֶלְעָזָר סָבַר לְגִדְּבַת יַחִיד אָבֵל לְאַחֵר כִּפְרָה כֵּיוָן (דִּהָא) דְּחֹכֵר הֹא וְחִזִּי לְהַקְרָבָה קֹא סָבַר דִּיקָרַב עֲצָמוֹ עוֹלָה וְהִתְנִי רַב חֲנַנְיָא כו'. אֵלָּא אִימָח יִבִּיא בְּדַמִּיָּה עַל וְלֹד שֵׁנו עוֹלָה דִּלְאִיבָא שָׁם עוֹלָה: וְתַפְשׁוּטִי לִיָּה מִדְּר' יוֹסִי בַר חֲנַנְיָא דִּלְמֶר לַעֲלוּ. וּמוֹדִי ר' אֶלְעָזָר בַּמַּפְרִישׁ נִקְבָּה לְאֲשֶׁם: לֹא שְׁמִיעַ לִיָּה. לֹא לְמַדָּה מַעֲשֵׂם (רַב כֹּהֵנָא זו) [ר' אֶבְיָן בַר חִיָּא]. וּמוֹדִי ר' אֶלְעָזָר. מֵאִי כְלוּמַר מֵאִי אֶהֱדִירָה רַבִּין בַּר כֹּהֵנָא:

עַד כַּאֵן לֹא קֵאמֶר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵה קָרַב עוֹלָה אֵלָּא גַבִּי מַפְרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה דִּלְאִיבָא שָׁם עוֹלָה עַל נִקְבָּה אָבֵל גַּבִּי אֲשֶׁם לְעִיבָא שָׁם אֲשֶׁם עַל נִקְבָּה מוֹדִי דִּלָּין בְּנֵה קָרַב עוֹלָה:

א"י טַעְמִיָּה דר' אֶלְעָזָר גַּבִּי מַפְרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה דְּכִנָּה קָרַב עוֹלָה לֹא מִשּׁוֹם דְּשָׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ אֵלָּא מִשּׁוֹם דְּחִזִּי לְעוֹלָה דְּחֹכֵר הֹא וְהֹא יִבִּיא בְּנֵה שֵׁל אֲשֶׁם זְכָר הֹא וְחִזִּי לְעוֹלָה:

מסורת הש"ס

א משנה תמורה

ב תוספתא תמורה; פסחים עג; שבועות יב.

ג ספרא ויקרא דבורא דגדבה

ד פרשה ה ד

ד לעיל יח:

ה לעיל יח:

וועד הא תאני רב חנניא. בריש שירקין ולד שני אינו קרב והאי ולד תמורה היינו ולד שני שנתמורה עצמה היא ולד ראשון דלתיא מכח הכח אלף אי תתמר הכי אתמר:

לא שני. דפלטי רבנן ור' אלעזר אלף לפני כפרה דלפני כפרה לא מצי להקריב אשם דלין אשם מתכפר בדבר הכא כעבירה:

אבל לאחר כפרה דברי הכל ולד עצמו קרב עולה. דשעלא לא לכפרה אתיא. והא תאני רב חנניא [לסיועה] מולד שני אינו קרב כלל קישא: ל"א דברי הכל ולד קרב אשם. אמר רבא ב' תשובות כו'. ושנו הא תאני כו'. אלף אימא יביא בדמיו עולה לגדבת יחיד מולד שני אינו קרב איבא דלמיה לא שני דפלטי אלף לפני כפרה דרבנן ככרי האי ולד היי מיתר אשם וירעה ויפלו דמיו לגדבת ור' אלעזר סבר לגדבת יחיד אבל לאחר כפרה כיון (דהאי) דוכר הא וחי להקברה קא סברי דיקרב עצמו עולה והתני רב חנניא כו'. אלף אימא יביא בדמיו על ולד שני עולה דליבא שם עולה:

ותפשטו ליה מדר' יוסי בר חנינא דאמר לעיל. ומודי ר' אלעזר במפרש נקבה לאשם:

לא שמיע ליה. לא למדה מעולם (רב כהנא זו) [ר' אבין בר חייא]. ומודי ר' אלעזר. מאי כלומר מאי אהדירה רבין בר כהנא:

עד כאן לא קאמר רבי אלעזר בנה קרב עולה אלף גבי מפרש נקבה לעולה דליבא שם עולה על נקבה אבל גבי אשם דליבא שם אשם על נקבה מודי דלין בנה קרב עולה:

א"י טעמיה דר' אלעזר גבי מפרש נקבה לעולה דכנה קרב עולה לאו משום דשם עולה על אמו אלף משום דחזי לעולה דוכר הא וחי יבאי בנה של אשם זכר הא וחי יבאי לעולה:

כא:

	עין משפט
	גזר מצוה

	א מו"י פא' מהל' בכורות הל' ה:
	ב מו"י פז' מהל' בית הבחירה הל' יד:
	ג מו"י פא' מהל' בית הבחירה הל' ה:
	ד מו"י פי' מהל' מעשה הקרבנות הל' ג:
	ה מו"י פא' מהל' בכורות הל' יג:
	ו מו"י פי' מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:
	ז מו"י פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' א:
	ח מו"י פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:
	ט מו"י פא' מהל' תמורה הל' כ:

מִמָּקוֹם שְׂאִי אַתָּה מַעֲלָה מַעֲשֶׂר דָּגָן אִי אַתָּה וְשִׁמְעָאֵל וְרַעֲיָה דְרַבִּי וְשִׁמְעָאֵל אֵית לָהּ דְּלִבְתַּחֲלָה אִין מְבִיאִין בְּכוֹר וּמַעֲשֶׂר מַחֲנוּעַ לְאָרְזָן לְאֶבֶן דִּישְׁבַּד אִם בָּאָו תְּמִימִים וְקָרְבוּ וְהָיוּ בְּמִתְעִי' ור"ע אָפֵלוּ דִישְׁבַּד גַּמִּי לֹא קָרְבָּה בְּנִתָּה אֲתִיעָא וּא"ת בַּשְּׁלֵמָא ר"ע דְּמִטְוִיגָנוּס טַעֲמָא דְאַתְפָּקֵשׁ בְּכוֹר לַמַּעֲשֶׂר דָּגָן אֲלֵא לְרַבִּי וְשִׁמְעָאֵל מֵאִי טַעַם אִי בְּבִירָא לֹא הִיפָּקֵשׁ דַּמַּעֲשֶׂר דָּגָן אָפֵלוּ דִישְׁבַּד גַּמִּי לֹא וְאִי לֹא קָבַר לֹא אָפֵילוּ לְבִתְחֵלָה גַּמִּי יִבְיֹא וו"ל דְּמִפְּקִין מִדְּקָשׁ דְּסַפְרֵי שְׁפָרֵשׁ לְעֵיל רַק קִדְשִׁין אֲשֶׁר וָיוּ לָךְ וְגו' מִבָּחוּן שְׁמִבְיֹאִין קִדְשִׁים מַחֲנוּעַ לְאָרְזָן לְאָרְזָן וְכוּל אִף בְּכוֹר וּמַעֲשֶׂר בֶּן ת"ל רַק וְהָיוּ זִקְוָא לְבִתְחֵלָה הוּא דְאַמְעִיט דַּעֲבָא אֲחִירִי בַּהּ קָרָא דְכַתִּיב תִּשָּׂא וּבִאתָ וְהָיוּ לְבִתְחֵלָה: יְכוּל יַעֲלָה אָדָם מַעֲשֶׂר שְׁנִי וְיֹאכְלֵהּ כו' וּא"ת אֲמַאי ס"ד שְׂהִיא נֶאֱכַל בְּכָל הַרְוֵאָה הָא לִפְנֵי ה' אֲלֵהִיךָ כַּתִּיב בַּהּ וו"ל דְּמוֹתָא דְשִׁילָה דְאוּבְקָלִים מַעֲשֶׂר שְׁנִי בְּכָל הַרְוֵאָה וְגַם סַפְרֵים דְּגִרְסִינָן לֹא לֶהָךְ

הָשִׂיא וְלֹהֲדִי שְׁנִינָא: מִתְּנִי' וְלָד חֲטָאת וְשִׂאבְדָּה וְנִמְצָאת בַּעֲלַת מוֹם פֶּרֶשׁ"י וְאָפֵילוּ לְרַבְּנָן דְּאִמְרֵי לְקַמְן וּפְלִיגִי גַּלְיָה דְרַבִּי דְאִין חֲטָאת מִתָּה אֲלֵא שְׁנִמְצָאת אַחֵר שְׁנִתְפַּכְּרוּ הַבְּעִלִּים בָּהּ מוֹדוּ הוֹאִיל וְאִיבָא תַּרְתִּי לְרַעֲיוֹתָא דְאַבְדָּה וְנִמְצָאת בַּעֲלַת מוֹם וְלֹהֲכִי נִקְטַ בַּעֲלַת מוֹם דְּאִי תְּמִימָה הוֹאִיל וְנִמְצָאת קֹדֶם בַּפְּרָה אָפֵילוּ בְּפֶרֶי בְּעֵלִים שׁוֹב בְּאַחֲרַת רוּעָה עב"ל וְלֹא יִהְיֶיךָ דַּמַּשְׁמַע לְפִירוּשׁוֹ דְרַבִּי רִיעֻוֹתָא מְבִיאִין אוֹתָהּ לְמִיתָה וְאִדְכַּעֲבָה סְגִיָא דַּמַּשְׁתַּנּוּן מִשְׁמַע דְרַבִּי רִיעֻוֹתָא מְבִיאִין אוֹתָהּ לִיזִי רַעֲיָה דְאִמְרַ כָּדָא בְּגַמִּי אֲבוּדַת לִילָה לֹא שְׁמָה אֲבוּדָה פִּי' וְאִיעָה מִתָּה אֲלֵא רוּעָה וְעוֹד לִר' אָבָא דְאִמְרַ בְּגַמִּי לְקַמְן (תְּמוּרָה כג.) כַּכּל מוֹדִים שְׂאִים נִתְפַּכְּרִי בַּשְּׂאִינִי [אֲבוּדָה] מִתָּה וְהָבֹא בְּנִתְפַכְּרִי בַּשְּׂאִינִי אֲבוּדָה מִירִי וּא"כ לְמָה לִי בַּעֲלַת מוֹם לִר' אָבָא מִיְהוּ אִיבָא סְגִיּוֹת בַּפ' מִי שְׁהָה טַמָּא (פְּסָחִים דף נז.) וּבַפ' הַתְּנוּעָה (מַעֲנוֹת דף פ.) וְלִקְמוֹן (תְּמוּרָה דף כג.) גַּמִּי דְלִית לָהּ דְרַבִּי אָבָא וְעוֹד דְגִזְיוֹן לְקַמְן בְּגַמִּי מִבָּבֹא דְמִתְעִי' דְאח"כ דְּמִתְעִימִין רַבְּנָן הִיא מִהָבֹא הָיָה מַנְי' לְמַדָּק מִנְקֻטַּת בַּעֲלַת מוֹם לְכ"י לְפָרֶשׁ דְּקֻטַּת בַּעֲלַת מוֹם לְרַבּוֹתָא דְמִיְהוּ דְּתִימָא הוֹאִיל וְאִתְרַבּוּ כָּל כָּךְ דְאַבְדָּה וּבַעֲלַת מוֹם הוּיָא לֹא בַּאֲבוּדַת לִילָה וְרוּעָה קמ"ל דְאִפ"ה מִתָּה: אִם בְּפֶרֶי בְּעֵלִים תָּמוּת לְמַר בְּלִאֲרִית לֹא וְלִמַר בְּלִאֲרִית לֹא לְרַבִּי אָפֵלוּ אִם וְנִמְצָאת לִפְנֵי בַּפְּרָה וְלְרַבְּנָן בְּנִמְצָאת לְאַחֵר בַּפְּרָה:

אלו קדשים פרק שלישי תמורה

מַעֲלָה בְּכוֹר וְהִשְׁתָּא אֲשַׁכְּחוּ סְנוּגְתָא דְרַבִּי

וְאֵתִי מַעֲשֶׂר וְיִלְחֶה מִבְּכוֹר.
וּמִי יִלְפִינָן (קִדְשׁ) [בְּקִדְשִׁים] מִהֲדַדִּי?
וְהָאִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לְמַדִּין לְמַד מִן הַלְּמַד, חוּץ מִן הַקִּדְשִׁים שְׂאִין לְמַדִּין לְמַד מִן הַלְּמַד! ^(א) **מַעֲשֶׂר חוּלִין הוּא.**
הַנִּיחָא לְמָאן דְאָמַר בְּתַר לְמַד אֲזַלִּינוּ, אֲלֵא לְמָאן דְאָמַר בְּתַר מְלַמֵּד אֲזַלִּינוּ, מֵאִי אִיבָא לְמִימַר?
בְּשׂוֹר וָדָם חֲדָא מִיַּלְתָּא הִיא. ^(ב)
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: יְכוּל יַעֲלָה אָדָם בְּכוֹר מַחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ בְּזִמָּן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ כִּזְיִים וְיִקְרִיבֶנּוּ?
תְּלַמוּד לוֹמַר: **”וְאֲכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֶׂר דָּגְנְךָ וְתִירוֹשְׁךָ וַיִּצְהָרָךְ וּבְכוֹרוֹת בָּקָרְךָ וְצֹאנְךָ”** — מִמָּקוֹם שְׂאִתָּה מַעֲלָה מַעֲשֶׂר דָּגָן, אַתָּה מַעֲלָה בְּכוֹר.
וּמִמָּקוֹם שְׂאִי אַתָּה מַעֲלָה מַעֲשֶׂר דָּגָן — אִי אַתָּה מַעֲלָה בְּכוֹר. ^(ג)
בֶּן עֲזַאי אוֹמַר: יְכוּל (מַעֲלָה אַת) [יַעֲלָה אָדָם] מַעֲשֶׂר שְׁנִי, וְיֹאכְלֵנּוּ בְּכָל הַרְוֹאָה?
וְדִין הוּא: בְּכוֹר טַעוֹן הַבָּאת מְקוֹם, וּמַעֲשֶׂר טַעוֹן הַבָּאת מְקוֹם — מָה בְּכוֹר אֵינוֹ נֶאֱכָל אֲלֵא לִפְנִים מִן הַחוּמָּה, אִף מַעֲשֶׂר אֵינוֹ נֶאֱכָל אֲלֵא לִפְנִים מִן הַחוּמָּה. ^(ד)
מָה לְבְּכוֹר — שְׂכֹן טַעוֹן מִתַּן דְּמִים וְאִימורִין לְגַבִּי מִזְבֵּחַ, תֵּאמַר בְּמַעֲשֶׂר דָּלָא?
תְּלַמוּד לוֹמַר: **”וְאֲכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ... מַעֲשֶׂר דָּגְנְךָ וְתִירוֹשְׁךָ וַיִּצְהָרָךְ וּבְכוֹרוֹת בָּקָרְךָ וְצֹאנְךָ”** — מִקְרִישׁ מַעֲשֶׂר לְבְּכוֹר: מָה בְּכוֹר אֵינוֹ נֶאֱכָל אֲלֵא לִפְנִים מִן הַחוּמָּה, אִף מַעֲשֶׂר אֵינוֹ נֶאֱכָל אֲלֵא לִפְנִים מִן הַחוּמָּה. ^(ה)
מֵאִי קוֹשְׁיָא לִיה דְקָאִמַר ”יְכוּלִי”?
אֲמַרְתָּ הוֹאִיל וּתְנִן: אִין בִּין שִׁילָה לִירוּשָׁלַיִם אֲלֵא שְׂבַשְׁיִלָּה אוּכְלִין קִדְשִׁים קָלִים וּמַעֲשֶׂר שְׁנִי בְּכָל הַרְוֹאָה, וּבִירוּשָׁלַיִם לִפְנִים מִן הַחוּמָּה, **”וְכֹן קִדְשֵׁי קִדְשִׁים לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים,** מַהוּ דְתִימָא בִירוּשָׁלַיִם לִיתִי מַעֲשֶׂר שְׁנִי בְּכָל הַרְוֹאָה?
קָא מַשְׁמַע לִן. ^(ו)
אַחֲרִים אוֹמְרִים: יְכוּל יִהֵא בְּכוֹר שַׁעֲבָרָה שְׁנָתוֹ כַּפְסוּלִי הַמוֹקְדָּשִׁין, וְיִפְסֹל? ^(ז)
תְּלַמוּד לוֹמַר: **”מַעֲשֶׂר דָּגְנְךָ וְתִירוֹשְׁךָ וַיִּצְהָרָךְ,”** מִקְרִישׁ בְּכוֹר לַמַּעֲשֶׂר, מָה מַעֲשֶׂר אֵינוֹ נִפְסָל מִשְׁנָה לַחֲבִירְתָּהּ, אִף בְּכוֹר אֵינוֹ נִפְסָל מִשְׁנָה לַחֲבִירְתָּהּ.
וְלִרְבִּנּוּ, דְּמִפְּקִי לָהּ לְטַעֲמָא אַחֲרִינָא, מִשְׁנָה לַחֲבִירְתָּהּ מָנָא לָהּ?
נִפְקָא לָהּ מ”לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֵנּוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה”, לִימַד עַל הַבְּכוֹר שְׂאִינוֹ נִפְסָל מִשְׁנָה לַחֲבִירְתָּהּ. ^(ח)
וְלְאַחֲרִים, לִפְנֵי **”ה' אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֵנּוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה,”** מֵאִי דְרָשִׁי בִּיה?
מִיבַעֲרִי לִיה לְכַדְתְּנָא: **יּוֹם אֶחָד מִשְׁנָה זֹ, וְיּוֹם אֶחָד מִשְׁנָה אַחֲרַת,** לִימַד עַל הַבְּכוֹר שְׂנֶאֱכָל לְשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד.
וְרַבְּנָן, דְּנֶאֱכָל לְשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אֶחָד מָנָא לָהּ?
אָמַר קָרָא: **”יִהְיֶה לָּהּ כַּחַז הַתְּנוּפָה”**.

הדרן עלה אלו קדשים.

יִלְדִּי מִתְּנִי^(יט) חטאת, וּתְמוּרַת חֲטָאת, וְחֲטָאת

שְׁמִתוֹ בַּעֲלִיָּה — יָמוּתוֹ, וְשַׁעֲיבְרָה שְׁנִיתָה, וְשִׂאבְדָּה וְנִמְצָאת בַּעֲלַת מוֹם, אִם מִשְׁכָּפְרוּ הַבְּעָלִים — תָּמוּת, וְאִינָּה עוֹשָׁה תְּמוּרָה.

לֵא

וְאֵתִי מַעֲשֶׂר שְׁנִי וְיִלְחֶה מִבְּכוֹר וְהִשְׁתָּא אֲשַׁכְּחָא דְוֹאֲכַלְתָּ לִפְנֵי ה' וְגו' (דְּבָרִים יד)
דַּמַּעֲשֶׂר שְׁנִי אֲתַפָּקֵשׁ לְבְּכוֹר וְכִינוּ דְאִיבָא בְּכוֹר דַּשְׁמִיטָא לוֹ הָלֹא מִתְאַכִּיל אֲלֵא בַּצִּנִּי הַבִּית בְּגוֹן הֵאִי גְמִרִינוּ מַעֲשֶׂר מִשָּׂה: וּמִי וְלִפְנִין קִדְשִׁים מְהֻדְּשִׁי בְּגוֹן הָבֹא דְלִפְתָּ בָּשָׂר מִדָּם וּמַעֲשֶׂר מִדְּבָר: וְהֵא א"ר יוֹחָנָן כו' וּמִפְּרֶשׁ טַעֲמָא בְּאִתְיוּהִי מְקוֹמוֹן (דְּבָחִים דף מט:):
לְמַד מִן הַלְּמַד בְּגוֹן הָבֹא דַּמַּעֲשֶׂר לְמַד מִדְּבָר וּבָשָׂר גּוֹפֵה לְמַד מִדָּם: חֲלִין הוּא וְלִמְדִין אוֹתוֹ: בְּתַר הַלְּמַד אֲזַלִּי הָאִם הוּא חֲלִין לְמַדִּין אִתּוֹ מִהַמְלֵמָה:
בְּתַר הַמְלַמֵּד זֶם הַמְלַמֵּד בְּעִי לְמַהֲיוּ חֲלִין: מֵאִי אִיבָא לְמִימַר הֵא הֵיוּ הַמְלַמֵּד בְּכוֹר.
הָשִׂיא לִי בִין דְלֹא קִדְשָׁה לְעִתִּיד אֲמַאי מִסַּפְקָא לֹא בַּמַּעֲשֶׂר וּבְמִדְמָה חָזִי שְׁלָשׁוֹן וְרִשְׁלָמִי הִסְתַּב בַּסַּפְרִים עֲקֹר וְכֹן קִבְלֵתִי בַּמִּם' מִכּוֹת (דף יט.)
אִי קִסְבַּר קִדְשָׁה לְעִתִּיד לְבֹא בְּכוֹר גַּמִּי לְבָשִׁי וְאִי קִסְבַּר לֹא קִדְשָׁה מַעֲשֶׂר גַּמִּי לֹא לְבָשִׁי לְעוֹלָם קִסְבַּר קִדְשָׁה לְעִתִּיד לְבֹא וְהָבֹא דַּשְׁמִיטָא לִיֹּא בְּכוֹר בְּגוֹן שְׁנוֹרָךְ דְּמוּ בַּצִּנִּי הַבִּית כּו' וְל"ג בִּין דָּאִם אִיתָּה לְדָם לֹאֹו בַר זִרְיָקָה הוּא כּו' אֲלֵא ה"ג וְאֵתִי בָּשָׂר וְיִלְחֶי מִדָּם מַה דְּמוּ בַּמִּזְבֵּחַ אִף בָּשָׂרוּ בַּמִּזְבֵּחַ כְּלוּמַר מַה דְּמוּ שָׁל זֶה זִקְרָא בְּזִמָּן מִזְבֵּחַ אִף בָּשָׂרוּ לֹא יִאָכַל אֲלֵא בְּזִמָּן מִזְבֵּחַ וְהִשְׁתָּא מַעֲשֶׂר וְגַמֵּר מִשְׂאִי בָּשָׂר: מַעֲשֶׂר דָּגָן אֵינוֹ בֹּא אֲלֵא מִן הָאָרְזָן כַּפ"ק קִדְוִשִׁין בַּסּוּפֹ (דף לו:):
אַתָּה מַעֲלָה בְּכוֹר וּבְרִיתָא הָלֹא קִבְּלוּ מִשִּׁית אֲנִטְוִיגָנוּס ר"ע הִיא וּמִתְעִי' רַבִּי וְשִׁמְעָאֵל הִיא הָלֹא מִתַּר לִיֹּא הִיא קָרָא לֶהָךְ דְּרָשָׂא:
בְּכָל הַרְוֹאָה בְּכָל מְקוֹם שְׁוִיבֵל לְרִאיוֹתוֹ הַעוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם: וְדִין הוּא דְאֵינוֹ גָּבֵל:
מַה בְּכוֹר אֵינוֹ נֶאֱכָל אֲלֵא לִפְנִים מִן הַחוּמָּה דְקִדְשִׁים נִפְסְלִין בִּיצִיא:
מַה לְבְּכוֹר דְּכֹן חִלְקָה בְּזִמָּן אֲכִילָתוֹ וְאוּבְקָלִיו חִלְקָה בְּזִמָּן אֲכִילָתוֹ דְאֵינוֹ גָּבֵל אֲלֵא לְשֵׁי יָמִים וְיָמִים וְלִילָה אֶחָד וּמַעֲשֶׂר שְׁנִי לְעוֹלָם וְחִלְקָתָה בְּאוּבְקָלִיו שְׂאִינוֹ גָּבֵל אֲלֵא לְפִתָּיִם וּמַעֲשֶׂר שְׁנִי לְכָל אָדָם:
וּמֵאִי הָשִׂיא לִיֹּא לָבֹן עֲזָרִי דְקִאִמַר וְכוּל כּו' וּמִקָּא תְּנִי לָךְ הִיא דִּיאָכַל בְּכָל הַרְוֹאָה דְאַנְטְרִין קָרָא לְהַכִּי:
וּבִירוּשָׁלַיִם לִפְנִים מִן הַחוּמָּה וְהָשִׂיא לִיֹּא בַּשְּׁלֵמָא קִדְשִׁים קָלִים בְּעוּ מִתַּן זֶם אֲלֵא מַעֲשֶׂר לְתִאכִיל בְּכָל הַרְוֹאָה קמ"ל:
וְיִפְסֵל מִהַקְרָבָה הוֹאִיל וּבְכַתִּיב בָּנָה בָּשָׂנָה:
בָּנָה בָּשָׂנָה שְׂנִים בַּמַּשְׁמַע:
וּיּוֹם אֶחָד מִשְׁנָה זֹו שְׁשַׁחַטוּ בַּמַּעֲרִיתוֹ בַּסּוּף שְׂנִיתוֹ וּקמ"ל קָרָא דְנֶאֱכַל אוֹתוֹ וּיּוֹם הַמַּחֲרַת שְׂהוּא מִשְׁנָה הַאֲחֻרַת:
בַּחֲזוּהַ הַתְּנוּפָה דְהָיוּ חֲזוּהַ וְשׁוּךְ שָׁל שְׁלָמִים נֶאֱכָלִין לְכ"י וְיָמִים וְלִילָה אֶחָד. [ג"א]
וְהָיָה וּבַשָּׂרֶם וְהָיָה לָךְ בַּחֲזוּהַ הַתְּנוּפָה דְמִסְתַּמָּא הֵיוּ אֲזַלִּין לַחוּמָרָא וְאִמְרִינוּ (דְּבָחִים דף נז.)
בַּחֲזוּהַ וְשׁוּךְ שָׁל תְּנוּעָה וּבְכַתִּיב וְהָיָה לְהוֹסִיף עוֹד הָנוּהַ אַחֲרַת בִּיצוּאָ בַּהּ וְהָיוּ יּוֹם ב':
מִתְנִי' וְשִׂאבְדָּה וְנִמְצָאת בַּעֲלַת מוֹם קֹדֶם שְׁנִתְפַּכְּרִי בְּאַחֲרַת:
תָּמוּת אִם בְּפֶרֶי הַבְּעָלִים אַחֲרִי כֹן בְּאַחֲרַת:
תָּמוּת וְאָפֵילוּ לְרַבְּנָן דְאִמְרִי לְקַמְן וּפְלִיגִי גַּלְיָה דְרַבִּי דְאִין חֲטָאת מִתָּה אֲלֵא שְׁנִמְצָאת לְאַחֵר שְׁכָפְרוּ הַבְּעָלִים אִם בְּפֶרֶי הַבְּעָלִים דְּפֶרֶי הַבְּעָלִים שׁוֹב בְּאַחֲרַת רוּעָה:

תורה אור השלם
ואפלת לפני יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יֹדְעוּ שְׁמוֹ שֶׁם מַעֲשֶׂר דָּגָךְ תִּירֹשְׁךָ וַיִּצְהָרָךְ וּבְכֹרֶת בָּקָרְךָ וּצֹאנְךָ לִמְעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־יְמֵי־חַיֶּיךָ (דברים יד, כג) לפני יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֵנּוּ שְׁנָה בִּשְׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יֹדְעוּ יְהוָה אֶתֶּה וּבֵיתֶךָ (דברים טו, כ) וּבְשָׂרֶם יִהְיֶה־לָּךְ כַּחַז הַתְּנוּפָה וּבְשׁוּךְ תִּשְׁמִין לָךְ יִהְיֶה (במדבר יח, יח)

מסורת הש"ס
א זבחים מט:: שבועות י. ב זבחים מו:: זבחים ט: ג בכורות נג. ד זבחים ס:: מכות יט. ה זבחים ט: ו זבחים קיב:: מגילה ט:: משנה מגילה:: משנה זבחים ז זבחים כט:: ראש השנה ה: ח אוצר מדרשים מדרשים על משנה רבינו פטירת משנה רבינו עזר נוסחא ב ה ט בכורות כז: י מעילה י:: משנה מעילה

מסורת הש"ס

א יומא טו; פסחים צו.

ב לקמן כד; מעילה יז; משנה מעילה; משנה יומא

לא נהנין מדרבנן: ובלא מוועלין דאס גהנו פטורין מקרבן מעילה דבין דלא היא ולא דמיה דרבין חזנא תרשמה: ואם עד שלא פקרו העגלים אחרניהו קאי כלומר כל זמן שלא פקרו העגלים שלא רצה להקפער שאלחתי: תרעה עד שתסתאב אשברה שנתה זקוף קאי דאי לאברה ונמצאת פגלת מוס אף מאכאב וקנימא ויתמכר מיד ויביא עדמיה אחרת: ועושה תמורה האיל ודמים מתירין לקרב דהכי אמרינן פפרקין דלגיל (תמורה דף כ). דדבר ריועה להסתאב עושה תמורה: גמי' מאי טעמא לא תני להו כולהו בהדי דלגיל אלא פליגי לה כלומר מאי קנא דתני לה שחרי שבי ולא קנא כולהו ה' חטאות בחד אלא מקבין בין ג' קמאי וכ' בהלוי: רישא פסוקא לה דלעולם מתות ואפלו לא פקרו העגלים: למיה לי למתני גבי מעילה דכלה הך מנצי' רצינן גבי מעילה שיש שם פקח אחר שמתחיל וכל חטאת ותמורת חטאת וכלה מקצימין : קאלו היא עומדת בבית הקברות כלומר כל מקום שהיא שם רואין אותה קאלו היא עומדת בבית הקברות שאין כהן יכול לפגם אחריה ולשוחטה ורועיה עד שתסתאב: תנן חטאת שעברה שנתה או שאברה ונמצאת פגלת מוס כו' תיובתא דר"ש בן לקיש דסבין ואמר רועיה ומשמע אפילו פקרו העגלים: פי קתני מתה לאברה ונמצאת פגלת מוס ולקמן פריך א"כ שברה שנתה למאי הלכתא קתני לה בהדי הך דמתות: אמר רבה הך קאמר שעברה שנתה או אברה ונמצאת פגלת מוס עובר לאחר שפקרו העגלים מתה ואפי' פקרו העגלים אחרי כן האיל ואיבא תרתי לרעיונא מתה ואשברה שנתה לא קאי כלל: ואם עד שלא פקרו העגלים כלומר שלא רצו להקפער שאלחתי תרעה כו'. והשתא ליבא למשכר דא מאכאב וקנימא שאין שהמת קדשים ומקרת על מוס עובר: ישמר מקצי לה כלומר האיל וכבר נפל בה מוס עובר וישמר מקצי לה למתני כלומר ומתין אולי יששה מוס זה קובע: ועוד שברה שנתה למאי קתני לה האיל ולא שנה אורי שום דיקא: שברה שנתה ואברה ונמצאת תמיה ודברו העגלים שאלחתי או אברה ונמצאת פגלת מוס דאיבא גמי תרתי לרעיונא ודברו העגלים שאלחתי מתה קדס שפקרו העגלים שאין רוצים להקפער שאלחתי תרעה הך שעברה שנתה ואברה ונמצאת תמיהה וכי אר"ש בן לקיש ואפי' פקרו העגלים אחרי כן רועיה בלא אברה ודקא הוא דאיבא לרעיונא: דמהניא בה אברה מועלת בה להביאה למיתה: משום דלא חזיא למלתא אפי' קדס אברה דבת שנתה פתחי (במקצר טו) וזו שברה שנתה ופסול הגוף הוא: דאי לאו מומא חזיא אימא פסול חסרין עגלמא והאיל ונמצאת קדס פפרת שהניה תרעה ולא תהוי גיה אברה למות: דלא חזיא להקברה בשום קרנן: שברה שנתה חזיא להקברה בשאר קרננות וכל הך דשנין תרתי לרעיונא הינו פי נמצאת קדס פפרת שגיה לכל נמצאת לאחר פברה אפלו אין שם ריעיונא דאבוד מתה: ומי אמר רבא הכי דאיבא דנפקמל קדס לאבוד מהני לה אבוד

ולד חטאת פרק רביעי תמורה

לא נהנין מדרבנן מעילה דבין דלא היא ולא דמיה דרבין חזנא תרשמה: עד שתסתאב אשברה שנתה זקוף קאי דאי לאברה ונמצאת פגלת מוס אף מאכאב וקנימא ויתמכר מיד ויביא עדמיה אחרת. ועושה תמורה ומועלין בה. גמי' מאי טעמא לא תני להו גבי דדדי? רישא —

עד שתסתאב, ויתמכר ויביא בדמיה אחרת, ועושה תמורה ומועלין בה. גמי' מאי טעמא לא תני להו גבי דדדי? רישא — פסיקא ליה, וסיפא — לא פסיקא ליה. למיה לי למיתנייה גבי מעילה, למיה לי למיתנייה גבי תמורה?
תנא חכא תמורה, ואיידי דתנא תמורה — תנא גמי מעילה, ואיידי דתנא גבי מעילה מעילה — תנא גמי תמורה.
^(א)**אמר ריש לקיש: חטאת שעברה שנתה, רואין אותה כאילו עומדת בבית הקברות, ורועה. תנן: שעברה שנתה, ואברה ונמצאת פגלת מוס, אם אחר שפיפרו בעלים — מתה, תיובתא דריש לקיש! אמר לה ריש לקיש: פי קתני רישא "מתה" — אאברה ונמצאת פגלת מוס, אם אחר שפיפרו בעלים — תמות. אי הכי, אימא סיפא: "אם עד שלא פיפרו הפעלים תרעה עד שתסתאב", ואי פגלת מוס — הא מסאבא וקנימא! אמר רבה: הכי קאמר תנא: שאברה ונמצאת פגלת מוס עובר, אם אחר שפקרו בעלים — מתה, אם קודם שפיפרו בעלים — תרעה עד שתסתאב במום קבוע, ותימכר. אמר רבא: שתי תשובות בדבר, חדא — דאם כן, "ישמור" מיבעי ליה למיתני, ועוד — "שעברה שנתה" למאי הלכתא קתני? אלא אמר רבא: הכי קתני, עברה שנתה ואברה, או אברה ונמצאת פגלת מוס — אחר שפיפרו הפעלים מתה, קודם שפיפרו הפעלים תרעה עד שתסתאב ותימכר. וצריך למיתני "אם אברה" גבי פגלת מוס, וגבי עברה שנתה, דאי תנא גבי שעברה שנתה — הוה אמינא התם הוא דמהניא לה אברה, משום דלא חזיא למיתלתה, אבל פגלת מוס דאי לא מומא חזיא — אימא לא תהני ליה אברה. ואי תני גבי פגלת מוס, התם הוא דמהניא לה אברה, משום דלא חזיא להקרבא, אבל עיברה שנתה דחזיא להקרבא, אימא לא תהני לה אברה, צריכא. ומי אמר רבא הכי? והאמר רבא: אבידה דלילה לא שמה אבידה! לא דמי אבידה דליליא — לא חזיא לא לגופה ולא לדמי, אבל הא — נהי דלגופה לא חזיא, לדמי חזיא. תנן: השני ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה, לפי שאין חטאת הציפור מתה. הא דיחיד — מתה! ואמר רבי יוחנן: בעלי חיים נדחין, וכשהוא מתכפר — בשני שבזוג שני מתכפר. ואידה, קמא, הוה ליה פי עיברה שנתה, וטעמא דציפור, הא דיחיד — מתה! אמר לה: דחויין לחוד, ואבודין לחוד. מאי טעמא? אבודין — דעתיה עליהון, דילמא משתכחין. דחויין — לא דדרי מתחזיין.**

גופא

מאכאב וקנימא: ישמור מקצי לה פרש"י ישמר אותה אולי יששה מוס קבוע ול"נ דא"כ הינו תרעה דקתני לבן נראה לכרש ישמר אותה אולי תתפשט ויחזיא להקברה: אי תנא גבי עברה שנתה התם הוא דלא אהני (לה אבודת) משום דחזיא להקרבא ויהנו פשיטת ר"י דרעיו ריעונות מבאיין אותה לזיז רעיה: ומי אמר רבא הכי דאיבא דנפקמל קדס דאיבא דמהניא ליה אבוד למות ואמר רבא ראבנות לילה לא שמה אברה וא"ת לפרך ממנצי' דקתני אברה ונמצאת פגלת מוס מתה אע"ג דאיבא ריעונא אחריתי עם אברה וי"ל דבשגלמא ממנצי' לא מצי למשכר, דשאני מנצי' דאברה קדס שביא לה דריעונא אחריתי ומש"ה לא דמי לאבנות לילה דריעונא דלילה פא עגיה קדס אבוד לכל לקבא פריך שפיר שהרי ריעונא דעברה שנתה פא עגיה קדס אבוד ומש"ה פריך מאבנות לילה ומשני לא דמי אבנות לילה לא חזיא לא לגופה ולא לדמי פאן משמע פשיטת ר"י דרעיו ריעונות מבאיין אותה לקציה ולא למיתה: אמר לה רבא פרש"י ונחי דאיבא דחוי ונתפטר שאלחתי מתה בלא שום אבונה ולרשב"ל נחי תקשה דכי תרינא עגיה שברה שנתה ואברה לרשב"ל תרינא ולי לא סבירא לי ואי משום אברה ונמצאת פגלת מוס קשאי לך אמאי נקט פגלת מוס תמות משום אבונה לחודה האיל ושוב נתפטר שאלחתי לא קשאי דחויין לחוד ואבודין לחוד ואע"ג דאברה שניין ריעונא אחריתי עכ"ל ולא נראה דתשאר מלתא דרשב"ל בקשאי דאי מותי לה בבמה מקומות דהש"ס ועוד קשה דממה שהקשה לא תרן לך נראה לר"י לפרש פי היכי דאצטרך לשנויי אמנצי' דשני תרתי אבונה ופגלת מוס ולפיכך אתה צריך ללמד ולומר דחויין לחוד ואבודין לחוד הכי גמי נהני לרשב"ל דחויין לחוד ושברה שנתה לחוד דחויין לא חזו לשום הקרבה ושברה שנתה חזיה להקרה דשאר קרננות:

כב.

	עין משפט בר מצוה
---------------------------------------	---

א מיי' פג' מהל' מעילה הל' ד:	
ב מיי' פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:	
ג מיי' פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:	
ד מיי' פה' מהל' עבודת יום הכפורים הל' טו:	

למות: והאמר רבא אבנות לילה לאו שמה אבונה אם אברה פגלה והשריש אחרת תתניה לאו שמה אבונה ולר' דאמר אפי' נמצאת קדס פברה מתה האי איניה מתה דהאילו ובגילה לא מצי לאקריבה והיא נמצאת ביום המסרת לאו שמה אבונה ורועה אם נתפטר בהקברה. וה"נ האיל וגברה שנתה לא חזיא לאקריבי לא תהוי אברה ויחזין לקרב בשעת אברה שאין קרבן פגילה: לדמי חזיא קדס שאברה: תנן במסכת יומא (דף סב). גבי שצירי יום הפסחים מת אותו של עזראל מבאי שנים מן השוק ומגרייל ומשלח האחד והשני ורעה עד שיקסתאב: דא גיחזיד פי האי גיחזי מתה: ואי"ר יוחנן בקסבת יומא (דף סד). פגלי חיוין גיחזין וגדהש שני שבזוג ראשון קשמת חביו לעולם וקשאי מתפטר מתפטר בשני שבזוג שני וקמא חיוי דחוי קשמת חביו פאלו עברה שנתו. וקתני דטעמא דאיניה מתה משום דחטאת צבור היא דא גיחזיד מת ואע"ג דלשם שום אברה מתה משום דחוי דקמא מאחר שנתפטר בלחר אלמא תרתי לרעיונא לא פשינן וקשאי לקבא: אמר לה רבא ונחי איבא דחוי ונתפטר בלחר מתה בלא שום אברה ולר"נ נחי תקשי וכתרענא עגיה שברה שנתה ואברה לר"נ תרינא ולידיו לא סבירא לי ואי משום אברה ונמצאת פגלת מוס קשאי לך אמאי נקט פגלת מוס תמות משום אברה לחודה ויחזיא לקרה האיל ושוב נתפטר שאלחתי האיל ויחזיא לקרה חזיה להקרה דשאר קרננות:

קסבר רבא. לא דמיא דאבונה דלילה להכי לא שמה אבונה דאיתה אבונה דלילה לא חזיא לא לקדשות הגוף ליקרב עצמה בלילה ולא לקדשות דמים למזכרה ולהביא אחרת תחתיה בלילה אבל שעברה שנתה ואברה ונמצא נחי דלקדשות הגוף ליקרב עצמה דהא עברה שנתה לא חזיא לקדשות דמים למזכרה ולהביא בדמיה אחרת חזיא וכיון דשבעת אבדה חזיא לקדשות דמים הלכך פסלה לה אברה ותמות:

[תנן במסכת יומא מת אחד מן שצירים עד שלא הגרילו עליהן וביא אחר ומחזין לו ואם משגרילו וביא שטם אחרים וגרילו עליהן ויחמר אם של שם מת זה שעלה עליו הגריל לשם יתקיים תחתיו ואם של עזראל מת כו'. עד ושני ירעה עד שם תסתאב ויפלו דמיו לנדבה לפי שאין חטאת היצבור מתה. כדאמר לשל בפי"ש בקרבנות]:

וא"ר יוחנן. התם בעלי חיים שהיו ראויין ולא ארבע בעצמם פסול יטחין מהקרבה וכסאא מתכפר בשני שבזוג שני מתכפר שלא מת אחד מהן ואיך קמא שמת חביו כיון דעבר זמנו דנתכפרו בלחר אה ליה כי עברה שנתה וטעמא דציפור דרועה הא חיחוד מתה וקשאי לרבא דאמר שעברה שנתה ואברה אם נמצא עד שלא כיפרו הבעלים תרעה והא הכא דאיתה להאי [קמא] דקאי עד שלא כיפרו הבעלים וטעמא דציפור הא חיחוד מתה אמר לך רבא דחויין לחוד הא משום הכי איה מתה אי הא חיחוד דחויי הא לגמרי מהקרבה ואבודין לחוד בלא מסח דעתיה מנייהא דסבר משתכחי (הלכות') [הלכך] ירע:

ל"א אלמא האיל דאי דחיות לה כו'. כלשנא קמא לית ביניהא אלא שינוי לשון:

אשברה שנתה קאמר תרעה] מדהא קא מיירי בשברה שנתה אף משפיפרו בעלים תמות נמי מיירי בשברה שנתה וקשאי לרש לקום:

אמר רבה תני הכי אם עברה שנתה [וא] אברה ונמצא בעל מוס בעל (או אברה) [שאלברה] ונמצאת בעלת מוס קבוע אם משפיפרו בעלים תמות דהכא איבא תרת לרעיונא דאברה ונמנ' בעל מוס הלכך תמות ולא קשיא סיפא נמי דכלה בחדא [מיירי] (איירי ואיחא ואיחא) תרעה עד שתסתאב במום קבוע:

דא"כ. דבבעלת מוס עובר קא מיירי אמאי קתני תרעה וישמר עד שישהה מוס קבוע (אידי) בעי למיתנא ועוד כיון דהיא ששברה שנתה אם משפיפרו הבעלים לא תמות אא"כ אברה ונמצאת בעלת מוס לחוד למאי הלכתא קתני לה [א"כ לעיברה] [היא דעברה] שנתה. ל"א ותב' כי קתני תמות אאברה ונמצאת בעלת מוס ולא ראשברה שנתה [א"כ] למה תנייה לעברה שנתה בין הני דמתניתין אלא אמר רבא (הכי קתני) [הכי נמי] שעברה שנתה ואברה וכן נמי ההא דאברה ונמנ' בעל מוס אם משפיפרו הבעלים תמות משום דאית בכל חזא תרת לרעיונא ולא קשיא לרש לקום והאי דקתני אם עד שלא כיפרו תרעה אשברה שנתה לחוד קאי ולא אברה ונמצא בעל מוס:

ומי אמר רבא הוי. דשעברה שנתה ואברה דמשום הכי תמות משום דאברה ואחמר רבא אבונה דלילה ונמצא בשחרית לא שמה אבוד בלא מופסלה באברה דלילה משום דלילה לאו זמן הקרבה וכן נמי כי אברה לאחר שעברה שנתה בלא חזיא להקרבא לא תפסל בה אבידה:

רבינו גרשום

לא נהנין בה מדרבנן:

ולא מועלין. בה מדראוייתא:

אם עד שלא כפרו הבעלי' עברה שנתה או נמצא ורוצין להקפער בדמיהן אותה שעברה שנתה תרעה ויתמכר ואותה שהיא בעלת מוס יתמכר לאלתר ועשין תמורה כיון דיש בה קדושת דמים ומועלין בה נמי:

מ"ט לא תני. לה כולה מתניתין כדדי לכולה חמש חטאות המיות בהי אלא פלגי וקני לה לתלת לחוד דיומרת ואתרי לחוד. משום דרשא הני תלת קמאי פסוקא ליה. דבין לפני כפרה ובין לאחר כפרה מיתות:

סיפא לא פסיקא ליה. דהא לפני כפרה ירעו. ומאי טעמא תני לה בתמורה דקאמר ועשין תמורה וחדר תני מועלין בה משום אבד דקאי בתמורה ואידי דתנא תמורה תני ומועלין בה והתם בחס' מעלה איבא שירקא מתחמיל נמי ולד חטאת כו'. ואידי דתתם תני מעלה תנא נמי התם דתמורה:

חטאת שעברה שנתה. אע"ג דקיימא בעורה:

דחזין אותה באלו עומד בבית הקברות. מה התם לא מעי כהן אילן לאייתיי אף הכא נמי חזיא להקרבה אלא תרעה:

[אם משפיפרו הבעלים תמות. משמע דקאמר נמי אשעברה שנתה]:

אי הכי אימא סיפא כו'. [אמר לך ריש לקום כי קתני תמורה אאברה ונמצא בעל מוס ולא אשברה שנתה. ואי בעל מוס למה לי תרעה אלא

כב:

 עין משפט גור מצוה					
א	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ט:			
ב	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ט:			
ג	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' יג:			
ד	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' י:			
ה	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' יב:			
ו	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:			
ז	מיוי' פה'	מהל' פסולי המוקדשין הל' א:			
ח	מיוי' פה'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ב:			
ט	מיוי' פה'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:			
י	מיוי' פה'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ד:			
יא	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ז:			
יב	מיוי' פד'	מהל' פסולי המוקדשין הל' ג:			
יג	מיוי' פה'	מהל' פסולי המוקדשין הל' א:			

אַפִּי' אַבידָה דײַקמא נְמִי דאָמרי רבֿנן אַבידָה בשַׁעַת הַפֿרָשָׁה רועֶה וְאֵס תֵּאלֵמ לִימָא דְלָרְכִי אַפֿא אַנְטוֹרִי דְאִמֵּר לְהִמְן (תּמוּזָה כג.) הַכֵּל מוֹזִים עֲתִיקַפֿר עֲשֵׂאִינָה אַבְדָּה אַבְדָּה מִמֶּה וְאַנְטוֹרִי רַבֿנן לְאַשְׁמוּעִינן דְאִבְדִּית לִיָּה וְתַפֿפֿר עֲשֵׂאִינָה אַבְדָּה אַבְדָּה אִינָה מִתָּה הָא דִימִמָּא כה"ג מִתָּה וַצִּירִין לִימֵר דִּהֲאִי שִׁיטָה לִית לֵה דְרָכִי אַפֿא ה"ג אִיפֿא סְגִייתַּ בְּפִרְק מִי שְׁהִינָּה טִמָּא (פֿסחים דף צו.) דָּלָּא מִתּוֹקְמִי כְרָכִי אַפֿא:

אָפֿי' אַבִּידָה דְלִיָּה חס"י דָּלָּא הִימָה אַבְדָּה אָלָּא בְּלִיָּה וּבַעֲלִית הַשְׁחַר וּנְמִצָּת וְלֹא מַשְׁפַּחַת לֵה דִתְהִינּוּ אַבְדָּה בַּשַּׁעַת בִּפְרָה דִּהָא בְּלִיָּה לֹא קִרְבָּה חֲבֵרְתָּה: רְשִׁילֵּו אַבְדָּת יוֹס נְמִי שְׁנִמְצָת תִּקֵּס בִּפְרַת חֲבֵרְתָּה:

גופא: אָמֵר רַבָּא: אַבְדָּה דְלִיָּלָה לֹא שְׂמָה אַבְדָּה. **אַליפֿא דְמָאן?** **אַלימָא אַליפֿא דְרַבֿנן** — מָאִי אִירִיא אַבְדָּה דְלִיָּלָה? **אַפֿילוּ אַבְדָּה דִּיּוֹס נְמִי, דְאָמְרִי רַבֿנן:** אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה רועֶה. **וְאַלָּא, אַליפֿא דְרַבֿי, עַד כָּאן לֹא קֵאמֵר רַבֿי אֱלֹא אַבִּידָה דִּיּוֹם, אָבֵל אַבִּידָה דְלִיָּלָה — אַפֿילוּ רַבֿי מוֹדֶה דְלָרְעִיָּה אָזְלָא. "איבָּעִית אִימָא: לְעוֹלָם אַליפֿא דְרַבֿנן, וְהָכָא כְּמָאִי עֲסָקִינוּ — בַּאֲבָדָה בַּשַּׁעַת בַּפֿרָה. עַד כָּאן לֹא קֵאמְרִי רַבֿנן אַבָּדָה בַּשַּׁעַת בַּפֿרָה מִתָּה, אֱלֹא הִיכָא דְעִימָר אַבִּידָתָה בִּיּוֹם, אָבֵל הִיכָא דְעִימָר אַבִּידָתָה בְּלִיָּלָה — לֹא. "אִמֵּר אַפֿי': נִקְטִינוּ, אַבִּידָה וְלֹא גִנוּכָה, אַבִּידָה וְלֹא גִזוּלָה. הִיכִי דְמִי אַבִּידָה? אָמֵר רַבֿי אוֹשַׁעֲיָא: אַפֿילוּ אַחַת בַּעֲדָרוֹ, וְאַפֿילוּ אַחַת בַּאֲחַת. וְרַבֿי יוֹחָנָן אָמֵר: אַחֲרִי הִדְלֵת. "איבָּעִיָּא לְהוּ: הִיכִי קֵאמֵר? אַחֲרִי הִדְלֵת הוּא דְליפֿא דְקָא חֲזִי לֵה, אָבֵל אַפֿראִי דְאיפֿא דְחֲזִי לֵה — לֹא הוּיָא אַבְדָּה, אוּ דִילְמָא אַחֲרִי הִדְלֵת דְאִי מִהֲדַר אַפֿיָה חֲזִי לֵה — הוּיָא אַבְדָּה, וְכֵל שְׁכָן אַפֿראִי דְלֹא קִחוּזִי לֵה? תִּיקוּ. "אָמֵר רַב פֿפֿא: גְּמָרִינוּ אַבְדָּה מִמֶּנּוּ וְלֹא מְרוּעָה — לֹא הוּיָא אַבְדָּה, וְכֵל שְׁכָן אַבְדָּה מְרוּעָה וְלֹא אַבְדָּה מִמֶּנּוּ. אַבְדָּה מִמֶּנּוּ וּמְרוּעָה, וְאַחַד בְּסוּף הָעוֹלָם מִפֿיר כַּה — מָאִי? תִּיקוּ. בַּעֲי רַב פֿפֿא: אַבְדָּה בְּכּוּס מַהוּ? אַליפֿא דְמָאן? אִילִימָא אַליפֿא דְרַבֿי — הָאִמֵּר אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה מִתָּה! אֱלֹא, כִּי קְמִיפַּעֲיָא לִיה אַליפֿא דְרַבֿנן, מִי אַמְרִינוּ: כִּי אָמְרִי רַבֿנן בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה רועֶה, חוּדֵם שִׁיקְבֵּל דְמָה בְּכּוּס, אָבֵל הָכָא סְבִירָא לְהוּ: כֵּל הָעוֹמֵד לִיזְרֹק בְּזוּרוֹק דְמִי. אוּ דְלָמָא, כְּמָה דְלֹא אַזְדָּרִיק דָּם — כִּי אַבָּדָה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה דְמִיָּא, וְרַעֲיָא. וְאיפֿא דְאָמְרִי: לְעוֹלָם אַליפֿא דְרַבֿי, כִּי קְמִיפַּעֲיָא לִיה — כְּגוֹן שִׁקִּיבֵל דְמָה בַּשְּׂמִי כּוּסוֹת, וְאַבֵּד אַחַד מִהֶן. וְאַליפֿא דְמָאן דְאָמֵר כּוּס עוֹשָׂה חֲבִירוֹ דְחוּי — לֹא תִיבָעִי לֵה, כִּי תִיבָעִי לֵה אַליפֿא דְמָאן דְאָמֵר כּוּס עוֹשָׂה חֲבִירוֹ שִׁירִיִּים. הִנֵּי מִיָּלִי — הָא לִיכָּא, דְאִיתְנָהוּ לְתַרְוִיָּהוּ, דְכֵל הִיכָא דְבָעִי זָרִיק; אָבֵל הָכָא — הָא לִיכָּא, אוּ דְלָמָא לֹא שָׁנֵא? תִּיקוּ. "^(א)מִתְנִי' הַמִּפְרִישׁ חֲטָאת, וְאַבְדָּה, וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ, וְאַחַר כֶּה נִמְצְאת הֲרֵאשׁוֹנָה — תָּמוּת. 'הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לַחֲטָאתוֹ, וְאַבְדּוֹ, וְהַפְרִישׁ חֲטָאת תַּחֲתֶיהָם, וְאַחַר כֶּה נִמְצְאוּ הַמַּעוֹת — יוֹלִיכֶם לָיִם הַמַּלְח. "^(ב)הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לַחֲטָאת, וְאַבְדּוֹ, וְהַפְרִישׁ מַעוֹת אַחֲרוֹת תַּחֲתֶיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לִיקַח חֲטָאת מִהֶן עַד שֶׁנִּמְצְאוּ הֲרֵאשׁוֹנוֹת — יָבִיא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ חֲטָאת, וְהִשְׁאָר יִפְּלוּ לַגִּדְבָּה. "^(ג)הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לַחֲטָאתוֹ וְאַבְדּוֹ, וְהַפְרִישׁ חֲטָאת תַּחֲתֶיהֶן, לֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָהּ עַד שֶׁנִּמְצְאוּ הַמַּעוֹת, וְהָרִי חֲטָאת בַּעַל מוֹם — תִּמְכֹּר, וְיָבִיא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ חֲטָאת, וְהִשְׁאָר יִפְּלוּ לַגִּדְבָּה. "^(ד)הַמִּפְרִישׁ חֲטָאת וְאַבְדָּה, וְהַפְרִישׁ מַעוֹת תַּחֲתֶיהָ, וְלֹא הִסְפִּיק לִיקַח מִהֶן חֲטָאת עַד שֶׁנִּמְצָא חֲטָאתוֹ, וְהָרִי הִיא בַּעֲלַת מוֹם — תִּימְכֹר, וְיָבִיא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ חֲטָאת, וְהִשְׁאָר יִפְּלוּ לַגִּדְבָּה. "^(ה)הַמִּפְרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאַבְדָּה, וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ, לֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָהּ עַד שֶׁנִּמְצְאת הֲרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִי שְׂתִיהֶן בַּעֲלַת מוֹם — יִמְכְּרוּ, וְיָבִיא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ חֲטָאת, וְהִשְׁאָר יִפְּלוּ לַגִּדְבָּה. הַמִּפְרִישׁ חֲטָאת, וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ, לֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָהּ עַד שֶׁנִּמְצְאת הֲרֵאשׁוֹנָה, הִי שְׂתִיהֶן תִּמְימוֹת — אַחַת מִהֶן תִּיקְרַב חֲטָאת, וְהִשְׁנִיָּה תָּמוּת, דְּבָרִי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין חֲטָאת מִתָּה אֱלֹא שֶׁנִּמְצְאת מֵאַחַר שִׁכִּיפְרוּ הַבָּעֲלִים, וְאִין הַמַּעוֹת הוֹלְכִים לָיִם הַמַּלַּח אֱלֹא שֶׁנִּמְצְאוּ מֵאַחַר שִׁכִּיפְרוּ הַבָּעֲלִים. "^(ו)הַמִּפְרִישׁ חֲטָאת, וְהָרִי הִיא בַּעֲלַת מוֹם — מוֹכְרָה, וְיָבִיא בְדִמְיָה אַחֶרֶת. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם קִרְבָּה שְׁנִיָּה עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַטָּה — תָּמוּת, שֶׁכֹּכֵר כִּיפְרוּ הַבָּעֲלִים. "^(ז)גְּמִי טַעֲמָא דִּהַקְרִיב אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ, הָא לֹא הַקְרִיב אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ — רועֶה. מַנִּי? רַבֿנן הִיא, דְאָמְרִי: אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה — רועֶה. אִימָא סִיפָא: הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לַחֲטָאת וְאַבְדּוֹ וְהַפְרִישׁ אַחֲרִים תַּחֲתֶיהֶם — יָבִיא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ, וְהִשְׁאָר יִפְּלוּ לַגִּדְבָּה. טַעֲמָא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ, הָא הִבִּיא מֵאַחַד מִהֶן — הַשְּׁנִי יוֹלִיכּוּ לָיִם הַמַּלְח. אֲתָאן לְרַבִּי, דְאָמֵר: אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה מִתָּה. רִישָׁא רַבֿנן, וְסִיפָא רַבֿי?! הִנִּיחָא לְרַב הוּנָא, דְאָמֵר רַב הוּנָא אָמֵר רַב:**

הַכֵּל

וּלְד חֲטָאת פֿרַק רַבֿיעִי תּמוּרה

גּוּפֵא אַבְדָּת לִיָּה חס"י דָּלָּא הִימָה אַבְדָּה אָלָּא בְּלִיָּה וּבַעֲלִית הַשְׁחַר וּנְמִצָּת וְלֹא מַשְׁפַּחַת לֵה דִתְהִינּוּ אַבְדָּה בַּשַּׁעַת בִּפְרָה דִּהָא בְּלִיָּה לֹא קִרְבָּה חֲבֵרְתָּה: רְשִׁילֵּו אַבְדָּת יוֹס נְמִי שְׁנִמְצָת תִּקֵּס בִּפְרַת חֲבֵרְתָּה: דִּהָא אִמֵּרִי רַבֿנן עֲמִתַּי' אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה כְּלוּמֵר בַּשַּׁעַת שְׁעִירִין חֲבֵרְתָּה שְׁהַפְרִישׁ תַּחֲתֶיהָ מִפְרָשָׁת ועוֹמֶמֶת שֵׁלָא קִרְבָּה תִקֵּס מְצִיחָתָה שֶׁל זוֹ רועֶה דְתַנְעִי וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אִין חֲטָאת מִתָּה אָלָּא שְׁנִמְצָת לְאַחַר שְׁתַּפְּסָרוּ הַבָּעֲלִים: אָלָּא אֲלִיפֿא דְרַבֿי דְאִמֵּר תָּמוּת וּקוּמ"ל רַבָּא דְעַד כָּאן לֹא קֵאמֵר רַבֿי כּו' לְרַעֲיָה אָזְלָא הוֹאִיל וְאִי נְמִי קוּמָא לְהִמְן לֹא מַצִּי לְאַקְרוֹבָה בְּלִיָּה לֹא אַבְדָּה הִיא: בַּשַּׁעַת בִּפְרָה שְׁאָבְדָה בְּלִיָּה וְשׁוּב לֹא נִמְצָתָה עַד שְׁתַּפְּסָר בַּאֲחֶרֶת: עִמָּר אַבְדָּה תַחֲלַת אַבְדָּתָה: נְקוּטִין אַבְדָּה בַּשַּׁעַת בִּפְרָה מִתָּה: וְלֹא גִנוּבָה וְאֵס הַחֲזִירָה לוּ לְאַחַר בִּפְרָה רועֶה וְיִפְּלוּ דְמִיָּה לַגִּדְבָּה: אַחַת עֲבָדְרוּ שְׁתַּפְּסָרָה לוּ עֲבָדְרוּ אַע"ג דְקָא חֲזִי לְכּוּלָּהּ הוֹאִיל וְאִינוּ מִפֿיר כַּה אָלָּא לְאַחַר בִּפְרָה הוּיָא אַבְדָּה: וְאַפְּלוּ אַחַת שֶׁל חֲטָאת בַּאֲחַת שֶׁל חֲלִין: אָבֵל אַפֿראִי שְׁהִלְכָה לְמַדְבָּרוֹת וְנִתְשַׁרְבָּה בַּהֲמוֹת שֶׁל חֲסִידִים וְאִינוּ חֲסִידִים עַצְמָן אִיִּם מִפֿירִין כַּה אַפְּלוּ דְכִי בִין דְאיפֿא דְחֲזִי לֵה דְאוֹתֵן חֲסִידִים חֲזוּ לֵה וְאֵע"ג דְאִין מִפֿירִין אֹתָהּ לֹא הוּיָא אַבְדָּה: וְכַל שְׁכָן אַפֿראִי דָּלָּא קָא חֲזִי לֵה אִיְהוּ לְגַמְרִי: לִ"א אָבֵל עֲבָדַר דְקַחוּזִי לֵה דִּהָא חֲזִי לֵה אִיְהוּ לְכּוּלָּהּ וְאִינוּ מִפֿיר כַּה לֹא הוּיָא אַבְדָּה: וּפְלִיגִי כְּלוּמֵר שְׁפִירִישְׁנוּ מִקֵּן לְאַחַר זְמַן שְׁשִׁיבִירְהִי: דָּלָּא קָא יַעַד שְׁאִינוּ מִפֿיר אִי זוֹ הִיא תַבָּעִי תְּקוּ [ע"כ לִ"א]: אַבְדָּה בְּכּוּס אַבְדָּה בַּשַּׁעַת שְׁסֵם חֲבֵרְתָה בְּכּוּס שְׁאָבְדָה וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת וּשְׁחַטָּה וְקַבֵּל דָּמָה וּבַעֲדוּ דָם בְּכּוּס נִמְצָת זוֹ: הָאִמֵּר אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה כְּלוּמֵר שְׁנִמְצָת עַד שֶׁחֲבֵרְתָּה הוּיָא מִמֶּה וְכַל שְׁכָן דִּהָא שְׁשִׁיבֵתָּה כֹּכֵר וְאיפֿא לְמִימֵר כֵּל הָעוֹמֵד לְזַרֵּחַ בְּזוּרוֹק דְמִי וּבְאִבְדָּה בַּשַּׁעַת בִּפְרָה דְמָנֵא: כִּי אִמֵּרוּ רַבֿנן אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה רועֶה וְאַפֿי' נִתְפַּסְרוּ הַבָּעֲלִים שׁוּב בַּאֲחֶרֶת הִי מְלִי שְׁנִמְצָת תִּקֵּס שְׁתַּקַּבֵּל דָּמָה שֶׁל חֲבֵרְתָה בְּכּוּס אָבֵל הָכָא כּו': לְעוֹלָם אָלָּפֿא דְרַבֿי וְלֹא בַּשְּׂמִי בַּהֲמוֹת מִבָּעִי לֵה אָלָּא בַּהֲמָה אַחַת שְׁאָבֵל אֶת דָּמָה בַּשְּׂמִי כּוּסוֹת: וְאַכֵּד הָאִחַד בַּשַּׁעַת זִרְקוֹת חֲבֵרוֹ: אֲלִיפֿא דְמָאן דְאִמֵּר בַּמִּסָּבֵת יוּמָא בַּפֿרַק הוֹצִיָּאוּ לוּ בְּכּוּס אַחַד עוֹשָׂה אֶת חֲבֵרוֹ דְחוּי דְחֲטָאת שְׁקַבֵּל דָּמָה בַּאֲרַעַב כּוּסוֹת וְהִמְן מִן הָאֲחַת אֲרַעַב מִתְּנוּת כְּדִין חֲטָאת שְׁשִׁאוֹן לֹאִלוּ דְחוּיִין וְשִׁירִיו נִשְׁפָּכִין לִיסוּד וְהִן נִשְׁפָּכִין לֹאִמָּה (דִּהָא אַתַּפְּשֵׁר בַּאֲרַעַב מִתְּנוּת אָבֵל הָכָא דְאִשְׁכַּד הָאִתָּה) לֹא תַבָּעִי לָךְ דְחוּיָא כְּסוּלָּה אַע"ג דְהִנֵּי' כּוּסוֹת נִשְׁפָּכִין לֹאִמָּה דִּהָא אַתַּפְּשֵׁר עַד' מִתְּנוּת אָבֵל הָכָא דְאִשְׁכַּד הָאִתָּה בִין דְאִילוּ הִנֵּה קָמַן הִי דְחוּי דְשִׁפְךָ לֹאִמָּה הַשָּׂבֵא כִי אַכֵּד הִי לֵהוּ תַרְפִּי לְרַעֲיָתָא כַּחֲטָאת שְׁעָבְרָה שְׁתָּה וְאַבְדָּה וְהַזְבַּח גּוּפָה כּסוּל: שִׁירִים שְׁכָלֵן נִשְׁפָּכִים לִיסוּד אָבֵל הָכָא דְאִבְדָּה מִהִנָּה לִיָּה אַבְדָּה לְמַעֲוִי דְחוּי דָּלָּאוּ אֲשַׁעֲפֵא דִמִּיָּה זִרְיק וְהִנֵּה לִיָּה דְחוּי וְאַכֵּד וּפְסוּל וְהַזְבַּח: אוּ דְלָמָּא לֹא שָׂנֵא תַבָּעִי: מִתְנִי' וְחַח"כ נִמְצָת הֲרֵאשׁוֹנָה תָּמוּת וְאַפֿי' נִמְצָת תִּמְימָה הוֹאִיל וְכֹכֵר כִּפְרוּ הַבָּעֲלִים דְכִי עֲשִׂין תַרְפִּי לְרַעֲיָתָא הִיבָא דְנִמְצָתָה וְאַחַר כֶּה כִּפְרוּ הַבָּעֲלִים: וְלָכוּ לִים הַמַּלַּח כֵּל הִיכָא דְאִי הִנֵּה חֲטָאת הִנֵּה מִתָּה מַעוֹת נְמִי אָזַל לִים הַמַּלַּח: מֵאֲלוּ וּמֵאֲלוּ יִשְׁרָבוּ יַחַד דְבִין דְמַתְּקוּנוֹהּ מִנִּתִּי לֹא הִיוּ חֲטָאת שְׁפָסְרוּ בַּעֲלִיָּה בַּאֲחֶרֶת אָבֵל אִי הִנֵּה מִיִּיתֵנוּ מִמַּח מַעוֹת מִקְחוּ אַחֲרֵנִי דְהוּן לָהּ דְמִי חֲטָאת שְׁפָסְרוּ בַּעֲלִים בַּאֲחֶרֶת אָבֵל כִּי מִנִּתִּי מֵאֲלוּ וּמֵאֲלוּ לִיבָא חֲטָאת שְׁפָסְרוּ בַּעֲלִים וְהִיוּ שְׁשִׁאר מוֹתֵר חֲטָאת דְאִזַּל לַגִּדְבָּה: תַּפְּסָר וְיָבִיא מֵאֲלוּ וּמֵאֲלוּ כּו' אָבֵל אִם הִימָה תִמְימָה תַקְרַב הִיא וְהַמַּעוֹת וְלָכוּ לִים הַמַּלַּח הוֹאִיל וְכֹכֵרוּ הַבָּעֲלִים בַּאֲחֶרֶת. וְכַל הֵךְ, אֲלָפֿא דְרַבֿי: וְאִין הַמַּעוֹת הוֹלְכוֹת לִים הַמַּלַּח וְאַפֿילוּ נִתְפַּסְרוּ בַּאֲחַת מִן הַעֲבָדִין לְאַחַר שְׁנִמְצָא הָאִבְדּוּ הוֹאִיל וְקָסֵם בִּפְרָה נִמְצָא: אִם קִרְבָּה שְׁנִיָּה עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַטָּה הֲרֵאשׁוֹנָה בַּבִּית לִוקַח לְאִכְלִילַת חֲלִין תָּמוּת אִף ע"פ שְׁהִיא חֲלִין דְחֲטָאת שְׁפָסְרוּ הַבָּעֲלִים הִיא: גְּמִי' אַבְדָּה בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה כְּגוֹן הֵךְ מַעוֹת דְנִמְצָאוּ קָסֵם בִּפְרָה וְאִזַּלוּ לִים הַמַּלַּח אִי לֹא מַצִּי מִנִּתִּי מֵאֲלוּ וּמֵאֲלוּ: טַעֲמָא מֵאֲלוּ וּמֵאֲלוּ דְלִיבָא לְמִימֵר דְנִתְפַּסְרוּ בַּעֲלִים בַּאֲחֶרֶת: הָא הִבִּיא חֲטָאת מֵאֲחַת מִן הַעֲבָדִין הַשְּׁנִי יַלָךְ לִים הַמַּלַּח וְאַע"ג דְנִמְצָא תִקֵּס בִּפְרָה וְלֹא הִיָּה אַכֵּד אָלָּא בַּשַּׁעַת הַפֿרָשָׁה: הִנִּיחָא לְרַב הוּנָא דְאָמֵר:

 מסורת הש"ס

א תוספתא תמורה; ספרא ויקרא דבורא דחובת פרק יא א

ב תוספתא תמורה; תוספתא פסחים

ג תוספתא מנחות; תוספתא שקלים; ספרא צו פרק יא א ד משנה זבחים

ה תוספתא מנחות; זבחים קיא;; מנחות פ; לעיל טו; פסחים צז; לעיל יח:

מסורות הש"ס
א תוספתא מעילה; זבחים קי"א;; תוספתא תמורה; משנה תמורה; מנחות פ.; ספרא צו פרק י"א א; פסחים צז; מעילה ז.; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק י"א א; משנה זבחים
ב משנה יומא

הכל מוודים ונאפילו לרבעון דאמרי אבוקה בשעת הפרשה רועה מולו שאם משך אחת מהן והקריבה זעה האחרת כגזים גנלי דעפסה גלא אכפת ליה מעה ונאפילו משך האבוקה ונתפפר בה והאשארית היא שלא נאבדה מעולם ממה וכי פליגי רבעון הינו צבא למלך גנלי דעפסה גניחא לה בתקנותיהו שהפריס חטאת ואבדה והפריס אחרת ומנצאת הראשונה ובה לפגיונו למלך מה יעשה אמרינו ליה לך התפפר באבוקה ושאניא אבוקה תרעה הא נמי דקנעי מאלו ומאלו דמשמע דאם הביא מאחד מהן השני יגך לים המלח ונאפילו נתפפר באבוקה משפחת לה בגין שמשך מזעטו ולא נמלך דהתם רבעון מוודי הלכך קצא הך תפוקתא וביא מאלו ומאלו והך תפוקתא ניחא ליה טפי מלומר וביא ויטרח לבית דין וימלך ונאמר לו שיתפפר באבוקין ושאין אבוקין וכן ללגזה: אלא לרבי אבא דאמר אפי' משך מזעטו את האבוקה ונתפפר בה אמרי רבעון דתרעה הואיל והיא לא נדמית ולא נאבדה מעולם ואע"ג דלא נמלך ובהא פליגי: דרבי סבר מפרס לאבדו באבדו דמי המפרס תחת קרעו אבדו דינו באבדו וכי היכי דאם נתפפר בשאינו אבדו מוודיתו דמת האבדו האחר הכי נמי כי מתפפר באבדו מת שאינו אבדו: ורבעון סברי לאו באבדו דמי והא דקנעי מאלו ומאלו דמשמע הא אם התפפר באחד מהן ונאפילו באבוקין וכן שאלין אבוקין לים המלח רבי היא ולא רבעון רישא רבעון ובישא רבי: הכי קאמר דבר זה מחלקת רבי ורבעון הך בישא דקנעי לבגונתא שהדינא הכי קאמר דקא"ל דבר זה הך צבי דלעיל דפליגי אהדין חדא רבי וחדא רבעון: לשון ורשומי הניחא לרב הניא דאמר הכל מוודים שאם משך אחד מהן והקריב צין נתפפר באבדו צין נתפפר כו' מאי הקריב דקנעי רישא והקריב אחרת תחפיה הקריב לשחט מזעטו והכי קאמר הקריב אחרת לשחיטה תחפיה וקתם הקריב מזעטו משמע ולאחר כך שהקריב אחרת מזעטו לשחיטה נמצאת הראשונה וצדון לא נאקטה האחרת זו תמות הנימרת ונאפלו הניח את זו ונתפפר באבוקה הואיל ולא נמלך ורישא ובישא דרבי הכל דהשתא ליבא למדק מרישא הא לא הקריב רועה דהא בגלא הקריב עסקיון ובישא נמי דקנעי וביא מאלו ומאלו אכל אי מיימי מחד מעיהו אולי חניך לים המלח דרבי הכל דמסתמא משמע שהקריב מזעטו בלא נמלך: אלא לרי' אבא כו' ורבעון סברי לאו באבדו דמי ורועה אע"ג דמשך האבוקה מזעטו ודחה את זו. השתא ליבא לתרועי רישא מאי הקריב לשחיטה מזעטו דהא משום תשיבה לא קמצי מידי אלא וצאי הקריב ממש ואיבא למדק הא לא הקריב רועה השניה וכגון דנתפפר בשאינה אבוקה ורבעון היא דמפרס לאבדו לאו באבדו דמי וגבי מעות נמי מפרס לאבדו לאו באבדו דמי ובישא דמשמע דאי מיתי מחד מעיהו ונאפי'

שאין אבוקין (חלון) דשאיין אולי לים המלח לאו רבעון היא רישא רבעון ובישא רבי: ורישא רבי היא לאו פקבא היא דא"כ אמאי נקט הקריב כלל לתני הפריס סתמא דבשלמא לרב הניא נקט הקריב לשחיטתו דאם משך להקריב ולא נמלך לא עשו לה: תתני: דלא עשו תתני פקלשים דלא אכפת לן אי מיתא שניה ואמרינו ליה זיל אכפפר בשאינה אבוקה כו': ורבעון סברי כו': ורבי אבא דאמר רב דאמר הכל מוודים שאם נתכפפר כו' לא מיתקמא כופא כדדייקוין מינה דילכו לים המלח כלל כרבנן אלא (כר') [לר'] דאמר המפרס לאבדו באבדו דמי רישא כרבנן וסופא כר' אין ומאי קמ"ל כו':

רבינו גרשום

אלא לרי' אבא אמר רב דאמר. למן נמי הכל מוודים [שאם נתכפפר בשאין אבוקה לאבדה דפישא מתה על מה נחלקו על נתכפפר באבוקה ושעתייר' שאינה אבודה]:

דר' סבר מפרס לאבדה. מה הפריס תחת האבדה דינו כאבדו מה אבדה כשעתיירה מתה אף שאינה אבדה אם שעתיירה נמי מתה ורבנן סבירי מפרס לאבד לאו כאבדו דמי [אלא אם שעתייר' שאינה אבדה רועה. וגבי מעות נמי הפריס משום לעות חטאות ואבדה והפריס מעות אחרת תחתיה לאבד לאו כאבדו דמי סבדי רבנן ואע"ג דהביא מאלו ולא הביא מאלו הני שאין אבוקין ופלו לגובה לטועמה דר' אבא לא מיתקמא סיפא דדייקוין מינה הא הביא מאלו ולא הביא מאלו] הניך דלשתיירי ויכו לים המלח] כרבנן אלא כר' רישא סתם לן תנא כרבנן וסופא כר'. אין: ומאי קמ"ל הו סתמי דפלגי ר' ורבנן. הא כהניא קתני לה בסופא דפגטי המפרס כו':

ג"א הניחא לרב הניא דאמר הכל מוודים שאם משך אחת מהן מדעת כדאמרן והקריב שהטיה דפישא מתה בין אם שעתיירה אבדה בין אם שעתיירה שאינה אבודה [מתה]:

כופא. דדייקוין ויכו לים המלח אחי' כר' וניחא נמי אטיבא דרב הניא דאיבא לאוקוין נמי רישא כר' והכי דמי דאיבא למימר מאי הקריב (דקנעי ביישא) [אחרת תחתיה ואח"כ נמצא הראשונה דקנעי לא הפריס ממש קאמר אלא והקריב אחרת תחתיה] לשחיטה מדעת. (ולא הקריב ממש ותמות השניה) [ולא שחטה עד שנמצאת חטאת האבוקה

הכל מוודים ונאפילו לרבעון דאמרי אבוקה משך אחת מהן והקריבה זעה האחרת כגזים גנלי דעפסה גלא אכפת ליה מעה ונאפילו משך האבוקה

ולד חטאת פרק רביעי תמורה

הכל מוֹדִים שְׁאֵם מִשֶּׁה אַחַת מֵהֶן וְהִקְרִיבָהּ שֶׁהֲשִׁנִּיהָ מִתָּה, מִשְׁפַּחַת לָהּ כְּגוֹן שֶׁמִּשֶּׁה אַחַת מֵהֶן וְהִקְרִיב, וְדָבָרִי הַכֹּל. אֶלֶּא לְרַבִּי אֲבָא אָמַר רַב, דְּאָמַר: הַכֹּל מוֹדִים בְּמִתְפַּפֵּר בְּשִׂאינָה אַבּוּדָה — שֶׁאַבּוּדָה מִתָּה. עַל מָה נִחְלָקוּ? בְּמִתְפַּפֵּר בַּאֲבּוּדָה, דְּרַבִּי סָבַר: מִפְּרִישׁ לְאיבוד פְּאיבוד דְּמִי, וּרְבִנּוּ סָבְרִי: לֹאֹו פְּאיבוד דְּמִי. רִישָׁא סַתָּם לִן כְּרַבִּי. סִיפָא סַתָּם לִן כְּרַבִּי.⁽ⁿ⁾ וַיֵּמָאֵי קַמְשִׁמַּע לִן, דְּפִלְגִי רַבִּי וּרְבִנּוּ? בְּהִדְיָא קַתְּנִי לַהּ מַחְלֻקַּת רַבִּי וּרְבִנּוּ בְּסִיפָא: הַמִּפְרִישׁ חֲטָאת וְאֲבּוּדָה, וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ, וְאַחַר כֵּךְ נִמְצְאָת הָרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִי שְׁתִּיְהִן עוֹמְדוֹת — אַחַת מֵהֶן תִּקְרַב, וּשְׁנִיָּה תָמוּת, דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: אִין חֲטָאת מִתָּה אֶלֶּא שְׁנִמְצָאת מֵאַחַר שִׁפִּירוּ בְּעָלִים, וְאִין מַעוֹת הוֹלְכוֹת לָיִם הַמֵּלַח אֶלֶּא שְׁנִמְצָאוּ מֵאַחַר שִׁפִּירוּ בְּעָלִים! הָא קַמְשִׁמַּע לִן, דְּבַר זֶה מַחְלֻקַּת רַבִּי וּרְבִנּוּ. "גּוּפָא, אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר רַב: הַכֹּל מוֹדִים שְׁאֵם מִשֶּׁה אַחַת וְהִקְרִיבָהּ — שֶׁהֲשִׁנִּיהָ מִתָּה. לֹא נִחְלָקוּ אֶלֶּא בְּכֹא לִימָלְהּ, דְּרַבִּי סָבַר: לֹא עָשׂוּ תִקְנָה בְּקַדְשִׁים, וְאֶמְרִינוּ לָהּ הַתִּפְפֹּר בְּשִׂאינָה אַבּוּדָה, וְאֲבּוּדָה מִתָּה. וּרְבִנּוּ סָבְרִי: עָשׂוּ תִקְנָה בְּקַדְשִׁים, וְאֶמְרִינוּ לָהּ הַתִּפְפֹּר בַּאֲבּוּדָה, וּשִׂאינָה אַבּוּדָה תִרְעָה. 'מוֹתִיב רַב מִשְׁרָשִׁיא: וְלֹא עָשׂוּ תִקְנָה בְּקַדְשִׁים? וְהַתְנַא: "יֵאכְלוּ", מָה תִלְמוּד לִזְמַר? מְלַמֵּד שְׁאֵם הֵיְתָה אֲכִילָה מוֹעָטָת, אוֹכְלִין עִמָּה חוּלְדִין וּתְרוּמָה, כְּדִי שְׁתֵּהֵא נֶאֱכֶלֶת עַל הַשֶּׁבַע. "יֵאכְלוּהָ", מָה תִלְמוּד לִזְמַר? שְׁאֵם הֵיְתָה אֲכִילָה מְרֻבָּה, אִין אוֹכְלִין עִמָּה חוּלְדִין וּתְרוּמָה, כְּדִי שְׁלֹא תֵהֵא נֶאֱכֶלֶת עַל הַגָּסָה. מֵאִי לֹאֹו אֶפִּילוּ רַבִּי? לֹא, רַבִּנּוּ. וְרַבִּי אֲבָא אָמַר רַב: הַכֹּל מוֹדִים בְּמִתְפַּפֵּר בְּשִׂאינָה אַבּוּדָה, שֶׁאַבּוּדָה מִתָּה. עַל מָה נִחְלָקוּ? דְּמִתְפַּפֵּר בַּאֲבּוּדָה, דְּרַבִּי סָבַר: מִפְּרִישׁ לְאיבוד פְּאיבוד דְּמִי, וּרְבִנּוּ סָבְרִי: לֹאֹו פְּאיבוד דְּמִי.⁽ⁿ⁾ תַּנּוּ: הַשְׁנִי יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וַיִּמְכֹּר, וַיִּפְּלוּ דְמִיּוֹ לַנִּדְבָּה, שְׁאִין חֲטָאת צִיבוּר מִתָּה. הָא דִּיחִיד — מִתָּה. וְאַמַּר רַב: בְּעָלֵי חַיִּים אֵינֶן נִידְחִין, כְּשֶׁהוּא מִתְפַּפֵּר בְּשָׁנִי שְׁבּוּזָג רֵאשׁוֹן מִתְפַּפֵּר, וְאיִדָּהּ בְּתָרָא הֵנָּה לִיָּה כְּמִפְרִישׁ לְאיבוד, וַיַּעֲמָא דְצִיבוּר, הָא דִּיחִיד מִתָּה.

מֵאִי

לרי' אבא מאי הקריב לשחיטה וקדש שחיטה וקדש שחיטה (ראשונה) ומנצאת ראשונה תמות ורבי היא דאמר אבוקה בשעת הפרשה מתה ובישא ורישא רבי לאו פקבא היא דא"כ אמאי נקט הקריב כלל לתני הפריס סתמא דבשלמא לרב הניא נקט הקריב לשחיטתו דאם משך להקריב ולא נמלך לא עשו לה: תתני הפריס סתמא דבשלמא לרב הניא נקט הקריב לשחיטתו דאם משך מזעטו ונא נמלך. לשון רש"י: הכל מוודים שאם משך אחת מהן והקריב שהשניה מתה לא נחלקו אלא צבא למלך וא"ת היכי נישב לרב הניא לשנא דמתניתין דקעו וקבמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת אחר שפפרו וי"ל דה"כ אין חטאת מתה דלא נובל למנצא לה תתני אלא שנמצאת אחר שפפרו דלא אין לה תתני ולרי' אבא נמי נפרש לשנא דמתני' כן: דרבי' סבר לא עשו תתני בקדשים תמה למי"ה הרמ"ר וכי מאכדין קדשים כגזים ציון דגדינו לתמן ומכון בגון שגש רוח בצדק בגון דאבוקה כחשה ושאניא אבוקה שמעה דא"ל התפפר בטובה וכחשה תמות: אוכלין עמה חלדו ותרומה ואי קשניא הא אין מכניסין חלדו בצוקה הא לא קשניא יאכלנה משחון ואחר כך יגנם ויאכל המנחה לרש"י ועי"ל דאין אסור להקנים חלדו בצוקה אלא כשעושה שום עבודה מהן אכל בתנא אין לחוש דהא קמן דאדם נגנם עם כגדים חלדו בצוקה: וטעמא דצבור הא דייחיד מתה מאי לאו לרבנן תמה למורי הר"ר אלעזר אמאי לא פריך דהדינא ממתי' דקנעי וחכ"א אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שפפרו והא דבא דשניין דעין קדש בפרה וקאמר הא דייחיד מתה ואומר הרר"י דאמתניתין לא מצי למפרך דאיבא למימר מתניתין הכי קאמר אין חטאת מתה אלא שנמצאת אחר שפפרו אכל ומנצאת קדש בפרה ורעו שנים עד שסתאכו ויימכרו וביא מאלו ומאלו חטאת אכל גבי פעירים לא שייך למימר הכי מיהו אפפר דס"ל לרבעון דמתניתין דאם נתפפר באחד מהן אפי' באבוקה שניה תמות כי דבא גבי פעירים דלא אפפר לעשות תתני אחרת דליבא למימר שירעו שניין וביא מאלו ומאלו שהרי בו פיוס הוא צריך להתפפר באחת מהן ואינו יכול להמתין עבודת היום אכל לרבי אבא דאמר אלבא דרבעון דמפרס לאבדו לאו באבדו ואם נתפפר באבוקה שאינה אבוקה רועה פריך שפיר דהא דבא דנתפפר בראשון ונאפלו הכי דייחיד תמות אלמא מפרס לאבדו באבדו דמי אכל לרב הניא לא פריך מידי דאיבא למימר דהיי פי משך אחת מהן בלא המלכה דדין שניה למיתה אולא פסידו ונאפילו לרבעון:

ולא היה צ"ל יאכלו ולא יאכלנה. אלא יאכלו מה ת"ל שאם היתה מועצת שאם לא היה לו [לכנה] יוכל אלא מעט מן מנחותו יאכלין עמה חולין או תרומה כדי שתהא נאכלת מן השבע כדי שיהא באכילתה שבעה וה' דיאכלנה מה ת"ל שאם היתה לו מן המנחות הרבה אין אוכלין [עמה חולין ותרומה כדי שלא תהא המנחה נאכלת מן הגסה לאחר שבעה להכי כתב יאכלנה הא הא לאמוריה] והא הבא אע"ג דכשהיא מרובה אין אוכלין עמה חולין ותרומה כשהיא מועצת עשו תקנה דיאכלו עמה חולין ותרומה אלמא דעשו תקנה בקדשים מאי לאו הא בייחא אפי' ר' היא דסתמא היא ובישא לרב הניא דאמר דר' סבר לא עשו תקנה בקדשים לא הא בייחא רבנן היא:

ור' אבא אמר רב הכל מוודים כו'. על מה נחלקו על אם נתכפפר באבודה דר' סבר כו' והכי פלגי דרבי במתניתין דר' דאמר תמות קסבר אע"ג דלדבריה בשעת הפרסה ולא בשעת כפרה ושתייר שאינה אבודה. אפי' הכי תמות משום דמפרס לאבדו כאבדו דמי אע"ג שאינה אבודה ושתייר מתה ורבנן סבדי אם שתייר שאינה אבודה אינה מתה לאין חטאת מתה אלא שמתא לאחר כפרה דהיינו אם נתכפפר באבודה ושתייר שאינה אבודה אין מתה דמפרס לאבדו לאי כאבדו דמי:
תורה אור השלם

ומתפרת מסננת יאכלו אחרון ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלנה (ויקרא ו, ט)

כג.

כג:

 עין משפט גור מצורה
--

א	מיוי	פה'	מהל'	פסולי
	המוקדשין	הל' ה':		
ב	מיוי	פב'	מהל' שקלים	הל' ב':
ג	מיוי	פב'	מהל' שקלים	הל' ב':
ד	מיוי	פה'	מהל' פסולי	המוקדשין
	הל' ט:			

הָא מֵאָחַד מִהּוּ יוֹלִיכֶם לָיִם הַמָּלַח כּו' תּוֹיבְתָא דְתַרְנוּהוּ שְׁמָה דְלָעִיל פְּרִיךְ מַעֲה וְקֶאֱמַר הַאיִקּא לְרַב הוּא וְלָרַבִּי אָבָא זְמַי מַשְׁעִי לֵה פְרַבִּי וְהָבָא פְרִיךְ מַעֲה לְתַרְנוּהוּ וי"ל דְלִית לִיה הַשְׁתָּא פִּסְגִּיא דְלָעִיל אָלָא מִסְתַּבְרָא לִיה לְמַןִּשָּׁה דְהָבָא דְהִתְיֹא זְמַי פְּרַבִּין וּמְרִי פְּכַל עֲנִין וְכוּ דְרָךְ הַשְׁ"ס לְהַפֵּךְ חֲשִׁיתוּ פְּכַל עֲנִין פְּעֻמִּים פְּכָה וּפְעֻמִּים פְּכָה:

הַמְפָּרִישׁ שְׁנֵי צְבוּרֵי מְעוֹת לְאַחֲרִיות כּו' אִי אֵלִיפָא דְרַבִּי פְּשִׁיטָא וּלְקַמֵּן גְּבִי מַפְרִישׁ שְׁמֵי חֲטוּאוֹת לְאַחֲרִיות מוֹקִי לֵה פְרַבִּי וְגַל פְּרִיךְ פְּשִׁיטָא דִּישׁ לְחַלֵּן בִּין מַפְרִישׁ מְעוֹת לְאַחֲרִיות לְמַפְרִישׁ בְּהַמּוֹת לְאַחֲרִיות דְּהָא קַמֵּן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן זְמַי דְאָמַר גְּבִי בְּהַמּוֹת דְּמַתָּה גְּבִי צְבוּרֵי מְעוֹת מוֹנֶה דְמַתָּפַר בְּאַחַת מִהֶן וְהַשְׁנִי רוּעָה: וְשִׁשָּׁה לְגִדְבָה בְּפֶרֶק בְּתַרְא דְּמַנְחוֹת (דף קז:) פְּלִיגִי בַּה אֲמוּרָאִי אִי שֶׁשֶׁה פִּנְגָּד מִי חֲזַקְיָה אָמַר פִּנְגָּד שֶׁשֶׁה בְּתַי אֲבוֹת סְיָהִיָּה לְהָס שְׁלוֹם זֶה פִּנְגָּד זֶה לְפִיכֹךְ תִּקְוִי שֶׁשֶׁה פִּנְגָּד ו' יַמֵּי הַחֹל סְיָהִא לְכָל בֵּית אֲב לַיּוֹמוֹ וְחֲשִׁירֵי אָמַר פִּנְגָּד פֶּר וַעֲנַל וּכְבֵּשׁ אֵיל גְּדִי וְשַׁעִיר וְכַל כֶּךָ לְמָה (קדי) שָׁלַח הָיו רֹעִין לְעִשׂוֹת מוֹמוֹתָר דְּמִי הִפֵּר אָלָא לָפֶר בְּגִבַּד וְכוּ לְכָל אֶחָד וְאֵע"ג דְּאִיבָא [מ"ד] בַּפ"ק דְּשַׁבְעִיעוֹת (דף יב:) מְקוֹנִים בְּעוֹלַת הַעוֹף הָאִי מִנִּי דִיעֵבַד אָבַל לְבַתְּמָלָה לֹא דְמוּזַב לְעִשׂוֹת מִהֶן לְמָה שֶׁהִפְרָשוּ תַחֲלָה:

ולד חטאת פרק רביעי תמורה

מאי לאו רבנן היא וש"מ פאבונה דמי גתכפר בראשון תברו של אביר וזה שלא נאבד לא הוא ולא תברו אזלי למיתה אי הוו גזיחיד אלמא טעמיהו דרבנן לאו משום הכי הוא:

מאי לאו אפילו רבנן? לא, רבי היא. תנן: המפריש חטאת ואבדה, והקריב אחרת תחתיה — תמות. טעמא (דקריבה) [משום דהקריבה].
הא לא הקריבה — תרעה, לא שְנא מתכפר באבודה, לא שְנא מתכפר בפְּשְׁאִינָה אבודה, לא שְנא מְשֶׁה, וְלֹא שְנא לֹא מִשֶׁה. תּוֹיבְתָא דְתַרְוִייהוּ! מִילְתָא דְפָּסִיקָא לִיה — קִתְנִי, מִילְתָא דְלֹא פָּסִיקָא לִיה — לֹא קִתְנִי. תַּנֵּן: הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לַחֲטָאת, וְאָבָדוּ, וְהַפְרִישׁ אַחֲרִים תַּחְתֵּיהֶם, וְאַחַר כֶּךָ נִמְצְאוּ הַמְעוֹת — יָבִיא מֶאֱלוּ וּמֶאֱלוּ חֲטָאת, וְהִשָּׂאָר יִפְלוּ לְגִדְבָה. טַעְמָא דְמַתְכַפֵּר מֶאֱלוּ וּמֶאֱלוּ, הָא מֵאָחַד — יוֹלִיכֶם לָיִם הַמָּלַח. לֹא שְנא מתכפר באבודה, וְלֹא שְנא מתכפר בְּשְׁאִינָה אבודה, וְלֹא שְנא מִשֶׁה, וְלֹא שְנא לֹא מִשֶׁה — תּוֹיבְתָא דְתַרְוִייהוּ! הָכָא נִמְי: מִילְתָא דְפָּסִיקָא לִיה קִתְנִי, וּמִילְתָא דְלֹא פָּסִיקָא לִיה לֹא קִתְנִי.
אָמַר רבי אמי: הַמְפָּרִישׁ שְׁנֵי צִיבוּרֵי מְעוֹת לְאַחֲרִיות, מִתְכַפֵּר בְּאָחַד מִהֶן, וְשְׁנֵי יִפְלוּ לְגִדְבָה. אֲלִיבָא דִּמָּאן? אִילְיָמָא אֲלִיבָא דְרַבִּי — פְּשִׁיטָא דִּיפְלוּ לְגִדְבָה, עַד כַּאן לֹא קָאֻמַּר רַבִּי אָלָא בְּמַפְרִישׁ לְאַבּוּד, אָבַל לְאַחֲרִיות מוֹדָה. וְאָלָא אֲלִיבָא דְרַבְּנָן, פְּשִׁיטָא לִיה דִּיפְלוּ לְגִדְבָה, קַל וְחֹמֶר:

הַשְׁתָּא מַפְרִישׁ לְאִיבּוּד אָמוּר רַבְּנָן לֹא פְּאִיבּוּד דְּמִי, לְאַחֲרִיות מִיבְּעִיא?! וְאָלָא, אֲלִיבָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אִיצְטְרִיבָא לִיה, מַהוּ דְּתִימָא לִית לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן נְדָבָה, קָא מְשַׁמַּע לֵן דְּאִית לִיה נְדָבָה.^(א) וּמִי מְצִית אָמַרְתָּ דְלִית לִיה נְדָבָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן? וְהַתְנִיא: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת הָיוּ בְּמִקְדָּשׁ, וְהִיה פְּתוּב עֲלֵיהֶן: "תִּיקְלִין חֲדָתִין" וְ"עִתִּיקִין", "קִינִין" וְ"גוֹזְלִי עוֹלָה", "עֲצִים" וְ"לְבוֹנָה" וְ"זָהָב לְכַפֶּרֶת", וְשִׁשָּׁה לְגִדְבָה.
"וְתַנִּי עֲלֶה: שִׁשָּׁה לְגִדְבָה — לַעוֹלָה הַבָּא מִן הַמּוֹתְרוֹת, שְׂאִין עוֹרָה לְכַהֲנִים, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. "אָמַר לוֹ רַבִּי נַחֲמִיָּה, וְאָמַרִי לֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן: אִם כֵּן, בְּטָלָה מְדֻרְשׁוֹ שֶׁל יְהוֹדָע הַכֹּהֵן. דַּתְנִיא: זֶה מְדֻרֵּשׁ דְּרֵשׁ יְהוֹדָע הַכֹּהֵן — "אֲשֶׁם הוּא" כּוּלּוֹ, לְהֵבִיא כָּל דָּבָר הַבָּא מִמוֹתֵר חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת, לִיקַח בְּדַמִּיו עוֹלוֹת — הַפֶּשֶׁר לְשֵׁם, וְעוֹרוֹת לְכַהֲנִים. אֲלֵמָא אִית לִיה נְדָבָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִיצְטְרִיה, סָלְקָא דַּעְתָּהּ אָמִינָא: כִּי אִית לִיה נְדָבָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּחַד סִידְרָא,

אָבַל

שְׁעִינִי (שְׁקִלים פ"ד מ"ב) מוֹתֵר טְרִירֵי הֶלְשָׁפָה מִמַּעַה הָיו עוֹשִׂין חוֹמוֹת הָעִיר כּו' וְהָאִי מוֹתֵר הוּא שְׁאֵלוּ הִיָּה עָם הִיָּה גִּשְׁאָר: קוּשִׁין מִי שְׁהִיָּה מְחַסֵּר בְּפֶרֶה בְּגוּן זַב וְהָבָה וַיִּנְלֶת וּמְצֹרַע שְׁחַן מְבִיאִין מִן מְבִיא מְעוֹת וְנוֹתֵן עָם וְאוֹכַל בְּהֶלְשִׁים לְשַׁבֵּךְ בְּחֻקַּת שְׁהִקְרָבָה בְּפִרְתּוֹ שְׂאִין בֵּית דִּין שֶׁל כְּהִיָּים עוֹמְדִין מִשָּׁם עַד שְׁיָכְלוּ כָּל הַמְּעוֹת שְׁבָאוֹתוֹ שׁוֹפֵר כְּדִי שְׁלֹא יֵאָבֵל מְחַסֵּר בְּפֶרֶה בְּהֶלְשִׁים: גּוֹזְלֵי עוֹלָה פְּרִטְיֵי כְּתוּב כּוּן וְהַמְתַּעֲבַב בְּנִי יוֹנָה לְגִדְבַת עוֹלַת הָעוֹף מְבִיא מְעוֹת וְנוֹתֵן כּוּ: עֲצִים בְּחִמְיָסִית כְּתוּב עֲצִים שְׁהַמְתַּעֲבַב עֲצִים לְמַשְׁכָּנָה מְבִיא מְעוֹת וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ: לְבוֹנָה לְבוֹנָה כְּתוּב לְבוֹנָה שְׁמַטְרָא לְכָלִי שְׁרַת מְבִיא וְנוֹתֵן כּוּ. ל"א וְהָב לְפִכְרַת הַמְתַּעֲבַב כְּלִי שְׁרַת מְבִיא וְנוֹתֵן. בַּפְּרִת הָיוּ מְזַקְרִי וּבִסְפָּר עֲזָרָא כְּתִיב כְּפוּרִי זֶהָב וְגו' וּמַשׁ"ה גִּרָאָה לִי שְׁהוּא עֶקֶר מִשּׁוֹם דְּקֶלְשִׁי דְּזָק הַבִּית לֹא הָיוּ בָּאִין לְמַקְדָּשׁ אָלָא לִיד הַגְּזָבֵר: וְשֶׁשֶׁה שׁוֹפְרוֹת הָיוּ לְגִדְבַת צְבוּר הַבָּשָׂה מִן הַמּוֹתְרוֹת דְּחֲטָאוֹת וְאִשְׁמוֹת וְכַל הֵן דְּאֶמְרִינן יִפְלוּ דְּמִיו לְגִדְבָה. וּבְפֶרֶק בְּתַרְא דְּמַנְחוֹת (דף קז:) מְפָרֵשׁ הָאִי שֶׁשֶׁה פִּנְגָּד מִי: שְׂאִין עוֹרָה לְכַהֲנִים אָלָא חוֹרְרִין וּמוֹבְרִין אוֹתוֹ וְלוֹקְחִין בְּהַמּוֹת לַעוֹלָה לְחִין הַמְּנַחֵחַ: בְּחַד בְּרָרָא וּבְגוֹן הִפְרִישׁ שְׁמֵי צְבוּרֵי מְעוֹת לְחֲטָאוֹתוֹ וְהַחֲלוּ הַטְּלָאִים וְתַתְּקִירוּ מִן הַמְּעוֹת:

מאי לאו רבנן היא וש"מ פאבונה דמי גתכפר בראשון תברו של אביר וזה שלא נאבד לא הוא ולא תברו אזלי למיתה אי הוו גזיחיד אלמא טעמיהו דרבנן לאו משום הכי הוא:
תתנויהו דרב הוא ודרבי אבא:
תלתא דפסיקא לה לה קתני כלומר לא תימא הא לא הקריב רועה דמעין דרועה וזמנין דמתה בגוין לרב הוא משך ושוב הקריב אפילו האבונה שאניה אבונה מתה בא למלך רועה ולרבי אבא בין משך בין נמלך אם נתכפר בשאניה אבונה אבונה מתה ואם באבונה נתכפר זו רועה והאי דקתני הקריב קדם מציאת הראשונה משום דהא פסיקא לה דמתה ואין חלוק בגדר ומשום הכי לא תאז נמצאת קדם בפכה מתה ולוקמא לרב הוא קנלא נמלך ולרבי אבא גתכפר בשאניה אבונה משום דהיבא גנמצאת קדם בפכה מלתא גלא פסיקא היא דבשי לשוניין חלוק אי זו רועה ואי זו מתה. ל"א הא נמצאת מעקרא תרעה האיחא דקריב האבונה כו' והינו הן אלף שלשון ירושלמי הוא: וקתני נמצאת מעקרא כלומר נתני נמצא מעקרא ואחר כך נמות ונוקמא לדרב הוא גנמשך ולר' אבא גתכפר בשאניה אבונה: ומשני מלתא דפסיקא לה קתני כו': הא מחד מניהו וילין השני גים המלח כו'. וקס"ד דדברי הכל היא אלמא טעמיהו דרבנן לאו בכהי הוא: הבא גמי מלתא דפסיקא לה כו' כלומר לא תימא הא מחד מניהו וילכו גים המלח וזמנין אזלי גים המלח וזמנין לגדבה למר בלחית לה ולמר בלחית לה והאי דתאז מאלו וגא תאז יביא מאחד מהן משום דמלתא דפסיקא לה קתני דהאי נציא תתתא גמורה היא בלא שום חלוק אבל אי תאז יביא מאחד מהן בעי לחלוקי בין משך ללא משך לרב הוא ולרבי אבא בין אבדוין לשאינן אבדוין: לאחריות שאם יאבד אחד מהן ותכפר בחדו: אליבא דר' שמעון דאמר באיזו פקדון דלעיל (תמורה דף טו.) חמש חטאות מתות וגית לה רועה לגמרי שופלו דמים לגדבה: מהו דתנימא גית לה לר"ש גדבה גבי חטאת דכי היכי דגית גיה גבי ביהמות גית לה גמי גבי מעות קא משמע לן: תקלון חקדוין מי שלא הביא שקלו באלר מביאו כל השנה וותקנו באותו שופר וכשנגיע אחד מן השלשה פקחים שתורמין את השלשה נותנו בשלשה ונתקם עם אחר פספן ששלשפה: והשני כתוב בו עתיקין מי שלא הביא שקלו אשתקד מביאו לשנה הבאה וותקנו עם ויהן עושין מהן חומת העיר ומגדלותיה וכל גרבי העיר שהרי ממונתר גיירי השלשה לבד נשעה באותה

שענינו (שקלים פ"ד מ"ב) מוֹתֵר טְרִירֵי הֶלְשָׁפָה מִמַּעַה הָיו עוֹשִׂין חוֹמוֹת הָעִיר כּו' וְהָאִי מוֹתֵר הוּא שְׁאֵלוּ הִיָּה עָם הִיָּה גִּשְׁאָר: קוּשִׁין מִי שְׁהִיָּה מְחַסֵּר בְּפֶרֶה בְּגוּן זַב וְהָבָה וַיִּנְלֶת וּמְצֹרַע שְׁחַן מְבִיאִין מִן מְבִיא מְעוֹת וְנוֹתֵן עָם וְאוֹכַל בְּהֶלְשִׁים לְשַׁבֵּךְ בְּחֻקַּת שְׁהִקְרָבָה בְּפִרְתּוֹ שְׂאִין בֵּית דִּין שֶׁל כְּהִיָּים עוֹמְדִין מִשָּׁם עַד שְׁיָכְלוּ כָּל הַמְּעוֹת שְׁבָאוֹתוֹ שׁוֹפֵר כְּדִי שְׁלֹא יֵאָבֵל מְחַסֵּר בְּפֶרֶה בְּהֶלְשִׁים: גּוֹזְלֵי עוֹלָה פְּרִטְיֵי כְּתוּב כּוּן וְהַמְתַּעֲבַב בְּנִי יוֹנָה לְגִדְבַת עוֹלַת הָעוֹף מְבִיא מְעוֹת וְנוֹתֵן כּוּ: עֲצִים בְּחִמְיָסִית כְּתוּב עֲצִים שְׁהַמְתַּעֲבַב עֲצִים לְמַשְׁכָּנָה מְבִיא מְעוֹת וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ: לְבוֹנָה לְבוֹנָה כְּתוּב לְבוֹנָה שְׁמַטְרָא לְכָלִי שְׁרַת מְבִיא וְנוֹתֵן כּוּ. ל"א וְהָב לְפִכְרַת הַמְתַּעֲבַב כְּלִי שְׁרַת מְבִיא וְנוֹתֵן. בַּפְּרִת הָיוּ מְזַקְרִי וּבִסְפָּר עֲזָרָא כְּתִיב כְּפוּרִי זֶהָב וְגו' וּמַשׁ"ה גִּרָאָה לִי שְׁהוּא עֶקֶר מִשּׁוֹם דְּקֶלְשִׁי דְּזָק הַבִּית לֹא הָיוּ בָּאִין לְמַקְדָּשׁ אָלָא לִיד הַגְּזָבֵר: וְשֶׁשֶׁה שׁוֹפְרוֹת הָיוּ לְגִדְבַת צְבוּר הַבָּשָׂה מִן הַמּוֹתְרוֹת דְּחֲטָאוֹת וְאִשְׁמוֹת וְכַל הֵן דְּאֶמְרִינן יִפְלוּ דְּמִיו לְגִדְבָה. וּבְפֶרֶק בְּתַרְא דְּמַנְחוֹת (דף קז:) מְפָרֵשׁ הָאִי שֶׁשֶׁה פִּנְגָּד מִי: שְׂאִין עוֹרָה לְכַהֲנִים אָלָא חוֹרְרִין וּמוֹבְרִין אוֹתוֹ וְלוֹקְחִין בְּהַמּוֹת לַעוֹלָה לְחִין הַמְּנַחֵחַ: בְּחַד בְּרָרָא וּבְגוֹן הִפְרִישׁ שְׁמֵי צְבוּרֵי מְעוֹת לְחֲטָאוֹתוֹ וְהַחֲלוּ הַטְּלָאִים וְתַתְּקִירוּ מִן הַמְּעוֹת:

	תורה אור השלם
אָשֶׁם הוּא אָשֶׁם אָשֶׁם לַיהוָה [ויקרא ה, יט]	

 מסורת הש"ס

א יומא נה:: תוספתא שקלים;
משנה שקלים
ב זבחים קג.

^[1] אָשֶׁם הוּא אָשֶׁם אָשֶׁם לַיהוָה [ויקרא ה, יט]

מסורת הש"ס
 א משנה תמורה ב לעיל כב. ג בכורות לג. ד תוספתא תמורה ה בכורות לג: ו בכורות לג:
 אמר סבירא גנון הקריש שני צבורי מעות לאחרייות ונתפטר בא' דחייזי להו לאינן אימא לית לה: קמי' ל' ר' אמרי: חמש חטאות מתות ככל עגון שהן והן חלא מניהו היא שפסרו בעגליה: כרבי סבירא לה:
 אמר אבוקה בשעת הקדשה מתה משום פסרו בעגליה [אחלקתה] ובי משריש שניה לאחרייות נמי יכפרו העגלים באחרת והיא מתה לשון זה בשעו: כרבי סבירא לה דמחמיר ואמר משריש לאבד פאבד דמי וש"מ דאפילו יוכא דליפא אבד כגון הבא דלא אבדה הראשונה אלא באחרייות שפשהממה הראשונה הקריש חוקה הכי ואפ"ה מתה: פאבדו סבירא לה דאמר חמש חטאות מתות ככל עגון שהן: לפי שאין חטאת צבור מתה אשעירי ויהי"ב הוא: בעלי חיוין אינן נדחין ולא נדחה הראשון במיתת חברו וכשהוא מתפטר אם ירצה ויתפטר בשני שבזוג ראשון ואידך שתקרא כמשרישו לאחרייות כגוי' שלא הקדש תחת אבד שהרי לא מת מזוג ראשון אלא שעיר של עצאזל ולא של שם ואפ"ה מתה וקשהא לר' אושעיא: רב קבר לה כרבי יובי דאמר מצנה בראשון דקתני גבי פסחים הקריש פסחו ואבדו והקריש אחר תחתיו ונמצא הראשון איזה שצריכה וקריב ר' יובי אומר מצנה בראשון וכב קבר לה פניה ובין דמצנה בראשון הנה היה משריש לאבד תחלת הקדשתו של שני לא היתה לשם הקדש אלא (לשם) קרי אידב ונלך למיתה הואיל דס"ל מצנה בראשון אבד גבי שני חטאות לאחריות בינו דאזי הנה עצי מתפטר בהאי דשגן ליפא למימר תחלת הקדשה לאבד: אין מרגילין בבכור דקדך שמתחילין להקשיט העזר דרך הרגלים והיפכו שלם לצדך נפחים או לצדך דבש ואיניו רוצה להקשיטו שלם כשמקשיטו כספין דרך פגיוו מגוריו עד וכו': לא פסולין המקדשין שנקדשו ואשחטון: לא ימנה ויטראל עם הכהן לאכלל עם הכהן כשכר בכור בעל מום שאחטו כהן. אלמא חף על גב דהומס בתקשמה חאי הלךך אין מרגילין בו דדמי כשבוקה בתקשים ובעודקין דחלין: בעלת מום תפדה תקם הקרשת השניה והנך שני חטאות לשם חטא אחד הקדשו שנקבל מום בראשונה והקריש שניה תחתיה: נשחטה הבעלת מום לאחר פדיונה: אסוריה דהנאי חטאת שפסרו בעגליה: וינא לבית הקדשה את בשר הבעלת מום. אלמא אע"ג דאפריקן ואשתחייט בתקשמה הומא וחטאות שפסרו העגלים מקריא הלךך גבי הרגלה נמי אע"ג דאפריקן ואשתחייט בתקשמה קומא: דאי ואזי בבית שמאי דמאי כי היכי דמחמרי כ"ס שפסור מחמרי נמי בשאר פסולי המקדשין מ"ס דאוקם רישא כב"ס וסיפא כרבי [אלעזר כרבי שמעון]: בכור אין לו פדיון דקתיב (במקדש יח) לא תפדה ואם קדאו אינו תופס פדיונו בתקשמה: נשחטין באטליו אלמא לאו בתקשמהו קומי מפי אפריקן ואשתחייט: אלמא כון דשרית לה למכרו באטליו טפי ושרית ליה מנח הקדש ביקר הואיל וסובו למכרו וזה גבי הרגלה נמי לשרתי ליה להרגיל דכיון דמע בשעת פדיון דפסולי המקדשין דסופו להרגיל ולמכר העזר פקדים וקריס טפי ושרית ליה מנח הקדש: מה שמאשריו בעזר פוגם בשאר מה שמשתפר עמי העזר פוגם עמי הבשר ואין שאן רוח לפי שמתנבל לחתך העזר וחונתך הבשר נשוכ אינה וזה למכר: שגורא בעובד בתקשים שפוקה מפניו על הקדמה בעובה מחבר ועבוקה ממש ומאי לא הוי דאין עבוקה לאחר מיתה אבד נקדה שפבדיה: גזרה שמה יגדל מהן מקסולי המקדשין: עדרים שעדים דאי שרית ליה לכבדו משהי להו ולא שחטו עד שיוקמנו לו נפחים ואמי לגדל עדרים ואמי לזיי תתלת גזיה ועבוקה ופסולי המקדשין אסורין בגזיה ועבוקה אפילו לאחר פדיונן:

אבל פתרי סדרי לא, קא משמע לן. אמר רבי הושעיא: המפריש שתי חטאות לאחרייות, מתכפר באחת מהן, וחבירתה רועה. אליבא דמאי? אלימא אליבא דרבנן — השתא המפריש לאיבוד, אמרי רבנן לאו פאיבוד דמי, לאחרייות מיבעיא!? אלא אליבא דרבי שמעון, האמר רבי שמעון: חמש חטאות מתות! אלא, אליבא דרבי, כי אמר רבי באיבוד — אבל אחרייות לא.⁽ⁿ⁾ תנו: המפריש חטאת, והרי היא בעלת מום — מוכרה, ומביא אחרת תחתיה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אם קרבה שניה קודם שנשחטה ראשונה — תמות, שפכר כיפרו בעליה. קא סלקא דעתך דרבי אלעזר ברבי שמעון ברבי סבירא ליה, ואפילו באחרייות נמי! לא, דלמא רבי אלעזר ברבי שמעון פאבוקה סבירא ליה, דאמר: חמש חטאות מתות.⁽ⁿ⁾ תנו: לפי שאין חטאת צבור מתה, הא דייחיד מתה. אמר רב: בעלי חייז אינן נידחין, כשהוא מתכפר בשני שבזוג ראשון מתכפר, ואידך הוה ליה אחרייות, וקתני דייחיד מתה! רב לטעמיה, דאמר: מצוה בראשון. תני רב שימי בר זירי קמיה דרב פפא: אבדה בשעת הפרשה — לרבי מתה, לרבנן תרעה. אבדה בשעת פפרה — לרבנן מתה, לרבי רועה. קל וחומר: ומה אבודה בשעת הפרשה, דאמרי רבנן רועה, אמר רבי מתה — אבודה בשעת פפרה, דלרבנן מתה, לרבי לא כל שפון? אלא תני הכי: אבודה בשעת הפרשה — לרבי מתה, לרבנן רועה. בשעת פפרה — דברי הכל מתה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר וכו'.”‏

⁽ⁿ⁾תנו רבנן: אין מרגילין ביום טוב, פיוצא בו — אין מרגילין בבכור, ולא בפסולי המוקדשין. בשלמא ביום טוב — דקא טרח טירחא דלא חזי ליה, אלא בכור — מאן תנא? אמר רב חסדא: בית שמאי היא, דאמר: בכור בקדושתיה קאי, דתנו: בית שמאי אומרים: לא ימנה ישראל עם הכהן על הבכור.⁽ⁿ⁾ פסולי המוקדשין, מאן תנא? אמר רב חסדא: רבי אלעזר ברבי שמעון היא, דתניא: היו לפניו שתי חטאות, אחת תמימה ואחת בעלת מום — תמימה תקרב, בעלת מום תפדה. נשחטה בעלת מום, עד שלא נזרק דמה של תמימה — מותרת: משנזרק דמה של תמימה — אסורה. רבי אלעזר ברבי שמעון אמר: אפילו בשר בעלת מום בקדירה, ונזרק דמה של תמימה — יוצא לבית השריפה. ורב חסדא, לוקמה אידי ואידי בבית שמאי! דלמא כי אמרי בית שמאי — בבכור, דקדושתיה מרחם, אבל פסולי המוקדשין — לא. ולוקמא אידי ואידי ברבי אלעזר ברבי שמעון! דלמא כי אמר רבי אלעזר ברבי שמעון — בפסולי מוקדשין, דאלימי למיתפס פדיונן, אבל בבכור — לא.⁽ⁿ⁾ ורבי אלעזר ברבי שמעון, לית ליה הא דתנו: כל פסולי המוקדשין נשחטין באיטליו ונמכרין באיטליו ונשקלין בליטרא? אלמא, כיון דשרית ליה טפי וזבין!⁽ⁿ⁾ אמר רב מרי בריה דרב כהנא: מה שמשפכים בעזר — פוגם בכשר. אמרי במערבא משמיה דרבי אבין: מפני שגורא בעובד עבודה בקדשים.

רבי יוסי בר אבין אמר: גזירה שמה יגדל מהם עדרים עדרים.

הדרן עלה וילד חטאת.

					
כרטי סבירא ליה ומש"ה קאמר קס"ד דכרטי ס"ל משום דר' אשעיא אליבא דרבי קאמר וכעו לאקשוי ליה מרבי דאמר אחת מהן תקרב ויחטו תמות דבי היכי דסבירא ליה לר' במפרש חטאות ואבדה הכי נמי סבירא ליה לרבי אשעו (במכור לאחרים) [במפרשן לאחריות] שכבר כפרו בעלים וכוון דבהא דחולין הא אפ"ה א"ר אלעזר בר"ש הראשונה תמות כ"ס [דאשעו באחריות] היבא דאיפרס ב' חטאות לאחריות דתריייהו אית להו שם חטאת עליהם שאם נתכפר באחת שחברתה מתה וקדאו לר' אשעיא:					
אמר לך לא דלמא. ר' אלעזר בר"ש כבאבה (ר' שמעון) ס"ל דאמר חמש חטאות תמות בו'. וחטאות שכברו בעלים [ככלל] ואנא לא אמרי אליבא דר"ש אלא אליבא דרבי:					
ג"א. והא הכא ליבא למימר מצוה בראשון להכי שניה מתה אלא הכא אשעו ראשונה מתה אלמא אלמא קדושת דמים (הא) [דהאי] בעלת מום דלתי בה אלא קדושת דמים נדחות ואע"י דנפסדת מתה מאי לאו אשעו רבי דאמר והסויה תמות כסר ליה נמי בהא דמתה וב"ש באחריות לא:					
לא סבר לה כרטי בהא אלא ר' אלעזר בר"ש סבירא ליה כבאבה כדאמרן:					
אין מרגילין. כיו"ט לפשות עזר בחמה שלם לערך מפוח והכי קרי ליה מרגילין דדרך הרגלים מתחילין לפשות עזר לשום איזו עזרן ועי"ט אסור קא טרח ביה טרחה יתרא:					
ר' אלעזר בר"ש אמר. אשעו נשחטה בעלת מום קודם זריקת דם של תמימה ובשר בעלת מום בקדירה ומרקי דמה של תמימה קודם שנאכל:					

ואידך הוה ליה לאחריות וקתני הא דייחיד מתה וא"ת לעיל פריך מהא לר' אבא דחשיב ליה כמקריש לאבדו והבא חשיב ליה כמשריש לאחרייות וי"ל דמשתמע ליה השתא כיון דבשעה שהקריש השני הנה יודע שלא יתפטר בו אלא בשני שבזוג ראשון ה"ל באחרייות ולא דמי להקריש לאבדו דלעיל דהתם הנה כוכר דהראשון ואבד ומתפטר בזיה שמשריש עתה ונהה ליה כמשריש לאבדו ולא הוי באחרייות אבדל הבא שניה יודע בשעת הקדשת השני שיתפטר בראשון הנה ליה כמו אחרייות ואפ"ה קאמר דייחיד מתה וקשה לרבי אושעיא דאמר משריש שני חטאות לאחרייות מתפטר באחת מהן והשני רועה ומשני רב לטעמה דאמר מצוה בראשון ומשעה שהקדש הקדש לאבד ואין זה אחרייות ולכך מתה והא דממני ליה לעיל למשריש לאבדו הונו מטעם דמצוה בראשון או שמה יש לקדש דס"ל הבא כרב הנהא דאמר לעיל אינה אבוקה אינה מתה לא לרבי ולא לרבנן ומשום הכי פריך מנה דהנה בכור שהוא כמשריש לאחרייות: רבי אלעזר בר' שמעון אמר אפילו בשר בעלת מום בקדרה כו' וא"ת מ"ס הבא ממקמי דאמרי כגון בההיא דקתני דאפילו נזרק דמה דשניה בעוד ראשונה בעלת מום קומא אין לה דין מיתה והבא אמר דאם נשחטה בעלת מום משנזרק דם תמימה אסורה ולר' אלעזר בר' שמעון אפילו בשר שתקרא כשנזרק דמה של תמימה תנא לבית הקדשה ובמקמי קאמר דאם נשחטה בעלת מום דהם זריקת דמה של תמימה דקדשה ויש לחלק דבההיא דקתני כיון דהיתה כבר בעלת מום דהם הקדשה של זו אין עליה תקפה כל כך אבדל הבא דהקדשו לאחרייות ונראה שניהם להקריב עליה תקפה יוסר:

הבשר של בעלת מום תנא לבית הקדשה אלמא לר"א בר"ש אע"ג דשחטה לבעלת מום דהיינו פסולי המוקדשין בקדושה קאי אע"ג דנפדה חי מרק דמה של תמימה קודם אכילתו תנא לבית הקדשה:					
ונוקמה איזי ואיזי. לבכור ולפסולי המוקדשין כב"ש ועומא כי היכי דסבירא להו בבכור דאע"ג דשחטוה בקדושה קאי ואין נהגון בו כיוון להרגלן הכי נמי סבירא להו בפסולי המוקדשין:					
למא ע"כ לא קאמר ב"ש כו'. אלא בפסולי המוקדשין דלאזמי למיתפס פדיונן שקדושתן על פדיונו והן יוצאין למולין אבל בכור לא דכותב ביה לא תפדה:					
ולתי ליה לר"א בר"ש כל פסולי המוקדשין נמכרין באטלח דנהגון כיוון למכור בשוק מ"ט משום דכיון דשרית ליה לנהוג בהן כמו שירצה לשוקלן ולמכורין בשוק מוסף ופריה אותי בויקר הכא נמי כיון דשרית ליה מרענל מוסף ופדון בויקר:					
אמר רב מרי. לית ליה לר' אלעזר הא מ"ט דמה שמשבח בעזר פוגם בעשר הלכך לית ליה:					
בעמרבא אמרי מש"ה אסור דנרא' כעובד עבודה בקדשים:					
ור' יובי בר אבין אמר מש"ה אסר דאי שרית להרגלל פעמים שאין מצוין שם נפחין שקונין העזרות לערך מפוחין ומשהין אותן ומגדלין מהן עדרים וגזירה שמה יבואו בהן לזיי תקלה שיעבדו בהן הלבך גזרי דאין מרגילין בפסולי המוקדשין ולא איזי למישידיהו:					
הדרן עלך ולד חטאת					

וילד חטאת פרק רביעי תמורה

כד.

עין משפט בר מצוה	
א מוי' מדי' מהל' פסולי המוקדשין הל' ה:	
ב מוי' מדי' מהל' פסולי המוקדשין הל' א:	
ג מוי' מדי' מהל' קרוב פסח הל' ו:	
ד טור יו"ד סי' שז:	
ה מוי' פג' מהל' שבתות יום טוב הל' ו, ש"ע או"ח סי' תצט סעי' א:	
ו מוי' פא' מהל' בכורות הל' יט, ש"ע יו"ד סי' שז סעי' א:	
ז מוי' פא' מהל' בכורות הל' ג:	
ח מוי' פא' מהל' איסורי המזבח הל' יב:	

**עין משפט
נר מצוה**

א' מ'י' פד' מהל' תמורה הל' יב:
ב' מ'י' פס"ו מהל' מעשה
הקרבנות הל' ח:
ג' טו' וי"ד ס' שיג:
ד' מ'י' פב' מהל' בכורות הל' יד,
ש"ע וי"ד ס' שיג סעי' ז:
ה' טו' וי"ד ס' שיג:
ו' מ'י' פב' מהל' בכורות הל' יד,
ש"ע וי"ד ס' שיג סעי' ז:

כיצד מערימין על הבכור כו'.
ללא קדיש בכור עד דמקדיש ליה
יציאת רחם אבל עד שהוא במעי
אמו יכול לשנות לדבר אחר:

השני ימכר לחייבי עולות ודמויו
 חונון משום הכי ימכר לחייבי
 רצ"ל דהא אס' תתא אחר ואין ידוע
 זכר סתם אס' תתא אחר ועוד אין ידוע על
 שט ימכר לחייבי עולות ואם כן
 [משום כן] דמו חונון:
 לא הקדים אלף אחד:

[ילדה ב' נקבות. דינו כב' זכרים:

מותר להטיל מום בבכור קודם
שיצא לאויר העולם. כגון אם יצא
אזנו קודם או שפתו והטויל בה
מום קודם שיצא רוב ראשו יקרב
עולה:

עולה אין. כלומר לשם עולה
דחמירה קדושתה מבכור יכול
לשנותו אבל שלמים דגריע קדושה
מבכור דנאכל לישראל לא יקרב
וכ"ס להטיל מום דקא משוי ליה
חולין דאסור:

קסבר רב יהודה. מתני'
דדייקינן מינה דלשם עולה אין
לשם שלמים לא:

בזמן בהמ"ק קיים. וכי
קאמינא דמותר להטיל מום
בזמן הזה אמינא:

ואימא הכי נמי. דמש"ה ליבזר
ללא:

אפ"ה הא עדיפא. להטיל בו
מום דאי לא שדי ביה מום דלמא
אתי לידי גזח:

ל"א הא קמ"ל רב יהודה.
דחסינא עדיפא ללא ליתו כו':
אם נקבה זכאי שלמים. אמאי

אדעמירן למימר נקבה ליה
 חולין נקבה מי מקדש בבכורה
 חולא סופא קדש ילדה נקבה
 ממימה תיקרב שלמים בבמה
 הקדש קתי דאם הקדש בבמה
 מעשרת ואמר ילדה נקבה
 תהא שלמים היא שלמים קסבר
 עבר לא ירך אמר הא (נ"א)
 כלשנא קמא] אמר הא
 בבמה מעשרת מאי הא הא
 בבמה הא אמאי ופשי ימכר
 האר דהקדש עולה כו':

סיפא אתאן [כאן יש כשהי
שורות חלק] לבהמת חולין.
וכגון דלא ידיעה אחי זכר מינה
אמר עולה הלכך שני ימכר
לצרכי עולות ודמיו חולין
כדאמרן לעיל:

ל"א זכר בתרא חולין בעלמא
הא אלא משום דלא ידעינן די
נפקא ברישא הלכך השני ימכר
לצרכי עולה ודמיו חולין דמכל
מקום לא היה דעתו לעולה אלא
על האחד:

מִמֶּנִּי פִּינֵד מַעֲרִימִין: אִם זָכַר עוֹלָה מִפֶּרֶשׁ בְּגִמ' דְּדוֹקָא נִקַּט עוֹלָה דְּלֹא

הַחֶמֶל מִתְקַדְּשָׁה אֲבָל שְׁלָמִים לֹא דִנְחֵתָהּ
מִמִּתְקַדְּשֶׁיהָ וְאִם נִקְבְּהָ זָבָחִי שְׁלָמִים
בְּמִמָּרָא פְּרִיר וְנִקְבְּהָ מִי קֹחַ הַדָּשָׁה
בְּעִבְדִּיכֶּהָ. בְּלוּמֵר וּל"ל לְהַתְפִּיֵּסָה
בְּתַקְדָּשָׁה וּמוֹקִי לֹה בְּצִהְמַת הַקֹּדֶשׁ וְאִין
קְרֻצִּינוּ שְׁיֹחֹל עֲלֵה תַקְדַּשְׁתָּ הָאִם וְרוּעָה
לְהַתְפִּיֵּסָה בְּתַקְדָּשָׁה אַחֲרֵת וְסִיפֹא דִינִלְדָה
שְׁנֵי זָכָרִים מִוָּחִי לֹה בְּצִהְמָה דְּחֵלִין
וְאִכ"כ מִיָּרִי רִישָׁא וְסִיפֹא דְּחֵלִין
וּמוֹמַעֲיַתָּא בְּצִהְמַת הַקֹּדֶשׁ וְתַמָּה לְמוֹרִי
הָרַמ"ר לְמָה לֹא דְּחַק לְאוֹקוּמִי מַעֲשֵׂתָא
בְּצִהְמַת חֵלִין הָרִי סִיפֹא דְּחֵלִין אֲרִירִי
וְאִכָּפ"ה אַתְּפִיס בְּזָבָחִי שְׁלָמִים וְתַתָּן
מִשּׁוּם דְּבָעֵנ לְאוֹקוּמִי אֲפִיצַד מַעֲרִימִין:

אָמַר רַב יְהוּדָה מֵתָר לְחַשִּׁיל מוֹם בְּבָבוֹר
בְּזֶלְאֶמֶר בְּבָבוֹרוֹת (דף לה.) גִּלְיָא
בְּזֶלְאֶנְיָה אֶמְרָא בְּשִׁפּוּתְקִיָּה וּ"ת לִימָא
קָרַב וַיהוָה דְּהִבָּא פְּלִיג אֶדְרַב הוּנָא
פָּרַק בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה (חֲלִין דף טז:)

וַיֵּצֵא שְׁלִישׁ וּמִכְרוּ לְעֹבֵד כְּכֹכְבִּים וְחָזַר
וַיֵּצֵא שְׁלִישׁ אַחֵר הָרִי זֶה קְדוֹשׁ בְּבִכּוּרָה
דְּקָבִי זָפֵק רָבָא לְבַסּוּף אֲגֵלְאִי מְלֵתָא
לְמַפְרַע דְּמַעֲקָרָא הֵנָּה קֳדִישׁ ה"נ יִמְא
בְּצִי מַטְיֵל מִזֵּס לְחֵלֶק בִּין מַטְיֵל מִזֵּס
לְמִכְרִיהָ דְּבִמְכִירָה יֵשׁ לְטַעוֹת יוֹתֵר

שָׁמָּה יִמְכַר אַחֲרֵי יְצִיאָתוֹ רַבּוֹ: הָא
עֲדִיפָא בְּתִירָא מִדָּאֲתִי בְּהַ לְיָדֵי גִזְיָה
וְיִהְיֶה מִן אֵין הֵן מִתְּצַרְצַר לְרַשְׁתִּים

ואיפא למיחש דלמא אחי לידי תכלה
הנה ועבודה חבל השקא דיש בו מוס
שחטוי ליה כהן ולא אחי לידי גזה
ועבודה דלמה ושהנו ואר"ת דהשקא
הגה העולם למפר קצת מן האס דבי
לשקיע הנלד מן השכורה ומוב הוא
לעשות פן ובלבד שיחנה לו קנין חשוב
דמו הגשה דהמה דקה אז משיכה
וקנין דקא עמו ואע"ג דאיפא פ"ק
דשכורות (דף ג:) גבי רב מרי דר רחל

[illegible]

מרי וזע לאַקטיווי קעגן גמור וכ"ע לאַ
דעזי וסאָדרי דמלתא בעלמא עבד ואתא
ליזי תכלה ואנן קי"ל כלשנא סתרא
דבעצא קעגן גמור וספיוו ללשון ראשון
מי נישא לן טפי למכרו לעובד פוכבים
מלחטיל צו מוס קדם וציאת רבו דלא
אתי למטעו להטיל צו מוס לאחר וציאת
ההרב משום הכי טוב לעשות בן ולמכר
קצת מן האם לעובד פוכבים קדם לזה
והכי עדיף טפי דלא אתי ליזי תכלה
הנהגה ועבודה:

כיצד מערימין פרק חמישי תמורה

מִתְנִי' מַעְרִימִין לְהַפְקִיעוֹ מִכֹּהֵן

מִתְּנִי^(N) כִּי־צַד מְעַרְיָמִין עַל

הַבְּכוֹר? מִבְּכֹרֶת שֶׁהִיְתָה מְעוּבָּרֶת, אוֹמֵר:
 "מִה שֶׁבִּמְעִיָּה שָׁל זוֹ אִם זָכָר — עוֹלָה,"
 יִלְדָּה זָכָר — יִקְרַב עוֹלָה, "וְאִם נִקְבָּה —
 זִבְחֵי שְׁלָמִים", יִלְדָּה נִקְבָּה — תִּקְרַב
 שְׁלָמִים. "אִם זָכָר — עוֹלָה, וְאִם נִקְבָּה —
 זִבְחֵי שְׁלָמִים", יִלְדָּה זָכָר וְנִקְבָּה — הַזָּכָר
 יִקְרַב עוֹלָה, וְהַנִּקְבָּה תִּקְרַב שְׁלָמִים.

יִלְדָּה שְׁנֵי זָכָרִים — אֶחָד מֵהֶם יִקְרָב
עוֹלָה, וְהַשֵּׁנִי יִמָּכַר לְחַיִּיבֵי עוֹלָה, וְדָמִיו
חוֹלִין. יִלְדָּה שְׁתֵּי נְקִיבוֹת — אַחַת מֵהֶם
תִּקְרַב שְׁלָמִים, וְהַשֵּׁנִיָּה תִימָכַר לְחַיִּיבֵי
שְׁלָמִים, וְדָמֶיהָ חוֹלִין. יִלְדָּה טוֹמְטוֹם
וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס — רֶבֶן שֹׁמֵעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל
אוֹמֵר: אֵין קְדוּשָׁה חָלָה עָלֶיהֶן. גְּמִי^{גד(ב)}

אָמַר רַב יְהוּדָה: מוֹתֵר לְהִטִּיל מוֹם בְּבִכּוֹר
קוֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לְאוּרֵי הָעוֹלָם. תִּנּוֹן: אוֹמֵר
אָדָם "מָה שֶׁבִּמְעִיָּה שָׁל זֶה עוֹלָה" —
עוֹלָה אֵין, שְׁלָמִים לֹא, וְאֵת אִמְרַת

דְּמַצִּית מִפְקָעַת לִיה מְקַדּוּשְׁתָּה! "אָמַר לָךְ
רַב יְהוּדָה: הָגִי מִיָּלִי — בְּזִמְנֵי שְׁפִית
הַמְּקַדָּשׁ חַיִּים, כִּי קָאֲמִינָא אֲנָא — בְּזִמְנֵי
הַזֶּה, דְּלֹא חָזִי לְהַקְרֵבָה. אִי בְּזִמְנֵי הַזֶּה,
מָאִי לְמִימְרָא? מַהוּ דְּתִימָא: נִגְזַר, דְּלִמָּא
נִפְיֵיק רַוב רֵאשׁוּ וְקִשְׁדֵּי בִּיה מוּמָא.

**וַאֲמָא: הָכִי נְמִי! אֶפִּילוּ הָכִי — הָא
עֲדִיפָא בְּתִירָא, מִדָּאַתִּי בֵּיה לִידֵי גִיזָה
וְעֻבּוּדָה. אִם נִקְבָּה זְבָחֵי שְׁלָמִים — נִקְבָּה
מִי קָא קֹדֶשֶׁה בְּבִכּוּרָה? סִיפָא אֲתִיא
לְבִהְמָה דְּהַקְדָּשׁ. יִלְדָּה שְׁנֵי זָכָרִים כּו'.
וְאִם יִלְדָּה שְׁנֵי נְקִיבוֹת, וְהָיָה לָהּ זָכָר וְנִקְבָּה,
וְהָיָה לָהּ חֵטְא עֲדִיפָא מִן חֵטְא דְּנִקְבָּה
בְּבִכּוּרָה, וְהָיָה לָהּ חֵטְא עֲדִיפָא מִן חֵטְא
דְּנִקְבָּה בְּבִכּוּרָה, וְהָיָה לָהּ חֵטְא עֲדִיפָא**

**אָמַר: אִי בִּהְמָה דִּהְקֵדֶשׁ, הִזָּא דְאַקְדִּישׁ
עוֹלָה — לִיהְדַּר עוֹלָה, אִידֶּה גִּהְוִי
בְּקְדוּשָׁתֶיהָ דְּאִימִיה! סִיפָא אֶתָּאן לְבִהְמַת
חֻלִּין. יִלְדָה טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוּגִינוֹם פּוֹי.**

אמאי

הַפְּרִישׁוֹ לַחֹבֶבְתָּו: יִלְגֶּה זָכָר וַיִּקְרַב עוֹלָה
בַּבֹּכֹר לֹא קָדִישׁ אֵלָּא בְּרָחֹס וּבִינוֹ
דַּמְעָה־רָא אֶתְפַּסָּה בַּקֶּזֶשׁ אַחֲרִיתִי תוֹ
לֹא חִילָל קִדְשָׁת בְּכוֹרָה: וְאִם אִמֵּר אִם
יִלְגֶּה נִקְבָּה תֵּהָא זִבְחִי שְׁלָמִים וַיִּלְגֶּה
נִקְבָּה תִּקְרַב שְׁלָמִים: וַיִּלְגֶּה שְׁנֵי זָכָרִים
עַל שְׁנֵיהֶן חֲלָה קִדְשָׁת עוֹלָה דִּהָא קִאֲמַר
אִם זָכָר יֵהָא עוֹלָה וּמֵיחֵא לֹא זָכָר אֵלָּא
חַד הֶלְכָּךְ הוּא יִקְרִיב הָאֶחָד לְגִדְרוֹ וְהַב' יִמְכֹּר
לְעֹרְבִי עוֹלָה וְגִמְיֹו חֲלִין: גִּמ' עוֹלָה
אִין הוֹאִיל וּכְלִיל הִיא שְׁרִי לְשִׁנּוּי
קִדְשָׁת בְּכוֹרָה לְקִדְשָׁתָהּ אֲבָל שְׁלָמִים
דַּקִּדְשָׁה חֲלָה הִיא אֲסוּר לְשִׁנּוּי לְכַתְּחֻלָּהּ
קִדְשָׁת בְּכוֹרָה לְקִדְשָׁתֶיהוּ וּכ"ש שְׁאֲסוּר
לְהַטִּיל בּוֹ מוֹם דַּמְפִּיק לִיה מִקִּדְשָׁתָה
לְגִמְרִי: דְּלִמָּא נִפְק רַב רֵאשׁוֹ וְקָדִישׁ לִיה
רָחֹס וְזָכָר שְׁרִי בַּה מוּמָא וְהוֹי מְטִיל
מוֹם בַּקֶּזֶשִׁים קמ"ל דְּלָא גִזְרִי דִּהוּא
יִזְהַר לְהַטִּיל בּוֹ הַמוֹם מִשְׁעָה שְׂנַצָּא מְעַט
קִדְשׁ שְׂנַצָּא רַב רֵאשׁוֹ בְּדִאֲמַרְיֹון
בַּבְּכוֹרוֹת (דף לה.) גִּזְיָא בְּדִאֲנִיָּה
שֶׁהֲגִדִי יוֹצֵא דֶרֶךְ גְּדֻשָּׁי וְנִרְאֻת הָאֲנִיִּים
תַּחֲלָה וְאִמְרָא בַּשְּׂפָתַיָּה שְׁפִי הַטֵּלָה יוֹצֵא
תַּחֲלָה: הָא עֲדִיפָא לְמִשְׁרֵי לְהַטִּיל בּוֹ
מוֹם הוֹאִיל וְעֲדִין לֹא קָדִישׁ בְּרִי שְׁלָא
יִצְטַרְךְ הַפֶּה לְשִׁהוּתוֹ אֵלָּא יִמְהַר
לְשׁוֹחֲטוֹ דְּחִי לֹא גִדִי ב'י' בְּעֵי לְשִׁהוּי
עַד שֶׁיִּפֹּל בּוֹ מוֹם וְאִדְחִי וְהִי אִתִּי לִיזִי
גִּזְיָה וְעִבּוּדָה: חֲסִירָא עֲדִיפָא בְּלוּמַר
שֶׁמַּחֲסַר מִמֶּנּוּ אֲבָר קִדְשׁ יוֹצִאת רַבּוֹ
וְנִעְשָׂנוּ בַּעַל מוֹם: נִקְבָּה מִי קִדְשָׁה
בַּבְּכוֹרָה דְּבִיעִי לְאֶעֱרוּמִי עֲלָה דַּקִּאֲמַר
בְּיַצֵּד מִשְׁרִימִין וְתַחֲשִׁיב לְהֵךְ: לְבַהמָה
דַּקִּקְדָּשׁ דָּאִם חֲטָאת הִיא וְנִתְעַבְרָה
וְיוֹצֵא לְהַעֲרִים שְׁלָא יִלְךְ לְמִיתָה דּוֹלֵד
חֲטָאת לְמִיתָה אֵלּוּ יִשְׁנָהוּ לְקִדְשָׁה אַחֲרֵת
וּקמ"ל דּוֹלֵדוֹת קִדְשִׁים בַּהֲוִיתוֹן הֵן
קְדוּשִׁים וְלֹא בַּמְעִי אִמֵּן וּבִינוֹ עֲדִין לֹא
קָדִישׁ בַּקִּדְשָׁת אִמּוֹ מְצִי לְאֶרְכּוּבֵי עֲלִיָּה
קִדְשָׁה אַחֲרִיתִי דְּלָבִי מִתְּנִיל לֹא הוֹי וְלֹד
חֲטָאת: לָשׁוֹן יְרוּשָׁלַּיִם נִקְבָּה מִי וְכו'
בַּמִּבְכָּרָת דַּקִּדְשִׁים בַּבְּהֵמָה דַּקִּדְשׁ
בַּדְּפֻרְשִׁית וְהִיא מִבְכָּרָת לֹאֹ דִּיקָא אֵלָּא
אֲרִיזִי דִּיקָא רִישָׁא בַּמִּבְכָּרָת דְּחִלִּין נֶקֶט
נָמִי הִבָּא לָשׁוֹן מִבְכָּרָת: אִי בַּהֲמָת
דַּקִּדְשׁ הִיא אִמָּא הַשְׂנִי יִמְכֹּר לְחִיבֵי
עוֹלָה הִיא קִמָּא דְנִפְק לָהּוּ עוֹלָה וְאִידִךְ
לָבִי מִתְּנִיל לָהּוּ בַּקִּדְשָׁתָה דִּאֲמָה: הֵךְ
סִיפָא יִלְגֶּה שְׁנֵי זָכָרִים אַחֲתָן לְבַהֲמָת
חֲלִין וְהוֹי רִישָׁא וְסִיפָא בְּחִלִּין מִיַּעֲרֵתָא
בַּקִּדְשָׁת:

מסורת הש"ס

א לעיל י:

ב בכורות ג:

כה:

עיר משפּט גור מצורח
א מויו' פו' מהל' עבדים הל' ד': ‏
ב מויו' פו' מהל' עבדים הל' ח': ‏
ג מויו' פו' מהל' עבדים הל' ה': ‏
ד מויו' פד' מהל' תמורה הל' ג': ‏
ה מויו' פסיו' מהל' מעשה הקרבנות הל' א': ‏
ו מויו' פב' מהל' תמורה הל' ד': ‏

 רבינו גרשום

והתניא [גראדן] דברים שהעבד מקבל גטו של חברו מיד רבו של חברו. דכיון דליתיה עבדו של נתון הנו הלכך יכול לקבל ממנו חוכה טו לחברו אצל לא מיד רבו של עצמו לערך חברו אם היו שניהם של אותו אחד משום דיד עבד כיד רבו דמי דמה שקנה עבד קנה רבו ואי אמרת אם שירו משוויי ועובר לאו ירך למה הוא א"כ לא נעשה כהקנה אלא אחד מאברהם ואמאי זכת' לו אלא מרמי' אם היתה עבירה זכתה לו ש"מ דעובר ירך אמו האו וקשרא לר' יוחנן:

משום שנאמר האשה וילייה. כלומר שהירי דהולך הלך אחר האשה והירי הוא כמות:

מאי ת"נ לרבנן כלומר מה ראייה הוא הכתוב לרבנן אדרבה קשרי לה אלא לר' יוסי הגלילי מסייע:

מאי לא תנאי היא בו'. (סיון) דמנא ח'[:]

אוי נאכל אלא לוכדי כהנה בו'. כלומר שם עליו כל דין חטאת:

מאי לא כהא פליגי. דת"ק סבר אס שירי אינו משוויי אלא ירך אמו ויחי כאמו ונתא בתרא סבר אס שירו לעובר שאס רצה להקדים לו בפני עצמו לפס זכת אחר הדיכול ואי ירך אמו הוא ולא הי דמי כאמו וא"י איפכא דת"ק סבר אס שירו משוויי דיכול להקדשו בפני עצמו לחטאת הלכך דמי כחטאת ואידך תנא סבר אס שירו אינו משוויי:

ואיבעית אמאי לא קשין. הא דמשיי ליה דמי כאמו מיירי דנתעברה ולבסוף הקדים כיון דהיא יכול להקדש עובר לחור ואימה לחור יס לון חטאת ואידך תנא ללא משיי דמי כחטאת מיירי בהקדשה ולבסוף נתעברה כיון דשעת הקדש ליכא עובר דמעץ מקדש ליה הלכך לא הי דמי כאמו:

[גלמא הינו טעמא דר' יוחנן דאמר רצה בה מתכפר רצה טול מתכפר דאלס מתכפר כשכח הקדש להיני ולג:

א"ל רב המנונא ר' אלעזר תלמיד דר' יוחנן הא ויתוב קמיה. וקא מתיב ליה הא שלמים ולדה עלה (תמורת שלמים מולג):

ולא אהדר ליה האי שיעורא. אלא א"ל ר' טבאל בר מונה דהיא בו':

ואת אמרת בו'. אלא מללא אהדר ליה האי ש"מ טעם דר' יוחנן משום דאס שירו משוויי הא:

מתני' ה"ו תמורת עלה ותמורת שלמים ה"ו תמורת עלה דברי ר"מ. דקסבר תפס לשון ראשון:

ר' יוסי אמר אס לכן נתכוון מתחלה. שתיא תמורת שניהם אע"ג דלא אמר ה"ו תמורת עלה ושלמים אלא אמר ה"ו תמורת עלה (ותמורת שלמים) [ושלמים] האיל ואי אפשר בו' דבריו קיימינן ותמכר ויביא דבמיה חניה תמורת עלה ובחתינ תמורת שלמים:

אס משאמר תמורת עלה ואחר כך נמלך ואמר בו'. הרי זו תמורת עלה בלבד תריייה קדשו. ותמכר ותיבא בדמי חניה תמורת עלה ובדמי חניה תמורת שלמים:

דְּתֵנָּא קמא סבר אם שִׁירי מְשִׁיר וְכִינוּן דאי אֶלְמָא בַּהֲמָה בְּחֻנְפִי נִפְשָׁהּ היא וא"כ בי מקדשים ליה לאמה בחטואת חל נמי תקשתי פיו על הַנֶּלֶךְ וְהָיוּ נָמִי חטואת ומשום הכי אינה נֶאֱכֶלֶת ונתנא בתרא סבר שִׁירי אינו מְשִׁיר אֶלָּא כִּירָךְ אִמּוֹ הוא וכי מקדשים ליה לאמה הַנֶּלֶךְ קדוש מְטוּנָה דאס בְּשֹׁאֵר וְלִדּוֹת קדשים וְלֹא מקדשת פיו ומיניה בי שְׁחָטָה לאמה ומצא פה וְלֵךְ בֶּן אֶרְבָּעָה חי אינו קדוש דְּבִהֲנִיתוּ זָקָא הוא קדוש וְהָא שָׁלֹא הִיא לוֹ הֵינִי לא קדוש ומש"ה קאָמר דְּנֶאֱכֶלֶת לְכָל אִלָּם דאי שִׁירי מְשִׁיר מעד דאקדשים ליה לאמה תחול נמי תקשתי פיו על הַנֶּלֶךְ וְהִקְשָׁה מורי הרמ"ר דְּבִמְתַּנִּי' תָּנוּ היא שְׁלָמִים וְנִלְמָה עוֹלָה דְּכִי זֶה וְלֵךְ שְׁלָמִים וּפִרְשֵׁי"י שְׁלֹה דָּלֵךְ שִׁירָן לְמִימַר בְּהִנֵּינוּ הֵן קדוּשִׁין בְּהַקְדִּישׁ" מַשְׁבֶּרֶת אֶלְמָא אינו יכול לְשַׁנּוֹת הַנֶּלֶךְ דְּמֵטוּנָה דאס קדִישׁ מעד דאקדשים ליה לאמה ומותב מנה לר' יוחנן דְּאָמר שִׁירי מְשִׁיר וְבַעֲי לְמִימַר דְּאִית ליה לְהִאי מַתַּנִּי שִׁירי אינו מְשִׁיר ואפ"ה אינו יכול לְעַשׂוֹת הַנֶּלֶךְ בְּחֵלִין ואי חֵלִין הוא בְּדִאֲמַר הָכָא לָמַר"י שִׁירי אינו מְשִׁיר אִמּוֹאי אינו יכול לְהַקְדִּישׁ הַנֶּלֶךְ פְּעוּלָה וְתַרְזֵן דַּע"ל תקדשת האס מוּחִי לֶהּ בְּהִי דָּלֵךְ מַצִּי לְאַקְדוּשִׁי בְּתַקְשָׁה אֲחֶרֶת אֶלָּא מעד שְׁנִילֵךְ תחול עָלָיו תקשתי האס מיהו חֵלִין הוא עד שְׁנִילֵךְ ואי שְׁחַט לאמה בְּתוֹךְ בֶּן הַנֶּלֶךְ נֶאֱכָל לְכָל אִלָּם ואע"ג דְּכִרְיָשָׁא דְּמַתַּנִּי' תָּנוּ אס נִקְבָּה זְבָחִי שְׁלָמִים ואוקמנא בנמי' בְּבִהֲמַת קדשים אֶלְמָא יכול הוא לְשַׁנּוֹת הַנֶּלֶךְ בְּתַקְשָׁה אֲחֶרֶת והוא בְּהַקְדֵּשָׁה וּלְבִסּוּף נִתְעַבְּרָה אִרְבִּי בְּקַדְשִׁית בְּרִישׁ שְׁמַעְתוּן וְצִירָן לְחַלֵּךְ בִּין הקדִישָׁה מַשְׁבֶּרֶת לְהַקְדִּישָׁה וּלְבִסּוּף נִתְעַבְּרָה וְיֵשׁ סְפָרִים דְּגִרְכִּי אִיפְכָא ת"ק סבר שִׁירי אינו מְשִׁיר וְחֵלָה תקשתי על הַנֶּלֶךְ מְטוּנָה דאס מעד לְפִיכָךְ אינו נֶאֱכָל ונתנא בתרא סבר שִׁירי מְשִׁיר וְהָיוּ הַנֶּלֶךְ חֵלִין ומש"ה תַּנְי' דְּנֶאֱכָל לְכָל אִלָּם ואין אנו מְשִׁיר אֶלָּא כִּירָךְ אִמּוֹ ואי חֵלִין אנו יכולין לְהַעֲמִיד דְּנִיָּה נָמִי דָּלֵךְ חֵלָה תקשתי האס על הַנֶּלֶךְ לָמַר"י

שִׁירי מְשִׁיר מ"מ תחול עָלָיה תקשתי פה הַאֲדָם בְּתָנּוּן בְּמַתַּנִּי' היא שְׁלָמִים וְנִלְמָה עוֹלָה דְּכִי זֶה וְלֵךְ שְׁלָמִים וְעוֹד הִיכי מַצִּינוּ לְמִימַר לת"ק דְּשִׁירי אינו מְשִׁיר הא בפ"ק (לעיל תמורה דף י.) גְּבִי פְלוּגְתָא דְּבִר פֶּאֶר ור' יוחנן דְּתַקְשָׁה חֵלָה על הַעֲבָרִין מִינֵי הֵינִי ב' ב' בְּרִיתוֹת דִּהְכָא לְמִימַר בְּתַנְיָא וא"כ ע"כ הִיא דְּאִינָה נֶאֱכֶלֶת בְּשִׁי אֶאֱוִקוּמִי פִר' יוחנן ואיחי סבר דְּשִׁירי מְשִׁיר אֶלָּא וְחֵלָה גִרְסַת רִש"י עָקֵר: וְאַתָּה אֲמַרְתָּ שְׁעָמָא דִּר' יוחנן מִשּׁוּם אָדָם מתכפר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ תַּמִּי דִּהְכָא מִשְׁמַע דְּאִית ליה לְרִבִּי יוחנן אין אִלָּם מתכפר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ וּבִגְב' בְּתֵרָא דְּכִרְיָתוֹת (דף כז.) מַשְׁבִּיָּא לִיה ר' אֶלְעָזָר לר' יוחנן אי מתכפר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ או לא אָמר לוֹ פִּמָּה [שְׁנִים] גָּזַל זֶה בְּעִינֵי וְעִינֵין לא ידע אי מתכפר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ או לא אֶלְמָא דס"ל דְּמַתְּכַפֵּר וְצִירָן לְחַלֵּךְ בִּין שְׁבַח הַקֹּדֶשׁ דִּיתִיָּה לְשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ דְּחֲטָאוֹת וְהִכָּא בְּחֲטָאוֹת: לֹא נִצְרָכָה שְׁאָמַר תוֹךְ בְּדִי דְבוּר פִּי' בְּדִי שְׁאֵלֶת [שְׁלוֹם] תְּלָמִיד לְרַב שְׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי דְּהָא דְּקִי"ל (ב"ב קכ:)

תוֹךְ בְּדִי דְבוּר דְּבוּר דְּמִי וְהִינוּ בְּדִי שְׁאֵלֶת רַב לְתַלְמִיד: וְשְׁלָמִים בְּשִׁהֲמִיר אֵת זוֹ בְּדוּן: וְהַמְשַׁחֵר חָצִי עָבְדוּ וְיָצָא לְחִירוֹת, גִּיטוֹ וַיְדוּ בְּאִין בְּאַחַת.^(א) וְאִי אָמַרְתָּ: שְׁיִירוֹ מְשׁוּיִיר, עוֹבֵר לֹא יִירָה אִמּוֹ הוּא, אִמּוֹאי זָכָתָה לוֹ? וְהָא תַנְיָא: נִרְאִין שֶׁהַעֲבָד זוֹכֶה לְקַבֵּל גֹּט שְׁחֵרוֹר שֶׁל חֲבֵרוֹ מִיַּד רַבּוֹ שְׂאִינוֹ שָׁלוֹ, וְלֹא מִיַּד רַבּוֹ שָׁלוֹ. אֶלָּא שְׁמַע מִינֶּה: אִם שְׁיִירוֹ אֵינּוּ מְשׁוּיִיר, וְתִיּוֹבְתָא דְרַבִּי יוֹחָנָן תִּיּוֹבְתָא.^(ב) לִימָא אִם שְׁיִירוֹ מְשׁוּיִיר תַנְיָא הִיא? דְּתַנְיָא: הָאוֹמֵר לְשַׁפְּחָתוֹ "הֲרִי אֶתְּ בַת חוּרִין וּוְלִדָּה עָבָד" — וְלָדָה כְּמוֹהַ, דְּבִרִי רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵינוּ קִיַּמִּין, מִשּׁוּם שְׁנֶאֱמַר "וַיִּלְדֶּיהָ תַּהֲיָה לְאֻדוֹנֶיהָ". קִרְא מֵאִי תַלְמוּדָא לְרַבָּנָן? אָמַר רַבָּא: אָמַר קִרְא לְרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי, דְּקַתְנִי וְלָדָה כְּמוֹהַ, שְׁנֶאֱמַר: "וַהֲאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תַּהֲיָה לְאֻדוֹנֶיהָ" — בְּזִמָּן שֶׁהָאִשָּׁה לְאֻדוֹנֶיהָ, וְלָדָה לְאֻדוֹנֶיהָ. מֵאִי לֹא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְרַבִּי יוֹסִי סָבַר: שְׁיִירוֹ — אֵינוּ מְשׁוּיִיר, וְרַבָּנָן סָבְרִי: מְשׁוּיִיר? אָמַר לֶהּ רַבִּי יוֹחָנָן: דְּכוּלִּי עֲלֵמָא שְׁיִירוֹ — מְשׁוּיִיר, וְהִכָּא הֵיִינוּ טַעֲמָא דְאָמַר קִרְא "וַהֲאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תַּהֲיָה לְאֻדוֹנֶיהָ".^(א) אֶלָּא וְדֹאִי לִימָא כִּי הֵנִי תַנְיָא, דְּתַנְיָא: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲטָאת וּמִצָּא בָּהּ בֶּן אֶרְבָּעָה חִי, תֵּנִי חֲדָא: אִין נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְזוֹכְרֵי כְּהוֹנָה, וְאִינָה נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לַיּוֹם אֶחָד, וְאִינָה נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְפָנִים מִן הַקָּלְעִים. וְתַנְיָא אִידָּה: נֶאֱכֶלֶת לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכֶלֶת בְּכָל מְקוֹם, וְנֶאֱכֶלֶת לְעוֹלָם. מֵאִי לֹא תַנְיָא, דְּתֵנָּא קַמָּא סָבַר: "שְׁיִירוֹ" — אֵינוּ מְשׁוּיִיר, וּמָר סָבַר: "שְׁיִירוֹ" — מְשׁוּיִיר.^(א) אָמַר לֶהּ רַבִּי יוֹחָנָן: דְּכוּלִּי עֲלֵמָא אִם שְׁיִירוֹ — מְשׁוּיִיר, וְהֵנִי תַנְיָא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּמָר סָבַר: וְלָדִי קֹדְשִׁים בְּהוֹדִייתִן הֵן קֹדוּשִׁים, וּמָר סָבַר: וְלָדִי קֹדְשִׁים בְּמַעֲי אִמָּן הֵן קֹדוּשִׁים. וְאִיבָעִית אֵימָא: לָא קִשְׂיָא, פָּאן — בְּשִׁהֲקִדִּישָׁה וּלְבִסּוּף נִתְעַבְּרָה, פָּאן — בְּשִׁנְתַּעֲבָרָה וּלְבִסּוּף הַקֹּדִישָׁה.^(א) מִתְקִירָה לֶהּ רַבָּא: מִמָּאִי דְּטַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן אִם שְׁיִירוֹ מְשׁוּיִיר? דִּלְמָא הֵיִינוּ טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן דְאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ. אָמַר לִיה רַב הַמְּנוּנָא: רַבִּי אֶלְעָזָר תַּלְמִידִיהָ דְרַבִּי יוֹחָנָן, וַיְתִיב לְחַמִּיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן, וְלֹא אֶהְדֵּר לִיהָ הָאִי שִׁינּוּיָא, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם דְאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ!? אִם מִשְׁאָמַר "הֲרִי זוֹ שְׁלָמִים" נִמְלָךְ בּוֹי.

דִּיבוּר, מַהוּ דְּתִימָא תוֹךְ בְּדִי דִיבוּר כְּדִיבוּר, וְהָאִי עֵייוֹנִי הוּא דְקַמְעִיין — קֹא מִשְׁמַע לָן.^(א) מִתְנִי' "הֲרִי זוֹ תַּמּוּרַת עוֹלָה תַּמּוּרַת שְׁלָמִים" — הֲרִי זוֹ תַּמּוּרַת עוֹלָה, דְּבִרִי רַבִּי מֵאִיר. 'אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִם לָכֵן נִתְּבוּיִן תַּחֲלָה, הוֹאִיל וְאִי אִפְשָׁר לְקִרוֹת שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת — דְּבָרֵינוּ קִיַּמִּים, וְאִם מִשְׁאָמַר "תַּמּוּרַת עוֹלָה" נִמְלָךְ וְאָמַר "תַּמּוּרַת שְׁלָמִים" — הֲרִי זוֹ תַּמּוּרַת עוֹלָה.

בְּשִׁי לְמַשְׁכֵּה וּלְמַעֲבָדָה חֵלִין הַקְּשׁוֹת בִּירוֹ

כיצד מערימין פרק חמישי תמורה

הַמְשַׁחֵר חָצִי עָבְדוּ וְיָצָא לְחִירוֹת, גִּיטוֹ וַיְדוּ בְּאִין בְּאַחַת.^(א) וְאִי אָמַרְתָּ: שְׁיִירוֹ מְשׁוּיִיר, עוֹבֵר לֹא יִירָה אִמּוֹ הוּא, אִמּוֹאי זָכָתָה לוֹ? וְהָא תַנְיָא: נִרְאִין שֶׁהַעֲבָד זוֹכֶה לְקַבֵּל גֹּט שְׁחֵרוֹר שֶׁל חֲבֵרוֹ מִיַּד רַבּוֹ שְׂאִינוֹ שָׁלוֹ, וְלֹא מִיַּד רַבּוֹ שָׁלוֹ. אֶלָּא שְׁמַע מִינֶּה: אִם שְׁיִירוֹ אֵינּוּ מְשׁוּיִיר, וְתִיּוֹבְתָא דְרַבִּי יוֹחָנָן תִּיּוֹבְתָא.^(ב) לִימָא אִם שְׁיִירוֹ מְשׁוּיִיר תַנְיָא הִיא? דְּתַנְיָא: הָאוֹמֵר לְשַׁפְּחָתוֹ "הֲרִי אֶתְּ בַת חוּרִין וּוְלִדָּה עָבָד" — וְלָדָה כְּמוֹהַ, דְּבִרִי רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרֵינוּ קִיַּמִּין, מִשּׁוּם שְׁנֶאֱמַר "וַיִּלְדֶּיהָ תַּהֲיָה לְאֻדוֹנֶיהָ". קִרְא מֵאִי תַלְמוּדָא לְרַבָּנָן? אָמַר רַבָּא: אָמַר קִרְא לְרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי, דְּקַתְנִי וְלָדָה כְּמוֹהַ, שְׁנֶאֱמַר: "וַהֲאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תַּהֲיָה לְאֻדוֹנֶיהָ" — בְּזִמָּן שֶׁהָאִשָּׁה לְאֻדוֹנֶיהָ, וְלָדָה לְאֻדוֹנֶיהָ. מֵאִי לֹא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְרַבִּי יוֹסִי סָבַר: שְׁיִירוֹ — אֵינוּ מְשׁוּיִיר, וְרַבָּנָן סָבְרִי: מְשׁוּיִיר? אָמַר לֶהּ רַבִּי יוֹחָנָן: דְּכוּלִּי עֲלֵמָא שְׁיִירוֹ — מְשׁוּיִיר, וְהִכָּא הֵיִינוּ טַעֲמָא דְאָמַר קִרְא "וַהֲאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תַּהֲיָה לְאֻדוֹנֶיהָ".^(א) אֶלָּא וְדֹאִי לִימָא כִּי הֵנִי תַנְיָא, דְּתַנְיָא: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲטָאת וּמִצָּא בָּהּ בֶּן אֶרְבָּעָה חִי, תֵּנִי חֲדָא: אִין נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְזוֹכְרֵי כְּהוֹנָה, וְאִינָה נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לַיּוֹם אֶחָד, וְאִינָה נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְפָנִים מִן הַקָּלְעִים. וְתַנְיָא אִידָּה: נֶאֱכֶלֶת לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכֶלֶת בְּכָל מְקוֹם, וְנֶאֱכֶלֶת לְעוֹלָם. מֵאִי לֹא תַנְיָא, דְּתֵנָּא קַמָּא סָבַר: "שְׁיִירוֹ" — אֵינוּ מְשׁוּיִיר, וּמָר סָבַר: "שְׁיִירוֹ" — מְשׁוּיִיר.^(א) אָמַר לֶהּ רַבִּי יוֹחָנָן: דְּכוּלִּי עֲלֵמָא שְׁיִירוֹ — מְשׁוּיִיר, וְהֵנִי תַנְיָא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּמָר סָבַר: וְלָדִי קֹדְשִׁים בְּהוֹדִייתִן הֵן קֹדוּשִׁים, וּמָר סָבַר: וְלָדִי קֹדְשִׁים בְּמַעֲי אִמָּן הֵן קֹדוּשִׁים. וְאִיבָעִית אֵימָא: לָא קִשְׂיָא, פָּאן — בְּשִׁנְתַּעֲבָרָה וּלְבִסּוּף נִתְעַבְּרָה, פָּאן — בְּשִׁנְתַּעֲבָרָה וּלְבִסּוּף הַקֹּדִישָׁה.^(א) מִתְקִירָה לֶהּ רַבָּא: מִמָּאִי דְּטַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן אִם שְׁיִירוֹ מְשׁוּיִיר? דִּלְמָא הֵיִינוּ טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן דְאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ. אָמַר לִיה רַב הַמְּנוּנָא: רַבִּי אֶלְעָזָר תַּלְמִידִיהָ דְרַבִּי יוֹחָנָן, וַיְתִיב לְחַמִּיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן, וְלֹא אֶהְדֵּר לִיהָ הָאִי שִׁינּוּיָא, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם דְאָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ!? אִם מִשְׁאָמַר "הֲרִי זוֹ שְׁלָמִים" נִמְלָךְ בּוֹי.

דִּיבוּר, מַהוּ דְּתִימָא תוֹךְ בְּדִי דִיבוּר כְּדִיבוּר, וְהָאִי עֵייוֹנִי הוּא דְקַמְעִיין — קֹא מִשְׁמַע לָן.^(א) מִתְנִי' "הֲרִי זוֹ תַּמּוּרַת עוֹלָה תַּמּוּרַת שְׁלָמִים" — הֲרִי זוֹ תַּמּוּרַת עוֹלָה, דְּבִרִי רַבִּי מֵאִיר. 'אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִם לָכֵן נִתְּבוּיִן תַּחֲלָה, הוֹאִיל וְאִי אִפְשָׁר לְקִרוֹת שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּאַחַת — דְּבָרֵינוּ קִיַּמִּים, וְאִם מִשְׁאָמַר "תַּמּוּרַת עוֹלָה" נִמְלָךְ וְאָמַר "תַּמּוּרַת שְׁלָמִים" — הֲרִי זוֹ תַּמּוּרַת עוֹלָה.

גִּמְי'

חֻצִּיה תַּמּוּרַת עוֹלָה וּבְדַמִּי חֻצִּיה תַּמּוּרַת שְׁלָמִים. וּבְהִי עֲקָרִין שְׁהִיו לְבָנָיו עוֹלָה

 מסורת הש"ס

א קידושין כג': ‏
ב קידושין טט': ‏
ג לעיל יא:; פסחים ע': ‏
ד גיטין לט:; קידושין מח': ‏
ה מנחות פא': ‏
ו בבא קמא עג': ‏
ז זבחים ל:; נדרים טט:; בבא קמא עג': ‏

 תורה אור השלם
אס-אדניו ימורלו אשה ונלדה-ילו בניו או בנות האשה וילדיה תניה לאדניה והוא יצא בגבא [שמות כא, ד']

לְקַבֵּל אֶת גִּטּוֹ דְגִטּוֹ וְיָדוּ בְּאִין בְּאַחַד: אֶלָּא אִי אֲמַרְתָּ אִם שִׁירי מְשִׁיר אִם שְׁחֵרר וְהָיוּ בְּאִין בְּאַחַד: וְהָאִם וְשִׁיר הַנֶּלֶךְ מְשִׁיר הוּא לְעִבְדוֹתוֹ אֶלְמָא ב' גּוּפִים יִנְהוּ אִמּוֹאי זָכָתָה לוֹ הָיוּ פְּעֻבָּד הַמְקַבֵּל גֹּט שְׁחֵרוֹר לְחֲבֵרוֹ מעד רבו שְׁלוּ שְׁשִׁנְיָהִם עֲבָדִים לְאִישׁ אֶחָד ואין חֲבֵרוֹ מְשַׁחֵרר שְׂהִירי הִרַב לא הַשְׁלִיךְ גֹּט הַשְׁחֵרוֹר מ

מסורת חש"ס

א בבא מציעא נז.

ואם תחתייה תעמוד עמדה במקומה והינו דומיא דלאתפוסי שהתקדש עומד במקומו הלכך הוהיל ותתנויהו משמע לא מקרו הסתוב אלא להכמים דגדעו למימר היבא דנו תחת לתפוסיו והיבא דנו חלוני: גפי קדשי דקק הפית כיו: ידו לקדש חול הני הניח ידו לקדש ואמר זו תחת זו איגד דחלין וגליי להלין מתקפון וחול הוא: ידו אחול ואמר זו תחת זו לתפוסיו הוא דקדש בעל מוס עושה תמורה ואי הנה בעי האי לאחולי הנה מנח גדיה על ההיא דקדש: ואמר דרי אלו (חטאת) תחת אלו ולא הניח ידו לא כאן ולא כאן: לתתפוסיו מתקפון או לאחולי מתקפון. והוא הדיון גמי דמני להבעי בתקרא אלא איידי דבעי משערי דה בעינא לחרמינו בתרמינו נקט כרשא דתרמינו: אסורא לא נמימי: תמימה תחת תמימה לתתפוסיו דהא נגאי אי אפשר דלא הוויא קדא לתתפוסיו הוהיל נקדא תמימה דהקדש איבא מיהת דהקדמי מנחם ותמימימיס אמרינן לעיל דלתתפוסיו הוא: ובעלת מוס תחת בעלת מוס לאחולי ונגאי לתפוסיו ליבא למימר דרע דרע לא פתיב דלעצבד תמורה: או דלמא תמימה דחלין תחת בעלת מוס כוי ואף על גב דפשיטי לעיל דלא שבה התיירא ועבד אסורא איבא למעבי דבא האיל ואי אפשר דלא עבדי אסורא בתקרא אבא למימר כי היכי דבבא עבדי אסורא בבא גמי לא אכפת ליה נגאי לתפוסיו הוא: דיו לפניו שלשה בהמות כוי דאף על גב דפשיטנא דלא שבה התיירא ועבד אסורא איבא הבא למעבי דאיבא למימר זיל בתר רבא פיון דע"כ תרמי לתפוסיו דהשנים דהקדש תמימות וליבא אחלי בהו שלישית גמי לתפוסיו הוא: גברא לא אתחזק דבשלשה זמנין הוויא חזקה תרי זמני לא הוי חזקה לשון וירושלמי פגי אבוי (כוי) או דלמא תמימה תחת תמימה דלתתפוסיו דחזיא להקדבה אבא תמימה תחת בעלת מוס דבעלת מוס דהקדש לא (הוי) חזיא להקדבה לאחולי אבון פיון דבבא למימר קדא לתתפוסיו כוי כלומר דאילו הנה בדעתה לתתפוסיו קדא ולאחולי קדא הנה קאמר בסקדא דה לתתפוסיו ודא לאחולי כי דגדי כלומר פתיון עשאו שוות האיל ולא פרכש על פתיון הניח ידו ושמיעו תמורה דהא אבעי ליה לתתנוחי גדיה על בעלת מוס דקדש אי הנה בדעתה לאחוליה אלא אי הנה לפניו (כוי) מדעאי תרמי בהמות לתתפוסיו דנגאי מתפסיס קנן תרמי דחלין ביהאי דקדש דממירין פנים עאמד דהא פיון תתמימה דקדש ליבא למימר לאחולי אהיא בעלת מוס גמי לתתפוסיו ונקו שלשה מלקיות או דלמא היא בעלת מוס דקדש לאחולי והאי דלא אתנח גדיה על ההיא דבעלת מוס שהניח ידו על חלין דכיון דלאחולי הנה פגי הנה ליה לאחויי אבעלת מוס דקדש. דא דנקט כל ההיא דבעלת מוס קמ"ל דאי הנה מנח גדיה על התמימה של קדש שעס הדעגלת מוס הנה מדעי גמי פאלו אנהי על בעלת מוס גופה ודא אמרי' ביהאי דבת אחלי היא דלאחולי אבון ובתמימה לתתפוסיו דאע"ג דאנח גדיה עליה האיל וליבא למימר אחלי פה בדידה. דמי רמויי כגון דהון ג' בהמות של קדש ואחת בעלת מוס ושלשה בהמות של חלין

תמימות והאמינן בשפתי שורית זו כנגד זו והאי דמי פמו אתרמי שבסגס זו מול זו ולאח גדיה על האך דחלין ואמר אלו תחת אלו מי אמרינן פיון דרמי קדא לקביל קדא פלגיהו דלא פגי לשוויי לבצל מוס כי פגי דהינו לתתפוסיו אלא לאחולי או דלמא בתר דבורא גדיה ארלינן ודרי הניח ידו על החול ולא לתפוסיו אבון. לשנא אחרניא או דלמא בתר רבא ארלינן ובינו דרבא לתתפוסיו איסו גמי לתתפוסיו: ונא לחלין דבר תורה דאמרינן פגי המנחות והאסכים (מנחות קא). ואם כל שהמה גומאם בעבלי מומין פשעיו הסתוב מדבר: מדבריהם דמה"ת אין אונאה להקדש דכתיב (ויקרא כ"ה:י"ד) אל תנו איש את חביו ולא תקדש: אף גרין לעשות לו דמים דבר תורה רב חסדא מפרכס לה לקמן: אי נימא ארונאה דלא נקאמה אלא פתית: בטול מקח פגמאנא ויבר משתתוי:

רבינו גרשום

משמע לשנא דלתפוסיו. בתמורה דכתיב ואם תחתייה תעמוד הבהרת. כלומר שבמקומה עומדת [אף] בהמה זו של קודש במקומה בקדושתה וקדושת אחרת בקדושתה כדכתיב והיה הא ותעוררתי ויהיה קודש: ומשמע לשנא דלחולו. שמוציא מקדשותיו ויכנס זה במקומו כדכתיב תחת הנחשת שגולו אביא זהב במקומו האילן וכן כו':
אמר רבא אשילו בקדשי מנחם היו לשנא דלחולו כגון שהיה הקודש בעל מוס [בהכי] כדברא ליה לרבא דהא דאם היה קדש בעל מוס משמע נמי (אחולי) [ארשא קאי אחר ה"ו תחת זו] שהרי לא מציע תחת גבי תמורה:
הניח ידו על הקדש בעל מוס. ואמר תהא זו של חולין תחת זו של קדש (שירי) [שיתחלל] עליו חול היינו משמע לשנא דלחולו ש"אל של קודש ויכנס זה במקומו:
אם הניח ידו על זו של חולין ואמר תהא זו תחת זו. אי האי בעל מוס קודש ולא יצא לחולין חה תמורתו:
מי אמרינן לתתפוסיו. בתמורה קאמר ולקי תרי מלקיות:
או דלמא כל היבא דאיבא היתירא דיטול לאחולי דלית ביה לאו ועבדי אסורא להמיר:
מי אמרינן מה תמימה תחת תמימה קא אמר. לתתפוסיו תמורה דכיון דשניה תמימות על אחי שמניח ידו מתפסח בתמורה:
ובעל מוס [חולין]. תחת בעל מוס דהקדש:
ובעל מוס. דחולין תחת תמימה דהקדש דהיעו טוב ברע או רע בטוב ואחרנייה לקי:

כיצד מערימין פרק חמישי תמורה

ואם תחתייה תעמוד עמדה במקומו והינו דומיא דלתפוסי שהתקדש עומד במקומו הלכך הוהיל ותתנויהו משמע לא מקרו הסתוב אלא להכמים דגדעו למימר היבא דנו תחת לתפוסיו והיבא דנו חלוני: גפי קדשי דקק הפית כיו: ידו לקדש חול הני הניח ידו לקדש ואמר זו תחת זו איגד דחלין וגליי להלין מתקפון וחול הוא: ידו אחול ואמר זו תחת זו לתפוסיו הוא דקדש בעל מוס עושה תמורה ואי הנה בעי האי לאחולי הנה מנח גדיה על ההיא דקדש: ואמר דרי אלו (חטאת) תחת אלו ולא הניח ידו לא כאן ולא כאן: לתתפוסיו מתקפון או לאחולי מתקפון. והוא הדיון גמי דמני להבעי בתקרא אלא איידי דבעי משערי דה בעינא לחרמינו בתרמינו נקט כרשא דתרמינו: אסורא לא נמימי: תמימה תחת תמימה לתתפוסיו דהא נגאי אי אפשר דלא הוויא קדא לתתפוסיו הוהיל נקדא תמימה דהקדש איבא מיהת דהקדמי מנחם ותמימימיס אמרינן לעיל דלתתפוסיו הוא: ובעלת מוס תחת בעלת מוס לאחולי ונגאי לתפוסיו ליבא למימר דרע דרע לא פתיב דלעצבד תמורה: או דלמא תמימה דחלין תחת בעלת מוס כוי ואף על גב דפשיטי לעיל דלא שבה התיירא ועבד אסורא איבא למעבי דבא האיל ואי אפשר דלא עבדי אסורא בתקרא אבא למימר כי היכי דבבא עבדי אסורא בבא גמי לא אכפת ליה נגאי לתפוסיו הוא: דיו לפניו שלשה בהמות כוי דאף על גב דפשיטנא דלא שבה התיירא ועבד אסורא איבא הבא למעבי דאיבא למימר זיל בתר רבא פיון דע"כ תרמי לתפוסיו דהשנים דהקדש תמימות וליבא אחלי בהו שלישית גמי לתפוסיו הוא: גברא לא אתחזק דבשלשה זמנין הוויא חזקה תרי זמני לא הוי חזקה לשון וירושלמי פגי אבוי (כוי) או דלמא תמימה תחת תמימה דלתתפוסיו דחזיא להקדבה אבא תמימה תחת בעלת מוס דבעלת מוס דהקדש לא (הוי) חזיא להקדבה לאחולי אבון פיון דבבא למימר קדא לתתפוסיו כוי כלומר דאילו הנה בדעתה לתתפוסיו קדא ולאחולי קדא הנה קאמר בסקדא דה לתתפוסיו ודא לאחולי כי דגדי כלומר פתיון עשאו שוות האיל ולא פרכש על פתיון הניח ידו ושמיעו תמורה דהא אבעי ליה לתתנוחי גדיה על בעלת מוס דקדש אי הנה בדעתה לאחוליה אלא אי הנה לפניו (כוי) מדעאי תרמי בהמות לתתפוסיו דנגאי מתפסיס קנן תרמי דחלין ביהאי דקדש דממירין פנים עאמד דהא פיון תתמימה דקדש ליבא למימר לאחולי אהיא בעלת מוס גמי לתתפוסיו ונקו שלשה מלקיות או דלמא היא בעלת מוס דקדש לאחולי והאי דלא אתנח גדיה על ההיא דבעלת מוס שהניח ידו על חלין דכיון דלאחולי הנה פגי הנה ליה לאחויי אבעלת מוס דקדש. דא דנקט כל ההיא דבעלת מוס קמ"ל דאי הנה מנח גדיה על התמימה של קדש שעס הדעגלת מוס הנה מדעי גמי פאלו אנהי על בעלת מוס גופה ודא אמרי' ביהאי דבת אחלי היא דלאחולי אבון ובתמימה לתתפוסיו דאע"ג דאנח גדיה עליה האיל וליבא למימר אחלי פה בדידה. דמי רמויי כגון דהון ג' בהמות של קדש ואחת בעלת מוס ושלשה בהמות של חלין

"וְאִם תַּחֲתִיָּה תַעֲמֹד בַּמָּקוֹד הַזֶּה. דְּאֵחָוְלִי, דְּכִתִּיב: "תַּחַת הַחֹשֶׁת אָבִיא זֶהב", וְהִלָּפָה, גַּבִּי קֹדֶשִׁי מִזֶּבַח דְּעִבְדִּין תַּמּוּרָה — לִישְׁנָא דְּאֵתְפוּסִי הוּא, גַּבִּי קֹדֶשִׁי בְּדָךְ הַבֵּית דְּלָא עִבְדִּין תַּמּוּרָה — לִישְׁנָא דְּאֵחָוְלִי הוּא. "אָמַר רַבָּא: אֲפִילוּ בְּקֹדֶשִׁי מִזֶּבַח מִשְׁפַּחַת לַה לִישְׁנָא דְּאֵחָוְלִי הוּא, כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַקֹּדֶשׁ בַּעַל מוֹם. "אָמַר רַבִּי אֲשִׁי: אֲפִילוּ בְּבַעַל מוֹם גַּמִּי מִשְׁפַּחַת לַה לִישְׁנָא דְּאֵחָוְלִי, וּמִשְׁפַּחַת לִישְׁנָא דְּאֵתְפוּסִי. יְדוּ אַקוּדָשׁ — חוֹל הוּי, יְדוּ אַחוּל — קוּדָשׁ הוּי. 'פְּעִי אֲבָי: הָיוּ לִפְנֵי שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת שֶׁל קֹדֶשׁ בַּעֲלוֹת מוֹם, וּשְׁתֵּי בְּהֵמוֹת שֶׁל חוּלִין תְּמִימוֹת, וְאָמַר "הָרִי אֵלֶּו תַּחַת אֵלֶּו", מַהוּ? מִי אָמַר לְאֵתְפוּסִי וְלָקִי, אוּ דְלָמָּא: כֹּל הֵיכָא דְּאִיבָא הִיתְרָא — לֹא שָׂבִיק אִינִישׁ הִיתְרָא וְעִבִיד אִיסוּרָא? "וְאִם תִּמְצִי לוֹמַר, כֹּל הֵיכָא דְּאִיבָא הִיתְרָא לֹא שָׂבִיק אִינִישׁ וְעִבִיד אִיסוּרָא, הָיוּ לִפְנֵי שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת שֶׁל קוּדָשׁ, וְאַחַת מֵהֶן בַּעֲלַת מוֹם, וְאָמַר "הָרִי אֵלֶו תַּחַת אֵלֶו", מַהוּ? מִי אָמַר: תְּמִימָה תַּחַת תְּמִימָה — לְאֵתְפוּסִי, בַּעֲלַת מוֹם תַּחַת בַּעֲלַת מוֹם — לְאֵחָוְלִי. אוּ דְלָמָּא, תְּמִימָה דְּחוּלִין תַּחַת בַּעֲלַת מוֹם דְּהַקְדָּשׁ, בַּעֲלַת מוֹם דְּחוּלִין תַּחַת תְּמִימָה דְּהַקְדָּשׁ, וְתַרְוֵיהוּ לָקִי? "וְאִם תִּמְצִי לוֹמַר, כֹּל הֵיכָא דְּאִיבָא הִיתְרָא — לֹא עִבִיד אִיסוּרָא, וּלְאַחֻלִי הוּא, וְלֹא לָקִי. הָיוּ לִפְנֵי שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת שֶׁל קֹדָשׁ, וְאַחַת מֵהֶן בַּעֲלַת מוֹם, וְשְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת שֶׁל חוּלִין תְּמִימוֹת, וְאָמַר: "הָרִי אֵלֶו תַּחַת אֵלֶו".

מי אמרינן, מדתמימות תחת תמימות לתתפוסיו, תמימות גמי תחת בעלת מוס לתתפוסיו? או דלמא, הכא גמי, כל היכא דאיבא היתירא לא עביד איסורא, וההיא בתרייתא לאחולי הוי. 'ואם תימצוי לומר, הכא גמי, פיון דאפתי גברא לא איתחזק באיסורי, לא שביק התיירא ועביד איסורא. בעי רב אשי: היו לפניו ארבע בהמות של קדש ואחת מהן בעלת מוס, וארבע בהמות של חולין, ואמר "הרי אלו תחת אלו", מהו? הכא ודאי, פיון דאיתחזק גברא באיסורי (בכולין), לקי בארבע מלקיות. או דלמא, אף על גב דאיתחזק באיסורא, לא שביק איניש היתירא ועביד איסורא, והוי בתרייתא לאחולי הוי? תיקו.^[כ] אם הנה הקדש בעל מוס יצא לחולין כוי. "אמר רבי יוחנן: יצא לחולין דבר תורה, וצריה לעשות דמים מדבריהם, וריש לקיש אמר: אף צריה לעשות דמים דבר תורה. במאי עסקינן? אי גימא אאונאה, בהא גימא ריש לקיש אף צריה לעשות דמים דבר תורה? "והא תנן: אלו דברים שאין להם אונאה: העבדים, והשטרות, והקרקעות, וההקדשות! אלא, אבטול מקח בהא גימא רבי יוחנן צריה לעשות דמים מדבריהם?

ואת"ל היבא דאיבא קנת למיעבד בהיתירא לא עבד כולה באיסורא ולאחליי האיל ולא לקי אלא חדא: היו לפני ג' בהמות של קודש ואחת מהן בעלת מוס כוי. מי אמרי' תמימה תחת תמימה לתתפוסיו: תמימה דחולין גמי תחת בעל מוס. דקודש לאתפוסיו דאלינן בתר רובה: או דלמא הכא גמי אמרי' כל היבא כוי. כיון דאכתי גברא לא אתחזק תלתא זימני באיסורי למעבד תמורה אמרינן לא שביק היתירא אלא לאחולי הא': כע רב אשי היו לפניו כוי. "לאא בעי אבוי היו לפניו כוי" או דלמא תמימה תחת תמימה לאתפוסיו דחזיא תמימה דקודש להקדבה הלבך תפסה תמורה אבא תמימה תחת בעל מוס של קודש דלא היא בעלת מוס לא תפסה תמורה אלא לאחולי הא: ואת"ל הכא כיון דכע למימר בשרוש חדא לאתפוסיו וחדא לאחולי ולא אמר תרייהו תפסו דתרייהו כי הדרי אנח וידיה על הניא דחולין דאי לאחולי איתבעי ליה לאתעובי ידיה על ההיא בעלת מוס כדאמרינן לעיל הניח ידו על הקודש חולין מכלא אתנח וידיה עלה אלא על תמימה דחולין ש"מ תרייהו תפסן: אלא היו לפניו ב' בהמות של קודש ואחת מהן בעלת מוס ושלם בהמות תמימות [של חול]: והניח ידו על בהמה תמימה של חול ואמר הרי אלו תחת אלו והכא המיר ב' תמימות של חולין בתמימות אחת של קודש וכדתני כפ"מ ממירין אחד בשעס כוי': מי אמרינן מדהי תרתין בהמה תמימה של חולין לתתפוסיו בההיא תמימה דקודש ההיא תמימה שלשית של חול לתתפוסיו תחת בעלת מוס דקודש או דלמא לאחולי הוא והדיון דלא אתנח וידיה על ההיא תמימה דקודש דבהי

כו.

עין משפט נר מצוה	
א מיי' פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ט:	
ב מיי' פב' מהל' תמורה הל' ב:	
ג מיי' פב' מהל' תמורה הל' ג:	
ד מיי' פב' מהל' תמורה הל' ג:	
ה מיי' פב' מהל' תמורה הל' ג:	
ו מיי' פב' מהל' תמורה הל' ג:	
ז מיי' פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ח:	
ח מיי' פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ט:	
ט טור חו"מ סי' רכז:	
י מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' ח, ש"ע חו"מ סי' רכז סעי' כט:	

דוקא בשפתי בהמות נקט גמי דבא פן: בעלת מוס תחת בעלת מוס לאחולי או דלמא תמימה דחלין תחת בעלת מוס דהקדש ובצל מוס דחלין לקי תמה למה האריך כל זה הנה מני למימר דקעזר בעלת מוס תחת בעלת מוס לאחולי או דלמא דא גמי לתתפוסיו ועירס"י דבעלת מוס תחת בעלת מוס לא תפסיס דאין רע עושה תמורה דרע דדוקא טוב דרע או רע בטוב עושה תמורה אבא רע דרע לא ולא התיירא דזה לא מצינו ועוד דאדרבה משמע לעיל כפ"ק (תמורה דף ט.) דרע דרע תפסיס דאמר לעיל א"כ גימא קרא טוב דרע או רע [פז] משמע דרע דרע תפסיס מיהו כל השנייה דהבא משמע פפרוש רש"י דבבעיא דלעיל גמי נקט פתי בהמות של חלין תמימות ולא נקט בעל מוס ור"י פרכש דרע דרע גמי חיל תמורה עליה מיהו יש לנו לומר טפי לאחולי מלתתפוסיו דלמה יתפסיס מלאחר דאינו משנה אותה דגס זאת אינה ראויה להקדשה: אף צריה לעשות דמים דבר תורה ולא יצא לחלין עד ששגשאו דמים ודאי פרושא דמתני': יצא לחלין וצריך לעשותו דמים כלומר יצא לחלין פשגששו דמים ודא דלאצטריך למתני יצא לחלין משום דתנא לעיל משה לשני דלא נפקי לחלין אלא נתפסין בתמורה וזה וזה קדושים תנא גמי לשנא דלחליי:

בעלת מוס ולא על בעלת מוס נמי דהכי הוא דיטא אי היה לאחולי האי דלא אתנח משום דקסבר רובה עדיף מוטב להטח על הדוב שלם ולא על השתים אבא מכל מקום ידעתי לאחולי תיבעי. [רמיי רמין] חדא ליהדי חדא כלומר אם חיבר כל אחת של הקדש כנגד אחת של חולין והניא חולין כולן תמימין וחדא דהקדש בעלת מוס ואמר אלו תחת אלו מאי מי אמרינן כיון דרמי חדא ליהדי חדא תעשוי מביטוין דתמימה כנגד תמימה לאתפוסיו ובעל מוס כנגד תמימה לאחולי אי דלמא לא משגיחין ארמויי אלא בתר דבורא אולינן דלמר הרי אלו תחת אלו והאי משמע נמי דאמר אתמימה דחולין וליהו כוליה לאיתפוסיו: לא"א דלמא בתר רובה אולינן דהניא דחולין היו רובה ואהניא אנח וידיה וליהיון כוליה לאיתפוסיו תבעי: יוצא לחולין דבר תורה. משום דכי אמר בשלון תמורה אינו יוצא לחולין אלא הוא ותמורתו קודש אבא כשאתר הרי זו מחוללת שלא אמר בשלון תמורה: יוצא לחולין דבר תורה. כפסולי המוקדשין דטיברין ותרין לעשות לו דמים כדאמרן לעיל מדבריהן של חכמים שדברי תורה אין אונאה להקדשות דעויתו כתיב למעוטי דהקדש במאי פלגי אי נימא אאונאה אדיו אונאה. לא"א קאמר בשרוש דעבי שפעות דהיינו דיו אונאה דחייב להחזיר לו בהא נימא ריש לקיש דבר תורה והתנן כו':	
תורה אור השלם	

[ויקרא יג, ג]

[דברים יג]

[שעמיהו ט, יז]

בעלת מוס ולא על בעלת מוס נמי דהכי הוא דיטא אי היה לאחולי האי דלא אתנח משום דקסבר רובה עדיף מוטב להטח על הדוב שלם ולא על השתים אבא מכל מקום ידעתי לאחולי תיבעי. [רמיי רמין] חדא ליהדי חדא כלומר אם חיבר כל אחת של הקדש כנגד אחת של חולין והניא חולין כולן תמימין וחדא דהקדש בעלת מוס ואמר אלו תחת אלו מאי מי אמרינן כיון דרמי חדא ליהדי חדא תעשוי מביטוין דתמימה כנגד תמימה לאתפוסיו ובעל מוס כנגד תמימה לאחולי אי דלמא לא משגיחין ארמויי אלא בתר דבורא אולינן דלמר הרי אלו תחת אלו והאי משמע נמי דאמר אתמימה דחולין וליהו כוליה לאיתפוסיו: לא"א דלמא בתר רובה אולינן דהניא דחולין היו רובה ואהניא אנח וידיה וליהיון כוליה לאיתפוסיו תבעי: יוצא לחולין דבר תורה. משום דכי אמר בשלון תמורה אינו יוצא לחולין אלא הוא ותמורתו קודש אבא כשאתר הרי זו מחוללת שלא אמר בשלון תמורה: יוצא לחולין דבר תורה. כפסולי המוקדשין דטיברין ותרין לעשות לו דמים כדאמרן לעיל מדבריהן של חכמים שדברי תורה אין אונאה להקדשות דעויתו כתיב למעוטי דהקדש במאי פלגי אי נימא אאונאה אדיו אונאה. לא"א קאמר בשרוש דעבי שפעות דהיינו דיו אונאה דחייב להחזיר לו בהא נימא ריש לקיש דבר תורה והתנן כו':	
---	--

תורה אור השלם

[ויקרא יג, ג]

[דברים יג]

[שעמיהו ט, יז]

כז:

עין משפט גור מצורה

א מו"י פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ח:

ב מו"י פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ח:

ג מו"י פז' מהל' ערכים וחרמין הל' י:

ד מו"י פז' מהל' ערכים וחרמין הל' י:

ה טור חו"מ סי' קג:

ו מו"י פו"ח מהל' עדות הל' ג, ש"ע חו"מ סי' לח סעי' א:

ז מו"י פכ"ב מהל' מלווה ולווה הל' יד, ש"ע חו"מ סי' קג סעי' ב:

ח מו"י פב' מהל' תמורה הל' א:

ט מו"י פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל' ו:

י מו"י פד' מהל' פסולי המוקדשין הל' טז:

בִּין לָמָּר בִּין לָמָּר אֵית לָהּ דְּשִׁמוּאֵל כּו' פֶּרֶשׁ י"י וְאִי בְּדָקָא מִכּוּן לְאֲחֻלִּי וְנָחַי מִתְּחִיל כְּלוּמַר אִם הִיא בְּדַעְתּוֹ לְאֹנוּת הִקְדָּשׁ וְלִחְלָלָהּ בְּזִמְמִים פְּחוּתִים וְנָחַי מִתְּחִיל אֲבָל לְהָכִי אָמַר ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ צְרִיךְ לִשְׁעֹשֶׂת לוֹ דְּמִים דְּבַר תּוֹרָה מִשּׁוּם דְּלֹאֹל אֵיחִיו קִמְכוּן לְחָלָלָהּ בְּזִמְמִים פְּחוּתִים אֲלָא בְּכַר הוּא שְׂיָהּ הַחֲלִין שְׁוִין דְּמֵי הִקְדָּשׁ וְכַד יִיחָנּוּ סָבַר בְּכָךְ וְנָחַי מִתְּכַוֵּן לְחָלָלָהּ עכ"ל וְכַן נִפְרָשׁ מִשְׁמַעוּת הַשֵּׁשֶׁן כִּי אָמַר שְׁמוּאֵל דִּיעֲבַד בְּנִי דְבָר שְׂאִינִי מִתָּר לִשְׁעֹשֶׂתוֹ לְבִתְּחֻלָּהּ אֲלָא דִּיעֲבַד וְכַוּנָן שְׁחַלְלוּ בְּמִתְכוּוֹן בְּפָחוּת מִשְׁוֵין אֲבָל לְבִתְחֻלָּהּ כְּלוּמַר דְּבַר שְׁמִתָּר לְבִתְחֻלָּהּ כְּמוֹ שֶׁלֹּא נִתְּכוּן לְחָלָלָהּ עַל פְּחוּת מִשְׁוִין אֲלָא כְּסָבוֹר הִיא הַחֲלִין שְׁוִין דְּמֵי הִקְדָּשׁ וְתַמְגָּא שְׁעָשָׂה לֹא אָמַר שְׁמוּאֵל בְּכָךְ שְׁחָוֹל הִקְדָּשׁ עָלָיו וְכַד יִרְמְיָה סָבַר שֶׁכֵּן לְבִתְחֻלָּהּ כְּלוּמַר דְּבַר הַמִּתָּר לְבִתְחֻלָּהּ בְּכוּן שֶׁלֹּא נִתְּכוּן לְהַפְחוּתוֹ מִשְׁוִין אָמַר שְׁמוּאֵל דִּמְחַלְלָהּ אֲבָל אִין לְפָרֶשׁ בְּדַמְשַׁמַּע לְפִסּוּ רִישׁהָטָא כִּי אָמַר שְׁמוּאֵל דִּמְחַלְלָהּ הֵינּוּ דִּיעֲבַד אֲבָל לְבִתְחֻלָּהּ לֹא דִל"כ הֵא דְאָמַר [מִשְׁמָה] (מִשְׁמַע) דְּר' יִיחָנָן בְּטוֹל מִקַּח יֵשׁ לָהּ הֵינּוּ לְבִתְחֻלָּהּ וְהִכִּי קִאָמַר דְּאוֹנָאָה אִין לָהּ וְכִי מִתָּר לְהוֹנוּת הִקְדָּשׁ לְבִתְחֻלָּהּ וְעוֹד הִכִּי קִאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אֶפְיֵלוֹ לְבִתְחֻלָּהּ אָמַר שְׁמוּאֵל דִּמִּתָּר לְחַלְלָה שְׁנָה מָנָה עַל שְׁנָה פְּרוּטָה וְעוֹד מִחְלָל דְאָמַר שְׁמוּאֵל מִשְׁמַע דִּיעֲבַד וְעוֹד דְאָמַר פ"ק דְּהַגְהָדְרִין (דף יד:) דְּשַׁעֲיָן לְחַלְלָה הִקְדָּשׁ תַּשְׁעָה וְשִׁכְרָאֵל וְכִחוֹ אֲחֵד וְגִילָף לָהּ הֵתָם מִקְרָאִי לְכַךְ צְרִיךְ לְפָרֶשׁ בְּדַעֲי' רש"י: לֹא אָמְרוּ אָלֵא דִּשְׁמוּהָ בִּי תָרִי בְנִי הֵא דְאָמְרוּ פְּחוּת מַכְדִּי אוֹנָאָה חוֹתֵר בִּי חוֹתֵר הִקְדִּישׁ לְהַקְדָּשׁ אוֹנָאָתוֹ מִיֵּהוּ חֲלוּל הִי וְקָשָׁה דִּמְשַׁמַּע פֶּרֶק הַאֲחֻזְקִין (סוֹהָדִין דף פח.) גַּבִּי זְכוֹן מִמְרָא דְאֶפְרִי צִוְּרָא שֶׁל הַקְדָּשׁ צְרִיךְ גְּעָשָׂה כְּנִי אֲדָם לְפָחוּתוֹ וּמִחוּי הֵתָם דְּפִלְגִי זְכוֹן מִמְרָא וְסוֹהָדִין בְּעַלְגֵּתָא דְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְכַדָּן בְּהַקְדָּשָׁן וְקִאָמַר הֵתָם דְּלֹא מַחֲזִיב אִל"כ פִּלְגִי זְכוֹן מִמְרָא אִסְנִיָהָדִין בְּדַבַּר שֵׁשׁ בּוֹ חִיּוּב חֻטְאֵת וּמִפְרָשׁ לָהּ הֵתָם בְּשַׁנְפָּקָה הִקְדָּשׁ בְּג' נר"א אִינוּ פִּדְוִי וְהִיא הַקְדָּשׁ וְאִי קָשׁ בּוֹ הֵאשָׁה חח"כ אֵינָה מִתְּשַׁמֶּת וְלִכְדָּן הִי פִּדְוִי וְיֻצֵּא לְחִלִּין וְאִם קָשׁ בּוֹ הֵאשָׁה מִתְּשַׁמֶּת אֲלֵמָא דְשִׁלְשָׁה וְשַׁעֲרָה לָמַר בְּדִלָּית לָהּ וְלָמַר בְּדִלָּית לָהּ מִשְׁפָּכִין וְהִבֵּא מִשְׁמַע דְּהֵינּוּ מִחְלָל בְּתָרִי וְעוֹד שְׁמוּאֵל הִכִּי קִאָמַר דִּמְחַלְלָה עַל שְׁנָה פְּרוּטָה וְצְרִיךְ לִזְמַר דְּהִבֵּא מִנְרִי בְּשַׁעַל הַבִּיט הַפּוֹקֵה הַקְדָּשׁ שְׁלוֹ וְכִי הֵאִי גֻזָּא אָמַר שְׁמוּאֵל דִּמְחַלְלָה עַל פְּחוּת מִשְׁוִין אֲבָל גֻּזָּר הַמוּכָר הַקְדָּשׁ צְרִיךְ שְׁלֶשֶׁה אוֹ גְּעָשָׂה לָמַר בְּדִלָּית לָהּ וְלָמַר בְּדִלָּית לָהּ: מִתְּנִי' דְּלֹא בְּרַבִּי מֵאִיר בְּרוּשׁ דְּקִתְּנִי תַּמַּת חֻטְאֵת תַּמַּת עוֹלָה לֹא אָמַר כְּלוֹם וְכִינוּ דְאָמַר רַבִּי מֵאִיר אִין אֲדָם מוֹנִיעַ דְּבִרְיִי לְבִטּוֹלָה רַבִּי נִמִּי הִבֵּא דַּעֲתָה אֲחֻטְאֵת שֵׁשׁ לוֹ בְּבִיט אוֹ אַעוֹלָה שֵׁשׁ לוֹ בְּבִיט הוֹנִיעַ דְּבִרְיִי וְעוֹד יֵשׁ מִפְּרָשִׁים דְּקֵאִי אֵהָא דְּקִתְּנִי אִם אָמַר עַל בַּהֲמָה טַמְאָה וְעַל בַּעֲלָת מוֹם רַבִּי אֵלֹו עוֹלָה לֹא אָמַר כְּלוֹם וְהֵינּוּ דְּלֹא בְּרַבִּי מֵאִיר דְּכִינוּ דְאִין אֲדָם מוֹנִיעַ דְּבִרְיִי לְבִטּוֹלָה דַּעֲתָה לִזְמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְכַד הִי לְעוֹלָה וְנִמְר וְאָמַר לְשֵׁם דְּמִים:

בְּדָקָא מִכּוּן לְאֲחֻלִּי וְנָחַי מִתְּחִיל כְּלוּמַר

כיצד מערימין פרק חמישי תמורה

מסורת הש"ס

א בבא מציעא נז.

ב תוספתא תמורה; בראשית רבה

וְהֵאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשְׁמָה דְּר' יִיחָנָן אֲפִרְקַע דְּחֲלִין וְכַד יִנְהִי אָמַר מִשְׁמָה דְּר' יִיחָנָן אִהְקָשׁ: אוֹנָאָה אִין לָהּ בְּטוֹל מִקַּח יֵשׁ לָהּ שֵׁאִם נִתְּנָאָה יוֹתֵר מִשְׁתֵּית חוֹתֵר. לְרַבִּי יִנְהִי

וְהֵאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אֲפִרְקַעוּת דְּחוּלִין, וְרַבִּי יוֹנָה אָמַר אִהְקָדְשוּת, תַּרְוּוּיָהּוּ מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן אָמְרִי: אוֹנָאָה אִין לָהּ, בִּיטוּל מִקַּח יֵשׁ לָהּ! לְעוֹלָם אֲבִיטוּל מִקַּח, וְאִיפּוּהָ. וּמִי מַצִּית אֲמַרְתָּ אִיפּוּהָ? הַנִּיחָא לְמָאן דְאָמַר אִהְקָדְשוּת, וְכָל שְׂכַן אֲפִרְקַעוּת. אָלֵא לְמָאן דְאָמַר אֲפִרְקַעוּת, אָבָל הַקְדָּשׁוּת אִין לָהּ בִּיטוּל מִקַּח. הִכִּי אִיפּוּהָ לָהּ? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לָא תִיפּוּהָ. "לִימָא בְּדִשְׁמוּאֵל קָא מִיפְלָגִי, דְאָמַר שְׁמוּאֵל: הַקְדָּשׁ שְׁוָה מְנָה שְׁחִיזְלוֹ עַל שְׁוָה פְּרוּטָה מְחוּזָל. דְרַבִּי יוֹנָה לִית לִיָּה דִשְׁמוּאֵל, וְרַבִּי יִרְמְיָה אֵית לִיָּה דִשְׁמוּאֵל. דְרַבִּי יוֹנָה סָבַר: כִּי וּבִין דְמָר — אֵית לִיָּה דִשְׁמוּאֵל, דְרַבִּי יוֹנָה סָבַר: כִּי אָמַר שְׁמוּאֵל — דִּיעֲבַד, אָבָל לְבִתְחֻלָּה לֹא אָמַר, וְרַבִּי יִרְמְיָה סָבַר: אֶפְיִלוֹ לְבִתְחֻלָּה. וְאִיבַעֲיַת אֵימָא, לְעוֹלָם לֹא תִיפּוּהָ, וּדְקָא קִשְׂיָא לָהּ מִתְּנִיתִין "אֵלוֹ דְבָרִים... הַקְדָּשׁוּת" — בְּדָרְב חֲסֵדָא. ^(א) דְאָמַר רַב חֲסֵדָא: אִין לָהּ אוֹנָאָה — אִינָן בְּתוֹרַת אוֹנָאָה, דְאֶפְיִלוֹ פְּחוּת מַכְדִּי אוֹנָאָה חוּזֵר. 'אָמַר עוֹלָא: לֹא אָמְרוּ אָלֵא בְּשָׁמוּי בְּתָרִי, אָבָל בְּשָׁמוּי בְּתַלְתָּא, וְאַף עַל גַּב דְאֵתִי בְּמָאָה — לֹא הִדַּר. "אִינִי? וְהֵאָמַר רַב סִפְרָא: הִיכָא אָמְרִינָן מָאָה בְּתָרִי וְתָרִי כְּמָאָה? לְעִנְיַן עֲדוּת, אָבָל לְעִנְיַן אוּמְדָנָא — בְּתַר דַּעוּת אֲזִלִּינָן. וְתוֹ תַלְתָּא וְתַלְתָּא, לֹא אֲזִלִּינָן בְּתַר בְּתָרָא? דִּיד הַקְדָּשׁ עַל הַעֲלִיוֹנָה! קִסְבַּר עוֹלָא: צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת דְּמִים מִדְּבָרֵיהֶם, וְכָל דְרַכְּכָן אֲקִילוֹ בַּהּ רַכְּכָן. "מִתְּנִי" "הָרִי זֹו תַּחַת עוֹלָה", "תַּחַת חֻטְאֵת" — לֹא אָמַר כְּלוֹם. "תַּחַת חֻטְאֵת זֹו", וְ"תַּחַת עוֹלָה זֹו", "תַּחַת חֻטְאֵת וְתַּחַת עוֹלָה שְׂיֵשׁ לִי בְּבִיט" — הִנָּה לוֹ, דְבָרִיו קִיַּימִים. ^(א) אָמַר עַל הַבְּהֵמָה טַמְאָה וְעַל בַּעֲלַת מוֹם "הָרִי אֵלוֹ עוֹלָה" — לֹא אָמַר כְּלוֹם. "הָרִי אֵלוֹ לְעוֹלָה" — יִמְכְּרוּ, וְיָבִיא בְּדַמִּיָּהּ עוֹלָה. גְּמִי' אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מִתְּנִיתִין דְּלֹא כְרַבִּי מֵאִיר, דְאִי כְרַבִּי מֵאִיר — הָא אִין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה. "הָרִי אֵלוֹ לְעוֹלָה" — יִמְכְּרוּ וְיָבִיא בְּדַמִּיָּהּ עוֹלָה. טַעֲמָא דְּבַהֲמָה טַמְאָה וּבַעֲלַת מוֹם, דְּלֹא חוּזִין — לֹא בַּעֲזִין מוּמָא, אָבָל מִפְּרִישׁ נִקְבָּה לְאֶשֶׁם אוֹ לְעוֹלָה — בַּעֲזִין מוּמָא. אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב: מִתְּנִיתִין דְּלֹא כְרַבִּי שְׁמַעוֹן, דַּתְּנָן, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: תִּימְכָר שְׂלֵא בְמוֹם.

הדרן עלה כיצד מערימין

מתני'

הרי זו תחת חטאת או תחת עולה ואין לו לא חטאת ולא עולה עדיין לא אמר כלום:

[ואם אמר] תחת חטאת או תחת חטאת שיש לו בביטוי דבריו קיימין:

דאי ר"מ האמר אין אדם מוציא דבריו לביטול. ונמר ואמר לשום דמיו הבא נמי סבורא ליה דתימכר:

טעמא דאמר על בהמה טמאה דעל בעלת מום. ימכרו לאלתר בלא דעתיא משום דהא מוסאבי וקיימי אבל מפרשים נקבה לנאשם בשאי מומא קודם שתמכר:

ל"א אבל אמר על נקבה הרי זו לעולה קדשה הגוף לעולה ותימכר ועשה תמורה מנו דחויא לגופיה לשלמים:

ומלא כרבי שמעון בן יהודה. דאמר לעיל בפרק אלו קדשים אף לעולה אין עשין תמורה דלית ליה מנו ולית ליה שם עולה על אמו:

הדרן עלך כיצד מערימין

 גליון הש"ס

מתנ' אמר על בהמה טמאה. עיין מדרש בבה פרשה חיי שרה גבי שלשה שאלו שלא כהוגן:

תוס' ד"ה וכו' אבל גזבר המוכר הקדש. עיין טורי אבן מגילה דף כג ע"ב ד"ה אדם ובאבני שהם שם:

מסורות הש"ס

א זבחים קיב; זבחים כז; זבחים פד; ספרא אחרי מות פרשה ו ז
ב משנה זבחים
ג זבחים ע:
ד תוספתא פסחים; לעיל יט.
ה לקמן לג; משנה תמורה
ו ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשה ב ז
ז פסחים כד:
ח ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשה ב ח
ט מידותיו סו.

מִתְנִי' בל הַאֲסוּרִין [לגבי מַזְבֵּחַ] אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ אִפִּי' נִתְעַרְבוּ אַחַד בְּאַחַד בְּלֹן אֲסוּרִין לְמַנְצַח אִם אֵינוֹ נָכַר. וְכֵלְיָא מִשְׁפַּחַת לֵא' דְּלִינִין גִּרְסִין לְבָל טַרְפָּה לֹא מִשְׁפָּחָה לֵא' אֵלָּא קִדְּוִתָּהּ לֵא' כָּלָּא קִדְּוִתָּהּ הָיִיב טַרְפָּה הָיִיב אִין נָמִי כְּגוֹן שְׁתַּעֲרַבָּה דְּרִיחַת הָיִיב טַרְפָּה הָיִיב אִין נָמִי טַרְפָּה וְאַלְבָּא דר"א דְּאָמַר לֹא יִקְרָב: גַּמ' וְהָשִׁיב לָן הָתָם מֵאִי אִפִּי' דְּהִלָּמַר דִּיכָא קִתְּנִי בָּל הִזְבָּחִים שְׁתַּעֲרַבו בְּחֻטְאוֹת הַמִּטֹּת דְּמִשְׁמַע אַחַד מִן הַזְבָּחִים נִתְעַרְבַּ בְּהִרְבֵּה שְׁחָאוֹת הַמִּטֹּת וְאִפִּי' אַחַד דְּהִתַּר בְּרִטּוֹא דְּאִסּוּר בָּלֵן יִמְעוּד וּמֵאִי קִלְמַר כְּשִׁטָּא לָן כ"כ ש' גְּבִי יְהִי אִסּוּרָא יוֹתֵר טַי' (גְּבִי אִסּוּר) כְּשִׁטָּא דְּיִמְעוּד דִּיכָא אִסּוּר רַבָּא: וּמִשְׁנִינִין הָתָם דְּהִבִּי קִתְּנִי בָּל הַזְבָּחִים שְׁתַּעֲרַב בְּהֵן אַחַד מִשְׁחָאוֹת הַמִּטֹּת דְּמִשְׁמַע דְּחָלָא שְׁחָאוֹת נִתְעַרְבָּה בְּזָבָחִים כְּשִׁטָּא הִרְבֵּה וְאִפִּילוּ אַחַת דְּאִסּוּר בְּרִטּוֹא דְּהִתַּר בָּלֵן יִמְעוּד וְאֵל טַרְפִּיל חַד בְּיִנְיָא וְהָמָּה לֵן לִי הִלָּמַר וְלִמְתַּנִּי הִכָּא: הָתָם הוּא גְּבִי שְׁחָאוֹת הַמִּטֹּת וְשׁוּר הַזֶּהֱלָ: דְּאִסּוּרִי הֵנָּהּ נִינְיָא וּמִשּׁוּם הִבִּי חֲסִיבִי וְאֵל טַרְפִּיל: גְּבִי הֵנִי דְּמִתְנִי' רִבְעָ וְנִרְבַּע דְּמִתְרִין בְּאִכְלִיָּה לְהִדְיוֹת דְּהִבִּי עֲקִירִין עֲרַבָּה אִי נִרְבַּע עַל פִּי עַד אַחַד דְּלִינִיָּה נִסְתַּבֵּל בְּכָל אִי דְּהִפְעִלִים אִמּוּ וּמִדָּה בְּהִנּוּם כְּשׁוּר אִינְיָא לִיבְטֹל ח"מ לֵן מִתְנִינִין: וְכֵן זָבָחִים (נִרְסִי') וְ אֵין אֲשַׁמְעִינֵן הָא דְּתַמְעָה ה"א דִּיכָא אִיא דְּלִבְטָא מֵאִים וּמִשּׁוּם הִבִּי לֹא טַרְפִּיל וְיִרְשֵׁ עַד דְּסִתְּחָטִי וְאִיכְבֹּס הַדְּיוֹת אֲבָל מִתְּחָא דְּלִהִידִיט גְּבִי אִסּוּרָה אִינְיָא לְבִטּוֹל ח"מ לֵן הָתָם יִמְעוּד דְּאִפִּי' לְגַבִּי דְּהִידִיט לֹא כְּטוֹל דִּיא לְבִטּוֹל לִימָא יִרְשֵׁ עַד שְׁמִימִי וְיִסְבִּי וְאִיכְבֹּס הַדְּיוֹת: תְּנִינָא הָתָם בְּזָבָחִים (בְּרִיבָּע) אַחַד מִן הַזְבָּחִים שְׁתַּעֲרַב עֲרַבָּה וְנִרְבַּע דְּחִלִּין יִרְשֵׁ עַד דְּסִתְּחָטִי וְיִמְכַרֵּוּ וְיִבִּיא בְּדַמִּי הִיפָּה שְׁבִהָם קִרְבָּן מֵאִיתֵי הֵמִין כְּלִמַּר מִמִּין אוֹתֵי קִרְבָּן שְׁתַּעֲרַב בְּהֵן אִם שְׁלִמִים הִיוּ וְיִבִּיא בְּדַמִּי וְשֵׁא שְׁבִהָן שְׁלִמִים דְּיֵד הַקִּדְּשִׁים עַל שְׁעָלִינִיָּה וְאִם שְׁעָלָה הִיתָה וְיִבִּיא בְּדַמִּי הִיפָּה שְׁעָלָה. אֵלְמָא מִשְׁנִי' מִהָתָם וְלֹא טַרְפִּיל בְּרַבָּא: חָדָא בְּחִלִּין מִתְנִי' דִּיכָא מְרִי שְׁתַּעֲרַבו כְּשֶׁהוּ חִלִּין וְאִחַר כֵּן הַקִּדְּשִׁין וְהִסִּיא דְּזָבָחִים מְרִי דְּנִתְעַרְבוּ כְּשֶׁהוּ אִינוּ מִשְׁמַע דְּהִידִיט וְהָתָם כְּגוֹן הָתָם קִתְּנִי בָּל הַזְבָּחִים: אֲבָל דִּיכָא גְּבִי חִלִּין וְלֹא מֵאִיבִי כְּשַׁעַת תַּשְׁבִּיחוֹת וְלֹא שְׁנָן כִּיָּא חֲלָק גְּבִיָּה אִינְיָא לְבִטּוֹן וְכִי מִתְנִיָּה לֵא' הִנֵּה שְׁפִיר דִּיכָא כְּבַר אֲכַטּוֹל לִיָּה אִסּוּר וְהִקְרַב ח"מ לֵן: וְכֵן זָבָחִים קִרְבִּין נִתְנִי הָא דְּתַמְעָה וְאֵל גְּבִי הָא דְּזָבָחִים וּמִשְׁנִי דִּיכָא תַּקְנִתָּא אֲנִיגְרִיבָא לִיָּה לְהִבִּי חָדָא חָדָא לֵא' דִּיכָא בְּזָבָחִים דְּהָתָם בְּתַמְעָה תְּנִין אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ וְלֹא תְּנִין תַּקְנִיתָא וְהָבִי תְּנִין תַּקְנִיתָא יִמְכַרֵּוּ וְיִבִּיא בְּדַמִּי וְכִי שְׁבִהָן מֵאִיתֵי הֵמִין: וְכַתּוּבִין גְּבִי תְּנִינָא דְּאִפִּילוּ בְּחִלִּין מִשּׁוּם לֹא טַרְפִּיל כְּרַבָּא בְּגַבִּי חוּיִם וְכֵן הֵנָּה דְּחִשְׁבִּיבִי: וְעִירוֹת לְטוֹבִין מִפְּרַשׁ בְּמַסְכַּת ע"ז (נֶחֱ) (כ.ז.) שְׁתַּקְּבִין כְּגַדִּי הֵבֵב עַל כְּרָךְ אוֹתֵי נֶחֱבִי אִינְיָא הַאֲמִירוֹן וְהִקְטִירוּם לְעִבְדֵיט בּוֹכְבִים וְתַקְרַבָּה עִבְדֵיט בּוֹכְבִים אִסּוּר בְּהֵנָּה: (שְׁעַר חֵיר אִסּוּר בְּהֵנָּה דְּבִשִּׁי שְׁלֹחַ תַּחַת הַיּוֹד: וְכָשָׁר כְּתֹלֵב חֲמִיבֵיט כְּשֶׁר שְׁתַּבְּשָׁלָה בְּחֹלֵב וְשׁוֹב וְתַעֲרַבָּה בְּאַחַד חֲמִיבִיט בָּלֵן אִסּוּרִית וְאַלְבָּא דְּמִלִּין דְּאָמַר כְּשֶׁר כְּתֹלֵב אִסּוּר בְּהֵנָּה כְּשִׁיחִיתֵי חִלִּין בְּפִרְקָא בָּל הַשְּׁשֵׁר (חִלִּין דֶּף הִיּוֹ): מֵאִי שָׁנָא הָתָם כְּתַנְשִׁים דְּתַנִּי אִסּוּרִי הֵנָּה כְּגוֹן שְׁחָאוֹת הַמִּטֹּת וְשׁוּר הַזֶּהֱלָ וְאִסּוּרִי אִכְלִיָּה כְּגוֹן טַרְפָּה בְּהִבִּי דְּהִלִּי: תַּעֲרַבַת דְּחִלִּין כִּי' כְּלִמַּר דְּגְּבִי מַסְכַּת עִבְדֵיט בּוֹכְבִים יְהִי תַּשְׁרַבָּת דְּחִלִּין אֲכַסְקִין וְתַנִּי אִסּוּרִי הֵנָּה לְחִיד דְּתַקְנִי וְאֵל אֲסוּרִין וְאִסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ וְאִסְרִין בְּהֵנָּה יוֹן נִסָּךְ וְהִדָּר תְּנִי כְּשִׁטָּא אֲחִרִיתִי וְאֵל דְּבָרִים שְׁאִינִן אֲסוּרִין אִסּוּר הֵנָּה חֲלָב שְׁתַּלְבֵּי עוֹבַד בּוֹכְבִים וְאִין יִשְׁרָאֵל רִחֵאֵא כִי' מַסְתַּבְּרָא חֲקִי גְבִי מַסְכַּת עִבְדֵיט בּוֹכְבִים מִשּׁוּם דְּבִשִּׁי לְכַרְשִׁי אִסּוּרִי דִּין

נִסָּךְ דְּמִזְמִין לֵא' דְּהֵם גְּבִי אִסּוּרִין בְּהֵנָּה: דִּיכָא גְּבִי גְּבִי וְזָבָחִים דְּמִזְמִין לֵא' דְּטוֹלֵא אֲסוּרִין לְגִבְיָה: מִן הַבְּהֵמָה מִשְׁמַע וְלֹא בָּל הַבְּהֵמָה: וְהֵלֵא דִין אִיא וְלֹא צְרִיךְ קִרָּא: מוֹרַשׁ כְּשׁוּר וּבְחִמּוֹר יוֹכִיחַ שְׁמִירָה לְגִבְיָה אִם הַקִּדְּשִׁי אֲחֵרִי כֵן: טוֹל לָן מֶה שְׁהִבָּתִּי וְלֹא פִּרְכָּא הִיא מִהֵאִי טַעמָא: הִרִי שְׁתַּעֲבָדָה עֲבָרָה בְּשִׁנִּי עֲשִׂים כְּלִמַּר הִרִי יֵשׁ לָן לְהִבִּיא בְּדִין זֶה אוֹתֵי שְׁשִׁנִּי עֲשִׂים מַעֲדִינִי עוֹ עֲרַבָּה אוֹ שְׁנִרְבַּע דְּכֹאֵא וְיֵאִי חוֹב מִיתָה וְאִסּוּר לְגִבְיָה: עַל פִּי עַד אַחַד אִי עַל פִּי בְּהֵנָּלִים וְלִיבָא מִיתָה מִנּוּן לָן דְּאִסּוּר לְגִבְיָה אִי לֹא קִרָּא: לִנִּי אֲדִיעִנֵּי וְלֹא צְרִיךְ קִרָּא: אִדְלָת עַד אַחַד שׁוֹטְלֵת מִהִקְרָבָה דְּכִין דְּאָמַר חָבֵס מוֹם כְּטַע הִיא כְּפֹלֵל מִהִקְרָבָה: שׁוֹטְלֵת מִכְּכִילָּה שְׁהִרִי בְּקִרְבָּה הִיא:

 רבינו גרשום

אוסרין למחב בכל שֶׁהוּ. שאוסרין כל הבהמות שנתערבו בהן אפי' הן ריבוא:
והטרפה. כגון שניקב האשט ויחר כך הכריא [העור] [השף] עליו ויח"כ(כא)לכאורה צ"ע דלמאי לא מפרש רבינו כדאריקומתא דהש"ס דבבבבבב ע"ד והבבב בש"כ כאן והבבב בש"כ: כאן ומתני' והא ללא אמר בגמ' כדמתרין רבינו ז"ל דא"כ מקרי גבולה ולא מקרי טרפה ומציע ליישב. נתעברה בלחיות:
בחטאות מיתות. בליותן חטום חטאות שמיות:
וקשר לן מאי קלמר. פשיטא דכי נתערב זבח אחד בחטאות מיתות דכולן ימיתו האילו וירבון מיתות:
אלא היי קלמר כל הבבבב כשרים שנתערב בהן אחת מחטאת מת אחת כשרבא כולן ימיתו דלא בטלה בבבבב:
היי מילי מיעדס דלסבור בבבבב. דהיי חטאות ושור הנסקל אסורין בבבבב:
אבל כי מתערב מיידי דלא אסור בבבבב. כגון היי דמתניתין האתגון והמתוחר והכלאים והטרפה לא להביי איצטריך מתניתין:
והא נמי תיניא כסופא דהדיא דכל הבבבבב נתערבו בהן רובע ונרבע ברובע עג פי עד אחד אל ע"פ הבעלים דליעו חייב מיתה קא מייירי וליעו אסור בבבבב:
ויבכרו כולן ויביא דמיי ויפֿה שבהן מאותו מין. כלומר אם נתערבו בעלות ובאשט ובשפלים ובחטאות ויבכרו (אונס)גראה דצ"ל ויבכרו אותן ויביא דמיי היפֿה אותן מין קרבו שנתערב בהם כדי לפטור וכו'. ממין כדי לפטור חובתו אבל הן עצמן לא יקרבו אע"ג דרובע ונרבע לא אסור בבבבבב אלמא אע"ג דלינן אסורין בבבבבב לא בטלי בבבבב:
ואמר לי רב שמי. להביי איצטריך לנימור בבא והבא דחמא בחולין מתניתין דהבא מייירי [שנתערבו בחולין והא כל הבבבבב מייירי] שנתערבו בקדשים ונתייב דאי אשמעינן גבי קדשים משום הכי לא בטלי דמאסין רובע ונרבע למיאי קדשים אבל גבי חולין ליבטלו להביי איצטריך מתניתין:

כל האסורין פרק שישי תמורה

מתני' גב הַאֲסוּרִין: אֲבָל הָא דְּלִאוּ אֲסוּרִי [וְהִנָּהּ] נִינְיָו אִינְיָא לִיבְשִׁיל בְּרַבָּא וְכִפִּ' הַפְּעִירָבָת (זָבָחִים עַל): הַלָּמַר וְאִי אֲשַׁמְעִי' הָבִא ה"א לְהִדְיוֹת שְׁרִין ח"מ לֵן הֵן דְּתַתְנִי

הָאֲסוּרִין לְגַבִּי מְזַבֵּחַ אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ —

הַרְבַּע וְהַנְּרַבַּע, וְהַמוֹקָצָה וְהַנֶּעֱבָד, וְהָאֵתָנּוּ וְהַמְּחִיר, וְהַכִּלְאִים וְהַטְּרַפָּה, וְיוֹצֵא דוֹפָן.
"אִיזְהוּ מוֹקָצָה? הַמוֹקָצָה לַעֲבֹדָה זָרָה, הוּא אָסוּר וּמָה שְׁעָלֶיָּו מוּתָר. וְאִיזְהוּ הַנֶּעֱבָד? כָּל שְׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, הוּא וּמָה שְׁעָלֶיָּו אָסוּר. וְזֶה וְזֶה מוּתָר בְּאִכְלִיָּה.
"גַּמִּי אָמַר מֶר: אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ, דְּלֹא כְּטִלִי בְּרִוּבָא. תְּנִינָא: כָּל הַקִּדְּשִׁים שְׁתַּעֲרַבו בְּחֻטְאוֹת מָתוֹת אוּ בְּשׁוּר הַנִּסְקָל, אִפִּילוּ אַחַד בְּרִבּוּא — יְמוֹתוֹ. וּמִשְׁיָא לֹן, מֵאִי קִאָּמַר? ^(א) "הִכִּי קִתְּנִי: נִתְעַרְבוּ בְּהֵן מִחֻטְאוֹת מָתוֹת, אוּ שׁוּר הַנִּסְקָל — אִפִּילוּ בְּרִבּוּא יְמוֹתוֹ. אִינְטְרִיָּה, סִלְקָא דְּעַתְרָה אֲמִינָא: הֵתָם הוּא דְּאִסּוּרִי הֵנָּהּ, אֲבָל הָכָא דְּלֹאֹ אוֹסְרִי הֵנָּהּ — אִימָא: לִיבְטֹל בְּרִוּבָא, קָא מִשְׁמַע לֹן.
"יִרְבַּע וְנִרְבַּע גְּבִי תְּנִינָא: נִתְעַרְבוּ רֹבַע וְנִרְבַּע — יָרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּאבּוּ, וְיִמְכַרּוּ, וְיִבִּיא בְּדַמִּי יָפָה שְׁבִהָן מֵאוֹתוֹ חִמִּין! אָמַר רַב כְּהֵנָּא: אֲמַרִיתָה לְשִׁמְעָתָא קַמִּיָּה דְּרַב שִׁמְיָ בַר אֲשִׁי, אָמַר לִי: חֲדָא בְּחוּלִין, וְחָדָא בְּקִדְּשִׁים. וַצְרִיכִי, דְּאִי אֲשַׁמוּעִינָן גְּבִי קִדְּשִׁים — מִשּׁוּם דְּמֵאִיסִי, אֲבָל גְּבִי חוּלִין — אִימָא לִיבְטֹלו.
"יִיחִיָּה וּבְחוּלִין גְּבִי תְּנִינָא: וְאֵלוּ אֲסוּרִין וְאוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ — יִיזִי נִסָּה, וְעִבְדוּדָה זָרָה, וַצִּיפְרִי מְצוּרַע, וְעוֹרוֹת לְבוּבִין.
"יִיכָר וְשִׁיעַר נִזִּיר, וּפְטָר חֲמוֹר, וּבִשָּׁר כְּתֹלֵב, וְשׁוּר הַנִּסְקָל, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה, וְחוּלִין שְׁשֻׁחָטוּ בְּעִזְרָה, וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח — הִרִי אֵלוּ אֲסוּרִין וְאוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהוּ! צְרִיכִי, דְּאִי אֲשַׁמְעִינָן הֵתָם — דְּאִסּוּרִי הֵנָּהּ דְּלֹא כְּטִלִי, אֲבָל הָכָא — לִיבְטֹלִי. וְאִי אֲשַׁמוּעִינָן הָכָא, דְּלִגְבוּתָה דְּמֵאִיס, אֲבָל לְהִדְיוּט — אִימָא: אִיסּוּרִי הֵנָּהּ לִיבְטֹלו בְּרִוּבָא, קָא מִשְׁמַע לֹן.
"יִרְבַּע וְנִרְבַּע, מִנְלֹן דְּאִיסִירִי לְגִבְוִה? דְּתַנּוּ רַבְּנֵי: "מִן הַבְּהֵמָה" — לְהוֹצִיא רֹבַע וְנִרְבַּע.
"וְהֵלֹא דִין הוּא, וּמָה כַּעַל מוֹם שְׁלֹא נַעֲבָדָה בּוּ עֲבִירָה כְּפֹלֵל לְגַבִּי מְזַבֵּחַ, רֹבַע וְנִרְבַּע שְׁנַעֲבָדָה בְּהֵן עֲבִירָה — אִינוּ דִין שְׁאֲסוּרִין לְגַבִּי מְזַבֵּחַ!? חוֹרֶשׁ בְּשׁוּר וְחִמּוֹר יוֹכִיחַ, שְׁנַעֲבָדָה בּוּ עֲבִירָה, וּמוּתָר לְגַבִּי מְזַבֵּחַ.
"מָה לְחוֹרֶשׁ בְּשׁוּר וְחִמּוֹר, שְׁאִין חֲיִיבִין מִיתָה, תֹּאמַר בְּרֹבַע וְנִרְבַּע, שְׁחִיבִין מִיתָה. טוֹל לָה מָה שְׁהִבָּתָהּ, הִרִי שְׁנַעֲבָדָה בְּהֵן עֲבִירָה בְּשִׁנִּי עֲדִים.
"נַעֲבָדָה בְּהֵן עֲבִירָה עַל פִּי עַד אַחַד, אוּ עַל פִּי הַבְּעָלִים, מִנּוּן? "אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֲנִי דִין, וּמָה כַּעַל מוֹם שְׁאִין תִּתְרָאֵת שְׁנֵי עֲדִים פּוֹסְלָתוּ מֵאִכְלִיָּה — הוֹדָאֵת עַד אַחַד פּוֹסְלָתוּ מִהִקְרָבָה, בְּרֹבַע וְנִרְבַּע שְׁהוֹדָאֵת שְׁנֵי עֲדִים פּוֹסְלָתוּ מֵאִכְלִיָּה — אִינוּ דִין שְׁהוֹדָאֵת עַד אַחַד פּוֹסְלָתוּ מִהִקְרָבָה! תִּלְמִיד לֹאמַר "מִן הַבְּהֵמָה" לְהוֹצִיא רֹבַע וְנִרְבַּע, וְהָא אֲתִיָּא מִדִּינָא (לֹא אֲתִיָּא)!

ובחולין נמי תנינא ואלו אסורין ואסורין בכל שֶׁהוּ יין נסך כו'. דלא בטלי נמי בחולין אפי' הכי צריכא עלייהא מתניתין דאי מהתם אה אמנא היינו טעמי' דלא בטלי בבוב חולין משום דאיסורי הנאה נניא הני כולהו יין נסך כו'. אבל הכא ליבטלי דלאא אסורי בבבבבב להביי איצטריך מתניתין דלא בטלי:
ואי אשמעינן. הא מתניתין לחוד אה אמנא היינו טעמא דלא בטלי בבוב חולין דבשי ליה לגבוי ומאסין [אבל] להדיעו אמא אפי' אסורי הנאה ליבטלו בבוב להביי צריכא ואלו אסורין כו'. דאפי' להדיעו לא בטלי:
ל"א אי מן האי נתערבו בהן רובע ונרבע אה אמנא היי מילי בבקדס: אבל בחולין. נתערבו בחולין אימא לא אסורא אלא ליבטלו אשמעינן דהא מתניתין דמייירי דנתערבו בחולין ולא בטלי:
והאסורין בבבבב. כגון מוקצה ונעבד דלא בטלי בחולין אמאי איצטריך למיעב מתניתין הוי תנא ליה חדא ימנא דתנן אלו אסורין ואוסרין בכל שֶׁהוּ יין נסך ועבדוה זרה ועירות לבטלין דלא בטלי בחולין אי מהיחא אה אמנא היי מילי אסורי' לחיובי דלסורין בבבבבב כגון אלו דבולה אסורין בבבבבב כי נתערבו בחולין דלא בטלי אבל אסורין דלינן אסור בבבבבב כגון איתגן ומחיר והכלאים והטרפה כי נתערבו בחולין אימא ליבטלון להביי איצטריך מתניתין דלא:
ומאי שאל לענין אי איערבו בבקדשים הא מתני' ומתני' דכל הבבבבב שנתערבו בהן כו' קתני התם נמי טרפה בבדייהא דלסבור בבכילה דקתי אסור הנאה ולסבור אכילה בבדיי הדדי דמוקצה ונעבד היינו אסורי הנאה וטרפה לא אסורא בבבבבבב אלא בבכילה ותני ליה בבבבב:
ותערובת דחולין אפסן ותני אסורי הנאה לחוד. כגון יין נסך וע"י ועירות לבטלין:
ואסורא אכילה לחוד. ג)ה משנה דאלו אסורין בבכילה הא בפ"ב דאיעו סיפא כלל ויטעום דלא חשיב שם נמי אסור מכללות אמרינן שם טעמא בגמ' גופא (ד' עד), ומכרי רבינו צ"ע. דקתני סיפא ואלו אסורי' בבכילה ומותר בבבבבב חלב שחלטו עובד כוכבים ואין ישראל רחיא כו' [היינו טעמא דכי קאי בבסכ' ע"י" משום דבשי לפרושי אסור' ייין נסך פריש גבי אסור דמיינן לי יֵה כי קאי במתניתין כיון דבשי לפרושי מוקצה

כת.

מתני' גב הַאֲסוּרִין: אֲבָל הָא דְּלִאוּ אֲסוּרִי [וְהִנָּהּ] נִינְיָו אִינְיָא לִיבְשִׁיל בְּרַבָּא וְכִפִּ' הַפְּעִירָבָת (זָבָחִים עַל): הַלָּמַר וְאִי אֲשַׁמְעִי' הָבִא ה"א לְהִדְיוֹת שְׁרִין ח"מ לֵן הֵן דְּתַתְנִי הָתָם יִמְעוּד וְאִפִּי' לְהִדְיוֹת אֲסוּרִי: וְהַרְבַּע וְהַנְּרַבַּע הָתָם בְּפִרְקָא הַפְּעִירָבָת (שֵׁס) מִשְׁנִי אִי מִהָתָם מִן קִתְּנִי בְּכַמֵּה וְהָבִא קִתְּנִי בְּכָל שְׁאֵל וְהֵן דְּהָתָם אֲנִיגְרִין לְאֲשַׁמְעִינֵן תַּקְנִיתָא (וְהָבִא מִשְׁנִי לֵא' לְעָלְמָא): חוֹרֶשׁ בְּשׁוּר וְחִמּוֹר יוֹכִיחַ שְׁנַעֲבָדָה בּוּ עֲבָרָה וּמִתַּר לְמוֹצֵחַ כְּדַדְּרָשִׁין מֵאֵלָּה אִי אֲתָה מְקַרִּיב לְבָל אֲתָה מְקַרִּיב בְּשֵׁה עֲבָרָה בְּשִׁנִּי עֲדִים כְּלִמַּר הִרִי יֵשׁ לָן לְהִבִּיא בְּדִין זֶה אוֹתֵי שְׁשִׁנִּי עֲדִים מַעֲדִינִין עוֹ עֲרַבָּה אוֹ שְׁנִרְבַּע דִּיכָא וְיֵאִי חוֹב מִיתָה וְאִסּוּר לְגִבְיָה עַל פִּי עַד אַחַד אִי עַל פִּי בְּהֵנָּלִים וְלִיבָא מִיתָה מִנּוּן לָן דְּאִסּוּרִין לְגִבְיָה אִי לֹא קִרָּא עכ"ל וא"ת לָמָּה לִי תָן וְחִמּוֹר לְרַבַּע וְנִרְבַּע ע"פ שְׁנֵי עֲדִים תַּפּוֹךְ לֵא' מִשְׁפָּחָה יִשְׁרָאֵל לְהִנּוּן (תַּמְעָה דֶּף כַּט.) דְּדַרְש

כח:

עין משפט גזר מצוה

א טושי"ע יו"ד סי' קמו טע" טו:

ב מיי' פד' מהל' איסורי המזבח

הל' א:

ג מיי' פד' מהל' איסורי המזבח

הל' ה:

ד מיי' פי' מהל' נזקי ממון הל' ב:

ה מיי' פג' מהל' איסורי המזבח

הל' ו:

ו מיי' פב' מהל' איסורי המזבח

הל' ו:

אָמֵר רב אָשִׁי משום דאָפּא למימר מעקרא דדינא פּראָפּא כּו' ובת"כ קא אָמַר לֹא ר"ע לֹאָי פּרָבָא מִהּ לְבַבְל מוּס שְׁכָן מוּמוּ נִגְלָה וְהִינוּ דְּקֻלְמֶר הָבָא שְׁכָן מוּמוּ גַבֵּר בַּמָּה אֲמַרְי לֹא קֵלמֶר אָתָּנוּ וּמַחֲרִי יוֹכִיחַ דָּאִין מוּמוּ

גַּבֵּר וְאִלּוּרִין לַמִּזְבֵּחַ: וּמָה אָתָּנוּ וּמַחֲרִי שְׁאִפּוּרִין מִתְרִין וְה"ה דְּהָיוּ מַנִּי לַמַּעֲבָד ח"ו פּדֻאִיתָא פֶּרֶחַ בַּל הַעֲמִיט (ע"ז מו:): וּמָה אָתָּנוּ וּמַחֲרִי שְׁמַתְרִיס בַּתְּלוּשׁ לְהִדְיוּט אֶסְרוּסִים בְּבַעֲלֵי חַיִּים לְגָבוּהַ נֶעֱבַד אֶסְרוּר בַּתְּלוּשׁ לְהִדְיוּט אִינוּ דִּין אֶסְרוּר בְּבַעֲלֵי חַיִּים לְגָבוּהַ וְהֶשְׁבֵּא לֹא שִׁין לְמִימַר אִו חִלּוּף בְּקֻלְמֶר הָבָא וּבִפְּרָק בַּל הַעֲמִיט (גז"ט) לֹא עֲבַד כּי הָאִי ח"ו לְאָסֵר אֲבָנֵי הַר לַמִּזְבֵּחַ דְּאִמַּר הָתֵם מָה אָתָּנוּ דְּמַתַּר בַּתְּלוּשׁ לְהִדְיוּט אֶסְרוּר בַּמַּחֲבַר לְגָבוּהַ נֶעֱבַד כּו' אִו חִלּוּף וּמָה אָתָּנוּ וּמַחֲרִי שְׁהִס אֶסְרוּרִין וְצוּנְיוּסֵיהֶם מַתְרִיס וְהָיוּ מַנִּי לַמַּעֲבָד הָאִי ח"ו הָתֵם לְהַמְיַר צַפּוּי

הַר אֶפֶי לַמִּזְבֵּחַ: אִו חִלּוּף כּו' וּא"ת אֲמַרְי לֹא קֵלמֶר בַּל הִיבָא דְאִיבָא לַמַּעֲבָד לְהָבֵא וּלְחַמְרָא אֲבָדִינוּ לְחַמְרָא וְהָבִי אִמַּר פֶּרַח בַּל הַעֲמִיט (ע"ז מו:): וְי"ל בְּנָבִי בַעֲלֵי חַיִּים אִיתָּלָן לַמַּעֲבָד טָפִיל לְהָבֵא דָאִין לָנוּ לְאָסֵר בַּעֲלֵי חַיִּים פִּינוּ דְּמַנִּי לַמַּעֲבָד ח"ו

לְהָבֵא: נֶעֱבַד שְׁהוּא מִתַּר אִינוּ דִּין שִׁיחָא צַפּוּי מִתַּר וּבַפ' הַשּׁוּחַט (חלוין מ.) אִמַּר הָתֵם דְּמַתְרַבַּת דְּנֶעֱבַד בְּבַעֲלֵי חַיִּים אֶסְרוּר דְּאִמַּר הָא דְאִמַּר לֹהֵר הָא דְאִמַּר לְגַבֵּא דְהַר דְּמַתְרַבַּתוּ אֶסְרוּר אֲלֵמָא דְמַתְמִירִין טַפִּיל בַּתְּקַרְבַּת בְּבַעֲלֵי חַיִּים מַצְפּוּי וּגְבִי הַר אִמַּר אִיפֻכָא דְצַפּוּי דְהַר קֵלמֶר הָתֵם פֶּר' בַּל הַעֲמִי' (ע"ז מה.) דְאֶסְרוּר וּתְקַרְבַּתוּ מַתַּר פֻּלְחַמֶּר פֶּרַח הַשּׁוּחַט (חלוין מ.) הָא דְאִמַּר לֹהֵר פ'י אִס שְׁחַט לָשֵׁם הַר תְּקַרְבַּתוּ מִתַּר וְי"ל דְּהָא דְאִמַּר הָתֵם דְּצַפּוּי דְהַר דְאֶסְרוּר הִינוּ דְצַפּוּי שְׁהָיוּ עֲבָדֵי הַשְׁתַּחֲוָאָה וְכִי ה"ג צַפּוּי דְבַעֲלֵי חַיִּים נָמִי אֶסְרוּר וְהָא דְקֵלמֶר הָבָא מַתַּר הִינוּ דְצַפּוּי הֶשְׁבֵּא לְאַחַר הַשְׁתַּחֲוָאָה אִי נָמִי לְפִי הַמַּשְׁקִינָא

דְאִמַּר הָבָא דְצַפּוּי נֶעֱבַד אֶסְרוּר גִּיחָא: תְּלִמּוּד לומַר מִן הַפֶּקֶר לְהוֹצִיא הַנֶּעֱבַד פֶּרַשׁ רַש"י דְאֶסְרוּר לְגָבוּהַ וְכִינוּ דְאֶסְרוּר לְגָבוּהַ צַפּוּי אֶסְרוּר אֶף לְהִדְיוּט דְקַרְיָנָא בַּהּ סָפָה וְזִבְבֵּי גֵּלִיס לָשׁוֹן רַש"י וְהָדִין שְׁמוּ דַּפִּי' כּוֹן דָּאִין לומַר דְּלָפִי הָאִי מַעֲטוּטָא נָמִי דְצַפּוּי מַתַּר לְהִדְיוּט וְלֹא תַחֲמַד סָפָה וְזִבְבֵּי גֵלִיס מוּקַמְיָנוּ לִיִּה בְּשָׂאִין כּוֹ רוח חַיִּים אֲבָל בְּבַעֲלֵי חַיִּים מַתַּר לְגָבוּהַ דְמַתְפַּרְדּוּן טַעֲמָא דְמַשְׁטָה דְקָרָא מַשְׁמַע דְּשִׁטּוּטָא לִיִּה דְאִחַר דְּמַשְׁטָה קָרָא בַּל צַפּוּי

דְּנֶעֱבַד אֶסְרוּר בְּבַעֲלֵי חַיִּים וְכּוֹן מַשְׁמַע הַסְנִינָא: וְהָאִי תַנּוּא מִיְתִי לֹה מִקָּא דְתַנּוּא כּו' בַּמָּה דְקָבָא מַשְׁמַע דר"ש לִית לֹה הָאִי דְקָשָׁא דְכִי מַשְׁתַּתֵּם דְּהָא מַשִּׁין לִיִּה לְעִיל מַתְקֵא אֲחֵרִינָא מִקְלַמַּר אִס נְאֻמַּר נוּגַח לָמֶה נְאֻמַּר רִיבַע מַשְׁמַע דְּדַרְשׁ לִיִּה מִמֶּן הַפֶּקֶר וּבִפְּרָק אִין מַשְׁמִידִין (ע"ז כג:): קֵלמֶר ר"ש לָשׁוֹן רַבִּישָׁה דַּסְסוּלָה דְכַתִּיב כִּי מַשְׁתַּתֵּם בַּהּ מוּס בַּס אֲלֵמָא מַשְׁמַע דְּדַרְשׁ לִיִּה מַשְׁתַּתֵּם וְי"ל דְּהָא דְקֵלמֶר לר"ש לְעִיל אִס נְאֻמַּר נוּגַח לְגַבְרִי וְדת"ק קֵא ח"ל דְּמַשִּׁין לִיִּה מִן הַפֶּקֶר וְלֹה לֹא סְבִירָא לֹה דְּדַרְשׁ לִיִּה מַפִּי מַשְׁתַּתֵּם: כֹּל שְׁהוּמִס פּוּסַל בּו דְבַר עֲרוּה וְעִבּוּדַת פּוּכְבִּים פּוּסַלִין בּו בְּצִירִין עֵינִן מֵאִי קֵלמֶר הָא דְקָשִׁינוּ שְׁפִיר רִיבַע וְנֶרְבַּע מַפִּי מַשְׁתַּתֵּם:

כל האסורין פרק שישי תמורה

צַפּוּיָוִיחַ אִס סַבְבָּה עֲלִיו שׁוּס דְבַר לְאַחַר שְׁתַּנּוּי לֹה מַתַּר הַצַּפּוּי לְבָא לְפִית לַעֲשׂוֹת דְקוּעִין לַמִּזְבֵּחַ דְּהַתְּוֹרָה לֹא אִסְרָה אֲלֵא גַם שְׁנִיחַן וְלֹא צַפּוּיָוִיחַ: נֶעֱבַד צַפּוּיָוִיחַן אֶסְרוּר דְּקַתִּיב לֹא תַחֲמַד סָפָה וְזִבְבֵּי גֵלִיס וְגו': נֶעֱבַד

אָמֵר רַב אָשִׁי: מִשּׁוּם דְאִיפָא לְמִימַר מַעֲיַקְרָא דְדִינָא פִּירְכָא — מָה לְבַעַל מוּס שְׁכָן מוּמוּ נִיכַר. ^(א)תַּאמַר רִיבַעַ וְנֶרְבַּע, שְׂאִין מוּמוּ נִיכַר, הוּאִיל וְאִין מוּמוּ נִיכַר יִהָא פֶּשֶׁר לְגַבִּי מִזְבַּח — תְּלַמּוּד לומַר י"מן הַבְּהֶמָה", לְהוֹצִיא רִיבַעַ וְנֶרְבַּע. מִן הַפֶּקֶר — לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבַד, וְהָלֹא דִין הוּא: וּמָה אָתָּנוּ וּמַחֲרִי שְׁצִיפּוּיָין מוּתְרִין — הֵן אֶסְרוּרִין, נֶעֱבַד שְׁצִיפּוּיֹו אֶסְרוּר — אִינוּ דִין שְׁהוּא אֶסְרוּר? אִו חִילּוּף, וּמָה אָתָּנוּ וּמַחֲרִי שְׁהֵן אֶסְרוּרִין — צִיפּוּיָיִהֶן מוּתְרִין, נֶעֱבַד שְׁמוּתַּר — יִהָא צִיפּוּיֹו מוּתְרַ? אַם כּוֹן בִּישְׁלֵת "לֹא תַחֲמוּד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחַת לָהֶּ"י! ^(א)אִנִּי אֶקְיָמְנָו: "לֹא תַחֲמוּד כֶּסֶף וְזָהָב" — בְּדָבָר שְׂאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אֲבָל בְּדָבָר שְׂישׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, הוּאִיל (וְהֵן) [וְהוּא] מוּתַר — יָכוֹל יִהָא צִיפּוּי מוּתַר? תְּלַמּוּד לומַר "מִן הַפֶּקֶר" — לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבַד. מַתְקִיף לֹה רַב חֲנַנְיָא: טַעֲמָא דְמַעֲטִיָּה קָרָא, הָא לֹא מַעֲטִיָּה קָרָא — צִיפּוּי מוּתַר? וְהַכְּתִיב "וְאִפְדָּתֶם אֶת שְׁמֶם" — כֹּל הַעֲשׂוֹי לְשִׁמָּם! ^(א)הֵהוּא לְכַנּוֹת לָהֶם שֵׁם הוּא דְאֵתָא: לְ"בִית גְּלִיָּא" קוֹרִין אוֹתוֹ "בֵּית פִּרְיָא", "פִּגְי מְלֹה" — "פִּגְי כְּלָב", "עֵין כֹּל" — "עֵין קוּץ". וְאִיפּוּף אֲנָא: "מִן הַבְּהֶמָה" — לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבַד, "מִן הַפֶּקֶר" — לְהוֹצִיא רִיבַעַ וְנֶרְבַּע! הָתֵם מַעֲנִינָא דְקָרָא, כְּתִיב גַּבִּי בְּהֶמָה "וְאִישׁ כִּי יִתֵּן שְׂכָבְתּוֹ בִּבְהֶמָה מוֹת יוּמַת", גַּבִּי פֶקֶר כְּתִיב "וְיַמִּירוּ אֶת כְּבוֹדָם בַּתְּכַנִּית שׁוּר אוֹכַל עֶשְׂבִּי". ^(ב)י"מן הַצֹּאן" — לְהוֹצִיא אֶת הַמוּקַצָּה, "וּמִן הַצֹּאן" — לְהוֹצִיא אֶת הַנוֹגֵחַ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אַם נְאֻמַּר רִיבַע — לָמֶה נְאֻמַּר נוּגַח? וְאַם נְאֻמַּר נוּגַח — לָמֶה נְאֻמַּר רִיבַע? לְפִי שְׂשִׁנּוּ רִיבַעַ, מָה שְׂאִין כּוֹן בַּנוּגַח. יֵשׁ בְּרִיבַעַ, שְׁהַרִיבַע עוֹשָׂה אוֹנֶס כְּרָצוֹן, מָה שְׂאִין כּוֹן בַּנוּגַח. "יֵשׁ בַּנוּגַח, שְׁהַנוּגַח מַשְׁלֵם אֶת הַכּוֹפֶר, מָה שְׂאִין כּוֹן רִיבַעַ. הוּצִרָה לומַר רִיבַעַ, וְהוּצִרָה לומַר נוּגַח. וְהָאִי תַנּוּא מִיְתִי לֹה מִהֲכָא, דְתַנּוּנָא: הַרִיבַע וְהַנֶּרְבַּע (וְכוּלָם) [וְכוּ']]. הֵם כְּקֻדְשִׁים שְׁקֻדָּם מוּס עוֹבֵר לְהַקְדִּישׁוֹ. וּצִרִיכִין מוּס קְבוּעַ לְפִדּוֹת עֲלֵיהֶן, שְׁנַאֲמַר: "כִּי מַשְׁחַתֵּם בָּהֶם מוּס בָּם". ^(ה)מֵאִי תְלַמּוּדָא? חֲסוּרִי מִיַּחֲסָרָא, וְהָכִי קַתְנִי: מַנִּין? שְׁהֵן אֶסְרוּרִין? תְּלַמּוּד לומַר "כִּי מַשְׁחַתֵּם בָּהֶם מוּס בָּם", וְתַנּוּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל: כֹּל מְקוּם שְׁנַאֲמַר ה'שְׁחַתָּה' — אִינוּ אֲלֵא דְבַר עֲרוּה וְעִבּוּדָה וְרָה. דְבַר עֲרוּה — דְּכַתִּיב "כִּי הַשְׁחִית כֹּל בְּשָׂרוֹגוֹ", עִבּוּדָה וְרָה — דְּכַתִּיב "כּוֹן תַּשְׁחִיתוּ וְעַשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסַל תַּמוּנַת כֹּל סִמָּל", כֹּל שְׁהוּמִס פּוּסַל בָּהֶן — דְבַר עֲרוּה וְעִבּוּדָה וְרָה פּוּסַלִין בָּהֶן. 'וְתַנּוּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל, "מִן הַבְּהֶמָה מִן הַפֶּקֶר וּמִן הַצֹּאן" מֵאִי דְרִישׁ בָּהוּ? מִיבְּעִי לִיִּה פֶרֶט לְחוּלָה, זָמַן, וּמִזּוּהָם. וְתַנּוּא קַמָּא, דְאִפְקִינְהוּ לְהַנִּי קָרָא לְרִיבַעַ וְנֶרְבַּעַ, חוּלָה, זָמַן, וּמִזּוּהָם מַנָּא לִיִּה? נִפְקָא לִיִּה "מִן הַצֹּאן, מִן הַכְּבָשִׁים וּמִן הַעֲזִים". וְלַתַּנּוּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל, אוֹרְחִיָה דְקָרָא לְאִישְׁתַּעוּיִי הָכִי. אִיזְהוּ מוּקַצָּה לְעִבּוּדָה וְרָה וְכו'. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: אִין אֶסְרוּר אֲלֵא מוּקַצָּה לְשִׁבַע שָׁנִים. ^(ו)שְׁנַאֲמַר: "וַיְהִי בַלִּילָה הַהוּא וַיֹּאמֶר [לוֹ ה'] קַח אֶת פֶּר הַשּׁוּר אֲשֶׁר לְאַבְיָה וּפֶר הַשְּׂנִי שִׁבַע שָׁנִים". וְהָתֵם מוּקַצָּה בַּלְחוד הָהוּ? נֶעֱבַד נָמִי הָהוּ! אָמַר רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: מוּקַצָּה לְעִבּוּד, וְלֹא עֲבָדוּהוּ. רַבָּא אָמַר: לְעוֹלָם עֲבָדוּהוּ, וְחִידוּשׁ הוּא, כְּדַרְבֵּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא, דְאָמַר רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא: שְׁמַנָּה דְבָרִים הַתִּירוּ בְּאוֹתוֹ לִילָה — חוּץ, וְלִילָה, וְזָרוֹת,

לכנות להם שם לנגזף כגון ע"י ש‏קריה‏] בית גלילא. כלומר גליליה ומפורסמת לכל: קורין אותה בית כלילא. כלומר לכלות עושהים: [גבי בהמה כתיב וואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה הליכך מסכתבר דבהמה את למעטני נרבע ובחר למעטני נעבד דכתיב וימיר את כבדום בתבנית שור דהיינו בקר] (ע"כ ש"י כן לשל) והדיו תנא ממעט לה מהכא לנרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן הנרבע והמוקצה כו'. אם הקדישן הרי זה כן בקדשים שקדם מוס עובר להקדישן דכל היט לאו גבי ממון כתיב וירכיב מוס קבוע לפסות עליה כיון קדשים שקדם מוס עובר להקדישן: ומנין שאסורים לגבי מזבח דת' כי משחתם ואמר מר כו'. נרבע ומוקצה ונעבד מימעטוי משחתה [דהיינו] עדוה וע"י. ואתנין ומחיר כתיב בקראי לאסור למזבח: ושאין התום פוסל בו. (א)גדראה ע"י"ל דמהאי קרא לא שמעינן לענין עופות אבל מ"מ נרבע ונעבד פסול בעופות וכדאיחא בחולין קף כג וסוככים קף פה. כגון בעופות לא תשמע ליה האי דלמר מר כל בהמהו כו': מן הכבשים מן העזים. ו"ו יומן העזים הרי אל' ג' מעטני: אורחיה דקרא לאשתעויי הטי. ולאו לדרש' אחאן. [המוקצה לעזר ע"י] הא אסור למזבח ונעפי שעלוי מותר בהנאה דעמיין לא נעבד. תה חה בין מוקצה ובין נעבד מותר באכילה:] אין מוקצה אסור למזבח אלא אותו שעבר שבע שנים שהקטיף לעבודת כוכבים: שנאמר ויהי בגלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר העזר אשר לאביך ופר אשני שבע שנים. האי אשני היינו מפתום ז' שנים לעבודת כוכבים כגון והבקר והמשנים: והדיון מוקצה לחמיה האו והא נעבד נמי הא דקרוי האו בעל דת' והרסת את מזבח הכעל העשוי לעזר אותו פר שהא בעל:	
--	--

צַפּוּיָוִיחַ אִס סַבְבָּה עֲלִיו שׁוּס דְבַר לְאַחַר שְׁתַּנּוּי לֹה מַתַּר הַצַּפּוּי לְבָא לְפִית לַעֲשׂוֹת דְקוּעִין לַמִּזְבֵּחַ דְּהַתְּוֹרָה לֹא אִסְרָה אֲלֵא גַם שְׁנִיחַן וְלֹא צַפּוּיָוִיחַ: נֶעֱבַד צַפּוּיָוִיחַן אֶסְרוּר דְּקַתִּיב לֹא תַחֲמַד סָפָה וְזִבְבֵּי גֵלִיס וְגו': נֶעֱבַד שְׁעֲטָאוּהוּ עִבּוּדַת פּוּכְבִּיס אִינוּ דִּין שִׁיבָא הוּא אֶסְרוּר לְגָבוּהַ זְהִי לְהִדְיוּט לֹא מַתַּסַּר דָּאִין בַּעֲלֵי חַיִּים אֶסְרוּרִין בְּזֻלְמָנִן טַעֲמָא דְלָמָן אֲבָל לְגָבוּהַ מִיחָא אֶסְרוּר הוּאִיל וְצַפּוּיָן אֶסְרוּר אֶפִּי' בַּהֲקֻלָּה לְהִדְיוּט וּקְרָא לָמֶה לִי: אִו חִלּוּף אִי לֹא כְּתִיב קָרָא אִיבָא לְחַלּוּפִי דִּינָא: נֶעֱבַד שְׁהוּא מַתַּר דְּלֹא אִשְׁתַּחַן דְאֶסְרוּר: הָכִי קֵלמֶר א"כ בַּטְלֵת לֹא תַחֲמַד כּו' הֶלְבֵן לִיבָא לְמִימַר אִו חִלּוּף הוּאִיל וּמַעֲיָנָא אִתְנִיא אֶסְרוּר נֶעֱבַד לְגָבוּהַ לֹא צִרִיךְ קָרָא דְקֻלְמֶר: אִנִּי אֶקְיָמְנָו כּו' הֶלְבֵן אִבָּא לְמִימַר אִו חִלּוּף וְהוּאִיל וְהוּא מַתַּר פֻּסְלוּ לְגָבוּהַ צַפּוּיָן מַתַּר: ת"ל מִן הַפֶּקֶר וְלֹא בַּל הַפֶּקֶר לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבַד אֶסְרוּר לְגָבוּהַ וְכִינוּ דְאֶסְרוּר לְגָבוּהַ צַפּוּיָן אֶסְרוּר אֶף לְהִדְיוּט דְקַרְיָנָא בַּהּ לֹא תַחֲמַד וְגו': בֵּית גְּלִיָּא לָשׁוֹן בַּהּ (ל"א) בֵּית פֻּלְיָא כְּמוֹ פֻּלְיָא בְּלוּיָן. "יֹא בֵּית פֻּרְיָא בֵּית הַפֶּסַל לָשׁוֹן כְּרוּ שׁוּחָה (יִקְרְוִינָהוּ לִחָא): מַעֲנִינָא דְקָרָא דְאִשְׁתַּחַן דְּרִיבַע נָבָב קָרָא בַּהֶמָה וּבִפְּרָק עִבּוּדַת פּוּכְבִּיס נָבָב לָשׁוֹן בְּהִי: מַקְצָה שְׁהַקְצָיו לְנֶרְךְ. תַּקְרַבַּת עִבּוּדַת פּוּכְבִּיס: אֶת הַנוּגַח שְׁהַחִית אֶת הָאֵלֶם בַּעַד אֲחֵר דְּלֹא מַסְתַּכֵּן: אִס נְאֻמַּר רִיבַע דְאֶסְרוּר לְהַקְרַבָּה וְלֹאָ שְׁנִיבָס שׁוּין אֲשֵׁם הִיוּ ב' עֲדִים בְּפֶדֶר שְׁנִיבָס נִסְקִינָן: נוּגַח לֹא עָשָׂה כּוֹ אֲנָם בְּרַצְוִן לָשׁוֹן סְקוּלָה דְתַנּוּ (פ"ק דף לט.) שׁוֹר הָאֶצְטָדִין אִינוּ חֹיב סְקוּלָה שְׁנַאֲמַר שׁוֹר כִּי יַנַּח וְלֹא שְׁנִיחַוְהוּ אֲסֻרִים: מַשְׁלֵם עֲלִיו אֶת הַפֶּקֶר אַע"פ שְׁהַשׁוֹר נִסְקֵן: וְהָאִי תַנּוּא מִיְתִי מַהְבֵּא דְרִיבַע וְנֶרְבַּע אֶסְרוּרִין לְגָבוּהַ: שְׂרִיעַ וְהָלוֹט ל"ג: שְׁהֵן אֶסְרוּרִין לְהַקְרַבָּה: רִיבַעַ וְנֶרְבַּעַ דְבַר שְׂרָהִי. מַקְצָה וְנֶעֱבַד דְבַר עִבּוּדַת פּוּכְבִּיס: מְזִיזָה שְׁמוּצִיָּא גֵּשֶׁה וּמַסְרִיחַ: מִן הַכְּבָשִׁים וְגו' קָרָא אֲחֵרִינָא אִס מִן הַצֹּאן הַקְרַבְנוּ מִן הַכְּבָשִׁים אִו מִן הַעֲזִים לְעֵלָה: לְשַׁבַּעַ שָׁנִים שְׁהַקְצָה שַׁד לז' שָׁנִים וּבִסּוּף ז' שָׁנִים יִקְרִיבוּהוּ לַעֲבֹדַת פּוּכְבִּיס דְהָכִי הִנִּי מַקְצָה: וּפַר כֵּן שָׁבַע שָׁנִים שְׁפַטְמוּהוּ שָׁבַע שָׁנִים אֲלֵמָא הָכִי אוֹרְחִינְהוּ לְמַעֲשֵׁי: נֶעֱבַד נָמִי הִנֵּה לֹא יִשְׁנָא מַהִיבֵן נִפְקָא: ל"א אִין אֶסְרוּר מַקְצָה אֲלֵא ז' שָׁנִים מִזוּ' שָׁנִים וְאֵילָן לֹא הִנִּי מַקְצָה דְתָנוּ לֹא מַתְקַדִּי לִיִּה דְכַתִּיב וּפַר שְׁנִי שָׁבַע שָׁנִים אֲלֵמָא דְמַשּׁוּס דְחֻלְפִין גְּלִיָּה ז' שָׁנִים אִשְׁתַּרִי: לְעוֹלָם עֲבָדוּהוּ אֲלֵא מַהִהוּא לֹא גְמַרִי מַמִּי דַחִידוּשׁ הוּא: חוּן שְׁחוּטִי חוּן: וּבְגֻלָּה הַקְרִיב דְהָכִי כְּתִיב וַיֵּשֶׁשׁ לָלֶה:

וְחִידוּשׁ הוּא כֹּל אוֹתָה מַעֲשֵׂה מַגִּדְעוֹן לִפִּי שַׁחַן (לֹאֲרִן) הִיִּה [וּלְלֵה אִיו] (הִיִּה וְלֹא לֵה) דֵּלֹא הִיִּה זִמֵּן הַקְרַבָּה חֲרוּת לֵלֹא הִי כֵהֵן וּכְלִי שַׁרְתָּא) אֵלִיל "י"ל שֵׁלֹא הַקְדָּשׁוּ לְכָלֵּי שַׁרְת וּכְלִי אִשְׁרֵיהּ מְכַלִּי אִשְׁרֵיהּ הִיוּ. הַקְדָּשׁ מְכַלִּי

מסורת הש"ס
א מנחות הנו; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשה ב י

ובלי שרת כלומר שלא הצרך לכלי שרת: וכלי אִשְׁמִירָה שְׁהָקִירב עֲבָלֵי אִשְׁמִירָה עֲבֹלוֹתוֹ שְׁהִיט מִשְׁמַשׁ לְאִשְׁמִירָה שֶׁמֶשׁ גִּשָׁם: וּבַעֲצֵי אִשְׁמִירָה הֶקְטִירוּ דְּחִתִּיב הָתֵם וְזֹאת הָאִשְׁמִירָה אֲשֶׁר עָלֶיהָ תִּכְרֹת: מִנּוּן לְמִקְצֵה מִן הַתּוֹרָה קֹא בְּלִקְחָא זֶשְׁתָּן דְּהָכִי הָאִמֵּר מִנּוּן שְׁצִירָה לְהַחֲנוּת הַקֶּרֶבֶן לָשֵׁם הַקִּדְשָׁה לְגִבּוֹת חָדָשׁ הַקִּדְשָׁה חֲדָשׁ הַקִּדְשָׁה וּמִסִּיק דְּקִדְשָׁמֵר מִנּוּן דְּאֶסְכּוּר לְהַקְרִיב אוֹתוֹ שְׁהָקֵיב חֲדָשׁ הַקִּדְשָׁה לְעִבּוּדֵת פּוֹכְבִּים וְיִזְנֶה לְהַחֲנוּת קִדְשׁוֹ: שְׁמֹר לְתוֹכֶת גִּבּוֹת: אִמְרָא דְּנוֹמָא כִּבְשָׁ קֶבֶץ שֶׁלָּא גִשְׁמֵר מִעוּלָם וְלֹא חֲשֵׁשׁ: לִי וְלֹא לְאִדּוֹן אַחֵר דְּהָכִי קִאֲמִינָא לְמִקְצֵה לְעִבּוּדֵת פּוֹכְבִּים שְׁאֶסְכּוּר מִן הַתּוֹרָה מִהֲבָא: עַד שְׁנַעֲבָדוּ בּו שׁוּם עִבּוּדָה לְצִדָּק עִבּוּדֵת פּוֹכְבִּים או מִשְׁכִּית קִרְוִן או שׁוּם דְּבַר שְׁאֶסְכּוּר אֲבָל מִקְמִי הָכִי לֹא מִתְּבַר. לִי"א אִין מִקְצֵה אֶסְכּוּר אֲלֵא עַד שְׁנַעֲבָדוּ בּו שׁוּם דְּבַר שְׁנַעֲשׂו בּו שׁוּם עִבּוּדָה לְצִדָּק פְּמִרִי עִבּוּדֵת פּוֹכְבִּים אֲבָל מִשְׁנַעֲבָדוּ בּו שׁוּם עִבּוּדָה לֹא מִתְּבַר דְּתוּ לֹא מִקְרָבִי לִיה וּכ"ס וְלָשׁוֹן זֶה נִרְאֵה לִי עֲקָר מִדְּמַעֵי אֲלֵא עַד שְׁנַעֲבָדוּ בּו וְאִי לְנִשְׁנָא קִמָּא לֹא ה"ל לְמַתְּנֵי אֲלֵא וְהָכִי אֲשַׁעֵי לִיה לְמַתְנֵי אִין מִקְצֵה אֶסְכּוּר עַד שְׁנַעֲבָדוּ בּו וְלָשׁוֹן רִאשׁוֹן ל"ט: עַד שְׁיִמְסְרוּהוּ לְכּוֹמְרִים וְלֹאֲכִילָהּ לְמִתְנֵי: לִיה: עַד שְׁיִמְסְרוּהוּ לְכּוֹמְרִי עִבּוּדָה זָרָה. בְּהָא אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עַד שְׁיִאֲכִילוּהוּ פְּרִשְׁנֵי עִבּוּדָה זָרָה. אֲמַר לִיה רַבִּי אֲבָא לְבָהּא: מִפְּלִגְתִּיהוּ אֲתוֹן אַעוּלָא? אֲמַר לִיה: לֹא. עוּלָא גַּמִּי כִי קִאֲמֵר — הוּא דְשַׁפֵּי לִיה פְּרִשְׁנֵי עִבּוּדָה זָרָה. אֲמַר רַבִּי אֲבָא: יָדַע בְּהָא לְשׁוֹנֵי שְׁמַעְתָּא, וְאִי לֹא דִסְלִיק הָתֵם — לֹא הָוָה יָדַע, דְּאֶרְץ יִשְׂרָאֵל גְּרָמָה לִיה. אֲמַר לִיה רַב יִצְחָק: בְּהָא מִיכָן וּמִיכָן הָוָה. אֲדִתְנִי רַב חֲנַנְיָא טְרִיטָאָה קִמְיָה דְרַבִּי יוֹחָנָן: אִין מוֹקְצֵה אֶסְכּוּר אֲלֵא עַד שְׁיַעֲשׂוּ בּו מַעֲשָׂה, הוּא תְנִי לֵה (וְהִדֵּר) [וְהוּא] אֲמַר לֵה: מֵאִי "מַעֲשָׂה"? — עַד שְׁיִגְזֹז וְיַעֲבָדוּ בּו. אִיזְהוּ נַעֲבָד כּוִי. מָנָא הָנִי מִיַּדִּי? אֲמַר רַב פֶּפְאָ: דְּאָמַר קִרָא "מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל", מִן הַמוֹתֵר לִיִּשְׂרָאֵל, וְאִי סִלְקָא דַּעְתָּה אֲסִירִי לְהִדְיוּט, לְמָה לִי קִרָא (מַעֲטִינְהוּ) [לְמַעֲטִינְהוּ] מִגִּבּוּת? וְכַל הֵיכָא דְאֲסִירִי לְהִדְיוּט — לֹא כְּעִי קִרָא? וְהָא טְרַפָּה, דְּאֲסִירָא לְהִדְיוּט, וּמַעֲטִיָּה קִרָא מִגִּבּוּת! ^[כא]דִּתְנִינָא: כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "מִן הַפֶּקֶר" לְמַטָּה, שְׁאִין תִּלְמוּד לוֹמַר, אֲלֹא לְהוֹצִיא אֶת הַטְּרַפָּה. אִיצְטְרִיָּה, סִלְקָא דַּעְתָּה אֲמִינָא: הָנִי מִיַּלִּי — דְּנִטְרַפָּה וְאַחֵר כֶּה נִתְקַדְּשָׁה, אֲבָל נִתְקַדְּשָׁה וְאַחֵר כֶּה נִטְרַפָּה — אִימָא (דְּתִישְׁרִי) [דְּתִישְׁתְּרִי] לְגִבּוּת. 'וְהָא מִהֲכָא נִפְקָא, "כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֶט", פֶּרֶט לְטְרַפָּה שְׁאִינָה עוֹבְרָת. הֵהוּא גַּמִּי אִיצְטְרִיָּה, סִלְקָא דַּעְתָּה אֲמִינָא: הָנִי מִיַּלִּי הֵיכָא דְלֹא הָיְתָה לָה שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, דְּנוֹלָדָה טְרַפָּה מִמַּעַי אִמָּה, אֲבָל הֵיכָא דְהָיְתָה לָה שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר, וַיֵּצֵאת לְאוּרֵי הָעוֹלָם, וְאַחֵר כֶּה נִטְרַפָּה — אִימָא תִשְׁתַּרִי לְגִבּוּת, קָא מַשְׁמַע לוֹ. "מִתְנִי' וְאִיזְהוּ אֶתְנָן? — הָאוּמֵר לְזוּנָה "הוֹלִיָּה טָלָה זֶה בְּשִׁכְרָה", אִפִּילוּ הֵן מָאָה, כּוּלָן אֶסְרוּרִין. וְכֵן הָאוּמֵר לְחִבְרִי' "הוֹלִיָּה טָלָה זֶה וְתִלְיִן שְׁפַחְתָּה אֲצֵל עֲבָדִי" — רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִינוּ אֶתְנָן, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶתְנָן. גַּמִּי אֲמַר מָר: וְאִפִּילוּ הֵן מָאָה, כּוּלָן אֶסְרוּרִין. הֵיכִי דְמִי? אִילֵימָא דְשִׁקְלָה אֲגָרָא מָאָה בְּהַמּוֹת — פְּשִׁיטָא דְכוּלָּהּוּ אֲסִירִי, מָה לִי חַד, מָה לִי מָאָה! 'לֹא צְרִיקָא, דְשִׁקְלָה אֲגָרָא חֲדָא, וְהֵיבֵי לָה מָאָה, דְכוּלָּהּוּ מִכַּח אֶתְנָן קִאָתוּ. 'תְּנוּ רַבְּנַן: נָתַן לָה וְלֹא כָא עָלֶיהָ, כָּא עָלֶיהָ וְלֹא נָתַן לָה — אֶתְנַנָּה מוּתֵר. נָתַן לָה וְלֹא כָא עָלֶיהָ, "אֶתְנַנָּה" קָרִית לִיהָ? וְתו, כָּא עָלֶיהָ וְלֹא נָתַן לָה, מֵאִי יְהִיב לָה? "אֲלֵא הֵכִי קִתְּנִי: נָתַן לָה, וְאַחֵר כֶּה כָּא עָלֶיהָ: כָּא עָלֶיהָ, וְאַחֵר כֶּה נָתַן לָה — אֶתְנַנָּה מוּתֵר. וְלִיחּוּל עָלֶיהָ אֶתְנָן לְמַפְרָע? אֲמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר:

רבינו גרשום

ובעצי אשירה. הקטירו: ומוקצו ונעבד. היה חבל בעלמא כל מוקצה סתם לעבודת כוכבים היו מוקצה ואסור: מינו למוקצה מן העירה שצריך להקטיו ולעשות לו שימור קודם הקרבה דכתיב תשמרו להקריב לו: כל שעשין לו שימור. [לפטיו] [לפטיו]: אלא מעתה. פלח אימרא דקומא ללא עבד שימור כלומר אם הקריב כבש כחוש שלא נעשה לו שימור שאינו מפותם הוי נמי דאסוריה: א"ל אנא תשמרו להקריב לו במועזו קאמינא. כל שמוקצה לגבוה ולא לאדון אחר: אלא עד שיעשו בו מעשה לשם עבודת כוכבים. כלומר אז נזה אז עבודה: ידע באתא. כלומר כבר ידע באתא לשנוי שמעתא חה האשיל בו דסליק להתם דאורי דא"י מחבים. א"ל רב נחמן באתא ודאי ידע לתרועי דמיכן ומיכן הוה ולמד טין כבבב טין בא"י: [מנהיט מלי. דמותרין באכילה מאינעירין קרא למעטו ממשקה וסראל היט מן המתיר לטשראל יהא רחוי להקרב כלומר דהט אע"ג דמותר באכילה אסור לגבוה דאא כתיב מן הבקר ומן התאן למעטו מוקצה ונעבד: דא ס"י אסירי להדיטו. באכילה א"כ ל"ל קרא מן הבקר ומן התאן למעטו ויפוק לו ממשקה מן המתיר לטשראל אלא ש"מ להכי אינעירין קרא למעטו משום דמותר באכילה וכל היכא וכו']:

כל האסורין פרק שישי תמורה

מפנין לקצצה (שאסור) מן התורה קא בלקח זשתן דהכי האמר מעין שצריך להחנות הקרבן לשם

הקרבנה לגבוה חדש ההקרבנה ומסויק דקאמר מעין דאסור להקריב אותו שהקצה לעבודת פוכבים וקצת קשה דאא דרשנין מקראי אחרני טובא וקויה לו לומר דה תנא מנתי ליה מהבא:
אָלֵא עד שיעבדו כו' פרס"י שיעבדו בו שום עבודה לשם עבודת פוכבים או משכית קרין או שום דבר דאסור אבבל מקמי הכי לא מתבשרי ל"א עד שיעבדו בו שום עבודה לצדק הבומרים אבבל (אס) משיעבדו בו שום עבודה לצדק הבומרים לא מתבשר דתו לא מקריבן דן שמשתי ולשון זה נראה לי עקר מדעתי אלא עד שיעבדו כיו ואי בלשנא קמא (לא) הוה מצי למתני אין מקצה אסור (אלא) עד שיעבדו ולשון ראשון לא שמשתי לו רש"י: בְּהָא מִכָּאן וּמִכָּאן פְּרִישׁ דְּבֵאל מִאֲכֹרן יִשְׂרָאֵל וּמַשְׁבֵּל הִיט תַּלְמִיד חֲכָם וְלֹא מִקְצֵה וְנַעֲבָד לְהִדְיוּט תַּמָּה מַהֲבֵא מִיַּתִּי לְאֶסְרִי לְהִדְיוּט דְּהָא אִפִּי' לְגִבּוּת לֹא מִתְּבַר אִי לֹא הִי ר"י דְּכִינּוּן דְּמַסִּיק מִקְרָא דְּאֶסְכּוּר לְגִבּוּת אִף לְהִדְיוּט יִלְנָף מִנֶּה דְּאֶסְכּוּר וְאִי תִּשְׁתֵּי א"כ מֵאִי הָא מַשְׁנִי אִי סִלְקָא זֶשְׁתָּן אֶסְרוּרִין לְהִדְיוּט לְמָה לִי קִרָא לְמַעֲטוּי לְגִבּוּת הָא לֹא מִתְּבַר לְהִדְיוּט אֲלֵא מִקְרָא לְגִבּוּת וְגַם לוֹמַר דְּהָכִי הָאִמֵּר אִי ס"ד דְּגִמְרִין אֶסְכּוּר לְהִדְיוּט מִקְרָא דְּשַׁמְעִין מִנֶּה אֶסְכּוּר לְגִבּוּת לְמָה לִי לְמַתְּבִיָּה לְאֶסְכּוּר גַּבִּי קִרְשָׁנוּת לְבִתְבָּה גַּבִּי הִדְיוּט וּמִמִּינָא וְיַעֲשִׂין דְּאֶסְכּוּר לְגִבּוּת מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל מִן הַמִּתֵּר לְיִשְׂרָאֵל: אֲצִטְרִיָּה כְּלוּמַר לְעוּלָם שְׁמַעֲנִין מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל אֶסְכּוּר לְגִבּוּת וְאִפִּי"ה אֲצִטְרִיָּה קִרָא לְמַעֲטוּי טַרְפָּה לְהִיבֵא דְהַקְדִּישָׁה וְאַחֵר כֶּה נִטְרַפָּה וְהָא טְרַפָּה נִטְרַפָּה וּפְרַשׁ רַש"י אֲבָל מִקְצֵה וְנַעֲבָד כְּכִי קִרְאִי לְמָה לִי הִכִּי הַקְדִּישׁ וְאִפִּי"פ הַקְצִינוּ או עבדו לא מתבשר דלאו יזיזה הוא ואין אדם אוסר דבר אוסר דבר שאינו שלו עכ"ל וְלֹא דְהִיכָא דְהָא פְּסָקִי יוֹצֵא דִּפְנֵי (גִּזָּה מֵאִי) גַּבִּי רִיבֻעַ וְנִרְשַׁע מַעֲרִיךְ שְׁנֵי קִרְאִי חַד לְבִהַמַּת קִדְשִׁים וְחַד לְבִהַמַּת חֲלִין וּמַשְׁפַּחַת לֵה שְׁקִדְשִׁים קִלִּים וְלִשְׁבֵּא דִר' יוֹכָי הִגְלִילִי לְכֵן נִרְאֵה לְפָרֶשׁ דְּכִי גַמִּי שְׁתֵּן לוֹמַר כִּיֵּאִי גִנוּא בְּמִקְצֵה וְנַעֲבָד יִטְחֵא דְסוּף סוּף מֵאִי קִרָא דְּמִן הַתֵּר לְהוֹנִיֵא הַאֲשַׁבֵּד לֹא שְׁמַעֲנִין מַעֲטוּא כִי אִם לְחַד גִּנוּא לְהִיבֵא דְנַעֲבָדָה וְאַחֵר כֶּה הַקְדִּישָׁה וְאִי ס"ד דְּאִף לְהִדְיוּט אֶסְרוּרִי נִתְבָּהה גַּבִּי הִדְיוּט וְלְגִבּוּת שְׁמַעֲנִין לִיה מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל דְּאֶסְכּוּר בְּתֵן גִּנוּא דֵה"י דְּאִמֵּר טַרְפָּה דְּמַמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל שְׁמַעֲנִין אֶסְכּוּר גִּנוּטְרַפָּה וְאִפִּי"פ הַקְדִּישָׁה לְגִבּוּת אֲלֵא ש"מ מַדְכָּמוֹת עַבִּי קִרְשָׁנוּת דְּלְהִדְיוּט שְׁרִי וּבְפִסְקִי יוֹצֵא דִּפְנֵי (גִּזָּה מֵאִי) מַעֲרִיךְ קִרָא אַחֲרִינָא לְנַעֲבָד גִּוּשָׁה לְגִבּוּת לְהִיבֵא דְהַקְדִּישׁוּ וְאַחֵר כֶּה נַעֲבָד שֵׁאִם עָלֶה יָבִד:

מפנין לקצצה (שאסור) מן התורה קא בלקח זשתן דהכי האמר מעין שצריך להחנות הקרבן לשם הקרבנה לגבוה חדש ההקרבנה ומסויק דקאמר מעין דאסור להקריב אותו שהקצה לעבודת פוכבים וקצת קשה דאא דרשנין מקראי אחרני טובא וקויה לו לומר דה תנא מנתי ליה מהבא:
אָלֵא עד שיעבדו כו' פרס"י שיעבדו בו שום עבודה לשם עבודת פוכבים או משכית קרין או שום דבר דאסור אבבל מקמי הכי לא מתבשרי ל"א עד שיעבדו בו שום עבודה לצדק הבומרים אבבל (אס) משיעבדו בו שום עבודה לצדק הבומרים לא מתבשר דתו לא מקריבן דן שמשתי ולשון זה נראה לי עקר מדעתי אלא עד שיעבדו כיו ואי בלשנא קמא (לא) הוה מצי למתני אין מקצה אסור (אלא) עד שיעבדו ולשון ראשון לא שמשתי לו רש"י: בְּהָא מִכָּאן וּמִכָּאן פְּרִישׁ דְּבֵאל מִכָּאן וּמִכָּאן פְּרִישׁ דְּבֵאל מִאֲכֹרן יִשְׂרָאֵל וּמַשְׁבֵּל הִיט תַּלְמִיד חֲכָם וְלֹא מִקְצֵה וְנַעֲבָד לְהִדְיוּט תַּמָּה מַהֲבֵא מִיַּתִּי לְאֶסְרִי לְהִדְיוּט דְּהָא אִפִּי' לְגִבּוּת לֹא מִתְּבַר אִי לֹא הִי ר"י דְּכִינּוּן דְּמַסִּיק מִקְרָא דְּאֶסְכּוּר לְגִבּוּת אִף לְהִדְיוּט יִלְנָף מִנֶּה דְּאֶסְכּוּר וְאִי תִּשְׁתֵּי א"כ מֵאִי הָא מַשְׁנִי אִי סִלְקָא זֶשְׁתָּן אֶסְרוּרִין לְהִדְיוּט לְמָה לִי קִרָא לְמַעֲטוּי לְגִבּוּת הָא לֹא מִתְּבַר לְהִדְיוּט אֲלֵא מִקְרָא לְגִבּוּת וְגַם לוֹמַר דְּהָכִי הָאִמֵּר אִי ס"ד דְּגִמְרִין אֶסְכּוּר לְהִדְיוּט מִקְרָא דְּשַׁמְעִין מִנֶּה אֶסְכּוּר לְגִבּוּת לְמָה לִי לְמַתְּבִיָּה לְאֶסְכּוּר גַּבִּי קִרְשָׁנוּת לְבִתְבָּה גַּבִּי הִדְיוּט וּמִמִּינָא וְיַעֲשִׂין דְּאֶסְכּוּר לְגִבּוּת מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל מִן הַמִּתֵּר לְיִשְׂרָאֵל: אֲצִטְרִיָּה כְּלוּמַר לְעוּלָם שְׁמַעֲנִין מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל אֶסְכּוּר לְגִבּוּת וְאִפִּי"ה אֲצִטְרִיָּה קִרָא לְמַעֲטוּי טַרְפָּה לְהִיבֵא דְהַקְדִּישָׁה וְאַחֵר כֶּה נִטְרַפָּה וְהָא טְרַפָּה נִטְרַפָּה וּפְרַשׁ רַש"י אֲבָל מִקְצֵה וְנַעֲבָד כְּכִי קִרָאִי לְמָה לִי הִכִּי הַקְדִּישׁ וְאִפִּי"פ הַקְצִינוּ או עבדו לא מתבשר דלאו יזיזה הוא ואין אדם אוסר דבר אוסר דבר שאינו שלו עכ"ל וְלֹא דְהִיכָא דְהָא פְּסָקִי יוֹצֵא דִּפְנֵי (גִּזָּה מֵאִי) גַּבִּי רִיבֻעַ וְנִרְשַׁע מַעֲרִיךְ שְׁנֵי קִרְאִי חַד לְבִהַמַּת קִדְשִׁים וְחַד לְבִהַמַּת חֲלִין וּמַשְׁפַּחַת לֵה שְׁקִדְשִׁים קִלִּים וְלִשְׁבֵּא דִר' יוֹכָי הִגְלִילִי לְכֵן נִרְאֵה לְפָרֶשׁ דְּכִי גַמִּי שְׁתֵּן לוֹמַר כִּיֵּאִי גִנוּא בְּמִקְצֵה וְנַעֲבָד יִטְחֵא דְסוּף סוּף מֵאִי קִרָא דְּמִן הַתֵּר לְהוֹנִיֵא הַאֲשַׁבֵּד לֹא שְׁמַעֲנִין מַעֲטוּא כִי אִם לְחַד גִּנוּא לְהִיבֵא דְנַעֲבָדָה וְאַחֵר כֶּה הַקְדִּישָׁה וְאִי ס"ד דְּאִף לְהִדְיוּט אֶסְרוּרִי נִתְבָּהה גַּבִּי הִדְיוּט וְלְגִבּוּת שְׁמַעֲנִין לִיה מִמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל דְּאֶסְכּוּר בְּתֵן גִּנוּא דֵה"י דְּאִמֵּר טַרְפָּה דְּמַמַּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל שְׁמַעֲנִין אֶסְכּוּר גִּנוּטְרַפָּה וְאִפִּי"פ הַקְדִּישָׁה לְגִבּוּת אֲלֵא ש"מ מַדְכָּמוֹת עַבִּי קִרְשָׁנוּת דְּלְהִדְיוּט שְׁרִי וּבְפִסְקִי יוֹצֵא דִּפְנֵי (גִּזָּה מֵאִי) מַעֲרִיךְ קִרָא אַחֲרִינָא לְנַעֲבָד גִּוּשָׁה לְגִבּוּת לְהִיבֵא דְהַקְדִּישׁוּ וְאַחֵר כֶּה נַעֲבָד שֵׁאִם עָלֶה יָבִד:

כט.

 עין משפט נר מצוה	
א מיי' פד' מהל' איסורי המזבח הל' ד:	
ב מיי' פב' מהל' איסורי המזבח הל' י:	
ג מיי' פו' מהל' בכורות הל' יד:	
ד מיי' פד' מהל' איסורי המזבח הל' ח:	
ה מיי' פד' מהל' איסורי המזבח הל' י:	
ו מיי' פד' מהל' איסורי המזבח הל' יא:	
ז מיי' פד' מהל' איסורי המזבח הל' יא:	
ח מיי' פד' מהל' איסורי המזבח הל' יא:	

לשום עבודה יחבונה לה: ל"א הכי דמי אז דהי כו'. מפרש כלשונא קמא: אלא הכי קתינ נתן לה סתם אתננה מותר לריבא למומר לשום מתנה יחב לה: אמר רבי אלעזר שקדמה והקריבות. קודם שבא עליה להכי אתננה מותר:
תורה אור השלם
ובגית מוזס ליתנה אלקיז עד ראש השעוז הנה בפמפרכה וגו' (שופטים ו, כו) עו את־בני יִשְׂרָאֵל ואִמְרַם אֱלֹהִים אֶת־קִרְבָּנִי לְחִמִּי לְאִשִּׁי רִים וגו' (במדבר כה, ב) ושה־אֶחָד מִן־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּטְּהָרִים מִשְׁפָּחָה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וְלַעֲוָה וּלְשָׁלִמִים לְכָפֹר וגו' [יחזקאל מה, טו] וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר בְּרָדָם מִה־הַיָּהוּ עַד־הַהֲפֹצֵץ הַזֶּה מִזְמוֹרָה וגו' [יחזקאל טו] דבר אל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ואִמְרַם אֱלֹהִים אֲדָם כִּי־קִרְבִּיב מִסָּם קִרְבָן וגו' [ויקרא א, ב] אם־עֲלֶה קִרְבָּנִי מִרִּבְּפָקֶר וְזָכַר תַּמִּים וְקִרְבָּנִי אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וגו' [ויקרא ג] וְכָל־מַעֲשֶׂךְ בָּקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר פֶּתַח הַשֹּׁבֶט הַקָּשִׁירִי וַיְהִי־קֶשֶׁד וגו' [ויקרא כו, לב]

ל:

	עין משפט
	גזר מצודה

א טור אה"ע סי' ו:

ב מו"י פ"ח מהל' איסורי ביאה

הל' ה, ש"ע אה"ע סי' ו סעי' ח:

ג מו"י פג' מהל' איסורי המזבח הל' יב:

ד מו"י פה' מהל' אישות הל' ב:

ה מו"י פה' מהל' אישות הל' ב:

ו מו"י פד' מהל' איסורי המזבח הל' יב:

ז מו"י פד' מהל' איסורי המזבח הל' יז:

ח מו"י פג' מהל' איסורי המזבח הל' יב:

ט מו"י פב' מהל' איסורי המזבח הל' י:

י מו"י פד' מהל' איסורי המזבח הל' יח:

יא מו"י פד' מהל' איסורי המזבח הל' טו:

יב מו"י פג' מהל' איסורי המזבח הל' יג:

מִנְיָא הא מילתא דאמרי רבנן אין זנות לבקעה דקתמי צמתיא אהנו פלג מתר לשון כש"י וקשא וכי לא הוה יודע צמתיא קרא דריש דב' ולא ר' ועוד מאי קמאער לא לשמעיט כו' וכי (לא) הוה ר"ל סברא חדשה שאינה שמשנה ועוד פי מניתי ברותא דב' ולא ר' אמאי לא מניתי מתני' דקתמי גמי דכי וגרסה למורי דמאי רב אחא מפרזיקא הוה יודע המשנה והפסוק דב' ולא ר' והנה פשוטא גיה דאס הוה נותן אהנו לבקעתא דאינו אהנו משום קרא דשנים ולא לרבעה אבל הוה בעי להפך אם אדס נותן אהנו לזונה על מנת שלין פלגו אנהא אם ביאת פלג מקריא ביאת זנות או לא ואש"ג דאין אהנו שאדס נותן לבקעתא אסור מ"מ אהנו שנותן פלג לאשה אסור ומשני לא לשמעיט תנא דתניי אהנו שנותן אדס לא אהנו שפלב נותן לא ונאשון דחוי קצת וכתר דכי מניתי מן הכרותא דכי היכי דאמר דאין ביאת אדס בבקעה ביאת זנות כך אין ביאת בבקעה באשה קרויה זנות וממתי' לא רצה להביא משום דמשנה אין דרשה לפרש אכל ברותא אם הוה אהנו אשה הדבשת לבלג אסור הוה לא לפרש וביבמות (דף נט:) מוכיח דמלתא דרב אחא נאמר על אשה שדבשת לבלג דאיבא דתס מעשה בריכה אחת ביהולו דהיתה מכבדת ורבעה פלג דפרי מאחוריה דא מעשה לפני חמיה' והשכירוה ועל המשעה בעא רב אחא מפרזיקא מנא הא דאמלת:

דינחא ליה בגמחותיה תמא דקרא גמי נאכד אסרין ולג נאכד ויבמס' ע"ו (דף מו:) בעי אשפתונה לקמה בלת מהו למנחות וס שנוי בגנאכד או אין שנוי בגנאכד ומיתי' דא מלתא דרבא דנלג נאכד אסור ומשני דתס מעקרא בבקעה והשתא בבקעה ורבא הוא דאחיאב באשה אכל בלת מעקרא חטין והשתא בלת אלמא דריין טפי בשניו מבגולג וגבי אהנו הוי סברא דב"ש להך דאמרו שנוי סמךמו הוא עומד ומטין ונאשון בלת אסורין ודנלג מוהו דשרי מקדשא דהס ולא ולגומיהס ונש טעס לתק דמאי גבי עבדות כוכבים ולג אסור כדמפרש דבא דניחא ליה בגמסה דאשמו להשתחוות לבג האסא אכל משתמנה לקמה אין דאשמו להשתחוות אלא למה שהא רואה דהינו את החטין ולא את הפלת אכל גבי אהנו דאשמו אשכר וסעגוי לפיכך גבי בבקעה דאשמו הזונה לבקעהא ולא נלגל וגבי תמא דאשמה לבלת שהיא עקר: רבי אליעזר אומר ולד טרפה לא יקרב פרה"י אכל להדיט ד"ה שרי קלא מנופה קא רבו ולא נהירא דבפ' אלו טרפות (חלוין נח.) מפרש דקלא דאפי' להדיט גמי אסור ודא דאגניו לגבוה (גמי שרי) להומייער (פחו דרבנן) דאפי' לגבוה גמי שרי לבג נראה דאף להדיט אסור ודא דנקט לא

ויקרב משום רבנן דאמרי ויקרב נהמי: אכל נרבעו ולבסוף עברו ד"ה מתרין פרוש זה וזה גורס מתר וקשה דשמעינן גיה לר' אליעזר דאית גיה דפריך פג טעה (פסחים כז.) דה וזה גורס אסור וי"ל דהתם מיידי דגבר שאסור אף להדיט והבא מנרי דאסור גבוה לבג [וע' תוס' סנהדרין פ: ד"ה לאא]:

אמאי לא מניתי מתני' דקתמי אהנו פלג מתר לשון כש"י וקשא וכי לא הוה יודע צמתיא קרא דריש דב' ולא ר' ועוד מאי קמאער לא לשמעיט כו' וכי (לא) הוה ר"ל סברא חדשה

כל האסורין פרק שישי תמורה

אין זנות לבקעה דקתמי מתני' אהנו פלג מתר: תנא גמי דכי מנין כו' גרסי' לה. [מתניתין היא קלא משום דתני בבבויטא מנין לאהנו כו' ומפרשה דקלא להכי מניתי לה ונגמגוס וי"ל קלא גרסינן לה]: ולג מקצה

מִנְיָא **הא מילתא דאמור רבנן אין זנות לבקמות? אמר ליה: לא (בישמוט) [לישתמיט] קרא לבתוב "אתנו זונה וכלב". תניא גמי הכי: מנין לאתנו פלג ומחיר זונה שמותרין? שנאמר "שנים" ולא ארבעה. ולדותיהן מותרין, שנאמר "גם שניהם" — "הם" ולא ולדותיהן.** ^(א)**אמר רבא: ולד הנרבעת אסורה, היא וולדה נרבעו. נוגחת אסורה, היא וולדה נגחו. ולד מוקצה ונעבד — מותר. מאי טעמא? לאימיה אקצייה, לאימיה פלחי לה. איבא דאמרי: ולד מוקצה ונעבד — אסור. מאי טעמא? דניחא ליה בניפחיה.** ^(ב)**אמר רב אחאבוי בר אמי, אמר רב: המקדש בפרש שור הנסקל, מקודשת. בפרש עגלי עבודה זרה, אינה מקודשת. מאי טעמא? אי בעית אימא קרא, ואי בעית אימא סברא.** ^(ג)**אי בעית אימא סברא: ניחא ליה גבי עבודה זרה בניפחיה, גבי שור הנסקל — לא ניחא ליה בניפחיה. "אי בעית אימא קרא, גבי עבודה זרה כתיב: "והיית חרם כמזהו", כל שאתה מהיה ממנו הרי הוא כמזהו. גבי שור הנסקל כתיב: "לא יאכל את בשרו" — בשרו אסור, פרושו מותר.** ^(ד)**מתני' נתן לה מעות — הרי אלו מותרין. יינות ושמינים וסלתות, וכל דבר שפיוצא בו קרב על גבי המזבח — אסור. נתן לה מוקדשין — הרי אלו מותרין.** ^(ה)**עופות — הרי אלו אסורין, שהיה בדין: מה אם המוקדשין, שהמום פוסל בהן — אין אתנו ומחיר חל עליהן; עוף, שאין המום פוסל בו — אינו דין שלא יהא אתנו ומחיר חל עליי? תלמוד לומר "לכל נדר" — להביא את העוף.** ^(ו)**כל האסורין לגבי מזבח — ולדותיהן מותרין. רבי אליעזר אומר: ולד טרפה לא יקרב על גבי המזבח. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: כשרפה שינקה מן הטרפה — פסולה מעל גבי המזבח. כל הקדשים שנעשו טרפה — אין הודין אותן. שאין הודין את הקדשים להאכילן לכלבים.** ^(ז)**גמי' תנו רבנן: נתן לה חיטין ועשאתן סולת, זיתים ועשאתן שמן, ענבים ועשאתן יין. תני חדא: אסורים, ותניא אידה: מותרין. אמר רב יוסף: תני גוריון דמן אספורק — בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין. בית הלל סברי: "הם" — ולא ולדותיהן, "הם" — ולא שינויהיהן. בית שמאי סברי: "הם" — ולא ולדותיהן, "גם" — לרבבות שינויהיהן, ולבית הלל, הכתיב "גם!" "גם" לבית הלל קשיא.** ^(ח)**תנו רבנן: "בית ה' אלהיה" — פרט לפרה, שאין באה לבית, דברי רבי אלעזר. וחקמים אומרים: לרבבות את הריקועין.** ^(ט)**מאן חכמים? אמר רב חסדא: רבי יוסי ברבי יהודה היא, דתניא: נתן לה זֶהב, רבי יוסי בר יהודה אומר: אין עושין ריקועין, אפילו אחורי בית הכפורת. נתן לה מוקדשין — הרי אלו מותרין כו'. ^(י)היו מוקדשין אתנו ומחיר חל עליהן, מקל וחומר: ומה עופות שאין המום פוסל בהן — אתנו ומחיר חל עליהן, מוקדשים שהמום פוסל בהן — אינו דין שאתנו ומחיר חל עליהן? תלמוד לומר "לכל נדר" — להוציא את הנדור. טעמא דמעטינהו קרא, הא לא מעטינהו קרא הנה אמינא: פי יחיה לה מוקדשין — חל עליהן אתנו ומחיר? והא לאו ממונא הוא! ^(יא)אמר רב הושעיא: בממנה על פסחו, ורבי היא, דתניא: "ואם ימצט הבית מהיות משח". החייהו משח, מכדי אכילה ולא מכדי מקח. רבי אומר: אף מכדי מקח, שאם אין לו ממנה אחרים עמו על פסחו ועל חגיגתו, ומעותיו חולין, שעל מנת כן הקדישו ישראל פסחיהן. ^(ב)כל האסורים לגבי מזבח וכי'. אמר רב: כל האסורים לגבי מזבח ולדותיהן מותרים, ותני עלה: ורבי אליעזר אוסר. ^(ג)אמר רב הונא בר חיננא, אמר רב נחמן: מחלוקת שעיקרו ולבסוף נרבעו, דרבי אליעזר סבר "עובר ירה אמו הוא", ורבנן סברי "לאו ירה אמו הוא", אכל נרבעו ולבסוף עיקרו — דברי הכל מותרין. ^(ד)רבא אמר: מחלוקת שנרבעו ולבסוף עיקרו, דרבי אליעזר סבר: זה וזה גורם אסור, ורבנן סברי: זה וזה גורם מותר. אכל עיקרו ולבסוף נרבעו — דברי הכל אסורין. ורבא לטעמיה, דאמר רבא: ולד נרבעת אסור, היא וולדה נרבעו, ולד נוגחת אסור, היא וולדה נגחו. לישנא אחריןא אמרי לה. אמר רב הונא בר חיננא, אמר רב נחמן: מחלוקת שנרבעו כשהן מוקדשין, דרבי אליעזר סבר ביזוי מילתא, ורבנן סברי לא. אכל נרבעו כשהן חולין, הואיל והשתנו — דברי הכל מותרין. רבא אמר רב נחמן: מחלוקת כשנרבעו כשהן חולין, דרבי אליעזר סבר: ביזוי מילתא, ורבנן סברי: הואיל והשתנו — מותרין, אכל נרבעו כשהן מוקדשין — דברי הכל אסורין.**

ולד

מסורת הש"ס
א סנהדרין פ.
ב יבמות לה;; ברכות ד;; בבא בתרא חו; בבא בתרא ט.
ג עבודה זרה לד:
ד תוספתא עבודה זרה; תוספתא תמורה; פסחים ג.; עבודה זרה נא;; משנה עבודה זרה; עבודה זרה נא.
ה תוספתא תמורה; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשה ו ד
ו לעיל יז.
ז בבא קמא צג;; בבא קמא סה:
ח עבודה זרה מו:
ט תוספתא תמורה
י פסחים צ.
יא מביילא דרבי שמעון בן יוחאי
יב עבודה זרה מו; משנה תמורה ג; יבמות עח; חולין נח; לעיל יא.
יד פסחים כז; חולין נח;; סנהדרין פ.

תורה אור השלם
ולא־תביא תועבה אל־ביתך והיית חרם כמזהו שקץ תשקצנו ותעב תשקצנו ב־יִחְרם הוא (דברים ז, כו)
וכי־נַח שור אֶת־אִישׁ או אֶת־אִשָּׁה וּמָת שְׂקוֹל יִשְׁקֹל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת־בָּשָׂרוֹ וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי (שמות כא, כח)
לא־תביא אֶתְּנוּ זֶוֶה וּמַחִיר כֹּלֵב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְקַל־נֶדֶר פִּי תוֹעֵבֹת יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ גַּם־שִׁנְיָהֶם [דברים כג, יט]
ונתתם אֹתָהּ אֶל־אֱלֹעֶזר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מַחוּץ לַפֶּחִתָּה וְשָׁחַט אֹתָהּ לִפְנֵי [במדבר יט, ג]
ואם־יִמָּעַט הַבֵּית מִהוּיֹת מִשָּׁח וְלָקַח הוּא וּשְׂכָנו הַקֶּרֶב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִקְדָּשׁ נָפֶשֶׁת אִישׁ לִפִּי אָכְלוּ תַכְסֹּו עַל־פִּיהָ [שמות יב, ד]

מסורת הש"ס
א יבמות ער; לעיל יא.
ב משנה אהלות
ג כבורות טו.
ד תוספתא תמורה
ה ספרא אמור פרשה ד א

למ"ד כו' פלגתא היא צאלו גורם וילבא לפלוגי למ"ד אינא יולגת; זה וזה גורם וילבא לפלוגי ונח"פ גורפה דהתם למ"ד ירך אמו הוא ארע הטורפות בגופו דכל היבא דנטרפה ולבסוף עברה ליבא למימר ירך אמו הוא שהכי יש בו צד החר אלא בזה וזה גורם פליגי: אפרוח שנוול משיצת יונה טרפה שאסור לקרבו: וכל במעי בהמה אינו ארוך בגופה אלא תלוי באויר ומעצמו הוא נוצר וגדל והולך אבל ביצה כל זמן שאינה נגמרה ארוקה באשכול וגדלה ונגמרה מגוף התרנגולת. ל"א מאורכא קא רביא לאחר שנוול והולך וגדל הלכך עקר גדולו אינו מאמו אבל שיצה מגופה דתרנגול' רביא והדבר מוכיח שלאחר שצאת אינא גדלה משום הכי מוידו רבנן לטון הירושלמי: א"ל רבא לרב הונא כו' אלשנא קמא למ"ד טרפה יולגת ולשנא דתרא דתרא למ"ד טרפה אינא יולגת שחלא קמא שהיו כבר באשכול בשעה שנטרפה התרנגולת: מלא תרוד במסבת נזיר (דף נ:)‏ מפרש שעורו: הלאה מאדם חי ונח"פ מת: רבי אליעזר מטמא גנופה הוא ועד כאן לא פליגי רבנן עלה כו'. [ל"א ושרק] דלפילו בחייו גמי מטמא ר"א דאבר מן החי מטמא במגע ובמשא ובאהל באבר מן המת שהעור והרטב (חלין קבוח) אבל באפרוח אפי' ר' אליעזר מודה דיוחב דהא גופא אחרתא הוא וגוף זה לא היה במעי הטורפה: לבתר דאסרחא אחר שהקריחה הציצה יצא זה ממנה ובהקריחה פקע אסורא דשניא עברה בשלמא הלכך מתר זה שצא ממנה חסרי בן: הכי גמי דאסורא והא אמר לעיל דמקצה הוא וסבור פאכילת פרשנין אבל דלאו מקצה לא: חלב רותח שחרית כל ימיו: הואיל ויכולה לעמד על אותו חלב של שחרית מעת לעת בלא שום אכילה אחרת ובהשגיג מעת לעת חזקה וינקה הלכך לא גדילתה ממנה היא ונאכלו אכלה דברים אחרים ביניהם: רק בכל זאת נשדך (תאכל) דשר בבסולי המזגזגין מוקמינן לה בספרי דבי רב: איבא דאמרי תופח ונאכלת דשר אין לך בו החר אכילה אלא משעת זביחה לאפותיו חלב וגוה דהא לא דמחיים היא אבל פודין את ההלזשים להאכילן לנגבים ולא מותר ליה לואכלת למדרש ולא לבלבדו ומחר דרשא משמע דלבלבדו. שפיר דמי דהכי משמע אתה לא תאכל קדש זביחה כלומר לא תתנאי מחיים אבל פלגיו דלאחר מיתתה הוא אפי' בלא זביחה שפיר דמי ופודין את ההלזשים להאכילן לנגבים תרי פגאי גיהנו ודכי מוקמינן (בשמיטת חלין) (דף קב): מקמי דקשי דקד השית ממשטיין להו בשלהי פ"ק (לשי תמורה יג.) דלא עבדי תמורה: פגול ויותר וטמא כו' בשלמים קטבי ופ"ק דיקמות (דף ז.) מפרש שלמים בקלל כל ההלזשים היו ומה נצאו להקיש אליהן ולומר לך מה שלמים מחזיין קדשי מנחם אף כל קדשי מנחם:

הצרך לומר האי טעמא וי"ל דאינו אלא לכוזא דמלתא דכי גמי אדם לא מקרי רמה מ"מ לא דמי לבית אפרוח: שיינקא חלב רותח וה"ה בדבשיני עבודת פוכבים אם אכלה כל ימיה שעתך גדילתה מהן שהוא אסור ולפום דהטא רפינו להדיוט: מתנ' יש בקדשי מזבח וכו'] (אין בקו) משום פגול דאדם כ"פ כ"ש צובחים (דף מו.) ג' פרתות בשלמים למה אחת לבלל ואחת לקרבו כלומר לזיון דבדך שהיה בקלל ויצא מן הקלל שהיו מרחקים ומה שלמים קדשי מנחם אף כל קדשי מנחם ויותר עון עון מפגול וטמא חלול חלול מותרת:

למאן דאמר טרפה אינה יולדת ומשפחת לה שעברה

עבר ירך אמו הוא אלא א"כ עברה

וּלְד טַרְפָּה כּוּי. לְמַאן דְּאָמַר טַרְפָּה (אינה) ילדה — מִשְׁפַּחַת לַה כּגוֹן שֶׁנְטַרְפָּה וּלְבִסּוֹף עֵיבָרָה. וּבָהָא פְּלִיגִי, דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: זֶה וְזֶה גוֹרֵם אֶסוּר, וּרְבִנּוּ סָבְרִי: זֶה וְזֶה גוֹרֵם מוּתָר. לְמַאן דְּאָמַר טְרִיפָה אֵינָה חֲדָה, מִשְׁפַּחַת לַה כּגוֹן שְׁעֵיבָרָה וּלְבִסּוֹף נְטַרְפָּה, וּבָהָא פְּלִיגִי: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר עוֹבֵר יִרְה אָמוּ הוּא, וּרְבִנּוּ סָבְרִי עוֹבֵר לֹאוּ יִרְה אָמוּ הוּא. אָמַר רַב הוּנָא: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאַפְרוּחַ בִּיצַת טַרְפָּה שְׁאֶסוּר. מַאי טַעְמָא? עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי עַלִּיה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָלֹא בּוֹלַד בְּהֶמָּה, דְּמֵאוּרֵיָא קֹא רַבִּינָא, אָבֵל בִּיצַת טַרְפָּה דְּמַגּוּפָה דְּתִרְנַגּוּלְתָּא קֹא רַבִּינָא — אִפִּילוּ רַבִּנּוּ מוּדוּ. ^(א)אָמַר לִיה רַבָּא לְרַב הוּנָא: תְּנִינָא דְּמִסִּיעַ לָהּ, מְלֵא תִרְדּוּ רִימָה הַבָּּאָה מֵאָדָם חֵי — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא, וְחֲכָמִים מְטַהְרִין. עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי רַבִּנּוּ עַלִּיה אָלֹא פְּרִימָה, דְּפִרְשָׁא בְּעִלְמָא הוּא, אָבֵל בִּיצַה דְּמַגּוּפָה דְּתִרְנַגּוּלַת הוּא — אִפִּילוּ רַבִּנּוּ מוּדוּ. אָמַר לִיה אַבְיִי: אֲדַרְבָּה, אִיפְכָא מִסֵּתְבָרָא — עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַלִּיהוּ דְּרַבִּנּוּ אָלֹא פְּרִימָה, דְּאִיקָרִי אָדָם מַחִיִּים "רִימָה", דְּכַתִּיב: "וְתִקּוֹת אָנוּשׁ רִמָּה וְכֵן אָדָם תּוֹלַעַה". ^(ב)אָבֵל גַּבִּי בִיצָה, אֵימַת גְּדֻלָּה? לְכִי מִסֵּרְחָא, וְכִי אִסְרְחָא — עַפְרָא בְּעִלְמָא הוּא, אִפִּילוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוּדָה! וְעוֹד, תְּנִינָא בְּהַדְיָא: מוּדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחֲכָמִים בְּאַפְרוּחַ בִּיצַת טַרְפָּה שְׁמוּתָר! אָמַר לִיה: אֵי תְנִינָא — תְּנִינָא. 'רַבִּי חֲנִינָא כֵּן אֲנִיגֵנּוּס אוּמַר: כְּשֶׁרָה כּוּי. מַאי טַעְמָא? אֵילִימָא דְּמַפְטָמָא מִינָה, אָלֹא מַעֲתָה הָאִכִּילָה כְּרִשְׁנֵי עֲבֻדָּה זָרָה, הֲכִי גַּמִּי דְּאִסְרִיָּא? אָלֹא, תְּנִי רַבִּי חֲנִינָא טְרִישְׁתָּא קַמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כּגוֹן שֶׁהִנִּיקָה חֵלֵב רוּתַח מִשְׁחָרִית לְשְׁחָרִית, הוּאִיל וַיְכוּלָּה לְעַמּוּד עַלִּיה מַעַת לַעַת. ^(ג)כָּל הַקִּדְשִׁים שֶׁנַּעֲשׂו טַרְפָּה אֵין פּוֹדִין כּוּי. מָנָא הֵנִי מִיַּלִּי? דִּתְנוּ רַבִּנּוּ: "תִּזְבַּח" — וְלֹא גִיזָה, "וְאָכַלְתָּ" — וְלֹא לְכַלְכִּיהּ, "בִּפְשֶׁר" — וְלֹא חֵלֵב. מָפָאן שְׂאֵין פּוֹדִים אֵת הַקִּדְשִׁים לְהֵאָכִילָן לְכָל־בָּיִם. אִיכָא דְּאָמְרִי: "תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ" — אֵין לָהּ בְּהוּ דִּיתֵר אָלֹא מִשְׁעַת זְבִיחָה וְאִילָּהּ, קֶסֶבֶר: פּוֹדִין אֵת הַקִּדְשִׁים לְהֵאָכִילָן לְכָל־בָּיִם.

הדרן עלה פל האסורין.

מתני' רישו..

הבית, ויש בקדשי בידק הבית שאין בקדשי בידק
שקדשי מזבח עושין תמורה, וקדשי בידק הבית אין עושין תמורה. קדשי מזבח חייבין (עליו) [עליהן] משום פיגול, נותר, וטמא,

ולדן

ולבסוף גורפה ועובר ירך אמו הוא פליגי תמה דאמר לעיל אבל עברה ולבסוף נרשעה ד"ה אסור משום דהיא וולגה נרשעה והבא אמר דלמ"ד טרפה אינא יולדת ומשפחת לה בשעברה ולבסוף גורפה דרשנן סברי מתר דלאו ירך אמו הוא וקומא לן באלו טרפות (חלין נח.) דטרפה אינא יולדת ואם כן נימא רבא דלא דרשנן וי"ל דנצאי טרפות שהיא תלוי בחיות ובדיואות פיון שאנו רואין הנלד חי ובדיוא אין לנו לומר שנטרפה הנלד עם אמו ואין לנו לסקלו ששכיל פסול טרפות אבל גבי דבישה וגניחה נצאי כורך אמו הוא ומיניה ח"ק דא"כ הוי מקצי לצדיו דגמי וכל דרבע צ"ל שגרבעו ולבסוף עברו והולד טרפה צ"ל שעברו ולבסוף נטרפו דמשקחא היא פקח אלו טרפות (נז"ט) דטרפה אינא יולגת וי"ל פיון דטרפה לא שדך עובר בשנין אחד לא הוי לצדיו שאינו יורד להגיד לך אלא כל החר הנולד של כל האסורים לגבי המנחם ובגרבע דאיבא ב' צדיו ואינו מתר אלא לצד אחד דחשיב לה בשכיל אותו צד החר ובטרפה דליבא אלא צד אחד דחשיב אותו צד המתר: דמאוריא קא רבי פרוש וכל במעי בהמה אינו ארוך בגופה אלא תלוי הוא באויר ומעצמו הוא נוצר וגדל אבל ביצה מערה היא באשכול ל"א מאורכא הוא קרבי לאחר שנוול הולך וגדל הלכך עקר גדולו אינו בא מאמו אלא שיצה מגופה דתרנגולת אריה והדבר מוכיח שלאחר שנוולתה אינא גדלה שני השלוניות פרש"י מלא תרוד רמא הבאה מאדם חי ונח"פ מת רבי אליעזר מטמא דגופי' הוא ועד כאן לא פליגי רבנן עלה כו' עוד פרש"י ונרסה פשיני דלפילו בחייו גמי מטמא רבי אליעזר דאבר מן החי מטמא במגע ובמשא ובאהל שהעור והרטב (חלין קבוח) תמה דבמסבת נזיר (דף נא:) פשי הרקוב שההוא חי ומת מהו ומאי קמפשיא ליה הא ר"א מטמא לאפרוש ראשון ולפרוש שני אפי' לא מת וכ"ש מת וי"ל דמשעיא ליה אליבא דרבנן דלמא ע"כ לא מטהרי רבנן אלא דמת דפרשא בשלמא ואינו מגוף האדם אלא בריה בפני עצמה אבל רבב מוידו ובגמרא מנימי למשטט השעיא שהבאתי מההיא (העעור והרטב) (דף קבוח) א"ר יהושע לא אם אמרת דמת שגש לו רב ורבע ורקב ורקב תאמר כחי שאין לו רב ורבע ורקב ואור"י דר' יהושע הינו רבנן דהבא דסברי דחי אין לו רמה דאי לר' אליעזר פיון דגש לו רמה כ"ש שגש לו רבב והקשה הר"י לחי מזרי דהבא חגי מלא תרוד (רקב) רמה ובמשניות (אהלות פ"ב מ"ב) חנו פזית רמה פון חיה פון מתה מטמאה דכרי ר' אליעזר וסבמים מטהרין ונרסה למזרי דהינו זקוקא פשפש מאדם חי ואין השעור מלא תרוד ולא היא דמ"מ שעור תרוד מאי פשי הבא: אלא באדם מקרי רמא כו' אבל ביצה (לכי) אימת גדלה לכי מקרקח ופי מקרקח עברה בשלמא הוא תמה למה

הצרך לומר האי טעמא וי"ל דאינו אלא לכוזא דמלתא דכי גמי אדם לא מקרי רמה מ"מ לא דמי לבית אפרוח: שיינקא חלב רותח וה"ה בדבשיני עבודת פוכבים אם אכלה כל ימיה שעתך גדילתה מהן שהוא אסור ולפום דהטא רפינו להדיוט: מתנ' יש בקדשי מזבח וכו'] (אין בקו) משום פגול דאדם כ"פ כ"ש צובחים (דף מו.) ג' פרתות בשלמים למה אחת לבלל ואחת לקרבו כלומר לזיון דבדך שהיה בקלל ויצא מן הקלל שהיו מרחקים ומה שלמים קדשי מנחם אף כל קדשי מנחם ויותר עון עון מפגול וטמא חלול חלול מותרת:

	תורה אור השלם
אף מי־אנוש רמה ובו־אדם תולעה (איוב כה. ו)	
רק בלתי־אנו נפשך תזבח ואפלט בשר בפרפת ויהיו אליהך אשר תצודך בקלי־שעריך השטא והשחור יאכלנו פגבי וקאלו [דברים יב, טו]	

כל האסורין פרק שישי תמורה

לא.

עיון משפט בר מצוה

א מיי' פג' מהל' טומאת מת הל' י'

ב טור יו"ד סי' פו:

ג מיי' פג' מהל' איסורי המזבח הל' יג, ש"ע יו"ד סי' פו סעי' ז:

ד מיי' פג' מהל' איסורי המזבח הל' יד:

ה מיי' פא' מהל' תמורה הל' יב:

ו מיי' פז' מהל' ערבים וחרמין הל' ז:

לא:

עין משפט גור מצורה
--

א מו"י פא' מהל' אסוריו המזבח הל' יא:

ב מו"י פו"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' ב:

ג מו"י פח' מהל' מעילה הל' ג:

ד מו"י פה' מהל' ערכים וחרמין הל' ז:

ה מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין הל' א:

ו מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין הל' ח:

ז מו"י פה' מהל' מעילה הל' ו:

ח מו"י פא' מהל' תמורה הל' יא:

ט מו"י פה' מהל' תמורה הל' טו:

י מו"י פא' מהל' תמורה הל' טו:

יא מו"י פה' מהל' ערכים וחרמין הל' א:

יב מו"י פה' מהל' מעילה הל' ט:

יג מו"י פג' מהל' מעילה הל' יב:

יד מו"י פג' מהל' מעילה הל' יג:

וְלָדָו וּחֻלְבֵּן אֶסוּר לאחר פדיונו בבכורות ואוליג לאחר פדיונם קאי אעבור ואוליג קדם פדיונם אָמַר לעיל בפרק אלו קדשים (תמורה דף יז:): אס לרבות ולג בעלי מומין או לקרב למאן דאית ליה או לרעהי למאן דאית ליה ואי אעבור לאחר פדיונם ולג אלו וצבי מקרו אלא וצאי מיירי דאעבור קדם פדיונם ואוליג לאחר פדיונם דלא מהצי להו פדיון אמן שכן תמימים במקשי אמן אפי' אס יפל בָּהֶן מוס בשווליו אינן מתרין בדתנא דתס דלא אלימי למתבס פדיונם והס קלושין דבין דאעבור לפני פדיונם קדשו מיר למ"ד במקשי אמן הס קלושים ואפי' למאן דאמר בהניט ובשעת הנית אמן חלו מכל מקום תפסיניהו תקשה בשעת הנית: **הא קדשי** בַּדֵּק הַבֵּית נִתְּנָן מִנָּה ה"מ תמה אלא מאי עדינן מניהו אי לא דיהבינן להו לאמנין בשכרו לחזק בַּדֵּק הַבֵּית ואומר מורי הרמ"ר כס"ד דאין מתר לקנות אלא עצים ואבנים שכן ערך הבנין ותקשתו נשארה עליהן אכל לפי לאמנין בשכרם להוציאן לחלוץ אסור אלא מתגדיבין מעות בפני עצמן לפרע לאמנין מוסם הכי אגטרין קרא דמחיתן עצמן שהקדשו ניתנין לאמנין: זָכָרִים יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת משום דקוימא לן לקמן (תמורה דף גג:): דמתפיס תמימים לבדק הבית אינן יוצאין מימי מקדש ורבי יהושע סבר זכרים יקרכו עולות דלא שבח איניש קדשי מקדש ומקדשי תקשת דמים אלמא לר' יהושע אין זכרים צריכות למכר: **לאתויי** שפוי ונביה ומורי במקדשי את הבורה קאי בגזברים שלקחו עצים אומר במעילה סוף פרק ול חטאת (מעילה דף יד.) דאין מוצעין בשפוי ולא בנביה והשתא צריך לומר פרוש מאי מה שאין בן בקדשי מקדש היכי שדך שפוי ונביה בקדשי מקדש וי"ל בגון מקדשי שני גזרי עצים למערכה: ומוצעלין בגדוליהון לאתויי מאי הלשון קשה דה"ל למימר למעטוי מאי: **ואפי'** למ"ד מוצלין בקדשי מִזְבֵּחַ ה"מ גדולי דחזו למִזְבֵּחַ פרש רש"י בגון ולות ולי גרסה דנצאי ולות אינן קלושים משעם גדולין אלא משעם דמתב ויהי לך (לעיל תמורה יז:) אלו ולות וע"ן דלא אשכחנא שום תנא דאית לה מוצעלין בגדולי מקדש דנצאי בגדולי קדשי בַּדֵּק הַבֵּית אשכחנא תנאי דפלגוי במקעילה (דף יג.) אכל בקדשי מקדש לכ"ע אין מוצעלין ואומר מורי הרמ"ר דאמא הינו זעירי דאמר במעילה פרק ול חטאת (מעילה דף יב:): המקח דס לבהמת קדשים מוצעלין בו ופרין ענה רב המנונא והקנן חלב מקדשין וצבי תרנגולים לא נהנין ולא מוצעלין ומקשרין ליה מנדולין אלמא חשיב דס לגדולין ולהכי קאמר אפילו למאן דאמר מוצעלין בגדולין וה"פ אפילו למ"ד יש מעילה בדם ה"מ דס דחזי לזרק אכל גדולין בגון חלב המקדשין וצבי תרין לא:

(דף יד.) מוקי לה באעבור קדם פדיונם

יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

וְלָדָו וּחֻלְבֵּן אֶסוּר לאחר פדיונו בבכורות ואוליג לאחר פדיונם קדם פדיונם אָמַר לעיל כס"פ בל האסורין אשר ולא חלב. ולגן מקדש כפ"ב דבכורות (דף יד.) דאעבור לפני פדיונה ואתעל לאחר פדיונה עליה ליה תתקתא לקרביניהו מכח תקשה דחוויה אחי לפרקייניהו לא אלימי למתבס פדיונן אכל נתעבר לאחר פדיונה ולג צבי ואלו ניגהו ומתרין ובקדשי בַּדֵּק הַבֵּית אפי' דאעבור קדם פדיונם אָרו דלא אקדשיניהו אלא לדמי ולא חמירא תקדשיניהו בלי האי: **חל על הכל** אפי' על האבנים ועל העצים: ומוצעלין בגדולין מקדש טעמא בגמ': דמי' אמר מר בתס הקדשות לבדק הבית ואפי' בהמה במשמע: מאן תנא דאפי' בהמות אי אקדשיניהו בתס דלא אמר למקדש אחרין לבדק הבית אקדשיניהו דלא כר' יהושע: ומימין ופלו עם שאר נכסים כו' קסבר ר' אליעזר בתס הקדשות לבדק הבית ואפי' בהמה ומניהו כל הקאוי למקדש כשהוא פודהו מיר האגבר אינו פודהו אלא למקדש דאינו יוצא מיר מקדש לעולם בדתנא לקמן דהאי פרקא המתפיס תמימים לבדק הבית דשהו נפדין אינן נפדין אלא למקדש: ר' יהושע אומר כו' אלמא מידי דחזי למקדש בתס תקדשה למקדש: ופלגנא דרב אלא הא דאוקמה מתני' בריבי אליעזר פליגא אדרכ אלא דאמר לר"א נמי בתס מקדשי בהמה למקדש מקדשי לה והבא הינו טעמא משום דאין אדם חולק גזרו חצוי לבדק תקשה וחצוי לבדק תקשה: אדם חולק את גזרו זכרים לעולה ונקבות לדמי עולה דשלמים ליבא למימר דלקרכו בלא פדיון דבין דאיהו אכיל לה אחי לזבי מעילה דמסתמא לא אמר שלמים ניגהו ובין דהקדשיס הכל אינו יכול להנות מין: אלא בהמה כל בהמותיו אפלו רבי אליעזר מודה דאע"ג דאיבא נקבות הואיל וחצין כל הבהמות למקדש אחרין סתמניהו למקדש זכרים יקרכו עולות ונקבות ומכרו לצרכי שלמים ודמיהן הואיל ונקבות למימר רב אלא נלשנא קמא דאמר רב אלא בשער שהוא מקדש זכרים ומקדש נקבות א"ר אליעזר אין אדם חולק גזרו חצוי להקדשת הארץ וחצוי להקדשת דמים ואפלו ליבא שאר נכסים ואיבא למימר דכל הגזר למקדש פליג רבי אליעזר אמאי תני דמיהן ופלו עם שאר נכסים לבדק הבית הא זמנין דליבא שאר נכסים כלל: שפוי ונביה שאס הקדשיס אינן לבדק הבית יש מעילה בשבאין אס שבא ויש מעילה בגדיבות עליו שנושרין צימות החרף והיון לו תביל: חלב המקדשין חלב של מקדשין. גשי קדשי מקדש נקט תרין לגשי מקדש וגשי קדשי כדה"ב נקט תרנגולת ולא תרין דאוקרא דמלתא נקט דאין דקר להקדשיס לביה"ב דבר הקאוי למקדש: דמורה רבנא הא דאע"ג דטמאה היא חילא ענה תקשת בַּדֵּק הַבֵּית בַּדֵּק טהור: גדולין דחזו למקדש בגון ולות קדשים:

^(אג"נ)

וְלָדָו וּחֻלְבֵּן אֶסוּר לאחר פדיונו, **וְהַשׁוּחָטֹן בַּחוּץ חַיִּיב**. אין נותנין מהו לאומניו **בשכרו** — מה שאין בו **בְּקָדְשֵׁי בַּדֵּק הַבֵּית**. **"יש בְּקָדְשֵׁי בַּדֵּק הַבֵּית, שְׁסֵתָם הַקֹּדְשׁוֹת לְבַדֵּק הַבֵּית, הַקֹּדֶשׁ בַּדֵּק הַבֵּית חַל עַל הַכֹּל, וּמוֹעֲלִין בְּגִידוּלֵיהֶן, וְאֵין בָּהֶן הִנָּאָה לְבַעָּלִים**. **"גַּמִּי וּכְלָלָא הוּא דְּכָל קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ עוֹשִׂין תְּמוּדָה? וְהָרִי עוֹפוֹת דְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הֵן, וְתַנּוּ: הַמִּנְחֹת וְהָעוֹפוֹת אֵין עוֹשִׂין תְּמוּדָה! פִּי קִתְּנִי — אִבְהֵמָה**. **"וְהָרִי וְלֹד קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הוּא, וְתַנּוּ: אֵין הוֹלֵד עוֹשֶׂה תְּמוּדָה**. **הָא מַנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר: וְלֹד עוֹשֶׂה תְּמוּדָה**. **וְהָרִי תְּמוּדָה, עֲצָמָה, דְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, וְתַנּוּ: אֵין תְּמוּדָה עוֹשֶׂה תְּמוּדָה! פִּי קִתְּנִי — אַעֲיָקֹר וְיִבְחָא**. **הַשְּׁתָא דְאֵתִית לְהַכִּי, אֶפִּילוּ תִימָא רַבָּנָן, פִּי קִתְּנִי — אַעֲיָקֹר וְיִבְחָא**. **וְאֵין נִוְתְּנִין מֵהֶן לְאוּמְנִין כּוּי**. **הָא קָדְשֵׁי בַּדֵּק הַבֵּית נִוְתְּנִין? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: דְּאָמַר קָרָא "וְעָשׂוּ לִי" — מִשְׁלִי**. ^(א)**יש בְּקָדְשֵׁי בַּדֵּק הַבֵּית כּוּי**. **אָמַר מֶר: סֵתָם הַקֹּדְשׁוֹת לְבַדֵּק הַבֵּית, וְחַל עַל הַכֹּל**. **מָאן תֵּנָא? אָמַר רַבִּי חֲזִיָא בַר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּלָא פִּרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ**. ^(י)**דִּתְּנִיָּא: הַמְּקַדִּישׁ נִכְסִיו, וְהִיָּה בָּהֶן בַּהֲמָה רְאוּיָה לְגַבִּי מִזְבֵּחַ, זָכָרִים וּנְקִיבוֹת — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: זָכָרִים יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת, וּנְקִיבוֹת יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי שְׁלָמִים, וְדַמִּיהֶן יִפְלוּ עִם שְׂאֵר נִכְסִים לְבַדֵּק הַבֵּית**. **"רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: זָכָרִים הֵן עֲצָמָן יִקְרְבוּ עוֹלוֹת, וּנְקִיבוֹת יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי שְׁלָמִים וְיִבְיֵא בְּדַמִּיהֶן עוֹלוֹת, וּשְׂאֵר נִכְסִים לְבַדֵּק הַבֵּית**. **וּפְלִיגָא דְּרַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה, דְּאָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה אָמַר רַב: בַּעֲדֵר שְׁפוּלוּ זָכָרִים, אֶפִּילוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹדָה, דְּלָא שְׁבִיק אֵינִישׁ קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וּמְקַדִּישׁ לְבַדֵּק הַבֵּית**. **לֹא נִחְלְקוּ אֶלָּא בַּעֲדֵר שֵׁישׁ בּוֹ מַחֲצָה זָכָרִים וּמַחֲצָה נְקִיבוֹת, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: אֵין חוֹלֵק אֶת גִּדְּרוֹ, וּמִדְּנִקְבוֹת לֹאוּ עוֹלוֹת — זָכָרִים נָמִי לֹאוּ עוֹלוֹת**. **וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: חוֹלֵק אֶת גִּדְּרוֹ. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא אֲמַרִי לֵה, אָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה אָמַר רַב: בְּשַׁלָּא הַקֹּדִישׁ אֶלָּא בַּהֲמָה, אֶפִּילוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹדָה, דְּלָא שְׁבִיק אֵינִישׁ קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וּמְקַדִּישׁ לְבַדֵּק הַבֵּית**. **לֹא נִחְלְקוּ אֶלָּא כְּשֵׁישׁ שְׂאֵר נִכְסִים עִמָּהֶן, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: אֵין אָדָם חוֹלֵק אֶת גִּדְּרוֹ, מִדְּשְׂאֵר נִכְסִים לֹא לְקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, בַּהֲמָה נָמִי לֹא לְקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: אָדָם חוֹלֵק אֶת גִּדְּרוֹ. וְדַמִּיהֶן יִפְלוּ עִם שְׂאֵר נִכְסִים לְבַדֵּק הַבֵּית — בְּשַׁלְמָא לִישְׁנָא בַּתְּרָא, הֵיִינוּ דְקִתְּנִי: "עִם שְׂאֵר נִכְסִים לְבַדֵּק תִּתְּנָא נָמִי הַכִּי: "וְדַמִּיהֶן יִפְלוּ לְבַדֵּק הַבֵּית". **"הַקֹּדֶשׁ בַּדֵּק הַבֵּית חַל עַל הַכֹּל**. **לְאִיתוּי מַאי? אָמַר רַבִּינָא: לְאִיתוּי שְׁפוּיִי וְנִיבָא**. ^(יג)**וּמוֹעֲלִין בְּגִידוּלֵיהֶן**. **לְאִתוּי מַאי? אָמַר רַב פֶּפְאָ: לְאִתוּי בְּקִדּוּשַׁת מִזְבֵּחַ, חֵלֶב הַמּוֹקְדִשִּׁין וּבִיצֵי תוּרִין**. ^(י)**"כִּדִּתְּנִיָּא: חֵלֶב הַמּוֹקְדִשִּׁין וּבִיצֵי תוּרִין — לֹא נִהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין**. **בַּמָּה דְּבָרִים אֲמורִים? בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אֲכָל בְּקָדְשֵׁי בַּדֵּק הַבֵּית — הַקֹּדִישׁ תְּרַנְגּוּלַת מוֹעֲלִין בְּבִיצָתָה, חֲמוּדָה מוֹעֲלִין בַּחֲלָבָה, וְאֶפִּילוּ לְמָאן דְּאָמַר מוֹעֲלִין בְּגִידוּלֵי מִזְבֵּחַ, הֵנִי מִיְלֵי גִידוּלִין דְּחִזּוּ לְמִזְבֵּחַ, אֲכָל גִּידוּלִין דְּלֹא חִזּוּ לְמִזְבֵּחַ — אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן**.**

מתני'

מסורת הש"ס

א תוספתא ערכין; ערכין כה:

ב לעיל יד; לעיל יג; לעיל י: ג זבחים קג.

ד תוספתא שקלים; לעיל כג; משנה שקלים

ה זבחים לה; מעילה יב:

ו משנה מעילה

תורה אור השלם

[שמות כה, ח]
[דברים כח]

רבינו גרסום

ואין עתיק מהן לאמנין (ככאין) [כעל שכרן שטנין טיהמ"ק:

הא מי מתניתין ר' יהודה הא. דאמר אפי' ול עשה תמורה: בעיקר זיבחא קתי מתניתין דקדשי מזבח עשה תמורה למעטוי תמורה וולל ללא עקר זיבחא נינא ומיתוקמא מתניתין אשלו כרבנן:

ר' אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות [ומכרו] לצרכי (להטא) שלמים מוסס דתניא המקדש תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אין נפדין אלא למבחט שכל דבר הראוי למבחט אינו יוצא מידו מחבט לעולם. ודמיהן יפלו לבדק הבית. ומקאמר ר' אליעזר ימכרו ודמיהן יפלו [כו'] אלמ' קסבר בתס הקדש לבדק הבית: ר' יהושע אמר זכרים עצמן יקרכו עולות. לקדשי מזבח מוסס דקדשי בַּדֵּק הַבֵּית הן כולן (לא) לה' ועולה כולה לה' הולכך זכרים עצמן יקרכו עולות אבל נקבות ללא הן כולן כולו ימכרו ויבא בדמיהן עולות דקסבר ר' יהושע אדם חולק את גזרו:

המקדש נכסיו. כלומר דמאי דאית בא דחזי למבחט לא שטיק קדשת מזבח ומקדש לבדק הבית אלמא בהמה למחבט וסאך נכסיו לבדק הבית:

ור' אליעזר סבר אין אדם חולק את גזרו. המקדש בתס אלא הכל לבדק הבית דמה נקבות לא מינן אקדשיניהו לעולה אף זכרים נמי לא אקדשיניהו לעולה דאין אדם חולק את גזרו הולכך אלו ואלו ימכרו ודמיהן יפלו לבדק הבית. והאי דקאמר ר' אליעזר אין אדם חולק את גזרו חכרים לא אקדשיניהו אלא לדמי היינו פליגא דרב אלא בר אבהו דאמר רב אלא כר אבהו כו':

דאשלו ר' אליעזר מודה דאין עצמן יקרכו עולות. אלא כי פליגי בעדר שס בו כו':

ור' יהושע סבר אדם חולק חכרים יקרכו עצמן עולות ונקבות ימכרו ויבאו בדמיהן עולות:

הקדש בַּדֵּק הַבֵּית חל על כל דבר אמר ריבנא לאייתויי שפוי ונבייה. שאס הקדש עצים לבדק הבית חל הקדש נמי על שפוי על הנסורת שנופלן בשכרתיין אותי ועל הנבייה על העלים שנופלו ממנו מה שאין בן בקדשי מחבט כדאמר בתם' מעילה כפ' ולג חטאת (דף יד.) מוצרין שלקחו עצים למערכה מוצעלין בעצים ולא בשפוי ונבייה:

ומוצעלין בגדולין. לאיתויי חלב של הקדש דבהמת קדשים בַּדֵּק הַבֵּית וצבי תרין דקדשי בַּדֵּק הַבֵּית דמוצעלין נמי בזאתן גדולין הקדש כדתנן חלב כו':

כד' [אכל] (אלא) בקדשי בַּדֵּק הַבֵּית. אפי' בחמור של קדשי בַּדֵּק הַבֵּית מוצעלין נמי בחלבט אע"ל דלא חי לאכילה:

ואשלו למאן דאמר מוצעלין בגדוליו מחבט. הכא (נמי) כהני גדולי כגון חלב וצבי תרין דלא חזי למחבט אין מוצעלין:

ואין בהן הנאה לכהנים. כהקדש בַּדֵּק הַבֵּית:

אפי' ששפוי ונבייה לבדק הב' מוצעלין בהן:

מסורת הש"ס
 א בכורות נצ:

מִתְנִי' מִקְדָּשָׁה לְקָדְשָׁה דְקָדְשִׁי בְּדָק הַבִּית שֶׁהַקְדָּשִׁים לְמִזְבֵּחַ לֹא עָשָׂה כְּלוֹם וּבְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ אֵין מִשְׁנִין מִקְדָּשֶׁת עוֹלָה לְשִׁלְמִים וּמִשְׁלָמִים לְעוֹלָה: וּמִקְדָּשִׁין אוֹתָהּ אֶקְדָּשִׁי מִזְבֵּחַ חָאִי: קִדְּשָׁה עֲלֵיהּ כְּגוֹן אִם אָמַר עַל עוֹלָה הָרִי זֶז לְבָדֵק הַבִּית מַעְלִין אוֹתָהּ בְּדָמִים לְפִי מַה שֶּׁאֵם לוֹ כַּח כָּהֵן וְנוֹתֵן לְגִזְרֵי דְתַנּוּן בְּעֶרְכִין בְּפִ' הַמְקָדִישׁ (עֶרְכִין דָּף כח:׃) מַחֲרִים אֲדָם אֶת קִדְשִׁין אִם גִּזְרֵי נוֹתֵן דְּמִיָּהּ וְאִם גִּזְדָּה נוֹתֵן אֶת טוֹבָתָם כְּלוֹמַר אִם בְּהֵמָה זֶז הֵימָּה גִזְרֵי כְּגוֹן דְאָמַר הָרִי עָלִי עוֹלָה וְהַפְרִישׁ זֶז לְגִזְרוֹ בִּין דָּאִם מֵתָה אוֹ נִגְנָדָה חֵיב בְּאַחֲרִייתָהּ נִמְצָא שְׂבָלָה שְׁלֵן וְנוֹתֵן כָּל דְּמִיָּה לְחֶרֶם הַכֹּהֵן וְהוּא הָדִין נִמִי לְבָדֵק הַבִּית אִם הַתְּפִיס קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ לְבָדֵק הַבִּית וְאִם גִּזְדָּה דָאִם מֵתָה אִינוּ חֵיב בְּאַחֲרִייתָהּ נִמְצָא שְׂאִין לוֹ חֵלֶק כָּהֵ אֶלֶּא טוֹבֶת הָאָהֳה דְרִשְׁאִי לְטַל דְּבָר מוֹעֵט מִמְּסַרְאֵל חֲבָרוּ כְּדִי שְׂיִטֵּן עוֹלָתָהּ זֹאת לְבָן בִּתּוֹ כֹּהֵן לְהַקְרִיבָה כְּדִי שְׂיִטַּל אֶת הָעוֹר וּכְפִי אוֹתָהּ טוֹבֶת הָאָהֳה יִמַּן לְבָדֵק הַבִּית: וּמַחְרִימִין אוֹתָם אִם חֲסָרִים קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ נוֹתֵן לַכֹּהֵן הָעֲלִי כְמוֹ שֶׁפִּרְשְׁתִּי: אִם מֵתוּ קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ אִפִּי' לְאַחֵר שֶׁהוּמוֹ אָבֵל שְׂאִין לֹא נָפְדוּ וְקָבְרוּ וְאִינוּ יָכוֹל לְפָדוּתָם וְלִהְיֵאכִילֵן לְכַלְבִּים וְאִפְּלֵן לְמֵאֵן דְאָמַר פּוֹדִין אֶת הַקְדָּשִׁים לְהִסְכִּילֵן לְכַלְבִּים הֲנִי מַעִי שֶׁשֶּׁנְּעִשׂוּ טַרְפָּה דְאִיבָא הָעֲמָה וְהָעֲרָבָה אָבֵל מֵתוּ לֹא דְבַעֲיִין הָעֲמָה וְהָעֲרָבָה. אִי נִמִי הֲאִי מֵתוּ כְּגוֹן שְׁעָבַר וְשִׁחָטָם קִדָּם פְּדִינִין וְקָאֻמַר שְׂטוֹב אִינוּ יָכוֹל לְפָדוּתָן וְלֹאֲכֹלֵן דְבַעֲיִין הָעֲמָה וְהָעֲרָבָה וְיִקְבְּרוּ: וַפִּדּוּ דָּלֹא הִיוּ בְּכַלֵּל הָעֲמָה וְהָעֲרָבָה כְּדִמוּבַח טַעמָא בְּמִקְרָא: גִּמִי חֲרָמִי כְּהֵאִים הֵינּוּ סָתָם חֲרָמִין. וְלִהְיֵי נִקְטָה לְשׁוֹן חֲרָמִי כְּהֵאִים דְּזִמְנִין דְּחֲרָמִים לְבָדֵק הַבִּית כְּגוֹן אִי פְרִישׁ וְאִמַר הָרִי זֶה חֶרֶם לְבָדֵק הַבִּית: לֹא עָשָׂה כְּלוֹם וְאִפִּי' הַקְדָּשׁ עֲלִיוּ לֹא וְהִיב לַכֹּהֲנִים: כָּל חֶרֶם דִּקְדָּשׁ קִדְּשִׁים הִיוּ שְׂהִיָּה מִתְּחִלָּה קִדָּשׁ לָהּ' הוּא וְאִין כַּח כֹּהֵן חָל עָלֶיהּ: לֹא עָשָׂה כְּלוֹם דְּנוֹפְיָהּ לֹא מִפְּקַע מִבְּדָק הַבִּית וְטוֹבֶת הָאָהֳה לֹא שִׁיבָא בְּהֵן: וְכֵן חֲרָמִי כְּהֵאִים אִין לוֹ שׁוֹם חֵלֶק בְּהֵם וְאִפִּי' טוֹבֶת הָאָהֳה מִשּׁוֹם דְאִינוּ רִשְׁאִי לְתַנּוּן אֶלֶּא

יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

מִתְנִי' מִקְדָּשָׁה לְקָדְשָׁה דְקָדְשִׁי לְמִזְבֵּחַ לֹא עָשָׂה כְּלוֹם וּבְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ אֵין מִשְׁנִין מִקְדָּשֶׁת עוֹלָה לְשִׁלְמִים וּמִשְׁלָמִים לְעוֹלָה: וּמִקְדָּשִׁין אוֹתָהּ אֶקְדָּשִׁי מִזְבֵּחַ חָאִי: קִדְּשָׁה עֲלֵיהּ כְּגוֹן אִם אָמַר עַל

^[א]מִתְנִי' אֶחָד קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ וְאֶחָד קִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית אֵין מִשְׁנִין אוֹתָהּ מִקְדוּשָׁה לְקִדְוּשָׁה, וּמִקְדָּישִׁין אוֹתָהּ הִקְדָּשׁ עֲצִילוּי, וּמַחְרִימִין אוֹתָהּ, וְאִם מֵתוּ — יִקְבְּרוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: קִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית אִם מֵתוּ — יִפְדּוּ. גְּמִי אָמַר רַב הוֹנָא: קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיסֵן לְחֲרָמִי כְּהֲנִים — לֹא עָשָׂה כְּלוֹם. מֵאִי טַעְמָא? אָמַר קְרָא: "כָּל חֶרֶם קִדָּשׁ קִדְשִׁים הוּא לַהֲיִי" — כָּל חֶרֶם דִּקְדָּשׁ קִדְשִׁים הוּי, הֵהוּא לַהֲיִ לַיהוּי. 'מִיתִיבִי: קִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית שֶׁהַתְּפִיסֵן, בִּין לְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ בִּין לְחֲרָמִי כְּהֲנִים — לֹא עָשָׂה כְּלוֹם. חֲרָמִי כְּהֲנִים שֶׁהַתְּפִיסֵן, בִּין לְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ, בִּין לְקִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית — לֹא עָשָׂה כְּלוֹם. הָא קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיס לְחֲרָמִי כְּהֲנִים — מַה שְׁעָשָׂה עָשׂוּי, תִּיּוּבְתָא דְרַב הוֹנָא! "אָמַר לָהּ רַב הוֹנָא: כִּי שְׂיִירָה — אֶהְדָּא שְׂיִירָה, דִּקְדָּשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיסֵן לְבָדֵק הַבִּית — מַה שְׁעָשָׂה עָשׂוּי, אָבֵל לְחֲרָמִי כְּהֲנִים — לֹא עָשָׂה כְּלוֹם. וְלִיתִינְיָה גְבִי הִנָּה! תִּנָּא דְאִית בִּיהַ תְּרִיתִי — קִתְּנִי, דְלִית בִּיהַ תְּרִיתִי — לֹא קִתְּנִי. תַּנּוּ: "מִקְדָּישִׁי אוֹתָהּ הִקְדָּשׁ עֲצִילוּי", מֵאִי לֹא "הִקְדָּשׁ עֲצִילוּי" — לְבָדֵק הַבִּית, וּ"מַחְרִימִין" — לְחֲרָמִי כַהֵן? לֹא, אִידִי וְאִידִי קִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית, וְלֹא שְׂנָא מִפִּיק לַהּוּ בַלְשׁוֹן "הַקְדָּשׁ" לְבָדֵק הַבִּית, וְלֹא שְׂנָא מִפִּיק לַהּוּ בַלְשׁוֹן ("חֲרָמִי) [חֶרֶם]" לְבָדֵק הַבִּית. וְהָא לֹא תַנִּי חֲכִי, דְתַנָּיָא בְּבִרְיִיתָא: הִקְדָּשׁ עֲצִלוּי — קִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית, מַחְרִימִין אוֹתָם — חֲרָמִי כְּהֲנִים! וְעוֹד, הָא תַנָּיָא: קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַקְדִּישׁוֹן לְחֲרָמִי כְּהֲנִים — מַה שְׁעָשָׂה עָשׂוּי! תִּיּוּבְתָא דְרַב הוֹנָא, תִּיּוּבְתָא. וְהָא רַב הוֹנָא קְרָא קְאָמַר! אָמַר עוֹלָא: אָמַר קְרָא "חֶרֶם כָּל חֶרֶם". וְגַמִּי אָמַר עוֹלָא הֲכִי? וְהָא אָמַר עוֹלָא: הַמִּתְפִּיס עוֹלָה לְבָדֵק הַבִּית — אֵין כָּהֵ אֶלֶּא עֵיכּוּב

לכֵּהֵן שְׂבָאוֹתוֹ מִשְׁמַר וְאִלְבָּא דְמֵאֵן דְּמִקְדָּשׁ מְטוּלְטוּלִין לְחַרְמִי קִרְקַעוּת בְּעֶרְכִין בְּפִרְקָה הַמְקָדִישׁ (עֶרְכִין דָּף כח:׃) הָא קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שְׂנָא בְּהוּ טוֹבֶת הָאָהֳה עָשׂוּי וְיִהִיב הַטּוֹבֶת הָאָהֳה לַכֹּהֵן: הָא דְשִׁנְיָה לְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ דְּלֹא תַנִּיהַ בְּהָדִי הֲנִי: אֶהְדָּא שְׂיִרְיָה כְּלוֹמַר עַל דְּבָר זֶה שְׂיִרְיָה וְאִם הַקְדִּישׁן לִב"ה מַה שְּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְיִהִיב הַקְדָּשׁ עֲלִיוּ אָבֵל לְחֲרָמִי כְּהֵאִים לֹא דְבַהֲדִיָּא מוֹעֲטִיָּה קְרָא: וְתַנָּיָה בְּהָדִי הֲנִי וְנִימָא קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיסֵן לְחֲרָמִי כְּהֵאִים לֹא עָשָׂה כְּלוֹם: תַּרְפִּי דְאִינוּ יָכוֹל לְהַתְּפִיסֵן אִפִּי' לְאַחַד מִשְׁתֵּי קִדְשׁוֹת: מֵאִי לֹאֹ הַקְדָּשׁ עֲלִיוּ מִקְדָּישִׁין אוֹתוֹ לְבָדֵק הַבִּית וּמַחְרִימִים דְּקַנְיָה הֵינּוּ לְחֲרָמִי כְּהֵאִים וְיִהִיב לַכֹּהֲנִים הָעֲלִיוּ: לִ"ס כִּי מִפִּיק קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ לְבָדֵק הַבִּית בַּלְשׁוֹן הַקְדָּשׁ לִ"ס בַּלְשׁוֹן חֶרֶם וְהִיב הָעֲלִיוּ לְגִזְבְּרִין: אָמַר שְׂאֵל קְרָא לֹא דְבָר הוּאֹ מִשְׁמַע מַזְהִיָּה לִיָּה לְמַבְּחַב חֶרֶם קִדְשִׁי קִדְשִׁים הוּא וְכַתִּיב וְכֵן חֶרֶם הָכִי מִשְׁמַע עַל הַכֵּן חֵיל חֶרֶם וְאִפְּלֵן אִמִּידִי הַקְדָּשׁ קִדְשִׁים הוּא:

חֶרֶם בְּיִסְרָאֵל לָךְ וְהִיָּה חֲסָרִים שְׂדוּתִין נוֹתָנָן לַכֹּהֵן שְׂבָאוֹתוֹ מִשְׁמַר וַפִּרִּיךְ וְלִיקָשׁ מְטוּלְטוּלִין לְקִרְקַעוּת וּמִשְׁנִי וְלֹאֹ תַנְאִי הוּא דְאָבֵא דְמַקָּשׁ וְאָבֵא דָּלֹא מַקָּשׁ וּיִמָּה שְׁפָרַם אִפִּילוּ לְמֵאֵן דְּלֹא מַקָּשׁ

ה"מ בְּמִקְדָּשִׁים לֹא הָבִין רַבִּי לְשׁוֹנוֹ אֶלֶּא נִרְאָה לְפָרַשׁ לְמוֹרִי (ש"י) בְּדַהֲנָה כֹּהֵן וְהָבֵא אֶתְנֵא כִּמְאֵן דְּלֹא מַקָּשׁ: וְהָאָמַר עֲלָא הַמִּתְפִּיס עוֹלָה לִב"ה אֵין כָּהֵ אֶלֶּא עֲכּוּב גִּזְבְּרִין פִּרַשׁ רַש"י שְׂאִינָה קִרְבָּה עַד שְׂבִיבוּאֹ גִזְבְּרִין וְעִמָּד עַל גִּבָּה כְּדִאָמַר הָתָם הֵיאֵךְ קִרְבָּנוּ שֶׁל אֲדָם קִרַּב וְאִינוּ עוֹמַד ע"ג אָבֵל שׁוֹם דְּמִים לֹא וְהִיָּה לִב"ה וְכ"ס לְחֲרָמִי כְּהֵאִים דְּהָא אִפִּילוּ רַב הוּאֹ דְפָלְגִי אַחֲרָמִי כְּהֵאִים מוּדָה בִּב"ה וּמִשְׁנִי מִדְּרַבְּנָן כְּלוֹמַר הֵךְ בְּרִיתָא דְלַעֲוִיל דְשִׁנְיָה לְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ לומר דְחִילִי עֲלִיָּה בְּקִדְשִׁי עֲלִיוּ מִדְּרַבְּנָן הוּא דְחִיל דְּמִדְאורִיתָא לִיבָא אֶלֶּא עֲכּוּב גִּזְבְּרִין וְשְׂאֵל גִּמִי כִי תַרְצָה מִדְּרַבְּנָן תַּרְצָה וְקִרָא אִסְמַבְתָּא בְּעִלְמָא הוּא וְעַקַר קִרָא לְרִבּוּת חֲרָמִים לְמַעֲלָה כְּדַכְּתִיב בְּהוּ לָהּ' עַד בָּאֵן לְשׁוֹנוֹ וְקִשְׁיֹא טוֹבָא דָאִם בֵּן תַּקְשִׁי מִתְנִי' דְלַעֲוִיל דְאִמַר מִקְדָּישִׁין אוֹתָהּ הַקְדָּשׁ עֲלִיוּ וְעוֹד תְּהֵא הָתָא אִסְיָקָא דְהוּ דְרַבְּנָן וּבְעֶרְכִין (גס זֶה סָס) דְרִישׁ כָּל חֶרֶם לָהּ' מְלַמֵּד שְׁחַל עַל קִדְשִׁי קִדְשִׁים וְעַל קִדְשִׁים קִלִּים מִשְׁמַע דְּהוּ עַקַר דְרִשָׁא לְבָן נִרְאָה לְפָרַשׁ דְלַעֲלֹא וְזִחִי חֵיב לַתָּן הוּא דְמָמִים לְבָדֵק הַבִּית דְּתַנּוּן בְּמִתְנִי' וּמִקְדָּישִׁין אוֹתָהּ הַקְדָּשׁ עֲלִיוּ וְכֵן בְּעֶרְכִין וְשְׂאֵל ה"ק אֵין כָּהֵ אֶלֶּא עֲכּוּב גִּזְבְּרִין כְּלוֹמַר אֵין לְהַקְדָּשׁ בְּגוּף הַבְּהֵמָה אֶלֶּא שְׁהַגְבְּרִין וְשְׂבָבוּ אוֹתָהּ לְשׁוֹחָטָה עַד שְׁשׁוּמוֹ אוֹתָהּ וּמִתְחִיב דְּמִי שְׁמִירָא לִב"ה" וְאִשְׁמַעֲיִין שְׂאִין הַקְדָּשׁ חָל עַל גּוּפָה שֶׁל עוֹלָה [אֶלֶּא] לַעֲגוּן שְׁתֵּאֲסַר לְשׁוֹחָטָה עַד שְׂיַבְרָנָה הִלְכֵן מִמִּתְנִי' נִיחָא לִיָּה דְלֹא קָאֻמַר בְּמִתְנִי' שְׂחִיזֵן עַל גּוּף הַבְּהֵמָה אֶלֶּא בְּחוּב בְּעִלְמָא אָבֵל תַּשְׁנִי לִיָּה בִּין דְּמִי"מ עוֹלָה דְיִכּוֹל לְהַתְּפִיס לְחֲרָמִי כְּהֵאִים א"כ ע"כ ס"ל דְּהַקְדָּשׁ חָל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה דָאִם לֹא בֵּן עַל מַה יָּחוּל חֶרֶם הַכֹּהֵן דְלֹא דְמִי לְחֲרָמִי בְּדָק הַבִּית שְׂאִם אָמַר הָרִי עָלִי תַקֵּה לְבָדֵק הַבִּית חֵיב דְּמִי לְחֲרָמִי כְּהֵאִים וְזִחִי אִם אָמַר הָרִי עָלִי תַקֵּה לְבָדֵק הַבִּית שְׂאִם אָמַר הָרִי עָלִי תַקֵּה לְבָדֵק הַבִּית חֵיב דְּמִי לְחֲרָמִי כְּהֵאִים לֹא הוּי אֶלֶּא כְּאִומַר תַּבֵּן זֶה לְחֲרָמִי כְּהֵאִים שְׂאִי וְזִחִי הַחֲרָמִים חָל עַל גּוּף הַחֲזֵן א"כ ע"כ סָבַר עֲלָא שֶׁהַחֶרֶם חָל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה א"כ לְמָה אֵין כָּהֵ אֶלֶּא עֲכּוּב גִּזְבְּרִין וְאִמָּחִי הָרִי אִיבָא אִסּוּרִא לְשַׁחֵט עַד שְׂיַבְרָנָה וּמִשְׁנִי מִדְּרַבְּנָן כְּלוֹמַר מִדְאורִיתָא אִינוּ חָל כָּלֵל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה וּמִדְּרַבְּנָן הוּא דְחָל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה וְאִסּוּר לְשׁוֹחָטָה וְעַקַר קִרָא וְזִחִי אֶתְא לומר שְׁחַל עַל הַקְדָּשׁ לְכָל הַפְּחוּת לְהַתְּחִיב מְטַעַם חוּב וְעוֹד מִנָּצַר רַבִּי בָּשָׁם ר"י דְפִרִּיךְ מַעֲלֹא דְאִמַר הַמִּתְפִּיס עוֹלָה לִב"ה וְלֹא אָמַר לְחֲרָמִי כְּהֵאִים ש"מ דְּסָבַר דְּחֲרָמִי כְּהֵאִים לֹא אָמַר כְּלוֹם דְּבָר הוּאֹ וְקִשְׁיֹא לְמִלְתָּא דְדַרְשׁ דְיִכּוֹל לְהַתְּפִיס לְחֲרָמִי כְּהֵאִים וּמִשְׁנִי מִדְּרַבְּנָן הוּא דְדַרְשׁ מַכַּל חֶרֶם דְּחֲרָמִי כְּהֵאִים הֵינּוּ מִדְּרַבְּנָן:

שְׁלֵן הִילֵכךְ לֹא עָשָׂה כְּלוֹם [וְאִן] דִּיִּיק מִדּוּקִיא דְבִרְיִיתָא הָא קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיס לְחֲרָמִי כְּהֵאִים תַּפְסֵן לַעֲלִיוּ (לֹא) תַּפְסִי כְּדִאֲמִינָא. וְנוֹתָנָן לַכֹּהֲנִים תִּיּוּבְתָא דְרַב הוֹנָא:

אָמַר לָךְ רַב הוֹנָא]. כִּי שִׂירָא לְמוּקִיא דְלֹא תַנָּא בְּבִרְיִיתָא אַחֲרָא דְמוּקִיא שִׂירָה הָא קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיס לַעֲלִיוּ לְקִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית תַּפְסֵן אָבֵל לֹא דִיִּיק כְּדִאֲמִרַת לְחֲרָמִי כְּהֵאִים דְּלַחֲרָמִי כְּהֵאִים לֹא תַפְסִי כְּדִאֲמִינָא. אִי הָכִי כִּין דְלֹא תַפְסִי לְחֲרָמִי כְּהֵאִים נִתְּנִיָּהּ בְּפִירוּשׁ בְּבִרְיִיתָא גְבִי הֵינן מֵתוּ לֹא עָשָׂה כְּלוֹם: לֹא תַנָּא הֵינן דְלֹאִת בִּיהַ תְּרִיתִי קִדְשִׁי. כְּגוֹן כִּין לְקִדְשִׁי מִזְבֵּחַ בִּין לְקִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית לֹא עָשָׂה כְּלוֹם אָבֵל הָא קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ שֶׁהַתְּפִיס לְחֲרָמִי כְּהֵאִים לְעִיתָה כְּרַעֲדִי לֹא קִנְיִי לְלַחֲרָמִי כְּהֵאִים לֹא תַפְסִי הָא לְקִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית תַּפְסִי הִילֵכךְ לֹא קִנְיִי לָהּ בְּבִרְיִיתָא:

ל"א דְנִתְּנָהּ כְּרַעֲדִי קִנְיִי וְהִיָּע הֵךְ:

מֵאִי לֹא הִקְדָּשׁ עֲלִיוּ לְשֵׁם קִדְשִׁי בְּדָק הַבִּית וְיִהִיב עֲלִיוּן לְבָדֵק הַבִּית וּמַחְרִימִין אוֹתוֹ וְיִהִיב עֲלִיוּן לְחֲרָמִי כְּהֵאִים:

לֹא אִידִי (וְלֹא) וְאִידִי. וּמַחְרִימִין אוֹתוֹ נִמִי לַעֲרֹךְ בְּדָק הַבִּית קָאֻמַר וְקָאֻמַר (וְלֹא) דְלֹא שְׂנָא כִי מִפִּיק לֹאֹ קִדְשִׁי מִזְבֵּחַ בַּלְשׁוֹן הַקְדָּשׁ דְקִאֻמַר יִאֹ חֶרֶם לְבָדֵק הַבִּית תַּפְסֵן לְבָדֵק הַבִּית לַעֲלִיוּ:

וְהָא לֹא תַנִּי בְּבִרְיִיתָא הִכִּי. כְּדִמְרַצְתָּ דְקַנְיָה בְּהִידִא וּמַחְרִימִין אוֹתוֹ חֲרָמִי כְּהֵאִים כְּלוֹמַר לַכֹּהֲנִים וְהַתְּנִי א"י:

[וְהָא רַב הוֹנָא קְרָא קָאֻמַר. דְאִמַר כָּל חֶרֶם קִדְשׁ קִדְשִׁים הוּא לָהּ' יִהִא כְּלוֹמַר וְלֹא לַכֹּהֲנִים]:

לב.

מִקְדָּישִׁין אוֹתָהּ הִקְדָּשׁ עֲלִיוּ שְׂאִירָא כְמוֹ מַעְלִין בְּדָמִים כְּלוֹמַר שְׁמִין מַמָּה כַּח יֵשׁ לוֹ כָּהֵ כְּדִמְפָּרַשׁ בְּעֶרְכִין (דָּף כח:׃) הַמִּתְפִּיס עוֹלָה לְבָדֵק הַבִּית אִם גִּזְרֵי נוֹתָנָן אֶת דְּמִיָּה שְׁהָרִי אִם הִיָּה נִטָּבֵל הִיָּה חֵיב לְשַׁלֵּם וְאִם גִּזְדָּה נוֹתֵן לְפִי טוֹבֶת הָאָהֳה שְׂבָה פִי' וּמַצִי שְׁקוּל דְּבָר מוֹנַעַט מִמְּסַרְאֵל חֲבָרוּ כְּדִי לְהַקְרִיב בְּמַשְׁמַר בֵּן בִּתּוֹ כֹּהֵן לְשׁוֹן רַש"י וְלִ"ן דְּלֹא מַצִּינוּ זֶה הַלְשׁוֹן דְלִתַּב לְבָן בִּתּוֹ כֹּהֵן כ"א גְבִי כְּכוֹר (בְּכוֹרוֹת דָּף כז:׃) לְבָן נִרְאָה לְפָרַשׁ כְּתַנּוּן כְּהֵאִיָּא בְּעֶרְכִין (גס זֶה סָס) וְאִם גִּזְדָּה אוֹמְרִין בְּמָה אֲדָם רִוּנָה לַתָּן בְּשׁוֹר זֶה לַעֲוֹלָה וְאִע"פ שְׂא

לב:

לְמַעֲיֵלָה (ק"ק פתיב) ק"ק מַעְלָל קְדָשִׁינן כּל חַרָס לוימר דְּמִינְרִי בְּחֻרְמִי כְּהֵינִס אַס כּן

קְדָשִׁי קְדָשִׁיס בְּחֻרְמִי כְּהֵינִס הִיכָא כְּתִיב וְאוֹמַר מוֹרִי הֶרַמ"ר דְּסִמְיָה אַחֲרָא אַחֲרִינָא דְכְּתִיב גַּבִּי חֻרְמִי כְּהֵינִס (וַיִּקְרָא כ"ו:כ"א) וְהִיזֵה הֶשְׁקֵה בְּצִלְתּוֹ בִּיבֵל קִדְשֵׁ (קְדָשִׁיס) לֵה' בְּשִׁלְהּ הַחֶרֶס לִכְפֹּה תִהְיֶה אֶחְזִינּוּ וְהִקְשֵׁ קְדָשִׁיס לֹאז דְּוָקָא אֶלָּא כְּלוימר קִדְשֵׁ לֵה' וי"ו אוֹמַר דְּאִפִּי' נְמִי לֹא דְרִישׁ (כָּלָל דְּרָשִׁי) כּל לְרִבּוּת חֻרְמִי כְּהֵינִס מ"מ הוּא יוֹדַע דְּפִשְׁטֹה דְּקִרָא קִדְשֵׁ קְדָשִׁיס קֹאִי לְחֻרְמִי כְּהֵינִס דְּכְתִיב בְּתַרְהּ לֹא יִנָּאל וְלֹא יִמְכַר וְהֵינּוּ חֻרְמִי כְּהֵינִס דְּאִין לֶסָן פְּדִינן דְּאִלוֹ חֻרְמִי בְד"ה אֲדַרְבַּה כּל עֲקָרָו לְפָדִינן קוּמִי וּמִיּוּסוּ מ"מ הִיזֵה צְרִיךְ יִתּוּר לְרִבּוּת לְהִקְדָּשׁ עֲלוּי מַשְׁהֵה קִדְשֵׁ לֵה' דְּמַשְׁמַע דְּמַמַּשְׁט לֵהוּ אֶבֶל לַעֲנִין מַעֲיֵלָה מִפְּשָׁטֹה

שְׁמַעֲינן: **גּוּפָא** [הַמְקַדִּישׁ עוֹלָה לִב"ה] אִין בְּה אֶלָּא עֲכּוּב גּוּבְרִין כְּלוימר שׁוּמַת הַגּוּבְרִין שְׁנַעֲכּוּבוּ אוֹתָהּ מִלְּשִׁחָטָה עַד שְׁנַשְׁנוּמוּ אוֹתָהּ וְלֹא יִכְלּוּ לַעֲכּוּב לְשַׁחַט עַד שְׁפַד' דְּהִקְדָּשׁ עֲלוּי אִינוּ

אֶלָּא חוּב מְנֻזַּרַת הַכְּתוּב: **מִיִּתִּיבִי** [הַמְקַדִּישׁ עוֹלָה לִב"ה] אֶסוּר לְשַׁחֲטָה עַד שְׁתַּפְּדָה שֶׁהַחֶרֶס נִתְפָּס עַל גּוּף הַעוֹלָה וּמַשְׁעִי מִדְּרַבְּנָן הוּא דְּאֶסוּר לְשׁוֹחֲטָה אֶבֶל וְזֹא מִן הַתּוֹרָה מִתְחַבֵּב הוּא לְשֹׁלֵם הַדְּמִיס לִב"ה וּבְפִקָּךְ טָבּוּל יוֹס (וְזָכוּס כּג). אִמַּר לֹא מִבְּעִינָא לְמֵאן דְּאִמַּר קְדָשִׁי ב"ה מִקְדְּאוֹרִיתָא אֶלָּא אֶפִּילוּ לִמ"ד אִין תְּפָסִי ב"ה מ' בְּשָׁר וְהִשְׁתָּא קָשָׁה טוּבָא דְּהָא מִי אִיכָא לִמ"ד קְדָשִׁי ב"ה לֹא תְּפָסִי בְּהִקְדָּשׁ עֲלוּי וּמִתּוֹךְ הַלָּכָה זֹו מִנְּשַׁבּוּ רַשִׁי' לָשֵׁם וּפְרַשׁ דְּלִמ"ד תְּפָסִי הֵינּוּ מִקְשָׁנָא דְּהִכָּא דְּבַשְׁי לְאוֹכּוּחִי דְּאֶסוּר לְשׁוֹחֲטוֹ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא אֶפִּילוּ לִמ"ד לֹא תְּפָסִי הֵינּוּ מִהִכָּא דְּמַסִּיק הֵינּוּ מִדְּרַבְּנָן מְכַל מְקוּס ב"ה מ' בְּשָׁר אֶבֶל עוֹר תְּפַסּ וּבַשִּׁי פְּדִיָּה:

וְאִי מִדְּרַבְּנָן אִפִּאי' ב' מַעֲיִלוֹת וּא"ת וְהָא מַשְׁכַּחַת בְּכַמֵּה מְקוּמוֹת וּמוֹעֲלִין מִדְּרַבְּנָן גַּבִּי דָס וּבִצְי' תּוֹרִין (מַעֲיֵלָה דָף יב) וי"ל דַּה"מ כְּמַזִּי גֵּלָא בְּדִילִי מִנֵּה אֶבֶל הִכָּא בְּדִילִי כְּכַר מִחֻמַּת הַקִּדְשֵׁ קוּמָא: **א"ר** יוֹחֲנָן וְלִרְבָּנָן אֶחָד קְדָשִׁי מִזִּבְחַ וְאֶחָד קְדָשִׁי ב"ה הָיוּ בְּכָלִל הַעֲמֻדָה וְהַעֲרֻכָה וּמִתְנִי' אֲלֵס מִתּוּ וּקְבַרּוּ קֹאִי גַם אַחֲדָשִׁי קְדָשִׁיס דְּסִיפָא וּר"ש פְּלִיג וְאִמַּר

קְדָשִׁי ב"ה לֹא הָיוּ [בְּכָלִל הַעֲמֻדָה וְהַעֲרֻכָה]: **ורשב"ל** אִמַּר [לִרְבָּנָן] קְדָשִׁי מִזִּבְחַ לֹא הָיוּ קְדָשִׁי ב"ה הָיוּ וּמִתְנִי' אֲלֵס מִתּוּ וּקְבַרּוּ לֹא קֹאִי אֶלָּא אַחֲדָשִׁי ב"ה וּשְׁע"ג דְּהַנִּי בַתְּחֵלַת הַבְּבֹא אֶחָד קְדָשִׁי מִזִּבְחַ וְאֶחָד קְדָשִׁי ב"ה אִין מַשְׁנִין אוֹתוֹס מַשְׁמַע דְּקֹאִי בָּלָה מִתְּנִיתָא אֲתַרְוִיָּהוּ לֹא קָשִׁינָא הָא דְּהָא ע"כ לֹא אֶפִּלְסֵה קֹאִי דְּהָא הַקְדָּשׁ עֲלוּי גֵּלָא קֹאִי אֶלָּא אַחֲדָשִׁי מִזִּבְחַ וּר"ש פְּלִיג אֲדַרְבַּנָן וְאִמַּר אֲדַרְבַּרְה אִיפְכָא מִסְתַּבְּרָא דְּקְדָשִׁי ב"ה לֹא הָיוּ וְקְדָשִׁי מִזִּבְחַ הָיוּ וְסִבְרִית פְּסוּכּוֹת זֹו מוֹז': **וְדַבְרִי** הַכּל בְּצַל מוּס מַעֲקָרוֹ לֹא הִיָּה וְזִנְקָא בְּקָדָשִׁי מִזִּבְחַ אֶבֶל בְּקָדָשִׁי ב"ה אֶפִּילוּ לְמֵאן דְּאִית לִיזֵה רַבִּי אִין חִלּוּךְ בִּין תָּס לְבַעַל מוּס מַעֲקָרוֹ וְהִכִּי מוּכַח כָּל הַסְּגִיָּא: **אֶלָּא** לְרַשְׁב"ל דְּאִמַּר דְּרַבְּנָן לֹא אִיכְרִי כָּלָל בְּקָדָשִׁי מִזִּבְחַ גֵּלָא הָיוּ בְּכָלִל הַעֲמֻדָה [וְהַעֲרֻכָה] וְאֵס מִתּוּ וּפְדוּ [מַבְּעִי לָס] קֶצֶת קָשָׁה מִנָּא לֵה דְלִמָּא מִינִירִי בְּקָדָשִׁי מִזִּבְחַ וְטַעֲמָא דְּאִין פּוֹדִין הַקְדָּשִׁיס לַהֲכִינָן לְכָלְבִּיס:

יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

גּוּבְרִין שְׁאִינֵה קְרַבָּה עַד שְׁבִיבּוֹאוֹ הַגּוּבְרִין לַעֲמַד עַל גִּבֵּה כְּדִאֲמַרִּי' בְּעֵלְמָא (תַּעֲנִית דָּף

כז). הִיאָךְ קְרַבְנוּ שֶׁל אֲדָס קְרַב וְהוּא אִינוּ עוֹמַד ע"ג אֶבֶל שׁוּס דְּמִיס לֹא יְהִיב לְבָדָק הַבִּית וּכ"ש לְחֻרְמִי כְּהֵינִס דְּהָא אֶפִּילוּ רַב הוֹנָא דְּהִנֵּה פְּלִיג אַחֲרִמִי כְּהֵינִס הֵנִה מוֹדָה אֲבָדָק הַבִּית: וּמַשְׁעִי מִדְּרַבְּנָן הִיאָךְ בְּרִיתָא דְּלַעֲלוּ דְּשִׁירָא לְקָדָשִׁי מִזִּבְחַ לְמִימְכָא דְּחִיָל עֲלִיָּהוּ הַקְדָּשׁ עֲלוּי מִדְּרַבְּנָן הוּא דְּחִיָל דְּמִקְדְּאוֹרִיתָא לִיכָא אֶלָּא עֲכּוּב גּוּבְרִין וְעֵלָא נְמִי

כִּי תַרְצֵה מִדְּרַבְּנָן תַּרְצֵה וּקְרָא אֶלְסִמְכַתָּא וְעַקַר קִרָא לְמַעֲיֵלָה אֶתָא לְרִבּוּת חֻרְמִי כְּהֵינִס לְמַעֲיֵלָה וְהִכִּי מַשְׁמַע כָּל הַחֶרֶס הָיוּ לֵה' דְּאִי אֲתַהֲנִי מִנֵּה פְּרִתָא מַעֲלָ: לְרִבּוּת אֲמוּרִי קְדָשִׁיס קְלִיס לְמַעֲיֵלָה דְּכְתִיב לֵה'. מִהִיָּא דְּרַבִּי מַפִּיק ר' יַנָּאי נְמִי קְדָשִׁי קְדָשִׁיס דְּכָל חִלָּב כְּתִיב וְרַבִּי הֵינּוּ טַעֲמָא דְּאִמַּר קְדָשִׁיס קְלִיס דְּלַדִּידָה מַשְׁמַע לִיזֵה דְּחֻסָּאֵת וְאֲשָׁס בְּכָלִל קְדָשִׁי ה' הוֹאִיל וְאִין לְבַעֲלִיס בְּהֹן כְּלוּס וְלֹא אֲצַטְרִיךְ לְרַבּוּיָי וְאִמּוּרִיס וְלַר' יַנָּאי מִיָּהֵא אֲצַטְרִיךְ לְרַבּוּיָיָהוּ וּשְׁאֲע"ג דְּכְתִיב בִּין בְּחֻסָּאֵת בִּין בְּאֲשָׁס קְדָשִׁי קְדָשִׁיס בְּצַן אֶת אֶהֱרֹן. ל"א יְרוּשְׁלַמִּי מַעֲלָן כְּלוימר מֵאִי מַשְׁמַע הִאִי כָּל חֶרֶס דְּחִיָל אַחֲדָשִׁי מִזִּבְחַ: מִי קְרַבִּי כְּלוימר אֵס

הַתְּפִיסָס לְבָדָק הַבִּית אֲמַאי מִקְרַבִּיָּהוּ לֵהוּ בְּלֹא פְּדִינן דְּקֹאֲמַר אִין בְּה אֶלָּא עֲכּוּב גּוּבְרִין וְהִאִי קִרָא כְּתִיב לַעֲלוּ כָּל חֶרֶס קִדְשֵׁ דְּמַשְׁמַע דְּחֶרֶס חִיָל אֶבֶל הַקְדָּשׁ וְהַקְשֵׁ אֶסוּר לְשַׁחֲטָה וְלַהֲקַרְבָּה עַד שְׁתַּפְּדָה הַקְדָּשׁ בְּעִלּוּי: שְׁמִי מַעֲיִלוֹת אַחַת מִשּׁוּס קְדָשִׁי מִזִּבְחַ וְאַחַת מִשּׁוּס קְדָשִׁי ב"ה וְאִי מִדְּרַבְּנָן הָא לֹא חִילָא קְדָשַׁת ב"ה אֶלָּא מִדְּרַבְּנָן: קִרְוִיָּה אִלוֹ הֵינָא קְדָשָׁה בְּתַרְתָּא מִקְדְּאוֹרִיתָא וְקֹאִי אִי לֹא (דְּמַמַּר' בַּהוּא) דְּהַקְדָּשִׁי וְלֹא דְּאוֹרִיתָא: אֶחָד קְדָשִׁי מִזִּבְחַ כִּי' וְהִאִי אֵס מִתּוּ וּקְבַרּוּ אֶכּוּלָּהוּ קֹאִי. ר"ש וּרְבָנָן תַּרְוִיָּהוּ יִלְפִי טַעֲמִיָּהוּ מִקְרָא לְקַמֹּן בִּין אִלִּיבָא דְר' יוֹחֲנָן בִּין אֶלְבָּא דְר"ל: זֵה זָה וְזֵה רַבִּי יוֹחֲנָן וְר"ל מוֹדִין דְּלר"ש קְדָשִׁי בְּדָק הַבִּית לֹא הָיוּ אֶבֶל קְדָשִׁי מִזִּבְחַ הָיוּ מִקְתַּנִּי קְדָשִׁי בְּדָק הַבִּית: וּפְדוּ וְלֹא אִמַּר סְתָמָא וּפְדוּ מְכָלִל דְּזִנְקָא קֹאֲמַר: וְדַבְרִי הַכּל וְעוֹד שְׁנִיָּס מוֹדִין דְּלַדְבְרִי הַכּל בִּין לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בִּין לְרַבְּנָן בַּעַל מוּס מַעֲקָרוֹ לֹא הֵנִה בְּהַעֲמָדָה וְהַעֲרֻכָה בְּקָדָשִׁי מִזִּבְחַ טַעֲמָא לְקַמֹּן וּבְקָדָשִׁי

ב"ה לֹא מִינִירִי מִידי דְּבַעַל מוּס מַעֲקָרוֹ דְּמוּדוֹ דְּלִרְבָּנָן קְדָשִׁי בְּדָק הַבִּית בַּעֲי הַעֲמָדָה וְהַעֲרֻכָה לֹא שְׁנָא בַּעַל מוּס אַחַר הַקְדָּשׁ וְלֹא שְׁנָא קְדָס מוּימוּ לְהַקְדָּשׁוּ בַּשִּׁי הַעֲמָדָה וְהַעֲרֻכָה דְּבְּקָדָשִׁי ב"ה לֹא שְׁאִינָן בִּין בַּעַל מוּס מַעֲקָרָא לְתָס וְנַעֲשֵׂה בַּעַל מוּס שְׁחָרִי עַל עַצִּיס וְאֶבֶינִס הֹן חִלּוּן: הֵינּוּ דְּאֲצַטְרִיךְ ר"ש לְפָרוּשִׁי דְּאִי הֵנִה אִמַּר סְתָמָא וּפְדוּ בִּין דְּתַנָּא קִמָּא בְּתַרְוִיָּהוּ אִיכְרִי הָיוּ מַשְׁמַע אֲתַרְוִיָּהוּ פְּלִיג לְהִכִּי פְּרִישׁ: אֶלָּא לִר"ל דְּאִמַּר רַבְּנָן לֹא קוּמִי אֶלָּא אַחֲדָשִׁי ב"ה: לָמָּה לִיזֵה לר"ש לְפָרוּשִׁי: לִימָא סְתָמָא וְנָאֲנָא דְּעֵגָא גֵּלָא קֹאִי אֶלָּא אִב"ה דְּהָא בְּקָדָשִׁי מִזִּבְחַ לֹא אִיכְרִי כָּלָל לַעֲלוּ לֹא בְּפִדִּיָה וְלֹא בְּקַבּוּכָה: ר"ש דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

דְּמִתְנִי' לֹא הֵנִה דַּעַ עֲמִי אַחֲמִירִי רַבְּנָן וּסְבַר דְּרַבְּנָן אֲתַרְוִיָּהוּ קוּמִי:

הֵינּוּ שְׁחִי קְדָשִׁי מִזְבַּח וּבַהֲמָה טִמְאָה מִמֵּשׁ הֵינּוּ קְדָשִׁי בְּדָק הַבִּית דְּלִיָּהֵה קְדוּשָׁה אֶלָּא לְדִמְיָה וּכְתִי' בְּרִצְוִיָּהוּ הַעֲמִידָה וְהַעֲרָכָה:

ל"א מִקְתַּנִּי וּכְלוּלָה כְּלִישָׁנָא קוּמָא:

תורה אור השלם
אֲדָ-כָּל־חֶרֶם אֲשֶׁר יִחָרֵם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מֵאֲדָם וּבַהֲמָה וּמוֹשָׁדָה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִשְׁכַּר וְלֹא יִנָּאל כָּל־חֶרֶם קִדְש־קְדוּשִׁים הוּא לַיהוָה [ויקרא כז, כח]
וּפֶשֶׁת־תַּמְעַל מַעַל וְחִטָּאָה בַּשָּׂנֶה מִקְדָּשִׁי יִהְיֶה וְהוּבִיא אֶת־אֲשָׁמוּ לַיהוָה אִיל תְּמִיס מוֹר־הַכֹּחַ בַּעֲרֹף כְּסוּר־שְׁלִיס בְּשָׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם [ויקרא ה, טז] וְהַקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לְחֵם אִשֶּׁה לְרִישׁ נִיחֹם כָּל־חִלָּב לַיהוָה [ויקרא ג, טז]
וְאֵם כָּל־בְּהֶמְהָה שְׂמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה וְהָעִמִּיד אֶת־הַבְּהֶמְהָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהִקְרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בִּין טוֹב וּבִין רָע כִּרְבָּרָדָה הַכֹּהֵן מו יִהְיֶה [ויקרא כז, יא-יב]
וְאֵם־בְּהֶמְהָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתּוּ מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ [ויקרא כז, טז]
וְאֵם כָּל־בְּהֶמְהָה שְׂמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה וְהָעִמִּיד אֶת־הַבְּהֶמְהָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן [ויקרא כז, יא]
וְאֵם בְּהֶמְהָה הַשְּׂמֵאָה וּפְדָה כִּרְבָּדָה וְנִשּׁוּר חֲמִשְׁתּוֹ שְׁלִיו וְאֵם־לֹא יִנָּאל וְנִקְסַר כִּרְבָּדָה [ויקרא כז, כז]

עִין מִשְׁפָּט נֵר מִצִּוּוּה

א מוּי' פֻּב' מַהֲלִי מַעֲיֵלָה חֵל' א:

ב מוּי' פו' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' י:

ג מוּי' פו' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' י:

ד מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

ה מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יא:

ו מוּי' פא' מַהֲלִי אִיסוּרִי הַמִּזְבַּח חֵל' י:

ז מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יא:

ח מוּי' פא' מַהֲלִי אִיסוּרִי הַמִּזְבַּח חֵל' י:

ט מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

י מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

יא מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

יב מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

יג מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

יד מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

טו מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

טז מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

יז מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

יח מוּי' פה' מַהֲלִי עֹרְכִיס וְחֻרְמִין חֵל' יב:

לג:

 עין משפט גור מצורה
א מוֹי' פא' מהל' אוסורי המזבח
הל' יא:
ב מוֹי' פה' מהל' ערכים וחרמין
הל' ה:
ג מוֹי' פה' מהל' בבורות הל' ח:
ד מוֹי' פט' מהל' ביכורים ושאר
מתנות כהונה שבגבולין הל' ב:
ה מוֹי' פה' מהל' מעילה הל' ט:
ו מוֹי' פא' מוֹיִט מהל' מעשה הקרבנות הל' ז:
ז מוֹי' פה' מהל' תמורה הל' יג:
ח מוֹי' מוֹיִט מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:
ט מוֹי' פה' מהל' תמורה הל' י:
י טור וי"ד סי' שלא:
יא מוֹי' פג' מהל' חמץ ומצה הל' יא, ש"ע או"ח סי' תמה סעי' א:
יב מוֹי' פו"א מהל' תרומות הל' א, ש"ע וי"ד סי' שלא סעי' יט:
יג מוֹי' מוֹיִט מהל' פסולי המוקדשין הל' א:

קסבר הייז בכלל העמדה כר"ש ולרבי יוחנן אפי' ברבנן וחס"א יפדו דס"ל לא הייז בכלל העמדה לרשב"ל ניחא שפיר דהוא רבנן דמתני' דאמר דקדשי ב"ה הייז קדשי מזבח לא הייז אלא לרבי יוחנן דאמר ביין לרבנן ביין לר"ש קדשי מזבח הייז מאן נינהו רבנן דהבא וליפא למימר שקדם מומן להקדשן ופליגי בפלגתא דתנא דבי לוי דלעיל דבסוף פרק הענינה מן ההקדש (מעילה יט:):

גרים דהניא קדשי מזבח תמימים ונגשו בעלי מומין ועבר ושחטן ר"מ אומר וקברו וחס"א יפדו ובספרים במוזב ר"מ כר"ש רבנן דהבא ברבנן דהתם נימא תהיי תויבטא דר' יוחנן דאמר לך ר' יוחנן רבנן דהבא לחוד רבנן דהתם לחוד מיהו מהך דהבא איפא לדחויי דמירי בקדשי ב"ה וחקמים הנינו ר"ש אכל בפרק הענינה במעילה (נו"ט) תניא קדשי מזבח תמימים רבי אומר וקברו וחס"א יפדו ומהיאי נדאי איפא לשטניי דרבנן דהבא לחוד ורבנן דהתם לחוד ואין לתמה לר' יוחנן למה לו לימר בן גנ' מחלוקות [נש] לימא דרבנן דהבא ברבנן דהתם קדשי מזבח לא הייז דמתני' קשיא דמקאמאר ר"ש דקדשי ב"ה אס מיתו יפדו מקאגטרין לפרושי ב"ה מפלל דת"ק מורי דהן דפרשם כל הסגיא בספרים:

מזשום דתתו להקברה וקשנא דא"כ מאי קאמר בפ"ק דשביעות (דף יא:) גבי פרה שגשחטה תפסה [ופרין] הא געי' העמדה כו' ומוקי לה כר"ש דאמר קדשי ב"ה לא הייז ומה דכן הא תמימים היא ותקבר מצעי לה וי"ל גיש חלוק דדבר דנדאי דהקדשים קדשי ב"ה תמימים עבר דבבל תקדישו ונשה דהן להקדיש שלא דמענתו דמענת תמימים למזבח דין הוא לקברן דשמתו אכל פרה שלא שניה דמענתה תפדה (למה נקט אותה עוד וי"ל דנדאי תמימים לבדק הבית שעומדין למזבח נש לנו להחמיר דאמרת מזבח):

אלו הו הנשרפין עולה וכלאי הכרם גרין עיין בשלמא דכלאי הכרם דהא דתיבי פון תקדש המלאה פון תוקד אש אלא ערלה גרין עיין טעמא מאי דשרפה ופי' רש"י משום דאסתקא לכלאי הכרם: **הנשרפין** אפרו מתר ונקברים אפרו אסור גרין עיין טעמא מאי ואומר מורי הרמ"ר דנשרפין ביין שניה דתיבז לשקרן אחר שגשה באלו נגשית מענתו ואין לך דבר שנגשית מענתו ומושלגין בו ה"נ ביין שנגשית מענתו הלך אסורה וקא דאמר חסיקה אסורה לעולם אף על פי שהזקיק דתיבז לשקפה (דברים יב) היינו משום דתיבז (סס יג) לא ידבק בידן מאומה מן החכם אכל הנקשרין דלא הטעין דתיבז לשקרן משוך אסוריהו לעולם:

בדתניא כל הקדשים שגולדו בהן מום ושחטן ר"מ אומר וקברו ולריי בקדשי מזבח

פעלי מומין יפדו, ומוקמינן לה בשקדם הקדישן את מומן, שמוע מינה פודין את הקדשים להאכילן לכלבים! **הבא במאי עסקינן?** בשעבר ושחטן. **”בדתניא: כל הקדשים שנפל בהן מום, ושחטן, רבי מאיר אומר: יקברו, וחקמים אומרים: יפדו. אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: לרבי שמעון, דאמר: קדשי בידק הבית לא הייז בכלל העמדה והערכה, אמאי תמימים יקברו? משום דתתו להקברה.** ^(טו)**בדתניא: המתפס תמימים לבדק הבית, כשהו נפדין — אינו נפדין אלא למזבח, שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם. אמר ליה רב פפא לאביי, ואמרי לה רבא: לרבי יוחנן, דמוקים לה בבצל מום מעיקרו, וכולי עלמא סבירא להו דבעל מום מעיקרו דלא הוי בכלל העמדה והערכה. ולאי?!** ^(טז)**והתנו: כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו, חייבין בבכורה ובמתנות, ויוציאין לחולין ליגזו וליעבד.** ^(טז)**”ולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן, והשוחטן בחוץ פטור, ואין עושין תמורה, ואם מתו יפדו. ואמר רב יהודה, אמר רב: זו דברי רבי שמעון, דאמר קדשי מזבח הייז בכלל העמדה והערכה, קדשי בידק הבית לא הייז, בדתנו: רבי שמעון אומר קדשי בידק הבית אם מתו יפדו. ומודה רבי שמעון בבצל מום מעיקרו שנפדה, מאי טעמא? דאמר קרא: ”אותה, ”אותה” למעוטי בעל מום מעיקרו. אבל חכמים אומרים: אפילו בעל מום מעיקרו היה בכלל העמדה והערכה! אמר ליה: מאן חכמים? תנא דבי לוי. אי הכי, ”זו דברי רבי שמעון” ותו לא? ”זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו” מיבעי ליה! אמר ליה: האי דלא קתני הכי, משום דרב סבר לה כריש לקיש, דאמר לרבנן: קדשי בידק הבית הייז בכלל העמדה והערכה, קדשי מזבח לא הייז. ^(יז)**ורישא קתני: ”ואם מתו יפדו”, וסיפא קתני: ”אם מתו יקברו”. ואיבעית אימא, רב פירי יוחנן סבירא ליה, ודקא קשיא לה ”זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו” מיבעי ליה, אימא הכי נמי.** ^(יח)**מתני' ואלו הן הנקברים: קדשים שהפילו — יקברו, הפילה שליא — תקבר, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וצפרי מצורע, ושיער נזיר, ^(יט)ופטר חמור, ובשר בחלב, וחולין שנשחטו בעזרה. רבי שמעון אומר: חולין שנשחטו בעזרה ישרפו, וכן היה שנשחטה בעזרה.** ^(כ)**”ואלו הן הנשרפין: חמץ בפסח — ישרר, ותרומה טמאה, והערלה, וכלאי הכרם, את שידרכן לשורו — ישרר, ואת שידרכן להקבר — יקבר, ומדלימין בפת ובשמן של תרומה. כל הקדשים שנשחטו חוץ לזמנן וחוץ למקומן — הרי אלו ישרפו.****

אשם

וערלה מפלאים נמרה: **את שדרכן כו' אערלה וכלאי הכרם קאי.** אכלין ושרפו ומשקין וקברו: ומגליהון להנות בפת ודבשמן של תרומה: **חוץ לזמנן כלומר ע"מ לאכלן חוץ לזמנן או לאכלן חוץ למקומן: ושרפו דקפדשתי לעיל למד על כל פסולין שדקדש כו':**

יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

מתו לא מיתו ממש אלא שעבר ושחטן קדם פדיון

דקאמר יפדו ויאלכו: ר"מ אומר וקברו כר"ש דאמר קדשי מזבח היו בהעמדה והערכה: יפדו שלא היו בהעמדה והערכה: משום דתתו להקברה עבדו להו מעלה בתמימים דמזבח: לרבי יוחנן דמוקם לה דבעל מום מעקרו ואמר משום הכי לא פליג ר"ש עלה אלמא דכ"ע בעל מום מעקרו לא בעי העמדה והערכה והתנן כו' דבשלמא לר"ל ליבא לאקשוני דהוא מוקם לה בתם ונגשה בעל מום לאחר הקדש ואיבא למימר דבעל מום מעקרו הייז בהקדש ב"ה דאע"ג דלמזבח אקדשיה אפי"ה דבדק הבית דמי דלא קדיש אלא לדמי והיי בהעמדה והערכה לרבנן אלא לר' יוחנן קשיא: ובמתנות זרוע ולחיים וקבה: לגזו ולעבד לאחר פדיונן: ולזן וחלבן מתר אפילו אעבר קדם פדיונן ואתגליד לאחר פדיונן: ואמר רב עלה דפרק שני דבכורות הא דתנן יפדו וז דברי ר"ש דאמר קדשי ב"ה אס מיתו יפדו והאי בעל מום מעקרו בקדשי בידק הבית חשיב לה אכל חכמים כו': ומחלוקתו דהא רבנן דפליגי עליה גמי אוקמת דבעל מום מעקרו לא הוי בכלל העמדה והערכה: להכי לא אמר רב זו דברי ר"ש ומחלוקתו דאיהו סבר לה כר' שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי מזבח לא הייז בכלל העמדה והערכה והלכה לא מתוקמא דהיא דבכורות בלא ברבנן משום דרישא דהיא דמירי דבעל מום מעקרו דתני יפדו מתוקמא אפילו לרבנן אכל סיפא קתני אכל קדשים שקדם הקדשן את מומן אס מיתו וקברו לא אתיא ברבנן הלכה לא מתוקמא ברבנן דהבא: ואיבעית אימא **רב פרי יוחנן ס"ל דאחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה בעי העמדה והערכה** חוץ מפעל מום מעקרו ובין רישא וסיפא דהיא מצני לאוקומה גמי ברבנן וכר"ש ותני זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו: מתני' וקברו הנפלים: שליא תקבר שאין שליא בלא גלג. וכל הנך נקברים משום דאסורי הנאה נינהו: חלין שגשחטו בעזרה ושרפו משום דמחלפי בהו קדשים שארע בהו פסול דאי אמר וקברו ביין דלא מוכחא מלתא אי חלין הוו אי קדשים אמתו למימר גמי קדשים שארע דהן פסול טמאה או פסול נותר וקברו וקומא לן בפסחים בפ"ב (דף כד.) בדקדש בלא תשכר למד על כל הפסולין דבדקדש דהן דשרפה: וכן מיה שגשחטה בעזרה אפי' אס חלין היא דליבא למגזר משום דלא לקבור קדשים פסולין דהא כ"ע ידעי דמיה דמקדשים ליבא ולא אמי לחלוני אכלו הכי תשכר: חמץ בפסח דפסחים מפרש טעמא דפרק כל שעה (פסחים דף כז:) דגמר ליה מותר: תרומה טמאה גמי תשכר. דבמה מליקין (שבת כה.) מפרש טעמא דמתרת דהנאה דאמרינן גמי דתם דפרק כל שעה (פסחים דף כג.) לך נגתה להסיקה תחת תבשילך: **כלאי הכרם** פון תקדש המלאה וגו' פון תוקד אש

וערלה מפלאים נמרה: **את שדרכן כו' אערלה וכלאי הכרם קאי.** אכלין ושרפו ומשקין וקברו: ומגליהון להנות בפת ודבשמן של תרומה: **חוץ לזמנן כלומר ע"מ לאכלן חוץ לזמנן או**

 כתנאי אלא משום דר' יוסי ב"ר חנינא אמרא היי מש"ה נקיט האי לישנא בפלוגתא:
תורה אור השלם
ואם כלי־הקמה קמאה אשר לא־יקריבו מפנה קרבן ליהוה והקמדי את־הקמה לפני הכהן והקרידי הכהן אתה בין טוב ובין רע פֿארדק הכהן פו יתקו (ויקרא כו, יא-יב) וצנה הכהן ולקח לשפחה שתי־צפרים חיות קהרות ועץ ארז ושני תולעת ואבז (ויקרא יז, ד) וכי־מות מן עמלי בפתע פתאם וטמא ראש נזרו ונצל ראשו ביום שבתו ביום השביעי ויגלחו (במדבר י, ט) ואם שור נצח הוא מתמל שלשם והועד בבצליו ולא ישרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם־בצליו יקות (שמות כא, כט) והורדו זקני העיר ההוא את־העגלה אלינל איתו אשר לא־יעבד בו ולא ירע וצופו־שם את־העגלה כָּפֵסל (דברים כא, ד) וקל־פטר חמר תפדה בשה ואם־לא תפדה וצפרתו וכל בבור אדם בְּגִידו תפדה (שמות יג, יג)
גליון הש"ס
מתני' קושיה שהפילה. עיין נדה דף מא ע"א תוס' ד"ה קסבר:

א מנחות קא.

ב חולין קל; משנה חולין; משנה

בכורות; בכורות יד; לעיל י:

ג בכורות יד:

ד בכורות טו.

ה תוספתא עוקצין; בכורות ט::

משנה קידושין; משנה עבודה

זרה; קידושין נו; מנחות קא::

לעיל כח.

ו חולין פה; קידושין נח.

מסורת הש"ס

א משה ערלה
ב משנה תמורה
ג משנה פסחים
ד פסחים כו:

אָסֶס תַּלּוּי יִשְׂרָף אִם שָׁחַטוּ וְקָדַם זְרִיקַת דָּמוֹ נודע לו שְׁלֹא חָטָא וְהִשְׁתַּחֲוּ הוּוּ חֲלוּץ שְׁנֵשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה אֲבָל אִם לֹא נודע לו יאכל בְּשָׂאָר אֲשֶׁמֹות דָּאָסֶס קָרִיֵּה רַחֲמָנָא בְּפִלְשֶׁת וְיִקְרָא לְכַפֵּר עַל

הַסֶּפֶק וְלִהְיוֹן מִן הַיִּסּוּדִים עַד שֶׁיִּזְדַּע לֹו אִם וְזֹאכִי חָטָא וְיִבְיֹא חֲטָאֹת בְּדִאֲמָרֵינוּ בְּכַרְיִימוֹת בְּפ' בְּתָרָא (דף כו:): חֲטָאֹת הָעוֹף כּו' בְּגוֹן אִשֶּׁה שֶׁהֵפִילָה סֶפֶק וְגַל סֶפֶק אִינוֹ וְגַל בִּינוֹ דְּחֲטָאֹת [וַיִּלְגַּת מִן] הָעוֹף הִיא בְּדִקְתִּיב וְכַן יוֹנֵה אִו יֵר דְּחֲטָאֹת מְבִיאָתָה עַל הַסֶּפֶק דִּהוּאִיל וְאִינֵה נִקְטַקַת לֹא אִכְפַּת לָן אִי זְרִיק דָּס עַל הַסֶּפֶק וְאִינֵה נִאֲכַלַת דְּשִׂמָּא לֹא וְגַל הִיֵּ וְחֲלוּץ הִיא זֹו וְנִבְלָה הִיא וְאִין חֲלוּץ נִאֲכַלִין בְּמַלְיקָה וְהִשְׂרָף דִּהוּי לֹה בְּשָׂאָר קִדְשִׁים פְּסוּלִין וּבְמִסְכַּת גִּזִּיר (דף כט.) וַיִּלְפִּינוּ שְׁפִיר דְּחֲטָאֹת הָעוֹף בָּאָה עַל הַסֶּפֶק: וַיִּטְוֵלָה לְאִמָּה אֶמֶת הַמִּים עוֹבְרַת בַּעֲזָרָה וַיּוֹצֵאֵה לְחֹל חֲדָרֵינוּ. וְאִיזִי דַעוֹר רַךְ הוּא מִתְקַמֵּחַ וְאִינוֹ עוֹמֵד בְּקִלְחוֹ הַמִּים: כָּל הַשָּׂרָפִין לֹא יִקְבְּרוּ דְלִמָּא אִמְיו אִינֵיש וְהִשְׁכַּח לָהּ וְאֲכִיל לָהּ: וְנִקְבְּרִין לֹא יִשְׂרָפוּ בְּנִי מִשְׁכָּס טַעֲמָא: גְּמִ' מִלָּא הִסִּיט מִלָּא הִרְחַקַת גִּזְלָל מֵאֲצַרַע מַה שֶּׁהוּא יִכּוֹל לִהְרִיחִיק: צִמֵּר בְּכוֹר אִסּוּר בִּהְנֵאֵה דְקִדְשִׁים הוּא: וְזָלָק גַּבִּי צִמֵּר נִקֵּט בְּגַד וְגַבִּי שַׁעַר נִקֵּט שָׂק כִּי אִוְרִחָא מְלַתָּא: שַׁעַר גִּזִּיר טְהוֹר וְשָׂרָף דְּשָׂרָפָה כְּתִיבָא בַּה דְּכְתִיב וְנָתַן עַל הָאֵשׁ וְגו'. שַׁעַר גִּזִּיר טַמֵּא לֹא כְּתִיב בַּה שְׂרָפָה: בָּאִן בְּשָׂאָר הָא דְקִתְנֵי וְזָלָק הִינוּ שְׂאֵרָב שַׁעַר גִּזִּיר וְפִטֵּר חֲמוּר בְּשָׂאָר דְּאִי אִמְרַת יִקְבֵּר אִמְיו אִינֵיש וּמִתְקַנֵּי בַּה הוּאִיל וְאִינוּ כָּלָה עַד לְאַחֵר זְמַן וּמִתְנִי' בַּשַּׁעַר עֲצָמוֹ שְׁלֹא נִאֲרַב וְאִזִּירי וְאִזִּירי בְּטְהוֹר אִו טַמֵּא: וְר' אֲלֵעָזַר אֲזוּמַר כּו' וְאִזִּירי וְאִזִּירי בְּשָׂאָר. וְפִטֵּר חֲמוּר לִקְמוֹן מִשְׁנֵי לֹה וְנִמְסָק לָהּ כִּר' יְהוֹדָה: לְבָטֹל בְּרָבָא דְּהָא דְּהָא קִתְנֵי שַׁעַר גִּזִּיר וְפִטֵּר חֲמוּר בְּשָׂאָר בְּשָׂאָר מִשְׁכָּס בְּגַד גְּדוֹל שֶׁל הַפֶּה. וְאִי קִשְׁיָא הָא דְאִמְרִי' בְּמַס' נִגְהֵ (דף סא:) בְּגַד שְׂאֵבֵד כּו' בְּלֵאִים הִי"ו לֹא יִמְקַרְנוּ לַעֲבוֹד כּוּכָבִיב' וְהִמְאִי אִסּוּר לְמִכְבִּיר וְלְבָטֹל הֵהוּא חוּט בְּרָבָא כִּי הִיכִי דְאִמְרִי' הֵבֵא הֵא לֹא בְּרָבָא הִיא דְּבִבְלָאִים לֹא אִמֵּר לְבָטֹל בְּרָבָא דַּעֲקֵר אִסּוּר בְּלָאִים לֹא אִסְרָה תוֹרָה אֲלֵא עַל גְּזִי תַעֲרַבַת וּבְלָאִים מִתְקַדְּמִינַן עִירוּבִין וְלֹא שָׁנָה בַּהּוּ בְּטוּל: בַּעֲפֻרְתָּא שְׂעָשֵׂה מִן הָאִסּוּר צִרַת צִפּוֹר בְּשָׂאָר דְּחָשִׁיב דְּמַנְשֵׁה לִיֵּה לְכָלִי שָׂק וְלֹא מְקַטֵּל: הָא מַנִּי דְהִשְׁתַּחֲ ס"ד דְּהִכִּי מִתְרַן הָא מַנִּי דְחָזֹל לְחוּמְקָא ר' יְהוֹדָה הִיא: אִמֵּר לִיֵּה קִשְׁיָא לָן

לְשִׁלּוּפִינְהוּ דְאִשְׁכָּר בְּתִקְנָה וְחַת מוֹקְמַת כִּר' יְהוֹדָה הִיבָא דְאִיפֹא תַקְנָתָא מִי אִמֵּר רַבִּי יְהוֹדָה אִמֵּר לָהּ כִּי קִאֲמִינָא לָהּ א"א לְשִׁלּוּפִינְהוּ מוּטָב וְקִדָּא קִשְׁיָא לָן פִּטֵּר חֲמוּר אִפְטֵר חֲמוּר הָא דְקִתְנֵי וְשָׂרָף וּבְמִתְנֵי' יִקְבֵּר לֹא תַשְׁנִי בְּגִזִּיר (פֹּא) בְּטַמֵּא בָאִן בְּטְהוֹר) אֲלֵא אִוְקַמְהָ כִּר' יְהוֹדָה בָּלָה וּמִיתְקַמֵּחַ שְׁפִיר: מ"ט וְנִקְבְּרִין לֹא יִשְׂרָפוּ מִשּׁוּם דְּנִקְבְּרִים אֲכִרְן אִסּוּר וְחֲלוּץ לְמִישְׁרִיָּא: דָּס הֵנִיגָה וּבְשַׁר הַמֵּת אַע"ג דְּקִי"ל בְּמַס' נִגְהֵ (דף נד:) מְטַמְאִין לְחוּץ וּיְבַשִּׁין הִיבָא דְגַעְשׁוֹ אֲפֵר בַּעֲלִמָא טְהוֹרִין אִם אִין שָׁס מִלָּא תַרְוַד קִבַּב וְיִמְתֵּר בִּהְנֵאֵה וּבְשַׁר הַמֵּת מִן הַנִּקְבְּרִין הִיא וְשָׂרִי אֲפִרְו: שְׁנִיתְמַצֵּה דְמַה שְׁנַעֲשִׂית מַצְתָּה: מִרְאֵה וְנוֹצָה שְׁלֹה נִקְבְּרִין נִיטִיֵּה דְאִמְרִי' בַּפ"ק דְּיוֹמָא (דף כא.) מִרְאֵה וְנוֹצָה וְשִׁשּׁוֹן מִצַּחַת הַפְּעִימִי וְהַמְנוּרָה וְכַלְעִין בְּמִקְוָמוֹן: וּמִתְרִין אֲפִלוּ לְכַתְּמָלָה אִם חִפֵּר וְנִטְלָן: כָּל הַשָּׂרָפִין בְּגוֹן חֲמוֹן וּמִרְוּמָה וְשַׂרְלָה וּבְלָאִי הַפֶּרֶס אֲפִרְן מִתֵּר לְכַבּוּם בְּגִדִים: לְעוֹלָם אִסּוּר וּמַעֲרַב לֹא עֲרִיב כּו' הִאי מַקְשָׁה מִפְּרָשׁ וְאִזֹּל לְבִרְתָּא דְלֵא תַקִּישׁ לִיֵּה הִיא גּוּפָה בִּינוֹן דְּאִפֵּר עֲצִי אֲשֶׁרָה וְאִפֵּר הִקְדָּשׁ שְׁגִיהִן אִסּוּרִין אִמְאִי פְלִיג לָהּ מַהֲדָרִי וְלֹא תְנִי חוּץ מַעֲצִי אֲשֶׁרָה וְאִפֵּר הִקְדָּשׁ וְלֹא תְנִי לְעוֹלָם אִסּוּר וּמִפְּרָשׁ מִשּׁוּם דְּשִׁינַן דְאִשְׁכִּירָה יֵשׁ לָהּ בְּטוּל בְּיַד עוֹבֵד כּוּכָבִים כְּדִקּוּי"ל בְּמַס' ע"ו מַנּוֹן לַעֲבוֹד כּוּכָבִים שְׁפִוסֵל אִלִּישׁ דְּכְתִיב פְּסִילִי אֲלֵהִיָּהֶם וְכְתִיב וְלִקְחַת לָךְ בְּפ' ר' יִשְׁמַעֲלֵא (ע"ו דף נב.) בְּנִי' עֲבוּדַת כּוּכָבִים שֶׁל עוֹבֵד כּוּכָבִים אִסּוּר כּו': ה"ג לֹא הֵנִי אִינֵיש דְלִמְעוּל דְּאִי הִקְלִיקָה אֲדָם מַעַל הַמִּסְיִן וְשִׁבַּח אֲפֵר לְחֲלוּץ וְהִגֵּד דַּטַּעוּיָין שְׂרָפָה בָּלָא שׁוּם מַעֲיָלָה וְצֹא אֲפִרְן לְחֲלוּץ דְקִלְיָא דְּלִיבָא אִפֵּר הִקְדָּשׁ אִסּוּר הִיבָא דְלִיבָא מַעֲיָלָה וְלֹא הִיֵּה אִינֵיש דְלִמְעוּל וּבַעֲצִי הִקְדָּשׁ תַּקְלָמ: כִּי תַשִּׁיֵּי הָא דְאִפֵּר הִקְדָּשׁ אִסּוּר בְּמִלָּא קִמֵּן שֶׁל דְּהָשָׁן תַּקְלָמַר שֶׁהִפְסֵהוּ תוֹרַס בְּכָל יוֹם שְׁחִרְיַת וְנִתְּנָהוּ אֲרַל הַמְּנַשֵּׁחַ בְּדִאֲמָר כַּפ"ב דְּיוֹמָא (דף כד.) תַּלְמַד בָּאִן וְהָרִים וְנִאֲמַר לְהֵלֵן וְהָרִים מַה לְהֵלֵן בְּקִמְצֵי אִף בָּאִן בְּקִמְצֵי: וְשִׁמוּ אֲרַל הַמְּנַשֵּׁחַ וְשִׁמוּ פְּלִי וְכִינוּן דַּטַּעוּן גִּיזִיֵּה אִסּוּר בִּהְנֵאֵה:

רבינו גרשום

א"ל רב טבי ובשוק אמאי וילנח הסק ויטבעל האי שער בשק בביוביה: א"ר' פפא בעיפורתא בנון שארנ מאותו שער מיר בשק דמות שף דמלאכה חשוכה היא הלכך לא בטול וילנח: ואכתו אמאי וילנח ושלפניהו שפשי לאותו האשער מן הסק ויקברנו ולא ישרף הסק: א"ל מני דשרף ר' יהודה היא דלמר במתני' אם רצה להחמיר בו'. א"ל קשיא לן לשלפניהו דלנא קא בעינא למעבד ליה תתנתא לנא ישרף כלל וימוקמת לה את כר' יהודה דישרף: א"ל הכי קאמינא את אסא אשפר לשלפניהו [מוטב] [מותר] לנא ישרף ואם אי אשפר לשלפניהו [וילנח] לאומוקא לנא מתני' דקתני וילנח כר' יהודה דלמר אם רצה להחמיר בו': אימר דלמר ר' יהודה אם רצה להחמיר היינו כשהן כפ"ע הנקבר ע"י תעריבת בנון שף זה מי שמעתת ליה דשרף תנא אם לא רצה לחלוץ ולקובר אלנ לשרף יחד רשא כר' יהודה: את שערבו לישרף. בנון ואכלין ישרף ואת שדרבו ליקבר בנון משקין דלא אפשר לנא בעריפה יקבר: מלניקין את הדר ואת השמן ואת הפת האפיו (את התערר) כלומר דנהנה ממנה ככון בתרומה טמאה להסקה ויחוש אי משה ליה לתרומה לערך הסקה דלנמא אתו כה לימי תקלה שמא ואכלנה: פת וריק לזה ביון [העשם] [שניטם] [העשם] ומיכבר מילתא דלא חיי [הסם] [הי לאכילה ושמן בכלל מאים]: [אשם תלוי שאירע בו פטול ישרף. כיון שאר קדשים דהא נאכל הא לכהניס כאשם ודאי: לביאה ואמר יקבר. משום דתני לה בכרייתא בגמ' בהדי חולין שנשחטו בערה וכבר אמרי' במתני' לשל לחולין שנשחטו בערה יקברו: חטאת העוף הבא על הספק. בנון וילגת ספק זכר אי נאכה אי ספק היפלה נפל ספק היפלה רוח או ספק זבה מביאה קרבן ואינו נאכל:

יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

אָם אָפְשֵׁר לְמַשְׁלִיכָנְהוּ מוּטָב (כָּלֵל) לֹא קִרְיֵי כָּלֵל אֲקִשְׁיָא דְלִבְטוּלִינְהוּ בְּרָבָא אֲלֵא אֲקִשְׁיָא קְמִיתָא דַּהֲתַס קִתְנֵי וְזָלָק וּבְמִתְנֵי' יִקְבֵּר וְהִשְׁטָן לֹא

אִי־אָשֶׁם תַּלּוּי — **יִשְׂרָף**, **רַבִּי יְהוּדָה אָמַר**: **יִקְבֵּר**. חֲטָאֹת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסֶּפֶק — **תִּשְׂרָף**, **רַבִּי יְהוּדָה אָמַר**: **יִטְוִלָּהּ לְאִמָּה**. **כָּל הַנִּקְבְּרִין — לֹא יִשְׂרָפוּ**, ו**כָּל הַנִּשְׂרָפִין — לֹא יִקְבְּרוּ**. **רַבִּי יְהוּדָה אָמַר**: **אִם רָצָה לְהַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ לְשַׂרוּף אֶת הַנִּקְבְּרִין — רִשְׁאִי**. אָמַרוּ לוֹ: **אִינּוּ מוּתָר לְשַׁנּוֹת**. ^[*דרוּגָמִי*] **שַׁעַר הַגִּזִּיר יִקְבֵּר**. **רַמִּי לִיֵּה טְבִי לְרַב נַחֲמָן**: **תַּנּוּ שַׁעַר הַגִּזִּיר יִקְבֵּר**, וּרְמִינָהּ: **הָאוֹרֵג "מִלָּא הַסִּיט" מַצְמִיר בְּכוֹר בְּכַנָּד — יִדְלַק הַכָּנָד, מִשַּׁעַר הַגִּזִּיר וּפִטֵּר חֲמוּר בְּשָׂק — יִדְלַק הַשָּׂק! אִמֵּר לִיֵּה: כָּאִן בְּגִזִּיר טַמֵּא, כָּאִן בְּגִזִּיר טְהוֹר. אִמֵּר לִיֵּה שְׁנִית גִּזִּיר אֲנִיִּיר, פִּטֵּר חֲמוּר אִפְטֵר חֲמוּר קִשְׁיָא! אִישְׁתִּיק וְלֹא אִמֵּר לִיֵּה וְלֹא מִיִּדִּי. אִמֵּר לִיֵּה: מִיִּדִּי שְׁמִיעַ לָךְ בְּהָא? אִמֵּר לִיֵּה: הִכִּי אִמֵּר **רַב שְׁשֵׁת** — **כָּאִן בְּשָׂק, כָּאִן בַּשַּׁעַר**. אִיתְמַר נָמִי: אִמֵּר **רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא**: **כָּאִן — בְּשָׂק, כָּאִן — בַּשַּׁעַר**. **רַבִּי אֲלֵעָזַר אָמַר**: **כָּאִן — בְּגִזִּיר טְהוֹר, כָּאִן — בְּגִזִּיר טַמֵּא**. אִמֵּר לִיֵּה: **לִיבָטֹל שָׂק בְּרוּכָא! אִמֵּר רַב פִּפְא: בְּצִיפּוּרְתָּא**. **צִיפּוּרְתָּא? לִישְׁלּוּפִינְהוּ! אִמֵּר רַבִּי יִרְמְיָה: הָא מַנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְאָמַר: אִם אִם רָצָה לְהַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ לְשַׂרוּף אֶת הַנִּקְבְּרִים — רִשְׁאִי**. אִמֵּר לִיֵּה: **קֹא קִשְׁיָא לָן לְשִׁלּוּפִינְהוּ, וְאֵת מוֹקְמַתָּ לַה כְּרַבִּי יְהוּדָה!** ^[*ע*] **הִכִּי קֹאמִינָא: אִם אָפְשֵׁר לְשִׁלּוּפִינְהוּ — מוּטָב, וְאִם לֹא — אוֹקְמָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְאָמַר: אִם רָצָה לְהַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ לְשַׂרוּף אֶת הַנִּקְבְּרִין — רִשְׁאִי**. ^[*ע*] **וְאִלוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין. אִמֵּר מַר: חֲמִיץ בַּפֶּסֶח — יִשְׂרָף**. סַתֵּם לָן תַּנָּא כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְאָמַר: **אִין בִּיעוּר חֲמִיץ אֲלֵא שְׂרָפָה**. תַּרּוּמָה טַמֵּאָה וְהַעֲרָלָה כּו'. **הָא כִּיצַד? אֲוֹכְלִין בִּשְׂרָפָה, מִשְׁקִין בְּקַבּוּרָה**. חֲטָאֹת הָעוֹף כּו'. תַּנְיָא, אָמַר **רַבִּי יְהוּדָה**: חֲטָאֹת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסֶּפֶק — יִטְוִלָּהּ לְאִמָּה, וּמִנִּתְחַה אֲבָר אֲבָר, וְזוֹרְקוֹ לְאִמָּה, וּמִתַּגְלָגְלַת וְהוֹלְכַת לְנַחַל קָדְרוֹן. **כָּל הַנִּקְבְּרִין לֹא יִשְׂרָפוּ כּו'. מֵאִי טַעֲמָא? מִשּׁוּם דְּנִקְבְּרִין אֲפִרְן אִסּוּר, וְנִשְׂרָפִין אֲפִרְן מוּתָר**. ^[*ע*] **וְנִקְבְּרִין אֲפִרְן אִסּוּר? וְהַתְּנָיָא: דָּם הַנֶּדֶה וּבִשָּׁר הַמֵּת שֹׁנֵפְרָכו — טְהוֹרִין, מֵאִי לֹא טְהוֹרִין וּמוּתָרִין? לֹא, טְהוֹרִין וְאִסּוּרִין**. **מִתִּיב רַב פַּנְחָס: עוֹלַת הָעוֹף שְׁנִיתְמַצֵּה דְמָה, מוֹרָאָתָה וְנוֹצָה שְׁלֵחַ יֵצֵאוּ מִיִּדִּי מַעֲלִיָּה**. **מֵאִי לֹא יֵצֵאוּ מִיִּדִּי מַעֲלִיָּה וּמוּתָרִין? לֹא, יֵצֵאוּ מִיִּדִּי מַעֲלִיָּה וְאִסּוּרִין**. ^[*ע*] **וְנִשְׂרָפִין דְּהִקְדָּשׁ אֲפִרְן מוּתָר? וְהָא תַּנְיָא: כָּל הַנִּשְׂרָפִין אֲפִרְם מוּתָר, חוּץ מֵאֲפֵר אֲשִׁירָה — וְאִפֵּר דְּהִקְדָּשׁ לְעוֹלָם אִסּוּר! וּמִיַּעֲרַב הוּא דְלֹא קְעָרִיב לָהּ וְתַנִּי לָהּ, מִשּׁוּם דְאֲשִׁירָה יֵשׁ לָהּ בְּטִיטְלָה בְּגוּי, הִקְדָּשׁ אִין לוֹ בְּטִיטְלָה עוֹלָמִית**. קַתְנִי מִיָּהָא: **אֲפֵר הִקְדָּשׁ לְעוֹלָם אִסּוּר**. אִמֵּר **רַמִּי בַר חֲמָא**: כְּגוֹן דְּנִסְפָּלָה דְלִיקָה בַּעֲצִי הִקְדָּשׁ מֵאֲלִיָּה, כִּיּוֹן דְלֹא יָדִיעַ מֵאֵן, דְלֹא הָוִי אִינֵיש דְלִמְעוּל, דְלִיפּוֹק אֲפִרְן לְחוּלִין. **רַב שְׁמַעְיָה אָמַר: כִּי תַנְיָא הָא מַתְּנִיתָא בְּתַרּוּמַת הַדִּישָׁן תַּנְיָא, דְלַעוֹלָם אִסּוּר**. **דְּתַנְיָא: "וְשָׂמוּ" בַּנַּחַת, "וְשָׂמוּ" כּוּלָּו, "וְשָׂמוּ" שְׁלֵא יַפְּוֹר**.**

הַדְרוּ עֲלֶה יֵשׁ בְּקִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, וִסְלִיקָא לַה מִסְכַּת תַּמּוּרָה.

לְשִׁלּוּפִינְהוּ דְאִשְׁכָּר בְּתִקְנָה וְחַת מוֹקְמַת כִּי אִמֵּר רַבִּי יְהוֹדָה אִמֵּר לָהּ כִּי קִאֲמִינָא לָהּ א"א לְשִׁלּוּפִינְהוּ מוּטָב וְקִדָּא קִשְׁיָא לָן פִּטֵּר חֲמוּר אִפְטֵר חֲמוּר הָא דְקִתְנֵי וְשָׂרָף וּבְמִתְנֵי' יִקְבֵּר לֹא תַשְׁנִי בְּגִזִּיר (פֹּא) בְּטַמֵּא בָאִן בְּטְהוֹר) אֲלֵא אִוְקַמְהָ כִּר' יְהוֹדָה בָּלָה וּמִיתְקַמֵּחַ שְׁפִיר: מ"ט וְנִקְבְּרִין לֹא יִשְׂרָפוּ מִשּׁוּם דְּנִקְבְּרִים אֲכִרְן אִסּוּר וְחֲלוּץ לְמִישְׁרִיָּא: דָּס הֵנִיגָה וּבְשַׁר הַמֵּת אַע"ג דְּקִי"ל בְּמַס' נִגְהֵ (דף נד:) מְטַמְאִין לְחוּץ וּיְבַשִּׁין הִיבָא דְגַעְשׁוֹ אֲפֵר בַּעֲלִמָא טְהוֹרִין אִם אִין שָׁס מִלָּא תַרְוַד קִבַּב וְיִמְתֵּר בִּהְנֵאֵה וּבְשַׁר הַמֵּת מִן הַנִּקְבְּרִין הִיא וְשָׂרִי אֲפִרְו: שְׁנִיתְמַצֵּה דְמַה שְׁנַעֲשִׂית מַצְתָּה: מִרְאֵה וְנוֹצָה שְׁלֹה נִקְבְּרִין נִיטִיֵּה דְאִמְרִי' בַּפ"ק דְּיוֹמָא (דף כא.) מִרְאֵה וְנוֹצָה וְשִׁשּׁוֹן מִצַּחַת הַפְּעִימִי וְהַמְנוּרָה וְכַלְעִין בְּמִקְוָמוֹן: וּמִתְרִין אֲפִלוּ לְכַתְּמָלָה אִם חִפֵּר וְנִטְלָן: כָּל הַשָּׂרָפִין בְּגוֹן חֲמוֹן וּמִרְוּמָה וְשַׂרְלָה וּבְלָאִי הַפֶּרֶס אֲפִרְן מִתֵּר לְכַבּוּם בְּגִדִים: לְעוֹלָם אִסּוּר וּמַעֲרַב לֹא עֲרִיב כּו' הִאי מַקְשָׁה מִפְּרָשׁ וְאִזֹּל לְבִרְתָּא דְלֵא תַקִּישׁ לִיֵּה הִיא גּוּפָה בִּינוֹן דְּאִפֵּר עֲצִי אֲשֶׁרָה וְאִפֵּר הִקְדָּשׁ שְׁגִיהִן אִסּוּרִין אִמְאִי פְלִיג לָהּ מַהֲדָרִי וְלֹא תְנִי חוּץ מַעֲצִי אֲשֶׁרָה וְאִפֵּר הִקְדָּשׁ וְלֹא תְנִי לְעוֹלָם אִסּוּר וּמִפְּרָשׁ מִשּׁוּם דְּשִׁינַן דְאִשְׁכִּירָה יֵשׁ לָהּ בְּטוּל בְּיַד עוֹבֵד כּוּכָבִים כְּדִקּוּי"ל בְּמַס' ע"ו מַנּוֹן לַעֲבוֹד כּוּכָבִים שְׁפִוסֵל אִלִּישׁ דְּכְתִיב פְּסִילִי אֲלֵהִיָּהֶם וְכְתִיב וְלִקְחַת לָךְ בְּפ' ר' יִשְׁמַעֲלֵא (ע"ו דף נב.) בְּנִי' עֲבוּדַת כּוּכָבִים שֶׁל עוֹבֵד כּוּכָבִים אִסּוּר כּו': ה"ג לֹא הֵנִי אִינֵיש דְלִמְעוּל דְּאִי הִקְלִיקָה אֲדָם מַעַל הַמִּסְיִן וְשִׁבַּח אֲפֵר לְחֲלוּץ וְהִגֵּד דַּטַּעוּיָין שְׂרָפָה בָּלָא שׁוּם מַעֲיָלָה וְצֹא אֲפִרְן לְחֲלוּץ דְקִלְיָא

רבינו גרשום

לְדַפִּים שְׁלֹא הָיָה מְקוֹם לוֹ בִּגְלִיזָן

דף כב:

אילימא אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי במתניתין המפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ולא הספיק כו':

השתא אבודה בשעת הפרשה. דיממא (בהלא) דאבדה היא בשעת הפרשה דשניה ולא בשעת כפרה ואמור רבנן עליה דרועה דלא שמה אבודה למות אבודה דלילה לא כ"ש:

אלא אליבא דר'. דפליג עלייהו דרבנן קאמר ולא קשיא דע"כ לא קאמר ר' כו':

ואיבע"א לעולם אליבא דרבנן. קאמר:

והכא במאי עסקינן. כגון שנאבדה בלילה ועדיין היתה אבודה ביום בשעת כפרה ואחר [כך] נמצאת:

יע"כ לא קאמרי רבנן אבודה בשעת כפרה מתה אלא היכא דעיקר אבידתה ביום אבל הכא דעיקר תחילת אבידתה בלילה הוה לא מתה אלא רועה:

נקיטינן. דקא מיירי מתניתין אבודה ממש ולא גנובה וגזולה. דאבודה גמירי:

כגון שנחלפה לו אחת חטאת. בתוך עדרו ואינו מכירה או אפילו אחת חטאת באחת של חולין ואינו יודע אי זו היא של חטאת:

או אם (נדחה) [ברחה] אחרי הדלת. ואין אדם רואה אותה:

אבל אבראי. אם ברחא חוץ דליכא שם אדם דקא חזי ליה:

או דילמא אחורי הדלת דאי מהדר אפיה. בעל הבהמה להתם הוה חזי ליה ואפי' הכי כל כמה דלא חזי ליה (הויא) [חשובה] אבידה וכל שכן אבראי דלא חזי ליה כלל:

ל"א אבל נתחלפה בעדר. דקא חזי ליה אבל אינו מכירה לא הוי אבודה דאמרינן ללמא מוכר סימניה ימוציאה מן העדר ופליג עליה [דר"א]:

אבודה ממנו. שאינו מכירה:

ולא אבודה מרועה. שהרועה מכירה:

[אבודה בכוס. שהיתה אבודה עד שעה שכבר קבלו דמה של חברתה בכוס ואח"כ נמצאת קודם זריקה אי אליבא דרבי יש לומר אבודה בשעת הפרשה חברתה בלבד א"ר מתה אבודה בכוס כ"ש]:

ואי בעי תימא אפי' לר' קא מויבעיא ליה ולא מויבעיא ליה אבידה היא עצמה הבהמה אלא הכי קא מויבעיא ליה כגון שקבל דמה בב' כוסות ואבד אחד מהן ולאביא דמאן דאמר במס' יומא בפ' הוציאו לו [כוס עושה חברו דחוי דהכי קאמר התם למעלה הוה אומר בשעיר נשיא ואת כל דמו ישפוך ולמטה הוה אומר בשעירית יחד ואת כל דמה ישפוך:

מניין לחטאת שקבל דמה בד' כוסות. ונתן (ל' מתנות מכוס אחד) [מתנה אחת מזה ומתנה אחת מזה] שכולם האחרים נעשו שיריים ונשפכים ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפך אל יסוד יוכל לא נתן אלא (מתנה אחת) [ל' מתנות] מאחת מהן שהאחרים נשפכין ליסוד ת"ל ואת (כל) דמו של אותו כוס בלבד ישפוך ליסוד והן האחריו' נשפכין לאמה (לזבל ווינו) ולאביא דמאן דאמ' כוס עושה חברו דחוי שאינו נשפך ליסוד אלא לאמה לא תיבעי לך דהאי נמי כי אבד דמי דלא מצי [זריקן] ליה כ"ש דהוי דחוי:

כי תבעי לך אליבא דמאן דאמר כוס עושה חברו שירים. היינו ר"א ב"ר שמעון [דאמר מניין שאפי' לא נתן אלא (מתנה אחת) [ל' מתנות] מכוס אחד שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפך והא כת' ואת כל דמו ישפוך ההוא למעוטי שירים שבצינאר בהמה דנשפכין לאמה מאי] מי אמרינן כי אמרינן כוס עושה חברו שירים הני מיני כי איתינונן לתרויהון דלא נאבד אחד מהן אבל אבד אחד מהן מהניא ביה אבדה והוי דחוי או דלמא לא שגא דאפילו (אבד) [הכי] לא מיפסל אידך תיבעי. ול"א האי נמי קאמר אלא דמשיני לשון:

המפריש חטאת ואבדה והקריב אחרת תחתיה ואח"כ נמצאת הראשונה תמות. משום דהויא אבודה בשעת כפרה וכן המפריש מעות לחטאתו ואבדו והקריב חטאת אחר' תחתיה:

ואח"כ נמצאו לאחר כפרה ילכו לים המלח. היינו במקום מיתה:

אבל המפריש מעות לחטאתו ונאבדו והפריש מעות אחרים תחתיהם ולא הספיק כו'. יביא מאלו ומאלו חטאת ששניהם ראוין ליקח מהן שהראשונה לא נאבדו אלא בשעת הפרשה בלבד והשאר המותר מאלו מאלו יפלו לנדבה:

וכן המפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש חטאת תחתיה ולא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות יהרי חטאת בעל מוס תמכר ודינו כמעות דלעיל וכן לא שגא הפריש המעות תחילה ואח"כ חטאת ינמצאת בעל מוס או הפריש חטאת תחילה ואח"כ מעות או הפריש חטאת ואח"כ חטאת ושניהם בעל מוס דהוו קדושת דמים דינן אחד הוא:

המפריש חטאת ואבדה כו'. מחלוקת רבי ורבנן דר' אית ליה אבודה בשעת הפרשה מתה ורבנן סברי אין מתה אלא אבודה בשעת כפרה והוא הדין למעות:

המפריש חטאת ובשעת שחיטה נמצאת שהיא בעל מוס מוכרה והיא חולין ויביא בדמיה אחרת ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר כו'. מפרש טעמא בסיפא דפירקין משום דפסולי המוקדשין אלימי למיתפס פדיונן:

טעמא משום דיש מותר מאלו ומאלו משום הכי יפלו לנדבה הא הביא מאלו משאינן אבודין ולא נשתייר מהן כלום ולא הביא מאלו מן האבודין ילכו האבודין לים המלח אע"ג דלא הי' אבודה אלא בשעת הפרשה ילא בשעת כפרה אחיא לרבי דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה רישא רבנן וסיפא רבי:

הנביא לרב הונא דאמר. לקמן בהא שמעתא(א)עד כאן שיך לעמוד הקודם הכל מודין. בין רבי ובין רבנן כשנמצאת האבודה והרי שתין עומדות תמימין שאם משך אחת מהן מדעתו שלא נמלך איזו יקריב אלא הקריב מדעתו אחת שהשניה מתה לדברי הכל ה"נ סיפא דקא דייקין הא הביא מאלו ולא הביא מאלו אמאי ילכו לים המלח הנך דנשתיירו משום דמשך אחת מהן מהלץ מעות מדעתו והקריבן הלכך ילכו האחרים לים המלח לדברי הכל ומיתוקמא רישא וסיפא כרבנן:

והיכי דמי אי דאקנייה לה ניהליה בשעת שנתן לה:

פשיטא. דאפילו לא קדמה והקריבתו יהא מותר דלא חל עליה אתנן:

דעד כאן לא בא עליה. כשנתנו לה:

ואלא דאמר לה לא נקיני ליה עד שעת ביאה וקדמ' והקריבה. ל"א דלא אקני לה היכי מציא מקרבא ליה ואיש כו':

לא צריכא כגון דאמר לה לא נקני ליה עד שעת ביאה ואי מצטרדיך קודם או לאכול או להקריב ניקני ליה מעכשו דאע"ג כי אמר לה הכי לא ניקני ליה ואי לשום אתנן יהבה ואפי' הכי כיון דאמר לה אי מצטרך ליה נקני ליה מעכשו דהשתא הוה ברשותה דמציא מקרבה ליה אי קדמה והקריבתו מותר:

ל"א אי מצטרדיך ליה אפקיה למאי דבעית:

הא דאמר לה. הבעלי לי בטלה זה אפי' לא נתנו לה עד ג' שנים אסור. אבל הבעלי לי בטלה סתם ונתן לה לאחר שבא עליה מותר דליכא למימר דהאי טלה כיון דלא יחדו לה אימר לשום מתנה יהביה לה. וכי אמר בטלה זה אמאי מיתסר והא מחוסר משיכה דלא משכתו הזונה ולא קנאתו וליהוי כי אמר לה בטלה סתם. בזונה עובדת כוכבים עסקינן דלא קניא במשיכה. ל"א דבמעות קניא העובדת כוכבים אף הכא נמי כיון דאמר לה בטלה זה ובא עליה מבעילתה קנאתו אע"ג דלא משכתו בדינו של עובדי כוכבים שקונה במועות שנותן בלא משיכה אף זו קנאתו בבעילה:

ואיב"א אפי' תימא בזונה ישראלית. ומשכחת לה דמן שעה שבא עליה קנייה כי אמר בטלה זה וכגון דאוקמוה בחצירה דחצירו של אדם קונה לו:

אי הכי. (אי) [הא] יהבה לה מעיקרא הוא קודם ביאה כי אוקמוה בחצירה ואמאי קא מיירי בבא עליה ואח"כ נתן לה:

אלא כגון דשויה לה. האי טלה אפותיקי ואמר לה אי עד יום פלוני (לא) יהיבנא לך וזוי דאתנגן מוטב ואי לאו כוליה טלה טלי באתנגיך הילכך כיון דשויה לה אפותיקי קנאתו ולא לגמרי עד אם יעבור הזמן הלכך הוי נמי כמו שבא עליה ואח"כ נתן לה:

ל"א האי דאוקמא דקאי בחצירו נתן לה ואח"כ בא עליה אלא כגון דאתפסיה רועה ניהלה במשיכה ואח"כ בא לידו של רבו ולא נתנה לה עד לאחר ביאה:

[מ"ט בי תועבה היא כתיב. (ואי) [והא] אשתו גדה תועבה היא דכתיבא גבי עריות וכתב בסיפיה כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה. וללוי דמרבי אשתו גדה הא כתב זונה ואשתו גדה לאו זונה:

(אי) [ורב] קסבר דהאי [זונה] להכי אתא דאתנן זונה אסורה ולא אתנן זונה אם נתנה היא לו אתנן אינו אסור להקרבה:

או שנתן לה שבר פקעתה. לא שבר עבירה אלא שבר שבטלה באותה שעה ממלאכתה כולן מותרין]:

ואע"פ שאין ראיה לדבר. שאתנן זונה קרוי אתנן זכר לדבר שנאמר ובתתך אתנן וקאמר דכולן מותרין:

[ורב האי תועבה דדריש ליה לוי לאתנן לאשתו גדה מאי עביד ליה מויבעי ליה כו'. ילפה תועבה תועבה מעריות כתיב גבי אתנן כי תועבה היא וכתו' בעריות מכל התועבות. יצא עובדת כוכבים שאין זרעו מיוחס אחריו כדאמריו ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה]:

ורבא אמר כו'. וכהן הבא עליה אפי' על עובדת כוכבים לוקה משום זונה. דילפי מהדדי מה זונה ישראל בלאו דכתב לא יחלל אף עובדת כוכבים נמי בלאו ומה אתנן עובדת כוכבי' אסור דהא לא תפסי קידושי אף דזונה ישראל אסור אע"ג דתפסי בה קידושי דהא ילפן אהדדי:

אמר לך אביי. להכי מדמו זונה ישר' לזונה עובדת כוכבים ומה זונה לא תפסי בה קידושי אף זונה ישראלית:

בעריות דלא תפסי בהו קידושי הא תפסי בהו קידושי אתנן מותר והא קתני סיפא דהאי ברייתא דאחד זונה עובדת כוכבים כו'. כגון אלמנה לכ"ג כו'. והנך תפסי בהו קידושי ואתננן אסור וקשיא לאביי:

אמר לך אביי. הא סיפא מני ר' אלעזר היא דאמר פנוי כו' שלא לשום אישות קידושין:

דף ל:

אין זנות בבהמה. לאסור אתנתנה:

דאם איתא. לא לישתמיט קרא ולכתב אתנן זונה וכלב דאתנן נמי משוי אכלב. ל"א מדלא כתב אתנן ומחיר כלב וזונה דלא משוי אתנן ומחיר אכלב ואזונה:

תניא גמי הכי. דאין זנות בבהמה:

דאם תאמר כן ליתן את האמור של זה בזה אתנן כלב ומחיר זונה דאסורין א"כ הוו להו ארבעה:

וולדותיהן. של אתנן ומחיר מותרין:

שנאמר גם שניהם. הם ולא וולדותיהן:

מ"ט האי לאימיה אקצייה. כלומר לא נתכוון להקצות אלא לאמו ולא לעובר:

[מוקצה [ועובד] אסור] (וולד כדבעי אסור) שהעובר נהנה ממה שהאם נהנית:

מ"ט דניחא לי' בניפחא ופיטמא. כלומר דניחא ליה כשהבהמה מעוברת נראית שמינה ונפוחה ונראית חשובה יותר לעבודת כוכבים הילכך ניחא ליה בעובר (כעובר) ואסור:

כל שאתה מהיה ממנו הרי הוא (אסור) כמוהו. כל הבא ממנו אסור ואינה מקודשת:

איכ"א סברא גבי ע"ז ניחא ליה בנפחיה בפרש שיט בו שנראית שמינה הילכך אסור בהנאה:

בשור הנסקל לא ניחא ליה בניפחיה. בפרשו שהרי עומד למות הילכך מקודשת:

א)נראה דרבינו גרס כאן בגמ' מ"ט [דנתן לה כספים הרי אלו מותרין] דכתיב אתנן זונה ולא האתנן ועל זה כתב כלומר וכו'. ולא כתב ובאתנן. כלומר כל מה שלקוח מאתנן ועוד דאי אמרת מה שלקחה בהמה מאתננה אסור א"כ היינו ולדותיהן שבא מן האתנן ומתניתין קתני ולדותיהן מותריי'. אמר קרא גם

שניהם הם ולא ולדותיהן. גם היינו רבויא לרבות שינוייהם כגון חיתין ועשאתן כולת אע"ג דגשתנו אסורין:

ובית הלל דרשי הכי. שניהם הם ולא שינוייהם ושינוייהם ולדותיהם מותרים וגם לאמרינן דאתי לרבות קשיא לב"ה דהא לא קא מרבי מידי מיניה:

פרט לפרה שאינה באה לבית. דכל מעשיה עושין בהר המשחה דמותרת להביא מאתנן:

וחכ"א בית לרבות את הריקועין. שאין מביאין מאתנן אפי' אחרי בית הכפרת מבחוץ לטווח הקיר להתם נמי קרינן ביה בית ה':

נתן לה מוקדש' באתננה הרי אלו מותרין. ועופות הרי אלו אסור' שהיה בדין שהעופות יהו מותרין:

ת"ל לכל נדר. להביא את העוף שבא בנדר ונדבה שאתנן חל עליהן:

פרט לדבר הנדור כבר היינו מוקדשין שכבר נדורין הן. הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דשל הקדש הן ייחסי חל אתננה עליהן:

אמר ר' הושעיא בהגי מוקדשין מיירי דישנן ברשותו. כגון פסחו וממנה על פסחו באתננה ואלביא דר' היא דיכול לקנות מפסחו מה שצריך:

דתניא אם ימעט הבית מהיות משה. כלומר אם נחסר לבית שאין לו מה שצריך לתקון הפסח כגון עצים או תבלין החייהו משה:

מכדי אכילה ולא מכדי מקח. כלומר אם נחסר לו מצורך תקון אכילתו יכול ליקח מעות מאחרים וממנה על שם פסחו ויקח מעות ויקנה מהן עצים לצורך תקון אכילת פסחו ואל יקח מאותן מעות מקח אחר כגון טלית או כסות:

ר"א אף מכדי מקח שאם צריך לטלית או לדבר אחר ממנה אחרים כו'. ומעות חולין ויעשה בהן צורכו שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן שאם הוצרך לו דבר שימנה אחרים עמו ויטען המעות לצורכו. לטעמא דר' דאמר אף מכדי מקח אתנן חל עליו אי לאו דמעטוי' קרא מנדר [דר' אליעזר סבר זה וזה גורם אסור אע"ג דהאי ולד בא מצד אחד של היתר של זכר [דאביו] של ולד אין בו איסור אפי' הכי כיון דיש באמו איסור זה וזה גורם להאי ולד ואסור ורבנן דמתניתין סברי זה וזה גורם מותר אבל עיברו כו':

ל"א מחלוקת שנרבעו כשהן מוקדשין אע"ג דבתר הכי עיברו ר' אלעזר סבר אמרינן [ביוזי] (בהא) מילתא למיקרב וולדותיהן הוואיל ונרבעו כשהן מוקדשין אבל נרבעו כשהן חולין ואחרא)נראה דצ"ל ואחר שנרבעו הקדישן הוואיל ונשתנו ד"ה מותרין עיברו הוואיל ונשתנו שהקדישן דברי הכל מותרין:

ורבא אמר רב נחמן כו'. ולמאן דאמר בשחיטת חולין טריפה אינה יולדת. שאין מתעברת משכחת לה האי ולד טריפה דקתני כגון שעיברה ואח"כ נטרפה:

חֲדוּשֵׁי אֲגָדוֹת — מֵהַרְשֵׁי"א

שנשתכחו היו כמו קרית ספר תורה שלא היה בהם ספק ואמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה שתהיה בידו כמו לפנים אתן לו את בתי עכסה גו' ומאי רבותיה וע"כ אמרו לדרוש שמה: (ע"ש שכל הרואה כו'). ואמר מאי ותצנח מאי אשמועינן שתצנח מעל החמור וקאמר דאינו אלא משל שנתן לה איש בעל תורה שלא יוכל לפרנס את אשתו כמו החמור שצועק על מזונותיו כך האשה צועקת על מזונותיה וע"כ אמרה תנה לי ברכה גו' שיוכל לפרנס אותי והשיב לה כי נתתי לך גולות עליית גו' כדאמרינן בברכות בעושין תורתן קבע ומלאכתן עראי שמלאכתן מתברכת מלמעלה וק"ל:

שם מאי יפונה שפנה מעצת בו' מפורש במסכת סוטה פ"ק:

שם תנא הוא עתניאל בו' ומה שמו יהודה אחי שמעון בו' פי' זה למדתי מפירש"י ב'פ' שופטים הא דכתיב שם יהודה יעלה גו' ויאמר לשמעון אחיו גו' משמע דלאו שבט יהודה ושבט שמעון קאמר אלא יהודה ושמעון אחיו ממש קאמר והוא עתניאל שהיה שמו יהודה ואחיו שמו שמעון וז"ש שם וילך יהודה גו' וילך משם אל יושבי דביר גו' דהיינו עתניאל שהוא לכדה כמפורש שם וק"ל:

שם הוא עתניאל הוא יעבץ בו' מהאי קרא דמייתי כתיב לעיל מיניה ולאשחור אבי תקוע גו' וכתיב ויהי יעבץ נכבד מאחיו ואמו גו' ובפ"ק דסוטה דרשינן ולאשחור אבי תקוע בו' הוא כלב וקאמר דהיה יעבץ נכבד בתורה מאחיו כלב כלעיל וקראו יעבץ שיען וריבץ תורה בו' כדמפורש בקרא ומשפחת סופרים יושבי יעבץ תרעתיס גו' כמפורש פ"ק דסוטה וקראו עתניאל ע"ש שענאו אל דכתיב ויקרא יעבץ גו' אם ברך תברכני בתורה בו' כמו שבקשה עכסה תנה לי ברכה דהיינו פרנסה ע"י שתברכני בתורה תהיה מלאכתי מתברכת וע"כ כפל לומר ברך תברכני וכל הענין נדרש לענין והרבית את גבולי בתלמודים ולא כמו שנאמר בלנישע ויאמרו בני הנביאים גו' הנה המקום גו' צר ממנו ולפי שביטל תורה יש לה כמה סיבות ע"כ ביקש עליהן והיתה ידך עמי שלא ישתכח כי השכחה היא סיבה גדולה לביטול שיאמר מה לי ללמדה כיון שהיא משתכחת ממני וכן שיודמנו לו ריעים כמותי שלא יבטלו אותי מתורתי וכן ביצה"ר שלא יבטלני ואמר ואם לאו הריני הולך בנסיסי בו' זה אינו מפורש בקרא אבל מכלל הן אתה שומע לאו מכלל לבלתי עצמי שלא ישגבני יצה"ר אתה שומע עצמי אם ישגבני יצה"ר ואמר כיוצא בדבר בו' ר"ל כיוצא בו שדרש לעיל קרא לענין תורה דריש ליה נמי הכא כן דכתיב רש ואיש תככים גו' בהאי קרא מקרי ליה לרב איש תככים אינו מופלג בחכמה כ"כ עד שמלמדו ואז מאיר ה' עיני שניהם כי גם הרב מקבל מתלמידו כמ"ש ויותר מתלמידי אבל אם אינו מלמדו קאמר באיך קרא עשיר ורש נפגשו ואין הרב שהוא העשיר רוצה ללמוד עם תלמיד שהוא הרש עושה כלם ה' שהקב"ה עושה דעת שניהם שזה הרב בדעתו הוא שלא יקבל כלום מתלמידו אבל התלמיד דעתו ללמוד לקבל הקב"ה עושה דעת שניהם שהרב עושה טיפש כי' וכה"נ דריש ליה ר"י לענין צדקה רש ואיש תככים גו' מאיר עיני שניהם ה' כי בנתינתו לרש גם הנותן זוכה להתעשר כדאמרינן גבי צדקה וקרא דאם ברך תברכני גו' לא דריש כולה לענין תורה אם ברך תברכני ב'פ"ו שמצינו בו ברכה לאדם ולנח והרבית את גבולי בבנים ובבנות היינו שלא יהיה להם מקום צר והיתה ידך עמי במשא ומתן כמ"ש לעיל מי שדר בעליונים בו' ועשית מרעה שלא יחא מיחוש ראש ומיחוש בו' שאלו אברים הם אשר מהם באים חושים הרוחנים וק"ל:

הדרן עלך מסכת תמורה

דף יד:

לא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון בו' כל הסוגיא מפורש פ"ק דגזיר ופ"ק דסוטה ע"ש:

דף טו:

בטלו האשכולות איש שהכל בו בו' מפורש בסוף סוטה ע"ש:

שם ליבא דאימעט מיגמר בו' עיין פירש"י ותוס' ליבא דאימעט לענין אותן ששכחו שלא ידעו להחזירן יק"ק דלמאי איצטריך למימר דלבן אימעיט (דא"כ) [דא"נ] היו לבן כראשונים מחמת שכחה לא ידעו להחזירן כדקאמר לעיל וי"ל. ויש לדקדק בענינא מאי דקאמר מימות משה עד שמת יוסף בן יועזר היו למדין תורה כמשה מכאן בו' למאי אי לענין שכחה הא הוה כבר בימי אבלו של משה ונראה דה"פ שהיו למדין תורה כמשה להבין דבר מתוך דבר וק"ל:

דף טז.

א"ל ליהושע שאל א"ל לא בשמים בו' ר"ל שאל מן השמים ויודיעך ההלכות ששכחת והשיב לא בשמים היא דמשמת משה לא נתנה התורה לשאל ספיקתיה מן השמים דלכך נקראת תורת משה אבל נתנה להכריע בספקות ע"פ הרויב כדין תורת משה דקאמר לעיל והוא הענין בעצמו שהשיבו שמואל ופנחס דאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה דהיינו משמת משה לא ניתן לשום נביא לחדש מן השמים אלא ניתנה לחכמים אם לטמא אם לטהר ע"פ הרויב והא דלא נקט נמי גבי יהושע מה"ט דאין נביא רשאי בו' דמקרא יליף לה ברפ"ק דמגילה מדכתיב אלה המצות גו' י"ל משום דיהושע גופיה שמען כבר מפי משה אלא ששכחן ולא הוה חידוש דבר כ"כ דבכלל אלה המצות גו' הוא וקאמר דמ"מ מן השמים לא נתנה להכריע ע"פ נביא ומה"ט אמרינן בעלמא דהחכם עדיף מנביא ודו"ק:

שם א"ל ליהושע שאל ממני בו' מיד תשש כחו של יהושע בו' פירש"י בעון שגרם להחליש דעתו של משה בו' ע"ש וי"ל עוד על שנתנאה יהושע לומר כן שיודע הכל והכא קאמר דבאו להורגו משום שפשע כיון שמשה היה עדיין חי והיה לו ממי לשאול משא"כ הנך דשכחן בימי אבלו של משה דלא פשע כלום דשכחה אונס מקרי וא"ל הקב"ה לומר לך א"א בו' כדקאמר לעיל דלאו בשמים היא אלא לך וטרדן במלחמות דכתיב ויהי אחרי מות משה גו' משה עבדי מת קום עבור גו' דהיינו שהתחיל לדבר עמו במלחמות כיבוש א"י ולא התחיל לומר לו הא דכתיב בתר הכי רק חזק ואמן לשמור ולעשות ככל התורה גו' וק"ל:

שם החזירן עתניאל בו' שנאמר וילכדה עתניאל גו' נראה משום דכל ענין נאמר ב' פעמים א' בספר יהושע ע"ש שכלב עלה שם ובספר שופטים ע"ש שבט יהודה ובשניהם כתיב ויאמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה גו' מה לו לקרית ספר שהרי לא ניתן לו לנחלה רק חברון כדמוכח מקראי וע"כ דרשו חד מהנך קראי לענין הלכות שנשתכחו שאמר ויעל משם כלב אל יושבי דביר דהיינו למקום מושב חכמים בדברי תורה לבא על הנך הלכות ושם דביר דהיינו דברים שנתוכחו עתה בהם לפנים קודם

רשייש

	
	

דף ב.

רש"י ד"ה לית ליה. דודאי א"ט סמיכה כו'. עי' מנחות (צג) תר"ה לרבנות:

תד"ה ור"מ. וי"ל דלמעוטי כו' וממילא אמר דאין השותפין סומכין כדאמר כו'. ול"נ משום דאית לן למעוטי מק"ו דתנופה כדאיתא בס"פ שתי מדות:

דף ב:

נמרא ת"ל ואם המר ימיר לרבות את האשה. עפרש"י. ול"נ דדריש ממלת המר לחודה דהוא מקור ימשמש לזכר ולנקבה דכל הס"ד דאשה אינה בתמורה הוא משום דכה"פ כולה אינה אלא בז"ז לכן אהני לן המקור לרבויהי. ונ"ל דה"ט דר"ש לקמן (יג) במשנה דליף למעוטי ק"צ ממעשר. ולא דריש למעוטי מדכתיב ל"י בלשון יחיד כמו דליף הת"ק. משום דמקור משמש לרבים וליחיד. לכן כמו דמרבינן אשה מהמקור אע"ג דכה"ע מקבר בלשון זכר כן ה"ל לרבווי צבור ושותפין אף דכה"ע נאמר בלשון יחיד. יבזה היה מתקורן ג"כ תמיהת התוס' במנחות (צג) ד"ה מיבעיא ליה. רק דיקשה לפ"ז לת"ק דר"ש דליף למעוטי ציבור ושותפים ממה דנאמר הענין בל"י ולא מרבי להו מהמקור:

שם אבל הכא כיון דעונש שאש"ב הוא דחנן אין הציבור כו'. והרמב"ם בריש ה' תמורה פסק דגם בקרבן ציבור אם המיר לוקה. וכ' הלח"מ והש"א תש"ו פ"ב דע"כ היה גורם כני' קמא שהביא רש"י אבל לאו שאין בו מעשה כו'. וכתב עוד הש"א דלגני זו אדרבה יהיה ראיה להרמב"ם דציבור ישנו באזהרה דלא ומיר דאל"כ ה"ל לאו שאש"ב ונ"ל לא יקחו ללמד שהאשה מוזהרת ע"י האיש ביבמות (פד ב) ולא ילפינן מהא דהשזה הכתוב אשה לאיש כו' האזיל דאש"ב. הא נובל למולף מתמורה דאף דא"נ בצבור וה"ל לאו שאש"ב ואפ"ה נשים חייבות. ואנכי תמה דאיך נקרא לתמורה לאו שאש"ב. כיון דכל יחיד ויחיד מוזהר עליה רק דהתורה לא הזהירה על ק"צ ואין זה אלא תנאי במה הזהירה. וכמו שאינו נקרא אש"ב מה שא"נ בקדש בה"ב. הכי נקרא לאו דשעטנו אש"ב האזיל ואינו אלא בצמר ופשתים יבשוע וטוי וגוז דוקא וכן שארי לאוין הרבה כיוצא בזה. וגדולה מזו חילקו התוס' ביבמות (ה) בד"ה יאכתי בשם ר"י ע"ש. ולגני שלפנינו צ"ל שאינו אלא אשגרת לישנא. ומה שהקשה הש"א על גי' דלאו שאין בו מעשה. הלא ריו"ח אמר לקמן לא תיתני מימר דביצורו עשה מעשה. נ"ל דאינה קושיא דמ"מ ה"א דאינו נכלל בכלל איש או אשה כי יעשו כו'. כיון דאינו עושה מעשה בדים ממש. ועוד דהרמב"ם לא פסק כריו"ח דבריש הלכות תמורה חשיב גס למימר בלאו שאין בו מעשה. ואפשר דסמין על סוגיא זו דסתמא דגמרא קרי ליה לאו שאב"מ. ותמיהני על הה"מ בפ"ג מהלכות שכירות שציד לומר דהרמב"ם כתב כלשון המימרא דחשיב גס למימר אבל באמת ס"ל דהטעם הוא כריו"ח משום דבדבורו בא לכלל מעשה. דהלא בריש הלכות תמורה כתב דמי שהמיר בקרבן ציבור לוקה ואין התמורה קודש. הרי דאף שלא בא לכלל מעשה מ"מ לוקה. ועי' בלח"מ בהל' שכירות שם שהסב כוונת הה"מ לדרך אחר:

שם עובד כוכבים מהו שימיר. הבה"ז והצ"ק הקשו אמאי לא נילף תחלת הקדש מסוף הקדש מסמיכה דאינה נוהגת בקרבן עובד כוכבים כמו דילפינן לענין יורש לעיל. ול"נ דלק"מ דבשלמא לענין יורש ילפינן שפיר דכמו דלענין סמיכה אינו נחשב כקרבן שלו לסמוך עליו. כן לענין תמורה אינו כשלו להמיר אבל הכא מה ענין תמורה לסמיכה למילפניהו מהדדי. תדע דהא גס קרבן נשים לא בעי סמיכה. ומדוע לא קאמר הש"ס לעיל דלהכי אינטיריך לרבווי נשים לתמורה דסמ"א דנילף מסמיכה. ובאמת ממירה אף שאינה סומכת. שוב מצאתי כדברי בתוס' מנחות (צג) בד"ה לפי והנך רואה שעלמנו דבריהם מהמחברים הנוכרים:

רש"י ד"ה בבולן רואה אני להחמיר. חוץ מן הנסכים דודאי אין מביאין. לכאורה יל"פ דקאי אף על הנסכים וס"ל כריה"ג במנחות (עג ב) וכלישנא דברייתא דאזרח איתא כר"ע. והגמרא דלא מפרשא כאן טעמיה בזה משום דסמכה בזה אהא דכבר מבואר שם בברייתא טעמא דריה"ג:

רש"י ד"ה המקדיש מוסיף חומש. אבל מימר אינו מוסיף חומש. ע"א כו'. אבל ביומא ובזבחים פי' דאתי לאפקוי המתכפר:

תד"ה ואין (בסופו). נראה למחוק תיבות משל ציבור:

תד"ה קתני (בסופו). היאך אפשר לעשות שליח. כ"ה גירסת הצ"ק. וק"ל דאם מטעם שליחות קאתינן עלה א"כ מצינו שליח לדבר עבירה. ומדוע לא הביא הש"ס בקלושין (מג) גס תמורה בין אותן שמביא שם למצינו בהם שליח לר"ע:

דף ג.

רש"י ד"ה ה"ג מ"ט לה' כתיב בהו. דכתיב איש איש מבית ישראל כו' שנאמר אשר יקריבו לה'. כצ"ל:

רש"י ד"ה ר"י היא. דקא משתעי לקמן בהא מילתא. נ"פ דיוכנו להא דלקמן (ד ב) ל"י ממנו עד בקר כו' מכלל דר"י סבר (לאו שאב"מ) לוקין עליו ע"ש. והגרי"פ במחכ"ת ל"ד כלל שהשיא כוונתו להא דמייאת הגמרא בסמוך א"ר אידי בר אבין כו'. וזה היפך הדרוש כי שם אדרבה אמר דבעלמא לשאב"מ אין לוקין עליו חוץ כו' ומימר ומטעם דביצורו עושה מעשה כדלקמן ועי' בתק"ה והרי בסופו. ובמכות פריך דר"י אדר"י ומשני הא דמיה הא דרביה:

תד"ה והרי. ולימא או נשבע או מימר כו'. תימה הכי מימר ילפינן מקרא בפרט דלקי. אין זה אלא לאחר דליף על כל לאו שאב"מ דלוקין עליו. ממילא גס על מימר לוקין. ונ"ל למחוק או מימר:

דף ג:

נמרא ריו"ח ורשב"ל אמרי אינו לוקה. כצ"ל:

שם אימר הג"מ לפייס א"ח אבל מילקא כו'. וכל הענין. לכאורה למאי דמסקינן חד ובשמו תשבע אתא לשבועת אמת דהיינו שבועת השומרינן וכדומה. וחד לקיים את המצוה. והנה בריש המקרא דובשמו תשבע בתרנויהון כתיב את ה' אלהיך תירא כו' ואמרינן במ"ר ר"פ מטות וכן בתנחומא שם והביאם רש"י בפיה"ת על הנך קראי 'אם יש כך כל המדות האלו אתה רשאי להשבע כו". וא"כ קשה הא דלא פסלינן שבועות פ"ז אלא החשור עה"ש. ומצאתי להרמב"ן בפיה"ת בפ' ואתחנן שהעתיק הגמרא שלפנינו בגירסא אחרת. ובשמו תשבע דא"ר ל"ל אא"ע לשבועת הדיינין דנ"ל משבועת ה' תהיה בין שניהם תנ"ע לשבועה דעלמא דשריין ואא"ע לשבועה דמצוה דנ"ל מן וכו תדבק תנ"ע לשבועה דחול. וכן הביא הילקוט

שם. והשתא לפי גירסא זו א"ש דלא בעינן כל התנאים הללו אלא לשבועה דמצוה או דחול אבל לשבועת הדיינין דקי"ל מן שבועת ה' כו' לא בעינן התנאים האלו. אמנס לכאורה גי' זו תמוה דמאי קאמר אא"ע לשבועת הדיינין דנ"ל כו' הא משם לא מוכח דשריא כדפריך אימר הנ"מ לפייס א"ח כו'. אבל לגירסת הילקוט א"ש דכן איתא שם אבל אשבועה אפילו מילקא לילקי. ויל"פ דהכי פריך אימר הנ"מ (דשריא שבועת אמת) לפייס א"ח (היכא דבאה לפייס כגון שבועת הדיינין) אבל אשבועה (דעלמא אפילו על אמת) אפילו מילקא לילקי כו'. שוב ראיתי להרמב"ן בס' המצות מ"ע ז' שפירש כן כמש"כ. ובגירסת הילקוט שהבאתי מיושב היטב פירוש זה מכל הגמנומים שכ"ע במג"א שם. וראיתי במג"א שם עוד שגנה שכ' שהילקוט הביא שתי הגירסאות. ול"ד דע"ש שלא הביא רק גירסא זו הנכונה שהבאתי בשם הרמב"ן בפיה"ת. אלא דבזה הביא ב' נוסחאות או דילפינן מדכתיב ובשמו תשבע ב"פ. או מן ובשמו תשבע ומן וכו תדבק כגירסת הרמב"ן שם:

רש"י ד"ה וזו היא שבועת ביטוי. אבל שבועת העדות כו' מביא כו' אשם. אינו מדוייק דשבועת העדות היא ג"כ בעולה ויורד:

רש"י ד"ה ומאי שנא. דממעט אוכל ולא אבל מקרבן. וכ"ה בתוספות. ותמוה דבזה ליכא פלוגתא דלכ"ע חייב בקרבן וזהו להטיב לכתוב בקרא. וכוונת הגמרא בלמעוטי אוכל ולא אכל היינו ממלקות. וכן איתא בשבועות שם להדיא בגמרא וצנ"ג:

דף ד.

רש"י ד"ה ל"ת חרש. דמשמע בין קללה סתם כו'. בשבועות (לה) במשנה איתא המקלל עצמו וחבירו בכלן עובר בל"ת. משמע דבלא שם או כינוי אינו עובר. ובאמת ל"י מהיכן למדנו דבעינן דוקא שם או כינוי דאי מן בנקבו שם כדכ' לקמן א"כ ניבעי שם המיוחד דוקא לרבנן דר"מ כמו בלבויו ושם (לו) אמר ר' ינאי על הא דהמקלל עצמו כו' ודברי הכל ע"ש בפרש"י. ועי' מהרש"א שם בסוף הפרק:

רש"י ד"ה ע"א. וילפינן בסנהדרין כו' ג"ש כו'. שם לא נזכר ג"ש אלא בנין אב וע"ש בתק"ה מאי ל"ת (שבע"ב). ומש"כ וכי היכי דהתם ליכא אלא מלקות גרידתא כו' ל"י מאין פסיקא ליה דהתם סגי במלקות גרידתא:

רש"י ד"ה ואיב"א. כלומר דהאי קרא כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה זו תרומה. וקאמר רחמנא לא תאחר כו'. כצ"ל:

תד"ה מלאתר. דלכך קרי לתרומה דמע לפי שנוהגת בלא. כצ"ל. ונראה דלפ"ז מה שנאמר בעלמא מדומע פירושו שעושה את החולין דמע דהיינו תרומה [אח"ז ראיתי שקדמני בזה התוי"ט בפ"ג דתרומות מ"א בשם הרמב"ם]:

תד"ה היו. עשרה מן השניה כו'. לפי מאי דמסקי דכל המאה של הראשונה מתקנים הל"ל כאן אחד עשר וחלק תשיעי:

בא"ד ובדמאי מיירי כו'. תמוה דא"כ איך אמר ר"א עלה דלוקה התנן בפ"א דדמאי מ"ד אם הקדים מע"ש לראשון אין בכך כלום. ועי' בתוי"ט במשנה שלפנינו:

תד"ה ואיתמר. ויל"פ על הראשונה אם קבע מעשרותיה בתוכה. כ"ג דצ"ל ור"ל בעצמה לא בחברתה. ואע"פ שהקדים מע"ש שלה קודם למע"ר דחברתה אין בכך כלום וכמש"כ הצ"ק בפירש"י ע"ש:

דף ד:

רש"י ד"ה ל"א. משום דהוי מימר לאו ששוה בכל כו'. גס מלאתר דומעך ל"ת הוי לאו השוה בכל. וע"כ כוונתו כמש"כ הרמב"ם בפ' יבחצורו ריש הלכות תמורה שהאלו לתמורה כולל הכל. והעשה והיה הוא ותמורתו יהיה קודש אינו ציבור ובשותפין:

בא"ד שאם ישראל גרשה הדר מצי כו'. כצ"ל:

תד"ה וכל. דלא סמין מכל מתנותיכם תרימו. כצ"ל וכן לקמן ובדבור הסמוך:

בסה"ד אבל מכל מתנותיכם אפשר לקיימו אפילו אם לא עבר הלאו. אולי יכוונו באם הקדים קודם ראיתי פני הבית דאז לא עבר כיון דא"ח עדיין מה"ת לתרום עי' תוספות עירובין (לא ב) ד"ה ומה. או דר"ל דהאי מכל מתנותיכם כתיב גבי לויס והם לא עשו האיסור רק הבעה"ב המפריש:

דף ה.

תד"ה מיתביי (בסופו). ומש"ה פריך לרבא אף דלא מהני לילקי. כ"ג דצ"ל:

דף ה:

גמרא ורבא התם כו' וס"ל כריו"ג. כה"ג בב"מ (צה ב):

שם א"ל רבא ש"ה דא"ק מכל מתנותיכם תרימו וגו'. כצ"ל:

שם ש"ה דא"ק ולגדר לא ירצה. מפרש"י משמע דגרים לא"ק כי לא לרצון ועי' בפירושו לקמן בדף הסמוך בד"ה מהיכא:

רש"י ד"ה בבכור נאמר ל"ת. כגון גיזה ועבודה. זה אסור אפילו בשאר פהמו"ק שיש להם פדיון. וה"ל לפרש לענין לשוחטנו באיטלו ולשקלו בליתרא. וכן פירש בעצמו בב"ק (יג) וכ"פ התוספות לקמן (ח):

רש"י ד"ה אבל נמכר הוא. שאם נפל בו מום כו'. בריש מע"ש איתא דמוכרין אותו תמים חי. והביאה הגמרא לקמן (ו ב). וכן בב"ק איתא בבריייתא זו ונמכר תם חי. ואולי משום דר"ג אמר לקמן (שס) דבזמן הבית א"מ אותו תמים חי לכן פירש בבע"מ דנמכר בכל זמן. ומש"כ למוכרו לכהן. אולי משום הא דר"ח לקמן (ח ב) ע"ש וכמש"כ שם ע"ד:

רש"י ד"ה ואינו נמכר. הואיל ואיתקוש אהדיי מעשר ובכור בדלקמן. לקמן איתא דלמדין מהדדי בגז"ש דעברה עברה:

רש"י ד"ה מכל מתנותיכם. את תרומת ה' ת"ג. בעלמא פירש דמרבווי דכל משמע אפילו ת"ג:

דף ו.

נמרא (ברה"ע) ותניא המקדיש תמימין לבד"ה כו'. כ"נ לכאורה להגיה. אבל י"ל דכוון הש"ס למ"ז דפ"ד דשקלים לדברי ר"א ע"ש ועמש"כ בגיטין (פה) בס"ד:
רש"י ד"ה ש"ה דכתיב השב תשיב לו. כנ"ל וכן לקמן:

דף ו:

רש"י ד"ה בשינוי קונה. ולרבא לא קניא אלא היבא כו'. כנ"ל:

נמרא (בסה"ע) רבא אמר ל"נ כו'. תירוצ כזה אמר רבינא ביומא (סנ ב) על מחוסר זמן ורבא תירץ שם בע"א. לכן נראה לגרוס גם כאן רבינא:

דף ז.

נמרא ואלא ל"ת דמעוך כו' מפקינן לבמת יחיד. עמש"כ בזה בס"ד בשלהי זכחיס:

רש"י ד"ה רבא אמר כגון שהומם. דכרעי' דראשון הוא. ר"ל והראשון כבר הוברר ע"י גורל לכן לא נצרך השני הנרלה לכ"ע ועי' לשונו ביומא. ועמש"כ ברה"ה (ה ב) בק"א להט"א בד"ה כגון שעברו עליו ב' רגלים והיחס:

רש"י ד"ה מתקף לה רשב"ל. שמא כו' דילקה משום לא תקדישו כו'. סיננן הסוגיא מוכח כפירשו לקאי אהקדיש ודלא כפי' התנא' דקאי אהקטרה וזריקה מדמסיק כיון דשציק תמים ואקדיש בע"מ. וכן רבא אמר השתא כו' אפי' מקדיש כו'. אלא דק"ל לפי' זה מאי פריך ליה ריו"ח מהא דעובר משום ה' שמות דילמא התם מיירי במקדיש בע"מ שהי' תם מעיקרא ולא מיירי במימר. ונ"ל לדעת ריו"ח הוא דמימר בע"מ אינו עובר על כל תקדישו נוסף על לאו דלא ימיר. והשתא הוכחתו יפה דמכדי אלאוי קמהדרי ואי בתמורה נמי איתא הלאו דכל תקדישו (ונמוייק היטב מילת נמי) ששה הייזן:

רש"י ד"ה שמא. ותפסה בתמורת בהמת קודש תמימה. וכ"כ שם בפי' על המשנה. והוא לשיטתו לקמן (כו) דרע ברע לא עביד תמורה וע"ש בתנא':

תד"ה אפילו. וה"ה מקדיש לדמי עולה. עי' בכ"מ ריש הל' איסורי מזבח. ומש"כ דהמקדיש נקבה לעולה ולקוי. ל"י מנ"ל הא. די"ל דאע"נ דא"ר לעולה כיון דראוי' נשום קרבן לא בזיא מילתא ולא לקוי. וכן רבא ל"א אלא מקדיש ליה לדמי נסכים דמשמע בע"מ דוקא אבל תמים לא אע"נ דלא חזי הוא בעצמו לנסכים:

דף ז:

רש"י ד"ה על לאו שבכללות. ושחיטה מלא תקריבו אלה כו'. כנ"ל:

נמרא (בסה"ע) דבזה"ז נמי מוכרין אותו תמים חי. עמש"כ בס"ד בפ"א דמע"ש מ"ב:

רש"י ד"ה לא בחטאת. משעת הקטרת אימורין ואילך זוכה בבשר. כנ"ל:

בסה"ע כלומר מאי דקתני בברייתא. עמש"כ בס"ד בנדרים (כו). ויתורן ג"כ תמיהת רש"ל בעירובין (לו) על רש"י ותוספות:

דף ח.

נמרא והני הוא דלא מזבני כו'. כ"ה גי' הצ"ק כמו שהוא בגליון. ונראה דר"ל דהמה אינם יכולים למוכרו לכהן אחר שיקריבנו כיון דהם בעצמן א"י להקריבו וכמו שהביא רש"י שם מגמרא דצ"ק ודלא כהתנא' שם:

רש"י ד"ה מ"ש דידן. והשתא לא אסיק אדעתיה סיפא כו'. ביבמות שם במשנה ליתא להאי סיומא י"אכלו במומן ויתכן דרב משרשיא הוסיף זה מעצמו ליתר ביאור וכמו שהביא הלשון משחררין אע"נ דבמשנה הגי' ושחררו ורבא הוא דתיקנה אימא כו' ומשחררין. ועמש"כ בגיטין (מב ב) בס"ד:

רש"י ד"ה לא אמר ב"ע. שהפקידו כהן אצל כו' ונשבע והודה כו'. כנ"ל:

דף ח:

רש"י ד"ה ה"ט דישראל אסור. לקנות בכור תם כו' משום דסתם בכור תם כו'. משמע דבע"מ מותר למוכרו לישראל. וקשה לפ"ז מאי קאמר מר זוטרא לקמן ל"ס לכו הא דאר"ה כו' דלמא במומיו זבני ליה יברא"ש ברי"פ כל פה"מ גרים להדיא דא"ל שמכר לנו פלוני כהן במומו. ועוד דגם בע"מ נמכר בזול לפי שא"נ באיטלו וא"נ בליטרא כלאיתא בבכורות שם. וכן פי' בעצמו לקמי' דאסור לקנות בשר בכור מכהן. וכ"מ מפירשו בחולין (מד ב) במש"כ ר"ח כהן הוה וכמש"כ המהרש"א שם בכוונתו. אלא דל"ד במש"כ דלויכא למ"ד דאסור כו' דטפי הל"ל דר"ח עצמו אוסר. ועמש"כ (לעיל ה ב) בדבריו:

תד"ה דלמא. ופריך והאר"י אין רואין כו'. יתכן שהי' לפנייהם הגירסא כאן רב יהודה כלאיתא בבכורות יכמו שהעיר הגרי"פ לכן לחנם מחקו בד"ח תיבת יהודה:

דף ט.

נמרא ולכתוב לא יחליפנו כו' אי כתב הכי ה"א תצא זו ותכנס זו כו'. משמע דלשון חליפין מישתמע הכי. וק"ל מלקמן (כו ב) קדשי ב"ה אמר חליפת זו כו' לא אמר כלום תחת זו כו' דבריו קיימין. ואמר אביי שם דתחת מישתמע לישנא דאיתפוסי ולישנא דאחולי כו' גבי קדשי בד"ה כו' לישנא דאחולי הוא יא"כ לישנא דחליפין אמאי לא"כ מי גרע מלישנא דתחת וצ"ע:

שם מי מתפסי בדבר שאינו שלו. ק"ל אלמה לא הא תנן ברפ"ד דגזיר הריני גזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני כולם גזירים. ומוכח שם בגמרא דהוא מטעם התפסה ועי' בסוגיא דשבעות רפ"ג בפלוגתת אביי ורבא ובר"ן שם באורך. ולכאורה י"ל דכיון דלישנא דחליפין הוא תצא זו ותכנס זו. ובכזה אינו יכול לעשות בשל חבירו כדמוכח במרובה בסוגיא דצנועין. אבל ז"א לפי חילוקי התנא' שם בד"ה הוא דאמר בצנועין. והה י"ל קצת. אבל קשה דאם לשון חליפין אינו משמע אלא שתצא זו ותכנס זו ואפ"ה אמר רחמנא דנתפסת קדושת תמורה בלשון זה וכדתנן לקמן (כו ב). אלמה תנן התם מחוללת אין זו תמורה יצ"ע:

שם ת"כ דריו"ח כשם שא"מ שנים באחד כך כו'. כנ"ל:

דף ט:

גמרא וגיתק לעולה מהו שימיר בו. פרש"י סתמיו' לשם עולת נדבת ציבור קאי. תמוה דלקמן בס"פ אמרינן דלמ"ד דלנדבת ציבור אזלי פשיטא דאינו עושה תמורה. ובעיא דר"א הוא אליבא דר' אלעזר דס"ל דלנדבת יחיד אזלי ועושה תמורה ע"ש:

שם משום דבההיא קדושה הא איתמר בה ח"ו. הצ"ק הגיה הא אימר. ולפמש"כ הרמב"ם בפי' ריש תרומות בשם תרומה ע"ש ובמש"כ שם בס"ד. א"ש לנכון גי' זו שלפנינו:

שם אמר אביי כו' אי גוף אחר באותה קדושה כו'. כנ"ל בריש וכן לקמן ה' פעמים וברש"י פעם א':

שם והוסיף עליו חומש וחיללו על חבירו. כנ"ל או דצ"ל על אחר:

שם (בסה"ע) מי אמרי' באשם קמא הוא דמוסיף (ר"ל אע"נ דנשתנה לקדושה אחרת כגון באבד כו') אבל כגוף אחר כו' אין מוסיף חומש (בדף הסמוך) א"ד כל אותה קדושה מוסיף חומש. כנ"ל. ולהלן צ"ל כגוי' שלפנינו כהצ"ק:

רש"י ד"ה ואת"ל. משום דבההיא קדושה כו'. רש"ק מח"ז. והוא תמוה:

רש"י ד"ה אי שני גופין. אבל הכא כו' דהאי חזי למזבח הקדש שני כו'. ר"ל הקדש שני מחדש. אבל יותר נראה להגיה הקדש ראשון:

רש"י ד"ה אי שתי קדושות. אלא אבד והפריש אחר כו'. כנ"ל:

דף י.

גמרא אי לאו דרבי רחמנא מלבד אשר תשיג ידו ה"א כו'. לכאורה לא יהא רשאי ללות ולהביא קרבנותיו וכדדרשינן בערכין (ל ב) והשיגה ידו שלא יליה וינאל. אבל נראה דזה לא אינטריך לאשמעינן דפשיטא כיון דלוא משלו הוא מביא:

שם מאי הוה עלה. קשה הא נפשט מהא דא"כ מצינו ציבור ושותפין עושין תמורה. ועי' כה"ג שבת (כב ב) ובתנא' ורא"ש שם:

רש"י ד"ה א"ד סוף סוף מכח קמא כו'. כנ"ל:

רש"י ד"ה לענין כפרה. לאשמעינן כו'. כנ"ל תיבה אחת:

תד"ה ואזדא (בסופו בע"ב). ומייתי ליה בבכורות (יד) מקרא. בעניותי לא מצאתי שם מפורש. ונ"ל דצ"ל ומייתי ליה לקמן בבכור מקרא. וכוננתם על הא דדרשינן לקמן (כה) יכול לא יקדישנו בבטן ת"ל אשר יזכור כו':

דף י:

גמרא אמר לי' הב"ע באבר כו'. כנ"ל:

רש"י ד"ה איתביי'. וקתני לא שלמין בהן. וכ"פ התנא'. לכאורה יל"פ הקושיא מרישא מן לא אברים בעוברים:

רש"י ד"ה אי ר' יהודה. דהאי תנא הא סברא א"ל מדקמהדר לי' ר' יוסי כו'. עמש"כ בחולין (סט ב) דלא מקשי כאן מהא דר' יוסי דע"ז משני שם דטעמא דנפשי' קאמר. אלא דמקשה מלישנא דת"ק גופא דמקאמר אין ממירין כו' מכלל דמיקדש קדשי וכ"מ בתנא' לקמן ד"ה הא מגי בסופו. וא"ת א"כ מדוע לא מקשה לב"פ דמקאמר אין ממירין עוברין מכלל דמיקדש קדשי. י"ל דכמו דשני לעיל לקדושת דמים ה"נ לק"ד:

בא"ד ור"ש הוא דהוי ב"ז כו'. כנ"ל:

רש"י ד"ה כגון. ובתמורה לא דדרשינן כו'. כנ"ל:

דף יא.

גמרא השוחט את החטאת ומצא בה בן ד' כו'. ברמב"ם פ"ד מהלכות תמורה ה"ו בהגהת מהרי"א מביא גי' בן שמונה חי בגסה כו'. ותמוה דחטאת נקבה ליכא מן הגסה:

שם ותניא אידך כו' ונאכלת בכ"מ ונאכלת לעולם. כנ"ל דללקמן (כה ב):

שם ל"א אבל בלאים כו' הלין הוא דל"ק כו'. נראה דגם לל"א זה הקושיא הוא ממקדיש ולד ויצא דרך דופן וכ"מ מפרש"י רק דהוסיף סיומא דבריייתא:

רש"י ד"ה ה"ק מקדישין כו'. ודקתני סיפא בהך ברייתא. הונה בגליון מתניתין והוא מהצ"ק. ולפמש"כ בנדרים (כו) בס"ד א"ש הגירסא שלפנינו ע"ש:

תד"ה הא מגי. מדקמהדר ליה רבי יוסי והלא כו'. כנ"ל:

תד"ה ה"ק. ונראה דמש"ה דחיק רש"י כו'. ול"נ עוד משום דעל עוברין תני אבל לא ממירין לכן שייך שפיר למיתני גבי אברין וממירין:

בא"ד ועוד דבמתניתין גבי חומר כו'. זה יישב רש"י בעצמו שפיר:

תד"ה השוחט. כגון שעירה. כנ"ל:

דף יא:

גמרא חוץ מדמי אותו אבר שבה. כנ"ל:

שם רבא סבר לה כר"א. (נ"ל דר"ל דאסבר לה להא דמודה ר"י כר"א). ור"ש לא סבר לה כר"א. (פירוש לא אסברה להא דמודה ר"י כר"א אלא דוקא באבר שבגטילתו היא מתה מיל) אבל דיינא דר"א כ"ע ל"פ דהוי נבלה מחיים. וזוה מתורץ הצ"ע דהלח"מ ברפט"ו מהלכות מעה"ק על הרמב"ם. וכן ר"ש מצי סבר דטרפה אינה חיה. ונ"ל דהני אמוראי פלוגי ג"כ בעברין ומיזם דנידונין בכבדון והיינו באבר שהנשמה תלויה בו כלאיתא בערכין (כ) במשנה. והא דאמר שם בגמרא זה"כ כו' לאתניי מן הארכובה ולמעלה סתמא כר"ח דכאן. ולכאורה מפני זה ה"ל לפסוק כוותיה. אבל הרמב"ם שם נראה דפוסק כר"ש ולכן לא הביא ג"כ הא דמן הארכובה ולמעלה. ואולי סמך על פשטות לשון המשנה דשם דלא אמרה אלא ראש וכבד דהיינו דבר שמתים מיד בגטילתן:

שם בעי רבא הקדיש אבר לדמיו כו'. ערכין (ה):

שם דתניא לא תגזו בכור צאנך אבל אתה גזוז כו'. בכורות (ט ב). ולשם כוונה התוספות בד"ה התם והמציין השתבש:

שם ת"ש האומר מה שבמעיה כו'. לעיל (י ב):

רשי"ש - תמורה

רש"י ד"ה באומר הרי עלי כו'. ל"א ירושלמי כו' הא מייתי בהמה שאין כל הגוף שלו. כצ"ל:

שם כגון דאמר כוזא מן הדא בהמה כו' כלומר שוה זו מבהמה זו כו'. לכאורה זה הוא כמקדיש דבר שאינו שלו:

רש"י ד"ה בעוף מהו. לרבי יוסי קבע"ל כו'. הא ללא פירש אפילו לרבי יהודה ובאבר שהנשמה תלויה בו יכפירוש הרמב"ם כחצבורו סם. הוא משום דקין זה לא מוכח מקרא (לרבי יהודה) דכל אשר יתן כו' דכתיב ביה בהמה. אלא דיליף מערכין ומים עיין בסוגיא דערכין (ד' ב. ה א) א"כ פשיטא דה"ה בעוף יע"ש בלח"מ ובפ"ה מהלכות ערכין הי"ל:

רש"י ד"ה הקדיש אבר לדמיו. מי אמר לרבי יוסי מדאקדיש חד אבר כו' ומיגו כו'. הנה היפך המינוגת מסדר הגמרא ועמש"כ כזה בערכין סם ועמש"כ הלח"מ שם בהלכות ערכין:

רש"י ד"ה היא שלמים וולדה חולין. דלדה"ב אין העובר קדוש. הן למ"ד דעובר ירך אמו הוא ואם שיירו אינו משוייר. קדוש העובר מיד מכח האם עי' בתוספות לעיל ד"ה ואזא רייו"ח לטעמיה. אלא דר"ל אפילו למ"ד וולדות קדשים ממעי אמן הן קדושין. ועי' בהנהגת מוהר"ב רנשבורג:

דף יב.

במשנה ואין מי חטאת נעשין מ"ח כו' ואין בה"פ עושה ב"פ. כצ"ל:

נמרא ארחב"א אריו"ח ראב"י היא כו'. וקיים דבריו הרע"ב בפ' הא' וסיים כ"נ פי' משנה זו וכ"פ במס' תרומות כו'. ותמיהני כיון להגמרא דחי ליה מפני מימרא דרבין אריו"ח מאן ספין כו' לקיימו:

תד"ה אין המדומע. ואם יש בשניה שיעור כדי לבטל כו'. מלשון זה משמע דהחולץ שבדומע לא מצטרפי לטבולו וכדעת הרמב"ם שהבאתי שם בתרומות ודלא כפרש"י:

תד"ה ואין המחומץ. לכן גל"פ כגון כזית שאור כו'. כצ"ל:

דף יב:

רש"י ד"ה מטהרת ברבייה. דאין השאובין פוסלין כו' אלא כו' כ' סאין. התני"ט בפ"ה דתרומות מ"ו הביא את הב"י שכ' בשם רש"י דנזיר דבעינן כשרים כ' סאה ורביעית (כצ"ל). ובמחכ"ת ל"ד דהרי מסיק שם דבטלוה והעמידו על כ"א סאה. ועי"ז סובב כוונת הב"י ע"ש:

רש"י ד"ה אלא הא כו'. לא ר' אליעזר כו'. כצ"ל בי':

רש"י ד"ה אלא לפ"ח כלים. ויוסף ב"ח היא. הס"ד ומתחיל דבור שנפלו למקוה:

תד"ה אלא אר"פ (שבע"א). ור"י השיב כו' אבל אם רובן שאובין אפי' אם ידרו אח"כ מ"ס כו'. כצ"ל:

בא"ד דבכ"מ בהש"ס מצינו דמן מעיקרא כו'. גדולה מזו תמצא בשבועות (לז) לפי' קמא דבתמ"ה מאי ע"ש:

בא"ד אבל ע"י רבייה והמשכה כשר לכ"ע שאם יש כו' מותר למלאות בכתף כו' עד שיתמלאו וההיא דפ"ד כו'. כצ"ל ור"ל ולא תקשה משם דמשמע דבעינן שיתערבו קודם שיגיעו למקוה ועי"ז תירצו ונראה לקתני שנתערבו כו'. וכ"נ שהבינם התני"ט במקואות שם:

דף יג.

רש"י ד"ה שלשה שדות. ומש"ה עושה מלא מענה לכל צד דשמא לא' לב' ראשיה כו'. הר"ש כפ' י"ז דאהלות הקשה עליו דלכתי ס"ם הוא כו' והביאו התני"ט כאן ע"ש. ולעד"נ דלח"מ דזה הכל נקרא ס' אחד אם נתגלגל עצם עד כאן או לא. ומיזא להא דכ' התוס' בכתובות (ט) בד"ה ואב"א דשם אונס חד הא. ועיין באחרונים בכללי ס"ם. ולכאורה הייתי רוצה לתרץ בסברת התוס' בנהג (כו) ד"ה חומר ע"ש הבאתיה ברי"ה (כט) ועמש"כ שם ובכתובות ספ"ב:

רש"י ד"ה לרבות שוגג. והמיר לבן דגבי קדשים כו'. כצ"ל ומלת זו למחוק:

תד"ה שלש. אבל מה שפרש"י כו' דפי' כו' הן בח"פ דהעפר מטמאן. כצ"ל:

במשנה הציבור והשותפין א"ע תמורה כו'. ור"ש אומר בלשון אחר יצאו קרבנות ציבור. וכ' התני"ט דלדינא אין ביניהם מחלוקת וע"ש דלשונו מנומנם והכי הל"ל דגם לת"ק העיקר תלוי בבעל הקרבן אם הוא יחיד או צבור ושותפין. ללא ימיר היינו בעה"ק וקאמר בל"י ממילא משמע דהוא יחיד:

רש"י ד"ה אי קרבן. דדריש לעיל מהא מילתא כו'. כצ"ל:

דף יג:

נמרא מאן שמעת ליה האי סברא ר' אליעזר. כצ"ל בלא י' וכן בכה"ע וברש"י:

רש"י ד"ה ל"א. תמורת שמו שא"ח אלא ע"ד הראוי סברא היא. כצ"ל:

רש"י ד"ה לנדבת ציבור אזלו. לשופרות. כצ"ל:

דף יד.

במשנה שקח"צ דוחין כו' ואת הטומאה. פי' הרמב"ם (והרע"ב אחריו) והוא שיהיו רוב הכהנים טמאים. ול"י מנ"ל זה. עיי' ביומא (ו ב) פלוגתת ר"נ ור"ש בטומאה דחווה או הותרה והנ"מ שביניהם ילא נזכר שם רוב. ולא אשכחן רוב אלא בקהל ולענין פסח בפסחים (עט) במשנה נטמא הקהל או רובו או שהיו הכהנים טמאים. ומלל"ק או רובן כלאמר בקהל משמע דבהם לא תלי הדבר ברוב. (ודע דמשמע לי דבעזמות הפסחים כל המשמרות שוות. ובשלהי סוכה דתנן בגי"פ בשנה היו כה"מ שוות כו' יפרש"י בגי' רגלים. ו"ל דעה"פ נכלל ברגל שלו. או ללא חשיב רק אותן שיש בהן הנייה לכהנים וכפרש"י שם ובפסח אין להם הנאה של כלום. אך אמר שם ושאר ק"ץ ואמרינן בגמרא לאתניי פהע"ד ש"צ כו' יהרי בהם ג"כ אין לכהנים כלום). ובפי' הרמב"ם בפ"ז דפסחים במשנת ה"ד באים בטומאה כ' ג"כ כשנטמאו רוב הכהנים. והוסיף ג"כ או כשנטמא רוב הקהל. וזה תמוה ביותר דמה לי טומאת קהל בקרבנות ציבור. הלא גם יחיד טמא משלח קרבנותיו. ובחצורו פי"ד מהלכות ביאהמ"ק הי"ד כ' אם הי' רוב הכהנים נכנסים שם בירושלים כו' ע"ש. ול"מ מקור למה שתלה בירושלים. כי לענין פהע"ד ש"צ אמרינן בהירוית (ג) דהולכין אחר רוב יושבי א"י. ולענין פסח אמרינן בפסחים (צד ב) אחר רוב העומדין בעזרה. ובחצורו פי"ז מהלכות ק"פ הל"ו כ' משערין בכל הנכנסין לעזרה ועד שהן מבהין קודם שתכנס כת הראשונה כו' וי"ע בכ"ז:

רש"י ד"ה קה"י חייבין באחריותן. כלומר יש מהן כו'. ועי' בתני"ט ביאור כוונתו. ולפי"ז קשה מאי דשקיל וטרי הגמרא בהא דעושין תמורה. נימא דיש מהן תני וכן בהא דמקשה בגמרא על בבא דנהגות

בזו"ג נימא דיש מהן קתני והיינו בשלמים וכדמסיק בואב"א. וצ"ל דכ"ז אינו אלא משום יגדיל תורה ויאליך. ותעד דרישא משני כי קתני בבהמה קתני. ובמציעתא משני האיכא עולת העוף:

בא"ד כגון קרבן עולת יולדת. הא ללא נקיט גם חטאתה משום דהיא באה מן העוף אף בעשירה. והגמרא תירצה לרישא דבבהמה קתני. ועי"ל משום דתני ובאחריות נסכיהם והחטאת א"ט נסכים. אבל עולת בהמה דיוולדת טעונה נסכים כדאיתא במנחות (צא ב). ויותר נראה דתחת וקרבנה שמחק הצ"ק (וכן בהרע"ב ליתא) צ"ל וחטאתה:

רש"י ד"ה שכחי כשר למוספין. ובלבד שיקדמו כו'. ועי' ר"ה (ל ב) בתוס' דגם אחר התמיד יכול להקריב המוספין:

בהרע"ב מנחתם ונסכיהם של קרבנות ציבור קרבים אפי' בלילה אפי' למחר. ל"ד דבקרבנות יחיד נמי דינא הכי. ובזבחים (מז) איתא אדם מבזא א"ז היום ונסכים מוכן עד עש"י. וכן לקמן בגמרא דמקשה ונסכים מי קרבי כלילה מדתניא דנסכים כיום ולא משני הא בק"ץ והא בק"י:

תד"ה וכל. לכך נ"ל דל"מ קרב בלילה אלא מג"ס. ובגמרא צריך למחוק בבא דבין כיום ובין כלילה כו'. וכן ליתא לקמן (בע"ב) וכן מח"ז הכ"ח ביומא שם:

שם ומש"ה ניחא דל"מ הכא דלמא א"ק ליקרב כו'. לכאורה הני קראי דמייתא הכא מוכחי דקדשי ליקרב:

בסה"ד אלא דמהדר לפרוכי אף מרישא לפי כו'. כ"נ דצ"ל:

דף יד:

גמרא כתב לך את הדברים האלה. כצ"ל וכן לקמן:

שם אלה תעשו לה' במועדיכם. מציין בטעות כי הוא בסוף פנחס:

שם לעולותיכם. כצ"ל בל"ו:

שם הא אינו מדבר אלא במנחת חוטא ובמנחת קנאות. כצ"ל:

ד"ה אלא לעולם לאקרובי. דנזירות קרבי בבמת יחיד. כצ"ל:

תד"ה אלא (בסופו). ואם אמר הריני מנלח על מאה עולות כו'. ספרי פיסקא ל"ח הביאו רש"י בפיה"ת:

דף טו.

רש"י ד"ה עשר שנים. וכתיב ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים כו'. כצ"ל וכן בתוס':

בא"ד שכך מפורש כו' ושמואל מת וגו' וכתיב בתריה ויאמר דוד כו'. קרא דויאמר כו' כתיב מוקדם (שם כז א). וקרא דשמואל כו' כתיב (שם כח ג). ובתוס' ליתא מלת בתריה:

בא"ד הרי ארבעים וט' צא מהן ט' שנים כו'. כצ"ל וכ"ה בתוס':

בא"ד וה"ג כו' ישנה אחת שמלך שאול ושמואל ושתים שמלך שאול בעצמו. כצ"ל:

תד"ה ושלשים. וכתיב ויהי מיום שבת הארון כו' ויהיו עד עשרים שנה. בקרא ליתא למלת עד. ואולי זהו הוספה מהתוס' לביאור ולומר דהנך כ' שנה הוא בס"ה עס הז' חלשים שהי' בשלה פלשתים:

בא"ד מצינו יג"ש לשמואל ושאל משמת עלי עד שמלך דוד ול"ו לדוד כו'. כצ"ל:

בא"ד ועד בכלל והיינו שנה עשירית שמלך שמואל כו'. כצ"ל. או דצ"ל וה"ג עשר שנים מלך שמואל כו'. כדאיתא בפרש"י:

בא"ד דכתיב בשנת ארבעים למלכות דויד נדרשו וגו'. וצריך לומר כו'. כצ"ל:

בא"ד וי"מ למנות י"ג של שמואל שהרי כל שנותיו כו'. כצ"ל:

בא"ד וקי"ל דמ' שנה שפט עלי א"י. קרא כתיב בשמואל (א' ד יח):

דף טו:

גמרא הבאים מהשבי בני הגולה כו' צפירי חטאת כו'. כצ"ל:

שם ורבים מהכהנים והלוים כו' זה הבית בעיניהם בוכים כו'. כצ"ל:

שם אלא אילים וכבשים כנגד מי. כצ"ל:

שם אם רבו מטהרין טיהרו. כצ"ל:

רש"י ד"ה שהי' ר"י אומר. דכתיב בשלח כו' ושעיר עזים כו' ונפקא לן דהכי מהאי קרא כו'. כצ"ל:

תד"ה כיוצא. בהנה' צ"ק שבגליון דכתיב גבי לויס ופר שני כו'. כצ"ל. [משכ"ך הצ"ק דבת"כ תניא דר"י דריש ופר שני שיהא בן ב' שנים ע"ש. שנה כזה דזה דריש ר"י הגלילי וכ"ה במשנה ב' בפ' ג' דפרה וכן ברי"ה (י) בתמ"ה עגל וסתם ר' יוסי הוא בן חלפתא] :

דף טז.

גמרא וילכדה עתניאל בן קנז כו'. מציין בטעות וצ"ל שם ט"ו. וכן בשופטים א' ושם איתא הקטן ממנו לכן כחנם נמחק דלפוסים:

שם רש ואיש תככים כו'. מציין בטעות וצ"ל משלי כ"ט:

רש"י ד"ה עושה שניהם. צ"ל עושה כולם:

דף טז:

רש"י ד"ה ארבעה ניתנו להם כו'. ארבעה כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה שתי שכחות. ובמק"א פירשה רבי כו' ול"מ ארבעה אלא ביחיד כו'. כצ"ל:

בא"ד רנ"א כו' לתרוצי נמי אתא אחת כו'. כצ"ל:

בא"ד הילכך ע"כ כו' אלא ביחיד וגמרי' לה' דמתה מדרעייה. כצ"ל:

תד"ה וכי. מעתה אותה שנגמרה להיות רועה כו' אע"ג דאפשר להיות בציבור כו'. לכאורה תמוה דמאי איכפת לן אם בציבור נאמרה הלא באמת ס"ל לר"ש ביומא (ו) דבציבור רועה. אבל לפמש"כ התוס' לעיל (טו ב) בד"ה וקא קרבה ע"ש א"ש בפשיטות:

תד"ה רנ"א. וגם שכחו אם היא מן השנים או מן השלשה. כצ"ל:

רש"י (במשנה) שאם המיר בע"מ בתמימה כו'. עמש"כ לעיל (ז) בד"ה שמא:

דף יז.

נמרא אר"פ מ"ט דר"א ב'. נ"ל לגרום אמר רבא. מדפריך ליה ר"פ על טע"ז:

רש"י ד"ה תצא זו ב'. ואותה של הקדש תמימה ב' והויא תמורה. צ"ע דהא תנן לקמן (כו ב) זו מחוללת ע"ז אין זה תמורה. ועמש"כ לעיל (ט):

רש"י ד"ה פסול הגוף. וב"ה ב' בלא חסרון ב'. פירושו דחוק. ולעד"נ לטריפות אף שאינה אלא באבר אחד מ"מ פועלת בכל הגוף לטורפה אינה חיה. ואפי' למ"ד דחי'. אינה חי' לזמן מרובה כמש"כ התוס' בחולין (קמ). אבל בע"מ כל גופו בריא וחי ואין בו חסרון אלא באותו אבר ועי' תוס' דמסכת ע"ז (ריש ל' ו). ומ"מ פריך שפיר משרוע וקלוט דכיון דמתחלת ברייתו הוא מיקרי חסרון בגופו:

תד"ה גבי. ולפי גי' ראשונה דשוגג דתמורה לקי משום דגזה"כ היא ב'. כצ"ל:

בא"ד ורבינו שמשון שאנץ. כצ"ל:

תד"ה אכנס. ונכנס בו והמיר ב'. כצ"ל:

דף יז.

תד"ה לא. וא"ת ליתני עסה"ע ולא לתני וולד וולדן. כ"נ דצ"ל ולמחוק תיבת וולדן ראשון:

בסה"ד דלא ה"ל למימר דפטרי (ר"ל הצרות) ב'. עי' בדבריהם ריש יבמות:

תד"ה נקבה. וא"ת ב' ב' כתיב הם דממעטינן ב' תמורות. והתני"ט הוסיף לר' יהודה ב'. נראה דצ"ל לר"מ לפמש"כ בעצמו שס. אולם שם דבריו תמוהים וכבר השינו שם הת"ח:

בא"ד וי"ל אחרי שכתוב מיעוט ב' אצטריך ב'. והא ללא תירן איפכא. משום דא"כ יקשה ל"ל קרא לרבינו עוד גבי תורה לקמן (יח א וב):

תד"ה אי. ואי דאשם ב' ה"ה דהמ"ל זכר הוא. דהא ל"ל דלהכי קאמר גמירי לה ב' ללא ליקון על תמורה. דהא אח"כ אמר אלא ב' וקרא למעוטי תמורת אשם:

דף יח.

נמרא כיון דלמיתה אזלא ממילא ל"ק. כצ"ל:

תד"ה ל"ל. וי"ל דהוא ל"מ לי' עשה ב'. כ"נ דצ"ל:

במשנה רא"א וולד שלמים לא יקרב שלמים. בתנר"ע דקדק מדשייר ולד תמורה משמע דמודה ב' ר"א דקרב משום ללא שכיח דיעבור בלאו ללא יחליפנו ב' וכמש"כ רש"י לקמן בגמרא בד"ה גזירה גבי ולד תורה. ותמיהני והרי אדרבה לקמן (כ ב) דממה הש"ס ולד תמורה לולד ולד דלר"ש לכ"ע לא קרב וע"ש בתוס'. ולכן נראה דלהכי שייר ולד תמורה דכ"ש הוא דדמי לולד ולד כנ"ל בגמרא. ועי' לח"מ ברפ"ד מהלכות תמורה. גם מה שהקשה אלישנא דר"ש דאמר ועל ולד ולד תמורה דלפי הגמרא הני"ל אפי' ולד תמורה נמי כולד ולד דמי. נ"ל דלq"מ דהגמרא לא קאמרה אלא דהוא גרע מולד קדשים ולכן לר"א דאפי' ולד ראשון לא קרב כש"כ ולד תמורה (ע"ש בתוס') אבל שיהא שזה ממש לולד ולד לא קאמרה. והוא כמו ממונע בין ולד לולד ולד. עמש"כ בדחושי הרמב"ם בפ"ד מהלכות תמורה. ומה שהקשה על פסק הרמב"ם כר"ש הא היה מחלוקת ואח"כ סתם. כבר קדמו בזה הלח"מ. ולי קשה בלא זה מדוע פסק כר"ש נגד הת"ק. וע"כ צ"ל משום דפלגי אמוראי אליבי' משמע דהלכתא כוותיה וכמש"כ הפוס' בכ"מ:

רש"י ד"ה גזירה. אתי לשהויי' ב' ואתו בהו לידי גזיה ועבודה. הקשה התני"ט דת"ל לאס ישהה יעבור בעשה ב'. ול"נ משום דל"מ דיבטלו רבנן מ"ע משום סייג רק כי היכי ללא יבוא לידי איסור בקום ועשה יכ"כ הש"א בתשו' ד' ע"ש:

תד"ה וחכ"א. צ"ע ב'. ולעד"נ ליישב ע"ד תירון הגמרא בנהג (ל ב. ומט) מהו דתימא מסתבר טעמא ב'. וכה"נ תירצו התוס' במנחות (יב) גם אנכי בערכין (ח):

דף יח.

תד"ה תני. והך דרשה אינה אלא אסמכתא ב' ובפסחים מוקי לה ב'. שם לא נמצא דרשה רק מן אס כשב אבל דרשה על מיעוטא דהוא ל"נ שם ורק בת"כ שם במקומו דרשינן ליה למעוטי דאין הצבור מביא שלמים נדבה. וזה ללא כמש"כ בס' נת"ע (דף קב ב):

נמרא ת"ל אם על תודה. כצ"ל בל"ו:

תד"ה וחליפות. צ"ע ב'. לכאורה פשוט דכאן ר"ל דילמא הכינוי דיקריבנו (דפשטנ') קאי על התורה עצמה) ממעט השניה אפי' מהקרבה בלא לחם לאחר שהקריב האחת עם לחם. וריבויא דיקריב אתא דיכול להקריב מתחלה אינו שירצה. לכן צריך לריבוי דאס ב' וכ"נ מפרש". רק דקשה על לשון דיכול יהו כולן טעונות לחם דהא כבר אימעוט חליפות מן יקריבנו (ואולי לזה כווננו התוספות בהצ"ע) ועי' במנחות (ס"ד עט ותחלת ד"פ) החלוקים בין תולת חובה לנדבה:

במשנה תמורת עולה ב' הרי אלו כעולה וטעונין הפשט ונתוח ב'. נ"פ דה"ה דטעונין סמיכה ונסכים כלעיל בשלמים (ובמנחות צ"א מרבינן סתם ולדות קדשים ותמורתן לנסכים) ולא תני הכא אלא אותן דברים שאינן בשלמים. ובתורה לא הוצרך לפרט בה כלום דהואיל ותני בה ובלבד ב' מוכח דבשאר דברים שזים:

נמרא במחלוקת שנויה ורבי אלעזר היא. כצ"ל בל"י וכן בכל הסוגיא:

דף יט.

נמרא (ברה"ע) אבל גבי וולד תמורת אשם ב'. כצ"ל:

שם א"ל רבא אחר הפסח קא אמרת ב'. כצ"ל וכ"ה הצי"ק:

רש"י ד"ה אביי אמר. אם היה מפריש ב' בהמות לאחריות או אם אבדה ב'. כ"נ דצ"ל:

תד"ה אביי. שהרי אם ל"ג מקדושתה במפריש נקבה לעולה דמיה לא ידחו ב'. כצ"ל:

בא"ד דאם הולד דתמורת אשם היה קרב א"כ ידחה אמה ב'. ר"ל אמה דתמורה דהיינו הקדש ראשון עיין לעיל בדבריהם ד"ה אבל. אמנם ק"ל דהא מוכח לעיל דלא פריך אלא דהולד יקרב הוא עצמו עולה. יבזה לא ידחה הקדש ראשון ממה שהופרש לאשם:

דף יט.

במשנה המפריש נקבה לאשם תרעה ב'. וכתב התני"ט ובעולה מילתא דפשיטא. ור"ל דלהכי לא איצטרך למיתני גבה דין זה דתרעה. וה"ל להוסיף תכלין דאפילו ר"ש מודה בה כמש"כ רש"י והרע"ב. וכמו שסיים לקמיה לענין ולד אשם ללא תני דאפילו ר"א מודה ביה. אבל מלשון רש"י ותוספות והרע"ב משמע דהיה לפניהם הנירסא כמשנה מפורש גם גבי המפריש נקבה לעולה דתרעה. וכ"נ להדיא מפרש"י לקמן (כ א בסה"ע):

גמרא אלא ה"ט דר"ש במח"ז דייליף ליה מבכור ב'. לכאורה מ"מ הקושיא מאשם בן שתיים והביאו בן שנה במקומה עומדת שהוא נמי לא הוה אלא מח"ז. וי"ל דלא ילפינן מבכור אלא דומיא דידיה דאותו השם שיהיה לו אחר ז' י' יש לו גם עתה ואין בו פסול אחר זולת שלא הניע עדיין זמנו ליקרב. משא"כ באשם שעתה נקרא בשם כבש. והתורה חייבתו באיל דוקא ולא תקשה מהא דב"ק (סה ב) דאיל בן יומו קרוי איל. דהתם אינו אלא ע"ד השאלה אבל עיקר שמותם בן שנה קרוי כבש ובן שתיים קרוי איל:

תד"ה ר"ש. אבל לר"ש ב"י דאית ליה אליבא דרבי שמעון ב'. כצ"ל:

תד"ה והא מח"ז. במס' חולין ב'. הצי"ק התפלל דהרי משנה ערוכה היא בזבחים ב'. אבל כן דרך הראשונים להביא מהגמרא השגורה יותר. ולדוגמא רש"י ותוס' בחולין (כה) הביאו הא דמשוישפס בעור הדג מנמרא דסנהדרין והיא משנה בכלים פט"ז מ"א. וכן הר"ן בגדרים (לג ב) בד"ה אפילו תימא מביא הא דבני העיר ששלחו את שקליהם ב' מהגמרא דהזבז והיא משנה בשקלים. [וכן בסוכה (יב ב) הביאו רש"י ותוס' הא דהאזינן של פשתן משיתלבנו מנמ' דשבת והיא משנה בנגעים ונדולה מזו מצינו להתוס' בחולין (קכב ב) בד"ה לגבל שהביאו שלשים רים מנמרא ללא יחפור והיא משנה בסוף מרובה וכדהעיר שם הגרי"פ. והר"ש בפ"א דכלים במ"ג בסופו מביא הא דטובעת אדם טמאה ב' מנמרא דשבת והיא משנה בכלים גופא רפי"ב ועמש"כ בכתובות (ל) בתק"ה מסייע]. . דווק ותמצא הרבה כו"ב. וכה"נ דרך הגמרא עצמה כמש"כ בס"ד ברפ"ב דשבת ושם (קיב ב) ובריש ב"ב ובש"מ:

דף כ.

גמרא קס"ד ה"ט דר"ש ב' דהאיכא שם עולה עליה גבי עני בעולת העוף. כ"נ שהיתה גירסת התוספות וכ"מ מפרש"י לקמן:

שם הא לא חטא ולא איחייב בשעיר. כצ"ל וכ"ה הצי"ק:

רש"י ד"ה הואיל ומותר הפסח. מיהו שם שלמים עלה והואיל דהוי שלמים נקבה נחתא לה ב'. כצ"ל:

רש"י ד"ה הואיל ומותר אשם. ותקדוש קדושת הגוף כעולת נקבה ב'. כצ"ל:

בסה"ע בדקתני מתניתין המפריש ב'. עמש"כ לעיל (יט ב) במשנה:

תד"ה רבי. כיון דאין דינם שוה לתמורה דאשם עושה תמורה ב'. כ"ה הנירסא הישנה וישרה היא. וגירסת הגליון והיא מהצי"ק טעותא היא:

תד"ה הני. מ"מ לא דמו דהוא גופא ב'. כצ"ל:

בסה"ד ה"ג בההיא שעתא דחטא לא איחייב בעולת העוף ב'. עמש"כ בערכין (יז ב) במשנה על פירוש הרמב"ם דשם:

תד"ה ר"ש. וא"כ חזי שפיר בעולת נקבה. כצ"ל:

דף כ.

תד"ה אבל לפני כפרה (בסופו). ובתר הכי ב' שהתמורה נמי דמיה קריבה לעולה ס"ל. פירוש ולא כדס"ד בל"ק דלמיה קרבים לאשם. ולכן גם ולדה אינו קרב אשם. ודלא כהגהת הצי"ק:

דף כא.

במשנה אר"ש מ"ט שהבכור ב'. לכאורה ה"נ דר"ש לטעמיה דדריש בעלמא טעמיה דקרא עי' לקמן (ע"ב) בתק"ה ממקום אבל כשתעיין סיום דברי הספרי הביאורו התוספות לעיל (יח) תראה דנצרך הטעם לכ"ע:

גמרא בעו במערבא המטיל מום ב'. עי' בתוספות ובמה שתמהתי ע"ד בעבדות כוכבים (יג ב). ונ"ל דאף דשם אמרינן דבזה"ז לכ"ע אינו אלא מדרבנן ע"ש. מיבעיא הכא משום דמ"מ אתו מכח הבכור והמעשר הראויים להקרבה:

שם דרחמנא מעטיה עשירי להוציא התשיעי. ובשלהי בכורות דאמר יכול שאני מרבה אף התשיעי אמרת ב' ע"ש. צ"ל דאף ל"ד אלא דר"ל מאי ראית לרבות י"א ולמעוטי תשיעי אימא איפכא וכ"ה להדיא בת"כ פרשה ויקרא פרק ט"ז סימן ל'. אלא דשם ממעט לתשיעי מן מן הבקר ע"ש והכא ממעט ליה מן עשירי:

תד"ה אי. דמיידי הכא במעשר שנזרע ב'. נ"ל דצ"ל שהופרש וכן לקמן בדבור הסמוך:

דף כא.

רש"י ד"ה אתה מעלה בכור. וברייתא ב'. וכ"ה בתוספות ב"ק (יב ב). והוגה בגליון כאן ושם דצ"ל ומשנה. ועמש"כ בגדרים (כו) בס"ד:

רש"י ד"ה בכל הרואה. שיוכל לראותו העומד בירושלים. אבל במשנה פיי"ד דזבחים פירש איפכא:

תד"ה ממקום. מדרשא דספרי שפירש לעיל. הוא בדף יח ד"ה אפילו:

בא"ד והיינו דוקא לכתחלה הוא דאימעוט ב'. משמע דאימעוט דאינו רשאי להביאם. ובב"ק (יב ב) פירש התוספות דא"ץ להביאם. ול"י מה דחקם לזה:

תד"ה ושאבדה. ועוד לר' אבא ב'. תימה דלקמן מוכח להדיא דבמתכפר בשאינה אבדה לכ"ע אבדה מתה. אלא דלר"ה אפילו בנתכפר באבדה אס מעצמו עשה כן האחרת מתה. וא"כ ה"ל להקשות אליבא דכ"ע. וכבר עמד עליהם התני"ט אלא שלשונו מגומגם ע"ש. ועי' בבה"ז מ"ש ע"ד דלקמן (כב ב):

בסה"ד דמ"ד הואיל ב' ובע"מ ב' ורועה ב'. לשון ורועה תמוה דהא מסאבא וקיימא כדפריך הגמרא לקמן. ונראה להגיה דצ"ל דרועה וקאי על אבדות לילה. ועמש"כ לקמן (כב) ברש"י ד"ה דאי לאו מומא. ולענין עיקר פירוש המשנה נלע"ד דמילתא דפסיקא נקטא וכמו שתירן הש"ס לקמן (כג ריש ע"ב) ע"ש:

רשי"ש - תמורה

רשי"ש

רשי"ש

דף כב.

רש"י ד"ה דאי לאו מומא. תרעה בו'. אשנרת לישראל הוא. דהא מסאבא וקיימא. ור"ל דתמכר ויפלו דמיה לנדבה. וכנ"ל לקמן (כג ב) בתנ"ה המפריש בסופו שכתבו והשני רועה. ומאי שייכא רעייה גבי מענות:

רש"י ד"ה עברה שנתה חזיא להקרבא. אפילו אין שם ריעותא לבד דאיבוד מתה. כ"נ לנ"ל:

תד"ה אי תניא. התם הוא דאהני לה אבודה בו'. כ"נ דנ"ל כנירסא שבגמרא:

דף כב:

נמרא אילימא אליבא דרבנן בו' אבודה בשעת הפרשה רועה. ק"ל לשיטת רש"י דבנמצאת בע"מ אפילו לרבנן תמות א"כ מצינו לאוקמי מילתא דרבא אליבייהו וכגון בנמצאת בע"מ. וכן לפירוש התוספות לעיל ד"ה אמר לך. איכא לאוקמי בעברה שנתה:

שם בגין שקבל דמה בשתי כוסות בו' עד סופא. בפשטא נראה להאיבעיא היא אם נמצא הכוס אח"כ אם יוכל לשפכו ליסוד או לא. ורש"י שסיבב הבעיא לענין פסול הזבח לא עמדתו ע"ד הרחבה:

תד"ה אפילו. ואיצטריך רבא לאשמועינן בו'. כנ"ל:

במשנה המפריש מעות לחטאת ואבדו והפריש בו' עד שנמצאו הראשונות בו'. עיין מה שכתבתי בראש השנה (ה ב) מדוע לא נאמר שהשניים הוו כהקדש טעות. ועל מה שתירצתי שם משום דהוה כגולל. לכאורה יש סתירה לזה מב"ק (ס"ד קי) דפריך שם על אביי דאמר דלעתא דהכי לא יתיב ליה. מחטאת ואשם שמתו בעליה ליפוק לחולין דלעתא דהכי לא אפרשה. אבל י"ל דפריך אליבא דר"א דס"ל דפותחין כגולל. אמנם עכ"פ למדנו משם שיש לבקושייתינו. משום דהלכתא גמירי להו:

שם והשניה תמות דברי רבי בו'. לשון הרע"ב דרבי סבר בו' וכי היכי דאם נתכפר בשאינו אבוד האבוד הנשאר כשימצא בו'. הוסיף על לשון רש"י לקמן (כג) בד"ה דרבי סבר. תיבת כשימצא. ונרע במחכ"ת דהא כאן הכוונה בנמצאת קודם כפרה. שוב ראיתי בפירוש הרמב"ם שגם דבריו בזה כסניגון הרע"ב יתמונה. אולם בגא"י שהביא התניי"ט לעיל במ"א ליתא לכ"ז:

שם וחכ"א אין חטאת מתה אלא בו'. וכתב התניי"ט ה"ק אין חטאת מתה ודאי בו' בין שאינה אבודה אלא בו'. זה הוסיף מדעתו על לשון התוספות לקמן בד"ה הכל מודים. ול"ד דשאינה אבודה שתמות בנמצאת אחר כפרה איך משכחת לה כיון לכבר נתכפר בה:

דף כג.

רש"י ד"ה אלא לרבי אבא בו'. ורבנן סברי. ואיכא למידק בו' ובגון דנתכפר באבודה ורבנן היא בו'. כנ"ל:

בא"ד וסיפא דמשמע בו' ואפילו מאבודין הלין דפיישן אזלי ליה מ"מ בו'. כנ"ל:

תד"ה דרבי. ותריך בגון בו'. ק"ל א"כ מאי מותיב רב משרשיא מהברייתא ומסקינן דלא אתיא כרבי התם מאי רווחא דהקדש איכא אם לא יעשה ככה וי"ל בדוחק:

דף כג:

תד"ה וששה. וב"כ למה שלא היו רוצין לעשות ממותר בו' ואע"ג דאיכא מ"ד בו'. תימה דהתם משמע דמשום עיקר הנדר הוא דאם נדר אלו והביא פר לא יצא דמוקין לה שם כרבי דאמר קטן והביא גמול ל"י. אבל בהמותנר איכא למימר דלא איכפת לן אפילו להביא עוף ונ"ע:

דף כד.

נמרא ר"א בר"ש אומר אפילו בו' יוצא לבית השרפה. עי' בכורות (לב ב) בתנ"ה פסק:

תד"ה ר"א. ויש לחלק בו'. ע"ש (ג) בתנ"ה דתניא ובמש"כ שם בס"ד:

דף כד:

במשנה כיצד מערימין בו'. התניי"ט כתב בשם הרמב"ם דתחבולה שאינה להתיר תקרא מרמה. לפ"ז ק"ל הפיוט דיוס ליבשה שוסד הר"י הלוי הטבעתי בתרמית. בת ענמית. ולמש"כ התניי"ט דבלשון תורה מצינו גם לערמת היתר א"ש קצת. וראיתי להמפרש דפירש בתרמית של מצרים ור"ל דהב' בא לשמוש הסבה כמו איש בחטאו וכדומה. ודוחק:

שם ואם נקבה זבחי שלמים. וכתב התניי"ט והכא דלמיתה אזיל רשאי לשתוק אף לשלמים. אין טעם זה מספיק אלא לפרש"י (ואחריו הרע"ב) שפירש לקמן בגמרא אהא דמוקין לה בבהמה דהקדש. דהיינו חטאת. אבל הרמב"ם בפירושו כ' שהקדישה לאחר מן הקרבנות וכו"נ מפירוש התוספות וכפשטיה דלינשא דגמרא ור"ל אף בתורה או שלמים ורוצה להתפיס את הולד לחובת נדרו שהיה עליו. והטעם פשוט משום דא"א לעיולי ליה דנקבה לעולה לא חזי:

שם אם זכר עולה ואם נקבה בו'. וכתב התניי"ט אע"נ בו' שכשיש לו ב' בהמות בו'. דבריו אינן מחוורין דמנין הוא יודע שתל תאומים (וביותר לפמש"כ הרשב"ם שארמזוהו לקמן אין דבריו עולין כלל). אלא הטעם כיון דהוא זכר ויכול להקדישנו לעולה אינו רשאי להקדישו לשלמים וכדאיתא בגמרא גבי בכור. יתניי"ט לשיטתו לעיל בדבור הסמוך שכתב הטעם משום דלמיתה אזיל בו'. אבל כבר השנתי עליו גם שם כנ"ל:

שם ילדה שני זכרים בו' והשני ימכר בו'. נ"ל דהטעם הוא דמי שיצא ראשון הרי הוא קדוש כפי מאמרו יהב' הוא חולין גמור דלא הקדיש אלא אחד. ונגולה מזו כתב הרשב"ם בב"ב (קמ ב) במתניתין ובגמרא שם (קמא ב) ע"ש (ולכאורה ממתניתין דלפנינו תיובתא לזה"ש שכתב שם במתניתין ואכמ"ל) אך מפני דלא ידעינן הי מינייהו נפק ראשון לכן ימכר השני לצרכי אותה המין. וכ"כ יקרב למי שהוא. וכ"מ מפרש"י בגמרא בד"ה אי בהמת הקדש היא. אך דבריו במתניתין ל"מ כן ונ"ע:

נמרא אר"י מותר לחטיל מום בו'. בכורות (ג ב) וש"נ:

שם מ"ד נגזר דלמא נפיק רוב ראשו בו' ואימא ה"ג בו'. ק"ל דהרי בע"ז (יג ב) מסקינן אליבא דרבא דבזה"ל לכ"ע אינו אלא מדרבנן. וא"כ מאי פריך הכא ואימא ה"ג הא ה"ל גזרה לגזרה. וכן לחנם נדחקו התוספות בבכורות (לה) ד"ה א"ד להוציא מלת אימר ממשמעותיה כיון דאינו אלא ספק דרבנן:

תד"ה אם זכר. אבל שלמים לא דנחתא מקדושתיה. ועי' לשון התניי"ט בשם הרמב"ם. וק"ל דלדבריה שלמים קדשי טפי מבכור כדאיתא בריש זבחים ובפרק כל התלוי. ושם בגמרא אדרבה בכור קדים בו' אפ"ה בו' (וכן ק"ק לקמן בגמרא בהא דא"ל ר"ע לר"ש אמר על הבכור בו' עולה הוי בו'). ולשון רש"י

לקמן בגמרא אבל שלמים דקדושה קלה היא בו'. יל"פ דר"ל קלה מעולה. וכיון דאיכא לעיולי טפי דהיינו לקדשת עולה אסור להתפסו בקלה הימנה:

בסה"ד משום דבעי לאוקמי אביצד מערימין. יפה כ' הבה"ז אבל סיפא לא קאי אביצד מערימין. והנ"ק שכתב דסיפא דילדה שתי נקבות קמהדר אהערמת הקדש ל"ד כלל. דא"כ ישאר קושיית הגמרא אחך נהוי בקדושתא דאימיה:

תד"ה הא עדיפא. אנן קי"ל בו'. כנ"ל בל"י:

בסה"ד ולמכור קצת בו'. הנה"ה שבגליון בשם רש"ק תמוה. ולא נמצא ברש"ק:

תד"ה קסבר (השייך לק" כ"ה). דאי קסבר בו' א"כ נחתא בו' משעה שנוצרו בו'. כנ"ל:

בא"ד ואי ממעי אמן הן קדושין ל"ח קדושת הפה בו'. אפי' אם בהוייתן הן קדושין ל"ח קדושת הפה מטעם שכתב לעיל ועיין גירסת הנ"ק:

בא"ד וא"ת מנזל בו' וי"ל בו'. אין כל חדש בזה שכבר כ' לעיל א"כ נחתא קדושת האם בו' שהרי בבהמת הקדש מוקמינן לה:

בא"ד וא"ת לר"ה בו' וישחטנו ולאחר שחיטה תיבדק בו'. זה חוזר על הך דהכא. דהתם בבכור א"י לשחטנו במקדש דלמא הוא נקבה ולא במדינה דלמא זכר הוא וכן פרש"י שם. אבל מ"מ יש תקנה להקדישו לשלמים על תנאי אם הוא נקבה לשם אשה משום סמיכה:

דף כה.

גמרא (ברה"ע) אמאי אין קדושה חלה עליהן בו'. לפי מאי דס"ד דממעין אמן הן קדושין ה"מ לאקשויי על בבא דואם נקבה ז"ש למאי דמוקין לה בבהמה דהקדש. ועיין זבחים (קיד) בתנ"ה וקסבר:

רש"י ד"ה להוי הפקר. אי אפקריה מקמי הכי לכל התבואה בו'. הא דלא קאמר דאי אפקריה מקמי הכי הלקט. דזה תלוי בדין ברירה. אבל הכי ה"ל שיהא הפקר בשעת נשירת מיעוטו. עיין ר"ש פ"ה דמע"ש מ"א ובמש"כ שם:

רש"י ד"ה רצה בולדה מתכפר. חשיב עובר בו' באנפי נפשיה ולא מכח אמו. כנ"ל וכמו שהעתיקו התוספות:

דף כה:

רש"י ד"ה דלמא טעמא דריו"ח. וכי אזיל ולד חטאת למיתה היכא דלא רצה להתכפר בו בו'. ונ"ל דמיד דהחליט בדעתו כן אע"ג דעדיין לא נתכפר באמו ימות. כדמוכח במתניתין ר"פ דלעיל ובגמרא שם רישא פסיקא ליה ע"ש בפירש"י. ומ"מ לישראל דפסיקא ליה אינו מווייך לפ"ז דהא קודם שהחליט להתכפר באמו לא ימות:

דף כו:

תד"ה ש"מ. וא"ת מ"מ בו' דהא לא שייכא קדושת דמים בעופות בו'. וכ"כ לקמן בסה"ד ל"י למה לא וכי נרע ממקדיש עצים ואבנים לקנות מהם קרבן דקדשי קדושת דמים וימכרו ויביא בדמיהן קרבן וע"ש בפירש"י. ויש לומר דכוונתם דזה דומה למפריש נקבה לעולה דלכ"ע תרעה עד שתתאב בו' כמש"כ רש"י לעיל (יט ב) במשנה וע"ש בסוגיא (דף כ) ובתוספות. וא"כ בעופות דאין להם פדיון לא קדשי כלל:

בא"ד א"נ כההיא דפרק התערובות בו' וכה"ג מצינו דיחוי מעיקרו בו'. ע"כ ר"ל בנפל הדם מתוך הצואר אל מים שבכלי שרת. דאם נתקבל תחלה בכ"ש היה נראה מעיקרא. אבל כה"ג ל"י איך הוא חוזר ונראה דהא בשעה שנתקבל בכלי שהיה בו מים לא היה עליו שם דם דנתבטל בהמים. אפילו אם תאמר דמים אינן חוצצים כמו סיב ביומא (נח):

בא"ד נסיעיה מרבנן בו' ואמרי ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו פסח. כנ"ל:

בא"ד המפריש נקבה לאשם תרעה בו'. כנ"ל:

בא"ד דטעמא דר"ש משום דאזיל לטעמיה בו'. ר"ל אבל לר"א למ"ל דאזיל בשטות ר"ש בזה דהא במפריש נקבה לעולה אפי' ר"ש מודה דתרעה כמו שהבאתי לעיל:

גמרא אמר אביי תחת מ"ל לישנא דאיתפוסי בו'. כה"ג משני אביי גופיה בנדרים (טז). ובגיתין (לב ע"ב):

דף כז:

תד"ה לא. בפלוגתא דר"א ורבנן בהקדשות. כנ"ל:

במשנה אמר על בהמה טמאה בו' הרי אלו עולה לא"ב. משמע דלא מהני מידי אמירתו. ומוכרח הוא לפי' ה"י"מ שהביאו התוספות לקמן. וקשה דמ"מ יועיל דבורו לאסור אותם על כה"ע כקרבן כדתנן בפ"א נגדרים מ"ד ונ"ל דמתניתין אתיא כר"ש שם:

דף כח.

רש"י (בסה"ע) דכיון דאמר חכם מום קבוע הוא בו'. ל"ד דאפילו עובר פסול כ"ז שלא עבר כדאיתא (ביומא סד) וכ"מ לקמן ר"ד לג:

תד"ה טול וא"ת בו' תיפוק ליה ממשקה ישראל בו'. זהו שלא כדבריהם בחולין (קמ) בד"ה למעוטו שכ' דשהיה להם שעת הכושר לא ילפינן ממשקה ישראל. ועבריהם שם תמוהים מהא דלקמן (כט) וכדהוכיחו במנחות (ו) בד"ה כתב:

דף כח:

תד"ה ומה. ובפרק כה"צ לא עבד כי האי ק"ו בו' (ר"ל כי הכא מציפויין) געבד בו' והמ"ל האי ק"י דאזי חילוף התם ומה אתנן ומחיר שהם אסורין ציפוייהן מותרים ולהתיר ציפוי הר בו'. כנ"ל וענ"ך. וכלל דבריהם הוא דהכא המ"ל ק"י דהתם ולא המ"ל או חילוף. וכן התם המ"ל ק"י דהכא וגם או חילוף כהכא ויוכל לתרן ג"כ דלחומרא עבדינן. אבל קשה דלפ"ז ל"ל מן הבקר להוציא את העגב תיפוק ליה מק"י דהתם כיון דל"ל או חילוף:

תד"ה והאי תנא. עיין כה"ד מש"כ דהא מפיק ליה לעיל בו' משמע דדריש ליה ממן הבקר וכן בסה"ד דמפיק ליה ממן הבקר. ע"כ ט"ס ונ"ל ממן הבהמה כללעיל. אבל צ"ע דאמאי לא מייתו מהא דר"ש דלעול דמסיים להדיא ת"ל מן הבהמה להוציא רובע ונרבע ועל זאת לא יעלה תירוצם כ"כ. ועוד קשה דבגדה (מא) מייתי הגמרא אליבא דר"ש הניך קראי דמן הבהמה (זה י"ל עפ"י מש"כ התוספות בשבת

רשי"ש • תמורה

(קכח) ד"ה ונתן דדרך הש"ם שאינו מביא עיקר הדרשה ע"ש). גם לפי מה שהוכיחו בחולין (כג) ד"ה כי משחתם דכ"ע אית להו הך דרשה דכי משחתם. לא מקשו מידי:

תד"ה כל. צ"ע בו'. לעל"נ דבא להורות דדוקא במקום שהמוס פוסל שם דבר ערוה וע"ז פוסלין ולאפוקי מעשר דאין מוס פוסל בו גם אלו אינן פוסלין. וכדאיתא בבכורות (נו) ועי' בדבריהם בחולין (כג) ד"ה כי משחתם:

דף כט.

רש"י ד"ה אימא תישתרי. אבל גבי מוקצה ונעבד תרי קראי ל"ל בו'. ק"ל א"כ לפי המסקנא דלא מוכח ממשקה ישראל אלא היכא דלא היתה לה שה"כ ישאר הקוסיא מנלן דשרי להדיוט הא אצטריך קרא למעוטי גבזה היכא להיתה לו שה"כ דל"י ממשקה ישראל. וע"כ צ"ל כמש"כ התוספות במנחות (י) ד"ה כתב דמדגלי רחמנא בטרפה ילפינן לכל דוכתי. ולפ"ז גם עתה לא נצרך לדברי רש"י:

דף כט:

נמרא וכתيب התם כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה. כצ"ל. וק"ק להביא מן המאוחר דהלא קודם למקרא זה כתיבי צ"פ התועבות באותה פרשה:

רש"י ד"ה בטלה זה. הואיל דיחידה בשעת ביאה. כ"נ דצ"ל:

רש"י ד"ה תועבה כתיב. ואכולהו כתיב מכל התועבות האלה. כצ"ל:

דף ל.

רש"י ד"ה מחד מינייהו. נמצא בתשעה מאותן שכנגדו מגיע מדמי הכלב בו'. ק"ל דמ"מ יקשה דנכרוז תלת מהן ונימא דהן נגד הכלב וג' חמישיות מאחד הטלאים שעמו. והשבעה הם נגד שמונה ושתי חמישיות שעם הכלב ולישתרו וי"ל:

תד"ה ואידך. יש לתמוה דהכא בו' וכן בההיא דלוקח יין מבין הכותים בו' וא"כ בכל איסור בו'. לכאורה ההיא דלוקח יין בו' ל"ק כלל דהתם לא קרא שם תרומה אלא על מה שעתיד להפריש וא"כ מה שנותה הן חולין ודאין. משא"כ באיסור שהיה מופרש ועומד מאן לימא לן דאותו יסקול דלמא יסקול מההיתר :האיסור ישאר בהתערובות ואפי' להא דהכא לא דמי דהא חלקו סתמא ולא יחדו אותו שנגד הכלב לכן פריך שפיר ניפוק חלא בו' ונאמר דאינלי מילתא למפרע שזהו שלקחו נגד הכלב. משא"כ באיסור שהיה מבוזר מעיקרא ל"ל הכי. אבל מהא דיומא שפיר קמקשו דהתם מעיקרא היה מעות של כאז"א מופרשין :מיוחדים לו. ומש"כ דג' שלקחו קייניהן בשותפות. אינו מדוייק דע"ש ביומא דלא קאי אלא על הא דנותן כאז"א דמי קיני חובתו לתוך שופר אחד. ועיין בדבריהם בטוה"י (יח):

בא"ד ואומר מורי בו' אבל הני תעורבותו בהיתר בו' אז סמכינן אברירה. פשוט דר"ל דוקא למ"ד דיש ברירה כמש"כ בריש הדבור. והרי הא דהלוקח יין מביא הש"ם ככ"מ לפלגותא דברירה. וכן הא דסוגיין פריך בבכורות (נו) רק למ"ד דיש ברירה. ותמיהני על התניי"ט דנראה שהבין דר"ל דככה"ג לכ"ע י"ב. להביא דבריהם לתרץ מה שתמה בתחלה דהא קי"ל דבדאורייתא א"ב. ועי' בתנ"ח שאמר דבר חכמה דקושיית הש"ם קאי על הא דמשמע דמה דאמר בר"פ כה"א לגבי מזבח אוסרין בכשה"כ בו' ומחיר. דקאי נמי על הא דכשנגד הכלב אסור. ובע"ח דלא בטלי אינו אלא מדרבנן לכן פריך שפיר אפילו למאי דקי"ל דל"א ברירה אלא דברבנן. אבל אין זה מכונן לפי המבואר בש"ך בכלני ס"ס אות י"ט ואחריו החזיק המל"מ בפ"ד מהלכות בכורות ה"א בסופו דהיכא דנפל הספק בהיותו דאורייתא לא מהני מה שבא אח"כ מצד אחד להיות דרבנן וכש"כ הכא דגם עתה הנשארים שלא נתערבו יהיו אסורים דלדיהו ל"א י"ב. אולם עפ"י דרכו י"ל דהוי כב' תערובות המבואר בסיומן ק"י בש"ך סק"נ וס"ק כ"ב ע"ש אך אין זה ענין לגין ברירה. ולא נצטרך ג"כ למיפק חלא. ומה שהתפלא בתור"ע דאף בלא תערובות אחר כיון דמחיר הכלב מעורב עם ט' מאדאורייתא בטל ברוב ג"ל ליישב עפ"י מש"כ המל"מ בפ"ט מהלכות מטמאי מו"מ בכוונת המרדכי ח"ל ונראה דעיקר החילוק הוא שכ"ד שתחלת איסורו בו' היה מעורב לא שייך ביה ביטול ע"ש:

דף ל:

תד"ה דניחא. תימה בו' וגבי אתנן בו' ובולד מודו דשרי בו'. דאין לומר דהא דשרו היינו בעיברה אח"כ דהא משמע דרבא דאמר ולד הנרבעת אסורה בו' קאי אמתניתין דולדותיהן מותרים ואמר אבל הני אסורין ואיזו מיירי בעיברו מעיקרא. ולזה כוונו התוספות בב"ק (סו) ד"ה הם:

במשנה כל האסורים בו' ולדותיהן מותרים. ופירש הרע"ב כגון בו' כשהוא חולין והוא מפירוש הרמב"ם משמע דנרבעו כשהן מוקדשין אסורין והוא כרבא אר"נ לקמן בל"א אבל בחבורו פ"ג מהלכות א"מ ה"ג פסק דאפילו בשנרבעו כשהן מוקדשין מותרין וע"ש בכ"מ ותימה על התניי"ט שלא העיר בזה. ומש"כ הרע"ב טעמא משום זח"ג הוא כל"ק דרבא ונ"ל דבאתנן ומחיר אפי' היה הזכר ג"כ כיוצא בה מותר הולד משום מיעוטא דהם ולא נלמות ועוד דלא גרע משינוייהן לב"ה דהא נשתנה לזרע וא"כ לולד. ולכן חלקן התנא לשנותן בפ"ע לעיל ולא סמך על הכלל דכאן. (וזה י"ל משום דחלוקין באם היו מעוברות קודם לכן כמש"כ לעיל) ולפ"ז יפה דקדק הכ"מ בספ"ד שם על הרמב"ם מה שהשיטת היתר דולדותיהן בהדי שינוייהן בפ"ע כמו תנא דמשנתינו ואין תפיסת המל"מ עליו כלום. אבל אחר העיון נלפע"ד בדעת הרמב"ם שגם בשאר איסורין הולדות מותרין אפי' היכא דהזכר ג"כ אסור דליכא זח"ג ומטעם דאישתנו. וטעם זה נזכר בגמרא לקמן בל"א לר"ג. ויתורץ בזה קושיית התד"ה אבל :הראיה מדסתם הרמב"ם ולדותיהן מותרים ולא הזכיר טעם דזח"ג. וכן בפירושו לא זכר טע"ז אלא בולד טרפה. ועוד ראיה ממה שפסק שם בפ"ג ה"ד להשתחוה לקמה חטיה מותרין למנחות שהרי נשתנו ונדמו לולדת של א"מ בו'. וזהו כמו שפסט מ"ז בריה דר"נ בע"ז כדהביא הכ"מ שם. ש"מ דחד טעמא הוא משום דנשתנו ונכון בס"ד:

רש"י ד"ה ואם ימעט. מה שהוסיפו בדפ"ח לקנות בו' והוא מהצ"ק הוא לחנם:

דף לא.

רש"י ד"ה ל"א מאוירא. לאחר שנולד הולך וגדל. כצ"ל. וכמו שהועתק בתוספות:

דף לא:

במשנה ולדן וחלבן אסור בו'. התניי"ט כתב דשייר הא דא"י לחולין להגזו ולהעבד הנשנה בחולין :בבכורות. והוא ז"ל שייר הא דפטור מן הבכורה דנשנה שם ג"כ. ממתנתו לק"ל. דהא א"ג אלא בשור :שה והמקדישן תמימים לבד"ה א"י מידי מוצבח. ובע"מ אפילו למוצבח נמי אבל בכור שייך במקדיש

חמור לבד"ה. ואולי משום דקולא הוא בקדשי מוצבח. ומש"כ עוד ושייר נמי הקדש עילוי דלקמן עמש"כ שם בס"ד. אמנם לדעת הראב"ד ורש"י שהביא התניי"ט שם. שייר נמי דבקד"מ אין משנין מקדושה לחברתה. ובקדב"ה משנין אף מהיכל למוצבח. ואפילו לדעת הרמב"ם בקדב"ה משנין עכ"פ מקל לחמור. ובקד"מ כלל לא:

גמרא וכללא הוא בו' עד כי קתני אעיקר זיבחא. נראה לפמש"כ לעיל ברפ"ב גם הכא ה"מ לשנויי מי קתני כל קד"מ. יש בקד"מ קתני. והגמרא סמיך בכאן על הואב"א דשם:

תד"ה ואפילו (בסופו). אפילו למ"ד יש מעילה בדם ח"מ דם דחזי בו'. וק"ל דשם במעילה כי מקשה ליה מהא דחלב המוקדשין בו' מתרץ ומחלק בין דם ללא מתקיימא בלעדו אבל בלא חלב מתקיימא. ומדוע לא מחלק כי הכא וכן הכא כהתם:

דף לב.

במשנה ומקדישין אותן הקדש עילוי. הכוונה ע"כ אקד"מ כפרש"י. דאילו קדב"ה אין להם הקדש עילוי כדאיתא לקמן בבברייתא. והלשון משמעו דקאי ארישא אאחד קד"מ ואחד קדב"ה. ותו דואם מתי יקברו אליבא דר"ל לקמן בגמרא לא קאי אלא אקדב"ה והתנא מיסתם לה סתומי ונצרך סכינא חריפא למיפסקה. ונלע"ד דמשנה זו מיושך שייכא למשנה דלעיל על יש בקדב"ה (וראיה ללא סיים שם משא"כ בקד"מ כדמסיים ברישא משא"כ בקדב"ה). ואמר כאן אף שאחד קד"מ בו'. מ"מ מקדישין אותו (ר"ל קד"מ) הקדש עילוי משא"כ קדב"ה. וזה חשוב לחומר קדב"ה דקדושים כ"כ עד שהבעלים אין בהם שום יד להקדישן אף הקדש עילוי משא"כ קד"מ עדיין יד הבעלים עליהן להקדישן הקדש עילוי. (וזה דלא כהתניי"ט שהבאתיו לעיל). ואמר עוד ואם מתי יקברו לר"ל א"ש בפשיטות דדוקא קדב"ה בעו העמדה והערכה אבל קד"מ לא. ולריי"ח ג"כ לא קאי אלא אקדשי בדה"ב ובבע"מ מעיקרא דמודה דל"ב העמדה והערכה בק"מ. עיין לקמן בסוגיא ובפרש"י ונכון בעז"ה: וק"ק דה"ל למיחשב ג"כ דנגב והקדיש לבד"ה מחייב בד' וה'. ובהקדיש למוצבח פטור עי' ב"ק (עו. עח). אך י"ל דזה הויא בכלל הקדש עילוי דחשיב. עמש"כ בס"ד בתוס' ד"ה מקדישין:

רש"י ד"ה מקדושה לקדושה. עיין בתניי"ט דעת הראב"ד בקדושת בד"ה ותבין כוונתו:

רש"י ד"ה חרמי כהנים. היינו סתם חרמין ולהכי נקט בו'. ולעל"נ דאפילו למ"ד סתם חרמים לכהנים. הכא במתפסין קד"מ. דא"ת דכוונתו היתה לכהנים אין בדבריו כלום לדברי ר"ה. אמרינן דומאי היה דעתו על חרמי גבזה. וגדולה מזו מצנינו לר"מ לעיל ס"פ כוצץ מערימין. וכה"ג נמצא טובא בש"ס סברא זו. ולפמש"כ התור"ע בנדה אות ל"ז בשם הרמ"ע דהיכא דתני לא עשה ולא כלום הכוונה דהוא כאילו לא עשה כלל ונשאר הדבר בהווייתו קודם. אבל היכא דתני ל"ע כלום ר"ל דרך למה שכונן בעשייתו לא הועיל. ומ"מ מהני עשייתו לאיזה דבר. אלא היכא דליכא למיטעי נקיט לע"כ אף בדבר דלא מהני כלל. יש לכונן פרש"י לדעתינו והוא משום שהיה ק"ל מאי דנקיט ל"ע כלום דמשמע דמהני אמירתו לענין מה לכן פירש דמייירי בחרם סתם דמהני לחול עליו חרמי גבזה. ולקמן בבברייתא דנקיט נמי לישנא דל"ע כלום היינו משום דליכא למיטעי. או דאיתא כר"מ עיין בערכין (ה ב) המקדיש בהמת חבירו בו' ודוק:

רש"י ד"ה אמר עולא. מדה"ל למכתב חרם קדש בו' וכתיב כל חרם (כצ"ל) ה"מ על הכל חייל חרם בו'. לכאורה יל"פ דהכי דריש כל חרם אפילו חרמי כהנים חייל על קדש קדשים:

תד"ה מקדישין. פירוש ומצי שקיל דבר מועט בו' ול"ג דלא מצינו בו'. עמש"כ ביומא (כו ב):

בא"ד דאטו מי לא שייך בו' כמה בו'. לכאורה גם דמיהן משלם שייך בהו באומר הרי עלי והפרישן דלריי"ח חייב באחריותן אפי' נגנבו או שנאכלו ולר"ל במתן מיהא מחייב כדאיתא בחולין (קלט):

בא"ד דבקד"מ יש שם הבעלים לפדותן כשהוממו אבל בקדב"ה בו'. נראה כוונתם ע"ד שכתבו לעיל (כו ב) בסד"ה לא ע"ש. ולע"ד ה"ז לחלק דבקד"מ עדיין שם הבעלים עליהן להקריבן לשמן ולכפר עליהן. משא"כ בקדב"ה כיון שהפרישן אע"ג שלא מסרן עדיין לגזבר נסתלק שם הבעלים מעליהן מכל דבר. ועיין ב"ק (עו) בתק"ה והשתא ושם (עט) בד"ה נגב ותמצא כדברים האלה:

תד"ה והאמר (בריש ע"ב). ואשמעינן שאין בו' לענין בו' עד שיפדנה. ר"ל שאין אסור לשחוט אלא עד שייממה לדעת כמה הוא החוב עליו לבד"ה אבל לפדות א"ץ קודם שחטיה שאין לבד"ה כלום בגוף העולה וכ"מ בדבריהם לקמן. והצ"ק שהגיה תיבת אלא טעה במחכ"ת:

דף לב:

גמרא ת"כ דריי"ח ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו בו'. כצ"ל:

שם בבע"מ שיפדו הב"מ. כן הוא הנירסא שלפנינו וישרה היא. וההגהה שבגליון שבזשא היא אף שכן היא במנחות ובבכורות יש להגיה שם כמו דאיתא הכא:

שם כשה"א ואם בבמהמה הטמאה ופדה בו'. כצ"ל:

תד"ה וד"ה. אבל בקדב"ה למאן דאית ליה בו'. כצ"ל. ותיבת אפילו נראה למחוק:

דף לג.

גמרא (ברה"ע) הא מה אני מקיים ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו בו'. כצ"ל וכן בציון התוספות:

שם (בסה"ע) א"ל רי"ר לר"ז לר"ל בו' וקתני קד"מ בע"מ יפדו בו' ש"מ פדון בו'. ק"ק כיון דקי"ל קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דב"ת (ריש מעילה) א"כ אין איה ס"ד דמתו ממש כיון דתו לית בהו קדושה לא אלימי למיתפסם פדיונם. וי"ל דהוא מדרבנן:

רש"י ד"ה וריי"ח. ומיהו והעמיד והעריך ארישא בו' ואסיפא דמשתעי בבד"ה קאי. תמיהני על התניי"ט שכתב בד"ה ואם מתו בסופו. "ואע"פ דלבד"ה ל"ל קרא י"ל דכיון דגלי קרא בשל מוצבח ה"ה בשל בד"ה" אין אישתמיטתיה הגמרא ופרש"י במקומו:

רש"י ד"ה נפלוג ר"ש עלה. דקאמרי איננהו יקברו ואיהו יפדו. כצ"ל:

תד"ה אפילו. כגון שמתפס תרגמולין לבדה"ב. נראה להגיה למוצח:

דף לג:

תוס' סד"ה כדתניא. מכלל דת"ק מיירי בתרווייהו. כן העתיק התניי"ט בפ"ה דמעילה:

רש"י ד"ה חולין שנשחטו בעזרה. אתי למימר נמי קדשים שאירע בהם פסול טומאה או פסול נותר יקברו וקי"ל בו' לימד עכה"פ בו'. להני תרתי דחשיב לא הוה צריך ללימוד מן בקדש בו' דבהדיא כתיב בהו שריפה בפרשה צי (ויקרא ז פסוקי יז יט). וכן התניי"ט ל"ד שכ' (במ"ז ד"ה כה"ק) ומה"ט בשר

קדש שנטמא או נותר כו' וכן שער נזיר טהור כו'. דבשער נזיר נמי כתיב ונתן על האש כו' וכדפרש"י לקמן בגמרא:

רש"י ד"ה וכן חיה. דליכא למיגזר כו' אפ"ה תשרף. וכתב התניי"ט דהוא מלתא בלא טעמא. ונראה לאישתמיטתיה גמרא חולין (פה ב) וקדושין (נח) ופרש"י ותוספות ע"ש:

רש"י ד"ה את שדרבן. אערלה ובה"ב קאי. וכ"פ הרמב"ם והרע"ב אחרייהם. ונראה כוונתם דאתרומה ל"מ קאי דהא איתא בספ"ק דפסחים דתעשה זילוף. עי' שבת (כה) תג"ה כך. ושאר הנשרפים נמי אמרינן בס"פ כל התקיר נסכים שנטמאו כו' ושורפן אלמא דבר שמצוה מה"ת בשריפה אפי' משקה נמי. וכן חמן לר"י דיליף מותר אפי' משקין מחוייב לעשות היסק גדול ולשורפן. לכן ל"מ קאי רק על ערלה וכה"כ. וטעמא נ"ל משום דשרפה דידהו לא כתבה תורה בלשון חייב רק פן תוקדש. ובזה א"ש מה שפרש"י על הא דכהנ"ש לא יקברו דלמא כו'. שהעלה הגה"ש בקושיא דתיפוק ליה דמצותו בשרפה ע"ש. דמשום ערלה וכה"כ איצטרך לה"ט ונכון בעז"ה. ומוה לכאורה קשה לפי א"נ שבתוספות שבת שם דתרומה מצותה מן התורה בשרפה דאם כן למה שריא בזילוף. אם לא שיפרשו כדפרישית בסוף פרק קמא דפסחים בס"ר:

דף לד.

נמרא כאן בנזיר טמא. הגרי"פ הביא מתוספות דנזיר דצ"ע מנלן דנקבר. והוא מהתניי"ט. ונ"ל דל"ד כלל במחכ"ת. דהכא פשוט כיון לאסור בהנאה מקרא דקדוש יהיה כו' כדאיתא בקדושין (נו ב) ממינא דנקבר כשאר אה"נ דמתניתין. והתוספות שם לא עיינו אלא לר"מ שם דס"ל דהכל משלחין תחת הדוד חוץ מטמא שבמדינה ומפרש בברייתא טעמא מפני ששערו נקבר. הא ודאי טעמא בעי כיון דיליף מן זבח לרבות האשם אף במדינה נמי כמו נזיר טהור:

שם ובשר המת שנפרכו טהורין. גדה (נה):

שם עולת העוף שנתמצה כו' ואסורין. עמש"כ בזבחים (לה א) לתמוה על הרמב"ם שכתב ד"ז אצל חטאת העוף והעלתיו בצ"ע. ועתה נ"ל שגירסתו היה בכאן חטאת העוף שנתמצה כו' וכמ"ד דמיוני מעכב עיין בפ"ז מהלכות מעה"ק ה"ז ובלח"מ שם. דלגירסא שלפנינו קשה מפ"ב דמעילה (מ"ב) "עולת העוף כו' מיצה דמה כו' ומועלין בה כו'". מדוע לא תני ואין מועלין במוראה ונוצה כדתני שם במ"ד בעולת בהמה נזרק דמה כו' ואין מועלין בעורה אבל מועלין בבשרה כו'. אלא ש"מ דגם בהן יש מעילה אף לאחר המיצוי. ואימתו יוצאין מידי מעילה. נ"ל משישליכן אל מקום הדשן כי אז נעשו מצותן י'כמו דישון מזבח הפנימי והמנורה שם בפ"ג מ"ד דמשמע שם מפירוש הרע"ב דמועלין בהן עד שמוציאם למקום הדשן. (ודלא כתוספות שם בד"ה בשלמא) ושם בגמרא נפ"ל דישונם ומקומם מהדשן

דכתיב אצל מוראה ונוצה ולכן חד דינא אית להו לכולהו. ונראה עוד דהא דתנן גבי עולת העוף ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן קאי אכולה אבשרה וגם על מוראה ונוצה וכל חד לבית דישונו מוורו"נ לדישנו שהוא אצל הכבש. ובשרה לדישונה שהוא חוץ לג' מחנות לרב כדא"ל ולריו"ח כדא"ל. ואף שמפרש"י כאן משמע דהכא ג"כ ר"ל לאחר שהשליכן אצל המזבח. מ"מ קשיא חדא מאי קא מקשה הלא הכא הוא מטעם אחר משום דכבר נעשו מצותן ואפילו לא נבלעו נמי. שנית מאי דתלי במיצוי הא עדיין לא גמרו מצותן עד שישליכם אצל המזבח. אבל אי גרסינן חטאת ניוחא דבה לא ציתה התורה מאומה לעשות בהן רק אסורים בהנאה מאיזה דרשה או מהל"מ. לכן ה"ל כשאר אה"נ. והבריייתא לא הזכירה הקבורה כיון שאינה מן המצוה. ודע דלפי סברת התוספות לעיל בד"ה הנשרפין בטעם שהנקברים אפרן אסורין כיון דלא ציתה התורה על ביעורן משוך איסוריהיו לעולם. הנ"ל דלרבנן דס"ל בחמן אף מפרר וזורה לרוח. מ"מ אפרן מותר הואיל דציתה התורה תשבינו בכ"ד שאתה יכול להשבינו ה"ל געשית מצותו ודלא כהרמב"ם והטור שהביא המ"א ר"ם תמ"ה וכן התוספות בפסחים (כא ב) בד"ה בהדי וא"ש לפ"ז גי' אף מפרר ובזה נדחו ראיות הש"א בתשו' פ"ז לפרש"י נגד פירוש ר"ת ע"ש כנ"ל נכון בס"ד. [אבל ק"ק לפ"ז מאי אהדרו ליה רבנן לר"י בפסחים (סוף דף כז) חלבו של שור הנסקל יוכיח כו'. הא ביה לא ציתה התורה כלל לבער. משא"כ חמן דציתה להשבינו שפיר וליף מותר דבשריפה] :

רש"י (ברה"ע). ונודע לו שלא חטא כו'. וכ"כ הרע"ב אחריו וכמ"ק בפירוש הרמב"ם. משמע דהיכא דלא נודע לו רק שאירע בו פסול אחר כגון נותר או טומאה או שנשחט חל"ז וחל"מ לכ"ע בשרפה כשאר קדשים. וצ"ע דמוכח להדיא בפסחים (ר"ד כח) דר"י פליג אף בגווני שזכרתי וכפרש"י בעצמו שם וע"ש בתק"ה ואתה דיליף ליה מקרא בת"כ (והוא בצו פרשתא ט' פי"ג הלכה ה והק"א הבין שם הת"כ כפרש"י דהכא). וגם לשון המשנה עצמה מוכח כן דקאי על נשחט חו"ל כו' דסמיך ליה דנודע לו מאן דכר שמיה. וכ"מ בכריתות (כד ב) דמשני התם ר"א תברא מי ששנה זו כו'. משמע דלא אשכח תנאי בהדיא דפליגי בהא. ולפרש"י הל"ל הא רבנן והא ר"י. והא דל"ק הא רבנן והא ר"ש דפליגי בחולין שנב"ע. י"ל דס"ל דבהא אפילו חכמים דר"ש מוודי משום דמחזי כזבח פסול. רק דלא ידע לחלק בין א"ת לאשם ודאי:

רש"י ד"ה כאן בשק. ואידי ואידי בטהור או טמא. פשוט דזה לא קאי רק אשער נזיר דבפטר חמור מאי שייטא דטומאה וטהרה גבי'. והתניי"ט ל"ד דהעתיקו רק על פ"ח. אבל קשה דבנזיר טהור ודאי אף בשער ישרף כדכתיב בקרא. וראיתי בהגהה מוהר"ב רנשבורג דמחק או טמא. ול"נ איפכא לגרום בטמא לבד:

סליק מסכת תמורה. בעזר בורא רוח וצר צורה

רש"ש